

DET KONGELIGE
UTENRIKSDEPARTEMENT

Prop. 114 S

(2015–2016)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

Samtykke til godkjenning av
EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016
av 29. april 2016 om innlemmelse
i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU
om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU
om innkjøpsregler for forsyningssektorene
og direktiv 2014/23/EU om tildeling
av konsesjonskontrakter

Innhold

1	Bakgrunn	5	Vedlegg	
2	Generelt om de nye anskaffelsesdirektivene	5	1	EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om endring av EØS-avtalens vedlegg XVI (Offentlige innkjøp) 11
3	Nærmere om innholdet i de nye anskaffelsesdirektivene	6	2	Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/24/EU av 26. februar 2014 om offentlige innkjøp og om oppheving av direktiv 2004/18/EF 19
4	EØS-komiteens beslutning	8	3	Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/25/EU av 26. februar 2014 om innkjøp foretatt av enheter som driver virksomhet innenfor vann- og energiforsyning, transport og posttjenester, og om oppheving av direktiv 2004/17/EF 112
5	Tilpasningsteksten	8	4	Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/23/EU av 26. februar 2014 om tildeling av konsesjonskontrakter 204
6	Forholdet til norsk rett	8		
7	Administrative og økonomiske konsekvenser	8		
8	Konklusjon og tilrådning	9		
	Forslag til vedtak om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter	10		

DET KONGELIGE
UTENRIKSDEPARTEMENT

Prop. 114 S

(2015–2016)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

*Tilråding fra Utenriksdepartementet 29. april 2016,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Solberg)*

1 Bakgrunn

EØS-komiteen vedtok ved beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 å endre EØS-avtalens vedlegg XVI (Offentlige innkjøp) ved å innlemme europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/24/EU av 26. februar 2014 om offentlige innkjøp (anskaffelsesdirektivet), europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/25/EU av 26. februar 2014 om innkjøp foretatt av enheter som driver virksomhet innenfor vann- og energiforsyning, transport og post-tjenester (forsyningsdirektivet) og europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/23/EU av 26. februar 2014 om tildeling av konsesjonskontrakter (konsesjonskontraktdirektivet). Direktivene vil avløse de tidligere direktivene 2004/17/EF og 2004/18/EF som også er innlemmet i EØS-avtalens vedlegg XVI, jf. St.prp. nr. 2 (2006–2007). Direktivene kalles samlet for anskaffelsesdirektivene og anses som EØS-relevante.

Gjennomføringen av EØS-komiteens beslutning vil kreve lovendring. Nærings- og fiskeri-

departementet har allerede fremmet forslag om ny lov om offentlige anskaffelser med de nødvendige lovendringene, se Prop. 51 L (2015–2016).

Det er derfor nødvendig å innhente Stortingets samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning i medhold av Grunnloven § 26 annet ledd.

EØS-komiteens beslutning og europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/24/EU, europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/25/EU og europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/23/EU i uoffisiell norsk oversettelse følger som trykte vedlegg til proposisjonen.

2 Generelt om de nye anskaffelsesdirektivene

De tre anskaffelsesdirektivene regulerer hvilken fremgangsmåte det offentlige skal følge ved innkjøp av varer, tjenester og bygge- og anleggsarbeider.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

EU-kommisjonen har uttalt at formålet med de nye anskaffelsesdirektivene er å gjøre reglene enklere og mer fleksible. Det er en målsetting å redusere administrative byrder for både oppdragsgivere og leverandører. Videre er det en målsetting å avklare rettsspørsmål, legge bedre til rette for at små og mellomstore bedrifter kan konkurrere om offentlige kontrakter, og legge bedre til rette for strategisk bruk av offentlige anskaffelser for å ivareta miljøhensyn, sosiale hensyn, innovasjon og andre samfunnshensyn. Revisjonen av anskaffelsesdirektivene er en del av EUs handlingsplan for det indre marked, som skal bidra til økt økonomisk vekst gjennom en revitalisering av det indre markedet. Den er også et virkemiddel for å fremme målene i Europa 2020-strategien for «smart, bærekraftig og inkluderende vekst».

Anskaffelsesdirektivet erstatter direktiv 2004/18/EF, som i Norge er gjennomført i forskrift om offentlige anskaffelser av 7. april 2006 nr. 402 (anskaffelsesforskriften). Dette direktivet gjelder for klassisk sektor, det vil si de fleste offentlige oppdragsgivere. Forsyningsdirektivet erstatter direktiv 2004/17/EF, som i Norge er gjennomført i forskrift om innkjøpsregler i forsyningssektorene av 7. april 2006 nr. 403 (forsyningsforskriften). Dette direktivet gjelder for sektorene vann- og energiforsyning, transport og posttjenester. Konsesjonskontraktdirektivet er helt nytt og omfatter både tjenestekonsesjonskontrakter og bygge- og anleggskonsesjoner. Tjenestekonsesjonskontrakter er unntatt fra anskaffelsesregelverket i dag, mens anskaffelsesforskriften inneholder noen bestemmelser om bygge- og anleggskonsesjoner. Fristen for å gjennomføre direktivene i EU er 18. april 2016.

3 Nærmere om innholdet i de nye anskaffelsesdirektivene

Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/24/EU av 26. februar 2014 om offentlige innkjøp

Anskaffelsesdirektivet regulerer hvilken fremgangsmåte det offentlige skal følge ved innkjøp av varer, tjenester og bygge- og anleggsarbeider. Direktivet gjelder for statlige myndigheter, fylkeskommunale og kommunale myndigheter og offentligrettslige organer. Offentligrettslige organer er organer som har en nærmere definert tilknytning til det offentlige. Direktivet gjelder bare for kontrakter med en verdi som overstiger nærmere bestemte terskelverdier.

Det fremgår av direktivet at offentlige oppdragsgiverne må opptre i samsvar med grunnleggende prinsipper om likebehandling, gjennomsiktighet og ikke-diskriminering i forbindelse med sine anskaffelser. Direktivet inneholder detaljerte prosedyrekrav som skal sikre overholdelse av disse grunnleggende prinsippene, herunder bestemmelser om blant annet krav til kunngjøring, tillatte anskaffelsesprosedyrer, kravspesifikasjoner, kvalifikasjonskrav, dokumentasjonskrav, tildelingskriterier, kontraktsvilkår og avvising.

Direktivet inneholder en rekke nye bestemmelser som skal bidra til å realisere EUs målsettinger med revisjonsarbeidet.

Det innføres nye regler om elektronisk kommunikasjon. Medlemsstatene pålegges å bruke elektronisk kommunikasjon i anskaffelsesprosessen frem til inngåelse av kontrakt. Blant annet stilles det krav om at konkurransegrunnlaget gjøres tilgjengelig elektronisk, og at leverandører innleverer forespørslar om å delta i konkurranser og tilbud elektronisk.

Kravene til dokumentasjon fra leverandørene forenkles. Blant annet legges det i større grad opp til bruk av egenerklæring som foreløpig bevis for at leverandørene oppfyller kvalifikasjonskravene og utvelgelseskriteriene, og for fravær av avvisingss grunner. Oppdragsgiver er kun forpliktet til å kreve at leverandøren som har vunnet konkurransen, fremlegger den etterspurte dokumentasjonen. Dette egenerklæringsskjemaet finnes i elektronisk versjon.

Det åpnes for forhandlinger i større utstrekning enn i dag ved at adgangen til å velge anskaffelsesprosedyrene konkurranse med forhandling og konkurransepreget dialog utvides. Dessuten innføres en ny prosedyre som skal bidra til innovasjon – innovasjonspartnerskap. Det åpnes også for at ikke-statlige myndigheter kan kunngjøre konkurranse ved en forhåndskunngjøring, som er en enklere måte å kunngjøre på.

Skillet mellom prioriterte tjenester (tjenester som i dag fullt ut er omfattet av direktivets prosedyreregler), og uprioriterte tjenester (tjenester som i dag bare i meget begrenset grad er regulert av direktivet), oppheves. De fleste av dagens uprioriterte tjenester, blant annet helse-, sosial-, kultur- og utdanningstjenester, underlegges egne og mer fleksible regler enn de tjenestene som fullt ut er omfattet av direktivet. Disse reglene innebærer ikke omfattende prosedyrekrav, men det stilles visse grunnleggende krav til gjennomsiktighet og likebehandling, inkludert et krav om kunngjøring.

Medlemsstatene pålegges å treffe egnede tiltak for å sikre at leverandørene etterlever gjel-

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

dende nasjonale og internasjonale regelverk om miljø, arbeidsforhold og sosiale forhold i forbindelse med gjennomføring av offentlige kontrakter. Handlingsrommet for å trekke inn slike hensyn på ulike steg i anskaffelsen utvides.

Endelig inneholder direktivet nye bestemmelser om forvaltning av anskaffelsesregelverket. Det skal tilbys gratis informasjon og veiledning om tolkning og anvendelse av regelverket. Videre skal medlemsstatene påse at myndighetene eller egnede organer skal kunne kontrollere at anskaffelsesreglene etterleves. Hvis disse kontrollmyndighetene konstaterer spesifikke brudd eller systematiske problemer, skal de kunne rapportere sine funn, for eksempel til nasjonale parlamenter eller ombudsmenn. Medlemsstatene skal også hvert tredje år utarbeide en rapport som skal sendes til EU-kommisjonen. Den skal inneholde informasjon om eventuelle strukturelle eller tilbakevendende problemer med anskaffelsesreglene, om små og mellomstore bedrifters deltakelse, korrupsjon m.m. Norge og de andre EFTA-statene skal rapportere til EFTAs overvåkningsorgan.

Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/25/EU av 26. februar 2014 om innkjøp foretatt av enheter som driver virksomhet innenfor vann- og energiforsyning, transport og posttjenester

Forsyningsdirektivet regulerer hvilken fremgangsmåte oppdragsgivere som driver virksomhet innenfor vann- og energiforsyning, transport og posttjenester skal følge ved innkjøp av varer, tjenester og bygge- og anleggsarbeider som er knyttet til utøvelse av disse forsyningsaktivitetene. I likhet med anskaffelsesdirektivet, gjelder forsyningsdirektivet for statlige myndigheter, fylkeskommunale og kommunale myndigheter og offentligrettslige organer. I tillegg gjelder forsyningsdirektivet for offentlige foretak og for andre virksomheter som utøver forsyningsaktivitet på grunnlag av enerett eller særrett.

Mange av bestemmelsene i forsyningsdirektivet er helt eller delvis sammenfallende med anskaffelsesdirektivets regler. I slike tilfeller er endringene i anskaffelsesdirektivet som er beskrevet ovenfor, innarbeidet også i det nye forsyningsdirektivet. Det er imidlertid ikke alle endringene i prosedyrereglene for klassisk sektor som er relevante for forsyningssektorene. Dette skyldes at bestemmelsene i forsyningsdirektivet er gjennomgående mer fleksible, og prosedyrereglene er ikke like omfattende og detaljerte. I tillegg inneholder dette direktivet høyere terskelverdier enn anskaffelsesdirektivet. Dette skyldes

at aktivitetene innen forsyningssektorene normalt er mer konkurranseorienterte enn klassisk statlig og kommunal virksomhet. Behovet for detaljerte regler for å sikre effektive innkjøp er dermed mindre, mens behovet for fleksibilitet er større.

Det er også gjort enkelte endringer som er spesifikke for forsyningssektorene. Det er tatt inn et generelt unntak for oppdragsgivere som driver leting etter olje og gass, siden denne sektoren er funnet å være utsatt for tilstrekkelig konkurranse. Det er også gjort endringer i prosedyren for å få fritak fra direktivet for andre aktiviteter når aktiviteten er utsatt for tilstrekkelig konkurranse. Det gjøres også enkelte endringer knyttet til bruk av rammeavtaler og avvising av tilbud på grunn av forhold ved leverandøren.

Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/23/EU av 26. februar 2014 om tildeling av konsesjonskontrakter

Konsesjonskontraktdirektivet regulerer hvilken fremgangsmåte oppdragsgivere skal følge ved inngåelse av konsesjonskontrakter om tjenester eller bygge- og anleggsarbeider. Direktivet gjelder både klassisk sektor og forsyningssektorene, og omfatter de samme oppdragsgiverne som anskaffelsesdirektivet og forsyningsdirektivet.

En konsesjonskontrakt er definert som en gjensidig bebyrdende avtale om tjenester eller bygge- og anleggsarbeider, hvor vederlaget for tjenesten eller bygge- og anleggsarbeidet som skal utføres, enten utelukkende består av retten til å utnytte tjenesten eller bygge- og anleggsarbeidet eller i en slik rett sammen med betaling. Dette innebærer at driftsrisikoen må være overført til leverandøren, det vil si at leverandøren ikke er garantert å få dekket sine investeringer eller driftskostnader knyttet til gjenstanden for konsesjonskontrakten.

Det gamle anskaffelsesdirektivet fastsetter noen regler for tildeling av bygge- og anleggskonsesjoner. I dag er det derimot ikke gitt egne prosedyreregler for tildeling av tjenestekonsesjonskontrakter. EØS-avtalens grunnleggende prinsipper om likebehandling, gjennomsiktighet og ikke-diskriminering gjelder likevel ved tildeling av alle slike konsesjonskontrakter som kan påvirke samhandelen i EØS-området. Formålet med konsesjonskontraktdirektivet er å klargjøre oppdragsgivers plikter og hindre konkurransevridding.

Det fremgår av konsesjonskontraktdirektivet at kontraktene er underlagt en kunngjøringsplikt, men ikke like detaljerte prosedyrekrav som i de andre direktivene. Det er fastsatt en terskelverdi på 44 millioner NOK. De andre direktivene inne-

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

holder betydelig lavere terskelverdier enn dette for andre kontrakter enn bygge- og anleggskontrakter. EØS-rettens grunnleggende prinsipper og prosessuelle garantier må overholdes. Det er generell adgang til å forhandle med leverandørene. Konsesjonskontraktens varighet skal begrenses til den tid som er nødvendig for leverandøren for å tjene inn sine investeringer med tillegg av en rimelig avkastning.

4 EØS-komiteens beslutning

I henhold til EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 skal EØS-avtalens vedlegg XVI (Offentlige Innkjøp) endres.

EØS-komiteens beslutning inneholder en innledning og fire artikler.

Det fremgår av innledningen at de tre anskaffelsesdirektivene skal innlemmes i EØS-avtalens vedlegg XVI. Anskaffelsesdirektivet avløser direktiv 2004/18/EF og forsyningsdirektivet avløser direktiv 2004/17/EF.

Artikkel 1 fastsetter at EØS-avtalens vedlegg XVI skal endres.

Artikkel 2 fastsetter at teksten til europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/25/EU om innkjøp foretatt av enheter som driver virksomhet innenfor vann- og energiforsyning, transport og posttjenester og europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter på islandsk og norsk, som vil bli kunngjort i EØS-tillegget til Den europeiske unions tidende, skal gis gyldighet.

Artikkel 3 fastsetter at beslutningen trer i kraft 30. april 2016, forutsatt at EØS-komiteen har motatt alle meddelelser etter avtalens artikkel 103 nr. 1.

Artikkel 4 slår fast at beslutningen skal kunngjøres i EØS-avdelingen av og EØS-tillegget til Den europeiske unions tidende.

5 Tilpasningsteksten

I samsvar med vanlig praksis inneholder artikkel 1, jf. vedlegg til EØS-komiteens beslutning, en teknisk tilpasningstekst. Tilpasningsteksten viser blant annet til at henvisninger til EU-traktaten endres til EØS-avtalen, og at henvisninger til EU-domstolen endres til EFTA-domstolen. I tillegg suppleres vedlegg I, III og XI til direktiv 2014/24/EU med et vedlegg som gir oversikt over sentrale statlige oppdragsgivere i EFTA-sta-

tene, et vedlegg som inneholder en liste fra WTO-avtalen om offentlige innkjøp som gir oversikt over varer innen forsvars- og sikkerhetsområdet som skal være underlagt egne terskelverdier, jf. direktivets artikkel 4 (b), og et vedlegg som gir oversikt over EFTA-statenes foretaksregistre. Artikkel 25 i direktiv 2014/24/EU og artikkel 43 i direktiv 2014/25/EU får ikke anvendelse. Disse bestemmelsene slår fast at leverandører fra land som er parter til WTO-avtalen om offentlige innkjøp og andre internasjonale avtaler som EU er bundet av, skal nyte godt av minst like gode vilkår som leverandører fra EU. Det fremgår også at enkelte bestemmelser som gjelder tilgang til kontrakter for leverandører fra tredjeland og forholdet til slike tredjeland, ikke får anvendelse. Dette gjelder artikkel 85 og 86 i direktiv 2014/25/EU.

Henvisningen til ILO-konvensjonene i vedleggene til de tre direktivene gjelder ikke Liechtenstein. Liechtenstein forplikter seg imidlertid til å overholde standarder som tilsvarer de som følger av de nevnte ILO-konvensjonene.

6 Forholdet til norsk rett

Gjennomføring av direktivene i norsk rett krever lovendring. Nærings- og fiskeridepartementet har allerede fremmet forslag om ny lov om offentlige anskaffelser som er til behandling i Stortinget, jf. Prop. 51 L (2015–2016). Dette er en overordnet rammelov, mens de detaljerte prosedyrereglene vil fremgå av forskrifter. Nærings- og fiskeridepartementet vil gjennomføre nytt anskaffelsesdirektiv i form av en ny anskaffelsesforskrift, som skal avløse den gjeldende anskaffelsesforskriften. Nytt forsyningsdirektiv vil bli gjennomført i form av en ny forsyningsforskrift, som skal erstatte den gjeldende forsyningsforskriften. Konsesjonskontraktdirektivet vil bli gjennomført i form av en forskrift om konsesjonskontrakter.

Når det gjelder adgangen til å reservere kontrakter om helse- og sosialtjenester til ideelle organisasjoner, vises det til omtale i Prop. 51 L (2015–2016), pkt. 8.1.

7 Administrative og økonomiske konsekvenser

Nye krav til elektronisk kommunikasjon og innlevering av elektroniske egenerklærings skjemaer som foreløpig bevis, utgjør betydelige forenklings-

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

grep som vil bidra til å redusere transaksjonskostnadene for både offentlige oppdragsgivere og leverandører. Hvor stor reduksjon i de samlede kostnadene for offentlige anskaffelser dette vil gi opphav til, er vanskelig å fastslå.

De nye anskaffelsesdirektivene inneholder også flere bestemmelser som skal bedre små og mellomstore bedrifters tilgang til offentlige kontrakter, og slik styrke konkurransen om offentlige kontrakter over EØS-terskelverdiene. Dette vil bedre disse aktørenes forretningsmuligheter, mens styrket konkurranse vil kunne gi reduserte anskaffelseskostnader og/eller bedre behovsdekning for de offentlige oppdragsgiverne.

Samtidig pålegges medlemsstatene å treffe egnede tiltak for å sikre at leverandørene etterlever gjeldende nasjonale og internasjonale regelverk om miljø, arbeidsforhold og sosiale forhold i forbindelse med gjennomføring av offentlige kontrakter. Medlemsstatene gis stor frihet til å beslutte hvordan disse forpliktelsene skal følges opp nasjonalt. Kravene vil kunne påføre både leverandører og offentlige oppdragsgivere økte kostnader, men kostnadene forbundet med dette avhenger av hvilke nasjonale tiltak som gjennomføres. Det er heller ikke mulig å anslå størrelsen på kostnadsøkninger knyttet til direktivenes krav til universell utforming.

Brukerne av regelverket vil ha behov for veiledning om nytt, revidert regelverk om offentlige anskaffelser. Dette vil inngå i den ordinære veiledningen til Direktoratet for forvaltning og IKT.

8 Konklusjon og tilrådning

Anskaffelsesdirektivet og forsyningsdirektivet inneholder en del endringer sammenlignet med dagens direktiver som et stykke på vei gjør

reglene enklere og mer fleksible. Direktivene reduserer administrative byrder for både offentlige oppdragsgivere og leverandører, avklarer rettsspørsmål, legger bedre til rette for at små og mellomstore bedrifter kan konkurrere om offentlige kontrakter og legger bedre til rette for ivaretagelse av miljøhensyn, sosiale hensyn, innovasjon og andre samfunnshensyn. Fra norsk ståsted hadde det vært ønskelig om direktivene inneholdt enda flere forenklinger, men de beveger seg i en ønsket retning.

Offentlige oppdragsgivere må allerede i dag overholde grunnleggende prinsipper om likebehandling, åpenhet og ikke-diskriminering når de tildeler konsesjonskontrakter. Konsesjonskontraktordirektivet innebærer en klargjøring av disse forpliktelsene, samtidig som forpliktelsene blir mer detaljert regulert.

Nærings- og fiskeridepartementet tilrår at Norge deltar i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter. Utenriksdepartementet slutter seg til dette.

Utenriksdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter.

Vi HARALD, Norges Konge

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter i samsvar med et vedlagt forslag.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

Forslag

til vedtak om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

I

Stortinget samtykker i godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

Vedlegg 1

EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om endring av EØS-avtalens vedlegg XVI (Offentlige innkjøp)

EØS-komiteen har –

under henvisning til avtalen om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde, heretter kalt EØS-avtalen, særlig artikkel 98, og på følgende bakgrunn:

- 1) Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/23/EU av 26. februar 2014 om tildeling av konsesjonskontrakter¹, rettet ved EUT L 114 av 5.5.2015, s. 24, skal innlemmes i EØS-avtalen.
- 2) Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/24/EU av 26. februar 2014 om offentlige innkjøp og om oppheving av direktiv 2004/18/EF² skal innlemmes i EØS-avtalen.
- 3) Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/25/EU av 26. februar 2014 om innkjøp foretatt av enheter som driver virksomhet innenfor vann- og energiforsyning, transport og posttjenester, og om oppheving av direktiv 2004/17/EF³ skal innlemmes i EØS-avtalen.
- 4) Direktiv 2014/24/EU opphever europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/18/EF⁴, som er innlemmet i EØS-avtalen, og som følgelig skal oppheves i EØS-avtalen.
- 5) Direktiv 2014/25/EU opphever europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/17/EF⁵, som er innlemmet i EØS-avtalen, og som følgelig skal oppheves i EØS-avtalen.
- 6) EØS-avtalens vedlegg XVI bør derfor endres –

TRUFFET DENNE BESLUTNING:

Artikkel 1

EØS-avtalens vedlegg XVI, herunder tillegg 1 til 14 i vedlegget, endres som angitt i vedlegget til denne beslutning.

¹ EUT L 94 av 28.3.2014, s. 1.

² EUT L 94 av 28.3.2014, s. 65.

³ EUT L 94 av 28.3.2014, s. 243.

⁴ EUT L 134 av 30.4.2004, s. 114.

⁵ EUT L 134 av 30.4.2004, s. 1.

Artikkel 2

Teksten til direktiv 2014/23/EU, rettet ved EUT L 114 av 5.5.2015, s. 24, 2014/24/EU og 2014/25/EU på islandsk og norsk, som skal kunngjøres i EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende*, skal gis gyldighet.

Artikkel 3

Denne beslutning trer i kraft 30. april, forutsatt at alle meddelelser etter EØS-avtalens artikkel 103 nr. 1 er inngitt⁶.

Artikkel 4

Denne beslutning skal kunngjøres i EØS-avdelingen av og EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende*.

Utferdiget i Brussel, 29. april 2016

For EØS-komiteen

Claude Maerten

Formann

Vedlegg til EØS-komiteens beslutning nr. 97

EØS-avtalens vedlegg XVI, herunder tillegg 1 til 14 i vedlegget, endres som angitt i nedenstående artikler.

Artikkel 1

Teksten «2004/17/EF og 2004/18/EF» i nr. 1 i SEKTORVIS TILPASNING skal erstattes med teksten «2014/23/EU, 2014/24/EU og 2014/25/EU».

⁶ [Ingen forfatningsrettslige krav angitt.] [Forfatningsrettslige krav angitt.]

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

Artikkel 2

Nr. 2 (europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/18/EF) skal lyde:

«2. **32014 L 0024:** Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/24/EU av 26. februar 2014 om offentlige innkjøp og om oppheving av direktiv 2004/18/EF (EUT L 94 av 28.3.2014, s. 65).

Direktivets bestemmelser skal for denne avtales formål gjelde med følgende tilpasning:

- a) Henvisninger til artikkel 107 TEUV skal forstås som henvisninger til artikkel 61 i EØS-avtalen.
- b) Henvisninger til artikkel 346 TEUV skal forstås som henvisninger til artikkel 123 i EØS-avtalen.
- c) Vedlegg I, III og XI utfylles med tillegg 1 til 3 til dette vedlegg.
- d) I artikkel 73 skal ordene 'traktatene og dette direktiv, som er fastsatt av Den europeiske unions domstol innenfor rammen av en framgangsmåte i henhold til artikkel 258 i TEUV' forstås som 'EØS-avtalen og dette direktiv, som er fastsatt av EFTA-domstolen innenfor rammen av en framgangsmåte i henhold til artikkel 31 i avtalen mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol.'
- e) Artikkel 25 får ikke anvendelse.
- f) I vedlegg X får henvisningene til ILO-konvensjoner ikke anvendelse for Liechtenstein. Liechtenstein vil imidlertid sikre samsvar med standarder som tilsvarende som er fastsatt i ILO-konvensjonene nevnt i vedlegg X»

Artikkel 3

Nr. 4 (europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/17/EF) skal lyde:

«4. **32014 L 0025:** Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/25/EU av 26. februar 2014 om innkjøp foretatt av enheter som driver virksomhet innenfor vann- og energiforsyning, transport og posttjenester, og om oppheving av direktiv 2004/17/EF (EUT L 94 av 28.3.2014, s. 243).

Direktivets bestemmelser skal for denne avtales formål gjelde med følgende tilpasning:

- a) Henvisninger til artikkel 107 TEUV skal forstås som henvisninger til artikkel 61 i EØS-avtalen.
- b) Artikkel 43, 85 og 86 får ikke anvendelse.
- c) Henvisninger til artikkel 346 TEUV skal forstås som henvisninger til artikkel 123 i EØS-avtalen.
- d) I artikkel 90 skal ordene 'traktatene og dette direktiv, som er fastsatt av Den europeiske unions domstol innenfor rammen av en framgangsmåte i henhold til artikkel 258 i TEUV' forstås som 'EØS-avtalen og dette direktiv, som er fastsatt av EFTA-domstolen innenfor rammen av en framgangsmåte i henhold til artikkel 31 i avtalen mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol.'
- e) I vedlegg XIV får henvisningene til ILO-konvensjoner ikke anvendelse for Liechtenstein. Liechtenstein vil imidlertid sikre samsvar med standarder som tilsvarende som er fastsatt i ILO-konvensjonene nevnt i vedlegg XIV»

Artikkel 4

I nr. 5 (rådsdirektiv 89/665/EØF) og 5a (rådsdirektiv 92/13/EØF) skal nytt strekpunkt lyde:

«– **32014 L 0023:** Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/23/EU av 26. februar 2014 (EUT L 94 av 28.3.2014, s. 1), rettet ved EUT L 114 av 5.5.2015, s. 24.»

Artikkel 5

Etter nr. 6e (europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/55/EU) skal nytt nr. 6f lyde:

«6f. **32014 L 0023:** Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/23/EU av 26. februar 2014 om tildeling av konsesjonskontrakter (EUT L 94 av 28.3.2014, s. 1), rettet ved EUT L 114 av 5.5.2015, s. 24.

Direktivets bestemmelser skal for denne avtales formål gjelde med følgende tilpasning:

- a) Henvisninger til artikkel 346 TEUV skal forstås som henvisninger til artikkel 123 i EØS-avtalen.
- b) Artikkel 44 bokstav c) skal lyde:
'EFTA-domstolen har i en framgangsmåte i henhold til artikkel 31 i Avtalen mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

domstol fastslått at en EFTA-stat har unnlatt å oppfylle sine forpliktelser i henhold til EØS-avtalen ved at en offentlig oppdragsgiver eller en oppdragsgiver fra nevnte EFTA-stat har tildelt den aktuelle konsesjonen uten å oppfylle sine forpliktelser i henhold til EØS-avtalen og dette direktiv.’

c) I vedlegg X får henvisningene til ILO-konvensjoner ikke anvendelse for Liechtenstein. Liechtenstein vil imidlertid sikre samsvar med standarder som tilsvarende som er fastsatt i ILO-konvensjonene nevnt i vedlegg X»

Artikkel 6

Tillegg 1 til 14 erstattes med følgende:

«Tillegg 1

Lister over sentrale statlige myndigheter nevnt i direktiv 2014/24/EU artikkel 2 nr. 1 annet ledd

I. ISLAND:

Forsætisráðuneytið	Statsministerens kontor
Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytið?	Departement for industri og innovasjon
Fjármála- og efnahagsráðuneytið?	Departement for finans og økonomi
Innanríkisráðuneytið?	Departement for innenrikssaker
Mennta- og menningarmálaráðuneytið?	Departement for utdanning, vitenskap og kultur
Umhverfis- og auðlindaráðuneytið	Departement for miljø og naturressurser
Utanríkisráðuneytið	Departement for utenrikssaker
Velferðarráðuneytið	Departement for velferd

II. LIECHTENSTEIN:

Regierung des Fürstentums Liechtenstein	Fyrstedømmet Liechtensteins regjering

III. NORGE

Statsministerens kontor
Arbeids- og sosialdepartementet
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet
Finansdepartementet
Forsvarsdepartementet
Helse- og omsorgsdepartementet
Justis- og beredskapsdepartementet
Klima- og miljødepartementet
Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Kulturdepartementet
Kunnskapsdepartementet

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

Landbruks- og matdepartementet

Nærings- og fiskeridepartementet

Olje- og energidepartementet

Samferdselsdepartementet

Utenriksdepartementet

Etater og institusjoner underordnet nevnte departementer.

Tillegg 2

Liste over varer nevnt i direktiv 2014/24/EU artikkel 4 bokstav b) med hensyn til offentlige oppdragsgiveres tildeling av kontrakter innen forsvarssektoren

ISLAND

LIECHTENSTEIN

NORGE:

Den eneste teksten som får anvendelse for denne avtales formål, er den som finnes i vedlegg 4 nr. 2 i WTO-avtalen om offentlige inn-

kjøp, og som følgende veiledende vareliste er basert på:

Kapittel 25 Salt, svovel, jord og stein, gips, kalk og sement

Kapittel 26 Malm, slagg og aske

Kapittel 27 Mineralsk brensel, mineralske oljer og destillasjonsprodukter av disse, bituminøse stoffer, mineralsk voks, unntatt:

ex. 27.10

spesialdrivstoffer for motorer

Kapittel 28 Uorganiske kjemikalier, organiske og uorganiske forbindelser av edle metaller, av sjeldne jordmetaller, av radioaktive stoffer eller isotoper, unntatt:

ex 28.09

sprengstoffer

ex 28.13

sprengstoffer

ex 28.14

tåregass

ex 28.28

sprengstoffer

ex 28.32

sprengstoffer

ex 28.39

sprengstoffer

ex 28.50

giftige stoffer

ex 28.51

giftige stoffer

ex 28.54

sprengstoffer

Kapittel 29 Organiske kjemikalier, unntatt:

ex 29.03

sprengstoffer

ex 29.04

sprengstoffer

ex 29.07

sprengstoffer

ex 29.08

sprengstoffer

ex 29.11

sprengstoffer

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

ex 29.12	sprengstoffer
ex 29.13	giftige stoffer
ex 29.14	giftige stoffer
ex 29.15	giftige stoffer
ex 29.21	giftige stoffer
ex 29.22	giftige stoffer
ex 29.23	giftige stoffer
ex 29.26	sprengstoffer
ex 29.27	giftige stoffer
ex 29.29	sprengstoffer
Kapittel 30	Farmasøytiske produkter
Kapittel 31	Gjødsel
Kapittel 32	Garvestoff- og fargestoffekstrakter, tanniner og deres derivater, fargestoffer, malinger og lakker, kitt, sparkelmasse og fyllstoff, trykkfarger
Kapittel 33	Eteriske oljer og resinoider, parfyme-, kosmetikk- og toalettpreparater
Kapittel 34	Såpe, organiske, overflateaktive stoffer, vaske- midler, smøremidler, kunstig voks og tilberedt voks, polerings- og skuremidler, lys og liknende varer, modellermasse og «dentalvoks»
Kapittel 35	Eggehvitestoff, klebemidler, enzymer
Kapittel 37	Varer til fotografisk eller kinematografisk bruk
Kapittel 38	Diverse kjemiske produkter, unntatt:
ex 38.19	giftige stoffer
Kapittel 39	Kunstharpiks og plastmaterialer, cellulose- estere og celluloseetere og varer derav, unntatt:
ex 39.03	sprengstoffer
Kapittel 40	Naturgummi, syntetisk gummi, faktis og artikler derav, unntatt:
ex 40.11	skuddsikre dekk
Kapittel 41	Råhuder og skinn (unntatt pelsskinn) samt lær
Kapittel 42	Varer av lær, salmakerarbeider, reiseeffekter, håndvesker og liknende beholdere, varer av tarmer (unntatt av wormgut)
Kapittel 43	Pelsskinn (også kunstig) og varer derav
Kapittel 44	Tre og trevarer, trekull
Kapittel 45	Kork og korkvarer
Kapittel 46	Flettevarer av esparto og av andre flette- materialer, kurvarbeid

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

Kapittel 47	Materialer til papirframstilling	
Kapittel 48	Papir og papp, varer av papirmasse, papir eller papp	
Kapittel 49	Bøker, aviser, bilder og andre trykksaker, håndskrevne eller maskinskrevne arbeider samt arbeidstegninger	
Kapittel 65	Hodeplagg og deler dertil	
Kapittel 66	Paraplyer, parasoller, spaserstokker, sveper, ridepisker og deler dertil	
Kapittel 67	Bearbeidede fjær og dun samt varer derav, kunstige blomster, varer av menneskehår	
Kapittel 68	Varer av stein, gips, sement, asbest, glimmer eller liknende materialer	
Kapittel 69	Keramiske produkter	
Kapittel 70	Glass og glassvarer	
Kapittel 71	Perler, edle eller halvedle stener, edle metaller, dublé av edelmetall, og varer derav, bijouterivarer	
Kapittel 73	Jern og stål og varer derav	
Kapittel 74	Kobber og varer derav	
Kapittel 75	Nikkel og varer derav	
Kapittel 76	Aluminium og varer derav	
Kapittel 77	Magnesium og beryllium og varer derav	
Kapittel 78	Bly og varer derav	
Kapittel 79	Sink og varer derav	
Kapittel 80	Tinn og varer derav	
Kapittel 81	Andre uedle metaller brukt i metallurgi og varer derav	
Kapittel 82	Verktøy, redskaper, bestikk, skjeer og gaffler av uedelt metall, deler dertil, unntatt:	
	ex 82.05	verktøy
	ex 82.07	verktøy, deler
Kapittel 83	Diverse varer av uedelt metall	
Kapittel 84	Kjeler, maskiner, apparater og mekaniske redskaper samt deler dertil, unntatt:	
	ex 84.06	motorer
	ex 84.06	andre motorer
	ex 84.45	maskiner
	ex 84.53	automatiske databehandlingsmaskiner
	ex 84.55	deler av maskiner under post 84.53
	ex 84.59	kjernereaktorer

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

Kapittel 85	Elektriske maskiner, apparater og utstyr, samt deler dertil, unntatt:	
	ex 85.13	telekommunikasjonsutstyr
	ex 85.15	senderutstyr
Kapittel 86	Lokomotiver, vogner og annet rullende materiell for jernbaner og sporveier samt deler dertil, unntatt:	
	ex 86.02	pansrede lokomotiver, elektriske
	ex 86.03	andre pansrede lokomotiver
	ex 86.05	pansrede jernbanevogner
	ex 86.06	verkstedvogner
	ex 86.07	jernbanevogner
Kapittel 87	Kjøretøyer samt deler dertil, unntatt rullende materiell for jernbaner og sporveier, unntatt:	
	ex 87.01	traktorer
	ex 87.02	militære kjøretøyer
	ex 87.03	kranbiler
	ex 87.08	stridsvogner og andre panserkjøretøyer
	ex 87.09	motorsykler
	ex 87.14	tilhengere
Kapittel 89	Skip, båter og annet flytende materiell, unntatt:	
	ex 89.01A	krigsskip
Kapittel 90	Instrumenter og apparater til optisk, fotografisk, kinematografisk, medisinsk og kirurgisk bruk samt måle-, kontroll- eller presisjonsinstrumenter og -apparater, deler dertil, unntatt:	
	ex 90.05	kikkerter
	ex 90.13	diverse instrumenter, lasere
	ex 90.14	telemetre
	ex 90.28	elektriske og elektroniske måleinstrumenter
	ex 90.11	mikroskop
	ex 90.17	medisinske instrumenter
	ex 90.18	apparater til mekanoterapi
	ex 90.19	ortopediske apparater
	ex 90.20	røntgenapparater
Kapittel 91	Klokker og ur	

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

Kapittel 92	Musikkinstrumenter, lydopptakere og lydgjengivere, bilde- og lydopptakere og bilde- og lydgjengivere til fjernsyn, deler og tilbehør til dette	
Kapittel 94	Møbler og deler dertil, sengeutstyr, madrasser, sengebunner, puter og liknende stoppede varer, unntatt: ex 94.01A	flyseter
Kapittel 95	Varer framstilt av utskjærings- og støpemateriale	
Kapittel 96	Koster, børster, pudderkvaster og sikter	
Kapittel 98	Diverse produserte varer	

Tillegg 3

Registre nevnt i direktiv 2014/24/EU artikkel 58 nr. 2

- på Island, 'Ríkisskattstjóri'
 - i Liechtenstein, 'Gewerberegister' og 'Handelsregister'
 - i Norge, 'Foretaksregisteret'»
-

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

Vedlegg 2

Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/24/EU av 26. februar 2014 om offentlige innkjøp og om oppheving av direktiv 2004/18/EF

EUROPAPARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPEISKE UNION HAR –

under henvisning til traktaten om Den europeiske unions virkemåte, særlig artikkel 53 nr. 1, artikkel 62 og artikkel 114,

under henvisning til forslag fra Europakommisjonen,

etter oversending av utkast til regelverksakt til de nasjonale parlamentene,

under henvisning til uttalelse fra Den europeiske økonomiske og sosiale komité¹,

under henvisning til uttalelse fra Regionkomiteen²,

etter den ordinære regelverksprosessen³ og ut fra følgende betraktninger:

- 1) Tildeling av offentlige kontrakter foretatt av eller på vegne av medlemsstatenes myndigheter, skal være i samsvar med prinsippene i traktaten om Den europeiske unions virkemåte (TEUV), særlig prinsippet om fritt varebytte, etableringsadgang og adgang til å yte tjenester, samt de prinsippene som er avledet av disse, for eksempel prinsippet om likebehandling, ikke-diskriminering, gjensidig anerkjennelse, forholdsmessighet og innsyn. Når det gjelder offentlige kontrakter over en viss verdi, bør det utarbeides bestemmelser om samordning av nasjonale framgangsmåter ved tildeling av kontrakter, for at disse prinsippene får en praktisk virkningen og at offentlige innkjøp åpnes for konkurranse.
- 2) Offentlige innkjøp spiller en sentral rolle i Europa 2020-strategien, fastsatt i kommisjonsmeldingen av 3. mars 2010 med tittelen «Europe 2020 – A strategy for smart, sustainable and inclusive growth» («Europa 2020-strategien for smart, bærekraftig og inklude-

rende vekst»), som ett av de markedsbaserte virkemidlene som skal brukes til å oppnå smart, bærekraftig og inkluderende vekst og samtidig sikre at offentlige midler brukes på en mest mulig effektiv måte. For dette formål bør reglene for offentlige innkjøp vedtatt i henhold til europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/17/EF⁴ og europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/18/EF⁵, revideres og moderniseres for å gi en mer effektiv anvendelse av offentlige midler, ved særlig å gjøre det lettere for små og mellomstore bedrifter (SMB-er) å delta ved offentlige innkjøp, og gjøre det mulig for innkjøpere å utnytte offentlige innkjøp på en bedre måte til støtte for felles samfunns mål. Det er også behov for å presisere grunnleggende begreper og prinsipper for å sikre rettsikkerheten og ta hensyn til visse aspekter av Den europeiske unions domstols faste rettspraksis.

- 3) Ved gjennomføringen av dette direktiv bør det tas hensyn til De forente nasjoners konvensjon om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne⁶, særlig i forbindelse med valg av kommunikasjonsmidler, tekniske spesifikasjoner, tildelingskriterier og vilkårene for gjennomføring av en kontrakt.
- 4) De stadig mer forskjelligartede formene for offentlige tiltak har gjort det nødvendig å presisere definisjonen av selve innkjøpsbe-

¹ EUT C 191 av 29.6.2012, s. 84.

² EUT C 391 av 18.12.2012, s. 49.

³ Europaparlamentets holdning av 15. januar 2014 (ennå ikke offentliggjort i EUT) og rådsbeslutning av 11. februar 2014.

⁴ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/17/EF av 31. mars 2004 om samordning av framgangsmåtene ved tildeling av kontrakter innenfor vann- og energiforsyning, transport og posttjenester (EUT L 134 av 30.4.2004, s. 1).

⁵ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/18/EF av 31. mars 2004 om samordning av framgangsmåtene ved tildeling av offentlige bygge- og anleggskontrakter, kontrakter om offentlige varekjøp og kontrakter om offentlig tjenesteyting (EUT L 134 av 30.4.2004, s. 114).

⁶ Godkjent ved rådsbeslutning 2010/48/EF av 26. november 2009 om Det europeiske fellesskaps inngåelse av De forente nasjoners konvensjon om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne (EUT L 23 av 27.1.2010, s. 35).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

grepet, men en slik presisering bør imidlertid ikke utvide virkeområdet for dette direktiv sammenlignet med virkeområdet for direktiv 2004/18/EF. Unionens regler for offentlige innkjøp er ikke ment å skulle omfatte alle former for utbetaling av offentlige midler, men bare utbetalinger til anskaffelse i forbindelse med bygge- og anleggsarbeid, varekjøp eller tjenesteyting ved en offentlig kontrakt. Det bør presiseres at slik anskaffelse i forbindelse med bygge- og anleggsarbeid, varekjøp eller tjenesteyting bør omfattes av dette direktiv, uavhengig av om de gjennomføres gjennom kjøp, leasing eller andre kontraktsformer.

Begrepet anskaffelse bør forstås i bred forstand som oppnåelse av fordelene ved de aktuelle bygge- og anleggsarbeidene, varekjøpene eller tjenesteytingene, men ikke nødvendigvis med krav om overdragelse av eiendomsrett til offentlige oppdragsgivere. Videre hører ren finansiering av virksomhet, særlig gjennom tilskudd, som ofte er knyttet til forpliktelsen til å tilbakebetale de mottatte beløpene dersom de ikke brukes til de tilskattede formålene, ikke inn under virkeområdet til reglene for offentlige innkjøp. På samme måte bør forhold der alle markedsdeltakere som oppfyller visse vilkår, har rett til å utføre en bestemt oppgave uten noen form for utvelgelse, for eksempel brukervalgs- og tjenestekupongordninger, ikke forstås som innkjøp, men som rene godkjenningsordninger (for eksempel lisenser for legemidler eller medisinske tjenester).

- 5) Det bør bemerkes at ingenting i dette direktiv pålegger medlemsstatene noen forpliktelse til å konkurransutsette eller benytte underleverandører tjenesteyting som de ønsker å yte selv, eller til å organisere på annen måte enn ved hjelp av offentlige kontrakter i henhold til dette direktiv. Tjenesteyting basert på lover, forskrifter eller arbeidsavtaler, bør ikke omfattes. I enkelte medlemsstater kan dette for eksempel være tilfelle for visse administrative og offentlige tjenester, for eksempel utøvende og lovgivende myndigheters tjenester, eller for yting av visse samfunnstjenester, for eksempel utenrikspolitiske eller juridiske eller trygdeordninger underlagt offentlig forvaltning.
- 6) Det er også hensiktsmessig å bemerke at dette direktiv ikke bør berøre medlemsstatenes trygdlovgivning. Det bør heller ikke omhandle liberalisering av tjenester av all-

menn økonomisk interesse, som er forbeholdt offentlige eller private foretak, eller privatisering av offentlige foretak som yter tjenester.

Likeledes bør det bemerkes at medlemsstatene fritt kan organisere yting av lovfestede sosialtjenester eller andre tjenester, for eksempel posttjenester, enten som tjenester av allmenn økonomisk interesse eller som ikke-økonomiske tjenester av allmenn interesse, eller som en kombinasjon av disse. Det er hensiktsmessig å presisere at ikke-økonomiske tjenester av allmenn betydning ikke bør høre inn under dette direktivs virkeområde.

- 7) Til slutt bør det bemerkes at dette direktiv ikke berører nasjonale, regionale eller lokale myndigheters frihet til i samsvar med unionsretten å definere tjenester av allmenn økonomisk interesse, tjenestenes omfang og kjennetegnene ved tjenesten som skal ytes, herunder eventuelle vilkår for kvaliteten på tjenesten, for å oppnå målene for den offentlige politikken. Dette direktiv bør heller ikke berøre nasjonale, regionale og lokale myndigheters myndighet til å yte, bestille og finansiere tjenester av allmenn økonomisk interesse i samsvar med artikkel 14 i TEUV og protokoll nr. 26 om tjenester av allmenn interesse som er vedlagt TEUV, og traktaten om Den europeiske union (TEU). Dette direktiv omhandler dessuten ikke finansiering av tjenester av allmenn økonomisk interesse eller medlemsstatenes støtteordninger, særlig på det sosiale området, i samsvar med Unionens konkurranseregler.
- 8) En kontrakt bør bare anses som en offentlig bygge- og anleggskontrakt dersom kontraktsgjenstanden spesifikt omfatter utøvelse av de virksomhetene som er oppført i vedlegg II, selv om kontrakten omfatter yting av andre tjenester som er nødvendige for å utøve slik virksomhet. Kontrakter om offentlig tjenesteyting, særlig innen eiendomsforvaltning, kan i visse tilfeller omfatte bygge- og anleggsarbeider. I den grad slike bygge- og anleggsarbeider bare er av underordnet betydning i forhold til kontraktens hovedgjenstand, og er en mulig konsekvens av eller et tillegg til denne, vil imidlertid det faktum at slike arbeider omfattes av kontrakten ikke føre til at kontrakten om offentlig tjenesteyting klassifiseres som en offentlig bygge- og anleggskontrakt.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

I lys av de mange ulike typene offentlige bygge- og anleggskontrakter, bør imidlertid offentlige oppdragsgivere kunne velge separate eller felles kontrakter for utforming og utførelse av arbeid. Dette direktiv har ikke som formål å foreskrive separate eller felles kontraktstildelinger.

- 9) Utførelsen av bygge- og anleggsarbeid som oppfyller kravene angitt av en offentlig oppdragsgiver, krever at den aktuelle oppdragsgiveren har truffet tiltak for å definere hvilken type bygge- og anleggsarbeid det dreier seg om, eller i det minste har hatt avgjørende innflytelse på utformingen av det. Hvorvidt entreprenøren utfører hele arbeidet eller deler av det på egen hånd eller på annen måte, bør ikke endre klassifiseringen av kontrakten som en bygge- og anleggskontrakt, så lenge entreprenøren påtar seg en direkte eller indirekte forpliktelse som kan tvangsfullbyrdes, for å sikre at arbeidene vil bli gjennomført.
- 10) Begrepet «offentlige oppdragsgivere», særlig «offentligrettslige organer» er behandlet gjentatte ganger i rettspraksis fra Den europeiske unions domstol. For at det skal være klart at den personkrets som omfattes av dette direktiv, ikke bør endres, er det hensiktsmessig å beholde de definisjonene som domstolen har basert seg på, og å innarbeide et visst antall presiseringer ut fra denne rettspraksis som en nøkkel til å forstå selve definisjonene, uten at det er hensikten å endre den forståelsen av begrepene som er fastlagt i rettspraksis. For dette formål bør det presiseres at et organ som fungerer på normale markedsvilkår, har som mål å oppnå fortjeneste og bærer tap som oppstår i forbindelse med utøvelsen av sin virksomhet, ikke bør anses som et «offentligrettslig organ», ettersom allmennhetens behov som det er opprettet for å imøtekomme, eller som det har fått i oppgave å imøtekomme, kan anses å ha en industriell eller forretningsmessig art.
- Tilsvarende er vilkåret som gjelder opprinnelsen til finansieringen av det aktuelle organet, også behandlet i rettspraksis, som har presisert blant annet at finansiering av «størstedelen» betyr av mer enn halvparten, og at en slik finansiering kan omfatte betaling fra brukere som pålegges, beregnes og innkreves i samsvar med offentlig rett.
- 11) Når det gjelder kombinerte kontrakter, bør gjeldende regler bestemmes ut fra kontrak-

tens hovedgjenstand, dersom de forskjellige delene som utgjør kontraktene, ikke objektivt kan skilles fra hverandre. Det bør derfor presiseres hvordan de offentlige oppdragsgiverne skal avgjøre hvorvidt de forskjellige delene kan skilles fra hverandre eller ikke. Slik presisering bør bygge på relevant rettspraksis fra Den europeiske unions domstol.

Avgjørelse bør treffes fra sak til sak, der den offentlige oppdragsgiverens uttrykte eller antatte hensikt om anse de forskjellige delene som utgjør en kombinert kontrakt som udelelige, ikke bør være tilstrekkelig, men bør underbygges av objektiv dokumentasjon som kan begrunne den og godtgjøre at det er nødvendig å inngå én enkelt kontrakt. Et slikt begrunnet behov for å inngå én enkelt kontrakt kan for eksempel foreligge når det gjelder oppføring av en enkelt bygning, der en del skal brukes direkte av den aktuelle offentlige oppdragsgiveren, og en annen del skal drives på grunnlag av en konsesjon, for eksempel til parkeringsplasser for allmennheten. Det bør presiseres at behovet for å inngå én enkelt kontrakt kan skyldes årsaker av både teknisk og økonomisk art.

- 12) Når det gjelder kombinerte kontrakter som kan deles opp, står offentlige oppdragsgivere alltid fritt til å tildele separate kontrakter for separate deler av den kombinerte kontrakten, og i slike tilfeller bør de bestemmelsene som gjelder for hver separate del, bestemmes utelukkende med hensyn til egenskapene for den spesifikke kontrakten. På den annen side, dersom offentlige oppdragsgivere velger å ta med andre elementer i innkjøpet, uavhengig av verdi og uavhengig av hvilke rettsregler de andre elementene ellers ville ha vært omfattet av, bør hovedprinsippet være at dette direktiv fortsatt bør gjelde for hele den kombinerte kontrakten, dersom en kontrakt ville ha blitt tildelt i samsvar med bestemmelsene i dette direktiv om den hadde blitt tildelt for seg selv.
- 13) Det bør imidlertid fastsettes særlige bestemmelser for kombinerte kontrakter som gjelder forsvars- eller sikkerhetsmessige aspekter, eller deler som ikke hører inn under virkeområdet til TEUV. I slike tilfeller bør det være mulig å unnlate å anvende dette direktiv, forutsatt at tildelingen av én enkelt kontrakt er objektivt begrunnet, og at beslutningen om å tildele én enkelt kontrakt ikke treffes for å unngå at kontrakter omfattes av dette direktiv eller europaparlaments- og

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

- rådsdirektiv 2009/81/EF⁷. Det bør presiseres at offentlige oppdragsgivere ikke bør hindres i å velge å anvende dette direktiv på visse kombinerte kontrakter i stedet for å anvende direktiv 2009/81/EF.
- 14) Det bør presiseres at begrepet «markedsdeltakere» bør tolkes i bred forstand slik at det omfatter personer og/eller enheter som tilbyr seg å utføre arbeider, levere produkter eller yte tjenester på markedet, uavhengig av hvilken juridisk form de har valgt å drive sin virksomhet innenfor. Derfor bør selskaper, filialer, datterselskaper, partnerskap, samvirkeforetak, allmennaksjeselskaper, universiteter, det være seg offentlige eller private, og andre former for enheter enn fysiske personer alle høre inn under begrepet markedsdeltaker, uavhengig av om de er «juridiske personer» i enhver sammenheng eller ikke.
- 15) Det bør presiseres at grupper av markedsdeltakere, også når de har gått sammen i en form for midlertidig sammenslutning, kan delta i tildelingsprosesser uten at de må ha en bestemt juridisk form. I den grad det er nødvendig, for eksempel dersom det kreves solidaransvar, bør det kunne stilles krav om en bestemt form dersom slike sammenslutninger tildeles kontrakten.
- Det bør også presiseres at offentlige oppdragsgivere bør kunne angi uttrykkelig hvordan grupper av markedsdeltakere skal oppfylle kravene til økonomisk og finansiell evne som angitt i dette direktiv, eller kriteriene for teknisk og yrkesmessig evne som kreves av markedsdeltakere som deltar på egen hånd.
- Dersom kontrakten gjennomføres av en gruppe av markedsdeltakere, kan det være nødvendig å fastsette vilkår som den enkelte deltaker ikke pålegges. Slike vilkår, som bør begrunnes objektivt og være forholdsmessige, kan for eksempel omfatte krav om at det skal utpekes en felles representant eller en hovedpartner i forbindelse med framgangsmåten ved tildeling av kontrakter, eller krav om opplysninger om gruppens sammensetning.
- 16) Offentlige oppdragsgivere bør benytte alle de midler de har til rådighet i samsvar med nasjonal lovgivning for å hindre forstyrrelser i framgangsmåtene ved tildeling av kontrakter som har sitt utspring i interessekonflikter. Dette kan omfatte framgangsmåter for å identifisere, hindre og bringe interessekonflikter til opphør.
- 17) Rådsbeslutning 94/800/EF⁸ godkjente særlig WTO-avtalen om offentlige innkjøp («GPA»). Målet med GPA er å etablere en multilateral ramme av avveide rettigheter og plikter i forbindelse med offentlige kontrakter, med sikte på å liberalisere og øke verdenshandelen. For kontrakter som er omfattet av vedlegg 1, 2, 4 og 5 og de generelle merknadene til Den europeiske unions tillegg I til GPA, samt av andre relevante internasjonale avtaler som Unionen er bundet av, bør offentlige oppdragsgivere overholde sine forpliktelser i henhold til disse avtalene ved å anvende dette direktiv på markedsdeltakere i tredjestater som har underskrevet avtalene.
- 18) GPA får anvendelse på kontrakter som overstiger visse nedre grenser fastsatt i GPA, og som er uttrykt i spesielle trekkrettigheter. De nedre grensene som er fastsatt ved dette direktiv, bør tilpasses for å sikre at de tilsvarende motverdien i euro av de nedre grensene fastsatt i GPA. Det bør også fastsettes regelmessig revisjon av de nedre grensene uttrykt i euro slik at de ved hjelp av en rent matematisk beregning kan tilpasses eventuelle svingninger i verdien av euro i forhold til disse spesielle trekkrettighetene. Bortsett fra disse matematiske tilpasningene, bør en økning i de nedre grensene fastsatt i GPA, undersøkes ved neste forhandlingsrunde.
- 19) Det bør presiseres at ved beregning av en kontrakts verdi, skal det tas hensyn til alle inntekter, uavhengig av om de kommer fra den offentlige oppdragsgiveren eller fra tredjemenn. Det bør også presiseres at for å beregne de nedre grensene, bør begrepet om lignende varer forstås som produkter som er beregnet på identisk eller lignende bruk, for eksempel varer som utgjøres av en rekke næringsmidler eller av en rekke kontormøbler. Normalt vil en markedsdeltaker

⁷ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/81/EF av 13. juli 2009 om samordning av framgangsmåtene ved oppdragsgiveres eller offentlige oppdragsgiveres tildeling av visse bygge- og anleggskontrakter, varekontrakter og tjenestekontrakter på forsvars- og sikkerhetsområdet og om endring av direktiv 2004/17/EF og 2004/18/EF (EUT L 216 av 20.8.2009, s. 76).

⁸ Rådsbeslutning 94/800/EF av 22. desember 1994 om inngåelse på vegne av Det europeiske fellesskap, på områder som faller inn under dets myndighet, av avtalene som ble oppnådd i Uruguay-rundens multilaterale forhandlinger (1986–1994) (EFT L 336 av 23.12.1994, s. 1).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

- som er aktiv på det aktuelle feltet, sannsynligvis føre slike varer som en del av sitt normale produktutvalg.
- 20) For å beregne verdien av et gitt innkjøp bør det presiseres at det bare bør være tillatt å basere den beregnede verdien på en oppdeling av innkjøpet dersom dette er objektivt begrunnet. Det kan for eksempel begrunnes å beregne kontraktsverdier for en separat driftsenhet hos den offentlige oppdragsgiveren, for eksempel en skole eller barnehage, forutsatt at den aktuelle enheten er selvstendig ansvarlig for sitt innkjøp. Dette kan antas å være tilfelle dersom den separate driftsenheten selvstendig står for framgangsmåtene ved tildeling av kontrakter og tar kjøpsbeslutningene, har et eget budsjett til rådighet for de aktuelle innkjøpene, inngår kontrakten selvstendig og finansierer den fra et budsjett den har til sin rådighet. En oppdeling er ikke begrunnet dersom den offentlige oppdragsgiveren bare organiserer et innkjøp på en desentralisert måte.
- 21) Offentlige kontrakter som tildeles av offentlige oppdragsgivere innenfor vann-, og energiforsyning, transport og posttjenester og som omfattes av virkeområdet for disse virksomhetene, omfattes av europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/25/EU⁹. Kontrakter som tildeles av offentlige oppdragsgivere innen deres drift av tjenester innen maritim transport samt kyst- eller elvetransport, omfattes imidlertid av dette direktivs virkeområde.
- 22) Dette direktiv er rettet til medlemsstatene og får ikke anvendelse på innkjøp utført av internasjonale organisasjoner på egne vegne og for egen regning. Det er imidlertid nødvendig å presisere i hvilken grad dette direktiv bør få anvendelse på innkjøp som er underlagt særlige internasjonale regler.
- 23) Ved medietjenesteleverandørers tildeling av offentlige kontrakter for visse audiovisuelle tjenester og radiotjenester bør det tas hensyn til aspekter av kulturell eller sosial betydning som gjør at det ikke bør anvendes innkjøpsregler. Det bør derfor gjøres et unntak for kontrakter om offentlig tjenesteyting, tildelt av medietjenesteleverandørene selv, for innkjøp, utvikling, produksjon eller samproduksjon av programmer som er klare til bruk samt andre forberedende tjenester, for eksempel slike som er knyttet til manuskripter eller kunstnerisk framføring som er nødvendig for å gjennomføre programmet. Det bør også presiseres at unntaket bør få samme anvendelse på kringkastingstjenester og bestillingstjenester (ikke-lineære tjenester). Dette unntaket bør imidlertid ikke få anvendelse på levering av teknisk utstyr som er nødvendig for produksjon, samproduksjon og kringkasting av slike programmer.
- 24) Det bør bemerkes at voldgifts- og meglings-tjenester og andre lignende former alternative tvisteløsninger vanligvis ytes av organer eller personer som er utpekt eller utvalgt på en slik måte at de ikke kan omfattes av innkjøpsregler. Det bør presiseres at dette direktiv ikke får anvendelse på kontrakter om yting av slike tjenester, uansett deres betegnelse i henhold til nasjonal lovgivning.
- 25) Et visst antall juridiske tjenester ytes av tjenesteytere som er utpekt av en rett eller domstol i en medlemsstat, omfatter advokaters representasjon av klienter i rettergang, skal utføres av notarius publicus eller er knyttet til utøvelsen av offentlig myndighet. Slike juridiske tjenester utføres vanligvis av organer eller enkeltpersoner som er utpekt eller valgt på en måte som ikke kan omfattes av innkjøpsregler, for eksempel utpeking av statsadvokater i visse medlemsstater. Disse juridiske tjenestene bør derfor unntas fra dette direktivs virkeområde.
- 26) Det er hensiktsmessig å presisere at det med begrepet finansielle instrumenter som nevnt i dette direktiv, menes det samme som i annet regelverk for det indre marked, og i lys av den nylige opprettelsen av Det europeiske finansielle stabiliseringsfond og Den europeiske stabiliseringsordning, bør det angis at virksomhet som utføres med stabiliseringsfondet og stabiliseringsordningen, bør unntas fra dette direktivs virkeområde. Endelig bør det presiseres at lån, uavhengig av om de er tilknyttet utstedelse av verdipapirer eller andre finansielle instrumenter eller andre operasjoner/annen virksomhet i tilknytning til dette, bør unntas fra dette direktivs virkeområde.
- 27) Det bør bemerkes at artikkel 5 nr. 1 i europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1370/2007¹⁰ uttrykkelig fastsetter at direktiv 2004/17/EF og 2004/18/EF får anvendelse

⁹ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/25/EU av 26. februar 2014 om innkjøp foretatt av enheter som driver virksomhet innenfor vann- og energiforsyning, transport og posttjenester (EUT L 243 av 28.3.2014, s. 243).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

- henholdsvis på kontrakter om tjenesteyting og kontrakter om offentlig tjenesteyting for offentlig persontransport med buss eller sporvogn, mens forordning (EF) nr. 1370/2007 får anvendelse på konsesjoner for offentlig persontransport med buss eller sporvogn. Videre bør det bemerkes at nevnte forordning fortsatt får anvendelse på kontrakter om offentlig tjenesteyting og på konsesjoner for offentlig persontransport med jernbane eller tunnelbane. For å klargjøre forholdet mellom dette direktiv og forordning (EF) nr. 1370/2007, bør det uttrykkelig fastsettes at dette direktiv ikke bør få anvendelse på kontrakter om offentlig tjenesteyting for yting av offentlig persontransport med jernbane eller tunnelbane, og at tildelingen av slike kontrakter fortsatt bør være underlagt nevnte forordning. I den grad forordning (EF) nr. 1370/2007 overlater til nasjonal lovgivning å avvike fra reglene fastsatt i nevnte forordning, bør medlemsstatene kunne fortsette å fastsette i sin nasjonale lovgivning at kontrakter om offentlig tjenesteyting for offentlig persontransport med jernbane eller tunnelbane, skal tildeles gjennom en framgangsmåte ved tildeling av kontrakter som er i samsvar med deres generelle regler for offentlige innkjøp.
- 28) Dette direktiv bør ikke få anvendelse på visse nødmeldingstjenester dersom de utføres av ideelle organisasjoner eller sammenslutninger, siden slike organisasjoners egenart vil være vanskelig å beholde dersom tjenesteyterne skulle velges etter framgangsmåtene definert i dette direktiv. Dette unntaket bør imidlertid ikke strekke seg ut over det som er strengt nødvendig. Det bør derfor angis uttrykkelig at ambulansetjenester for transport av pasienter ikke bør unntas. I den forbindelse er det videre nødvendig å presisere at CPV-gruppe 601 «Landtransporttjenester» ikke omfatter ambulansetjenester, som finnes i CPV-klasse 8514. Det bør derfor presiseres at tjenester som omfattes av CPV-kode 85143000-3, som består utelukkende av ambulansetjenester for transport av pasienter, bør være underlagt særordningen opprettet for samfunnstjenester og andre spesifikke tjenester (den «lette ordningen»). Følgelig

ville også kombinerte kontrakter for yting av ambulansetjenester generelt også vært underlagt den lette ordningen dersom verdien av ambulansetjenestene for transport av pasienter var større enn verdien av andre ambulansetjenester.

- 29) Det bør bemerkes at dette direktiv får anvendelse bare på offentlige oppdragsgivere i medlemsstatene. Følgelig er ikke politiske partier, idet de ikke er offentlige oppdragsgivere, underlagt direktivets bestemmelser. Imidlertid kan politiske partier i enkelte medlemsstater høre inn under begrepet offentligrettslige organer.

Imidlertid er visse tjenester (for eksempel produksjon av film og video i propagandaøyemed) så uløselig knyttet til tjenesteyterens politiske syn når de ytes i forbindelse med en valgkamp, at tjenesteyterne normalt velges ut på en måte som ikke kan reguleres av innkjøpsregler.

Endelig bør det bemerkes at vedtektene til og finansieringen av europeiske politiske partier og stiftelser er underlagt andre regler enn reglene fastsatt i dette direktiv.

- 30) I visse tilfeller kan en offentlig oppdragsgiver eller en sammenslutning av offentlige oppdragsgivere være den eneste kilden for en bestemt tjeneste, som den har enerett til å yte i henhold til lover og offentliggjorte forskrifter som er forenelige med TEUV. Det bør presiseres at kontrakter om offentlig tjenesteyting kan tildeles til denne offentlige oppdragsgiveren eller sammenslutningen uten at dette direktiv får anvendelse.
- 31) Det er betydelig rettslig usikkerhet med hensyn til i hvor stor grad kontrakter inngått mellom enheter i offentlig sektor bør omfattes av regler for offentlige innkjøp. Relevant rettspraksis i Den europeiske unions domstol tolkes forskjellig i de forskjellige medlemsstatene og også hos de forskjellige offentlige oppdragsgiverne. Det bør derfor presiseres i hvilke tilfeller regler for offentlige innkjøp ikke får anvendelse på kontrakter inngått innenfor offentlig sektor.

Prinsippene angitt i relevant rettspraksis fra Den europeiske unions domstol, bør være retningsgivende for slik presisering. Det faktum at begge avtaleparter selv er offentlige myndigheter, utelukker ikke i seg selv at innkjøpsreglene får anvendelse. Imidlertid bør ikke anvendelsen av reglene for offentlige innkjøp innskrenke offentlige myndigheters frihet til å utføre de offentlige tjenestene de

¹⁰ Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1370/2007 av 23. oktober 2007 om offentlig persontransport med jernbane og på vei og om oppheving av rådsforordning (EØF) nr. 1191/69 og 1107/70 (EUT L 315 av 3.12.2007, s. 1).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

er pålagt ved å bruke sine egne ressurser, som omfatter muligheten til å samarbeide med andre offentlige myndigheter.

Det bør sikres at unntak for offentlig-offentlig samarbeid ikke medfører en konkurransevridning med hensyn til private markedsdeltakere i den grad at det gir en privat tjenesteyter en fordelaktig posisjon i forhold til sine konkurrenter.

- 32) Offentlige kontrakter som er tildelt til kontrollerte juridiske personer, bør ikke omfattes av anvendelsen av framgangsmåtene fastsatt ved dette direktiv, dersom den offentlige oppdragsgiveren utøver en kontroll over den aktuelle juridiske personen som tilsvarer den kontrollen som den utøver over sine egne avdelinger, forutsatt at den kontrollerte juridiske personen utfører mer enn 80 % av sin virksomhet gjennom utførelsen av oppgaver vedkommende er gitt av den kontrollerende offentlige oppdragsgiveren eller av andre juridiske personer som kontrolleres av denne offentlige oppdragsgiveren, uavhengig av hvem som er mottaker av kontraktsytelsen.

Unntaket bør ikke utvides til å omfatte situasjoner der en privat markedsdeltaker har en direkte interesse i den kontrollerte juridiske personens kapital, siden tildeling under slike omstendigheter av en offentlig kontrakt uten konkurranseframgangsmåte ville gi den private markedsdeltakeren med en kapitalinteresse i den kontrollerte juridiske personen utilbørlige konkurransefortrinn i forhold til konkurrentene. I lys av særtrekkene til offentlige organer med obligatorisk medlemskap, for eksempel organisasjoner med ansvar for styringen eller utøvelsen av visse offentlige tjenester, bør dette imidlertid ikke få anvendelse i tilfeller der interessen fra bestemte private markedsdeltakere i kapitalen til den kontrollerte juridiske personen gjøres obligatorisk ved nasjonal lovgivning i samsvar med traktatene, forutsatt at slik kapitalinteresse er ikke-kontrollerende og ikke-blokkerende og ikke gir en avgjørende innflytelse på den kontrollerte juridiske personens beslutninger. Det bør videre presiseres at den avgjørende faktoren bare består i den direkte private kapitalinteressen i den kontrollerte juridiske personen. Derfor, dersom det foreligger privat kapitalinteresse i den eller de kontrollerende offentlige oppdragsgiverne, utelukker ikke dette tildeling av offentlige kontrakter til den kontrollerte juridiske personen uten at framgangsmåtene

fastsatt i dette direktiv får anvendelse, siden slike kapitalinteresser ikke påvirker konkurransen mellom private markedsdeltakere negativt.

Det bør også presiseres at offentlige oppdragsgivere som offentligrettslige organer, som kan ha privat kapitalinteresse, bør være i stand til å utnytte unntaket for horisontalt samarbeid. Dersom alle andre vilkår i forbindelse med horisontalt samarbeid er oppfylt, bør følgelig unntaket for horisontalt samarbeid utvides til å omfatte slike offentlige oppdragsgivere, dersom kontrakten inngås utelukkende mellom offentlige oppdragsgivere.

- 33) Offentlige oppdragsgivere bør kunne velge å yte sine offentlige tjenester felles gjennom samarbeid, uten å være forpliktet til å bruke noen bestemt juridisk form. Slikt samarbeid kan omfatte alle typer virksomhet knyttet til utøvelsen av tjenesteyting og ansvar som de deltakende myndigheter er tildelt eller har påtatt seg, for eksempel lokale eller regionale myndigheters obligatoriske eller frivillige oppgaver eller tjenesteyting som i henhold til offentlig rett er pålagt bestemte organer. Tjenestene som ytes av de forskjellige deltakende myndighetene trenger ikke nødvendigvis å være identiske, de kan også være utfyllende.

Kontrakter om felles offentlig tjenesteyting bør ikke være underlagt anvendelse av reglene fastsatt i dette direktiv, forutsatt at de inngås utelukkende mellom offentlige oppdragsgivere, at gjennomføringen av dette samarbeidet utelukkende er underlagt hensyn av allmenn interesse, og at ingen privat tjenesteyter gis en fordelaktig posisjon i forhold til sine konkurrenter.

For å kunne oppfylle disse vilkårene bør samarbeidet baseres på en samarbeidsmetode. Et slikt samarbeid krever ikke at alle deltakende myndigheter påtar seg utførelsen av kontraktsmessige hovedforpliktelser, så lenge det foreligger forpliktelser om å bidra til felles gjennomføring av den aktuelle offentlige tjenesteytingen. Dessuten bør gjennomføringen av samarbeidet, herunder eventuelle økonomiske overføringer mellom de deltakende offentlige oppdragsgiverne, utelukkende være underlagt hensyn av allmenn interesse.

- 34) Det foreligger visse tilfeller der et rettssubjekt, i henhold til de relevante bestemmelsene i nasjonal lovgivning, fungerer som et instrument eller en teknisk instans for

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

- bestemte offentlige oppdragsgivere, er forpliktet til å utføre alle ordrer det er gitt av disse offentlige oppdragsgiverne, og ikke har noen innflytelse på godtgjøring for ytelsen. Et slikt rent administrativt forhold bør ikke omfattes av framgangsmåtene ved tildeling av kontrakter, i lys av at det ikke ligger noen kontrakt til grunn for forholdet.
- 35) Samfinansiering av forsknings- og utviklingsprogrammer fra industrien bør oppmuntres. Det bør følgelig presiseres at dette direktiv får anvendelse bare når det ikke foreligger noen slik samfinansiering, og når resultatene av forsknings- og utviklingsvirksomheten tilfaller den aktuelle offentlige oppdragsgiveren. Dette bør ikke utelukke muligheten for at tjenesteyteren som har utført slik virksomhet, kan offentliggjøre en rapport om dette, så lenge den offentlige oppdragsgiveren beholder eneretten til å bruke resultatene av forsknings- og utviklingsarbeidet i sin egen virksomhet. Fiktiv deling av resultatene av forsknings- og utviklingsarbeidet eller rent symbolsk deltaking i betalingen til tjenesteyteren, bør imidlertid ikke hindre at dette direktiv får anvendelse.
- 36) Sysselsetting og ansettelse bidrar til integrering i samfunnet og er viktige ledd i arbeidet for å sikre alle like muligheter. I denne forbindelse kan vernede bedrifter spille en betydelig rolle. Det samme gjelder for andre sosiale virksomheter hvis hovedmål er å bidra til sosial og yrkesmessig integrering og reintegrering av funksjonshemmede og vanskeligstilte personer, for eksempel arbeidsledige, personer som tilhører vanskeligstilte minoriteter eller ellers sosialt marginaliserte grupper. Det er imidlertid mulig at slike bedrifter og virksomheter ikke er i stand til å innhente kontrakter på normale konkurransevilkår. Det bør derfor fastsettes at medlemsstatene bør kunne forbeholde slike bedrifter eller virksomheter retten til å delta i framgangsmåter ved tildeling av offentlige kontrakter eller visse deler av disse, eller forbeholde gjennomføringen av slike kontrakter for programmer for vernede arbeidsplasser.
- 37) Med sikte på en hensiktsmessig integrering av miljømessige, sosiale og arbeidsmarkedsmessige krav i framgangsmåtene ved tildeling av offentlige kontrakter, er det særlig viktig at medlemsstatene og de offentlige oppdragsgiverne treffer relevante tiltak for å sikre overholdelse av miljø-, sosial- og arbeidsrettslige forpliktelser som gjelder de stedene der bygge- og anleggsarbeid utføres eller tjenesteytingen foregår, og som er resultatet av lover, bestemmelser, forordninger og beslutninger både nasjonalt og på EU-plan samt kollektive avtaler, forutsatt at disse reglene og anvendelsen av dem er i samsvar med unionsretten. Likeledes bør forpliktelser som ligger i internasjonale avtaler som er ratifisert av alle medlemsstatene og oppført i vedlegg X, få anvendelse under gjennomføringen av kontrakten. Dette bør imidlertid ikke på noen måte hindre anvendelse av arbeids- og ansettelsesvilkår som er mer gunstige for arbeidstakerne.
- De relevante tiltakene bør anvendes i samsvar med de grunnleggende prinsippene i unionsretten, særlig med sikte på å sikre likebehandling. Slike relevante tiltak bør anvendes i samsvar med europaparlaments- og rådsdirektiv 96/71/EF¹¹ og på en måte som sikrer likebehandling og ikke forskjellsbehandler, verken direkte eller indirekte, markedsdeltakere og arbeidstakere fra andre medlemsstater.
- 38) Tjenestene bør anses for å være ytt på det stedet der de egentlige ytelsene utføres. Når tjenestene ytes på avstand, for eksempel tjenesteyting ved telefonsalg- eller tjenester, bør disse tjenestene anses for å være ytt på det stedet der de utføres, uansett hvilke steder og medlemsstater som tjenesteytingen er rettet mot.
- 39) De relevante forpliktelsene kan gjenspeiles i kontraktsvilkårene. Det bør også være mulig å ta med i offentlige kontrakter klausuler som sikrer at kollektive avtaler i samsvar med unionsretten, overholdes. Manglende samsvar med de relevante forpliktelsene kan anses som en alvorlig forsømmelse fra den aktuelle markedsdeltakerens side, og kan medføre at markedsdeltakeren utelukkes fra framgangsmåten ved tildeling av en offentlig kontrakt.
- 40) Kontroll med overholdelse av miljø-, sosial- og arbeidsrettslige bestemmelser bør foretas på de relevante trinnene i framgangsmåten ved tildeling av offentlige kontrakter, ved anvendelse av de allmenne prinsippene for valg av deltakere og tildeling av kontrakter, ved anvendelse av utelukkelseskriterier og ved anvendelse av bestemmelsene vedrø-

¹¹ Europaparlaments- og rådsdirektiv 96/71/EF av 16. desember 1996 om utsending av arbeidstakere i forbindelse med tjenesteyting (EUT L 18 av 21.1.1997, s. 1).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

rende unormalt lave tilbud. Den nødvendige kontrollen for dette formål bør foretas i samsvar med de relevante bestemmelsene i dette direktiv, særlig bestemmelsene om dokumentasjon og egenerklæringer.

- 41) Ingen bestemmelse i dette direktiv er til hinder for å pålegge eller gjennomføre tiltak som er nødvendige for å beskytte offentlig orden, offentlig moral, offentlig sikkerhet, helse, menneskers og dyrs liv eller plante- eller andre miljøtiltak, særlig med sikte på en bærekraftig utvikling, forutsatt at disse tiltakene er i samsvar med TEUV.
- 42) Det er stort behov for å gi offentlige oppdragsgivere større fleksibilitet til å velge en framgangsmåte ved tildeling av kontrakter der det fastsettes mulighet for forhandlinger. En økt bruk av slike framgangsmåter vil sannsynligvis også gi mer handel på tvers av landegrensene, siden evalueringen har vist at kontrakter som er tildelt etter en framgangsmåte med forhandling med forhåndskunngjøring, har en særlig høy gjennomføringsgrad i forbindelse med tilbud på tvers av landegrensene. Medlemsstatene bør kunne legge til rette for bruk av konkurranseframgangsmåte med forhandling eller konkurransepreget dialog i forskjellige situasjoner der åpen eller begrenset anbudskonkurranse uten forhandlinger sannsynligvis ikke vil gi et tilfredsstillende resultat for det offentlige innkjøpet. Det bør bemerkes at bruken av konkurransepreget dialog har økt vesentlig med hensyn til kontraktsverdi i løpet av de siste årene. Den har vist seg å være til nytte i tilfeller der de offentlige oppdragsgiverne ikke klarer å definere hvordan deres behov skal oppfylles eller vurdere hva markedet kan tilby når det gjelder tekniske, økonomiske eller juridiske løsninger. Denne situasjonen kan særlig oppstå ved nyskapende prosjekter, gjennomføring av viktige integrerte prosjekter vedrørende infrastruktur for transport, store datanettverk eller prosjekter som omfatter kompleks og strukturert finansiering. Dersom det er relevant, bør offentlige oppdragsgivere oppmuntres til å utnevne en prosjektleder som skal sikre godt samarbeid mellom markedsdeltakerne og den offentlige oppdragsgiveren under framgangsmåten ved tildeling.
- 43) For kontrakter for bygge- og anleggsarbeider omfatter slike situasjoner bygge- og anleggsarbeider som ikke er standardbygginger eller der bygge- og anleggsarbeidene

omfatter utforming eller nyskapende løsninger. For tjenesteyting eller varekjøp der det kreves tilpassing eller utformingsarbeid, vil sannsynligvis bruk av en konkurranseframgangsmåte med forhandling eller konkurransepreget dialog være av nytte. Slik tilpassing eller utformingsarbeid er særlig nødvendig når det gjelder komplekse kjøp som teknisk avanserte produkter, intellektuelle tjenester som for eksempel enkelte konsulenttjenester, arkitektoniske tjenester eller ingeniørtjenester, eller store prosjekter innen informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT). I slike tilfeller kan forhandlinger være nødvendig for å sikre at det aktuelle varekjøpet eller den aktuelle tjenesteytingen er i samsvar med den offentlige oppdragsgiverens behov. Når det gjelder kommersielle tjenester eller hyllevare som kan leveres av mange forskjellige aktører på markedet, bør konkurranseframgangsmåten med forhandling og konkurransepreget dialog ikke brukes.

- 44) Konkurranseframgangsmåten med forhandling bør også kunne brukes i tilfeller der en åpen eller begrenset anbudskonkurranse gav bare uregelmessige eller uakseptable tilbud. I slike tilfeller bør offentlige oppdragsgiverne kunne gjennomføre forhandlinger med et mål om å oppnå regelmessige og akseptable tilbud.
- 45) Konkurranseframgangsmåten med forhandling bør ledsages av tilstrekkelig vern som sikrer at prinsippene om likebehandling og innsyn overholdes. Særlig bør offentlige oppdragsgivere på forhånd angi hvilke minstekrav som kjennetegner innkjøpets art og som ikke bør endres i forhandlingene. Tildelingskriteriene og hvordan de vektlegges bør ikke endres i løpet av framgangsmåten ikke være gjenstand for forhandlinger, for å sikre at alle markedsdeltakere behandles likt. Målet med forhandlinger bør være å forbedre tilbudene for å gjøre det mulig for offentlige oppdragsgivere å kjøpe bygge- og anleggsarbeider, varer og tjenester som er perfekt tilpasset deres særlige behov. Forhandlingene kan berøre alle kjennetegn ved innkjøpte bygge- og anleggsarbeider, kjøp og tjenester, herunder for eksempel kvalitet, mengde, handelsklausuler samt sosiale, miljømessige og nyskapende aspekter, i den grad de ikke utgjør minstekrav.

Det bør presiseres at minstekravene som skal fastsettes av den offentlige oppdrags-

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

- giveren, er de vilkårene og kjennetegnene (særlig fysiske, funksjonelle og juridiske) som ethvert tilbud bør oppfylle eller ha for at den offentlige oppdragsgiveren skal kunne tildele kontrakten i samsvar med de valgte tildelingskriteriene. For å sikre innsyn og sporbarehet i prosessen, bør alle trinn behørig dokumenteres. Videre bør alle tilbud gjennom hele framgangsmåten leveres skriftlig.
- 46) Offentlige oppdragsgivere bør ha tillatelse til å forkorte visse frister som gjelder åpne og begrensede anbudskonkurranser og konkurranseframgangsmåter med forhandling der de aktuelle fristene ikke kan overholdes på grunn av en hastesituasjon som de offentlige oppdragsgiverne behørig bør begrunne. Det bør presiseres at dette ikke trenger å være en tvingende grunn forårsaket av begivenheter som den offentlige oppdragsgiveren ikke har kunnet forutse og ikke kan tilskrives.
- 47) Forskning og innovasjon, herunder miljøinnovasjon og sosial nyskaping, er blant de viktigste driverne av framtidig vekst og er satt i sentrum for Europe 2020-strategien for smart, bærekraftig og inkluderende vekst. Offentlige myndigheter bør gjøre best mulig strategisk bruk av offentlige innkjøp til å fremme nyskaping. Kjøp av nyskapende produkter, bygge- og anleggsarbeider og tjenester spiller en viktig rolle i arbeidet med å øke effektiviteten og kvaliteten i offentlig tjenesteyting, samtidig som viktige samfunnsmessige utfordringer ivaretas. Det bidrar til å få mest mulig verdi ut av offentlige midler samt bredere økonomisk, miljømessig og samfunnsmessig nytte med hensyn til å skape nye ideer, omskape disse til nyskapende produkter og tjenester og derigjennom fremme bærekraftig økonomisk vekst.
- Det bør bemerkes at det er skissert en rekke innkjøpsmodeller i kommisjonsmeldingen av 14. desember 2007 med tittelen «Pre-commercial Procurement: Driving innovation to ensure sustainable high quality public services in Europe» (førkommersielle innkjøp: økt nyskaping for å sikre bærekraftig høy kvalitet i offentlig tjenesteyting i Europa), som omhandler innkjøp av de forsknings- og utviklingstjenestene som ikke hører inn under dette direktivs virkeområde. Disse modellene vil fortsatt være tilgjengelige, men dette direktiv bør også bidra til å forenkle offentlige innkjøp av nyskaping og hjelpe medlemsstatene med å nå målene for nyskaping i EU («Innovation Union»).
- 48) På grunn av betydningen av nyskaping bør de offentlige oppdragsgiverne oppmuntres til å tillate alternative tilbud så ofte som mulig. Disse oppdragsgivernes oppmerksomhet bør følgelig trekkes mot behovet for å definere de minstekravene som de alternative tilbudene skal oppfylle, før det angis at det kan leveres alternative tilbud.
- 49) Dersom et behov for utvikling av et nyskapende produkt, en nyskapende tjeneste eller nyskapende bygge- og anleggsarbeider og det etterfølgende innkjøpet av de varene, tjenestene eller bygge- og anleggsarbeidene som følger av dette, ikke kan oppfylles av løsninger som allerede finnes på markedet, bør offentlig oppdragsgivere ha tilgang til en særlig framgangsmåte ved tildeling av offentlige kontrakter for kontrakter som hører inn under dette direktivs virkeområde. Denne særlige framgangsmåten bør gjøre det mulig for offentlige oppdragsgivere å etablere langsiktige innovasjonspartnerskap til utvikling og etterfølgende innkjøp av nye, nyskapende produkter, tjenester eller bygge- og anleggsarbeider, forutsatt at slike nyskapende produkter, tjenester eller bygge- og anleggsarbeider kan leveres i henhold til avtalt ytelsesnivå og kostnad, uten å måtte benytte en separat framgangsmåte ved tildeling av kontrakter for innkjøpet. Innovasjonspartnerskapet bør være basert på de saksbehandlingsreglene som gjelder for konkurranseframgangsmåten med forhandling, og kontrakter bør tildeles utelukkende på grunnlag av beste forhold mellom pris og kvalitet, som er best egnet ved sammenligning av tilbud på nyskapende løsninger. Uavhengig av om det gjelder svært store prosjekter eller mindre, nyskapende prosjekter, bør innovasjonspartnerskapet være strukturert slik at det kan gi nødvendig tiltrekningskraft på markedet og stimulere til utvikling av en nyskapende løsning, uten å sette markedet ut av spill.
- Offentlige oppdragsgivere bør derfor ikke bruke innovasjonspartnerskap på en måte som forhindrer, begrenser eller vrir konkurransen. I visse tilfeller kan etablering av innovasjonspartnerskap med flere samarbeidspartnere bidra til å unngå en slik virkning.
- 50) I lys av den negative innvirkningen på konkurransen, bør framgangsmåter med forhandling uten forhåndskunngjøring av konkurranse brukes bare i svært ekstraordinære tilfeller. Dette unntaket bør begrenses til tilfeller der kunngjøring enten ikke er

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

mulig, av tvingende grunner forårsaket av begivenheter som den offentlige oppdragsgiveren ikke har kunnet forutse og ikke kan tilskrives, eller der det fra begynnelsen av er klart at kunngjøring ikke vil utløse mer konkurranse eller bedre resultater for innkjøpet, ikke minst fordi det objektivt sett bare er én markedsdeltaker som kan utføre kontrakten. Dette gjelder for kunstverk, der kunstnerens identitet i seg selv bestemmer selve kunstverkets unike karakter og verdi. Eksklusivitet kan også oppstå av andre årsaker, men det er bare situasjoner med objektiv eksklusivitet som kan berettige bruken av framgangsmåte med forhandling uten kunngjøring, der situasjonen med eksklusivitet ikke er skapt av den offentlige oppdragsgiveren selv med sikte på den framtidig framgangsmåten ved tildeling av kontrakter.

Offentlige oppdragsgivere som gjør bruk av dette unntaket, bør angi årsakene til at det ikke er rimelige alternativer eller erstatninger, for eksempel bruken av alternative distribusjonskanaler, herunder utenfor den offentlige oppdragsgiverens medlemsstat, eller muligheten for funksjonelt sammenlignbare bygge- og anleggsarbeider, varekjøp og tjenesteyting.

Dersom situasjonen med eksklusivitet skyldes tekniske årsaker, bør de defineres nøye og begrunnes i hvert enkelt tilfelle. De kan for eksempel bestå i at det vil være nærmest teknisk umulig for en annen markedsdeltaker å oppnå den nødvendige ytelsen, eller at det er nødvendig å bruke spesifikk fagkunnskap, spesifikke verktøyer eller midler som bare én markedsdeltaker har til sin rådighet. Tekniske årsaker kan også skyldes særlige krav til samvirksomhetsevne som skal oppfylles for å sikre funksjonsevnen til de bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene som skal kjøpes.

Endelig er en framgangsmåte ved tildeling av kontrakter ikke nyttig dersom varekjøp foretas direkte på et råvaremarked, herunder handelsplasser for råvarer som landbruksvarer, råstoffer og energiprodukter, der den regulerte og overvåkede multilaterale handelsstrukturen på naturlig måte garanterer markedspriser.

51) Det bør presiseres at bestemmelsene om vern av fortrolige opplysninger ikke på noen måte hindrer offentliggjøring av ikke-fortrolige deler av inngåtte kontrakter, herunder eventuelle senere endringer.

52) Elektronisk informasjon og elektroniske kommunikasjonsmidler kan i stor grad forenkle offentliggjøring av kontrakter og øke effektiviteten og innsynet i innkjøpsprosesser. Dette bør bli standardformen for kommunikasjon og informasjonsutveksling i framgangsmåter ved tildeling av kontrakter, siden de i stor grad øker markedsdeltakernes mulighet til å delta i framgangsmåter ved tildeling av kontrakter på hele det indre marked. For dette formål bør elektronisk overføring av kunngjøringer, elektronisk tilgjengelighet til innkjøpsdokumenter og – etter en overgangsperiode på 30 måneder – fullstendig elektronisk kommunikasjon, det vil si kommunikasjon med elektroniske midler på alle trinn i framgangsmåten, herunder overføring av anmodninger om å delta, særlig overføring av anbud (elektronisk innlevering), gjøres obligatorisk. Medlemsstatene og offentlige oppdragsgivere bør stå fritt til å gå lenger dersom de ønsker det. Det bør også presiseres at obligatorisk bruk av elektroniske kommunikasjonsmidler i henhold til dette direktiv imidlertid ikke innebærer at offentlige oppdragsgivere er forpliktet til å behandle anbud elektronisk eller gjennomføre elektronisk evaluering eller automatisk behandling. I henhold til dette direktiv bør dessuten ingen elementer av prosessen for offentlige innkjøp etter kontraktstildelingen omfattes av forpliktelsen til å bruke elektroniske kommunikasjonsmidler, og det bør heller ikke den interne kommunikasjonen hos den offentlige oppdragsgiveren.

53) Offentlige oppdragsgivere bør, unntatt i visse særlige situasjoner, bruke elektroniske kommunikasjonsmidler som er ikke-diskriminerende, allment tilgjengelige og driftskompatible med de IKT-produktene som generelt brukes, og som ikke begrenser markedsdeltakernes tilgang til framgangsmåten ved tildeling av kontrakter. Bruken av slike kommunikasjonsmidler bør også ta hensyn til tilgjengeligheten for funksjonshemmede personer. Det bør presiseres at forpliktelsene til å bruke elektroniske midler på alle trinn i framgangsmåten ved tildeling av kontrakter, vil være hensiktsmessig verken der bruken av elektroniske midler ville kreve spesialverktøy eller særlige filformater som ikke er allment tilgjengelige, eller der den aktuelle kommunikasjonen bare kan gjennomføres med særlig kontorutstyr. Offentlige oppdragsgivere bør derfor ikke

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

være forpliktet til å bruke elektroniske kommunikasjonsmidler i innleveringsprosessen i visse tilfeller, som det bør gis en uttømmende oversikt over. Dette direktiv fastsetter at slike tilfeller bør omfatte situasjoner som vil kreve bruk av særlig kontorutstyr som ikke er allment tilgjengelig for offentlige oppdragsgivere, for eksempel bredformatskrivere. I enkelte framgangsmåter ved tildeling av kontrakter kan innkjøpsdokumentene kreve innlevering av en fysisk modell eller en modell i målestokk, som ikke kan leveres til den offentlige oppdragsgiveren elektronisk. I slike situasjoner bør modellen sendes til den offentlige oppdragsgiveren per post eller med annen egnet transportør.

Det bør imidlertid presiseres at bruken av andre kommunikasjonsmidler bør begrenses til de elementene i anbudet som det ikke kreves elektroniske kommunikasjonsmidler for.

Det bør presiseres at dersom det er nødvendig av tekniske årsaker, bør den offentlige oppdragsgiveren sette en øvre grense for hvor store filer som kan oversendes.

- 54) Det kan være unntakstilfeller der offentlige oppdragsgivere bør få tillatelse til ikke å bruke elektroniske kommunikasjonsmidler, der det ikke å bruke slike kommunikasjonsmidler er nødvendig for å verne særlig følsomme opplysninger. Der bør presiseres at dersom bruken av elektroniske verktøyer som ikke er allment tilgjengelige, kan gi nødvendig vern, bør slike elektroniske verktøyer benyttes. Dette kan for eksempel være tilfelle dersom offentlige oppdragsgivere krever at det brukes egne sikre kommunikasjonsmidler som de kan tilby tilgang til.
- 55) Forskjellige tekniske formater eller prosesser og meldingsstandarder kan potensielt være til hinder for samvirkningsevnen, ikke bare i hver enkelt medlemsstat, men også, og særlig, mellom medlemsstatene. For eksempel for å kunne delta i en framgangsmåte ved tildeling av kontrakter der bruken av elektroniske kataloger, som er et format for framlegging og organisering av informasjon på en måte som er felles for alle deltagende anbudsgivere og som egner seg for elektronisk behandling, er tillatt eller påkrevd, ville markedsdeltakere i mangel av standardisering måtte tilpasse sine egne kataloger til hver framgangsmåte ved tildeling av kontrakter, noe som ville medføre å

gi svært like opplysninger i forskjellige formater avhengig av spesifikasjonene til den aktuelle offentlige oppdragsgiveren. Standardisering av katalogformatet vil derfor øke graden av samvirkningsevne, øke effektiviteten og også redusere den innsatsen som kreves av markedsdeltakerne.

- 56) Når det vurderes om det er nødvendig å sikre eller forbedre samvirkningsevnen mellom forskjellige tekniske formater eller prosesser og meldingsstandarder ved å gjøre bruken av særlige standarder obligatoriske, og i så fall, hvilke standarder som skal innføres, bør Kommisjonen ta nøye hensyn til uttalelsene til de berørte partene. Den bør også vurdere i hvilket omfang markedsdeltakere og offentlige oppdragsgivere allerede har brukt en gitt standard i praksis, og hvor godt den har fungert. Før Kommisjonen gjør bruk av en bestemt teknisk standard obligatorisk, bør den også nøye vurdere hvilke kostnader dette kan medføre, særlig når det gjelder tilpasninger til eksisterende e-innkjøpsløsninger, herunder infrastruktur, prosesser eller programvare. Dersom de aktuelle standardene ikke er utarbeidet av en internasjonal, europeisk eller nasjonal standardiseringsorganisasjon, bør de oppfylle de gjeldende kravene til IKT-standarder fastsatt ved europaparlaments- og rådsforordning (EU) 1025/2012¹².
- 57) Før det angis hvilket sikkerhetsnivå som kreves for de elektroniske kommunikasjonsmidlene som skal brukes på de forskjellige stadiene i framgangsmåten for tildeling, bør medlemsstatene og de offentlige oppdragsgiverne vurdere forholdsmessigheten mellom på den ene siden kravene som sikter på å sikre riktig og pålitelig identifikasjon av de som sender den aktuelle meldingen og integriteten i dens innhold, og på den annen side risikoen for problemer i for eksempel situasjoner der meldingene sendes av en annen sender enn det som er angitt. Under ellers like forhold vil dette bety at det sikkerhetsnivået som kreves for eksempel i forbindelse med en e-post der det bes om den nøyaktige

¹² Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 1025/2012 om europeisk standardisering og om endring av rådsdirektiv 89/686/EØF og 93/15/EØF samt europaparlaments- og rådsdirektiv 94/9/EF, 94/25/EF, 95/16/EF, 97/23/EF, 98/34/EF, 2004/22/EF, 2007/23/EF, 2009/23/EF og 2009/105/EF og om oppheving av rådsvedtak 87/95/EØF og europaparlaments- og rådsbeslutning nr. 1673/2006/EF (EUT L 316 av 14.11.2012, s. 12).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

adressen til stedet der det skal holdes et informasjonsmøte, ikke vil måtte settes til samme nivå som for selve anbudet, som inneholder et bindende tilbud fra markedsdeltakeren. På samme måte kan vurderingen av forholdsmessighet medføre at det kreves et lavere sikkerhetsnivå i forbindelse med en ny innsending av elektroniske kataloger, eller innsending av anbud i forbindelse med minikonkurranser i henhold til en rammeavtale eller tilgangen til innkjøpsdokumenter.

- 58) Samtidig som vesentlige deler av en framgangsmåte ved tildeling av kontrakter, for eksempel innkjøpsdokumenter, anmodninger om å delta, bekreftelse av interesse og anbud alltid bør være skriftlig, skal muntlig kommunikasjon med markedsdeltakerne fortsatt være mulig, forutsatt at innholdet i slik kommunikasjon dokumenteres i tilstrekkelig grad. Dette er nødvendig for å sikre tilstrekkelig innsyn som gjør det mulig å kontrollere hvorvidt prinsippet om likebehandling er overholdt. Særlig er det vesentlig at muntlig kommunikasjon med anbydere som kan virke inn på innholdet i og vurderingen av anbud, dokumenteres i tilstrekkelig grad og på hensiktsmessig måte, for eksempel skriftlige notater, lydopptak eller sammendrag av de viktigste elementene i kommunikasjonen.
- 59) Det er en sterkt voksende tendens på EU-markedene for offentlige innkjøp til at de offentlige innkjøperne samler sine etterspørslers med sikte på å oppnå stordriftsfordeler, herunder lavere priser og transaksjonskostnader, og å forbedre og profesjonalisere innkjøpsvirksomheten. Dette kan oppnås ved at innkjøpene samordnes enten etter antall aktuelle offentlige oppdragsgivere, eller etter volum og verdi over tid. Samlingen og sentraliseringen av innkjøp bør imidlertid overvåkes nøye for å unngå for stor konsentrasjon av kjøpekraft og ulovlig samordning, og for å beholde innsyn og konkurranse, samt muligheter for markedstilgang for SMB-er.
- 60) Rammeavtaler er et instrument som er mye brukt, og det anses som en effektiv innkjøps-teknikk i hele Europa. Det bør derfor i stor grad opprettholdes slik det er. Visse sider bør imidlertid presiseres, særlig at rammeavtalene ikke bør brukes av offentlige oppdragsgivere som ikke er identifisert i dem. Derfor bør offentlige oppdragsgivere som er

parter i en bestemt rammeavtale fra begynnelsen av, tydelig angis, enten med navn eller på annen måte, for eksempel ved en henvisning til en gitt kategori offentlige oppdragsgivere innenfor et tydelig avgrenset geografisk område, slik at de aktuelle offentlige oppdragsgiverne lett og entydig kan identifiseres. På samme måte bør en rammeavtale ikke være åpen for tiltredelse for nye markedsdeltakere etter at den er inngått. Dette innebærer for eksempel at dersom en innkjøpsentral bruker et generelt register over offentlige oppdragsgivere eller kategorier av slike, for eksempel de lokale myndighetene i et gitt geografisk område, som er berettiget til å benytte seg av rammeavtaler det inngår, bør denne innkjøpsentralen gjøre dette på en måte som gjør det mulig å kontrollere ikke bare identiteten til den aktuelle offentlige oppdragsgiveren, men også fra hvilken dato den oppnår retten til å benytte seg av rammeavtalen inngått av innkjøpsentralen, siden denne datoen bestemmer hvilke bestemte rammeavtaler denne offentlige oppdragsgiveren skal ha tillatelse til å bruke.

- 61) De objektive vilkårene for å bestemme hvilke av markedsdeltakerne som er part i rammeavtalen som bør utføre en gitt oppgave, for eksempel varekjøp eller tjenesteyting beregnet på bruk av fysiske personer, kan i forbindelse med rammeavtaler der alle vilkår er definert, omfatte de aktuelle fysiske personenes behov eller valg.

Offentlige oppdragsgivere bør gis større fleksibilitet ved innkjøp i henhold til rammeavtaler som inngås med mer enn én markedsdeltaker og der alle vilkår er definert.

I slike tilfeller bør de offentlige oppdragsgiverne ha tillatelse til å anskaffe bestemte bygge- og anleggsarbeider, varer eller tjenester som er omfattet av rammeavtalen, enten ved å kreve dem fra en av markedsdeltakerne, bestemt i samsvar med objektive kriterier og på de vilkårene som allerede er definert, eller ved å tildele en bestemt kontrakt for de aktuelle bygge- og anleggsarbeidene, varekjøpene eller tjenesteytingene etter en minikonkurranse mellom de markedsdeltakerne som er part i rammeavtalen. For å sikre innsyn og likebehandling bør offentlige oppdragsgivere i innkjøpsdokumentene for rammeavtalen angi hvilke objektive kriterier som vil styre valget mellom de to metodene for gjennomføring av rammeavtalen. Slike

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

- kriterier kan for eksempel dreie seg om mengde, verdi eller kjennetegn med hensyn til de aktuelle bygge- og anleggsarbeidene, varekjøpene eller tjenesteytingene, herunder behovet for en høyere servicegrad eller et høyere sikkerhetsnivå, eller om utviklingen i prisnivå sammenlignet med en forhåndsbestemt prisindeks. Rammeavtaler bør ikke brukes på utilbørlig vis eller på en måte som forhindrer, begrenser eller vrir konkurransen. Offentlige oppdragsgivere bør ikke være forpliktet i henhold til dette direktiv til å kjøpe bygge- og anleggsarbeider, varer eller tjenester som omfattes av en rammeavtale, i henhold til den rammeavtalen.
- 62) Samtidig som kontrakter basert på en rammeavtale skal tildeles før utløpet av selve rammeavtalens løpetid, bør det også presiseres at varigheten av enkeltkontraktene som er basert på en rammeavtale, ikke trenger å sammenfalle med varigheten på rammeavtalen, men kan etter hva som er hensiktsmessig, være både kortere eller lengre. Særlig bør det være tillatt å fastsette lengden på enkeltkontrakter basert på en rammeavtale idet det tas hensyn til faktorer som den tiden som trengs for gjennomføringen av dem, dersom vedlikehold av utstyr med en forventet levetid på mer enn fire år inngår i kontrakten, eller dersom det er nødvendig med omfattende opplæring av personale som skal gjennomføre kontrakten.
- Det bør også presiseres at det kan forekomme unntakstilfeller der selve rammeavtalene bør tillates å løpe lenger enn fire år. Slike tilfeller, som bør være behørig begrunnet, særlig for rammeavtalens formål, kan for eksempel oppstå dersom markedsdeltakere har bruk for å avsette/disponere over/ha rådighet over utstyr hvis avskrivningstid er lengre enn fire år, og som skal være tilgjengelig til enhver tid i hele rammeavtalens løpetid.
- 63) I lys av den erfaring som er gjort, er det også nødvendig å tilpasse reglene for dynamiske innkjøpsordninger for å gjøre det mulig for offentlige oppdragsgivere å dra full nytte av de mulighetene disse ordningene gir. Ordningene må forenkles, særlig bør de drives i form av en begrenset anbudskonkurranse, for på den måten å fjerne behovet for veiledende tilbud, som er identifisert som en av de største byrdene i forbindelse med dynamiske innkjøpsordninger. Derfor bør alle markedsdeltakere som innleverer en anmodning om deltaking og oppfyller utvelgingskriteriene, få tillatelse til å delta i framgangsmåter ved tildeling av kontrakt som utføres gjennom den dynamiske innkjøpsordningen i dens gyldighetstid. Denne innkjøpsteknikken gjør det mulig for den offentlige oppdragsgiveren å få et særlig bredt spekter av tilbud, og dermed sikre optimal bruk av offentlige midler gjennom bred konkurranse med hensyn til hyppig brukte produkter eller hyllevare, bygge- og anleggsarbeider eller tjenester som er allment tilgjengelig på markedet.
- 64) Undersøkelsen av disse anmodningene om deltaking bør normalt foretas innen høyst ti virkedager, forutsatt at vurderingen av utvelgingskriteriene vil finne sted på grunnlag av de forenklete kravene til dokumentasjon som er angitt i dette direktiv. Når det imidlertid først er etablert en dynamisk innkjøpsordning, kan offentlige oppdragsgivere, etter den første kunngjøringen av konkurranse eller invitasjonen om å bekrefte interesse, stå overfor et så stort antall anmodninger om å delta at de vil trenge mer tid til å undersøke anmodningene. Det bør være tillatt, forutsatt at det ikke innledes noe bestemt innkjøp før alle anmodninger er undersøkt. Offentlige oppdragsgivere bør stå fritt til å organisere hvordan de har tenkt å undersøke anmodningene om å delta, for eksempel ved å beslutte å foreta slike undersøkelser bare én gang per uke, forutsatt at fristene for undersøkelse av hver enkelt anmodning om å delta.
- 65) Når som helst i løpet av gyldighetstiden for den dynamiske innkjøpsordningen, bør offentlige oppdragsgivere stå fritt til å kreve at markedsdeltakere innen en rimelig tidsfrist skal levere en ny og oppdatert egenerklæring om oppfyllelse av kriteriene for kvalitativ utvelgelse. Det bør bemerkes at muligheten til å be markedsdeltakere om å framlegge underlagsdokumenter og forpliktelsen for den anbyderen som man har besluttet å tildele kontrakten om å gjøre dette, fastsatt i de generelle bestemmelsene om dokumentasjon i dette direktiv, også gjelder i den særlige sammenhengen med dynamiske innkjøpsordninger.
- 66) For å øke SMB-enes muligheter til å delta ved større dynamiske innkjøpsordninger, for eksempel slike som drives av en innkjøpsentral, bør den aktuelle offentlige oppdragsgiveren kunne beskrive ordningen i objektivt definerte kategorier av produkter, bygge- og anleggsarbeider eller tjenester.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

Slike kategorier bør defineres med henvisning til objektive faktorer som for eksempel kan omfatte tillatt størrelse på bestemte kontrakter som skal tildeles i den aktuelle kategorien, eller et bestemt geografisk område der bestemte kontrakter skal utføres. Dersom en dynamisk innkjøpsordning er delt inn i kategorier, bør den offentlige oppdragsgiveren anvende utvelgingskriterier som står i forhold til kjennetegnene for den aktuelle kategorien.

- 67) Det bør presiseres at elektroniske auksjoner normalt ikke er egnet for visse offentlige bygge- og anleggskontrakter og visse kontrakter om offentlig tjenesteyting som har intellektuelle ytelser som kontraktsgjenstand, for eksempel prosjektering av bygge- og anleggsarbeid, siden bare de elementene som egner seg for automatisk evaluering ved hjelp av elektroniske midler, uten den offentlige oppdragsgivers inngrep eller vurdering, det vil si bare elementer som er kvantifiserbare slik at de kan uttrykkes i tall eller prosentandeler, kan være gjenstand for elektroniske auksjoner.

Det bør imidlertid også presiseres at elektroniske auksjoner kan brukes i en framgangsmåte ved tildeling av kontrakter når det gjelder innkjøp av en bestemt immaterialrett. Det bør også bemerkes at selv om offentlige oppdragsgivere står fritt til å redusere antall kandidater eller anbydere så lenge auksjonen ennå ikke er startet, bør ingen ytterligere reduksjon av antallet anbydere som deltar i den elektroniske auksjonen tillates etter at auksjonen har startet.

- 68) Det blir hele tiden utviklet nye elektroniske innkjøpsteknikker, for eksempel elektroniske kataloger. Elektroniske kataloger er et format for framlegging og organisering av informasjon på en måte som er felles for alle deltakende anbydere og som egner seg for elektronisk behandling. Et eksempel kan være tilbud som presenteres i form av et regneark. Offentlige oppdragsgivere bør kunne kreve elektroniske kataloger i alle tilgjengelige framgangsmåter der det kreves bruk av elektroniske kommunikasjonsmidler. Elektroniske kataloger bidrar til økt konkurranse og bedre effektivitet ved offentlige innkjøp, særlig med hensyn til besparelser i form av tid og penger. Det bør imidlertid fastsettes visse regler for å sikre at bruken av nye teknikker er i samsvar med dette direktiv og med prinsippene om likebehand-

ling, ikke-diskriminering og innsyn. Bruken av elektroniske kataloger til framlegging av tilbud bør således ikke medføre mulighet for at markedsdeltakerne begrenser seg til å overføre sin generelle katalog. Markedsdeltakerne bør fortsatt måtte tilpasse sin generelle katalog i lys av den bestemte framgangsmåten ved tildeling av kontrakter. Slik tilpasning sikrer at den katalogen som oversendes etter en gitt framgangsmåte ved tildeling av kontrakter, inneholder bare produkter, bygge- og anleggsarbeider eller tjenester som markedsdeltakerne har beregnet – etter en aktiv undersøkelse – at tilsvarende kravene som den offentlige oppdragsgiveren stiller. Ved å gjøre dette bør markedsdeltakere ha tillatelse til å kopiere informasjon som ligger i deres generelle katalog, men de bør ikke få tillatelse til å oversende sin generelle katalog som sådan.

Dersom det dessuten gis tilstrekkelige garantier med hensyn til å sikre sporbarhet, likebehandling og forutsigbarhet, bør offentlige oppdragsgivere få tillatelse til å opprette tilbud i forbindelse med bestemte innkjøp på grunnlag av tidligere oversendte elektroniske kataloger, særlig dersom konkurransen er gjenåpnet i henhold til en rammeavtale, eller dersom det er benyttet en dynamisk innkjøpsordning.

Dersom den offentlige oppdragsgiveren har opprettet et tilbud, bør den aktuelle markedsdeltakeren gis mulighet til å kontrollere at tilbudet som den offentlige oppdragsgiveren har opprettet, ikke inneholder noen faktiske feil. Dersom det forekommer faktiske feil, bør markedsdeltakeren ikke være bundet av tilbudet opprettet av den offentlige oppdragsgiveren, med mindre feilen blir rettet.

I samsvar med kravene fastsatt for reglene for elektroniske kommunikasjonsmidler, bør offentlige oppdragsgivere unngå uberettigede hindre for markedsdeltakernes tilgang til framgangsmåter ved tildeling av kontrakt der tilbudene skal presenteres i form av elektroniske kataloger, og som garanterer samsvar med de generelle prinsippene om ikke-diskriminering og likebehandling.

- 69) Teknikker for samordnede innkjøp brukes i økende grad i de fleste medlemsstatene. Innkjøpsentraler er ansvarlige for å foreta anskaffelser, forvalte dynamiske innkjøpsordninger eller inngå offentlige kontrakter/rammeavtaler for andre offentlige oppdragsgivere, med eller godtgjøring. De offentlige

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

oppdragsgiverne som det inngås en rammeavtale for, bør kunne bruke den til enkeltstående eller gjentatte innkjøp. På bakgrunn av de store volumene som kjøpes inn, kan slike teknikker bidra til å øke konkurransen og bør bidra til å profesjonalisere offentlige innkjøp. Det bør derfor innføres en unionsdefinisjon av innkjøpssentraler for offentlige oppdragsgivere, og det bør presiseres at innkjøpssentraler fungerer på to forskjellige måter.

Først og fremst bør de kunne fungere som grossister ved å kjøpe, lagre og videreselge, eller dernest bør de kunne fungere som mellommenn ved å tildele kontrakter, drive dynamiske innkjøpsordninger eller inngå rammeavtaler som skal brukes av offentlige oppdragsgivere. En rolle som mellommann kan i enkelte tilfeller utføres ved å gjennomføre de relevante framgangsmåtene ved tildeling selvstendig, uten detaljerte instruksjoner fra vedkommende offentlige oppdragsgivere; i andre tilfeller ved å gjennomføre de relevante framgangsmåtene ved tildeling etter vedkommende offentlige oppdragsgiveres instruksjoner, på deres vegne og for deres regning.

Dessuten bør det fastsettes regler for tildeling av ansvar med hensyn til overholdelse av forpliktelsene fastsatt i dette direktiv, mellom innkjøpssentralen og de offentlige oppdragsgiverne som foretar innkjøp fra eller gjennom den. Dersom innkjøpssentralen har eneansvar for gjennomføringen av framgangsmåtene ved tildeling av kontrakter, bør den også ha eneansvar for og være direkte ansvarlig for lovligheten ved framgangsmåtene. Dersom en offentlig oppdragsgiver utfører visse deler av framgangsmåten, for eksempel gjenåpning av konkurransen i henhold til en rammeavtale eller tildeling av enkeltkontrakter basert på en dynamisk innkjøpsordning, bør den fortsette å være ansvarlig for de trinnene den utfører.

- 70) Offentlige oppdragsgivere bør kunne tildele en kontrakt om offentlig tjenesteyting for levering av samordnede innkjøp til en innkjøpssentral uten å anvende framgangsmåtene fastsatt i dette direktiv. Det bør også være tillatt at det i slike kontrakter om offentlig tjenesteyting inngår levering av tilknyttede innkjøpstjenester. Kontrakter om offentlig tjenesteyting for levering av tilknyttede innkjøpstjenester, bør, når de utføres på annen måte enn ved en innkjøpssentral i for-

bindelse med dens levering av samordnede innkjøp til den aktuelle offentlige oppdragsgiveren, tildeles i samsvar med dette direktiv. Det bør også bemerkes at dette direktiv ikke bør få anvendelse dersom samordnede innkjøp eller tilknyttede innkjøpstjenester leveres på annen måte enn gjennom en gjensidig bebyrdende kontrakt, som utgjør innkjøp i henhold til dette direktiv.

- 71) Strengere bestemmelser for innkjøpssentraler bør ikke på noen måte hindre gjeldende praksis med leilighetsvise felles innkjøp, dvs. mindre institusjonaliserte og systematiske felles innkjøp, eller den etablerte praksisen med å benytte seg av tjenesteytere som forbereder og forvalter framgangsmåter ved tildeling av kontrakter på vegne av en offentlig oppdragsgiver og for dennes regning og etter dens instruksjoner. Derimot bør visse trekk ved felles innkjøp presiseres på grunn av den viktige rollen felles innkjøp kan ha, ikke minst i forbindelse med nyskapende prosjekter.

Felles innkjøp kan skje i forskjellige former, fra samordnet innkjøp gjennom klargjøring av felles tekniske spesifikasjoner for bygge- og anleggsarbeider, varekjøp eller tjenesteyting som skal kjøpes inn av en rekke offentlige oppdragsgivere, som hver gjennomfører en egen framgangsmåte ved tildeling av kontrakter, til situasjoner der de aktuelle offentlige oppdragsgiverne felles gjennomfører én framgangsmåte ved tildeling av kontrakter, enten ved å handle sammen eller ved å gi én offentlig oppdragsgiver myndighet til å forvalte framgangsmåten ved tildeling av kontrakter på vegne av alle de offentlige oppdragsgiverne.

Dersom flere offentlige oppdragsgivere felles gjennomfører en framgangsmåte ved tildeling av kontrakter, bør de stå felles ansvarlige for oppfyllelsen av sine forpliktelser i henhold til dette direktiv. Dersom imidlertid bare deler av framgangsmåten ved tildeling av kontrakter gjennomføres felles av de offentlige oppdragsgiverne, bør felles ansvar bare gjelde de delene av framgangsmåten som de har gjennomført i fellesskap. Hver offentlige oppdragsgiver bør være eneansvarlig for framgangsmåter eller deler av framgangsmåter som den gjennomfører selv, for eksempel tildeling av en kontrakt, inngåelse av en rammeavtale, driften av en dynamisk innkjøpsordning, gjenåpning av konkurranse i henhold til en rammeavtale, eller

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

bestemmelse av hvilken av markedsdeltakerne som er part i en rammeavtale som skal gjennomføre en viss oppgave.

- 72) Elektroniske kommunikasjonsmidler er særlig godt egnet til å støtte praksis og verktøyer for samordnede innkjøp på grunn av den muligheten de gir til å bruke om igjen og automatisk behandle data og minimere informasjons- og transaksjonskostnader. Bruken av slike elektroniske kommunikasjonsmidler bør derfor, som et første trinn, gjøres obligatorisk for innkjøpsentraler, samtidig som de også forenkler tilnærmingen av praksis i hele Unionen. Dette bør følges av en generell forpliktelse til å bruke elektroniske kommunikasjonsmidler i alle framgangsmåter ved tildeling av kontrakter etter en overgangsperiode på 30 måneder.
- 73) Felles tildeling av offentlige kontrakter foretatt av offentlige oppdragsgivere fra forskjellige medlemsstater møter for tiden visse juridiske vanskeligheter i forbindelse med konflikter mellom de nasjonale lovgivningene. Til tross for at direktiv 2004/18/EF implisitt tillot felles offentlige innkjøp på tvers av landegrensene, står offentlige oppdragsgivere fortsatt overfor betydelige juridiske og praktiske vanskeligheter ved innkjøp fra innkjøpsentraler i andre medlemsstater eller ved felles tildeling av offentlige kontrakter. For at offentlige oppdragsgivere skal kunne få best mulig nytte av mulighetene i det indre marked når det gjelder stordriftsfordeler og deling av nytte og risiko, ikke minst når det gjelder nyskapende prosjekter som medfører en større risiko enn det som rimelig kan bæres av én offentlig oppdragsgiver, bør disse vanskelighetene avhjelpes. Derfor bør det fastsettes nye regler for felles innkjøp på tvers av landegrensene for å forenkle samarbeidet mellom oppdragsgivere og øke nytten av det indre marked ved å skape forretningsmuligheter på tvers av landegrensene for leverandører og tjenesteytere. Disse reglene bør fastlegge vilkårene for utnyttelse av innkjøpsentraler på tvers av landegrensene og angi gjeldende regelverk for offentlige innkjøp, herunder gjeldende regelverk for klageadgang, som får anvendelse på felles tverrnasjonale framgangsmåter og dermed utfyller reglene for lovvalg i europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 593/2008¹³. Dessuten bør offentlige oppdragsgivere fra forskjellige medlemsstater gjøres i stand til å opprette felles enheter eta-

blert i henhold til nasjonal lovgivning eller unionsregelverket. Det bør fastsettes særlige regler for slike former for felles innkjøp.

Offentlige oppdragsgivere bør imidlertid ikke benytte mulighetene til felles innkjøp på tvers av landegrensene for det formål å omgå ufravikelige offentligrettslige regler, i samsvar med unionsretten, som er gjeldende for dem i den medlemsstaten der de befinner seg. Slike regler kan for eksempel omfatte bestemmelser om innsyn og tilgang til dokumenter, eller særlige krav til sporbarhet av følsomme leveranser.

- 74) De tekniske spesifikasjonene som utarbeides av offentlige innkjøpere, må tillate at offentlige innkjøp er åpne for konkurranse samt oppnår målene for bærekraft. For dette formål bør det være mulig å framlegge tilbud som gjenspeiler mangfoldet av standarder for tekniske løsninger og tekniske spesifikasjoner på markedet, herunder de som er utarbeidet på grunnlag av ytelseskriteriene knyttet til livssyklusen og bærekraften til produksjonsprosessen for bygge- og anleggsarbeider, varer og tjenester.

Følgelig bør tekniske spesifikasjoner utformes slik at det unngås kunstig begrensning av konkurranse gjennom krav som begunstiger en bestemt markedsdeltaker ved å gjenspeile viktige egenskaper ved varene, tjenestene eller bygge- og anleggsarbeidene som vedkommende markedsdeltaker normalt tilbyr. Utarbeiding av tekniske spesifikasjoner med hensyn til krav til funksjon og ytelse gjør det generelt mulig å oppnå dette målet på best mulig måte. Krav knyttet til funksjon og ytelse er også hensiktsmessig med sikte på å fremme nyskaping i offentlige innkjøp, og bør brukes i så stor grad som mulig. Dersom det vises til en europeisk standard, eller i mangel av en slik, til en nasjonal standard, bør offentlige oppdragsgivere ta i betraktning tilbud som bygger på likeverdige ordninger. Det bør være markedsdeltakerens ansvar å bevise likeverdighet med det påkrevde merket.

For å bevise likeverdighet bør det kunne kreves at anbydere skal framlegge kontrollert dokumentasjon fra en tredjemann. Imidlertid bør også annen egnet dokumentasjon, for eksempel teknisk dokumentasjon for pro-

¹³ Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 593/2008 av 17. juni 2008 om hvilken lovgivning som får anvendelse på avtaleforpliktelser (Roma I) (EUT L 177 av 4.7.2008, s. 6).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

duzenten, være tillatt dersom den aktuelle markedsdeltakeren ikke har tilgang til slike sertifikater eller prøvingsrapporter, eller ikke har mulighet til å oppnå slike innenfor de relevante tidsfristene, forutsatt at den aktuelle markedsdeltakeren med dette dokumenterer at bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene oppfyller kravene eller kriteriene angitt i de tekniske spesifikasjonene, tildelingskriteriene eller vilkårene for gjennomføring av en kontrakt.

- 75) Offentlige oppdragsgivere som ønsker å kjøpe bygge- og anleggsarbeider, varer eller tjenester med bestemte miljømessige, samfunnmessige eller andre egenskaper bør kunne visse til særlige merker, for eksempel EU-miljømerket, (multi)nasjonale miljømerker eller andre merker, forutsatt at kravene for merket er knyttet til kontraktens gjenstand, for eksempel beskrivelsen av produktet og dets presentasjon, herunder krav til emballasje. Det er videre avgjørende at disse kravene er utarbeidet og vedtatt på grunnlag av objektivt kontrollerbare kriterier etter en framgangsmåte der berørte parter, som for eksempel offentlige organer, forbrukere, produsenter, distributører og miljøorganisasjoner, kan delta, og at merket er tilgjengelig for alle berørte parter. Det bør presiseres at berørte parter kan være offentlige eller private organer, virksomheter eller enhver form for ikke-statlig organisasjon (en organisasjon som ikke er del av noen myndighet og ikke er en konvensjonell virksomhet).

Det bør likeledes presiseres at bestemte nasjonale eller statlige organer eller organisasjoner kan delta i utarbeidingen av merkekrav som kan brukes i forbindelse med innkjøp foretatt av offentlige myndigheter, uten at disse organene eller organisasjonene mister sin status som tredjemenn.

Henvisninger til merker bør ikke ha den virkningen at den begrenser nyskaping.

- 76) For alle offentlige innkjøp beregnet på å skulle brukes av personer, uansett om det er privatpersoner eller personale hos offentlige oppdragsgivere, må offentlige oppdragsgivere fastsette tekniske spesifikasjoner der det tas hensyn til tilgjengelighetskriterier for funksjonshemmede personer eller til universell utforming, unntatt i behørig begrunnede tilfeller.
- 77) Når offentlige oppdragsgivere utarbeider tekniske spesifikasjoner, bør de ta hensyn til krav som følger av unionsretten på området

for personvern, særlig i forbindelse med behandlingen av personopplysninger (innebygd vern av opplysninger).

- 78) Offentlige innkjøp bør tilpasses behovene til små og mellomstore bedrifter. Offentlige oppdragsgivere bør oppmuntres til å benytte reglene for beste praksis i Kommisjonens arbeidsdokument av 25. juni 2008 med tittelen «European Code of Best Practices Facilitating Access by SMEs to Public Procurement Contracts», som gir veiledning til hvordan de kan benytte rammeverket for offentlige innkjøp på en måte som gjør det enklere for SMB-er å delta. For dette formål og for å øke konkurransen, bør offentlige oppdragsgivere særlig oppmuntres til dele opp store kontrakter i delkontrakter. Slik oppdeling bør gjøres på grunnlag av mengde, slik at størrelsen på enkeltkontrakter bedre tilsvare SMB-ers kapasitet, eller på grunnlag av kvalitet, i samsvar med de forskjellige bransjene og spesialiseringene som er involvert, for å tilpasse innholdet i enkeltkontraktene tettere til de spesialiserte sektorene for SMB-ene, eller i samsvar med forskjellige senere prosjektfaser.

Delkontraktenes størrelse og gjenstand bør bestemmes fritt av oppdragsgiveren, som i samsvar med de relevante reglene for beregning av den anslåtte verdien av innkjøpet, også bør ha tillatelse til å tildele noen av delkontraktene uten å anvende framgangsmåtene i dette direktiv. Den offentlige oppdragsgiveren bør også ha en plikt til å vurdere hvor hensiktsmessig det er å dele kontrakter opp i delkontrakter, samtidig som den er fri til å ta en selvstendig beslutning på grunnlag av enhver årsak den finner relevant, uten å være underlagt forvaltningsmessig eller rettslig tilsyn. Dersom den offentlige oppdragsgiveren beslutter at det vil være hensiktsmessig å dele kontrakten opp i delkontrakter, bør den individuelle rapporten eller innkjøpsdokumentene inneholde en angivelse av hovedårsakene til den offentlige oppdragsgiverens valg. Slike årsaker kan for eksempel være at den offentlige oppdragsgiveren ser at slik oppdeling kan gi risiko for begrenset konkurranse, eller risiko for å gjøre gjennomføringen av kontrakten for teknisk vanskelig eller for dyr, eller at behovet for å samordne de forskjellige entreprenørene i delkontraktene kan medføre alvorlig fare for at kontrakten ikke blir gjennomført på riktig måte.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

Medlemsstatene bør fortsatt stå fritt til å gå videre i sitt arbeid med å gjøre det enklere for SMB-er å delta på markedet for offentlige innkjøp, ved å utvide forpliktelsen til å vurdere om det er hensiktsmessig å dele kontrakter opp i delkontrakter til å omfatte mindre kontrakter, ved å kreve at offentlige oppdragsgivere skal kunne begrunne en beslutning om ikke å dele opp kontrakter i delkontrakter, eller ved å gjøre oppdeling i delkontrakter obligatorisk under visse vilkår. Med samme formål bør medlemsstatene også stå fritt til å framskaffe ordninger for direkte betaling til underleverandører.

- 79) Dersom kontrakter deles opp i delkontrakter, bør offentlige oppdragsgivere, for eksempel for å opprettholde konkurransen eller sikre forsyningsikkerhet, kunne få begrense antallet delkontrakter som en markedsdeltaker levere tilbud på; de bør også kunne få begrense antallet delkontrakter som kan tildeles én anbyder.

Målet med å gi SMB-ene enklere tilgang til offentlige innkjøp, kan imidlertid svekkes dersom offentlige oppdragsgivere skulle være forpliktet til å tildele kontrakten del for del, selv om dette ville medføre å måtte godta vesentlig mindre gunstige løsninger sammenlignet med en tildeling som består av flere eller alle delkontrakter. Dersom muligheten til å bruke en slik metode er klart angitt på forhånd, bør det derfor være mulig for offentlige oppdragsgivere å foreta en sammenlignende vurdering av tilbudene for å fastslå om tilbudene levert av en bestemt anbyder for en bestemt kombinasjon av delkontrakter som helhet bedre ville kunne oppfylle tildelingskriteriene fastsatt i samsvar med dette direktiv med hensyn til disse delkontraktene, enn tilbudene for de aktuelle enkeltstående delkontraktene isolert sett. Dersom det er tilfelle, bør den offentlige oppdragsgiveren kunne tildele en kontrakt som kombinerer de aktuelle delkontraktene, til den aktuelle anbyderen. Det bør presiseres at offentlige oppdragsgivere bør foreta en slik sammenlignende vurdering ved først å fastslå hvilke anbydere som best oppfyller tildelingskriteriene fastsatt for hver enkeltstående delkontrakt, og deretter sammenligne med de tilbudene som er levert av en bestemt anbyder for en bestemt kombinasjon av delkontrakter sett som en helhet.

- 80) For å gjøre framgangsmåten raskere og mer effektiv, bør fristene for deltaking i fram-

gangsmåter ved tildeling av kontrakter gjøres så korte som mulig, uten å skape urimelige hindringer for tilgang for markedsdeltakere fra hele det indre marked, særlig SMB-er. Det er derfor verdt å minne om at når offentlige oppdragsgivere fastsetter frister for mottak av tilbud og anmodninger om deltaking, bør de ta særlig hensyn til kontraktens kompleksitet og den tid som er nødvendig for å utarbeide tilbud, selv om dette medfører at det settes frister som er lengre enn minstefristene fastsatt i henhold til dette direktiv. Bruk av elektronisk informasjon og elektroniske kommunikasjonsmidler, særlig fullstendig elektronisk tilgjengelighet for markedsdeltakere, anbydere og kandidater til innkjøpsdokumenter og elektronisk overføring av meldinger, fører på den annen side til økt innsyn og tidsbesparelser. Det bør derfor fastsettes at minstefristene bør forkortes, i tråd med reglene fastsatt i GPA og under forutsetning av at det er forenlig med de særlige overføringsmetoder som er fastsatt på unionsplan. Videre bør offentlige oppdragsgivere ha mulighet til å forkorte fristene ytterligere for mottak av anmodninger om deltaking og av tilbud i tilfeller der en hastesituasjon gjør at de normale tidsfristene ikke kan brukes, men som ikke gjør en vanlig konkurranse med kunngjøring umulig. Bare i unntakstilfeller der det av tvungne grunner forårsaket av begivenheter som den aktuelle offentlige oppdragsgiveren ikke har kunnet forutse og ikke kan tilskrives, gjør det umulig å gjennomføre en vanlig anbudskonkurranse selv med forkortede frister, bør offentlige oppdragsgivere, i den grad det er strengt nødvendig, ha mulighet til å tildele kontrakter med framgangsmåte med forhandling uten forhåndskunngjøring. Dette kan være tilfelle i forbindelse med naturkatastrofer som krever umiddelbare tiltak.

- 81) Det bør presiseres at behovet for å sikre at markedsdeltakerne har tilstrekkelig tid til å utarbeide gyldige tilbud, kan medføre at de fristene som ble fastsatt opprinnelig, kan måtte forlenges. Dette vil særlig være tilfelle dersom det gjøres betydelige endringer i innkjøpsdokumentene. Det bør også angis at i slike tilfeller bør vesentlige endringer forstås som å omfatte endringer, særlig i tekniske spesifikasjoner, som markedsdeltakerne vil trenge mer tid til å forstå og svare tilstrekkelig på. Det bør imidlertid presise-

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

res at slike endringer ikke bør være så omfattende at det vil gi tilgang for andre kandidater enn de opprinnelig utvalgte, eller vil tiltrekke ytterligere deltakere i framgangsmåten ved tildeling av kontrakt. Dette kan særlig være tilfelle dersom endringene gjør kontraktens eller rammeavtalens karakter vesentlig forskjellig fra den som opprinnelig ble definert i innkjøpsdokumentene.

- 82) Det bør presiseres at opplysninger om visse beslutninger som er tatt i løpet av en framgangsmåte ved tildeling av kontrakter, herunder beslutningen om ikke å tildele en kontrakt eller ikke å inngå en rammeavtale, bør sendes av de offentlige oppdragsgiverne, uten at kandidater eller anbydere skal måtte be om slike opplysninger. Det bør også bemerkes at rådsdirektiv 89/665/EØF¹⁴ fastsetter en forpliktelse for offentlige oppdragsgivere, igjen uten at kandidater eller anbydere skal måtte be om det, om å gi de aktuelle kandidatene og anbyderne en oversikt over de relevante årsakene til noen av de sentrale beslutningene som treffes i løpet av en framgangsmåte ved tildeling av kontrakter. Endelig bør det presiseres at kandidater og anbydere bør kunne be om nærmere opplysninger om disse årsakene, noe som offentlige oppdragsgivere bør pålegges å gi, unntatt dersom det foreligger viktige grunner for ikke å gjøre det. Disse grunnene bør angis i dette direktiv. For å sikre nødvendig innsyn i forbindelse med framgangsmåter ved tildeling av kontrakter der det inngår forhandlinger og dialog med anbydere, bør anbydere som har gitt et gyldig anbud, unntatt dersom det foreligger viktige grunner for ikke å gjøre det, også kunne be om opplysninger om gjennomføring og framdriften i framgangsmåten.

- 83) Altfor strenge krav vedrørende økonomisk og finansiell kapasitet utgjør ofte en urimelig hindring for SMB-ers deltaking i offentlige innkjøp. Alle slike krav bør være tilknyttet og stå i forhold til kontraktens gjenstand. Særlig bør offentlige oppdragsgivere ikke kunne kreve at markedsdeltakere har en minsteomsetning som ikke ville stå i forhold til kontraktens gjenstand; kravet skal vanligvis ikke overstige mer enn det dobbelte av

anslått kontraktsverdi. I behørig begrunnede omstendigheter bør det imidlertid kunne anvendes høyere krav. Slike omstendigheter kan være knyttet til høy risiko i forbindelse med gjennomføringen av kontrakten, eller det faktum at det er helt avgjørende at den gjennomføres riktig og til rett tid, for eksempel fordi den utgjør en nødvendig forutsetning for gjennomføringen av andre kontrakter.

I slike behørig begrunnede tilfeller bør offentlige oppdragsgivere stå fritt til selvstendig å beslutte om krav til høyere minsteomsetning vil være hensiktsmessig og relevant, uten å være underlagt forvaltningsmessig eller rettslig tilsyn. Dersom krav til høyere minsteomsetning skal anvendes, bør offentlige oppdragsgivere stå fritt til å fastsette nivået, så lenge det står i samsvar med og i forhold til kontraktens gjenstand. Dersom den offentlige oppdragsgiveren beslutter at kravet til minsteomsetning bør fastsettes til et nivå som er høyere enn det dobbelte av anslått kontraktsverdi, bør den individuelle rapporten eller innkjøpsdokumentene inneholde en angivelse av hovedårsakene til den offentlige oppdragsgiverens valg.

Offentlige oppdragsgivere bør også kunne be om opplysninger om forholdet for eksempel mellom eiendeler og forpliktelser i årsregnskapet. Et positivt resultat som viser høyere verdi av eiendeler enn forpliktelser, kan være et ytterligere bevis på at den finansielle kapasiteten til markedsdeltakeren er tilstrekkelig.

- 84) Mange markedsdeltakere, ikke minst SMB-er, finner at en stor hindring for deres deltaking i offentlige innkjøp består av administrative byrder på grunn av behovet for å framskaffe et betydelig antall sertifikater eller andre dokumenter knyttet til utelukkelses- og utvelgingskriterier. Ved å begrense slike krav, for eksempel ved bruk av et felles europeisk innkjøpsdokument (ESPD) som består av en oppdatert egenerklæring, kan man oppnå en betydelig forenkling som er til nytte for både offentlige oppdragsgivere og markedsdeltakere.

Anbyderen som det er besluttet å tildele kontrakten til, bør imidlertid måtte framskaffe relevant dokumentasjon, og offentlige oppdragsgivere bør ikke inngå kontrakter med anbydere som ikke er i stand til dette. Offentlige oppdragsgivere bør også til enhver tid ha rett til å be om alle eller deler

¹⁴ Rådsdirektiv 89/665/EØF av 21. desember 1989 om samordning av lover og forskrifter om gjennomføring av klagebehandling i forbindelse med tildeling av offentlige varekjøps- samt bygge- og anleggskontrakter (EFT L 395 av 30.12.1989, s. 33).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

av underlagsdokumentene, dersom de vurderer dette som nødvendig med hensyn til korrekt gjennomføring av framgangsmåten. Dette kan særlig være tilfelle i framgangsmåter med to faser – begrensede anbudskonkurranser, konkurranseframgangsmåter med forhandling, konkurransepreget dialog og innovasjonspartnerskap – der de offentlige oppdragsgiverne benytter seg av muligheten til å begrense antall kandidater som inviteres til å innlevere anbud. Et krav om innlevering av underlagsdokumenter i forbindelse med utvelgelsen av kandidater som inviteres til å delta, kan begrunnes med at det bør unngås at offentlige oppdragsgivere inviterer kandidater som senere viser seg ikke å være i stand til å innlevere underlagsdokumentene i tildelingsfasen, og dermed forhindrer andre for øvrig kvalifiserte kandidater i å delta.

Det bør angis uttrykkelig at ESPD også bør gi relevante opplysninger om enheter hvis kapasitet en markedsdeltaker er avhengig av, slik at kontrollen av opplysningene om slike enheter kan utføres samtidig som og på samme vilkår som kontrollen av hovedmarkedsdeltakeren.

- 85) Det er viktig at beslutningene til offentlige oppdragsgivere er basert på ny informasjon, særlig når det gjelder utelukkelsesgrunner, siden det raskt kan skje vesentlige endringer, for eksempel dersom det oppstår økonomiske problemer som vil gjøre markedsdeltakeren uegnet, eller i motsatt fall, fordi en utestående gjeld for trygde- og pensjonspremier i mellomtiden er blitt betalt. Det er derfor å foretrekke at markedsdeltakere i den grad det er mulig kontrollerer slike opplysninger ved å gå inn i relevante databaser, som bør være nasjonale i den forstand at de administreres av offentlige myndigheter. På nåværende trinn i utviklingen kan det fortsatt være tilfeller der dette ennå ikke er mulig på grunn av tekniske årsaker. Kommisjonen bør derfor overveie å fremme tiltak som kan forenkle elektronisk tilgang til oppdaterte opplysninger, for eksempel ved å styrke verktøyer som gir tilgang til virtuell selskapsinformasjon, eller metoder for å forenkle samvirksomheten mellom databaser eller andre slike støttetiltak.

Det bør også fastsettes at offentlige oppdragsgivere ikke skal be om allerede oppdaterte dokumenter, som de har i sin besittelse

fra før fra tidligere framgangsmåter ved tildeling av kontrakter. Det bør imidlertid sikres at offentlige oppdragsgivere ikke skal pålegges urimelig mye arkiverings- og dokumentbehandlingsarbeid i denne forbindelse. Følgelig bør gjennomføringen av denne forpliktelsen først få anvendelse når bruken av elektroniske kommunikasjonsmidler er blitt obligatorisk, siden elektronisk dokumentbehandling vil gjøre oppgaven mye enklere for offentlige oppdragsgivere.

- 86) Ytterligere forenkling for både markedsdeltakere og offentlige oppdragsgivere kan oppnås ved hjelp av et standard skjema for egenerklæringer, som vil redusere problemene knyttet til nøyaktig utarbeiding av formelle erklæringer og samtykkeerklæringer samt til språkproblemer.
- 87) Kommisjonen leverer og administrerer det elektroniske systemet e-Certis, som for øyeblikket oppdateres og kontrolleres på frivillig basis av nasjonale myndigheter. Målet med e-Certis er å forenkle utvekslingen av sertifikater og annen dokumentasjon som offentlige oppdragsgivere hyppig har behov for. Erfaringen så langt viser at frivillig oppdatering og kontroll ikke er nok til å sikre at e-Certis kan yte sitt fulle potensial for forenkling av utveksling av dokumenter til nytte for særlig SMB-er. Som et første trinn bør derfor vedlikehold gjøres obligatorisk. Bruk av e-Certis vil bli gjort obligatorisk senere.
- 88) Offentlige oppdragsgivere bør kunne kreve at miljøstyringstiltak eller -ordninger anvendes ved gjennomføringen av en offentlig kontrakt. Miljøstyringsordninger kan, enten de er registrert i henhold til unionsdokumenter som europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1221/2009¹⁵ eller ikke, vise om markedsdeltakeren har teknisk kapasitet til å gjennomføre kontrakten. Dette omfatter miljømerker som omfatter miljøstyringskriterier. Dersom en markedsdeltaker ikke har tilgang til slike registreringsordninger for miljøstyring, eller ikke har mulighet til å oppnå slike innenfor de aktuelle fristen, bør den tillates å innlevere en beskrivelse av de miljøstyringstiltakene som er gjennomført, forutsatt at den aktuelle markedsdeltakeren

¹⁵ Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1221/2009 av 25. november 2009 om frivillig deltaking for organisasjoner i en fellesskapsordning for miljøstyring og miljørevisjon (EMAS), og om oppheving av forordning (EF) nr. 761/2001 og kommisjonsvedtak 2001/681/EF og 2006/193/EF (EUT L 342 av 22.12.2009, s. 1).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

demonstrerer at disse tiltakene sikrer samme miljøvern nivå som de tiltakene som kreves i henhold til miljøstyringen.

89) Begrepet tildelingskriterier er sentralt for dette direktiv. Det er derfor viktig at de relevante bestemmelsene framstår på en så enkel og rasjonell måte som mulig. Dette kan oppnås ved å bruke termen «økonomisk mest fordelaktige tilbud» som overgripende begrep, siden alle tilbud som vinner, til slutt bør velges i samsvar med hva den enkelte offentlige oppdragsgiver vurderer som den økonomisk beste løsningen av alle tilbudene som er gitt. For å unngå forvirring med tildelingskriterier som for øyeblikket er kjent som det «økonomisk mest fordelaktige tilbud» i direktiv 2004/17/EF og 2004/18/EF, bør det brukes en annen term som dekker det begrepet, nemlig «beste forhold mellom pris og kvalitet». Det bør følgelig tolkes i samsvar med rettspraksis knyttet til de nevnte direktivene, unntatt dersom det er en klart vesentlig annen løsning i dette direktiv.

90) Tildeling av kontrakter bør foretas på grunnlag av objektive kriterier som sikrer overholdelse av prinsippene om innsyn, ikke-diskriminering og likebehandling, med sikte på å sikre en objektiv sammenligning mellom den relative verdien til tilbudene for å kunne bestemme, på reelle konkurransevilkår, hvilket tilbud som er det økonomisk mest fordelaktige tilbudet. Det bør fastsettes uttrykkelig at det økonomisk mest fordelaktige tilbudet bør vurderes på grunnlag av det beste forholdet mellom pris og kvalitet, som alltid bør omfatte et pris- eller kostnadselement. Det bør likeledes presiseres at slik vurdering av det økonomisk mest fordelaktige tilbudet også kan gjøres på grunnlag av enten pris eller kostnadseffektivitet alene. Det er dessuten hensiktsmessig å bemerke at offentlige oppdragsgivere står fritt til å fastsette tilstrekkelige kvalitetsstandarder ved å bruke tekniske spesifikasjoner eller vilkår for gjennomføring av kontrakten.

For å fremme mer realitetsorienterte offentlige innkjøp, bør det være tillatt for medlemsstatene å forby eller begrense bruken av pris eller kostnad alene til å vurdere det økonomisk mest fordelaktige tilbudet når de vurderer at det er hensiktsmessig.

For å sikre at prinsippet om likebehandling overholdes ved tildeling av kontrakter bør offentlige oppdragsgivere være forpliktet til å sikre nødvendig innsyn slik at alle anby-

dere kan være rimelig informert om de kriterier og ordninger som skal anvendes i beslutningen om kontraktstildeling. Offentlige oppdragsgivere bør derfor være forpliktet til å angi kriteriene for tildeling av kontrakt og den relative vekten som hver av disse kriteriene tillegges. Offentlige oppdragsgivere bør imidlertid kunne fravike forpliktelsen om å angi vektingen av kriteriene i særlig begrunnede tilfeller der de må kunne angi årsakene til dette, dersom vektingen ikke kan fastsettes på forhånd, særlig på grunn av kontraktens kompleksitet. I slike tilfeller bør de angi kriteriene i prioritert rekkefølge med det viktigste først.

91) Ved artikkel 11 i TEUV kreves det at krav til miljøvern må innlemmes ved fastleggingen og gjennomføringen av Unionens politikk og virksomhet, særlig med sikte på å fremme en bærekraftig utvikling. Dette direktiv klarer hvordan offentlige oppdragsgivere kan bidra til å verne miljøet og fremme en bærekraftig utvikling, samtidig som de sikrer at de kan oppnå best mulig forhold mellom pris og kvalitet for kontraktene.

92) Når offentlige oppdragsgivere vurderer beste forhold mellom pris og kvalitet, bør de bestemme de økonomiske og kvalitative kriteriene som er knyttet til kontraktens gjenstand, som de vil bruke i den forbindelse. Disse kriteriene bør dermed gjøre det mulig å foreta en sammenlignende vurdering av det enkelte tilbudets ytelsesnivå ut fra kontraktens gjenstand slik den er definert i de tekniske spesifikasjonene. I forbindelse med beste forhold mellom pris og kvalitet, er det satt opp en ikke-uttømmende liste over mulige tildelingskriterier som inneholder miljø- og samfunnsmessige aspekter, i dette direktiv. Offentlige oppdragsgivere bør oppmuntres til å velge tildelingskriterier som gjør at de kan innhente bygge- og anleggsarbeider, varer og tjenester av høy kvalitet som er best mulig egnet til deres behov.

De valgte tildelingskriteriene bør ikke tillegges de offentlige oppdragsgiverne ubegrenset valgfrihet, og de bør sikre mulighet for effektiv og rettferdig konkurranse og følges av ordninger som gjør det mulig å kontrollere anbydernes opplysninger på en effektiv måte.

For å kunne fastslå hva som er det økonomisk mest fordelaktige tilbudet, bør beslutningen om kontraktstildeling ikke baseres på ikke-kostnadmessige kriterier. Kvali-

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

tative kriterier bør derfor ledsages av et kostnadskriterium som etter den offentlige oppdragsgiverens valg, kan være enten prisen eller en kostnadseffektivitetsstrategi, for eksempel beregning av livssyklus-kostnad. Tildelingskriteriene bør imidlertid ikke påvirke anvendelsen av nasjonale bestemmelser for å bestemme betaling av visse tjenester eller angivelse av faste priser for visse varer.

- 93) Dersom det i nasjonale bestemmelser er fastsatt betaling av visse tjenester eller angitt faste priser for visse varer, bør det presiseres at det fortsatt er mulig å vurdere best mulig forhold mellom pris og kvalitet på grunnlag av andre faktorer enn utelukkende prisen eller betalingen. Avhengig av den aktuelle tjenesten eller det aktuelle produktet, kan slike faktorer for eksempel omfatte leverings- og betalingsvilkår, aspekter ved ettersalgsservice (for eksempel omfanget av rådgivnings- og utskiftingstjenester) eller miljø- eller samfunnsmessige aspekter (for eksempel om bøker er trykt på resirkulert papir eller papir fra bærekraftige treslag, om kostnader tilskrives ekstern miljøvirkning eller hvorvidt sosial integrasjon av vanskeligstilte personer eller medlemmer fra sårbare grupper blant de personene som har fått i oppdrag å gjennomføre kontrakten, er fremmet). Gitt de mange mulighetene til å vurdere forhold mellom pris og kvalitet på grunnlag av materielle kriterier, bør lodd-trekning som eneste måte å tildeling en kontrakt på, unngås.
- 94) I de tilfeller der kvaliteten på det personalet som er ansatt, er relevante for nivået på gjennomføringen av kontrakten, bør offentlige oppdragsgivere også kunne bruke organiseringen av og kvalifikasjonene og erfaringen til det personalet som er utpekt til å gjennomføre den aktuelle kontrakten, som tildelingskriterium, siden dette kan påvirke kvaliteten på gjennomføringen av kontrakten og, som følge av dette, anbudets økonomiske verdi. Dette kan for eksempel være tilfelle når det gjelder kontrakter for intellektuelle tjenester som konsulent-tjenester eller arkitektoniske tjenester. Offentlige oppdragsgivere som benytter denne muligheten, bør på egnede kontraktsmessige måter sikre at det personalet som har fått i oppdrag å gjennomføre kontrakten, effektivt overholder de angitte kvalitetsstandardene, og at slikt personale bare kan erstattes med samtykke fra

den offentlige oppdragsgiveren, som kontrollerer at de erstattes med personale som gir samme kvalitetsnivå.

- 95) Det er av stor betydning at man fullt ut utnytter potensialet i offentlige innkjøp til å oppnå målene for Europe 2020-strategien for smart, bærekraftig og inkluderende vekst. I den forbindelse bør det bemerkes at offentlige innkjøp er avgjørende for å drive nyskaping, som er av stor betydning for framtidig vekst i Europa. I lys av de store forskjellene mellom de forskjellige sektorene og markedene, ville det imidlertid ikke være hensiktsmessig å fastsette generelle obligatoriske krav til innkjøp med hensyn til miljø, samfunn og nyskaping.

Unionens regelgiver har allerede fastsatt obligatoriske innkjøpskrav for å oppnå bestemte mål på sektoren for veigående motorvogner (europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/33/EF¹⁶) og kontorutstyr (europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 106/2008¹⁷). Dessuten har det skjedd betydelige framskritt med hensyn til definisjonen av felles metoder for beregning av livssyklus-kostnad.

Det synes derfor hensiktsmessig å fortsette på denne måten og overlate til det sektorspesifikke regelverket å fastsette obligatoriske mål med hensyn til den bestemte politikken og de bestemte vilkårene som skal gjelde på de relevante sektorene, og til å fremme utviklingen og bruken av europeiske metoder for beregning av livssyklus-kostnad for å ytterligere underbygge bruken av offentlige innkjøp til støtte for bærekraftig vekst.

- 96) Disse sektorspesifikke tiltakene bør utfylles med en tilpasning av direktiv 2004/17/EF og 2004/18/EF ved å bemyndige offentlige oppdragsgivere til å etterstrebe målene i Europe 2020-strategien for smart, bærekraftig og inkluderende vekst i deres innkjøpsstrategier. Det bør derfor gjøres klart at offentlige oppdragsgivere, unntatt dersom vurderingen gjøres ut fra bare pris, kan bestemme det økonomisk mest fordelaktige anbudet og den laveste kostnaden ved å bruke metoden for beregning av livssy-

¹⁶ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/33/EF av 23. april 2009 om fremming av rene og energieffektive veigående motorvogner (EUT L 120 av 15.5.2009, p. 5).

¹⁷ Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 106/2008 av 15. januar 2008 om eit fellesskapsprogram for energieffektivitetsmerking av kontorutstyr (EUT L 39 av 13.2.2008, s. 1).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

kluskostnad. Begrepet beregning av livssyklus-kostnad omfatter alle kostnader gjennom livssyklusen til bygge- og anleggsarbeider, varer eller tjenester.

Dette betyr interne kostnader, for eksempel til forskning som skal utføres, utvikling, produksjon, transport, bruk, vedlikehold og sluttbehandling, men kan også omfatte kostnader tilskrevet ekstern miljøvirkning, for eksempel forurensning forårsaket av utvinning av råstoff som brukes i produktet, eller forårsaket av produktet selv eller framstillingen av det, forutsatt at det kan beregnes i penger og overvåkes. Metodene som offentlige oppdragsgivere bruker til å vurdere kostnader tilskrevet ekstern miljøvirkning, bør bestemmes på forhånd på en objektiv og ikke-diskriminerende måte og være tilgjengelig for alle berørte parter. Slike metoder kan fastsettes på nasjonalt, regionalt eller lokalt plan, men for å unngå konkurransevridning gjennom skreddersyde metoder, bør de fortsatt være generelle i den forstand at de ikke bør angis spesifikt for en bestemt framgangsmåte ved tildeling av kontrakter.

Felles metoder bør utarbeides på unionsplan for beregning av livssyklus-kostnader for bestemte varegrupper eller kategorier av tjenester. Dersom det utarbeides felles metoder, bør det være obligatorisk å bruke dem.

Videre bør muligheten for å fastsette en felles metode for beregning av sosiale livssyklus-kostnader undersøkes, idet det tas hensyn til eksisterende metoder som Guidelines for Social Life Cycle Assessment of Products, som er vedtatt innenfor rammen av De forente nasjoners miljøprogram.

- 97) Med sikte på bedre integrasjon av samfunnsmessige og miljømessige hensyn i framgangsmåtene ved tildeling av kontrakter, bør dessuten offentlige oppdragsgivere kunne bruke tildelingskriterier eller vilkår for gjennomføring av kontrakter for de bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene som skal ytes i henhold til den offentlige kontrakten, med hensyn til alle aspekter og på ethvert stadium i deres livssyklus, fra utvinning av råstoffer til produktet til sluttbehandling av produktet, herunder faktorer som inngår i den spesifikke prosessen med produksjon og levering av samt handelen og dens vilkår med disse bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene, eller en spesifikk prosess på et senere stadium i deres livssyklus, også der-

som slike faktorer ikke utgjør noen del av deres materielle innhold. Kriterier og vilkår for en slik produksjons- eller leveringsprosess er for eksempel at framstillingen av de innkjøpte produktene ikke omfattet giftige kjemikalier, eller at de innkjøpte tjenestene ytes ved hjelp av energieffektive maskiner. I samsvar med rettspraksis i Den europeiske unions domstol omfatter dette også tildelingskriterier eller vilkår for gjennomføringen av kontrakter knyttet til levering eller bruk av fair trade-merkede produkter i løpet av gjennomføringen av kontraktene som skal tildeles. Kriterier og vilkår som gjelder handel og dens vilkår, kan for eksempel innebære at det aktuelle produktet skal være fair trade-merket, herunder krav om at det skal betales en minstepris og en prisgevinst til produsentene. Vilkår for gjennomføring av kontrakter som gjelder miljøhensyn, kan for eksempel omfatte levering, emballering og sluttbehandling av produkter, og når det gjelder kontrakter for bygge- og anleggsarbeider og tjenesteyting, krav til minst mulig avfall og ressurseffektivitet.

Vilkårene for en forbindelse med kontraktens gjenstand utelukker imidlertid kriterier og vilkår som gjelder en virksomhets generelle politikk, som ikke kan anses som en faktor som kjennetegner den spesifikke prosessen med produksjon eller levering av de innkjøpte bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene. Offentlige oppdragsgivere bør derfor ikke kunne kreve at anbydere har en bestemt politikk når det gjelder samfunnsmessig eller miljømessig ansvar i sin virksomhet.

- 98) Det er av avgjørende betydning at tildelingskriterier eller vilkår for gjennomføring av kontrakter som gjelder samfunnsmessige sider ved produksjonsprosessen, er knyttet til de bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene som skal ytes i henhold til kontrakten. I tillegg bør de anvendes i samsvar med direktiv 96/71/EF, slik det er fortolket av Den europeiske unions domstol, og bør ikke velges eller anvendes på en måte som direkte eller indirekte forskjellsbehandler markedsdeltakere fra andre medlemsstater eller fra tredjestater som er parter i GPA eller frihandelsavtaler som Unionen er part i. Derfor bør kravene til grunnleggende arbeidsvilkår fastsatt i direktiv 96/71/EF, for eksempel minstelønn, fortsatt være på det nivået som er fastsatt i nasjonal lovgiv-

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

ning eller ved kollektive avtaler som er gjennomført i samsvar med unionsretten innenfor rammen av nevnte direktiv.

Vilkår for gjennomføring av kontrakter kan også ha til hensikt å være til gunst for gjennomføringen av tiltak som fremmer likestilling mellom kvinner og menn i arbeidslivet, økt deltaking av kvinner på arbeidsmarkedet, balanse mellom arbeid og privatliv, vern av miljøet og dyrs velferd, og å sikre at de grunnleggende bestemmelsene i Den internasjonale arbeidsorganisasjon (ILO) overholdes, samt å rekruttere flere vanskeligstilte personer enn det som kreves i henhold til nasjonal lovgivning.

- 99) Tiltak med sikte på vern av helsen til personale som deltar i produksjonsprosessen, fremming av sosial integrasjon av vanskeligstilte personer eller medlemmer fra sårbare grupper blant de personene som har fått i oppdrag å gjennomføre kontrakten, eller opplæring i de kvalifikasjonene som kreves til den aktuelle kontrakten, kan også være underlagt tildelingskriterier eller vilkår for gjennomføring av kontrakter, forutsatt at de er knyttet til de bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene som skal ytes i henhold til kontrakten. Slike kriterier eller vilkår kan for eksempel blant annet vise til sysselsetting av personer som har vært jobbsøkere i lang tid, eller gjennomføring av opplærings tiltak for arbeidsløse eller ungdom i løpet av gjennomføringen av den kontrakten som skal tildeles. I tekniske spesifikasjoner kan offentlige oppdragsgivere angi slike samfunnsmessige krav som direkte kjennetegner det eller den aktuelle produktet eller tjenesten, for eksempel tilgjengelighet for bevegelseshemmede personer eller universell utforming.
- 100) Offentlige kontrakter bør ikke tildeles markedsdeltakere som har deltatt i en kriminell organisasjon, eller som er kjent skyldig i korrupsjon, bedrageri til skade for Unionens økonomiske interesser, terrorhandlinger, hvitvasking av penger eller finansiering av terrorisme. Manglende betaling av skatter og trygde- og pensjonspremier bør også medføre obligatorisk utelukkelse på unionsplan. Medlemsstatene bør imidlertid kunne gi unntak fra disse obligatoriske utelukkelsene i unntakstilfeller der overgripende krav av allmenn interesse gjør en kontraktstildeling absolutt nødvendig. Dette kan for eksempel være tilfelle dersom det er et pres-

serende behov for vaksiner eller nødutstyr som bare kan kjøpes fra en markedsdeltaker som en av de obligatoriske begrunnelsene for utelukkelse ellers gjelder for.

- 101) Offentlige oppdragsgivere bør videre gi mulighet til å utelukke markedsdeltakere som har vist seg å være upålitelige, for eksempel på grunn av brudd på miljøforpliktelser, herunder regler for tilgjengelighet for funksjonshemmede personer eller andre former for alvorlig yrkesmessig forsømmelse, for eksempel brudd på konkurransereglene eller immaterialrettigheter. Det bør presiseres at alvorlig yrkesmessig forsømmelse kan stille spørsmålstegn ved en markedsdeltakers integritet, og dermed gjøre markedsdeltakeren uegnet til å bli tildelt en offentlig kontrakt, uavhengig av hvorvidt markedsdeltakeren ellers ville ha teknisk eller økonomisk kapasitet til å gjennomføre kontrakten.

Med tanke på at den offentlige oppdragsgiveren vil være ansvarlig for følgene av sin mulig feilaktige beslutning, bør offentlige oppdragsgivere også stå fritt til å vurdere om det har foregått alvorlig yrkesmessig forsømmelse, dersom de før en endelig og bindende beslutning angående forekomst av obligatoriske utelukkelsesgrunner er tatt, på hensiktsmessig måte kan dokumentere at markedsdeltakeren har brutt sine forpliktelser, herunder forpliktelser vedrørende betaling av skatter eller trygde- og pensjonspremier, med mindre annet er fastsatt i nasjonal lovgivning. De bør også kunne utelukke kandidater eller anbydere hvis gjennomføring av tidligere offentlige kontrakter har vist store mangler med hensyn til grunnleggende krav, for eksempel manglende ytelse eller gjennomføring eller betydelige mangler ved det produktet eller den tjenesten som ytes, noe som gjør dem uegnet for det tiltenkte formålet, eller upassende atferd som reiser alvorlig tvil om markedsdeltakerens pålitelighet. I nasjonal lovgivning bør det fastsettes en lengste varighet for slik utelukkelse.

Ved anvendelse av valgfrie grunner til utelukkelse, bør offentlige oppdragsgivere legge særlig vekt på forholdsmessighetsprinsippet. Mindre uregelmessigheter bør bare i unntakstilfeller før til utelukkelse av en markedsdeltaker. Gjentatte tilfeller av mindre uregelmessigheter kan imidlertid reise tvil om en markedsdeltakers pålitelighet, noe som kan berettige en utelukkelse.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

- 102) Det bør imidlertid gis rom for muligheten til at markedsdeltakere kan treffe samsvarstiltak med sikte på å avhjelpe følgene av eventuelle straffbare handlinger eller forsømmelser og effektivt forebygge ytterligere forekomster av upassende atferd. Slike tiltak kan bestå av særlig personal- og organisasjonsmessige tiltak, for eksempel at man bryter alle forbindelser med personer eller organisasjoner som er involvert i upassende atferd, egnede tiltak for omorganisering av personalet, gjennomføring av rapporterings- og kontrollordninger, opprettelse av en intern revisjonsstruktur for å overvåke samsvar, og at det vedtas interne regler for ansvar og erstatning. Dersom slike tiltak gir tilstrekkelige garantier, bør den aktuelle markedsdeltakeren ikke lenger være utelukket av disse grunnene alene. Markedsdeltakere bør ha muligheten til å be om at samsvarstiltak som treffes med sikte på mulig adgang til framgangsmåten ved tildeling av kontrakter, blir undersøkt. Det bør imidlertid være opp til medlemsstatene å bestemme de eksakte prosedyremessige og materielle vilkårene som skal gjelde i slike tilfeller. De bør derfor særlig stå fritt til å beslutte om de skal la de enkelte offentlige oppdragsgiverne utføre de relevante vurderingene, eller gi denne oppgaven til andre myndigheter på sentralt eller desentralisert plan.
- 103) Anbud som synes å være unormalt lave i forhold til bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenesteytingen, kan være basert på teknisk, økonomisk eller juridisk uforsvarlige forutsetninger eller praksis. Dersom anbyderen ikke kan gi en tilstrekkelig forklaring, bør den offentlige oppdragsgiveren ha rett til å avvise anbudet. Avvisning bør være obligatorisk i tilfeller der den offentlige oppdragsgiveren har fastslått at den unormalt lave prisen eller kostnaden som er foreslått, er en følge av manglende samsvar med ufravikelig unions regelverk eller nasjonal lovgivning som er forenlig med dette innenfor sosialrett, arbeidsrett eller miljørett, eller internasjonale arbeidsrettslige bestemmelser.
- 104) I vilkårene for gjennomføring av en kontrakt fastsettes det særlige krav til gjennomføringen av kontrakten. Til forskjell fra kriterier for tildeling av kontrakter, som danner grunnlaget for en sammenlignende vurdering av kvaliteten på anbudene, består vilkårene for gjennomføring av kontrakter i fastsatte, objektive krav som ikke påvirker vurderingen av anbudene. Vilkårene for gjennomføring av en kontrakt bør være forenlig med dette direktiv dersom de verken direkte eller indirekte innebærer forskjellsbehandling, og dersom de er knyttet til kontraktens gjenstand, som omfatter alle faktorer i den spesifikke prosessen med produksjon, levering eller markedsføring. Dette omfatter vilkår som gjelder prosessen for gjennomføring av kontrakten, men utelukker krav som viser til en virksomhets generell politikk.
- Vilkårene for gjennomføring av en kontrakt bør være angitt i kunngjøringen av konkurranse, som er den veiledende kunngjøringen som benyttes som metode for utlysning av konkurranse, eller i innkjøpsdokumentene.
- 105) Det er viktig at overholdelse fra underleverandørenes side av gjeldende forpliktelser innenfor miljørett, sosialrett og arbeidsrett, fastsatt i unionsregelverket, nasjonal lovgivning, kollektive avtaler eller i internasjonale miljø-, sosial- eller arbeidsrettslige bestemmelser angitt i dette direktiv, forutsatt at slike regler og anvendelsen av dem er i samsvar med unionsregelverket, sikres gjennom hensiktsmessige tiltak av vedkommende nasjonale myndigheter innenfor deres ansvarsområder og oppgaver, for eksempel arbeidstilsyn og miljøvernmyndigheter.
- Det er også nødvendig å sikre noe innsyn i underleverandørkjeden, siden dette gir offentlige oppdragsgivere opplysninger om hvem som er til stede på byggeplasser der det foregår bygge- og anleggsarbeid som utføres for dem, eller der foretak yter tjenester i eller på bygg, infrastruktur eller områder, for eksempel rådhus, offentlige skoler, idrettsanlegg, havner eller motorveier, som de offentlige oppdragsgiverne er ansvarlige for eller som de har direkte tilsyn med. Det bør presiseres at forpliktelsen til å gi påkrevde opplysninger i alle tilfeller påligger hovedleverandøren, enten på grunnlag av en særlig klausul som hver offentlige oppdragsgiver vil måtte ha med i framgangsmåten ved tildeling av alle kontrakter, eller på grunnlag av forpliktelser som medlemsstatene vil pålegge hovedleverandøren i form av alminnelige bestemmelser.
- Det bør også presiseres at vilkår i forbindelse med håndheving av overholdelse av gjeldende forpliktelser innenfor miljørett, sosialrett og arbeidsrett, fastsatt i unionsregelverket, nasjonal lovgivning, kollektive

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

avtaler eller i internasjonale miljø-, sosial- eller arbeidsrettslige bestemmelser angitt i dette direktiv, forutsatt at slike regler og anvendelsen av dem er i samsvar med unionsregelverket, bør få anvendelse når nasjonal lovgivning i en medlemsstat fastsetter en ordning med solidaransvar mellom underleverandører og hovedleverandøren. Dessuten bør det angis uttrykkelig at medlemsstatene bør kunne gå lenger, for eksempel ved å utvide forpliktelsene til innsyn, ved å muliggjøre direkte betaling til underleverandører eller ved å muliggjøre eller kreve at offentlige oppdragsgivere skal kontrollere at underleverandørene ikke befinner seg i noen av de situasjonene der utelukkelse av markedsdeltakere vil være berettiget. Dersom slike tiltak anvendes på underleverandører, bør det sikres sammenheng med bestemmelsene som får anvendelse på hovedleverandører, slik at dersom det foreligger obligatoriske utelukkelsesgrunner, vil det følges av et krav om at hovedleverandøren skifter ut den aktuelle underleverandøren. Dersom slik kontroll viser at det foreligger ikke-obligatoriske grunner for utelukkelse, bør det presiseres at offentlige oppdragsgivere har mulighet til å kreve slik utskiftning. Det bør også uttrykkelig angis at offentlige oppdragsgivere kan være forpliktet til å kreve at den aktuelle underleverandøren skiftes ut dersom utelukkelse av hovedleverandører vil være obligatorisk i slike tilfeller.

Det bør også angis uttrykkelig at medlemsstatene står fritt til å fastsette strengere regler for ansvar i henhold til nasjonal lovgivning, eller til å gå lenger i henhold til nasjonal lovgivning med hensyn til direkte betaling til underleverandører.

- 106) Det bør bemerkes at rådsforordning (EØF, Euratom) nr. 1182/71¹⁸ får anvendelse på beregningen av fristene angitt i dette direktiv.
- 107) Det er nødvendig å presisere hvilke vilkår som fører til at endringer i en kontrakt under gjennomføringen av den krever en ny framgangsmåte ved tildeling av kontrakt, idet det tas hensyn til relevant rettspraksis i Den europeiske unions domstol. Det kreves en ny framgangsmåte ved tildeling av kontrakter i tilfelle av vesentlige endringer i den opprinnelige kontrakten, særlig med hensyn

til virkeområdet og innholdet i partenes gjensidige rettigheter og forpliktelser, herunder fordelingen av immaterialrettigheter. Slike endringer viser partenes intensjon om å reforhandle vesentlige vilkår i kontrakten. Dette er særlig tilfellet dersom de endrede vilkårene ville ha virket inn på resultatet av framgangsmåten, dersom de hadde vært del av den opprinnelige framgangsmåten.

Endringer i kontrakten som medfører en mindre endring i kontraktsverdien opp til en viss verdi, bør alltid være mulig uten at det er nødvendig å utføre en ny framgangsmåte ved tildeling av kontrakter. Med sikte på dette og for å sikre rettssikkerheten bør dette direktiv fastsette nedre grenser, og under disse er det ikke nødvendig med ny framgangsmåte ved tildeling av kontrakter. Endringer i kontrakten over disse nedre grensene bør være mulig uten at det er nødvendig å utføre en ny framgangsmåte ved tildeling av kontrakter, i den grad de er i samsvar med de relevante vilkårene fastsatt i dette direktiv.

- 108) Offentlige oppdragsgivere kan stå overfor situasjoner der nye bygge- og anleggsarbeider, varekjøp eller tjenesteytinger blir nødvendig, og i slike tilfeller kan en endring av den opprinnelige kontrakten uten ny framgangsmåte ved tildeling av kontrakter være berettiget, særlig dersom nye leveranser er tenkt enten som en delvis utskiftning eller en utvidelse av eksisterende tjenester, varekjøp eller installasjoner, dersom et skifte av leverandør ville tvinge den offentlige oppdragsgiver til å kjøpe utstyr, bygge- og anleggsarbeider eller tjenester med andre tekniske egenskaper som ville være uforenlige eller føre til uforholdsmessige tekniske vansker ved drift og vedlikehold.
- 109) Offentlige oppdragsgivere kan stå overfor ytre omstendigheter som de ikke kunne forutse da de tildelte kontrakten, særlig dersom gjennomføringen av kontrakten strekker seg over lang tid. I slike tilfeller er det nødvendig med en viss grad av fleksibilitet for å tilpasse kontrakten til disse omstendighetene uten en ny framgangsmåte ved tildeling av kontrakter. Begrepet uforutsigbare omstendigheter viser til omstendigheter som ikke kunne forutses til tross for at den offentlige oppdragsgiveren har gjort rimelig grundige forberedelser for den opprinnelige tildelingen, idet det tas hensyn til de midler den har hatt til rådighet, arten av og kjennetegnene ved de bestemte prosjektet, god praksis på

¹⁸ Rådsforordning (EØF, Euratom) nr. 1182/71 av 3. juni 1971 om fastsettelse av regler for frister, datoer og tidspunkter (EFT L 124 av 8.6.1971, s. 1).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

- det aktuelle området og behovet for å sikre et hensiktsmessig forhold mellom de ressursene som er brukt på å forberede tildelingen og den forutsigbare verdien. Dette kan imidlertid ikke få anvendelse på tilfeller der en endring fører til at hele innkjøpets art forandres, for eksempel ved å skifte ut bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene som skal kjøpes inn, med noe helt annet, eller ved å foreta en grunnleggende endring av typen innkjøp, siden det i en slik situasjon må forutsettes en hypotetisk påvirkning av resultatet.
- 110) I samsvar med prinsippene om likebehandling og innsyn, bør den anbyderen som vinner anbudet, ikke skiftes ut med en annen markedsdeltaker, for eksempel dersom en kontrakt heves på grunn av mangler i gjennomføringen, uten at kontrakten gjenåpnes for konkurranse. Den valgte anbyderen som gjennomfører kontrakten bør imidlertid, særlig dersom kontrakten er tildelt til mer enn ett foretak, kunne foreta visse strukturelle endringer under gjennomføringen av kontrakten, for eksempel rent interne omorganiseringer, overtakelser, fusjoner og oppkjøp eller konkurs. Slike strukturelle endringer bør ikke automatisk kreve nye framgangsmåter ved tildeling av kontrakter for alle offentlige kontrakter som den aktuelle anbyderen utfører.
- 111) Offentlige oppdragsgivere bør i enkeltkontraktene selv ha mulighet til å få innført endringer av en kontrakt ved hjelp av revisjonsklausuler eller opsjoner, men slike klausuler bør ikke gi dem ubegrenset spillerom. Dette direktiv bør derfor angi i hvilket omfang det kan innføres endringer i den opprinnelige kontrakten. Det bør derfor presiseres at tilstrekkelig klart utarbeidede revisjonsklausuler eller opsjoner for eksempel kan gi mulighet for prisreguleringer eller sikre at for eksempel kommunikasjonsutstyr som skal leveres over et gitt tidsrom, fortsatt er egnet, også ved endring av kommunikasjonsprotokoller eller andre teknologiske endringer. Det bør også være mulig i henhold til tilstrekkelig klare klausuler å fastsette at det kan foretas tilpasninger av en kontrakt, dersom dette blir nødvendig av tekniske vanskeligheter som dukker opp under drift eller vedlikehold. Det bør også bemerkes at kontrakter for eksempel kan omfatte både alminnelig vedlikehold og fastsette ekstraordinært vedlikehold som kan bli nødvendig for å sikre fortsatt drift av en offentlig tjeneste.
- 112) Offentlige oppdragsgivere står av og til overfor omstendigheter som krever at offentlige kontrakter heves før tiden, for å kunne overholde forpliktelsene i henhold til unionsregelverket for offentlige innkjøp. Medlemsstatene bør derfor sikre at offentlige oppdragsgivere, i henhold til vilkårene fastsatt i nasjonal lovgivning, har mulighet til å heve en offentlig kontrakt under dens løpetid dersom unionsregelverket krever dette.
- 113) Resultatene fra Kommisjonens arbeidsdokument av 27. juni 2011 med tittelen «Evaluation Report: Impact and Effectiveness of EU Public Procurement Legislation» antyd det at utelukkelsen av visse tjenesteytinger fra den fulle anvendelsen av direktiv 2004/18/EF bør gjennomgås på nytt. Den fulle anvendelsen av dette direktiv bør derfor utvides til å omfatte en rekke tjenesteytinger.
- 114) Visse kategorier av tjenesteytinger har ved sin egenart fortsatt en begrenset dimensjon på tvers av landegrensene, nemlig slik tjenesteyting som er kjent personlige tjenester, for eksempel visse sosialtjenester, helsetjenester og undervisningstjenester. Disse tjenestene ytes i en bestemt sammenheng som varierer sterkt mellom medlemsstatene på grunn av forskjellige kulturelle tradisjoner. Det bør derfor opprettes en særlig ordning for offentlige kontrakter for disse tjenestene, med en høyere nedre grense enn hva som gjelder for andre tjenester.
- Personlige tjenester med verdier under denne nedre grensen vil normalt ikke være interessant for tjenesteytere fra andre medlemsstater, med mindre det foreligger konkrete indikasjoner på det motsatte, for eksempel EU-finansiering for grensekryssende prosjekter.
- Kontrakter for personlige tjenester over denne nedre grensen skal være underlagt innsyn i hele Unionen. Gitt betydningen av den kulturelle sammenhengen og følsomheten i disse tjenestene, bør medlemsstatene gis vidt skjønn til å organisere valget av tjenesteytere på den måten de anser som mest hensiktsmessig. Reglene i dette direktiv tar hensyn til dette kravet, og det kreves bare overholdelse av grunnleggende prinsipper om innsyn og likebehandling og at det sikres at offentlige oppdragsgivere er i stand til å anvende bestemte kvalitetskriterier ved valg av tjenesteytere, for eksempel kriteriene

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

angitt i det frivillige europeiske rammeverket for kvalitet i sosialtjenester (European Quality Framework for Social Services), av offentliggjort av Komiteen for sosial trygghet. Når det skal bestemmes hvilke framgangsmåter som skal brukes ved tildeling av kontrakter for personlige tjenester, bør medlemsstatene ta hensyn til artikkel 14 i TEUV og protokoll nr. 26. Når de gjør dette, bør medlemsstatene også etterstrebe målene om forenkling og om å lette den administrative byrden for offentlige oppdragsgivere og markedsdeltakere; det bør presiseres at når man gjør dette, kan det også medføre at man støtter seg på regler som får anvendelse på kontrakter om tjenesteyting som ikke er underlagt den spesifikke ordningen.

Medlemsstatene og offentlige oppdragsgivere står fortsatt fritt til å yte slike tjenester selv, eller til å organisere sosialtjenester på en måte som ikke medfører at det inngås offentlige kontrakter, for eksempel gjennom utelukkende å finansiere slike tjenester, eller ved å utstede lisenser eller tillatelser til alle markedsdeltakere som oppfyller vilkårene som på forhånd er fastsatt av den offentlige oppdragsgiveren, uten noen grenser eller kvoter, forutsatt at et slikt system sikrer tilstrekkelig annonsering og overholder prinsippene om innsyn og likebehandling.

- 115) På samme måte tilbys hotell- og restauranttjenester normalt bare av aktører som befinner seg på det bestemte stedet der slike tjenester leveres, og har derfor også en begrenset dimensjon på tvers av landegrensene. De bør derfor bare omfattes av den lette ordningen, fra og med en nedre grense på 750 000 euro. Store kontrakter for hotell- og restauranttjenester over denne nedre grensen kan være av interesse for forskjellige markedsdeltakere, for eksempel reisebyråer og andre mellommenn, også på tvers av landegrensene.
- 116) På lignende måte gjelder visse juridiske tjenester utelukkende rent nasjonale retts spørsmål og tilbys derfor normalt bare av aktører som befinner seg i den aktuelle medlemsstaten, og har følgelig også en begrenset dimensjon på tvers av landegrensene. De bør derfor bare omfattes av den lette ordningen, fra og med en nedre grense på 750 000 euro. Store kontrakter for juridiske tjenester over denne nedre grensen kan være av interesse for forskjellige markedsdeltakere, for eksempel internasjonale advokatfirmaer,

også på tvers av landegrensene, særlig dersom de omfatter juridiske spørsmål som oppstår som følge av eller har som bakgrunn unionsrett eller annen internasjonal rett, eller omfatter mer enn én stat.

- 117) Erfaring har vist at en rekke andre tjenester, for eksempel redningstjenester, brannsløkingstjenester og fengselsvesen normalt bare er av interesse på tvers av landegrensene når de når en tilstrekkelig kritisk masse i kraft av sin relativt høye verdi. I den grad de ikke utelukkes fra dette direktivs virkeområde, bør de omfattes av den lette ordningen. I den grad tjenesteytingen faktisk er basert på kontrakter, vil andre tjenestekategorier, for eksempel offentlige tjenester eller yting av samfunnstjenester, normalt sannsynligvis bare utgjøre en interesse på tvers av landegrensene fra og med en nedre grense på 750 000 euro, og bør følgelig da bare være omfattet av den lette ordningen.
- 118) For å kunne sikre kontinuitet i offentlige tjenester, bør dette direktiv gi mulighet til deltaking i framgangsmåter ved tildeling av kontrakter for visse tjenesteytinger innenfor helse-, sosial- og kultursektoren, kan forbeholdes organisasjoner som er basert på arbeidstakereierskap eller aktiv medbestemmelse av arbeidstakerne i ledelsen, og for eksisterende organisasjoner som samvirkeforetak, til å delta i ytingen av disse tjenestene til sluttbrukerne. Denne bestemmelsen er begrenset til å omfatte utelukkende visse helse- og sosialtjenester og tjenester tilknyttet disse, visse undervisnings- og opplæringstjenester, bibliotek-, arkiv- og øvrige kulturtjenester, tjenester vedrørende sport, og tjenester for privathusholdninger, og er ikke beregnet å omfatte noen av de utelukkelsene som ellers er fastsatt i dette direktiv. Disse tjenestene bør bare omfattes av den lette ordningen.
- 119) Det er hensiktsmessig å identifisere disse tjenestene ved å vise til de spesifikke posisjonene i den felles klassifikasjonen for offentlige innkjøp (CPV), vedtatt ved europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 2195/2002¹⁹, som er en hierarkisk oppbygd nomenklatur, delt inn i næringer, næringshovedgrupper, næringsgrupper, kategorier og underkategorier. For å unngå rettslig

¹⁹ Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 2195/2002 av 5. november 2002 om en felles klassifikasjon for offentlige innkjøp (CPV) (EFT L 340 av 16.12.2002, s. 1).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

usikkerhet bør det presiseres at henvisning til en næring ikke implisitt innebærer en henvisning til underordnede underinndelinger. En så omfattende dekning bør i stedet angis eksplisitt ved å nevne alle relevante posisjoner, dersom relevant som en rekke koder.

- 120) Prosjektkonkurranser er tradisjonelt mest blitt brukt innen by- og regionplanlegging, arkitektur og ingeniørarbeid eller databehandling. Det bør imidlertid bemerkes at disse fleksible ordningene også kan brukes til andre formål, for eksempel for å innhente planer for finansielle metoder og teknikker som vil optimalisere støtte for SMB-er i forbindelse med de felles europeiske ressursene for svært små til mellomstore bedrifter (JEREMIE) eller andre unionsprogrammer til støtte for SMB-er i en gitt medlemsstat. Prosjektkonkurransen som brukes til å innhente planer for slike finansielle metoder og teknikker, kan også fastsette at de etterfølgende kontraktene om tjenesteyting for gjennomføring av slike finansielle metoder og teknikker vil bli tildelt til vinneren eller en av vinnerne av prosjektkonkurransen etter en framgangsmåte med forhandling uten kunngjøring.
- 121) Evalueringen har vist at det fortsatt er betydelig rom for forbedring i anvendelsen av unionsregelverket for offentlige innkjøp. Med sikte på en mer effektiv og konsekvent anvendelse av reglene, er det avgjørende å få en god oversikt over mulige strukturelle problemer og generelle mønstre i nasjonal innkjøpspolitikk for å kunne behandle mulige problemer på en mer målrettet måte. Denne oversikten bør oppnås gjennom hensiktsmessig overvåking, og resultatene av dette bør offentliggjøres regelmessig, slik at det legges til rette for en opplyst debatt om mulige forbedringer i regler og praksis for innkjøp. Med en slik god oversikt bør det også være mulig å få innsikt i anvendelsen av regler for offentlige innkjøp i forbindelse med gjennomføringen av prosjekter som samfinansieres av Unionen. Medlemsstatene bør fortsatt stå fritt til å beslutte hvordan og av hvem denne overvåkingen skal utføres i praksis; når de gjør dette, bør de fortsatt også stå fritt til å beslutte om overvåkingen skal være basert på stikkprøvebasert kontroll i ettertid, eller på systematisk forutgående kontroll av framgangsmåter ved tildeling av kontrakter omfattet av dette direktiv. Det bør være mulig å gjøre relevante

organer oppmerksomme på eventuelle problemer; dette bør ikke nødvendigvis kreve at de som har utført overvåkingen har søksmålskompetanse ved domstolene.

Bedre veiledning, opplysning og støtte til offentlige oppdragsgivere og markedsdeltakere bør også i stor grad bidra til å styrke effektiviteten i offentlige innkjøp, gjennom bedre kunnskap, økt rettsikkerhet og profesjonalisering av innkjøpspraksis. Slik veiledning bør gjøres tilgjengelig for offentlige oppdragsgivere og markedsdeltakere når det synes nødvendig å forbedre korrekt anvendelse av reglene. Veiledningen som skal gis, kan omfatte alle saker som er relevante for offentlige innkjøp, for eksempel planlegging av anskaffelser, framgangsmåter, valg av metoder og hjelpemidler og god praksis i gjennomføringen av framgangsmåtene. Når det gjelder rettslige spørsmål, bør veiledningen ikke nødvendigvis bestå av en fullstendig juridisk analyse av de aktuelle sakene; dette kan begrenses til en generell angivelse av hvilke elementer det bør tas hensyn til ved den senere og mer detaljerte analysen av spørsmålene, for eksempel ved å peke på rettspraksis som kan være relevant, eller veiledende merknader eller andre kilder der det aktuelle spørsmålet er undersøkt.

- 122) Ved direktiv 89/665/EØF er det fastsatt at en viss klagebehandling minst skal være tilgjengelig for alle personer som har eller har hatt en interesse av å oppnå en særskilt kontrakt, og som har blitt, eller risikerer å bli, skadelidende på grunn av en påstått overtredelse av unionsretten på området offentlige innkjøp, eller av nasjonale regler som gjennomfører unionsretten. Denne klagebehandlingen bør ikke berøres av dette direktiv. Borgere, berørte parter, organiserte eller ikke, og andre personer eller organer som ikke har adgang til klagebehandlingen i henhold til direktiv 89/665/EØF, har uansett som skattebetalere en rettmessig interesse i gode framgangsmåter ved tildeling av kontrakter. De bør derfor gis mulighet, på annen måte enn ved ordningen for klagebehandling i henhold til direktiv 89/665/EØF, og uten at det nødvendigvis medfører at de gis søksmålskompetanse ved domstolene, til å angi mulige overtredelser av dette direktiv til en vedkommende myndighet eller struktur. For å unngå å fordoble eksisterende myndigheter eller strukturer bør medlemsstatene kunne fastsette en mulighet til å

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

benytte seg av allmenne tilsynsmyndigheter eller tilsynsstrukturer, sektorvise tilsynsorganer, kommunale tilsynsmyndigheter, konkurransemyndigheter, ombudsmannen eller nasjonale revisjonsmyndigheter.

- 123) For fullt ut å kunne utnytte potensialet i offentlige innkjøp til å oppnå målene for Europe 2020-strategien for smart, bærekraftig og inkluderende vekst, vil også innkjøp med hensyn til miljø, samfunn og nyskaping også måtte spille en rolle. Det er derfor viktig å få oversikt over utviklingen innen strategiske innkjøp slik at man kan ha et opplyst syn på de generelle tendensene på overgripende plan på dette området. Eventuelle allerede utarbeidede, egnede rapporter kan selvsagt også brukes i denne forbindelse.
- 124) På bakgrunn av de mulighetene SMB-er har til å skape nye arbeidsplasser, vekst og nyskaping, er det viktig å oppmuntre dem til å delta i offentlige innkjøp, både gjennom hensiktsmessige bestemmelser i dette direktiv og gjennom initiativer på nasjonalt plan. De nye bestemmelsene fastsatt i dette direktiv, bør bidra til bedre resultater, og med det menes SMB-enes andel i den samlede verdien av tildelte kontrakter. Det er imidlertid ikke hensiktsmessig å pålegge obligatoriske resultatandeler, men nasjonale initiativer for å fremme SMB-enes deltaking bør følges nøye på grunn av den betydningen dette har.
- 125) Det er allerede etablert en rekke framgangsmåter og arbeidsmetoder med hensyn til Kommisjonens kommunikasjon og kontakter med medlemsstatene, for eksempel kommunikasjon og kontakter knyttet til framgangsmåtene fastsatt i henhold til artikkel 258 og 260 i TEUV, nettverket for problemløsning i det indre marked (SOLVIT) og EUs forsøksprosjekt, som ikke endres ved dette direktiv. De bør imidlertid utfylles ved at det i hver medlemsstat utpekes ett enkelt kontaktpunkt for samarbeidet med Kommisjonen, som vil fungere som eneste kontaktpunkt i saker vedrørende offentlige innkjøp i den berørte medlemsstaten. Denne funksjonen kan utføres av personer eller strukturer som allerede regelmessig er i kontakt med Kommisjonen i spørsmål vedrørende offentlige innkjøp, for eksempel nasjonale kontaktpunkter, medlemmer av Den rådgivende komité for offentlige innkjøp, medlemmer av nettet for offentlig innkjøp eller nasjonale samordningsinstanser.

- 126) Sporbarhet og innsyn når det gjelder beslutningstaking i framgangsmåter ved tildeling av kontrakter, er vesentlig for å sikre gode framgangsmåter, herunder for å kunne bekjempe korrupsjon og bedrageri på en effektiv måte. Offentlige oppdragsgivere bør derfor beholde kopier av inngått kontrakter med høy verdi, slik at de kan gi berørte parter tilgang til disse dokumentene i samsvar med gjeldende regler for tilgang til dokumenter. De vesentlige delene og beslutningene i de enkelte framgangsmåtene ved tildeling av kontrakter bør dokumenteres i en innkjøpsrapport. For å unngå administrative byrder bør innkjøpsrapporten, når det er mulig, kunne vise til opplysninger som allerede ligger i den relevante kunngjøringen om tildeling av kontrakt. De elektroniske systemene for offentliggjøring av disse kunngjøringene, som styres av Kommisjonen, bør også forbedres med sikte på å forenkle innlegging av data, samtidig som det gjøres enklere å trekke ut overordnede rapporter og utveksle data mellom systemene.
- 127) For å forenkle administrasjonen og lette byrden på medlemsstatene, bør Kommisjonen jevnlig undersøke om kvaliteten på og fullstendigheten av opplysningene i kunngjøringene som offentliggjøres i forbindelse med framgangsmåter ved tildeling av kontrakter er tilstrekkelig til at Kommisjonen har mulighet til å trekke ut statistiske opplysninger som ellers måtte ha blitt oversendt av medlemsstatene.
- 128) Effektivt forvaltningssamarbeid er nødvendig for den informasjonsutvekslingen som kreves for å gjennomføre tildelingsprosedyren i grensekryssende situasjoner, særlig når det gjelder kontroll av begrunnelsene til utelukkelse og utvelgingskriteriene, anvendelsen av kvalitets- og miljøstandarder og lister over godkjente markedsdeltakere. Informasjonsutvekslingen er underlagt nasjonal lovgivning om fortrolighet. Dette direktiv medfører således ingen forpliktelse for medlemsstatene til å utveksle informasjon utover det nasjonale offentlige myndigheter kan få adgang til. Informasjonssystemet for det indre marked (IMI) opprettet ved europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 1024/2012²⁰, kan vise seg å være et nyttig elektronisk middel for å forenkle og forbedre forvaltningssamarbeidet, som styrer utvekslingen av informasjon på grunnlag av enkle og ensartede framgangsmåter som

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

- overvinner språkbarrierene. Det bør derfor igangsettes et forsøksprosjekt så snart som mulig for å prøve om det er hensiktsmessig å utvide IMI til å omfatte informasjonsutvekslingen i henhold til dette direktiv.
- 129) For å kunne tilpasse dette direktiv til den raske tekniske og økonomiske utviklingen og endringen i regelverket, bør Kommisjonen gis myndighet til å vedta rettsakter i samsvar med artikkel 290 i TEUV med hensyn til en rekke ikke-grunnleggende bestemmelser i dette direktiv. På grunn av behovet for å overholde internasjonale avtaler, bør Kommisjonen gis myndighet til å endre de tekniske framgangsmåtene for hvordan de nedre grensene beregnes, samt til regelmessig å revidere disse nedre grensene selv og til å tilpasse vedlegg X; listene over sentrale statlige myndigheter kan bli endret som følge av administrative endringer på nasjonalt plan. Disse meddeles Kommisjonen, som bør gis myndighet til å tilpasse vedlegg I; henvisninger til CPV-nomenklaturen kan bli gjenstand for lovgivningsmessige endringer på unionsplan, og det er nødvendig at disse endringene gjenspeiles i teksten i dette direktiv; de tekniske opplysningene og kjennetegnene for innretningene for elektronisk mottak bør holdes oppdatert med den teknologiske utviklingen; det er også nødvendig å gi Kommisjonen myndighet til å gjøre tekniske standarder for elektronisk kommunikasjon obligatoriske for å sikre samvirksomheten til tekniske formater, prosesser og meldingshåndtering i framgangsmåter ved tildeling av kontrakter som utføres ved hjelp av elektroniske kommunikasjonsmidler, idet det tas hensyn til den teknologiske utviklingen; listen over Unionsens rettsakter som fastsetter felles metoder for beregning av livssyklus kostnader, bør raskt tilpasses for å innarbeide de tiltakene som vedtas på sektorplan. For å kunne tilfredsstille disse behovene, bør Kommisjonen gis myndighet til å holde listen over rettsakter, herunder metoder for beregning av livssyklus kostnader, oppdatert. Det er særlig viktig at Kommisjonen holder hensiktsmessige samråd under sitt forberedende arbeid, herunder på ekspertnivå.
- Kommisjonen bør ved forberedelse og utarbeiding av delegerede rettsakter sikre at relevante dokumenter oversendes Europaparlamentet og Rådet samtidig, til rett tid og på en egnet måte.
- 130) Ved anvendelsen av dette direktiv bør Kommisjonen holde samråd med egnede ekspertgrupper innenfor e-innkjøp, for å sikre en balansert sammensetning av de viktigste interessentgruppene.
- 131) For å sikre ensartede vilkår for gjennomføringen av dette direktiv når det gjelder utarbeiding av standard skjemaene for offentliggjøring av kunngjøringer og et standard skjema for egenerklæringer, bør Kommisjonen gis gjennomføringsmyndighet. Denne myndighet bør utøves i samsvar med europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 182/2011²¹.
- 132) Framgangsmåten med rådgivende komité bør anvendes til vedtakelsen av gjennomføringsrettsaktene som gjelder standard skjemaene for offentliggjøring av kunngjøringer, som ikke har noen konsekvenser verken fra økonomisk synspunkt eller når det gjelder arten og omfanget av forpliktelsene som ligger i dette direktiv. Derimot kjennetegnes disse rettsaktene av et rent forvaltningsmessig formål og tjener til å lette anvendelsen av reglene angitt i dette direktiv.
- 133) Framgangsmåten med undersøkelseskomité bør anvendes til vedtakelsen av standard skjemaet for egenerklæringer, på grunn av den virkningen disse egenerklæringene har på innkjøp, og fordi de spiller en sentral rolle i forenklingen av dokumentasjonskravene i framgangsmåtene ved tildeling av kontrakter.
- 134) Kommisjonen bør gjennomgå hvilke virkninger anvendelsen av de nedre grensene har på det indre marked og avgi en rapport om dette til Europaparlamentet og Rådet. Når den gjør dette, bør den ta hensyn til faktorer som nivået for innkjøp på tvers av landegrensene, deltaking fra SMB-er, transaksjonskostnader og avveiningen mellom kostnad og nytte.
- I samsvar med artikkel XXII nr. 7 i GPA, skal GPA være gjenstand for nye forhandlinger tre år etter at den trådte i kraft, samt

²⁰ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 1024/2012 av 25. oktober 2012 om forvaltningssamarbeid gjennom informasjonssystemet for det indre marked og om oppheving av kommisjonsvedtak 2008/49/EF ("IMI-forordningen") (EUT L 316 av 14.11.2012, s. 1).

²¹ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 182/2011 av 16. februar 2011 om fastsettelse av allmenne regler og prinsipper for medlemsstatenes kontroll med Kommisjonens utøvelse av sin gjennomføringsmyndighet (EUT L 55 av 28.2.2011, s. 13).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

regelmessig deretter. I den forbindelse bør det undersøkes hvor hensiktsmessig nivået for de nedre grensene er, idet det tas hensyn til virkningen av inflasjon i lys av en lang periode uten endringer av de nedre grensene i GPA; dersom nivået for de nedre grensene endres som følge av dette, bør Kommisjonen eventuelt vedta et forslag til rettsakt om endring av de nedre grensene fastsatt i dette direktiv.

- 135) Idet det tas hensyn til de pågående diskusjonene om gjennomgående bestemmelser om forholdet til tredjestater i forbindelse med offentlige innkjøp, bør Kommisjonen nøye overvåke globale handelsvilkår og vurdere Unionens konkurransemessige stilling.
- 136) Ettersom målet for dette direktiv, som er å samordne lover og forskrifter i medlemsstatene som får anvendelse på visse framgangsmåter ved tildeling av offentlige kontrakter, ikke kan nås i tilstrekkelig grad av medlemsstatene og derfor på grunn av direktivets omfang og virkninger bedre kan

nås på unionsplan, kan Unionen treffe tiltak i samsvar med nærhetsprinsippet som fastsatt i artikkel 5 i traktaten om Den europeiske union. I samsvar med forholdsmessighetsprinsippet fastsatt i nevnte artikkel går dette direktiv ikke lenger enn det som er nødvendig for å nå dette målet.

- 137) Direktiv 2004/18/EF bør oppheves.
- 138) I samsvar med den felles politiske erklæringen fra medlemsstatene og Kommisjonen av 28. september 2011 om forklarende dokumenter har medlemsstatene forpliktet seg til at underretningen om innarbeidingstiltakene i berettigede tilfeller skal følges av ett eller flere dokumenter som forklarer sammenhengen mellom et direktivs bestanddeler og de tilsvarende deler av de nasjonale innarbeidingsdokumentene. Med hensyn til dette direktiv anser regelgiveren at oversendingen av slike dokumenter er berettiget –

Vedtatt dette direktiv:

Avdeling I: Virkeområde, definisjoner og allmenne prinsipper

KAPITTEL I:	Virkeområde og definisjoner
AVSNITT 1:	FORMÅL OG DEFINISJONER
Artikkel 1:	Formål og virkeområde
Artikkel 2:	Definisjoner
Artikkel 3:	Kombinerte innkjøp
AVSNITT 2:	NEDRE GRENSER
Artikkel 4:	Minstebeløp
Artikkel 5:	Metoder for å beregne anslått verdi av innkjøp
Artikkel 6:	Revisjon av nedre grenser og listen over sentrale statlige myndigheter
AVSNITT 3:	UNNTAK
Artikkel 7:	Kontrakter innen vann- og energiforsyning, transport og posttjenester
Artikkel 8:	Særlige unntak innen elektronisk kommunikasjon
Artikkel 9:	Offentlige kontrakter som tildeles og prosjektkonkurranser som organiseres i henhold til internasjonale regler
Artikkel 10:	Særlige unntak for kontrakter om tjenesteyting
Artikkel 11:	Kontrakter om tjenesteyting som tildeles på grunnlag av en enerett
Artikkel 12:	Offentlige kontrakter mellom enheter i offentlig sektor

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

AVSNITT 4: SÆRLIGE SITUASJONER

Underavsnitt 1: Subsidierte kontrakter og forsknings- og utviklingstjenester

Artikkel 13: Kontrakter som er subsidiert av offentlige oppdragsgivere

Artikkel 14: Forsknings- og utviklingstjenester

Underavsnitt 2: Innkjøp som omfatter forsvars- og sikkerhetsaspekter

Artikkel 15: Forsvar og sikkerhet

Artikkel 16: Kombinerte innkjøp som omfatter forsvars- og sikkerhetsaspekter

Artikkel 17: Offentlige kontrakter og prosjektkonkurranser som omfatter forsvars- og sikkerhetsaspekter som tildeles eller organiseres i henhold til internasjonale regler

KAPITTEL II: Alminnelige regler

Artikkel 18: Prinsipper om innkjøp

Artikkel 19: Markedsdeltakere

Artikkel 20: Reserverte kontrakter

Artikkel 21: Fortrolighet

Artikkel 22: Regler for kommunikasjon

Artikkel 23: Nomenklaturer

Artikkel 24: Interessekonflikter

Avdeling II: Regler for offentlige kontrakter

KAPITTEL I: Framgangsmåter

Artikkel 25: Vilkår i tilknytning til GPA og andre internasjonale avtaler

Artikkel 26: Valg av framgangsmåter

Artikkel 27: Åpen anbudskonkurranse

Artikkel 28: Begrenset anbudskonkurranse

Artikkel 29: Konkurransesframgangsmåte med forhandling

Artikkel 30: Konkurransespreget dialog

Artikkel 31: Innovasjonspartnerskap

Artikkel 32: Bruk av framgangsmåte med forhandling uten forhåndskunngjøring

KAPITTEL II: Metoder og hjelpemidler for elektroniske og samlede innkjøp

Artikkel 33: Rammeavtaler

Artikkel 34: Dynamiske innkjøpsordninger

Artikkel 35: Elektroniske auksjoner

Artikkel 36: Elektroniske kataloger

Artikkel 37: Samordnede innkjøp og innkjøpssentraler

Artikkel 38: Leilighetsvise felles innkjøp

Artikkel 39: Innkjøp som omfatter offentlige oppdragsgivere fra forskjellige medlemstater

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

KAPITTEL III:	Framgangsmåten forløp
AVSNITT 1:	FORBEREDELSE
Artikkel 40:	Innledende markedsundersøkelser
Artikkel 41:	Kandidatens eller anbyderens tidligere deltaking
Artikkel 42:	Tekniske spesifikasjoner
Artikkel 43:	Merker
Artikkel 44:	Prøvingsrapporter, sertifisering og annen dokumentasjon
Artikkel 45:	Alternative anbud
Artikkel 46:	Oppdeling av kontrakter i delkontrakter
Artikkel 47:	Fastsettelse av frister
AVSNITT 2:	OFFENTLIGGJØRING OG INNSYN
Artikkel 48:	Veiledende kunngjøring
Artikkel 49:	Kunngjøringer av konkurranse
Artikkel 50:	Kunngjøring av kontraktstildelinger
Artikkel 51:	Utforming og offentliggjøring av kunngjøringer
Artikkel 52:	Offentliggjøring på nasjonalt plan
Artikkel 53:	Elektronisk tilgang til innkjøpsdokumenter
Artikkel 54:	Innbydelse til kandidater
Artikkel 55:	Underretning til kandidater og anbydere
AVSNITT 3:	UTVELGING AV DELTAKERE OG TILDELING AV KONTRAKTER
Artikkel 56:	Allmenne prinsipper
Underavsnitt 1:	Kriterier for kvalitativ utvelging
Artikkel 57:	Utelukkelsesgrunner
Artikkel 58:	Utvelgingskriterier
Artikkel 59:	Felles europeisk innkjøpsdokument
Artikkel 60:	Dokumentasjon
Artikkel 61:	Nettbasert lager for sertifikater (e-Certis)
Artikkel 62:	Standarder for kvalitetssikring og standarder for miljøstyring
Artikkel 63:	Utnyttelse av andre enheters kapasitet
Artikkel 64:	Offisielle lister over godkjente markedsdeltakere samt sertifisering utført av offentlig-rettslige eller privatrettslige organer
Underavsnitt 2:	Reduksjon av antall kandidater, anbud og løsninger
Artikkel 65:	Reduksjon av antall ellers kvalifiserte kandidater som skal innbys til å delta
Artikkel 66:	Reduksjon av antall anbydere og løsninger
Underavsnitt 3:	Kontraktstildeling
Artikkel 67:	Kriterier for kontraktstildeling

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

- Artikkel 68: Beregning av livssyklus kostnader
- Artikkel 69: Unormalt lave anbud
- KAPITTEL IV: Gjennomføring av kontrakt
- Artikkel 70: Vilkår for gjennomføring av kontrakter
- Artikkel 71: Underleveranser
- Artikkel 72: Endring av kontrakter i deres løpetid
- Artikkel 73: Heving av kontrakter
-

Avdeling III: Særlige innkjøpsordninger

- KAPITTEL I: Sosialtjenester og annen særlig tjenesteyting
- Artikkel 74: Tildeling av kontrakter for sosialtjenester og annen særlig tjenesteyting
- Artikkel 75: Offentliggjøring av kunngjøringer
- Artikkel 76: Prinsipper for tildeling av kontrakter
- Artikkel 77: Reserverte kontrakter for visse tjenester
- KAPITTEL II: Regler for prosjektkonkurranser
- Artikkel 78: Virkeområde
- Artikkel 79: Kunngjøringer
- Artikkel 80: Regler for organisering av prosjektkonkurranser og utvelging av deltakere
- Artikkel 81: Juryens sammensetning
- Artikkel 82: Juryens avgjørelser
-

Avdeling IV: Styringsprinsipper

- Artikkel 83: Håndheving
- Artikkel 84: Individuelle rapporter om framgangsmåter ved tildeling av kontrakter
- Artikkel 85: Nasjonale rapporter og statistiske opplysninger
- Artikkel 86: Forvaltningssamarbeid
-

Avdeling V: Delegert myndighet, gjennomføringsmyndighet og sluttbestemmelser

- Artikkel 87: Utøvelse av delegert myndighet
- Artikkel 88: Framgangsmåte for behandling av hastesaker
- Artikkel 89: Komitéframgangsmåte
- Artikkel 90: Innarbeiding i nasjonal lovgivning og overgangsbestemmelser
- Artikkel 91: Opphevinger
- Artikkel 92: Gjennomgåelse
- Artikkel 93: Ikrafttredelse
- Artikkel 94: Adressater
-

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

Vedlegg

- Vedlegg I: Sentrale statlige myndigheter
- Vedlegg II: Liste over virksomheter nevnt i artikkel 2 nr. 1 punkt 6 bokstav a)
- Vedlegg III: Liste over produkter nevnt i artikkel 4 bokstav b) med hensyn til offentlige oppdrags-giveres tildeling av kontrakter innen forsvarssektoren
- Vedlegg IV: Krav til verktøy og utstyr for elektronisk mottak av anbud, anmodninger om å delta og planer og prosjekter i prosjektkonkurranser
- Vedlegg V: Opplysninger som skal tas med i kunngjøringer
- Del A: Opplysninger som skal være med i kunngjøringer av offentliggjøringen av en veiledende kunngjøring i en kjøperprofil
- Del B: Opplysninger som skal være med i veiledende kunngjøring (som nevnt i artikkel 48)
- Del C: Opplysninger som skal være med i kunngjøringer av konkurranse (som nevnt i artikkel 49)
- Del D: Opplysninger som skal være med i kunngjøringer av tildeling av kontrakt (som nevnt i artikkel 50)
- Del E: Opplysninger som skal være med i kunngjøringer av prosjektkonkurranser (som nevnt i artikkel 79 nr. 1)
- Del F: Opplysninger som skal være med i kunngjøringer av resultatene av en prosjekt-konkurranse (som nevnt i artikkel 79 nr. 2)
- Del G: Opplysninger som skal være med i kunngjøringer av endringer av en kontrakt i dens løpetid (som nevnt i artikkel 72 nr. 1)
- Del H: Opplysninger som skal være med i kunngjøringer av konkurranse vedrørende kontrak-ter for sosialtjenester og annen særlig tjenesteyting (som nevnt i artikkel 75 nr. 1)
- Del Ii: Opplysninger som skal være med i veiledende kunngjøringer for sosialtjenester og annen særlig tjenesteyting (som nevnt i artikkel 75 nr. 1)
- Del J: Opplysninger som skal være med i kunngjøringer av tildeling av kontrakt vedrørende kontrakter for sosialtjenester og annen særlig tjenesteyting (som nevnt i artikkel 75 nr. 2)
- Vedlegg VI: Opplysninger som skal være med i innkjøpsdokumentene vedrørende elektroniske auksjoner (artikkel 35 nr. 4)
- Vedlegg VII: Definisjon av visse tekniske spesifikasjoner
- Vedlegg VIII: Nærmere opplysninger om offentliggjøring
- Vedlegg IX: Innhold i innbydelsene til å innlevere et anbud, til å delta i dialogen eller til å bekrefte interesse som fastsatt i artikkel 54
- Vedlegg X: Liste over internasjonale konvensjoner på området sosial og miljø som nevnt i artikkel 18 nr. 2
- Vedlegg XI: Registre
- Vedlegg XII: Dokumentasjon og utvelgingskriterier
- Vedlegg XIII: Liste over eu-rettsakter nevnt i artikkel 68 nr. 3
- Vedlegg XIV: Tjenester nevnt i artikkel 74
- Vedlegg XV: Sammenligningstabell
-

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

Avdeling I

Virkeområde, definisjoner og allmenne prinsipper

Kapittel I

Virkeområde og definisjoner

Avsnitt 1

Formål og definisjoner

Artikkel 1

Formål og virkeområde

1. Ved dette direktiv fastsettes det regler for framgangsmåter for innkjøp foretatt av offentlige oppdragsgivere når det gjelder offentlige kontrakter og prosjektkonkurranser, hvis verdi anslås ikke å være lavere enn de nedre grensene fastsatt i artikkel 4.
2. Med innkjøp menes i dette direktiv anskaffelse foretatt av én eller flere offentlige oppdragsgivere ved hjelp av en offentlig kontrakt, av bygge- og anleggsarbeider, varer eller tjenester fra markedsdeltakere som disse offentlige oppdragsgiverne har valgt ut, uavhengig av om disse bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene er beregnet til et offentlig formål.
3. Anvendelsen av dette direktiv er underlagt artikkel 346 i TEUV.
4. Dette direktiv berører ikke medlemsstatenes frihet til i samsvar med unionsretten å definere hva de anser for å være tjenester av allmenn økonomisk interesse, hvordan disse tjenestene bør organiseres og finansieres i samsvar med reglene for statsstøtte, og hvilke særlige forpliktelser som bør gjelde for dem. På samme måte berører ikke dette direktiv offentlige myndigheters beslutning om, hvordan og i hvilken grad de ønsker å utføre offentlige oppgaver selv i samsvar med artikkel 14 i TEUV og protokoll nr. 26.
5. Dette direktiv berører ikke måten medlemsstatene organiserer sine trygdeordninger på.
6. Avtaler, beslutninger eller andre juridiske virkemidler som organiserer overdragelse av myndighet og ansvarsområder for utføring av offentlige oppgaver mellom offentlige oppdragsgivere eller grupper av offentlige oppdragsgivere, og som ikke innebærer at det skal gis betaling for gjennomføring av kontrakter, ses som en del av den berørte medlemsstatens interne organisasjon, og berøres som sådan ikke på noen måte av dette direktiv.

Artikkel 2

Definisjoner

1. I dette direktiv menes med:

- 1) «offentlige oppdragsgivere» staten, regionale eller lokale myndigheter, offentligrettslige organer eller sammenslutninger dannet av én eller flere slike administrative enheter eller ett eller flere slike offentligrettslige organer,
- 2) «sentrale statlige myndigheter» de offentlige oppdragsgiverne som er oppført i vedlegg I, og i den grad det er foretatt rettelser eller endringer på nasjonalt plan, de enhetene som har erstattet dem,
- 3) «ikke-statlige offentlige oppdragsgivere» alle offentlige oppdragsgivere som ikke er sentrale statlige myndigheter,
- 4) «offentligrettslige organer» organer som har alle følgende egenskaper:
 - a) de er opprettet for det bestemte formål å imøtekomme allmennhetens behov, men ikke behov av industriell eller forretningsmessig art,
 - b) de er et rettssubjekt, og
 - c) de er i hovedsak finansiert av staten, regionale eller lokale myndigheter eller andre offentligrettslige organer; eller hvis forvaltning er underlagt et av disse administrative enhetenes eller organenes tilsyn; eller har et administrasjons-, ledelses- eller tilsynsorgan der over halvparten av medlemmene er utpekt av staten, lokale administrative enheter eller andre offentligrettslige organer,
- 5) «offentlige kontrakter» gjensidig bebyrdende kontrakter som inngås skriftlig mellom én eller flere markedsdeltakere og én eller flere offentlige oppdragsgivere, og som gjelder utførelse av bygge- og anleggsarbeider, levering av varer eller yting av tjenester,
- 6) «offentlige bygge- og anleggskontrakter» offentlige kontrakter som gjelder ett av følgende:
 - a) utførelse eller både prosjektering og utførelse av bygge- og anleggsarbeid i tilknytning til én av virksomhetene definert i vedlegg II,
 - b) oppføring eller både prosjektering og oppføring av et bygg,
 - c) gjennomføring, uansett på hvilken måte, av et bygg som tilsvarer kravene fastsatt av den offentlige oppdragsgiveren som har en avgjørende innflytelse

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

- på typen eller prosjekteringen av bygget,
- 7) «bygg» resultatet av bygge- og anleggsarbeid eller ingeniørarbeid sett under ett, som i seg selv er tilstrekkelig til å oppfylle en økonomisk eller teknisk funksjon,
 - 8) «kontrakter om offentlige varekjøp» offentlige kontrakter som gjelder innkjøp, leasing, leie eller kjøp på avbetaling, med eller uten en kjøpsopsjon, av varer. En kontrakt om offentlige varekjøp kan også omfatte monterings- og installasjonsarbeid,
 - 9) «kontrakter om offentlig tjenesteyting» offentlige kontrakter som gjelder yting av tjenester, bortsett fra de tjenestene som er nevnt i nr. 6,
 - 10) «markedsdeltaker» enhver fysisk eller juridisk person, eller en offentlig enhet eller gruppe av slike personer og/eller enheter, herunder midlertidige sammenslutninger av foretak, som på markedet tilbyr utførelse av bygge- og anleggsarbeid og/eller oppføring av bygg, levering av produkter eller tjenesteyting,
 - 11) «anbyder» en markedsdeltaker som har innlevert et anbud,
 - 12) «kandidat» en markedsdeltaker som har søkt om eller er innbudt til å delta i en begrenset anbudskonkurranse, i en konkurranseframgangsmåte med forhandling, i en framgangsmåte med forhandling uten forhåndskunngjøring, i en konkurransepreget dialog eller i et innovasjonspartnerskap,
 - 13) «innkjøpsdokument» ethvert dokument som er utarbeidet eller vises til av den offentlige oppdragsgiveren for å beskrive eller bestemme elementer i innkjøpet eller framgangsmåten, herunder kunngjøringen av konkurranse, den veiledende kunngjøringen dersom den benyttes som metode for utlysning av konkurranse, de tekniske spesifikasjonene, det beskrivende dokumentet, foreslåtte kontraktvilkår, former for kandidaters og anbyderes framlegging av dokumenter, opplysninger om alminnelige forpliktelser samt eventuelle ytterligere dokumenter,
 - 14) «samordnede innkjøp» virksomhet som utføres permanent, på én av følgende måter:
 - a) anskaffelse av varer og/eller tjenester beregnet på offentlige oppdragsgivere,
 - b) tildeling av offentlige kontrakter eller inngåelse av rammeavtaler for bygge- og anleggsarbeid, varekjøp eller tjenesteyting beregnet på offentlige oppdragsgivere,
 - 15) «tilknyttede innkjøpstjenester» virksomhet som består i å yte støtte til innkjøpsvirksomhet, særlig på følgende måter:
 - a) teknisk infrastruktur som gjør det mulig for offentlige oppdragsgivere å tildele offentlige kontrakter eller inngå rammeavtaler for bygge- og anleggsarbeid, varekjøp eller tjenesteyting,
 - b) rådgivning om gjennomføring eller utforming av framgangsmåter ved tildeling av kontrakter,
 - c) forberedelse og forvaltning av framgangsmåter ved tildeling av kontrakter på vegne av og for den aktuelle offentlige oppdragsgiverens regning,
 - 16) «innkjøpssentral» en offentlig oppdragsgiver som driver samordnede innkjøp og muligens tilknyttede innkjøpstjenester,
 - 17) «yter av innkjøpstjenester» et offentlig eller privat organ som tilbyr tilknyttede innkjøpstjenester på markedet,
 - 18) «skriftlig» ethvert uttrykk som består av ord eller tall som kan leses, reproduseres og deretter kommuniseres, herunder opplysninger som sendes og lagres ved hjelp av elektroniske midler,
 - 19) «elektroniske midler» elektronisk utstyr til behandling (herunder digital komprimering) og lagring av data som sendes, overføres og mottas via kabel, radiobølger, med optiske midler eller med andre elektromagnetiske midler,
 - 20) «livssyklus» de påfølgende og sammenhengende fasene som et produkt gjennomgår, herunder forskning og utvikling som skal utføres, produksjon, handel og dens vilkår, transport, bruk og vedlikehold, som inngår i levetiden til produktet eller bygge- og anleggsarbeidene eller tjenesteytingen, fra anskaffelse av råstoff eller opparbeiding av ressurser til sluttbehandling, rehabilitering og tjenestens eller anvendelsens avslutning,
 - 21) «prosjektkonkurranser» de framgangsmåtene som gjør det mulig for den offentlige oppdragsgiver å innhente, hovedsakelig på områdene by- og regionplanlegging, arkitektur, ingeniørarbeid eller databehandling, en plan eller et prosjekt valgt ut av en jury etter å ha vært satt ut til konkurranse med eller uten utdeling av premier,
 - 22) «nyskaping» innføring av nye eller vesentlig forbedrede produkter, tjenester eller

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

prosesser, herunder, men ikke begrenset til, produksjons-, bygge- eller konstruksjonsprosesser, en ny markedsføringsmetode eller en ny organisasjonsmetode innen forretningspraksis, organisering av arbeidsplassen eller eksterne forbindelser, blant annet med sikte på å bidra til å løse samfunnsmessige utfordringer eller støtte Europe 2020-strategien for smart, bærekraftig og inkluderende vekst,

23) «merke» ethvert dokument eller sertifikat eller enhver attestasjon som bekrefter at de aktuelle bygge- og anleggsarbeidene, produktene, tjenestene, prosessene eller framgangsmåtene oppfyller visse krav,

24) «merkekrav» de kravene som de aktuelle bygge- og anleggsarbeidene, produktene, tjenestene, prosessene eller framgangsmåtene skal oppfylle for å oppnå det aktuelle merket.

2. I henhold til denne artikkel omfatter «regionale myndigheter» myndigheter som er oppført på den ikke-uttømmende listen i NUTS 1 og 2, som nevnt i europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1059/2003²², mens «lokale myndigheter» omfatter alle myndigheter i de administrative enhetene som hører inn under NUTS 3 og mindre administrative enheter, som nevnt i forordning (EF) nr. 1059/2003.

Artikkel 3

Kombinerte innkjøp

1. Nr. 2 får anvendelse på kombinerte kontrakter hvis gjenstand er forskjellige typer innkjøp som alle er omfattet av dette direktiv.

Nr. 3-5 får anvendelse på kombinerte kontrakter hvis gjenstand er innkjøp som er omfattet av dette direktiv, og innkjøp som er omfattet av andre rettsordener.

2. Kontrakter hvis gjenstand er to eller flere typer innkjøp (bygge- og anleggsarbeider, tjenesteyting eller varekjøp) skal tildeles i samsvar med de bestemmelsene som får anvendelse på den typen innkjøp som kjennetegner den aktuelle kontraktens hovedgjenstand.

Når det gjelder kombinerte kontrakter som består delvis av tjenester i henhold til kapittel I i avdeling III og delvis av andre tjenester, eller kombinerte kontrakter som består delvis av tje-

nester og delvis av varer, skal hovedgjenstanden bestemmes i samsvar med den av de anslåtte verdiene av henholdsvis tjenester eller varer som er høyest.

3. Dersom de forskjellige delene av en bestemt kontrakt objektivt kan skilles fra hverandre, får nr. 4 anvendelse. Dersom de forskjellige delene av en bestemt kontrakt ikke objektivt kan skilles fra hverandre, får nr. 6 anvendelse.

Dersom en del av en bestemt kontrakt er omfattet av artikkel 346 i TEUV eller direktiv 2009/81/EF, får artikkel 16 i dette direktiv anvendelse.

4. Når det gjelder kontrakter hvis gjenstand er innkjøp som er omfattet av dette direktiv samt innkjøp som ikke er omfattet av dette direktiv, kan offentlige oppdragsgivere velge å tildele separate kontrakter for separate deler, eller tildele én enkelt kontrakt. Dersom offentlige oppdragsgivere velger å tildele separate kontrakter for separate deler, skal beslutningen om hvilken rettsorden som får anvendelse på hver enkelt av slike separate kontrakter, treffes på grunnlag av kjennetegnene til den aktuelle separate delen.

Dersom offentlige oppdragsgivere velger å tildele én enkelt kontrakt, skal dette direktiv, med mindre annet er fastsatt i artikkel 16, få anvendelse på den derav følgende kombinerte kontrakten, uavhengig av verdien på de delene som ellers ville ha hørt inn under en annen rettsorden, og uavhengig av hvilken rettsorden disse delene ellers ville ha vært underlagt.

Når det gjelder en kombinert kontrakt som inneholder elementer fra kontrakter om varekjøp, bygge- og anleggsarbeid og tjenesteyting samt fra konsesjoner, skal den kombinerte kontrakten tildeles i samsvar med dette direktiv, forutsatt at den anslåtte verdien av den delen av kontrakten som utgjør en kontrakt omfattet av dette direktiv, beregnet i samsvar med artikkel 5, er lik eller større enn den relevante nedre grensen fastsatt i artikkel 4.

5. Når det gjelder kontrakter hvis gjenstand er både innkjøp som er omfattet av dette direktiv, og innkjøp med sikte på en virksomhet som er omfattet av direktiv 2014/25/EU, skal gjeldende regler, uten hensyn til nr. 4 i denne artikkel, bestemmes i samsvar med artikkel 5 og 6 i direktiv 2014/25/EU.
6. Dersom de forskjellige delene av en bestemt kontrakt ikke objektivt kan skilles fra hverandre, skal gjeldende rettsorden bestemmes på grunnlag av den aktuelle kontraktens hovedgjenstand.

²² Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1059/2003 av 26. mai 2003 om innføring av en felles nomenklatur over regionale statistikkenheter (NUTS) (EUT L 154 av 21.6.2003, s. 1).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

Avsnitt 2

Nedre grenser

Artikkel 4

Minstebeløp

Dette direktiv får anvendelse på innkjøp med en verdi eksklusive merverdiavgift (mva) som anslås å være lik eller større enn følgende nedre grenser:

- a) 5 186 000 euro for offentlige bygge- og anleggskontrakter,
- b) 134 000 euro for kontrakter om offentlige varekjøp og offentlig tjenesteyting tildelt av sentrale statlige myndigheter og prosjektkonkurranser organisert av slike myndigheter; når det gjelder kontrakter om offentlige varekjøp tildelt av offentlige oppdragsgivere innen forsvarssektoren, gjelder denne nedre grensen bare kontrakter som omhandler produkter som er omfattet av vedlegg III,
- c) 207 000 euro for kontrakter om offentlige varekjøp og offentlig tjenesteyting tildelt av ikke-statlige offentlige oppdragsgivere og prosjektkonkurranser organisert av slike myndigheter; denne nedre grensen skal også gjelde kontrakter om offentlige varekjøp tildelt av sentrale statlige myndigheter innen forsvarssektoren, dersom disse kontraktene omhandler produkter som ikke er omfattet av vedlegg III,
- d) 750 000 euro for kontrakter om offentlige tjenesteyting for sosialtjenester og annen særlig tjenesteyting oppført i vedlegg XIV.

Artikkel 5

Metoder for å beregne anslått verdi av innkjøp

1. Beregningen av anslått verdi av et innkjøp skal bygge på det samlede beløp som skal betales, eksklusive mva, slik det er anslått av den offentlige oppdragsgiveren, herunder alle former for opsjoner og eventuelle fornyelser av kontrakten som uttrykkelig angitt i innkjøpsdokumentene.

Dersom den offentlige oppdragsgiveren opererer med premier eller betalinger til kandidater eller anbydere, skal den ta hensyn til dette ved beregning av innkjøpets anslåtte verdi.

2. Dersom en offentlig oppdragsgiver består av separate driftsenheter, skal det tas hensyn til den samlede anslåtte verdien for alle enkeltstående driftsenheter.

Uten hensyn til første ledd, og dersom en separat driftsenhet er uavhengig ansvarlig for sitt innkjøp eller visse kategorier av dette, kan

verdiene anslås på nivået for den aktuelle enheten.

3. Metoden som benyttes til å beregne den anslåtte verdien av et innkjøp, skal ikke velges med det formål å unnta det fra dette direktivs virkeområde. Et innkjøp skal ikke oppdeles i den hensikt å forhindre at det hører inn under dette direktivs virkeområde, med mindre dette er objektivt begrunnet.
4. Denne anslåtte verdien skal være gyldig på det tidspunktet utlysingen av konkurranse sendes, eller dersom utlysning av konkurranse ikke kreves, på det tidspunktet da den offentlige oppdragsgiveren innleder framgangsmåten ved tildeling av kontrakt, for eksempel eventuelt ved å kontakte markedsdeltakere i forbindelse med innkjøpet.
5. Når det gjelder rammeavtaler og dynamiske innkjøpsordninger, skal verdien det tas hensyn til være den høyeste anslåtte verdien, eksklusive mva, av alle planlagte kontrakter i hele rammeavtalens eller den dynamiske innkjøpsordningens løpetid.
6. Når det gjelder innovasjonspartnerskap, skal verdien det tas hensyn til være den høyeste anslåtte verdien, eksklusive mva, av den forsknings- og utviklingsvirksomheten som skal finne sted på alle trinn i det planlagte partnerskapet, samt av varene, tjenestene eller bygge- og anleggsarbeidene som skal utvikles og kjøpes ved avslutningen av det planlagte partnerskapet.
7. Når det gjelder offentlige bygge- og anleggskontrakter, skal det ved beregning av den anslåtte verdien tas hensyn til både kostnaden av bygge- og anleggsarbeidene og den samlede anslåtte verdien av de varene og tjenestene som den offentlige oppdragsgiveren gjør tilgjengelig for entreprenøren, forutsatt at de er nødvendige for å gjennomføre bygge- og anleggsarbeidene.
8. Dersom et planlagt bygge- og anleggsarbeid eller en planlagt tjenesteyting kan føre til at kontrakter blir tildelt samtidig, skal det tas hensyn til den anslåtte samlede verdien av alle slike delkontrakter.
Dersom den samlede verdien av delkontraktene er lik eller større enn de nedre grensene fastsatt i artikkel 4, får dette direktiv anvendelse på tildelingen av hver delkontrakt.
9. Dersom et forslag om innkjøp av lignende varer kan føre til at kontrakter blir tildelt i form av separate delkontrakter, skal det tas hensyn til den samlede anslåtte verdien av alle slike

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

- delkontrakter ved anvendelse av artikkel 4 bokstav b) og c).
- Dersom den samlede verdien av delkontraktene er lik eller større enn de nedre grensene fastsatt i artikkel 4, får dette direktiv anvendelse på tildelingen av hver enkeltkontrakt.
10. Uten hensyn til nr. 8 og 9, kan offentlige oppdragsgivere tildele kontrakter for enkeltstående delkontrakter uten å anvende framgangsmåtene fastsatt i henhold til dette direktiv, forutsatt at den anslåtte verdien, eksklusiv mva, for den aktuelle delkontrakten er mindre enn 80 000 euro når det gjelder varer eller tjenester, eller 1 million euro når det gjelder bygge- og anleggsarbeid. Imidlertid skal ikke den samlede verdien av delkontraktene som er tildelt på denne måten uten å anvende dette direktiv, overstige 20 % av den samlede verdien av alle delkontraktene som det foreslåtte bygge- og anleggsarbeidet, den foreslåtte anskaffelsen av lignende varer eller den foreslåtte tjenesteytingen er delt opp i.
 11. For kontrakter om offentlige varekjøp eller offentlig tjenesteyting som er av regelmessig art eller som er ment å fornyes innen en bestemt frist, skal beregningen av den anslåtte kontraktsverdien baseres på følgende:
 - a) enten den samlede faktiske verdien av de påfølgende kontraktene av samme type tildelt i løpet av de tolv foregående måneder eller foregående regnskapsår, om mulig korrigert for å ta hensyn til endringer i mengde eller verdi som kan forekomme i løpet av de tolv månedene etter den opprinnelige kontrakten,
 - b) eller den samlede anslåtte verdien av de påfølgende kontraktene tildelt i løpet av tolv måneder fra den første leveransen, eller i løpet av regnskapsåret dersom dette er lengre enn tolv måneder.
 12. Når det gjelder kontrakter om offentlige varekjøp som gjelder leasing, leie eller kjøp på avbetaling av varer, skal verdien som benyttes som grunnlag for beregning av anslått kontraktsverdi være følgende:
 - a) for tidsbegrensede offentlige kontrakter med en løpetid på høyst tolv måneder, den samlede anslåtte verdien for kontraktens løpetid eller, dersom kontrakten har en løpetid på mer enn tolv måneder, den samlede verdien medregnet anslått restverdi,
 - b) for offentlige kontrakter uten tidsbegrensning eller der løpetiden ikke kan fastsettes, den månedlige verdien multiplisert med 48.
 13. Når det gjelder kontrakter om offentlig tjenesteyting, skal grunnlaget for beregning av den anslåtte kontraktsverdien, der dette er hensiktsmessig, være følgende:
 - a) forsikringstjenester: premien som skal betales, og andre former for vederlag,
 - b) banktjenester og andre finansielle tjenester: gebyrer, provisjoner som skal betales, renter og andre former for vederlag,
 - c) prosjekteringskontrakter: gebyrer, provisjoner som skal betales og andre former for vederlag.
 14. Når det gjelder kontrakter om offentlig tjenesteyting som ikke angir en samlet pris, skal den anslåtte kontraktsverdien beregnes på følgende grunnlag:
 - a) for tidsbegrensede kontrakter med en løpetid på høyst 48 måneder: samlet verdi for hele løpetiden,
 - b) for kontrakter uten tidsbegrensning eller med en løpetid på mer enn 48 måneder: månedlig verdi multiplisert med 48.

Artikkel 6

Revisjon av nedre grenser og listen over sentrale statlige myndigheter

1. Hvert annet år fra 30. juni 2013 skal Kommisjonen kontrollere at de nedre grensene fastsatt i artikkel 4 bokstav a), b) og c) tilsvarer de nedre grensene som er fastsatt i WTO-avtalen om offentlige innkjøp (GPA), og skal om nødvendig revidere dem i samsvar med denne artikkel.

I samsvar med beregningsmetoden angitt i GPA, skal Kommisjonen beregne verdien av disse nedre grensene på grunnlag av gjennomsnittlig dagskurs for euro, uttrykt i spesielle trekkrettigheter (SDR), i et tidsrom på 24 måneder som avsluttes 31. august umiddelbart før revisjonen med virkning fra 1. januar. Verdien av de nedre grensene som revideres på denne måten, skal om nødvendig avrundes ned til nærmeste tusen euro for å sikre overholdelse av gjeldende nedre grensene fastsatt i GPA, uttrykt i SDR.
2. Ved gjennomføring av revisjonen i henhold til nr. 1 i denne artikkel, skal Kommisjonen dessuten revidere:
 - a) den nedre grensen fastsatt i artikkel 13 første ledd bokstav a), ved å justere den med den reviderte nedre grensen som får anvendelse på offentlige bygge- og anleggskontrakter,

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

- b) den nedre grensen fastsatt i artikkel 13 første ledd bokstav b), ved å justere den med den reviderte nedre grensen som får anvendelse på kontrakter om offentlig tjenesteyting tildelt av ikke-statlige offentlige oppdragsgivere.
3. Hvert annet år fra 1. januar 2014, skal Kommisjonen bestemme verdiene, i medlemsstatenes nasjonale valutaer som for øyeblikket ikke er euro, av de nedre grensene som er nevnt i artikkel 4 bokstav a), b) og c), revidert i samsvar med nr. 1 i denne artikkel.

Samtidig skal Kommisjonen bestemme verdiene, i medlemsstatenes nasjonale valutaer som for øyeblikket ikke er euro, av de nedre grensene som er nevnt i artikkel 4 bokstav d).

I samsvar med beregningsmetoden angitt i GPA, skal bestemmelsen av slike verdier baseres på den gjennomsnittlige dagskursen for disse valutaene som tilsvarende de gjeldende nedre grensene uttrykt i euro, i et tidsrom på 24 måneder som avsluttes 31. august umiddelbart før revisjonen med virkning fra 1. januar.

4. Kommisjonen skal offentliggjøre de reviderte nedre grensene nevnt i nr. 1, de tilsvarende verdiene i de nasjonale valutaene nevnt i nr. 3 første ledd, og verdien bestemt i samsvar med nr. 3 annet ledd, i *Den europeiske unions tidende* i begynnelsen av november etter revisjonen.
5. Kommisjonen skal gis myndighet til å vedta delegerte rettsakter i samsvar med artikkel 87 for å tilpasse metodologien angitt i nr. 1 annet ledd i denne artikkel, til enhver endring i metodologien fastsatt i GPA, for revisjon av de nedre grensene nevnt i artikkel 4 bokstav a), b) og c), og for bestemmelse av de tilsvarende verdiene i medlemsstatenes nasjonale valutaer som for øyeblikket ikke er euro, som nevnt i nr. 3 i denne artikkel.

Kommisjonen skal gis myndighet til å vedta delegerte rettsakter i samsvar med artikkel 87 for å revidere de nedre grensene nevnt i artikkel 4 bokstav a), b) og c) i henhold til nr. 1 i denne artikkel, og for å revidere de nedre grensene nevnt i artikkel 13 første ledd bokstav a) og b) i henhold til nr. 2 i denne artikkel.

6. Dersom det er nødvendig å revidere de nedre grensene nevnt i artikkel 4 bokstav a), b) og c) og de nedre grensene nevnt i artikkel 13 første ledd bokstav a) og b), og tidsbegrensninger hindrer bruk av framgangsmåten fastsatt i artikkel 87 og tvingende hasteårsaker derfor gjør det nødvendig, får framgangsmåten fastsatt i artikkel 88 anvendelse på delegerte retts-

akter vedtatt i henhold til nr. 5 annet ledd i denne artikkel.

7. Kommisjonen skal gis myndighet til å vedta delegerte rettsakter i samsvar med artikkel 87 for å endre vedlegg I, for å kunne oppdatere listen over offentlige oppdragsgivere etter meldinger fra medlemsstatene, dersom slike endringer viser seg å være nødvendig for å kunne identifisere offentlige oppdragsgivere korrekt.

Avsnitt 3

Unntak

Artikkel 7

Kontrakter innen vann- og energiforsyning, transport og posttjenester

Dette direktiv får ikke anvendelse på offentlige kontrakter og prosjektkonkurranser som i henhold til direktiv 2014/25/EF tildeles av eller organiseres av offentlige oppdragsgivere som utøver én eller flere av virksomhetene nevnt i artikkel 8-14 i nevnte direktiv, og som tildeles for utøvelse av slik virksomhet, på offentlige kontrakter som er unntatt fra nevnte direktivs virkeområde i henhold til artikkel 18, 23 og 34 i nevnte direktiv, eller, når de tildeles av en offentlig oppdragsgiver som yter posttjenester i henhold til artikkel 13 nr. 2 bokstav b) i nevnte direktiv, på kontrakter som tildeles for utførelse av følgende typer virksomhet:

- verdiøkende tjenester knyttet til og som i sin helhet ytes ved hjelp av elektroniske midler (herunder sikker overføring av kodede dokumenter ved hjelp av elektroniske midler, adressebehandlingstjenester og overføring av registrert e-post),
- finansielle tjenester omfattet av CPV-kode 66100000-1 til 66720000-3 og av bokstav d) i artikkel 21 i direktiv 2014/25/EU, herunder særlig postanvisninger og postgirobetalinger,
- filatelitjenester eller
- logistikktjenester (tjenester som kombinerer fysisk levering og/eller lagring med funksjoner som ikke er posttjenester).

Artikkel 8

Særlige unntak innen elektronisk kommunikasjon

Dette direktiv får ikke anvendelse på offentlige kontrakter og prosjektkonkurranser som har som hovedformål å gi offentlige oppdragsgivere mulighet til å levere eller drive offentlige kommunika-

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

sjonsnett eller å levere en eller flere elektroniske kommunikasjonstjenester til allmennheten.

I denne artikkel menes med begrepene «offentlig kommunikasjonsnett» og «elektronisk kommunikasjonstjeneste» det samme som i europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/21/EF²³.

Artikkel 9

Offentlige kontrakter som tildeles og prosjektkonkurranser som organiseres i henhold til internasjonale regler

1. Dette direktiv får ikke anvendelse på offentlige kontrakter og prosjektkonkurranser som den offentlige oppdragsgiveren er forpliktet til å tildele eller organisere i samsvar med andre framgangsmåter ved tildeling av kontrakt enn dem som er fastsatt i dette direktiv, og som er innført ved følgende:

- a) et juridisk virkemiddel som skaper folkerettslige forpliktelser, for eksempel en internasjonal avtale, som i samsvar med traktatene er inngått mellom en medlemsstat og én eller flere tredjestater eller deler av slike, og som omfatter bygge- og anleggsarbeider, varekjøp eller tjenesteyting beregnet på et prosjekt som de undertegnende partene skal gjennomføre eller utnytte i fellesskap,
- b) en internasjonal organisasjon.

Medlemsstatene skal oversende alle juridiske virkemidler nevnt i bokstav a) i første ledd av dette nummer til Kommisjonen, som kan rådspørre Den rådgivende komité for offentlige innkjøp nevnt i artikkel 89.

2. Dette direktiv får ikke anvendelse på offentlige kontrakter og prosjektkonkurranser som den offentlige oppdragsgiveren tildeler eller organiserer i samsvar med innkjøpsregler fastsatt av en internasjonal organisasjon eller internasjonal finansinstitusjon, dersom de aktuelle offentlige kontraktene og prosjektkonkurransene i sin helhet finansieres av denne organisasjonen eller institusjonen; når det gjelder offentlige kontrakter og prosjektkonkurranser som i stor grad samfinansieres av en internasjonal organisasjon eller internasjonal finansinstitusjon, skal partene inngå avtale om gjeldende framgangsmåter ved tildeling av kontrakt.

²³ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/21/EF av 7. mars 2002 om felles rammeregler for elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester (rammedirektivet) (EFT L 108 av 24.4.2002, s. 33).

3. Artikkel 17 får anvendelse på kontrakter og prosjektkonkurranser som omfatter forsvars- og sikkerhetsaspekter som tildeles eller organiseres i henhold til internasjonale regler. Nr. 1 og 2 i denne artikkel får ikke anvendelse på disse kontraktene og prosjektkonkurransene.

Artikkel 10

Særlige unntak for kontrakter om tjenesteyting

Dette direktiv får ikke anvendelse på kontrakter om offentlig tjenesteyting som gjelder:

- a) anskaffelse eller leie, uten hensyn til finansieringsform, av jord, eksisterende bygninger eller annen fast eiendom, eller om rettigheter til slik eiendom,
- b) anskaffelse, utvikling, produksjon eller samproduksjon av programmateriale som er beregnet på audiovisuelle medietjenester eller radiotjenester, som tildeles av tilbydere av audiovisuelle medietjenester eller radiotjenester, eller kontrakter om levering av sendetid eller programmer som tildeles av audiovisuelle medietjenester eller radiotjenester. I denne bokstav menes med begrepene «audiovisuelle medietjenester» og «tilbydere av medietjenester» det samme som i henholdsvis artikkel 1 nr. 1 bokstav a) og artikkel 1 nr. 1 bokstav d) i europaparlaments- og rådsdirektiv 2010/13/EU²⁴. Med «program» menes det samme som i henhold til artikkel 1 nr. 1 bokstav b) i nevnte direktiv, men skal også omfatte radioprogrammer og materiale til radioprogrammer. Ved anvendelse av denne bestemmelse skal det dessuten med «programmateriale» menes det samme som «program»,
- c) voldgifts- og meglings-tjenester,
- d) enhver av de følgende juridiske tjenestene:
 - i) juridisk representasjon av en klient ved en advokat som definert i artikkel 1 i direktiv 77/249/EØF²⁵ i forbindelse med:
 - voldgift eller meglings som holdes i en medlemsstat, en tredjestat eller for en internasjonal voldgifts- eller meglingsinstans, eller

²⁴ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2010/13/EU av 10. mars 2010 om samordning av visse bestemmelser om tilbud av audiovisuelle medietjenester, fastsatt ved lov eller forskrift i medlemsstatene (direktivet om audiovisuelle medietjenester) (EUT L 95 av 15.4.2010, s. 1).

²⁵ Rådsdirektiv 77/249/EØF av 22. mars 1977 med henblikk på å lette den faktiske gjennomføring av advokaters adgang til å yte tjenester (EFT L 78 av 26.3.1977, s. 17).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

- rettergang for domstoler eller offentlige myndigheter i en medlemsstat eller en tredjestat, eller for internasjonale domstoler eller institusjoner,
- ii) juridisk rådgivning som foretas som forberedelse til enhver behandling nevnt i punkt i) i denne bokstav, eller der det foreligger konkrete indikasjoner og høy sannsynlighet for at den saken rådgivningen gjelder, vil bli omfattet av slik behandling, forutsatt at rådgivningen foretas av en advokat som definert i artikkel 1 i direktiv 77/249/EØF,
- iii) dokumentsertifiserings- og autentiserings-tjenester som skal ytes av notarius publicus,
- iv) juridiske tjenester som ytes av forvaltere eller andre oppnevnte verger, eller andre juridiske tjenester der tjenesteyteren er utpekt av en domstol i den berørte medlemsstaten eller er utpekt i henhold til lovgivningen til å utføre særlige oppgaver under tilsyn av slike domstoler,
- v) andre juridiske tjenester som i den berørte medlemsstaten, om enn bare leilighetsvis, er knyttet til utøvelsen av offentlig myndighet,
- e) finansielle tjenester i forbindelse med utstedelse, salg, kjøp eller overføring av verdipapirer eller andre finansielle instrumenter i henhold til europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/39/EF²⁶, sentralbanktjenester og transaksjoner som gjennomføres med Det europeiske finansielle stabiliseringsfond og Den europeiske stabiliseringsordning,
- f) lån, uavhengig av om det er i forbindelse med utstedelse, salg, kjøp eller overføring av verdipapirer og andre finansielle instrumenter,
- g) arbeidsavtaler,
- h) sivilforsvarstjenester, sivile beredskapstjenester og tjenester til forebygging av fare som ytes av ideelle organisasjoner eller sammenslutninger, og som omfattes av CPV-kode 75250000-3, 75251000-0, 75251100-1, 75251110-4, 75251120-7, 75252000-7, 75222000-8, 98113100-9 og 85143000-3, unntatt ambulansetjenester for transport av pasienter,
- i) offentlig persontransport med jernbane eller tunnelbane,
- j) tjenester i forbindelse med politiske kampanjer som omfattes av CPV-kode 79341400-0,

92111230-3 og 92111240-6, dersom de tildeles av et politisk parti i forbindelse med en valgkamp.

Artikkel 11

Kontrakter om tjenesteyting som tildeles på grunnlag av en enerett

Dette direktiv får ikke anvendelse på kontrakter om offentlig tjenesteyting som tildeles av en offentlig oppdragsgiver til en annen offentlig oppdragsgiver eller til en sammenslutning av offentlige oppdragsgivere på grunnlag av en enerett som disse innehar i henhold til offentliggjorte lover og forskrifter som er forenlige med traktaten.

Artikkel 12

Offentlige kontrakter mellom enheter i offentlig sektor

1. En offentlig kontrakt som er tildelt av en offentlig oppdragsgiver til en offentligrettslig eller privatrettslig juridisk person, skal falle utenfor dette direktivs virkeområde dersom alle følgende vilkår er oppfylt:
 - a) den offentlige oppdragsgiveren utøver over den aktuelle juridiske personen en kontroll som tilsvarer den kontrollen som den utøver over sine egne avdelinger,
 - b) mer enn 80 % av virksomheten til den juridiske personen som kontrolleres, utføres ved gjennomføring av oppgaver den er gitt av den kontrollerende offentlige oppdragsgiveren eller av andre juridiske personer som kontrolleres av denne offentlige oppdragsgiveren, og
 - c) det foreligger ikke noen direkte privat kapitalinteresse i den kontrollerte juridiske personen, unntatt ikke-kontrollerende og ikke-blokkerende former for privat kapitalinteresse som kreves av nasjonal lovgivning, i samsvar med traktatene, som ikke utøver noen avgjørende innflytelse på den kontrollerte juridiske personen.

En offentlig oppdragsgiver skal anses å utøve over en juridisk person en kontroll som tilsvarer den kontrollen den utøver over sine egne avdelinger i henhold til bokstav a) i første ledd, dersom den utøver en avgjørende innflytelse over både strategiske mål og viktige beslutninger i den kontrollerte juridiske personen. Slik kontroll kan også utøves av en annen juridisk person, som selv kontrolleres på samme måte av den offentlige oppdragsgiveren.

²⁶ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/39/EF av 21. april 2004 om markeder for finansielle instrumenter, om endring av rådsdirektiv 85/611/EØF og 93/6/EØF og europaparlaments- og rådsdirektiv 2000/12/EF og om oppheving av rådsdirektiv 93/22/EØF (EUT L 145 av 30.4.2004, s. 1).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

2. Nr. 1 får også anvendelse dersom en kontrollert juridisk person som er en offentlig oppdragsgiver, tildeler en kontrakt til sin kontrollerende offentlige oppdragsgiver, eller til en annen juridisk person som kontrolleres av den samme offentlige oppdragsgiveren, forutsatt at det ikke foreligger noen direkte privat kapitalinteresse i den juridiske personen som tildeles den offentlige kontrakten, unntatt ikke-kontrollerende og ikke-blokkerende former for privat kapitalinteresse som kreves av nasjonal lovgivning, i samsvar med traktatene, som ikke utøver noen avgjørende innflytelse på den kontrollerte juridiske personen.
 3. En offentlig oppdragsgiver som ikke utøver kontroll over en offentligrettslig eller privatrettslig juridisk person i henhold til nr. 1, kan likevel tildele en offentlig kontrakt til denne juridiske personen uten anvendelse av dette direktiv, dersom alle følgende vilkår er oppfylt:
 - a) den offentlige oppdragsgiveren utøver sammen med andre offentlige oppdragsgivere en kontroll over denne juridiske personen, som tilsvarende den kontrollen som de utøver over sine egne avdelinger,
 - b) mer enn 80 % av virksomheten til denne juridiske personen utføres ved gjennomføring av oppgaver den er gitt av de kontrollerende offentlige oppdragsgiverne eller av andre juridiske personer som kontrolleres av de samme offentlige oppdragsgiverne, og
 - c) det foreligger ikke noen direkte privat kapitalinteresse i den kontrollerte juridiske personen, unntatt ikke-kontrollerende og ikke-blokkerende former for privat kapitalinteresse som kreves av nasjonal lovgivning, i samsvar med traktatene, som ikke utøver noen avgjørende innflytelse på den kontrollerte juridiske personen.

Med hensyn til første ledd bokstav a) utøver offentlige oppdragsgivere felles kontroll over en juridisk person dersom følgende vilkår er oppfylt:

 - i) beslutningsorganene i den kontrollerte juridiske personen består av representanter for alle deltakende offentlige oppdragsgivere. Enkeltstående representanter kan representere flere eller alle deltakende offentlige oppdragsgivere,
 - ii) disse offentlige oppdragsgiverne er sammen i stand til å utøve avgjørende innflytelse over de strategiske målene og viktige beslutningene i den kontrollerte juridiske personen, og
 - iii) den kontrollerte juridiske personen har ingen interesser som er i strid med interessene til de kontrollerende offentlige oppdragsgiverne.
 4. En kontrakt som er inngått utelukkende mellom to eller flere offentlige oppdragsgivere, skal falle utenfor dette direktivs virkeområde dersom alle følgende vilkår er oppfylt:
 - a) kontrakten oppretter eller gjennomfører et samarbeid mellom de deltakende offentlige oppdragsgiverne, med det mål å sikre at offentlige tjenester som de skal utføre, ytes med sikte på å oppnå mål de har felles,
 - b) gjennomføringen av dette samarbeidet er utelukkende underlagt hensyn til den allmenne interesse, og
 - c) de deltakende offentlige oppdragsgiverne utfører på det åpne markedet mindre enn 20 % av den virksomheten som samarbeidet gjelder.
 5. For å kunne bestemme prosentandelen av virksomheten nevnt i nr. 1 første ledd bokstav b), nr. 3 første ledd bokstav b) og nr. 4 bokstav c), skal det tas hensyn til gjennomsnittlig samlet omsetning, eller et hensiktsmessig alternativt virksomhetsbasert mål, for eksempel kostnader som er påløpt hos den relevante juridiske personen eller offentlige oppdragsgiver med hensyn til tjenesteyting, varekjøp eller bygge- og anleggsarbeid i de tre foregående årene før kontraktstildelingen.
- Dersom omsetningen eller alternative aktivitetsbaserte mål som kostnader, på grunn av datoen da den relevante juridiske personen eller offentlige oppdragsgiveren ble opprettet eller innledet sin virksomhet, eller på grunn av en omorganisering av sin virksomhet, enten ikke foreligger for de tre foregående årene eller ikke lenger er relevant, skal det være tilstrekkelig å vise at målet for virksomhet er troverdig, særlig ved hjelp av prognoser for virksomheten.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

Avsnitt 4

Særlige situasjoner

Underavsnitt 1

Subsidierte kontrakter og forsknings- og utviklingstjenester

Artikkel 13

Kontrakter som er subsidiert av offentlige oppdragsgivere

Dette direktiv får anvendelse på tildeling av følgende kontrakter:

- a) bygge- og anleggskontrakter som er direkte subsidiert av offentlige oppdragsgivere med mer enn 50 %, og som har en anslått verdi, eksklusive mva, på minst 5 186 000 euro, dersom disse kontraktene omfatter én av følgende typer virksomhet:
 - i) bygge- og anleggsvirksomhet oppført i vedlegg II,
 - ii) bygningsarbeider for sykehus, idretts-, rekreasjons- og fritidsanlegg, skole- og universitetsbygninger og bygninger for administrative formål,
- b) tjenestekontrakter som er direkte subsidiert av offentlige oppdragsgivere med mer enn 50 % og som har en anslått verdi, eksklusive mva, på minst 207 000 euro og er forbundet med en bygge- og anleggskontrakt som nevnt i bokstav a).

De offentlige oppdragsgiverne som yter subsidiene nevnt i første ledd bokstav a) og b), skal sikre samsvar med dette direktiv dersom de ikke selv tildeler den subsidierte kontrakten, eller dersom de tildeler denne kontrakten for og på vegne av andre enheter.

Artikkel 14

Forsknings- og utviklingstjenester

Dette direktiv får bare anvendelse på kontrakter om offentlig tjenesteyting for forsknings- og utviklingstjenester som omfattes av CPV-kode 73000000-2 til 73120000-9, 73300000-5, 73420000-2 og 73430000-5, forutsatt at begge følgende vilkår er oppfylt:

- a) utbyttet utelukkende tilfaller den offentlige oppdragsgiveren for egen bruk ved utøvelse av egen virksomhet, og
- b) vederlaget for tjenesten som ytes, i sin helhet betales av den offentlige oppdragsgiveren.

Underavsnitt 2

Innkjøp som omfatter forsvars- eller sikkerhetsaspekter

Artikkel 15

Forsvar og sikkerhet

1. Dette direktiv får anvendelse på tildeling av offentlige kontrakter og prosjektkonkurranser som organiseres innen forsvars- og sikkerhetssektoren, unntatt følgende kontrakter:
 - a) kontrakter som hører inn under virkeområdet for direktiv 2009/81/EF,
 - b) kontrakter som direktiv 2009/81/EF ikke får anvendelse på i henhold til dets artikkel 8, 12 og 13.
2. Dette direktiv får ikke anvendelse på offentlige kontrakter og prosjektkonkurranser som ikke ellers er unntatt i henhold til nr. 1, i den grad at beskyttelse av en medlemsstats vesentlige sikkerhetsinteresser ikke kan sikres ved mindre inngripende tiltak, for eksempel ved å pålegge krav med sikte på å beskytte den fortrolige karakteren av de opplysningene som den offentlige oppdragsgiveren gjør tilgjengelig i en framgangsmåte ved tildeling av kontrakt som fastsatt i dette direktiv.

Dessuten, og i samsvar med artikkel 346 nr. 1 bokstav a) i TEUV, får dette direktiv ikke anvendelse på offentlige kontrakter og prosjektkonkurranser som ikke ellers er unntatt i henhold til nr. 1 i denne artikkel, i den grad at anvendelsen av dette direktiv ville forplikte en medlemsstat til å gi opplysninger som den vurderer at det vil være i strid med sine sikkerhetsinteresser å offentliggjøre.
3. Dersom innkjøpet og gjennomføringen av den offentlige kontrakten eller prosjektkonkurransen er erklært hemmelig eller skal ledsages av særlige sikkerhetstiltak i samsvar med gjeldende lover og forskrifter i en medlemsstat, får dette direktiv ikke anvendelse forutsatt at medlemsstaten har fastslått at de aktuelle vesentlige interessene ikke kan sikres ved mindre inngripende tiltak, for eksempel slike tiltak som er nevnt i nr. 2 første ledd.

Artikkel 16

Kombinerte innkjøp som omfatter forsvars- og sikkerhetsaspekter

1. Når det gjelder kombinerte kontrakter hvis gjenstand er innkjøp som er omfattet av dette direktiv samt innkjøp som er omfattet av artik-

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

kel 346 i TEUV eller direktiv 2009/81/EF, får denne artikkel anvendelse.

2. Dersom de forskjellige delene av en bestemt offentlig kontrakt objektivt kan skilles fra hverandre, kan offentlige oppdragsgivere velge å tildele separate kontrakter for separate deler, eller tildele én enkelt kontrakt.

Dersom offentlige oppdragsgivere velger å tildele separate kontrakter for separate deler, skal beslutningen om hvilken rettsorden som får anvendelse på hver enkelt av slike separate kontrakter, treffes på grunnlag av kjennetegnene til den aktuelle separate delen.

Dersom offentlige oppdragsgivere velger å tildele én enkelt kontrakt, skal følgende kriterier gjelde for å bestemme hvilken rettsorden som får anvendelse:

- a) dersom en del av en bestemt kontrakt er omfattet av artikkel 346 i TEUV, kan kontrakten tildeles uten anvendelse av dette direktiv, forutsatt at tildelingen av én enkelt kontrakt er objektiv begrunnet,
- b) dersom en del av en bestemt kontrakt er omfattet av direktiv 2009/81/EF, kan kontrakten tildeles i samsvar med nevnte direktiv, forutsatt at tildelingen av én enkelt kontrakt er objektiv begrunnet. Dette punkt berører ikke de nedre grensene og unntakene fastsatt i nevnte direktiv.

Beslutningen om å tildele én enkelt kontrakt skal imidlertid ikke treffes for å unngå at kontrakter omfattes av dette direktiv eller direktiv 2009/81/EF.

3. Nr. 2 tredje ledd bokstav a) får anvendelse på kombinerte kontrakter som både bokstav a) og b) i nevnte ledd ellers kunne ha fått anvendelse på.
4. Dersom de forskjellige delene av en bestemt kontrakt ikke objektivt kan skilles fra hverandre, kan kontrakten tildeles uten å anvende dette direktiv dersom den inneholder elementer som artikkel 346 i TEUV får anvendelse på; ellers kan den tildeles i samsvar med direktiv 2009/81/EF.

Artikkel 17

Offentlige kontrakter og prosjektkonkurranser som omfatter forsvars- og sikkerhetsaspekter som tildeles eller organiseres i henhold til internasjonale regler

1. Dette direktiv får ikke anvendelse på offentlige kontrakter og prosjektkonkurranser som omfatter forsvars- og sikkerhetsaspekter som

den offentlige oppdragsgiveren er forpliktet til å tildele eller organisere i samsvar med andre framgangsmåter ved tildeling av kontrakt enn dem som er fastsatt i dette direktiv, og som er innført ved følgende:

- a) en internasjonal avtale eller ordning, som i samsvar med traktatene er inngått mellom en medlemsstat og én eller flere tredjestater eller deler av slike, og som omfatter bygge- og anleggsarbeider, varekjøp eller tjenesteyting beregnet på et prosjekt som de undertegnende partene skal gjennomføre eller utnytte i fellesskap,
- b) en internasjonal avtale eller ordning om troppestasjonering, og som vedrører foretak i en medlemsstat eller tredjestat,
- c) en internasjonal organisasjon.

Alle avtaler eller ordninger nevnt i bokstav a) i første ledd av dette nummer, skal oversendes til Kommisjonen, som kan rådspørre Den rådgivende komité for offentlige innkjøp nevnt i artikkel 89.

2. Dette direktiv får ikke anvendelse på offentlige kontrakter og prosjektkonkurranser som omfatter forsvars- og sikkerhetsaspekter som den offentlige oppdragsgiveren tildele i samsvar med innkjøpsregler fastsatt av en internasjonal organisasjon eller internasjonal finansinstitusjon, dersom de aktuelle offentlige kontraktene og prosjektkonkurransene i sin helhet finansieres av denne organisasjonen eller institusjonen. Når det gjelder offentlige kontrakter og prosjektkonkurranser som i stor grad samfinansieres av en internasjonal organisasjon eller internasjonal finansinstitusjon, skal partene inngå avtale om gjeldende framgangsmåter ved tildeling av kontrakt.

Kapittel II

Alminnelige regler

Artikkel 18

Prinsipper om innkjøp

1. Offentlige oppdragsgivere skal behandle markedsdeltakere likt og uten forskjellsbehandling, og opptre på en måte som gir adgang til innsyn og står i forhold til målet.

Utformingen av et innkjøp skal ikke gjøres i den hensikt å unngå at det omfattes av dette direktivs virkeområde, eller for å begrense konkurransen på kunstig måte. Det skal anses at konkurransen begrenses på kunstig måte dersom innkjøpet utformes i den hensikt å

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

favorisere eller forfordele visse markedsdeltakere.

2. Medlemsstatene skal treffe egnede tiltak for å sikre at markedsdeltakere ved gjennomføring av offentlige kontrakter overholder gjeldende forpliktelser innenfor miljørett, sosialrett og arbeidsrett, fastsatt i unionsregelverket, nasjonal lovgivning, kollektive avtaler eller i internasjonale miljø-, sosial- eller arbeidsrettslige bestemmelser angitt i vedlegg X.

Artikkel 19

Markedsdeltakere

1. Markedsdeltakere som i henhold til lovgivningen i medlemsstaten der de er etablert, har rett til å yte den aktuelle tjenesten, skal ikke avvises bare på grunnlag av at de i henhold til lovgivningen i medlemsstaten der kontrakten tildeles, må være enten en fysisk eller en juridisk person.

For kontrakter om offentlig tjenesteyting, offentlige bygge- og anleggskontrakter og kontrakter om offentlige varekjøp som i tillegg omfatter tjenester eller monterings- og installasjonsarbeid, kan det imidlertid kreves av juridiske personer at de i anbudet eller anmodningen om deltaking oppgir navn og relevante faglige kvalifikasjoner for det personalet som skal være ansvarlig for å gjennomføre den aktuelle kontrakten.

2. Grupper av markedsdeltakere, herunder midlertidige sammenslutninger, kan delta i framgangsmåter ved tildeling av kontrakt. Offentlige oppdragsgivere skal ikke kreve at de har en bestemt juridisk form for å kunne innlevere et anbud eller anmode om å delta.

Om nødvendig kan offentlige oppdragsgivere i innkjøpsdokumentene presisere hvordan grupper av markedsdeltakere skal oppfylle kravene til økonomisk og finansiell evne eller teknisk og yrkesmessig evne som nevnt i artikkel 58, forutsatt at dette er objektivt berettiget og forholdsmessig. Medlemsstatene kan utarbeide standardvilkår for hvordan grupper av markedsdeltakere skal oppfylle disse kravene.

Alle vilkår for gjennomføringen av en kontrakt av en slik gruppe av markedsdeltakere som er annerledes enn de som pålegges individuelle deltakere, skal være objektivt begrunnet og skal være forholdsmessige.

3. Uten hensyn til nr. 2, kan offentlige oppdragsgivere kreve av grupper av markedsdeltakere at de antar en bestemt juridisk form når de er tildelt kontrakten, i den grad en slik endring er

nødvendig for å gjennomføre kontrakten på tilfredsstillende vis.

Artikkel 20

Reserverte kontrakter

1. Medlemsstatene kan forbeholde retten til å delta i framgangsmåter ved tildeling av kontrakter til vernede bedrifter og markedsdeltakere hvis hovedmål er sosial og yrkesmessig integrering av funksjonshemmede eller vanskeligstilte personer, eller kan fastsette at slike kontrakter skal gjennomføres innenfor rammene av programmer for vernede arbeidsplasser, forutsatt at minst 30 % av de ansatte på disse bedriftene, hos disse markedsdeltakerne eller i disse programmene er funksjonshemmede eller vanskeligstilte personer.
2. I utlysingen av konkurranse skal det vises til denne artikkel.

Artikkel 21

Fortrolighet

1. Med mindre annet er fastsatt i dette direktiv eller i nasjonal lovgivning som den offentlige oppdragsgiveren er underlagt, særlig lovgivning vedrørende tilgang til opplysninger, og med forbehold for forpliktelsene i forbindelse med offentliggjøring av tildelte kontrakter og opplysninger til kandidater og anbydere som angitt i 50 og 55, skal den offentlige oppdragsgiver ikke viderefremme opplysninger den har fått oversendt fra markedsdeltakere, og som disse har betegnet som fortrolige, herunder, men ikke begrenset til, tekniske og forretningsmessige hemmeligheter og fortrolige aspekter ved anbud.
2. Offentlige oppdragsgivere kan pålegge markedsdeltakere krav med sikte på å beskytte den fortrolige karakteren av de opplysningene som de offentlige oppdragsgiverne gjør tilgjengelig i framgangsmåten ved tildeling av kontrakt.

Artikkel 22

Regler for kommunikasjon

1. Medlemsstatene skal sikre at all kommunikasjon og informasjonsutveksling i henhold til dette direktiv, særlig elektronisk innlevering, skjer ved hjelp av elektroniske kommunikasjonsmidler i samsvar med kravene i denne artikkel. De verktøy og det utstyr som skal benyttes ved elektronisk kommunikasjon, er

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

samt deres tekniske egenskaper, skal være ikke-diskriminerende, allment tilgjengelige og virke sammen med IKT-produkter som er i alminnelig bruk, og skal ikke begrense markedsdeltakeres tilgang til framgangsmåten ved tildeling av kontrakt.

Uten hensyn til første ledd, skal offentlige oppdragsgivere ikke være forpliktet til å kreve at det brukes elektroniske kommunikasjonsmidler i innleveringsprosessen i følgende situasjoner:

- a) på grunn av innkjøpets særlige art, vil bruken av elektroniske kommunikasjonsmidler kreve bestemte verktøyer, bestemt utstyr eller bestemte filformater som ikke er allment tilgjengelig eller som støttes av allment tilgjengelige applikasjoner,
- b) de applikasjonene som støtter filformatene som egner seg for beskrivelsen av anbudene, benytter filformater som ikke kan behandles av noen andre åpne eller allment tilgjengelige applikasjoner, eller er omfattet av en lisensordning og kan ikke gjøres tilgjengelig for nedlasting eller fjernbruk av den offentlige oppdragsgiveren,
- c) bruken av elektroniske kommunikasjonsmidler vil kreve særlig kontorutstyr som ikke er allment tilgjengelig for offentlige oppdragsgivere,
- d) innkjøpsdokumentene krever innlevering av fysisk modeller eller modeller i målestokk, som ikke kan overføres elektronisk.

Når det gjelder kommunikasjon der det ikke brukes elektroniske kommunikasjonsmidler i henhold til annet ledd, skal kommunikasjon foregå per post eller annen egnet forsendelsesform, eller med en kombinasjon av post eller annen egnet forsendelsesform og elektroniske midler.

Uten hensyn til første ledd i dette nummer, er offentlige oppdragsgivere ikke forpliktet til å kreve at det brukes elektroniske kommunikasjonsmidler i innleveringsprosessen dersom bruken av andre kommunikasjonsmidler enn elektroniske kommunikasjonsmidler er nødvendig, enten på grunn av brudd på de elektroniske kommunikasjonsmidlenes sikkerhet, eller for å beskytte opplysninger av særlig følsom karakter som krever en så høy grad av beskyttelse at de ikke kan sikres tilstrekkelig ved bruk av elektroniske verktøyer og utstyr som enten er allment tilgjengelige for markedsdeltakere eller kan gjøres tiljen-

gelig for dem ved alternative tilgangsmåter i henhold til nr. 5.

Det påhviler de offentlige oppdragsgiverne som i samsvar med annet ledd i dette nummer, krever at det brukes andre kommunikasjonsmidler enn elektroniske kommunikasjonsmidler i innleveringsprosessen, å angi årsakene til dette kravet i den individuelle rapporten nevnt i artikkel 84. Eventuelt skal offentlige oppdragsgivere i den individuelle rapporten angi årsakene til at det anses som nødvendig å bruke andre kommunikasjonsmidler enn elektroniske kommunikasjonsmidler i henhold til fjerde ledd i dette nummer.

2. Uten hensyn til nr. 1 kan muntlig kommunikasjon brukes når det gjelder annen kommunikasjon enn den som gjelder de grunnleggende elementene i en framgangsmåte ved tildeling av kontrakt, forutsatt at innholdet i den muntlige kommunikasjonen dokumenteres i tilstrekkelig grad. I den forbindelse omfatter de grunnleggende elementene i en framgangsmåte ved tildeling av kontrakt innkjøpsdokumentene, anmodninger om deltaking, bekreftelse av interesse og anbud. Særlig skal muntlig kommunikasjon med anbydere som kan virke vesentlig inn på innholdet i og vurderingen av anbud, dokumenteres i tilstrekkelig grad og på hensiktsmessig måte, for eksempel skriftlige notater, lydopptak eller sammendrag av de viktigste elementene i kommunikasjonen.
3. I all kommunikasjon og utveksling og lagring av opplysninger skal offentlige oppdragsgivere sikre at dataenes integritet og fortroligheten i anbudene og anmodningene om deltaking bevares. De skal undersøke innholdet i anbudene og anmodningene om deltaking først når fristen for innlevering av disse er utløpt.
4. Når det gjelder offentlige bygge- og anleggskontrakter og prosjektkonkurranser, kan medlemsstatene kreve at det brukes særlige elektroniske verktøyer, for eksempel elektroniske modellverktøyer for bygningsopplysninger eller lignende. I slike tilfeller skal de offentlige oppdragsgiverne tilby alternative tilgangsmåter, som fastsatt i nr. 5, inntil slike verktøyer blir allment tilgjengelige i henhold til nr. 1 første ledd annet punktum.
5. Offentlige oppdragsgivere kan om nødvendig kreve bruk av verktøyer og utstyr som ikke er allment tilgjengelig, forutsatt at de offentlige oppdragsgiverne tilbyr alternative tilgangsmåter.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

Offentlige oppdragsgivere skal anses å tilby egnede alternative tilgangsmåter i følgende situasjoner, dersom de:

- a) tilbyr ubegrenset og full direkte tilgang vederlagsfritt med elektroniske midler til disse verktøyene og dette utstyret fra den datoen kunngjøringen offentliggjøres i samsvar med vedlegg VIII, eller fra den datoen da innbydelsen til å bekrefte interesse er sendt. Teksten i kunngjøringen eller innbydelsen til å bekrefte interesse skal angi internettadressen der disse verktøyene og dette utstyret er tilgjengelig,
 - b) sikrer at anbydere som ikke har tilgang til de eller det aktuelle verktøyene og utstyret, eller ikke har mulighet til å skaffe dem innen de aktuelle tidsfristene, forutsatt at mangelen på tilgang ikke kan tilskrives den aktuelle anbyderen, kan få tilgang til framgangsmåten ved tildeling av kontrakt ved hjelp av provisoriske anordninger som gjøres tilgjengelig vederlagsfritt på nettet, eller
 - c) støtter en alternativ kanal for elektronisk innlevering av anbud.
6. I tillegg til kravene angitt i vedlegg IV, får følgende regler anvendelse på verktøy og utstyr for elektronisk overføring og mottak av anbud og for elektronisk mottak av anmodninger om deltaking:
- a) opplysninger vedrørende spesifikasjoner for elektronisk innlevering av anbud og anmodninger om deltaking, herunder kryptering og tidsstempling, skal være tilgjengelige for berørte parter,
 - b) medlemsstatene, eller offentlige oppdragsgivere som handler innenfor en allmenn ramme etablert av den berørte medlemsstaten, skal angi hvilket sikkerhetsnivå som kreves for de elektroniske kommunikasjonsmidlene i de forskjellige trinnene av den angitte framgangsmåten ved tildeling av kontrakt; dette nivået skal stå i forhold til risikoen,
 - c) dersom medlemsstatene, eller offentlige oppdragsgivere som handler innenfor en allmenn ramme etablert av den berørte medlemsstaten, konkluderer at risikonivået, vurdert i henhold til bokstav b) i dette nummer, er slik at det kreves avanserte elektroniske signaturer som definert i europaparlaments- og rådsdirektiv 1999/93/EF²⁷, skal offentlige oppdragsgivere godta avanserte elektroniske signaturer som støttes av et kvalifisert sertifikat, idet det tas hensyn til hvorvidt disse sertifika-

tene er utstedt av en yter av sertifikattjenester, som er oppført på en pålitelighetsliste fastsatt ved kommisjonsvedtak 2009/767/EF²⁸, opprettet med eller uten et sikkert signaturframstillingssystem, med forbehold for at følgende vilkår er oppfylt:

- i) de offentlige oppdragsgiverne skal fastsette det påkrevde formatet for avanserte signaturer på grunnlag av formater fastsatt ved kommisjonsbeslutning 2011/130/EU²⁹ og skal iverksette nødvendige tiltak for å kunne behandle disse formatene teknisk; dersom det benyttes et annet format for elektroniske signaturer, skal den elektroniske signaturen eller den elektroniske konvolutten inneholde opplysninger om eksisterende valideringsmuligheter, som skal være medlemsstatenes ansvar. Valideringsmuligheten skal gjøre det mulig for den offentlige oppdragsgiveren å kunne validere på nettet, vederlagsfritt og på en måte som er forståelig for personer som har et annet morsmål, mottatte elektroniske signaturer som en avansert elektronisk signatur som støttes av et kvalifisert sertifikat.

Medlemsstatene skal gi opplysninger om yteren av valideringstjenester til Kommisjonen, som skal gjøre opplysninger mottatt fra medlemsstatene tilgjengelig for allmennheten på internett, dersom et anbud undertegnes med støtte av et kvalifisert sertifikat som er oppført på en pålitelighetsliste, skal de offentlige oppdragsgiverne ikke anvende ytterligere krav som kan hindre at anbydere bruker disse signaturene.

Når det gjelder dokumenter som brukes i forbindelse med en framgangs-

²⁷ Europaparlaments- og rådsdirektiv 1999/93/EF av 13. desember 1999 om en fellesskapsramme for elektroniske signaturer (EFT L 13 av 19.1.00, s. 12).

²⁸ Kommisjonsvedtak 2009/767/EF av 16. oktober 2009 om fastsettelse av tiltak for å forenkle bruken av elektroniske framgangsmåter ved hjelp av «felles kontaktpunkter» i samsvar med europaparlaments- og rådsdirektiv 2006/123/EF om tjenester i det indre marked (EUT L 274 av 20.10.2009, s. 36).

²⁹ Kommisjonsbeslutning 2011/130/EU av 25. februar 2011 om fastsettelse av minstekrav til behandling over landegrensene av dokumenter som signeres elektronisk av vedkommende myndigheter i henhold til europaparlaments- og rådsdirektiv 2006/123/EF om tjenester i det indre marked (EUT L 53 av 26.2.2011, s. 66).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

måte ved tildeling av kontrakt som undertegnes av en vedkommende myndighet i en medlemsstat, eller av en annen utstedende enhet, kan vedkommende utstedende myndighet eller enhet fastsette det påkrevde formatet for avanserte signaturer i samsvar med kravene angitt i artikkel 1 nr. 2 i beslutning 2011/130/EU. De skal iverksette nødvendige tiltak for å kunne behandle dette formatet teknisk, ved å ta med de opplysningene som kreves for å kunne behandle signaturen i det aktuelle dokumentet. Slike dokumenter skal i den elektroniske signaturen eller den elektroniske konvolutten inneholde opplysninger om eksisterende valideringsmuligheter som gjør det mulig å validere den mottatte elektroniske signaturen på nettet, vederlagsfritt og på en måte som er forståelig for personer som har et annet morsmål.

7. Kommisjonen skal gis myndighet til å vedta delegerte rettsakter i samsvar med artikkel 89 for å endre de tekniske opplysningene og egenskapene som er angitt i vedlegg IV, for å ta hensyn til den tekniske utvikling.

Kommisjonen skal gis myndighet til å vedta delegerte rettsakter i samsvar med artikkel 87 for å endre listen fastsatt i nr. 1 annet ledd bokstav a)-d) i denne artikkel dersom den teknologiske utviklingen gjør det uhensiktsmessig med fortsatte unntak fra bruken av elektroniske kommunikasjonsmidler, eller i unntakstilfeller, dersom det skal fastsettes nye unntak på grunn av den teknologiske utviklingen.

For å sikre samvirksomheten til forskjellige tekniske formater samt for prosesser og meldingsstandarder, særlig på tvers av landegrensene, skal Kommisjonen gis myndighet til å tilpasse delegerte rettsakter i samsvar med artikkel 87 for å fastsette obligatorisk bruk av slike spesifikke standarder, særlig når det gjelder bruk av elektronisk innlevering, elektroniske kataloger og midler for elektronisk autentisering, men bare dersom de tekniske standardene er grundig prøvd og deres praktiske nytteverdi er dokumentert. Før Kommisjonen gjør bruk av en ny teknisk standard obligatorisk, skal den også nøye vurdere hvilke kostnader dette kan medføre, særlig når det gjelder tilpasninger til eksisterende e-innkjøpsløsninger, herunder infrastruktur, prosesser eller programvare.

Artikkel 23

Nomenklaturer

1. Alle henvisninger til nomenklaturer i forbindelse med offentlige innkjøp, skal gjøres ved å bruke den felles klassifikasjon for offentlige innkjøp (CPV), vedtatt ved forordning (EF) nr. 2195/2002.
2. Kommisjonen skal gis myndighet til å vedta delegerte rettsakter i samsvar med artikkel 87 for å tilpasse CPV-kodene nevnt i dette direktiv, når det er nødvendig at endringer i CPV-nomenklaturen gjenspeiles i dette direktiv, og de ikke innebærer noen endring av dette direktivs virkeområde.

Artikkel 24

Interessekonflikter

Medlemsstatene skal sikre at offentlige oppdragsgivere treffer hensiktsmessige tiltak for effektivt å forhindre, identifisere og avhjelpe interessekonflikter som oppstår ved utføringen av framgangsmåter ved tildeling av kontrakt, for å unngå konkurransevridning og sikre likebehandling for alle markedsdeltakere.

Begrepet interessekonflikter skal minst omfatte enhver situasjon der ansatte hos den offentlige oppdragsgiveren eller hos en yter av innkjøpstjenester som handler på vegne av den offentlige oppdragsgiveren som deltar i gjennomføringen av framgangsmåten ved tildeling av kontrakt, eller som kan påvirke utfallet av denne framgangsmåten, direkte eller indirekte har en finansiell, økonomisk eller annen personlig interesse som kan oppfattes å sette deres upartiskhet eller uavhengighet i forbindelse med framgangsmåten ved tildeling av kontrakt i fare.

Avdeling II

Regler for offentlige kontrakter

Kapittel I

Framgangsmåter

Artikkel 25

Vilkår i tilknytning til GPA og andre internasjonale avtaler

I den grad de er omfattet av vedlegg 1, 2, 4 og 5 og de generelle merknadene til Den europeiske unions tillegg I til GPA, samt av andre relevante internasjonale avtaler som Unionen er bundet av, skal offentlige oppdragsgivere gi bygge- og anleggsarbeider, varekjøp, tjenesteyting og markedsdel-

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

takere hos de som har underskrevet disse avtalene, en behandling som ikke skal være mindre gunstig enn den som gis bygge- og anleggsarbeider, varekjøp, tjenesteyting og markedsdeltakere i Unionen.

Artikkel 26

Valg av framgangsmåter

1. Når offentlige oppdragsgivere tildeler offentlige kontrakter, skal de anvende de nasjonale framgangsmåtene som er tilpasset for å være i samsvar med dette direktiv, forutsatt at, med forbehold for artikkel 32, en utlysning av konkurranse er offentliggjort i samsvar med dette direktiv.
2. Medlemsstatene skal fastsette at offentlige oppdragsgivere kan anvende åpne eller begrensede anbudskonkurranser i samsvar med dette direktiv.
3. Medlemsstatene skal fastsette at offentlige oppdragsgivere kan anvende innovasjonspartnerskap i samsvar med dette direktiv.
4. Medlemsstatene skal fastsette at offentlige oppdragsgivere kan anvende en konkurranseframgangsmåte med forhandling eller konkurransepreget dialog i følgende situasjoner:
 - a) når det gjelder bygge- og anleggsarbeider, varekjøp eller tjenesteyting som oppfyller ett eller flere av følgende kriterier:
 - i) de offentlige oppdragsgivernes behov kan ikke oppfylles uten å tilpasse løsninger som allerede finnes,
 - ii) de omfatter prosjektering eller nyskapende løsninger,
 - iii) kontrakten kan ikke tildeles uten forutgående forhandling på grunn av særlige omstendigheter med hensyn til dens art, kompleksitet eller rettslige og økonomiske forhold, eller på grunn av risikoen i forbindelse med disse,
 - iv) de tekniske spesifikasjonene kan ikke fastsettes med tilstrekkelig presisjon av den offentlige oppdragsgiveren med henvisning til en standard, European Technical Assessment, en felles teknisk spesifisering eller teknisk henvisning i henhold til nr. 2-5 i vedlegg VII,
 - b) når det gjelder bygge- og anleggsarbeider, varekjøp eller tjenesteyting der det etter en åpen eller begrenset anbudskonkurranse bare innleveres uregelmessige eller uakseptable anbud. I slike tilfeller skal ikke offentlige oppdragsgivere være forpliktet til å offentliggjøre en kunngjøring av konkurranse dersom de i framgangsmåten omfat-

ter alle, og utelukkende, de anbyderne som oppfyller kriteriene i artikkel 57–64, og som i den forutgående åpne eller begrensede anbudskonkurransen har innlevert anbud i samsvar med de formelle kravene i framgangsmåten ved tildeling av kontrakt.

Særlig skal anbud som ikke er i samsvar med innkjøpsdokumentene, som ble mottatt etter fristen, der det foreligger bevis for ulovlig samordning eller korrupsjon, eller som av den offentlige oppdragsgiveren er konstatert å være unormalt lavt, anses som uregelmessige. Særlig skal anbud som er innlevert av anbydere som ikke har de kvalifikasjonene som kreves, og anbud hvis pris overstiger den offentlige oppdragsgiverens budsjett, som bestemt og dokumentert før framgangsmåten ved tildeling av kontrakt ble innledet, anses som uakseptable.

5. Utlysingen av konkurranse skal foretas ved hjelp av en kunngjøring av konkurranse i samsvar med artikkel 49.

Dersom kontrakten tildeles ved en begrenset anbudskonkurranse eller konkurranseframgangsmåte med forhandling, kan medlemsstatene fastsette, uten hensyn til første ledd i dette nummer, at ikke-statlige offentlige oppdragsgivere eller bestemte kategorier av disse, kan foreta utlysingen av konkurranse ved hjelp av en veiledende kunngjøring i samsvar med artikkel 48 nr. 2.

Dersom utlysingen av konkurranse foretas ved hjelp av en veiledende kunngjøring i samsvar med artikkel 48 nr. 2, skal markedsdeltakere som har uttrykt sin interesse etter offentliggjøringen av den veiledende kunngjøringen, innbys til å bekrefte sin interesse skriftlig gjennom en innbydelse til å bekrefte interesse i samsvar med artikkel 54.

6. Ved de særlige tilfellene og omstendighetene som er uttrykkelig nevnt i artikkel 32, kan medlemsstatene fastsette at offentlige oppdragsgivere kan anvende en framgangsmåte med forhandling uten forhåndskunngjøring av en utlysning av konkurranse. Medlemsstatene skal ikke tillate anvendelse av denne framgangsmåten i noen andre tilfeller enn de som er nevnt i artikkel 32.

Artikkel 27

Åpen anbudskonkurranse

1. I åpne anbudskonkurranser kan alle interesserte markedsdeltakere innlevere et anbud etter en innbydelse til konkurranse.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

Fristen for mottak av anbud skal være minst 35 dager fra den datoen da kunngjøringen av konkurranse ble sendt.

Anbudet skal ledsages av de opplysningene om kvalitativ utvelgning som den offentlige oppdragsgiveren ber om.

2. Når offentlige oppdragsgivere har offentliggjort en veiledende kunngjøring som ikke i seg selv ble brukt som innbydelse til konkurranse, kan minstefristen for mottak av anbud, som fastsatt i nr. 1 annet ledd i denne artikkel, forkortes til 15 dager, forutsatt at følgende vilkår er oppfylt:
 - a) den veiledende kunngjøringen inneholdt alle de opplysningene som kreves for kunngjøringen av konkurranse i avsnitt I i del B i vedlegg V, i den grad disse opplysningene var tilgjengelige på det tidspunktet den veiledende kunngjøringen ble offentliggjort,
 - b) den veiledende kunngjøringen ble sendt til offentliggjøring mellom 35 dager og 12 måneder før datoen da kunngjøringen av konkurranse ble sendt.
3. Dersom en hastesituasjon som er behørig begrunnet av den offentlige oppdragsgiveren, gjør det praktisk umulig å overholde fristene fastsatt i nr. 1 annet ledd, kan den fastsette en frist på minst 15 dager fra den datoen da kunngjøringen av konkurranse ble sendt.
4. Den offentlige oppdragsgiveren kan redusere fristen for mottak av anbud fastsatt i nr. 1 annet ledd i denne artikkel med fem dager, dersom den godtar at anbud kan innleveres med elektroniske midler i samsvar med første ledd i artikkel 22 nr. 1 og artikkel 22 nr. 5 og 6.

Artikkel 28

Begrenset anbudskonkurranse

1. I begrensede anbudskonkurranser kan markedsdeltakere innlevere en anmodning om deltaking etter en utlysning av konkurranse som inneholder opplysningene nevnt i vedlegg V del B eller C, etter hva som er relevant, ved å gi de opplysningene om kvalitativ utvelgning som den offentlige oppdragsgiveren ber om.

Fristen for mottak av anmodninger om deltaking skal være minst 30 dager fra den datoen da kunngjøringen av konkurranse, eller dersom en veiledende kunngjøring benyttes til utlysning av konkurranse, innbydelsen til å bekrefte interesse ble sendt.
2. Bare de markedsdeltakerne som er innbudt til å gjøre det av den offentlige oppdragsgiveren

etter dens vurdering av de opplysningene som er gitt, kan innlevere anbud. Offentlige oppdragsgivere kan begrense antall egnede kandidater som skal innbys til å delta i framgangsmåten, i samsvar med artikkel 65.

Fristen for mottak av anbud skal være minst 30 dager fra den datoen da anbudsinnbydelsen ble sendt.

3. Når offentlige oppdragsgivere har offentliggjort en veiledende kunngjøring som ikke i seg selv ble brukt som innbydelse til konkurranse, kan minstefristen for mottak av anbud, som fastsatt i nr. 2 annet ledd i denne artikkel, forkortes til ti dager, forutsatt at følgende vilkår er oppfylt:
 - a) den veiledende kunngjøringen inneholdt alle de opplysningene som kreves i avsnitt I i del B i vedlegg V, i den grad disse opplysningene var tilgjengelige på det tidspunktet den veiledende kunngjøringen ble offentliggjort,
 - b) den veiledende kunngjøringen ble sendt til offentliggjøring mellom 35 dager og 12 måneder før datoen da kunngjøringen av konkurranse ble sendt.
4. Medlemsstatene kan fastsette at alle eller bestemte kategorier av ikke-statlige offentlige oppdragsgivere kan fastsette fristen for mottak av anbud etter felles overenskomst mellom den offentlige oppdragsgiveren og de utvalgte kandidatene, forutsatt at alle de utvalgte kandidatene har like lang tid til å forberede og innlevere sine anbud. I mangel av slik avtale for fristen for mottak av anbud, skal fristen være minst ti dager fra den datoen da anbudsinnbydelsen ble sendt.
5. Fristen for mottak av anbud fastsatt i nr. 2 i denne artikkel, kan reduseres med fem dager, dersom den offentlige oppdragsgiveren godtar at anbud kan innleveres med elektroniske midler i samsvar med artikkel 22 nr. 1, 5 og 6.
6. Dersom en hastesituasjon som er behørig begrunnet av de offentlige oppdragsgiverne, gjør det praktisk umulig å overholde fristene fastsatt i denne artikkel, kan de fastsette:
 - a) en frist for mottak av anmodninger om deltaking, som ikke skal være kortere enn 15 dager fra den datoen da kunngjøringen av konkurranse ble sendt,
 - b) en frist for mottak av anbud, som ikke skal være kortere enn ti dager fra den datoen da anbudsinnbydelsen ble sendt.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

Artikkel 29

Konkurranses framgangsmåte med forhandling

1. I konkurranses framgangsmåter med forhandling kan markedsdeltakere innlevere en anmodning om deltaking etter en utlysning av konkurranse som inneholder opplysningene nevnt i vedlegg V del B eller C, ved å gi de opplysningene om kvalitativ utvelgning som den offentlige oppdragsgiveren ber om.

I innkjøpsdokumentene skal offentlige oppdragsgivere definere innkjøpets gjenstand ved å gi en beskrivelse av sine behov og de egenskapene som kreves for de varene, bygge- og anleggsarbeidene eller tjenestene som skal kjøpes, og angi kriteriene for tildeling av kontrakt. De skal også angi hvilke elementer i beskrivelsen som definerer minstekravene som alle anbydere skal oppfylle.

De opplysningene som gis, skal være tilstrekkelig presise til at markedsdeltakere klarer å identifisere innkjøpets art og omfang, og kan beslutte om de skal be om å få delta i framgangsmåten.

Fristen for mottak av anmodninger om deltaking skal være minst 30 dager fra den datoen da kunngjøringen av konkurranse, eller dersom en veiledende kunngjøring benyttes til utlysning av konkurranse, innbydelsen til å bekrefte interesse ble sendt. Fristen for mottak av innledende tilbud skal være minst 30 dager fra den datoen da innbydelsen ble sendt. Artikkel 28 nr. 3-6 får anvendelse.

2. Bare de markedsdeltakerne som er innbudt av den offentlige oppdragsgiveren etter dens vurdering av de opplysningene som er gitt, kan innlevere et innledende tilbud som skal legges til grunn for etterfølgende forhandlinger. Offentlige oppdragsgivere kan begrense antall egnede kandidater som skal innbys til å delta i framgangsmåten, i samsvar med artikkel 65.

3. Med mindre annet er fastsatt i nr. 4, skal offentlige oppdragsgivere forhandle med anbydere om det innledende og alle etterfølgende tilbud som innleveres av dem, bortsett fra de endelige tilbudene i henhold til nr. 7, for å forbedre innholdet i dem.

Minstekravene og tildelingskriteriene er ikke gjenstand for forhandlinger.

4. Offentlige oppdragsgivere kan tildele kontrakter på grunnlag av de innledende tilbudene uten forhandling dersom de i kunngjøringen av konkurransen eller innbydelsen til å bekrefte interesse har angitt at de forbeholder seg muligheten til dette.

5. I løpet av forhandlingene skal de offentlige oppdragsgiverne sikre at alle anbydere behandles likt. For dette formål skal de ikke gi opplysninger på en måte som innebærer forskjellsbehandling, og som kan gi enkelte anbydere en fordel i forhold til andre. De skal skriftlig underrette alle anbydere hvis tilbud ikke er avvist i henhold til nr. 6, om eventuelle endringer i de tekniske spesifikasjonene eller andre innkjøpsdokumenter, bortsett fra dem som fastsetter minstekravene. Etter slike endringer skal de offentlige oppdragsgiverne gi anbyderne nok tid til eventuelt å endre sine tilbud og innlevere endrede tilbud.

I samsvar med artikkel 21 skal offentlige oppdragsgivere ikke avsløre overfor de andre deltakerne fortrolig informasjon som de har fått av en kandidat eller en anbyder som deltar i forhandlingene, uten dennes samtykke. Et slikt samtykke skal ikke ha form av et generelt avkall på rettigheter, men skal gis med henvisning til påtenkt meddelelse av visse opplysninger.

6. Konkurranses framgangsmåter med forhandling kan foregå i flere faser for å redusere antallet tilbud som det skal forhandles om, ved å anvende tildelingskriteriene angitt i kunngjøringen av konkurranse, innbydelsen til å bekrefte interesse eller i et annet innkjøpsdokument. I kunngjøringen av konkurranse, innbydelsen til å bekrefte interesse eller i et annet innkjøpsdokument skal den offentlige oppdragsgiveren angi hvorvidt den vil benytte denne muligheten.

7. Dersom den offentlige oppdragsgiveren har til hensikt å avslutte forhandlingene, skal den underrette de resterende anbydere og fastsette en felles frist for innlevering av eventuelle nye eller reviderte tilbud. Den skal kontrollere at de endelige tilbudene oppfyller minstekravene og er i samsvar med artikkel 56 nr. 1, vurdere de endelige tilbudene på grunnlag av tildelingskriteriene og tildele kontrakten i samsvar med artikkel 66-69.

Artikkel 30

Konkurransespreget dialog

1. I en konkurransespreget dialog kan markedsdeltakere innlevere en anmodning om deltaking etter en kunngjøring av konkurranse ved å gi de opplysningene om kvalitativ utvelgning som den offentlige oppdragsgiveren ber om.

Fristen for mottak av anmodninger om deltaking skal være minst 30 dager fra den datoen da kunngjøringen av konkurranse ble sendt.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

Bare de markedsdeltakerne som er innbudt av den offentlige oppdragsgiveren etter dens vurdering av de opplysningene som er gitt, kan delta i dialogen. Offentlige oppdragsgivere kan begrense antall egnede kandidater som skal innbys til å delta i framgangsmåten, i samsvar med artikkel 65. Kontrakten skal bare tildeles på grunnlag av tildelingskriteriet beste forhold mellom pris og kvalitet i samsvar med artikkel 67 nr. 2.

2. Offentlige oppdragsgivere skal angi sine behov og krav i kunngjøringen av konkurranse, og de skal definere disse behovene og kravene i den samme kunngjøringen og/eller i et beskrivende dokument. Samtidig og i de samme dokumentene skal de også angi og definere de valgte tildelingskriteriene og angi en veiledende tidsramme.
3. Offentlige oppdragsgivere skal innlede en dialog med de deltakerne som er utvalgt i samsvar med de relevante bestemmelser i artikkel 44–66, der målsettingen skal være å identifisere og definere de midlene som er best egnet til å oppfylle deres behov. De kan diskutere alle aspekter ved innkjøpet med de utvalgte deltakerne i løpet av denne dialogen.

Offentlige oppdragsgivere skal sikre at alle deltakere behandles likt mens dialogen pågår. For dette formål skal de ikke gi opplysninger på en måte som innebærer forskjellsbehandling, og som kan gi enkelte deltakere en fordel i forhold til andre.

I samsvar med artikkel 21 skal offentlige oppdragsgivere ikke avsløre overfor de andre deltakerne foreslåtte løsninger eller annen fortrolig informasjon som de har fått av en kandidat eller en anbyder som deltar i dialogen, uten dennes samtykke. Et slikt samtykke skal ikke ha form av et generelt avkall på rettigheter, men skal gis med henvisning til påtenkt meddelelse av visse opplysninger.

4. Konkurransepreget dialog kan foregå i flere faser for å redusere antallet løsninger som skal diskuteres i løpet av dialogen, ved å anvende tildelingskriteriene fastsatt i kunngjøringen av konkurranse eller i det beskrivende dokumentet. I kunngjøringen av konkurranse eller det beskrivende dokumentet skal den offentlige oppdragsgiveren angi hvorvidt den vil benytte denne muligheten.
5. Den offentlige oppdragsgiver skal fortsette dialogen til den kan identifisere den eller de løsningene som kan oppfylle dens behov.
6. Etter å ha erklært at dialogen er avsluttet og underrettet de resterende deltakerne om

dette, skal offentlige oppdragsgivere anmode hver av dem om å innlevere sine endelige tilbud på grunnlag av den eller de løsningene som er lagt fram og spesifisert i løpet av dialogen. Disse tilbudene skal inneholde alle de elementene som er påkrevd og nødvendige for å gjennomføre prosjektet.

Disse tilbudene kan presiseres, spesifiseres og optimaliseres på den offentlige oppdragsgivers anmodning. Slike presiseringer, spesifiseringer, optimaliseringer eller tilleggsopplysninger kan imidlertid ikke innebære endringer av de grunnleggende aspektene ved tilbudet eller det offentlige innkjøpet, herunder behovene og kravene angitt i kunngjøringen av konkurranse eller i det beskrivende dokumentet, dersom endringer i disse aspektene, behovene og kravene vil kunne være konkurransevridende eller føre til forskjellsbehandling.

7. Offentlige oppdragsgivere skal vurdere de mottatte tilbudene på grunnlag av tildelingskriteriene fastsatt i kunngjøringen av konkurranse eller det beskrivende dokumentet.

På den offentlige oppdragsgivers anmodning kan forhandlinger med den anbyderen som blir identifisert som den som har innlevert tilbudet med det beste forholdet mellom pris og kvalitet i samsvar med artikkel 67, utføres for å bekrefte økonomiske forpliktelser eller andre vilkår i tilbudet ved å ferdigforhandle kontraktvilkårene, forutsatt at dette ikke fører til noen vesentlig endring av vesentlige aspekter ved tilbudet eller det offentlige innkjøpet, herunder behovene og kravene angitt i kunngjøringen av konkurranse eller det beskrivende dokumentet, og heller ikke medfører noen risiko for konkurransevridning eller forskjellsbehandling.

8. Offentlige oppdragsgivere kan fastsette priser eller betalinger til deltakerne i dialogen.

Artikkel 31

Innovasjonspartnerskap

1. I innovasjonspartnerskap kan markedsdeltakere innlevere en anmodning om deltaking etter en kunngjøring av konkurranse ved å gi de opplysningene om kvalitativ utvelgelse som den offentlige oppdragsgiveren ber om.

I innkjøpsdokumentene skal den offentlige oppdragsgiveren definere behovene for et nyskapende produkt, en nyskapende tjeneste eller nyskapende bygge- og anleggsarbeider som ikke kan oppfylles ved å kjøpe produkter,

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

tjenester eller bygge- og anleggsarbeider som allerede finnes på markedet. Den skal også angi hvilke elementer i denne beskrivelsen som definerer minstekravene som alle anbydere skal oppfylle. De opplysningene som gis, skal være tilstrekkelig presise til at markedsdeltakere klarer å identifisere den påkrevde løsningens art og omfang, og kan beslutte om de skal be om å få delta i framgangsmåten.

Den offentlige oppdragsgiveren kan beslutte å opprette et innovasjonspartnerskap med en eller flere partnere som driver separat forskning og utvikling.

Fristen for mottak av anmodninger om deltaking skal være minst 30 dager fra den datoen da kunngjøringen av konkurranse sendes. Bare de markedsdeltakerne som er innbudt av den offentlige oppdragsgiveren etter dens vurdering av de opplysningene som er gitt, kan delta i framgangsmåten. Offentlige oppdragsgivere kan begrense antall egnede kandidater som skal innbys til å delta i framgangsmåten, i samsvar med artikkel 65. Kontraktene skal bare tildeles på grunnlag av tildelingskriteriet beste forhold mellom pris og kvalitet i samsvar med artikkel 67.

2. Innovasjonspartnerskapet skal ta sikte på utvikling av et nyskapende produkt, en nyskapende tjeneste eller nyskapende bygge- og anleggsarbeider og det etterfølgende innkjøpet av de varene, tjenestene eller bygge- og anleggsarbeidene, forutsatt at de tilsvarende ytelsesnivåene og den høyeste kostnaden som er avtalt mellom de offentlige oppdragsgiverne og deltakerne.

Innovasjonspartnerskapet skal struktureres i flere etterfølgende faser i henhold til rekkefølgen i forsknings- og innovasjonsprosessen, som kan omfatte framstillingen av produktene, tjenesteytingen eller gjennomføringen av bygge- og anleggsarbeidene. Innovasjonspartnerskapet skal fastsette mellomliggende mål som skal nås av partnerne, og skal sørge for betaling av godtgjørelsen i passende rater.

På bakgrunn av disse målene kan den offentlige oppdragsgiveren etter hver fase beslutte å heve innovasjonspartnerskapet, eller når det gjelder et innovasjonspartnerskap med flere partnere, å redusere antall partnere ved å heve enkeltkontrakter, forutsatt at den offentlige oppdragsgiveren har angitt disse mulighetene i innkjøpsdokumentene og vilkårene for å bruke dem.

3. Med mindre annet er fastsatt i denne artikkel, skal offentlige oppdragsgivere forhandle med

anbydere om det innledende og alle etterfølgende tilbud som innleveres av dem, bortsett fra det endelige tilbudet, for å forbedre innholdet i dem.

Minstekravene og tildelingskriteriene er ikke gjenstand for forhandlinger.

4. I løpet av forhandlingene skal de offentlige oppdragsgiverne sikre at alle anbydere behandles likt. For dette formål skal de ikke gi opplysninger på en måte som innebærer forskjellsbehandling, og som kan gi enkelte anbydere en fordel i forhold til andre. De skal skriftlig underrette alle anbydere hvis tilbud ikke er avvist i henhold til nr. 5, om eventuelle endringer i de tekniske spesifikasjonene eller andre innkjøpsdokumenter, bortsett fra dem som fastsetter minstekravene. Etter disse endringene skal de offentlige oppdragsgiverne gi anbyderne nok tid til eventuelt å endre sine tilbud og innlevere endrede tilbud.

I samsvar med artikkel 21 skal offentlige oppdragsgivere ikke avsløre overfor de andre deltakerne fortrolig informasjon som de har fått av en kandidat eller en anbyder som deltar i forhandlingene, uten dennes samtykke. Et slikt samtykke skal ikke ha form av et generelt avkall på rettigheter, men skal gis med henvisning til påtenkt meddelelse av visse opplysninger.

5. Forhandlinger i løpet av framgangsmåter med innovasjonspartnerskap kan foregå i flere faser for å redusere antallet tilbud som det skal forhandles om, ved å anvende tildelingskriteriene angitt i kunngjøringen av konkurranse, innbydelsen til å bekrefte interesse eller i innkjøpsdokumentene. I kunngjøringen av konkurranse, innbydelsen til å bekrefte interesse eller i innkjøpsdokumentene skal den offentlige oppdragsgiveren angi hvorvidt den vil benytte denne muligheten.
6. Ved utvelgning av kandidater skal offentlige oppdragsgivere særlig anvende kriterier som gjelder kandidatens kapasitet innenfor forskning og utvikling og til å utvikle og gjennomføre nyskapende løsninger.

Bare de markedsdeltakerne som er innbudt av den offentlige oppdragsgiveren etter dens vurdering av de opplysningene det er bedt om, kan innlevere forsknings- og utviklingsprosjekter som tar sikte på å oppfylle de behovene som den offentlige oppdragsgiveren har definert, som ikke kan oppfylles av eksisterende løsninger.

I innkjøpsdokumentene skal den offentlige oppdragsgiveren definere hvilke ordninger

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

som gjelder for immaterialrettigheter. Når det gjelder innovasjonspartnerskap med flere partnere, skal i samsvar med artikkel 21 den offentlige oppdragsgiveren ikke avsløre overfor de andre partnerne foreslåtte løsninger eller annen fortrolig informasjon som de har fått av en partner innenfor rammen av partnerskapet, uten vedkommende partners samtykke. Et slikt samtykke skal ikke ha form av et generelt avkall på rettigheter, men skal gis med henvisning til påtenkt meddelelse av visse opplysninger.

7. Den offentlige oppdragsgiveren skal sikre at strukturen i partnerskapet, og særlig varigheten og verdien av de forskjellige fasene, gjen-speiler graden av nyskaping i de foreslåtte løsningene og rekkefølgen i den forsknings- og utviklingsvirksomheten som kreves for å utvikle en nyskapende løsning som ennå ikke er tilgjengelig på markedet. Den anslåtte verdien av varekjøp, tjenesteyting og bygge- og anleggsarbeider skal stå i et rimelig forhold til den investeringen som kreves for å utvikle dem.

Artikkel 32

Bruk av framgangsmåte med forhandling uten forhåndskunngjøring

1. Ved de særlige tilfellene og omstendighetene som er fastsatt i artikkel 2–5, kan medlemsstatene fastsette at offentlige oppdragsgivere kan tildele kontrakter etter en framgangsmåte med forhandling uten forhåndskunngjøring.
2. Framgangsmåten med forhandling uten forhåndskunngjøring kan brukes i forbindelse med offentlige bygge- og anleggskontrakter, kontrakter om offentlige varekjøp og kontrakter om offentlig tjenesteyting i følgende tilfeller:
 - a) dersom ingen anbud, ingen egnede anbud, ingen anmodninger om deltaking eller ingen egnede anmodninger om deltaking er innlevert etter en åpen eller begrenset anbudskonkurranse, forutsatt at de opprinnelige kontraktsvilkårene ikke er vesentlig endret og at det oversendes en rapport til Kommisjonen dersom denne anmoder om det.

Et anbud skal anses som ikke egnet dersom det er irrelevant for kontrakten, idet det er åpenbart at anbudet ikke uten vesentlige endringer kan oppfylle den offentlige oppdragsgiverens behov og krav som angitt i innkjøpsdokumentene. En anmod-

ning om deltaking skal anses som ikke egnet dersom den aktuelle markedsdeltakeren skal eller kan utelukkes i henhold til artikkel 57 eller ikke overholder utvelgingskriteriene fastsatt av den offentlige oppdragsgiveren i henhold til artikkel 58,

- b) dersom bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene kan leveres av bare én markedsdeltaker av én av følgende årsaker:
 - i) målet med innkjøpet er å skape eller anskaffe et unikt kunstverk eller kunstnerisk framføring,
 - ii) det finnes av tekniske årsaker ingen konkurranse,
 - iii) vern av eneretter, herunder immaterialrettigheter.

Unntakene angitt i punkt ii) og iii), får bare anvendelse dersom det ikke finnes noe rimelig alternativ eller noen rimelig erstatning, og den manglende konkurransen ikke er et resultat av kunstig begrensning av parametrene ved innkjøpet,

- c) i den grad det er absolutt nødvendig, dersom det av tvingende grunner forårsaket av begivenheter den offentlige oppdragsgiveren ikke har kunnet forutse, ikke er mulig å overholde de fristene som kreves ved åpne eller begrensede anbudskonkurranser eller ved konkurranseframgangsmåter med forhandling. De omstendighetene som påberopes som tvingende grunner, skal på ingen måte kunne tilskrives den offentlige oppdragsgiveren.
3. Framgangsmåten med forhandling uten forhåndskunngjøring kan brukes i forbindelse med kontrakter om offentlige varekjøp:
 - a) dersom de aktuelle produktene produseres utelukkende til forsknings-, forsøks-, undersøkelles- eller utviklingsformål; kontrakter som tildeles i samsvar med dette punkt skal imidlertid ikke omfatte serieproduksjon for å sikre lønnsomhet eller inntjening av kostnadene til forskning og utvikling,
 - b) for nye leveranser fra den opprinnelige leverandøren som har til formål enten delvis å erstatte leveranser eller installasjoner, eller å utvide eksisterende leveranser og installasjoner, dersom et skifte av leverandør ville tvinge den offentlige oppdragsgiver til å kjøpe varer med andre tekniske egenskaper som kan medføre uforenlighet eller uforholdsmessige tekniske vansker ved drift og vedlikehold; løpetiden på slike kontrakter og på stadig tilbakevendende

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

kontrakter skal som hovedregel ikke overstige tre år,

- c) for varer som noteres og kjøpes på et råvaremarked,
 - d) for kjøp av varer eller tjenester på særlig gunstige vilkår, enten fra en leverandør som avvikler sin forretningsvirksomhet eller fra utviklingsstyret ved en insolvensbehandling, en frivillig gjeldsordning eller lignende framgangsmåte i henhold til nasjonale lover eller forskrifter.
4. Framgangsmåten med forhandling uten forhåndskunngjøring kan brukes i forbindelse med kontrakter om offentlig tjenesteyting, dersom den aktuelle kontrakten inngås etter en prosjektkonkurranse som er organisert i samsvar med dette direktiv og skal tildeles i henhold til de reglene som er fastsatt for prosjektkonkurransen, til vinneren eller en av vinnerne av prosjektkonkurransen; i sistnevnte tilfelle skal alle vinnerne innbys til å delta i forhandlingene.
 5. Framgangsmåten med forhandling uten forhåndskunngjøring kan brukes i forbindelse med nye bygge- og anleggsarbeider eller tjenester som består av en gjentakelse av tilsvarende bygge- og anleggsarbeider eller tjenester gitt i oppdrag til markedsdeltakeren som de samme offentlige oppdragsgivere har tildelt en opprinnelig kontrakt, forutsatt at slike bygge- og anleggsarbeider eller tjenester er i samsvar med et grunnprosjekt, som den opprinnelige kontrakten ble tildelt for i henhold til en framgangsmåte i samsvar med artikkel 25. Grunnprosjektet skal angi omfanget av mulige ytterligere bygge- og anleggsarbeider eller tjenester og de vilkårene som de vil bli tildelt i henhold til.

Så snart det utlyses konkurranse om det første prosjektet, skal det opplyses om mulig bruk av denne framgangsmåten, og de offentlige oppdragsgiverne skal ta hensyn til det samlede kostnadsoverslaget for etterfølgende bygge- og anleggsarbeider eller tjenester når de anvender artikkel 4.

Denne framgangsmåten skal bare benyttes i de første tre årene etter at den opprinnelige kontrakten ble inngått.

Kapittel II

Metoder og hjelpemidler for elektroniske og samlede innkjøp

Artikkel 33

Rammeavtaler

1. Offentlige oppdragsgivere kan inngå rammeavtaler, forutsatt at de anvender framgangsmåtene fastsatt i dette direktiv.

Med rammeavtale menes en avtale mellom én eller flere offentlige oppdragsgivere og én eller flere markedsdeltakere med det formål å fastsette vilkårene for kontrakter som skal tildeles i løpet av et bestemt tidsrom, særlig med hensyn til pris og eventuelt påtenkt mengde.

Løpetiden for en rammeavtale skal ikke overstige fire år, bortsett fra i særlig begrunnede unntakstilfeller, særlig gjennom rammeavtalens gjenstand.

2. Kontrakter som er basert på en rammeavtale, skal tildeles etter framgangsmåtene fastsatt i dette nummer og i nr. 3 og 4.

Disse framgangsmåtene kan anvendes bare mellom de offentlige oppdragsgiverne som klart er identifisert for dette formålet i utlysningen av konkurranse eller i innbydelsen til å bekrefte interesse, og de markedsdeltakerne som er parter i den inngåtte rammeavtalen.

Kontrakter som er basert på en rammeavtale, kan ikke under noen omstendigheter innebære vesentlige endringer i de vilkårene som er fastsatt i rammeavtalen, særlig ikke i tilfellet nevnt i nr. 3.

3. Dersom en rammeavtale blir inngått med én enkelt markedsdeltaker, skal kontrakter basert på den aktuelle avtalen tildeles innenfor de vilkårene som er fastsatt i rammeavtalen.

Ved tildeling av slike kontrakter kan offentlige oppdragsgivere skriftlig konsultere den markedsdeltakeren som er part i rammeavtalen, og om nødvendig anmode denne om å supplere sitt anbud.

4. Dersom en rammeavtale blir inngått med mer enn én enkelt markedsdeltaker, skal rammeavtalen gjennomføres på én av følgende måter:
 - a) i henhold til vilkårene i rammeavtalen, uten å gjenåpne konkurransen, dersom den definerer alle vilkår for leveranse av de aktuelle bygge- og anleggsarbeidene, tjenestene og varene, og de objektive vilkårene for å bestemme hvilke av de markedsdeltakerne som er parter i rammeavtalen, som skal gjennomføre dem; sistnevnte vilkår skal angis i innkjøpsdokumentene for rammeavtalen,

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

- b) dersom rammeavtalen definerer alle vilkår for leveranse av de aktuelle bygge- og anleggsarbeidene, tjenestene og varene, delvis uten å gjenåpne konkurransen i samsvar med bokstav a), og delvis ved å gjenåpne konkurransen blant de markedsdeltakerne som er parter i rammeavtalen i samsvar med bokstav c), dersom de offentlige oppdragsgiverne har fastsatt denne muligheten i innkjøpsdokumentene for rammeavtalen. Valget av hvorvidt bestemte bygge- og anleggsarbeider, varer eller tjenester skal anskaffes etter gjenåpning av konkurranse eller direkte etter de vilkårene som er definert i rammeavtalen, skal foretas i henhold til objektive kriterier, som skal angis i innkjøpsdokumentene for rammeavtalen. Disse innkjøpsdokumentene skal også angi hvilke vilkår som kan medføre gjenåpning av konkurranse.
- Mulighetene fastsatt i første ledd i denne bokstav, får også anvendelse på enhver del av en rammeavtale hvis vilkår for leveranse av de aktuelle bygge- og anleggsarbeidene, tjenestene og varene er definert i rammeavtalen, uavhengig av hvorvidt vilkårene for leveranse av de aktuelle bygge- og anleggsarbeidene, tjenestene og varene i forbindelse med andre deler av rammeavtalen er definert.
- c) dersom ikke alle vilkår for leveranse av bygge- og anleggsarbeidene, tjenestene og varene er definert i rammeavtalen, gjennom gjenåpning av konkurranse blant de markedsdeltakerne som er parter i rammeavtalen.
5. Konkurransene nevnt i nr. 4 bokstav b) og c), skal baseres på de samme vilkårene som anvendes ved tildelingen av rammeavtalen, og om nødvendig mer presist formulerte vilkår, samt eventuelt andre vilkår som er nevnt i innkjøpsdokumentene for rammeavtalen, etter følgende framgangsmåte:
- for hver kontrakt som skal tildeles, skal offentlige oppdragsgivere skriftlig konsultere de markedsdeltakerne som er i stand til å gjennomføre kontrakten,
 - offentlige oppdragsgivere skal fastsette en frist som er tilstrekkelig lang til at anbud for hver enkelt kontrakt kan innleveres, samtidig som det tas hensyn til faktorer som hvor kompleks kontraktsgjenstanden er og hvor lang tid som er nødvendig for å sende inn anbud,
 - anbud skal innleveres skriftlig, og innholdet i dem skal ikke åpnes før den fastsatte svarfristen er ute,
 - offentlige oppdragsgivere skal tildele hver kontrakt til den anbyderen som har innlevert det beste anbudet på grunnlag av tildelingskriteriene fastsatt i innkjøpsdokumentene for rammeavtalen.

Artikkel 34

Dynamiske innkjøpsordninger

- Ved alminnelige innkjøp, som kjennetegnes ved at de er allment tilgjengelig på markedet og oppfyller de offentlige oppdragsgivernes krav, kan offentlige oppdragsgivere benytte en dynamisk innkjøpsordning. Den dynamiske innkjøpsordningen skal kjøres som en fullstendig elektronisk prosess, og skal gjennom hele den dynamiske innkjøpsordningens gyldighetstid være åpen for alle markedsdeltakere som oppfyller utvelgingskriteriene. Den kan deles inn i kategorier av produkter, bygge- og anleggsarbeider eller tjenester som er objektivt definert på grunnlag av kjennetegnene til det innkjøpet som skal foretas i den aktuelle kategorien. Slike kjennetegn kan omfattes henvisninger til tillatt størrelse på etterfølgende bestemte kontrakter, eller et bestemt geografisk område der etterfølgende bestemte kontrakter skal utføres.
- For å foreta innkjøp innenfor rammen av en dynamisk innkjøpsordning skal offentlige oppdragsgivere følge reglene for begrenset anbudskonkurranse. Alle kandidater som oppfyller utvelgingskriteriene, skal ha tilgang til ordningen, og antall kandidater som får tilgang til ordningen, skal ikke begrenses i samsvar med artikkel 65. Dersom offentlige oppdragsgivere har delt inn ordningen i kategorier av produkter, bygge- og anleggsarbeider eller tjenester i samsvar med nr. 1 i denne artikkel, skal de angi hvilke utvelgingskriterier som gjelder for hver kategori.

Uten hensyn til artikkel 28 får følgende frister anvendelse:

- fristen for mottak av anmodninger om deltaking skal være minst 30 dager fra den datoen da kunngjøringen av konkurranse, eller dersom en veiledende kunngjøring benyttes til utlysning av konkurranse, innbydelsen til å bekrefte interesse sendes. Ingen ytterligere frist for mottak av anmodninger om deltaking får anvendelse så snart anbudsinnbydelsen for det første spesifikke

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

innkjøpet innenfor rammen av den dynamiske innkjøpsordningen er sendt,

- b) fristen for mottak av anbud skal være minst ti dager fra den datoen da anbudsinnbydelsen sendes. Eventuelt får artikkel 28 nr. 4 anvendelse. Artikkel 28 nr. 3 og 5 får ikke anvendelse.
3. All kommunikasjon innenfor rammen av en dynamisk innkjøpsordning skal foregå utelukkende med elektroniske midler i samsvar med artikkel 22 nr. 1, 3, 5 og 6.
4. Med sikte på tildeling av kontrakter innenfor rammen av en dynamisk innkjøpsordning skal offentlige oppdragsgivere:
 - a) offentliggjøre en utlysning av konkurranse der det går klart fram at det dreier seg om en dynamisk innkjøpsordning,
 - b) angi i innkjøpsdokumentene minst arten og anslått mengde av de planlagte innkjøpene, samt alle nødvendige opplysninger om den dynamiske innkjøpsordningen, herunder hvordan den dynamiske innkjøpsordningen fungerer, det elektroniske utstyret som benyttes, og tekniske ordninger og spesifikasjoner for tilkøpling,
 - c) angi eventuelle inndelinger i kategorier av produkter, bygge- og anleggsarbeider eller tjenester og de egenskapene som definerer dem,
 - d) tilby, så lenge ordningen er gyldig, ubegrenset og full direkte tilgang til innkjøpsdokumentene i samsvar med artikkel 53.
5. Offentlige oppdragsgivere skal i hele den dynamiske innkjøpsordningens gyldighetstid gi enhver markedsdeltaker mulighet til å anmode om deltaking i ordningen på vilkårene nevnt i nr. 2. Offentlige oppdragsgivere skal slutføre sin vurdering av slike anmodninger i samsvar med utvelgingskriteriene innen ti virkedager etter at de er mottatt. Denne fristen kan i enkelttilfeller forlenges til 15 virkedager dersom det er berettiget, særlig på grunn av behovet for å undersøke ytterligere dokumentasjon eller ellers kontrollere om utvelgingskriteriene er overholdt.

Uten hensyn til første ledd, kan offentlige oppdragsgivere så lenge anbudsinnbydelsen for det første spesifikke innkjøpet innenfor rammen av den dynamiske innkjøpsordningen ikke er sendt, forlenge vurderingsperioden forutsatt at det ikke sendes noen anbudsinnbydelse i løpet av den forlengede vurderingsperioden. Offentlige oppdragsgivere skal i inn-

kjøpsdokumentene angi varigheten på den forlengede vurderingsperioden som de har tenkt å anvende.

- Offentlige oppdragsgivere skal snarest mulig underrette den aktuelle markedsdeltakeren om vedkommende er gitt tilgang til den dynamiske innkjøpsordningen.
6. Offentlige oppdragsgivere skal innby alle deltakere som har fått tilgang, til å innlevere anbud for hvert spesifikke innkjøp innenfor rammen av den dynamiske innkjøpsordningen, i samsvar med artikkel 54. Dersom den dynamiske innkjøpsordningen er delt inn i kategorier av bygge- og anleggsarbeider, produkter eller tjenester, skal de offentlige oppdragsgiverne innby alle deltakere som har fått tilgang til kategorien som tilsvarende det spesifikke aktuelle innkjøpet, til å innlevere anbud. De skal tildele kontrakten til den anbyderen som har innlevert det beste anbudet, på grunnlag av tildelingskriteriene fastsatt i kunngjøringen av konkurranse for den dynamiske innkjøpsordningen, eller dersom en veiledende kunngjøring benyttes til utlysning av konkurranse, i innbydelsen til å bekrefte interesse. Disse kriteriene kan eventuelt formuleres mer presist i anbudsinnbydelsen.
 7. Offentlige oppdragsgivere kan når som helst i løpet av den dynamiske innkjøpsordningens gyldighetstid kreve at deltakere som har fått tilgang, innleverer en ny og oppdatert egenerklæring som fastsatt i artikkel 59 nr. 1, innen fem virkedager etter at en slik forespørsel er sendt. Artikkel 59 nr. 4–6 får anvendelse i hele den dynamiske innkjøpsordningens gyldighetstid.
 8. Offentlige oppdragsgivere skal angi den dynamiske innkjøpsordningens gyldighetstid i utlysningen av konkurranse. De skal underrette Kommisjonen om eventuelle endringer i gyldighetstiden ved hjelp av følgende standardskjemaer:
 - a) dersom gyldighetstiden endres uten at ordningen avsluttes, det skjemaet som opprinnelig er brukt til utlysning av konkurranse for den dynamiske innkjøpsordningen,
 - b) dersom ordningen avsluttes, en kunngjøring om tildeling av kontrakt nevnt i artikkel 50.
 9. Ingen gebyrer kan pålegges markedsdeltakere som er berørt av eller er parter i ordningen, før eller i den dynamiske innkjøpsordningens gyldighetstid.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

Artikkel 35

Elektroniske auksjoner

1. Offentlige oppdragsgivere kan bruke elektroniske auksjoner, der nye nedjusterte priser, og/eller nye verdier for visse elementer i anbud legges fram.

For dette formål skal offentlige oppdragsgivere strukturere den elektroniske auksjonen som en gjentakende elektronisk prosess, som forekommer etter en første fullstendig vurdering av anbudene, slik at de kan rangeres med automatiske vurderingsmetoder.

Visse kontrakter om offentlig tjenesteyting og visse offentlige bygge- og anleggskontrakter som har intellektuelle ytelser som kontrakts-gjenstand, for eksempel prosjektering av bygge- og anleggsarbeid, som ikke kan rangeres med automatiske vurderingsmetoder, skal ikke gjøres til gjenstand for elektroniske auksjoner.

2. Ved åpne eller begrensede anbudskonkurranser eller konkurranseframgangsmåte med forhandling, kan offentlige oppdragsgivere beslutte at det før en offentlig kontrakt skal tildeles, skal avholdes en elektronisk auksjon, dersom innholdet i innkjøpsdokumentene, særlig de tekniske spesifikasjonene, kan fastsettes nøyaktig.

Under de samme omstendigheter kan det avholdes en elektronisk auksjon ved gjenåpningen av konkurransen blant partene i en rammeavtale, som fastsatt i artikkel 33 nr. 4 bokstav b) eller c), og ved utlysning av konkurranse om kontrakter som skal tildeles innenfor rammen av den dynamiske innkjøpsordningen som er nevnt i artikkel 34.

3. Den elektroniske auksjonen skal bygge på ett av følgende elementer i anbudene:
 - a) utelukkende på pris, dersom kontrakten tildeles utelukkende på grunnlag av pris,
 - b) på priser og/eller de nye verdiene av de elementer i anbudene som er angitt i innkjøpsdokumentene, dersom kontrakten tildeles på grunnlag av beste forhold mellom pris og kvalitet, eller til anbudet med lavest kostnad ved bruk av en kostnadseffektivitetsstrategi.
4. Offentlige oppdragsgivere som beslutter å avholde en elektronisk auksjon, skal opplyse om dette i kunngjøringen av konkurranse eller i innbydelsen til å bekrefte interesse. Innkjøpsdokumentene skal minst inneholde opplysningene angitt i vedlegg VI.
5. Før det avholdes en elektronisk auksjon, skal offentlige oppdragsgivere foreta en fullstendig

innledende evaluering av anbudene i samsvar med tildelingskriteriet/kriteriene og den fastsatte vektningen av dem.

Et anbud skal anses som gyldig dersom det er innlevert av en anbyder som ikke er utelukket i henhold til artikkel 57, og som overholder utvelgingskriteriene, og hvis anbud er i samsvar med de tekniske spesifikasjonene uten å være uregelmessig, uakseptabelt eller ikke egnet.

Særlig skal anbud som ikke er i samsvar med innkjøpsdokumentene, som ble mottatt etter fristen, der det foreligger bevis for ulovlig samordning eller korrupsjon, eller som av den offentlige oppdragsgiveren er konstatert å være unormalt lavt, anses som uregelmessige. Særlig skal anbud som er innlevert av anbydere som ikke har de kvalifikasjonene som kreves, og anbud hvis pris overstiger den offentlige oppdragsgiverens budsjett, som bestemt og dokumentert før framgangsmåten ved tildeling av kontrakt ble innledet, anses som uakseptable.

Et anbud skal anses som ikke egnet dersom det er irrelevant for kontrakten, idet det er åpenbart at anbudet ikke uten vesentlige endringer kan oppfylle den offentlige oppdragsgiverens behov og krav som angitt i innkjøpsdokumentene. En anmodning om deltagelse skal anses som ikke egnet dersom den aktuelle markedsdeltakeren skal eller kan utelukkes i henhold til artikkel 57 eller ikke overholder utvelgingskriteriene fastsatt av den offentlige oppdragsgiveren i henhold til artikkel 58.

Alle anbydere som har innlevert gyldige anbud, skal samtidig innbys til å delta i den elektroniske auksjonen ved å bruke tilkoplingene, fra og med angitt dato og tidspunkt, i samsvar med anvisningene som er gitt i innbydelsen. Den elektroniske auksjonen kan finne sted i flere påfølgende trinn. Den elektroniske auksjonen skal ikke starte tidligere enn to virkedager etter den datoen da innbydelsene ble sendt.

6. Innbydelsen skal ledsages av resultatet av en fullstendig vurdering av det relevante anbudet, utført i samsvar med vektningen fastsatt i artikkel 67 nr. 5 første ledd.

Innbydelsen skal også angi den matematiske formelen som skal anvendes i den elektroniske auksjonen for å bestemme den automatiske omrangeringen på grunnlag av nye priser og/eller nye verdier som er inngitt. Unntatt dersom det økonomisk mest fordelaktige

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

anbudet er identifisert utelukkende på grunnlag av pris, skal formelen innbefatte vektingen av alle kriteriene som er fastsatt for å bestemme det økonomisk mest fordelaktige anbudet, som angitt i kunngjøringen som brukes til utlysingen av konkurranse eller i andre innkjøpsdokumenter. For dette formål skal imidlertid eventuelle rammer på forhånd reduseres til en angitt verdi.

Dersom det tillates alternative anbud, skal det angis en egen formel for hvert alternative anbud.

7. På hvert trinn i en elektronisk auksjon skal offentlige oppdragsgivere umiddelbart gi alle anbydere tilstrekkelig informasjon til at de til enhver tid kan få kjennskap til sine respektive rangeringer. De kan, dersom dette er angitt tidligere, gi andre opplysninger om andre priser eller verdier som er inngitt. De kan også når som helst kunngjøre antallet deltakere på det aktuelle trinn i auksjonen. De kan imidlertid ikke under noen omstendighet røpe anbydernes identitet på noe trinn i en elektronisk auksjon.
8. Offentlige oppdragsgivere skal lukke en elektronisk auksjon på én eller flere av følgende måter:
 - a) på den datoen og det tidspunktet som tidligere er angitt,
 - b) når de ikke lenger mottar nye priser eller nye verdier som oppfyller kravene til minste forskjeller, forutsatt at de tidligere har angitt hvilken frist de gir fra de mottar siste inngivelse og til de lukker den elektroniske auksjonen,
 - c) når det antallet trinn i auksjonen som tidligere er angitt, er fullført.

Dersom de offentlige oppdragsgiverne har til hensikt å lukke en elektronisk auksjon i samsvar med første ledd bokstav c), eventuelt i kombinasjon med ordningene fastsatt i første ledd bokstav b), skal tidsplanen for hvert trinn i auksjonen angis i innbydelsen til å delta i auksjonen.
9. Etter å ha lukket den elektroniske auksjonen skal offentlige oppdragsgivere tildele kontrakten i samsvar med artikkel 67 på grunnlag av resultatene av den elektroniske auksjonen.

Artikkel 36

Elektroniske kataloger

1. Dersom det kreves bruk av elektroniske kommunikasjonsmidler, kan offentlige oppdragsgivere kreve at anbudene framlegges i form av

en elektronisk katalog eller at de inneholder en elektronisk katalog.

Medlemsstatene kan gjøre bruken av elektroniske kataloger obligatorisk i forbindelse med visse typer innkjøp.

Anbud som framlegges i form av en elektronisk katalog kan ledsages av andre dokumenter som kompletterer anbudet.

2. Elektroniske kataloger skal opprettes av kandidatene eller anbyderne med sikte på å delta i en bestemt framgangsmåte ved tildeling av kontrakt, i samsvar med de tekniske spesifikasjonene og formatet som er fastsatt av den offentlige oppdragsgiveren.

Videre skal elektroniske kataloger oppfylle kravene til elektroniske kommunikasjonsverktøyer samt alle tilleggskrav definert av den offentlige oppdragsgiveren i samsvar med artikkel 22.

3. Dersom det godtas eller kreves at anbudene skal framlegges i form av elektroniske kataloger, skal offentlige oppdragsgivere:
 - a) angi dette i kunngjøringen av konkurranse eller i innbydelsen til å bekrefte interesse, dersom en veiledende kunngjøring brukes til utlysing av konkurranse,
 - b) i innkjøpsdokumentene angi alle nødvendige opplysninger i henhold til artikkel 22 nr. 6 om formatet, de elektroniske midler som benyttes, og de tekniske ordningene og spesifikasjonene for tilkopling for katalogen.
4. Dersom det er inngått rammeavtale med mer enn én markedsdeltaker etter innleveringen av anbud i form av elektroniske kataloger, kan offentlige oppdragsgivere fastsette at gjenåpningen av konkurransen om bestemte kontrakter skal foregå på grunnlag av oppdaterte kataloger. I slike tilfeller skal offentlige oppdragsgivere bruke én av følgende metoder:
 - a) innby anbydere til å innlevere sine elektroniske kataloger på nytt, tilpasset kravene til den aktuelle kontrakten, eller
 - b) underrette anbydere om at de har til hensikt å innhente fra de elektroniske katalogene som allerede er innlevert, de opplysningene som kreves for å opprette anbud som er tilpasset kravene til den aktuelle kontrakten, forutsatt at bruken av denne metoden er annonsert i innkjøpsdokumentene for rammeavtalen.
5. Dersom offentlige oppdragsgivere gjenåpner konkurransen om bestemte kontrakter i samsvar med nr. 4 bokstav b), skal de underrette anbyderne om på hvilket tidspunkt de har til

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

hensikt å innhente de opplysningene som kreves for å opprette tilbud som er tilpasset kravene til aktuelle kontrakter, og skal gi anbyderne mulighet til å nekte slik innhenting av opplysninger.

Offentlige oppdragsgivere skal fastsette et passende tidsrom fra tidspunktet da underretning blir gitt til den faktiske innhenting av opplysninger.

Før offentlige oppdragsgivere tildeler kontrakten, skal de framlegge de innhentede opplysningene for den aktuelle anbyderen for å gi den mulighet til å bestride eller bekrefte at tilbudet som er opprettet, ikke inneholder noen faktiske feil.

6. Offentlige oppdragsgivere kan tildele kontrakter på grunnlag av en dynamisk innkjøpsordning ved å kreve at tilbud for en bestemt kontrakt skal framlegges i form av en elektronisk katalog.

Offentlige oppdragsgivere kan også tildele kontrakter på grunnlag av en dynamisk innkjøpsordning i samsvar med bokstav b) i nr. 4 og nr. 5, forutsatt at anmodningen om deltagelse i den dynamiske innkjøpsordningen ledsages av en elektronisk katalog i samsvar med de tekniske spesifikasjonene og formatet som er fastsatt av den offentlige oppdragsgiveren. Denne katalogen skal deretter kompletteres av kandidatene når de underrettes om at den offentlige oppdragsgiveren har til hensikt å opprette tilbud ved hjelp av framgangsmåten fastsatt i nr. 4 bokstav b).

Artikkel 37

Samordnede innkjøp og innkjøpsentraler

1. Medlemsstatene kan fastsette at offentlige oppdragsgivere kan anskaffe varer og/eller tjenester fra en innkjøpsentral som tilbyr samordnede innkjøp som nevnt i artikkel 2 nr. 1 punkt 14 bokstav a).

Medlemsstatene kan også fastsette at offentlige oppdragsgivere kan anskaffe bygge- og anleggsarbeider, varer og tjenester ved å bruke kontrakter tildelt av en innkjøpsentral, ved å bruke dynamiske innkjøpsordninger som drives av en innkjøpsentral eller, i den grad det er angitt i artikkel 33 nr. 2 annet ledd, ved å bruke en rammeavtale inngått av en innkjøpsentral som tilbyr samordnede innkjøp som nevnt i artikkel 2 nr. 1 punkt 14 bokstav b). Dermed en dynamisk innkjøpsordning som drives

av en innkjøpsentral, kan brukes av andre offentlige oppdragsgivere, skal dette nevnes i utlysingen av konkurranse som etablerer denne dynamiske innkjøpsordningen.

Med hensyn til første og annet ledd kan medlemsstatene fastsette at visse innkjøp skal foretas ved bruk av innkjøpsentraler eller én eller flere bestemte innkjøpsentraler.

2. En offentlig oppdragsgiver oppfylder sine forpliktelser i henhold til dette direktiv når den anskaffer varer eller tjenester fra en innkjøpsentral som tilbyr samordnede innkjøp som nevnt i artikkel 2 nr. 1 punkt 14 bokstav a).

En offentlig oppdragsgiver oppfylder også sine forpliktelser i henhold til dette direktiv når den anskaffer bygge- og anleggsarbeider, varer eller tjenester ved å bruke kontrakter tildelt av innkjøpsentralen, ved å bruke dynamiske innkjøpsordninger som drives av innkjøpsentralen eller, i den grad det er angitt i artikkel 33 nr. 2 annet ledd, ved å bruke en rammeavtale inngått av innkjøpsentralen som tilbyr samordnede innkjøp som nevnt i artikkel 2 nr. 1 punkt 14 bokstav b).

Den aktuelle offentlige oppdragsgiveren skal imidlertid være ansvarlig for å oppfylle de forpliktelsene i henhold til dette direktiv som den gjennomfører selv, for eksempel:

- a) tildele en kontrakt innenfor rammen av en dynamisk innkjøpsordning som drives av en innkjøpsentral,
- b) gjenåpne en konkurranse i henhold til en rammeavtale som er inngått av en innkjøpsentral,
- c) i henhold til bokstav a) eller b) i artikkel 33 nr. 4, bestemme hvilken av markedsdeltakerne som er part i rammeavtalen, som skal utføre en bestemt oppgave i henhold til en rammeavtale som er inngått av en innkjøpsentral.
3. Alle framgangsmåter ved tildeling av kontrakt som utføres av en innkjøpsentral, skal gjennomføres ved hjelp av elektroniske kommunikasjonsmidler, i samsvar med kravene angitt i artikkel 22.
4. Offentlige oppdragsgivere kan, uten å anvende framgangsmåtene fastsatt i dette direktiv, tildele en kontrakt om offentlig tjenesteyting for levering av samordnede innkjøp til en innkjøpsentral.

I slike kontrakter om offentlig tjenesteyting kan det også inngå levering av tilknyttede innkjøpstjenester.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

Artikkel 38

Leilighetsvise felles innkjøp

1. To eller flere offentlige oppdragsgivere kan inngå avtale om å gjennomføre visse bestemte innkjøp felles.
2. Dersom en framgangsmåte ved tildeling av kontrakt i sin helhet gjennomføres felles i navnet til og på vegne av alle de aktuelle offentlige oppdragsgiverne, skal de være felles ansvarlige for å oppfylle sine forpliktelser i henhold til dette direktiv. Dette gjelder også i tilfeller der én offentlig oppdragsgiver forvalter framgangsmåten og handler på egne vegne samt på vegne av de andre aktuelle offentlige oppdragsgiverne.

Dersom en framgangsmåte ved tildeling av kontrakt ikke i sin helhet gjennomføres i navnet til og på vegne av alle de aktuelle offentlige oppdragsgiverne, skal de være felles ansvarlige bare for de delene som de gjennomfører felles. Hver enkelt offentlige oppdragsgiver skal være eneansvarlig for å oppfylle sine forpliktelser i henhold til dette direktiv med hensyn til de delene som den gjennomfører i eget navn og på egne vegne.

Artikkel 39

Innkjøp som omfatter offentlige oppdragsgivere fra forskjellige medlemsstater

1. Med forbehold for artikkel 12 kan offentlige oppdragsgivere fra forskjellige medlemsstater opptre i fellesskap ved tildeling av offentlige kontrakter ved å benytte én av metodene fastsatt i denne artikkel.

Offentlige oppdragsgivere skal ikke benytte metodene fastsatt i denne artikkel for det formål å omgå ufavorable offentlige bestemmelser i samsvar med unionsretten som de er underlagt i sin medlemsstat.

2. En medlemsstat skal ikke forby sine offentlige oppdragsgivere å bruke samordnede innkjøp som tilbys av innkjøpsentraler beliggende i en annen medlemsstat.

Med hensyn til samordnede innkjøp som tilbys av innkjøpsentraler beliggende i en annen medlemsstat enn den offentlige oppdragsgiveren, kan imidlertid medlemsstatene velge å angi at deres offentlige oppdragsgivere bare kan bruke samordnede innkjøp som definert i enten bokstav a) eller b) i artikkel 2 nr. 1 punkt 14.

3. Ytelsen av samordnede innkjøp fra en innkjøpsentral beliggende i en annen medlems-

stat, skal utføres i samsvar med de nasjonale bestemmelsene i den medlemsstaten der innkjøpsentralen ligger.

De nasjonale bestemmelsene i den medlemsstaten der innkjøpsentralen ligger, skal også få anvendelse på følgende:

- a) tildeling av en kontrakt i henhold til en dynamisk innkjøpsordning,
 - b) gjennomføring av gjenåpning av konkurranse i henhold til en rammeavtale,
 - c) bestemmelse i henhold til bokstav a) eller b) i artikkel 33 nr. 4 om hvilken av markedsdeltakerne som er part i rammeavtalen, som skal utføre en bestemt oppgave.
4. Flere offentlige oppdragsgivere fra forskjellige medlemsstater kan i fellesskap tildele en offentlig kontrakt, inngå en rammeavtale eller drive en dynamisk innkjøpsordning. De kan også, med de begrensningene som er fastsatt i artikkel 33 nr. 2 annet ledd, tildele kontrakter basert på rammeavtalen eller den dynamiske innkjøpsordningen. Med mindre de nødvendige elementene er regulert av en internasjonal avtale inngått mellom de berørte medlemsstatene, skal de deltakende offentlige oppdragsgiverne inngå en avtale som bestemmer:
 - a) partenes ansvarsområder og de relevante gjeldende nasjonale bestemmelsene,
 - b) den interne organiseringen av framgangsmåten ved tildeling av kontrakt, herunder forvaltningen av framgangsmåten, fordelingen av de bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene som skal kjøpes, og kontraktsinngåelsen.

En deltakende offentlig oppdragsgiver oppfyller sine forpliktelser i henhold til dette direktiv når den kjøper bygge- og anleggsarbeider, varer eller tjenester fra en offentlig oppdragsgiver som er ansvarlig for framgangsmåten ved tildeling av kontrakt. Når de bestemmer ansvarsområder og gjeldende nasjonal lovgivning som nevnt i bokstav a), kan de deltakende offentlige oppdragsgivere tildele særlige ansvarsområder seg i mellom og bestemme de gjeldende internrettslige bestemmelsene i enhver av deres respektive medlemsstater. Det skal vises til fordelingen av ansvarsområder og gjeldende nasjonal lovgivning i innkjøpsdokumentene for offentlige kontrakter som er tildelt i fellesskap.

5. Dersom flere offentlige oppdragsgivere fra forskjellige medlemsstater har opprettet en felles enhet, herunder europeiske grupper for territorialt samarbeid i henhold til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1082/

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

2006³⁰, eller andre enheter som er opprettet i henhold til unionsretten, skal de deltakende offentlige oppdragsgiverne, etter beslutning fra vedkommende organ i den felles enheten, inngå avtale om gjeldende nasjonale regler for innkjøp i de følgende medlemsstatene:

- a) de nasjonale bestemmelsene i den medlemsstaten der den felles enheten har sitt forretningskontor,
- b) de nasjonale bestemmelsene i den medlemsstaten der den felles enheten utfører sin virksomhet.

Avtalen nevnt i første ledd kan enten gjelde for et ubestemt tidsrom, dersom det er tatt inn i den felles enhetens vedtekter, eller kan begrenses til et visst tidsrom, visse typer kontrakter eller til én eller flere enkeltstående kontraktstildelinger.

Kapittel III

Framgangsmåten forløp

Avsnitt 1

Forberedelse

Artikkel 40

Innledende markedsundersøkelser

Før en framgangsmåte ved tildeling av kontrakt innledes, kan de offentlige oppdragsgiverne foreta markedsundersøkelser med sikte på å forberede innkjøpet og underrette markedsdeltakere om sine planer om og krav til innkjøp.

For dette formål kan offentlige oppdragsgivere for eksempel søke eller motta råd fra uavhengige sakkyndige eller myndigheter, eller fra markedsdeltakere. Slike råd kan brukes i planleggingen og gjennomføringen av framgangsmåten ved tildeling av kontrakt, forutsatt at de ikke fører til konkurransevridning og medfører brudd på prinsippene om likebehandling og innsyn.

Artikkel 41

Kandidatens eller anbyderens tidligere deltaking

Dersom en kandidat eller anbyder, eller et foretak i tilknytning til en kandidaten eller anbyder, har gitt råd til den offentlige oppdragsgiveren, uavhengig av om det er i forbindelse med artikkel 40

eller ikke, eller ellers har deltatt i forberedelsen av framgangsmåten ved tildeling av kontrakt, skal den offentlige oppdragsgiveren treffe hensiktsmessige tiltak for å sikre at konkurransen ikke vris som følge av kandidatens eller anbyderens deltaking.

Slike tiltak skal omfatte oversending til de andre kandidatene og anbyderne av relevante opplysninger som er utvekslet i forbindelse med eller som følge av kandidatens eller anbyderens deltaking i forberedelsen av framgangsmåten ved tildeling av kontrakt, og fastsettelse av tilstrekkelige frister for mottak av anbud. Den aktuelle kandidaten eller anbyderen skal utelukkes fra framgangsmåten bare dersom det ikke finnes andre måter å sikre samsvar med forpliktelsen til å overholde prinsippet om likebehandling på.

Før en eventuell slik utelukkelse skjer, skal kandidatene eller anbyderne gis mulighet til å bevise at deres deltaking i forberedelsen av framgangsmåten ved tildeling av kontrakt, ikke vil kunne føre til konkurransevridning. De tiltakene som treffes, skal dokumenteres i den individuelle rapporten som kreves i henhold til artikkel 84.

Artikkel 42

Tekniske spesifikasjoner

1. De tekniske spesifikasjonene som definert i nr. 1 i vedlegg VII, skal angis i innkjøpsdokumentene. De tekniske spesifikasjonene skal fastsette de kjennetegnene som kreves av bygge- og anleggsarbeider, tjenesteyting eller varekjøp.

Disse kjennetegnene kan også vise til den spesifikke produksjonsprosessen eller -metoden eller leveringen av de forespurte bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene, eller til en spesifikk prosess på et annet stadium i dens livssyklus også dersom slike faktorer ikke utgjør noen del av deres materielle innhold, forutsatt at de er knyttet til kontraktens gjenstand og står i forhold til dens verdier og mål.

De tekniske spesifikasjonene kan også angi hvorvidt det vil kreves overføring av immaterialrettigheter.

For alle innkjøp som er beregnet på å skulle brukes av fysiske personer, uansett om det er privatpersoner eller personale hos offentlige oppdragsgivere, skal de tekniske spesifikasjonene, unntatt i behørig begrunnede tilfeller, utarbeides slik at det tas hensyn til tilgjengelighetskriterier for funksjonshemmede personer eller til universell utforming.

³⁰ Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1082/2006 av 5. juli 2006 om opprettelse av en europeisk gruppe for territorielt samarbeid (EGTS) (EUT L 210 av 31.7.2006, s. 19).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

Dersom de obligatoriske kravene til tilgjengelighet vedtas ved en unionsrettsakt, skal de tekniske spesifikasjonene med hensyn til tilgjengelighetskriterier for funksjonshemmede personer eller til universell utforming, defineres med henvisning til disse rettsaktene.

2. Tekniske spesifikasjoner skal gi markedsdeltakere lik tilgang til framgangsmåten ved tildeling av kontrakt, og skal ikke føre til uberettigede hindringer for at offentlige innkjøp åpnes for konkurranse.
3. Uten at ufravelige nasjonale tekniske regler berøres, skal de tekniske spesifikasjonene, i den grad de er forenlige med unionsretten, utformes på en av følgende måter:
 - a) med hensyn til ytelses- eller funksjonskrav, herunder miljøegenskaper, forutsatt at parametrene er være tilstrekkelig presise til at det er mulig for anbydere å fastslå kontraktsgjenstanden og for offentlige oppdragsgivere å tildele kontrakten,
 - b) ved henvisning til tekniske spesifikasjoner og, i prioritert rekkefølge, til nasjonale standarder som innarbeider europeiske standarder, europeiske tekniske vurderinger, felles tekniske spesifikasjoner, internasjonale standarder, andre tekniske referansesystemer utarbeidet av de europeiske standardiseringsorganer eller – dersom ingen av disse finnes – til nasjonale standarder, nasjonale tekniske godkjenninger eller nasjonale tekniske spesifikasjoner for prosjektering, beregning og gjennomføring av arbeidene og bruk av produktene; hver referanse skal ledsages av ordene «eller likeverdig»,
 - c) eller i form av ytelses- eller funksjonskrav som nevnt i bokstav a), for å påvise at slike ytelses- eller funksjonskrav antas å være oppfylt, med henvisning til de tekniske spesifikasjonene nevnt i bokstav b),
 - d) eller ved henvisning til de tekniske spesifikasjonene nevnt i bokstav b) for visse egenskaper, og ved henvisning til ytelses- eller funksjonskravene nevnt i bokstav a) for andre egenskaper.
4. Med mindre kontraktsgjenstanden berettiger det, skal tekniske spesifikasjoner ikke vise til et bestemt fabrikat eller en bestemt opprinnelse, eller til en bestemt prosess som kjenner tegner produktene eller tjenestene som er levert av en bestemt markedsdeltaker, eller til varemerker, patenter, typer eller en bestemt opprinnelse eller produksjon som har som virkning at visse foretak eller produkter favoriseres eller utelukkes. Slik henvisning skal

unntaksvis tillates dersom en tilstrekkelig presis og forståelig beskrivelse av kontraktsgjenstanden i henhold til nr. 3 ikke er mulig. Slik henvisning skal ledsages av uttrykket «eller likeverdig».

5. Dersom en offentlig oppdragsgiver benytter seg av muligheten til å henvisne til de tekniske spesifikasjonene nevnt i nr. 3 bokstav b), skal den ikke avvise et anbud med den begrunnelse at de tilbudte bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene ikke oppfyller de tekniske spesifikasjonene den har henvist til, når anbyderen i sitt anbud på en hensiktsmessig måte, herunder dokumentasjonen nevnt i artikkel 44, godtgjør at løsningene som foreslås, på en likeverdig måte oppfyller kravene som er definert i de tekniske spesifikasjonene.
6. Dersom en offentlig oppdragsgiver benytter seg av muligheten fastsatt i nr. 3 bokstav a) til å formulere tekniske spesifikasjoner med hensyn til ytelses- eller funksjonskrav, skal den ikke avvise et anbud som gjelder bygge- og anleggsarbeid er, varer eller tjenester som er i samsvar med en nasjonal standard for innarbeiding av en europeisk standard, med en europeisk teknisk godkjenning, en felles teknisk spesifikasjon, en internasjonal standard eller et teknisk referansesystem utarbeidet av et europeisk standardiseringsorgan, dersom disse spesifikasjonene gjelder ytelses- eller funksjonskravene som den offentlige oppdragsgiver har fastsatt.

I sitt anbud skal anbyderen på en hensiktsmessig måte, herunder som nevnt i artikkel 44, godtgjøre at bygge- og anleggsarbeidet, varen eller tjenesten i samsvar med standarden oppfyller den offentlige oppdragsgivers ytelses- eller funksjonskrav.

Artikkel 43

Merker

1. Dersom offentlige oppdragsgivere har til hensikt å kjøpe bygge- og anleggsarbeider, varer eller tjenester som har bestemte miljømessige, samfunnsmessige eller andre egenskaper, kan de i de tekniske spesifikasjonene, tildelingskriteriene eller vilkårene for gjennomføring av kontrakten, kreve et særlig merke som dokumentasjon på at bygge- og anleggsarbeidene, tjenestene eller varene tilsvarende egenskapene som kreves, forutsatt at alle følgende vilkår er oppfylt:
 - a) merkekravene gjelder bare kriterier som er knyttet til kontraktens gjenstand og er

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

egnet til å definere egenskapene ved bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene som er gjenstand for kontrakten,

- b) merkekravene er basert på objektivt kontrollerbare kriterier som ikke innebærer forskjellsbehandling,
- c) merkene er etablert vedtatt etter en åpen framgangsmåte med innsynsmulighet alle relevante berørte parter, herunder offentlige organer, forbrukere, partene i arbeidslivet, produsenter, distributører og ikke-statlige organisasjoner kan delta,
- d) merkene er tilgjengelige for alle berørte parter,
- e) merkekravene er fastsatt av en tredjemann som markedsdeltakeren som søker om merket ikke kan utøve noen avgjørende innflytelse på.

Dersom offentlige oppdragsgivere ikke krever at bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene skal oppfylle alle merkekravene, skal de angi hvilke merkekrav det vises til.

Offentlige oppdragsgivere som krever et bestemt merke, skal godta alle merker som bekrefter at bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene oppfylder likeverdige merkekrav.

Dersom en markedsdeltaker påviselig ikke hadde noen mulighet til å oppnå det bestemte merket angitt av den offentlige oppdragsgiveren eller et likeverdig merke innen de relevante fristene, av årsaker som ikke kan tilskrives denne markedsdeltakeren, skal den offentlige oppdragsgiveren godta annen egnet dokumentasjon, som kan omfatte teknisk dokumentasjon fra produsenten, forutsatt at den aktuelle markedsdeltakeren dokumenterer at bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene som den skal levere, oppfylder kravene til det bestemte merket eller de bestemte kravene angitt av den offentlige oppdragsgiveren.

- 2. Dersom et merke oppfylder vilkårene fastsatt i nr. 1 bokstav b), c), d) og e), men også fastsetter krav som ikke er forbundet med kontraktens gjenstand, skal offentlige oppdragsgivere ikke kreve merket som sådan, men kan definere den tekniske spesifikasjonen med henvisning til de detaljerte spesifikasjonene for det merket, eller om nødvendig, deler av disse, som er knyttet til kontraktens gjenstand og er egnet for å definere kjennetegnene til denne gjenstand.

Artikkel 44

Prøvingsrapporter, sertifisering og annen dokumentasjon

- 1. Offentlige oppdragsgivere kan kreve at markedsdeltakere leverer en prøvingsrapport fra et samsvarsvurderingsorgan eller et sertifikat utstedt av et slikt organ som dokumentasjon på samsvar med kravene eller kriteriene angitt i de tekniske spesifikasjonene, tildelingskriteriene eller vilkårene for gjennomføring av kontrakt.

Dersom offentlige oppdragsgivere krever at det skal framlegges sertifikater utstedt av et bestemt samsvarsvurderingsorgan, skal sertifikater fra likeverdige andre samsvarsvurderingsorganer også godtas av de offentlige oppdragsgiverne.

I henhold til dette nummer skal et samsvarsvurderingsorgan være et organ som utfører samsvarsvurderingsvirksomhet, herunder kalibrering, prøving, sertifisering og inspeksjon akkreditert i samsvar med europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 765/2008³¹.

- 2. Offentlige oppdragsgivere skal godta annen egnet dokumentasjon enn den nevnt i nr. 1, for eksempel teknisk dokumentasjon for produsenten, dersom den aktuelle markedsdeltakeren ikke hadde tilgang til sertifikatene eller prøvingsrapportene nevnt i nr. 1, eller ikke hadde mulighet til å oppnå slike innenfor de relevante tidsfristene, forutsatt at den manglende tilgangen ikke kan tilskrives den aktuelle markedsdeltakeren, og forutsatt at den aktuelle markedsdeltakeren med dette dokumenterer at bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene den leverer, oppfylder kravene eller kriteriene angitt i de tekniske spesifikasjonene, tildelingskriteriene eller vilkårene for gjennomføring av kontrakt.
- 3. Medlemsstatene skal på anmodning gjøre tilgjengelig for andre medlemsstater alle opplysninger knyttet til bevis og dokumenter framlagt i samsvar med artikkel 42 nr. 6, artikkel 43 og nr. 1 og 2 i denne artikkel. Vedkommende myndigheter i markedsdeltakerens etableringsstat skal gi disse opplysningene i samsvar med artikkel 86.

³¹ Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 765/2008 av 9. juli 2008 om fastsettelse av kravene til akkreditering og markedstilsyn for markedsføring av produkter, og om oppheving av forordning (EØF) nr. 339/93 (EUT L 218 av 13.8.2008, s. 30).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

Artikkel 45

Alternative anbud

1. Offentlige oppdragsgivere kan tillate eller kreve at anbydere innleverer alternative anbud. De skal i kunngjøringen av konkurranse, eller dersom en veiledende kunngjøring benyttes til utlysning av konkurranse, i innbydelsen til å bekrefte interesse angi hvorvidt de tillater eller krever alternative anbud. Alternative anbud skal ikke tillates uten slik angivelse. Alternative anbud skal være knyttet til kontraktens gjenstand.
2. Offentlige oppdragsgivere som tillater eller krever alternative anbud, skal i innkjøpsdokumentene angi de minstekravene som de alternative anbudene skal oppfylle, samt eventuelle særlige krav til utformingen av disse anbudene, særlig hvorvidt alternative anbud bare kan innleveres dersom et anbud som ikke er et alternativt anbud, også er framlagt. De skal også sikre at de valgte tildelingskriteriene kan anvendes på alternative anbud som oppfyller disse minstekravene, samt på samsvarende anbud som ikke er alternative anbud.
3. Bare alternative anbud som oppfyller minstekravene fastsatt av de offentlige oppdragsgiverne, skal tas i betraktning.

Ved framgangsmåter for tildeling av kontrakter om offentlige varekjøp eller offentlig tjenesteyting skal offentlige oppdragsgivere som har tillatt eller krevd alternative anbud, ikke avvise et alternativt anbud utelukkende på grunnlag av at det, dersom det antas, enten vil bli en kontrakt om offentlig tjenesteyting istedenfor en kontrakt om offentlig varekjøp, eller en kontrakt om offentlig varekjøp istedenfor en kontrakt om offentlig tjenesteyting.

Artikkel 46

Oppdeling av kontrakter i delkontrakter

1. Offentlige oppdragsgivere kan beslutte å tildele en kontrakt i form av separate delkontrakter og kan bestemme størrelsen på og gjenstanden for slike delkontrakter.
Offentlige oppdragsgivere skal, unntatt når det gjelder kontrakter hvis oppdeling er gjort obligatorisk i henhold til nr. 4 i denne artikkel, angi de viktigste årsakene til at de har besluttet ikke å dele kontrakten opp i delkontrakter, og dette skal tas med i innkjøpsdokumentene eller den individuelle rapporten nevnt i artikkel 84.
2. Offentlige oppdragsgivere skal i kunngjøringen av kontrakten eller i innbydelsen til

å bekrefte interesse, angi hvorvidt det kan innleveres anbud for én, for flere, eller for alle delkontraktene.

Offentlige oppdragsgivere kan, også dersom det kan innleveres anbud for flere eller alle delkontrakter, begrense antallet delkontrakter som kan tildeles til én anbyder, forutsatt at det høyeste antall delkontrakter per anbyder er angitt i kunngjøringen av konkurranse eller i innbydelsen til å bekrefte interesse. Offentlige oppdragsgivere skal i innkjøpsdokumentene angi hvilke objektive og ikke-diskriminerende kriterier eller regler de vil anvende for å bestemme hvilke delkontrakter som vil bli tildelt dersom anvendelsen av tildelingskriteriene vil føre til at én anbyder blir tildelt flere delkontrakter enn det høyeste antallet.

3. Dersom mer enn én delkontrakt kan tildeles til samme anbyder, kan medlemsstatene fastsette at offentlige oppdragsgivere kan tildele kontrakter som kombinerer flere eller alle delkontrakter, dersom de i kunngjøringen av konkurranse eller i innbydelsen til å bekrefte interesse har angitt at de forbeholder seg retten til dette og angir delkontraktene eller gruppene av delkontrakter som kan kombineres.
4. Medlemsstatene kan gjennomføre nr. 1 annet ledd ved å gjøre det obligatorisk å tildele kontrakter i form av separate delkontrakter på vilkår som skal angis i samsvar med nasjonal lovgivning og idet det tas hensyn til unionsretten. Under slike omstendigheter får første ledd i nr. 2, og eventuelt nr. 3, anvendelse.

Artikkel 47

Fastsettelse av frister

1. Når offentlige oppdragsgivere fastsetter frister for mottak av anbud og anmodninger om deltaking, skal de ta hensyn til kontraktens kompleksitet og den tid som er nødvendig for å utarbeide anbud, uten at minstefristene fastsatt i artikkel 27–31 berøres.
2. Når det bare er mulig å legge fram anbud etter en befaring på stedet, eller etter vurdering på stedet av de dokumentene som supplerer innkjøpsdokumentene, skal fristen for mottak av anbud, som skal være lengre enn minstefristene fastsatt i artikkel 27–31, fastsettes slik at alle aktuelle markedsdeltakere kan få kjennskap til alle opplysninger som kreves for å utarbeide anbud.
3. Offentlige oppdragsgivere skal forlenge fristene for mottak av anbud slik at alle aktuelle markedsdeltakere kan få kjennskap til alle

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

opplysninger som kreves for å utarbeide anbud, i følgende tilfeller:

- a) dersom tilleggsopplysninger, av hvilken som helst grunn og selv om markedsdeltakerne har bedt om dem i rimelig tid, ikke er levert senest seks dager før fristen fastsatt for mottak av anbud. Ved en hurtig behandling som nevnt i artikkel 27 nr. 3 og artikkel 28 nr. 6, skal denne fristen være fire dager.
- b) dersom det gjøres betydelige endringer i innkjøpsdokumentene.

Hvor lang forlengelsen skal være, skal stå i forhold til betydningen av opplysningene eller endringen.

Dersom tilleggsopplysningene enten ikke er bedt om i rimelig tid, eller betydningen av dem med sikte på å utarbeide gyldige anbud ikke er vesentlig, skal det ikke kreves at offentlige oppdragsgivere forlenger fristene.

Avsnitt 2

Offentliggjøring og innsyn

Artikkel 48

Veiledende kunngjøring

1. Offentlige oppdragsgivere kan gjøre sine planlagte innkjøp kjent gjennom offentliggjøring av en veiledende kunngjøring. Slike kunngjøringer skal inneholde opplysningene nevnt i vedlegg V del B avsnitt I. De skal offentliggjøres enten av Kontoret for Den europeiske unions offisielle publikasjoner eller av de offentlige oppdragsgiverne på deres kjøperprofiler i samsvar med nr. 2 bokstav b) i vedlegg VIII. Dersom den veiledende kunngjøringen offentliggjøres av de offentlige oppdragsgiverne på deres kjøperprofil, skal de sende en kunngjøring om offentliggjøringen på sin kjøperprofil til Kontoret for Den europeiske unions offisielle publikasjoner i samsvar med vedlegg VIII. Disse kunngjøringene skal inneholde opplysningene nevnt i vedlegg V del A.
2. Når det gjelder begrensede anbudskonkurranser og konkurranseframgangsmåter med forhandling, kan ikke-statlige offentlige oppdragsgivere bruke en veiledende kunngjøring som en utlysning av konkurranse i samsvar med artikkel 26 nr. 5, forutsatt at kunngjøringen oppfyller alle følgende vilkår:
 - a) den viser spesifikt til varene, bygge- og anleggsarbeidene eller tjenestene som vil være gjenstand for kontrakten som skal tildeles,

- b) den angir at kontrakten vil bli tildelt ved begrenset anbudskonkurranse eller konkurranseframgangsmåter med forhandling uten ytterligere offentliggjøring av utlysning av konkurranse, og innbyr interesserte markedsdeltakere til å uttrykke sin interesse,
- c) den inneholder, i tillegg til opplysningene nevnt i vedlegg V del B avsnitt I, opplysningene nevnt i vedlegg V del B avsnitt II,
- d) den er sendt til offentliggjøring mellom 35 dager og 12 måneder før datoen da innbydelsen nevnt i artikkel 54 nr. 1 sendes.

Slike kunngjøringer skal ikke offentliggjøres på en kjøperprofil. Den eventuelle ytterligere offentliggjøringen på nasjonalt plan i samsvar med artikkel 52, kan imidlertid gjøres på en kjøperprofil.

Det tidsrommet som den veiledende kunngjøringen dekker, skal være høyst tolv måneder fra den datoen da kunngjøringen sendes til offentliggjøring. Når det gjelder offentlige kontrakter for sosialtjenester og annen særlig tjenesteyting, kan imidlertid den veiledende kunngjøringen nevnt i artikkel 75 nr. 1 bokstav b), dekke et tidsrom på mer enn tolv måneder.

Artikkel 49

Kunngjøringer av konkurranse

Kunngjøringer av konkurranse skal brukes som utlysning av konkurranse for alle framgangsmåter, med forbehold for annet ledd i artikkel 26 nr. 5 og artikkel 32. Kunngjøringer av konkurranse skal inneholde opplysningene nevnt i vedlegg V del C og skal offentliggjøres i samsvar med artikkel 51.

Artikkel 50

Kunngjøring av kontraktstildelinger

1. Senest 30 dager etter inngåelse av en kontrakt eller en rammeavtale, som følger etter beslutningen om å tildele eller inngå den, skal offentlige oppdragsgivere sende en kunngjøring av kontraktstildeling vedrørende resultatene av framgangsmåten ved tildeling av kontrakt. Slike kunngjøringer skal inneholde opplysningene nevnt i vedlegg V del D og skal offentliggjøres i samsvar med artikkel 51.
2. Dersom utlysingen av konkurranse for den aktuelle kontrakten er gjort i form av en veiledende kunngjøring, og den offentlige oppdragsgiveren har besluttet at den ikke vil tildele ytterligere kontrakter i løpet av det tidsrommet som den veiledende kunngjøringen

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

dekker, skal dette nevnes uttrykkelig i kunngjøringen av kontraktstildeling.

For rammeavtaler som inngås i samsvar med artikkel 33, skal offentlige oppdragsgivere ikke være forpliktet til å sende en kunngjøring av resultatene av framgangsmåten ved tildeling av kontrakt for hver enkelt kontrakt som bygger på denne avtalen. Medlemsstatene kan fastsette at offentlige oppdragsgivere hvert kvartal skal samle kunngjøringer av resultatene av framgangsmåten ved tildeling av kontrakt for kontrakter som er basert på rammeavtalen. I så fall skal de offentlige oppdragsgiverne sende de samlede kunngjøringene innen 30 dager etter utgangen av hvert kvartal.

3. Offentlige oppdragsgivere skal sende en kunngjøring av kontraktstildelingen innen 30 dager etter tildelingen av hver kontrakt som er basert på en dynamisk innkjøpsordning. De kan imidlertid sende slike kunngjøringer samlet for hvert kvartal. I så fall skal de sende de samlede kunngjøringene innen 30 dager etter utgangen av hvert kvartal.
4. Enkelte opplysninger om kontraktstildeling eller inngåelse av rammeavtaler trenger ikke å offentliggjøres dersom dette ville være til hinder for håndheving av loven eller på annen måte være i strid med allmennhetens interesse, til skade for en bestemt offentlig eller privat markedsdeltakers rettslige forretningsinteresser eller hindre rettferdig konkurranse mellom markedsdeltakere.

Artikkel 51

Utforming og offentliggjøring av kunngjøringer

1. Kunngjøringene nevnt i artikkel 48, 49 og 50, skal inneholde opplysningene nevnt i vedlegg V i form av standard skjemaer, herunder standard skjemaer for rettelser.

Kommisjonen skal fastsette disse standard-skjemaene ved hjelp av gjennomføringsrettsakter. Disse gjennomføringsrettsaktene skal vedtas etter framgangsmåten med rådgivende komité nevnt i artikkel 89 nr. 2.

2. Kunngjøringene nevnt i artikkel 48, 49 og 50, skal utarbeides, oversendes med elektroniske midler til Kontoret for Den europeiske unions offisielle publikasjoner og offentliggjøres i samsvar med vedlegg VIII. Kunngjøringene skal offentliggjøres senest fem dager etter at de er sendt. Kostnadene i forbindelse med Kontoret for Den europeiske unions offisielle publikasjoners offentliggjøring av slike kunngjøringer skal dekkes av Unionen.

3. Kunngjøringene nevnt i artikkel 48, 49 og 50, skal offentliggjøres i sin helhet på det eller de offisielle språkene til de av Unionens institusjoner som den offentlige oppdragsgiveren har valgt. Den eller de språkversjonene skal være den eller de eneste gyldige tekstene. Det skal offentliggjøres et sammendrag av de vesentlige elementene i hver kunngjøring på de andre offisielle språkene til Unionens institusjoner.

4. Kontoret for Den europeiske unions offisielle publikasjoner skal sikre at den fullstendige teksten og sammendraget av de veiledende kunngjøringene nevnt i artikkel 48 nr. 2, samt utlysningene av konkurranse som oppretter en dynamisk innkjøpsordning, som nevnt i artikkel 34 nr. 4 bokstav a), fortsatt blir offentliggjort:

a) når det gjelder veiledende kunngjøringer, i tolv måneder eller fram til mottak av en kunngjøring av kontraktstildeling som fastsatt i artikkel 50, der det angis at ingen ytterligere kontrakter vil bli tildelt i løpet av tidsrommet på tolv måneder som dekkes av utlysingen av konkurranse. Når det imidlertid gjelder offentlige kontrakter for sosialtjenester og annen særlig tjenesteyting, skal den veiledende kunngjøringen nevnt i artikkel 75 nr. 1 bokstav b), fortsatt offentliggjøres fram til slutten av dens opprinnelig angitte gyldighetstid, eller fram til mottak av en kunngjøring av kontraktstildeling som fastsatt i artikkel 50, der det angis at ingen ytterligere kontrakter vil bli tildelt i løpet av tidsrommet på tolv måneder som dekkes av utlysingen av konkurranse.

b) når det gjelder utlysinger av konkurranse som oppretter en dynamisk innkjøpsordning, i gyldighetstiden til den dynamiske innkjøpsordningen.

5. Offentlige oppdragsgivere skal kunne dokumentere hvilke datoer kunngjøringene er oversendt.

Kontoret for Den europeiske unions offisielle publikasjoner skal gi den offentlige oppdragsgiveren en bekreftelse på mottak av kunngjøringen og av offentliggjøringen av de innsendte opplysningene, med angivelse av datoen for offentliggjøringen. En slik bekreftelse skal anses som dokumentasjon på offentliggjøring.

6. Offentlige oppdragsgivere kan offentliggjøre kunngjøringer om offentlige kontrakter som ikke er underlagt kravene til offentliggjøring fastsatt i dette direktiv, forutsatt at disse kunngjøringer

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

gjøringene sendes med elektroniske midler til Kontoret for Den europeiske unions offisielle publikasjoner i samsvar med formatet og framgangsmåtene for sending angitt i vedlegg VIII.

Artikkel 52

Offentliggjøring på nasjonalt plan

1. Kunngjøringene nevnt i artikkel 48, 49 og 50 og opplysningene i dem, skal ikke offentliggjøres på nasjonalt plan før offentliggjøringen fastsatt i artikkel 51. Offentliggjøring kan imidlertid uansett skje på nasjonalt plan dersom offentlige oppdragsgivere ikke er underrettet om offentliggjøringen innen 48 timer etter bekreftelse på mottak av kunngjøringen i samsvar med artikkel 51.
2. Kunngjøringer som offentliggjøres på nasjonalt plan, skal ikke inneholde andre opplysninger enn dem som er med i kunngjøringene som er oversendt Kontoret for Den europeiske unions offisielle publikasjoner eller som offentliggjøres i en kjøperprofil, men skal angi datoen da kunngjøringen ble oversendt Kontoret for Den europeiske unions offisielle publikasjoner eller offentliggjort i kjøperprofilen.
3. Veiledende kunngjøringer skal ikke offentliggjøres i en kjøperprofil før kunngjøringen av offentliggjøring i denne formen oversendes Kontoret for Den europeiske unions offisielle publikasjoner. De skal angi datoen for denne oversendelsen.

Artikkel 53

Elektronisk tilgang til innkjøpsdokumenter

1. Offentlige oppdragsgivere skal med elektroniske midler tilby ubegrenset og full direkte tilgang vederlagsfritt til innkjøpsdokumentene fra den datoen kunngjøringen offentliggjøres i samsvar med artikkel 51, eller fra den datoen da innbydelsen til å bekrefte interesse ble sendt. Teksten i kunngjøringen eller innbydelsen til å bekrefte interesse skal angi internetadressen der innkjøpsdokumentene er tilgjengelig.

Dersom det ikke kan tilbys ubegrenset og full direkte tilgang vederlagsfritt med elektroniske midler til visse innkjøpsdokumenter på grunn en av årsakene angitt i artikkel 22 nr. 1 annet ledd, kan offentlige oppdragsgivere i kunngjøringen eller innbydelsen til å bekrefte interesse angi at de aktuelle innkjøpsdokumentene vil bli oversendt på annen måte enn med elektroniske midler i samsvar med nr. 2 i denne

artikkel. I så fall skal fristen for innlevering av tilbud forlenges med fem dager, unntatt av behørig begrunnede hastesituasjoner nevnt i artikkel 27 nr. 3, artikkel 28 nr. 6 og artikkel 29 nr. 1 fjerde ledd.

Dersom det ikke kan tilbys ubegrenset og full direkte tilgang vederlagsfritt med elektroniske midler til visse innkjøpsdokumenter på grunn av at offentlige oppdragsgivere har tenkt å anvende artikkel 21 nr. 2 i dette direktiv, skal de i kunngjøringen eller innbydelsen til å bekrefte interesse angi hvilke tiltak for å verne opplysningenes fortrolige art de krever, og hvordan man kan få tilgang til de aktuelle dokumentene. I så fall skal fristen for innlevering av tilbud forlenges med fem dager, unntatt av behørig begrunnede hastesituasjoner nevnt i artikkel 27 nr. 3, artikkel 28 nr. 6 og artikkel 29 nr. 1 fjerde ledd.

2. Dersom det i tide er anmodet om det, skal offentlige oppdragsgivere levere tilleggsopplysninger knyttet til spesifikasjonene samt eventuelle underlagsdokumenter til alle anbydere som deltar i framgangsmåten ved tildeling av kontrakt, senest seks dager før den fastsatte fristen for mottak av tilbud. Ved en hurtig behandling som nevnt i artikkel 27 nr. 3 og artikkel 28 nr. 6, skal denne fristen være fire dager.

Artikkel 54

Innbydelse til kandidater

1. Ved begrensede anbudskonkurranser, framgangsmåter med konkurransepreget dialog, innovasjonspartnerskap og konkurranseframgangsmåte med forhandling, skal offentlige oppdragsgivere samtidig og skriftlig innby utvalgte kandidater til å innlevere tilbud eller, i tilfelle av en konkurranse-dialog, til å ta del i dialogen.

Dersom en veiledende kunngjøring brukes til utlysning av konkurranse i samsvar med artikkel 48 nr. 2, skal offentlige oppdragsgivere samtidig og skriftlig innby markedsdeltakere som har uttrykt interesse i å bekrefte fortsatt interesse.

2. Innbydelsene nevnt i nr. 1 i denne artikkel, skal inneholde en henvisning til den elektroniske adressen der innkjøpsdokumentene er gjort direkte tilgjengelige med elektroniske midler. Innbydelsene skal ledsages av innkjøpsdokumentene, dersom det ikke er gitt ubegrenset og full direkte tilgang til disse dokumentene vederlagsfritt, av årsakene

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

angitt i artikkel 53 nr. 1 annet og tredje ledd, og disse dokumentene ikke allerede ellers er gjort tilgjengelige. Dessuten skal innbydelsene nevnt i nr. 1 i denne artikkel, inneholde opplysningene angitt i vedlegg IX.

Artikkel 55

Underretning til kandidater og anbydere

1. Offentlige oppdragsgivere skal så snart som mulig underrette alle kandidater og anbydere om beslutninger som treffes vedrørende inngåelse av en rammeavtale, tildeling av kontrakt eller adgang til en dynamisk innkjøpsordning, herunder en begrunnelse for en eventuell beslutning om ikke å inngå en rammeavtale, ikke å tildele en kontrakt som det er utlyst konkurranse for, ikke å gjenoppta framgangsmåten eller ikke å innføre en dynamisk innkjøpsordning.
2. Offentlige oppdragsgivere skal på anmodning fra den berørte aktuelle kandidaten eller anbyderen snarest mulig, og uansett innen 15 dager etter mottak av en skriftlig anmodning, underrette:
 - a) enhver avvist kandidat om grunnene for avslaget av anmodningen om å delta,
 - b) enhver avvist anbyder om grunnene for avvisningen av tilbudet, herunder i tilfeller som nevnt i artikkel 42 nr. 5 og 6, grunnene for beslutningen om manglende samsvar eller beslutningen om at bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene ikke oppfyller ytelses- eller funksjonskravene,
 - c) enhver anbyder som har innlevert et gyldig tilbud, om egenskapene og de relative fordelene ved det valgte tilbudet samt navnet på antatt anbyder, eller på partene i rammeavtalen,
 - d) enhver anbyder som har innlevert et gyldig tilbud for gjennomføringen og utviklingen i forhandlingene og dialogen med anbyderne.
3. Offentlige oppdragsgivere kan beslutte å holde tilbake visse opplysninger som nevnt i nr. 1 og 2 vedrørende kontraktstildelingen, inngåelsen av rammeavtaler eller adgangen til en dynamisk innkjøpsordning dersom offentliggjøring av slike opplysninger ville være til hinder for håndheving av loven eller på annen måte være i strid med allmennhetens interesse, til skade for en bestemt offentlig eller privat markedsdeltakers rettslige forretningsinteresser eller hindre rettferdig konkurranse mellom markedsdeltakere.

Avsnitt 3

Utvelging av deltakere og tildeling av kontrakter

Artikkel 56

Allmenne prinsipper

1. Kontrakter skal tildeles på grunnlag av kriteriene fastsatt i samsvar med artikkel 67–69, forutsatt at den offentlige oppdragsgiveren i samsvar med artikkel 59–61 har kontrollert at alle følgende vilkår er oppfylt:
 - a) tilbudet er i samsvar med kravene, vilkårene og kriteriene angitt i kunngjøringen av konkurranse eller innbydelsen til å bekrefte interesse og i innkjøpsdokumentene, idet det eventuelt tas hensyn til artikkel 45,
 - b) tilbudet kommer fra en anbyder som ikke er utelukket i samsvar med artikkel 57, og som overholder utvelgingskriteriene fastsatt av den offentlige oppdragsgiveren i samsvar med artikkel 58 og eventuelt de ikke-diskriminerende reglene og kriteriene som er nevnt i artikkel 65.

Offentlige oppdragsgivere kan beslutte ikke å tildele en kontrakt til den anbyderen som gir det økonomisk mest fordelaktige tilbudet dersom de har fastslått at tilbudet ikke er i samsvar med de gjeldende forpliktelsene nevnt i artikkel 18 nr. 2.
2. I åpne tilbudskonkurranser kan offentlige oppdragsgivere beslutte å undersøke tilbudene før de kontrollerer at det ikke foreligger utelukkelsesgrunner, og om utvelgingskriteriene er overholdt i samsvar med artikkel 57–64. Dersom de benytter denne muligheten, skal de sikre at kontrollen av at det ikke foreligger utelukkelsesgrunner, og av om utvelgingskriteriene er overholdt, utføres upartisk og med innsynsmulighet, slik at det ikke tildeles noen kontrakt til en anbyder som skulle ha vært utelukket i henhold til artikkel 57, eller som ikke overholder utvelgingskriteriene fastsatt av den offentlige oppdragsgiveren.

Medlemsstatene kan utelukke bruken av framgangsmåten i første ledd for, eller begrense den til, visse typer innkjøp eller særlige omstendigheter.
3. Dersom opplysninger eller dokumentasjon som skal innleveres av markedsdeltakere er eller synes å være ufullstendig eller feilaktig, eller dersom det mangler dokumenter, kan offentlige oppdragsgivere, med mindre annet er fastsatt i nasjonal lovgivning som gjennomfører dette direktiv, be de aktuelle markeds-

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

- deltakerne om å innlevere, supplere, presisere eller fylle ut relevante opplysninger eller dokumentasjon innen en hensiktsmessig frist, forutsatt at slike forespørsler gjøres i fullt samsvar med prinsippene om likebehandling og innsyn.
4. Kommisjonen skal gis myndighet til å vedta delegerte rettsakter i samsvar med artikkel 87 for å endre listen fastsatt i vedlegg X om nødvendig, for å tilføye nye internasjonale avtaler som er ratifisert av alle medlemsstater, eller dersom de eksisterende internasjonale avtalene som det vises til, ikke lenger er ratifisert av alle medlemsstater eller er endret på andre måter, for eksempel med hensyn til virkeområde, innhold eller betegnelse.
- c) bedrageri som definert i artikkel 1 i konvensjonen om vern av De europeiske fellesskaps finansielle interesser (Convention on the protection of the European Communities' financial interests)³⁵,
- d) terrorhandlinger eller handlinger knyttet til terrorisme, som definert i henholdsvis artikkel 1 og 3 i rådets rammebeslutning 2002/475/JIS³⁶, eller tilskyndelse eller medvirkning til eller forsøk på å begå slike handlinger, som nevnt i artikkel 4 i nevnte rammebeslutning,
- e) hvitvasking av penger eller finansiering av terrorisme, som definert i artikkel 1 nr. 1 i europaparlaments- og rådsdirektiv 2005/60/EF³⁷,
- f) barnarbeid og andre former for menneskehandel, som definert i artikkel 2 i europaparlaments- og rådsdirektiv 2011/36/EU³⁸, Forpliktelsen til å utelukke en markedsdeltaker skal også gjelde dersom den personen som er dømt ved en endelig dom er medlem av denne markedsdeltakerens administrasjons-, ledelses- eller kontrollorgan eller er bemyndiget til å representere, treffe beslutninger om eller kontrollere markedsdeltakeren.

Underavsnitt 1

Kriterier for kvalitativ utvelgning

Artikkel 57

Utelukkelsesgrunner

1. Offentlige oppdragsgivere skal utelukke en markedsdeltaker fra å delta i en framgangsmåte ved tildeling av kontrakt dersom de ved kontroll i samsvar med artikkel 59, 60 og 61 har fastslått eller på annen måte får kjennskap til at vedkommende markedsdeltaker er dømt ved en endelig dom for én eller flere av følgende grunner:
- a) deltaking i en kriminell organisasjon, som definert i artikkel 2 i rådets rammebeslutning 2008/841/JIS³²,
- b) korrupsjon, som definert i artikkel 3 i konvensjonen om bekjempelse av korrupsjon som tjenestemenn i De europeiske fellesskap eller tjenestemenn i Den europeiske unions medlemsstater er delaktige i (Convention on the fight against corruption involving officials of the European Communities or officials of Member States of the European Union)³³, og artikkel 2 nr. 1 i rådets rammebeslutning 2003/568/JIS³⁴, samt korrupsjon som definert i den nasjonale lovgivningen som gjelder for den offentlige oppdragsgiveren eller markedsdeltakeren,
2. En markedsdeltaker skal utelukkes fra deltaking i en framgangsmåte ved tildeling av kontrakt dersom den offentlige oppdragsgiveren får kjennskap til at markedsdeltakeren ikke overholder sine forpliktelser vedrørende betaling av skatter og trygde- eller pensjonspremier, og dersom dette er fastslått ved en rettsavgjørelse eller et forvaltningsvedtak som har endelig og bindende virkning i samsvar med lovbestemmelsene i den staten der den er etablert, eller i samsvar med lovbestemmelsene i den medlemsstaten der den offentlige oppdragsgiveren er etablert.

Dessuten kan offentlige oppdragsgivere utelukke, eller kan pålegges av medlemsstatene å utelukke en markedsdeltaker fra deltaking i en framgangsmåte ved tildeling av kontrakt, dersom den offentlige oppdragsgiveren

³² Rådets rammebeslutning 2008/841/JIS av 24. oktober 2008 om bekjempelse av organisert kriminalitet (EUT L 300 av 11.11.2008, s. 42).

³³ EFT C 195 av 25.6.1997, s. 1.

³⁴ Rådets rammebeslutning 2003/568/JIS av 22. juli 2003 om bekjempelse av korrupsjon i privat sektor (EUT L 192 av 31.7.2003, s. 54).

³⁵ EFT C 316 av 27.11.1995, s. 48.

³⁶ Rådets rammebeslutning 2002/475/JIS av 13. juni 2002 om bekjempelse av terrorisme (EFT L 164 av 22.6.2002, s. 3).

³⁷ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2005/60/EF av 26. oktober 2005 om tiltak for å hindre at det finansielle system brukes til hvitvasking av penger og finansiering av terrorisme (EUT L 309 av 25.11.2005, s. 15).

³⁸ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2011/36/EU av 5. april om forebygging og bekjempelse av menneskehandel og vern av ofrene for menneskehandel, og om oppheving av rådets rammebeslutning 2002/629/JIS (EUT L 101 av 15.4.2011, s. 1).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

på hensiktsmessig måte kan dokumentere at markedsdeltakeren ikke overholder sine forpliktelser vedrørende betaling av skatter eller trygde- og pensjonspremier.

Dette nummer skal ikke lenger få anvendelse når markedsdeltakeren har oppfylt sine forpliktelser ved å betale eller inngå en bindende ordning med sikte på å betale skyldige skatter eller trygde- og pensjonspremier, herunder eventuelt påløpte renter eller bøter.

3. Medlemsstatene kan unntaksvis fastsette et unntak fra den obligatoriske utelukkelsen fastsatt i nr. 1 og 2, av tvingende allmenne hensyn, for eksempel folkehelse eller miljøvern.

Medlemsstatene kan også fastsette et unntak fra den obligatoriske utelukkelsen fastsatt i nr. 2, dersom en utelukkelse klart ville være uforholdsmessig, særlig dersom det bare dreier seg om små ubetalte beløp til skatter eller trygde- og pensjonspremier, eller dersom markedsdeltakeren ble underrettet om det nøyaktige skyldige beløpet etter sitt brudd på forpliktelsene vedrørende betaling av skatter eller trygde- og pensjonspremier på et tidspunkt der den ikke hadde mulighet til å treffe tiltak som fastsatt i nr. 2 tredje ledd før utløpet av fristen for anmodning om deltaking, eller ved en åpen anbudskonkurranse, før fristen for innlevering av anbud.

4. Offentlige oppdragsgivere kan utelukke, eller kan pålegges av medlemsstatene å utelukke en markedsdeltaker fra deltaking i en framgangsmåte ved tildeling av kontrakt i følgende tilfeller:

- a) dersom den offentlige oppdragsgiveren på hensiktsmessig måte kan dokumentere et brudd på gjeldende forpliktelser nevnt i artikkel 18 nr. 2,
- b) dersom markedsdeltakeren er konkurs eller er gjenstand for insolvensbehandling eller framgangsmåter for avvikling, dersom dens aktiva er under administrasjon av et avviklingsstyre eller av retten, dersom den er i en frivillig gjeldsordning, dersom den har innstilt sin virksomhet eller befinner seg i en lignende situasjon som følge av en tilsvarende prosess med hjemmel i nasjonale lover og forskrifter,
- c) dersom den offentlige oppdragsgiveren på hensiktsmessig måte kan dokumentere at markedsdeltakeren er skyldig i alvorlig yrkesmessig forsømmelse, som stiller spørsmål ved vedkommendes integritet,
- d) dersom den offentlige oppdragsgiveren har tilstrekkelig mulige indikasjoner til å fastslå

at markedsdeltakeren har inngått avtaler med andre markedsdeltakere med sikte på å vri konkurransen,

- e) dersom en interessekonflikt i henhold til artikkel 24 ikke kan avhjelpes effektivt med andre, mindre inngripende tiltak,
 - f) dersom en konkurransevridning som følge av markedsdeltakerens tidligere deltaking i forberedelsen av framgangsmåten ved tildeling av kontrakt, som nevnt i artikkel 41, ikke kan avhjelpes effektivt med andre, mindre inngripende tiltak,
 - g) dersom markedsdeltakeren har vist betydelige eller vedvarende mangler i gjennomføringen av et grunnleggende krav ved en tidligere offentlig kontrakt, en tidligere kontrakt med en oppdragsgiver eller en tidligere konsesjonskontrakt som førte til at nevnte tidligere kontrakt ble hevet før tiden, skadeserstatning eller andre lignende sanksjoner,
 - h) dersom markedsdeltakeren har gjort seg skyldig i grov fordraining av de opplysninger som kreves for kontrollen av at det ikke foreligger utelukkelsesgrunner, og av om utvelgingskriteriene er overholdt, har holdt slike opplysninger tilbake eller ikke er i stand til å framlegge underlagsdokumenter i henhold til artikkel 59, eller
 - i) dersom markedsdeltakeren utilbørlig har forsøkt å påvirke beslutningsprosessen hos den offentlige oppdragsgiveren, å innhente fortrolige opplysninger som kan gi den utilbørlige fordeler i framgangsmåten ved tildeling av kontrakt, eller uaktsomt å gi villedende opplysninger som kan ha vesentlig innflytelse på beslutninger vedrørende utelukkelse, utvelgning eller tildeling.
- Uten hensyn til bokstav b) i første ledd, kan medlemsstatene kreve eller fastsette muligheten for at den offentlige oppdragsgiveren ikke utelukker en markedsdeltaker som befinner seg i en av situasjonene nevnt i nevnte bokstav, dersom den offentlige oppdragsgiveren har fastslått at den aktuelle markedsdeltakeren vil være i stand til å gjennomføre kontrakten, idet det tas hensyn til de gjeldende nasjonale reglene og tiltakene for fortsatt virksomhet når det gjelder situasjonene nevnt i bokstav b).
5. Offentlige oppdragsgivere skal når som helst i framgangsmåten utelukke en markedsdeltaker dersom det viser seg at markedsdeltakeren, i lys av handlinger som er foretatt eller unnlatt enten før eller etter framgangsmåten, befinner seg i en av situasjonene nevnt i nr. 1 og 2.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

Offentlige oppdragsgivere kan når som helst i framgangsmåten utelukke eller pålegges av medlemsstatene å utelukke en markedsdeltaker dersom det viser seg at markedsdeltakeren, i lys av handlinger som er foretatt eller unnlatt enten før eller etter framgangsmåten, befinner seg i en av situasjonene nevnt i nr. 4.

6. En markedsdeltaker som befinner seg i en av situasjonene nevnt i nr. 1 og 4, kan framlegge bevis på at de tiltakene som markedsdeltakeren har truffet, er tilstrekkelige til å dokumentere dens pålitelighet, til tross for at det foreligger en relevant utelukkelsesgrunn. Dersom slike bevis anses som tilstrekkelige, skal den aktuelle markedsdeltakeren ikke utelukkes fra framgangsmåten ved tildeling av kontrakt.

For dette formål skal markedsdeltakeren bevise at den har betalt eller påtatt seg å betale erstatning for eventuell skade som det straffbare forholdet eller forsømmelsen har forårsaket, klargjort fakta og omstendigheter på en omfattende måte gjennom aktivt samarbeid med undersøkende myndigheter og truffet konkrete, tekniske, organisatoriske og personmessige tiltak som er hensiktsmessige for å hindre ytterligere straffbare forhold eller forsømmelser.

De tiltakene som markedsdeltakerne trefte, skal evalueres idet det tas hensyn til alvorlighetsgraden og de særlige omstendighetene rundt det straffbare forholdet og forsømmelsen. Dersom tiltakene anses å være utilstrekkelige, skal markedsdeltakeren motta en erklæring som angir årsakene til den beslutningen.

En markedsdeltaker som ved endelig dom er utelukket fra å delta ved framgangsmåter ved tildeling av kontrakt eller konsesjon, skal ikke ha rett til å benytte muligheten fastsatt i dette nummer i løpet av den utelukkelsesperioden som følger av denne dommen i den medlemsstaten der dommen er gyldig.

7. Ved lov eller forskrift og idet det tas hensyn til unionsretten skal medlemsstatene angi vilkårene for gjennomføring av denne artikkel. De skal særlig bestemme den lengste tillatte utelukkelsesperioden dersom markedsdeltakeren ikke treffer noen tiltak som angitt i nr. 6 for å bevise sin pålitelighet. Dersom utelukkelsesperioden ikke er fastsatt gjennom endelig dom, skal den være høyst fem år fra den datoen da det falt endelig dom i tilfellene nevnt i nr. 1, og tre år fra datoen for den relevante hendelsen i tilfellene nevnt i nr. 4.

Artikkel 58

Utvelgingskriterier

1. Utvelgingskriteriene kan omfatte:
 - a) egnethet til å utøve yrkesvirksomhet,
 - b) økonomisk og finansiell evne,
 - c) teknisk og yrkesmessig evne.

Offentlige oppdragsgivere kan bare pålegge markedsdeltakere kriteriene nevnt i nr. 2, 3 og 4, som krav til deltaking. De skal begrense kravene til deltaking til de kravene som er relevante for at sikre at kandidaten eller anbyderen har juridisk og finansiell evne og teknisk og yrkesmessig evne til å gjennomføre den kontrakten som skal tildeles. Alle krav skal være tilknyttet og stå i forhold til kontraktens gjenstand.

2. Når det gjelder egnethet til å utøve den yrkesmessige virksomheten, kan de offentlige oppdragsgiverne kreve at markedsdeltakere skal være registrert i ett av bransjeregistrene eller handelsregistrene i sin etableringsstat, som beskrevet i vedlegg XI, eller være i samsvar med en annen forespørsel angitt i nevnte vedlegg.

I forbindelse med framgangsmåter ved tildeling av kontrakter om offentlig tjenesteyting, i den grad det kreves at markedsdeltakere innehar en bestemt tillatelse eller er medlemmer av en bestemt organisasjon for å kunne yte de aktuelle tjenestene i sin hjemstat, kan den offentlige oppdragsgiveren kreve at de dokumenterer at de innehar en slik tillatelse eller et slikt medlemskap.

3. Når det gjelder økonomisk og finansiell evne, kan offentlige oppdragsgivere pålegge krav som sikrer at markedsdeltakere innehar den nødvendige økonomiske og finansielle evnen til å gjennomføre kontrakten. For dette formål kan offentlige oppdragsgivere særlig kreve at markedsdeltakere har en bestemt minsteomsetning per år, herunder en bestemt minsteomsetning på det området som omfattes av kontrakten. I tillegg kan offentlige oppdragsgivere kreve at markedsdeltakere gir opplysninger om sine årsregnskaper der for eksempel forholdet mellom eiendeler og forpliktelser vises. De kan også kreve et hensiktsmessig nivå på yrkesansvarsforsikring.

Minsteomsetningen per år som kreves av markedsdeltakerne, skal ikke overstige det dobbelte av anslått kontraktsverdi, bortsett fra i behørig begrunnede tilfeller, for eksempel i forbindelse med særlig risiko knyttet til bygge- og anleggsarbeidene, tjenesteytingens eller

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

varekjøpets art. Den offentlige oppdragsgiveren skal angi hovedårsakene til et slikt krav i innkjøpsdokumentene eller den individuelle rapporten nevnt i artikkel 84.

Det kan for eksempel tas hensyn til forholdet mellom eiendeler og forpliktelser dersom den offentlige oppdragsgiveren angir metoden og kriteriene for slike hensyn i innkjøpsdokumentene. Slike metoder og kriterier skal være oversiktlige, objektive og ikke innebære forskjellsbehandling.

Dersom en kontrakt deles opp i delkontrakter, skal denne artikkel få anvendelse på hver enkelt delkontrakt. Den offentlige oppdragsgiveren kan imidlertid fastsette minsteomsetningen per år som det kreves at markedsdeltakere skal ha, ved å vise til grupper av delkontrakter dersom den anbyderen som vinner, tildeles flere delkontrakter som skal gjennomføres samtidig.

Dersom kontrakter som er basert på en rammeavtale, skal tildeles etter gjenåpning av konkurransen, skal det høyeste kravet til omsetning per år nevnt i annet ledd i dette nummer, beregnes på grunnlag av den forventede maksimumsstørrelsen på spesifikke kontrakter som vil bli gjennomført samtidig, eller dersom dette ikke er kjent, på grunnlag av den anslåtte verdien av rammeavtalen. Når det gjelder dynamiske innkjøpsordninger, skal det høyeste kravet til omsetning per år nevnt i annet ledd, beregnes på grunnlag av den forventede maksimumsstørrelsen på spesifikke kontrakter som skal tildeles i henhold til denne ordningen.

4. Når det gjelder teknisk og yrkesmessig evne, kan offentlige oppdragsgivere pålegge krav som sikrer at markedsdeltakere innehar de nødvendige menneskelige og tekniske ressursene og den nødvendige erfaringen til å gjennomføre kontrakten i henhold til en hensiktsmessig kvalitetsstandard.

Offentlige oppdragsgivere kan særlig kreve at markedsdeltakere har tilstrekkelig erfaring som dokumenteres av hensiktsmessige henvisninger fra kontrakter som er gjennomført tidligere. En offentlig oppdragsgiver kan anta at en markedsdeltaker ikke innehar den påkrevde yrkesmessige evnen dersom den offentlige oppdragsgiveren har fastslått at markedsdeltakeren har motstridende interesser som kan påvirke gjennomføringen av kontrakten negativt.

Ved framgangsmåter ved tildeling av kontrakter om varekjøp der det kreves monterings-

eller installeringsarbeid, tjenester eller bygge- og anleggsarbeider, kan markedsdeltakernes yrkesmessige evne til å levere tjenesten eller utføre monteringen eller arbeidet vurderes med hensyn til deres ferdigheter, effektivitet, erfaring og pålitelighet.

5. Offentlige oppdragsgivere skal i kunnngjøringen av konkurranse eller i innbydelsen til å bekrefte interesse angi hvilke vilkår som kreves for deltaking, som kan uttrykkes som minstekrav til kapasitet, sammen med egnet dokumentasjon.

Artikkel 59

Felles europeisk innkjøpsdokument

1. Når anmodninger om deltaking eller anbud innleveres, skal offentlige oppdragsgivere godta det felles europeiske innkjøpsdokumentet (ESPD), som består av en oppdatert egen-erklæring som foreløpig dokumentasjon i stedet for sertifikater utstedt av offentlige myndigheter eller tredjemann, som bekrefter at den aktuelle markedsdeltakeren oppfyller følgende vilkår:

- a) den befinner seg ikke i en av situasjonene nevnt i artikkel 57 der markedsdeltakere skal eller kan utelukkes,
- b) den overholder de relevante utvelgingskriteriene som er fastsatt i samsvar med artikkel 58,
- c) eventuelt oppfyller den de objektive reglene og kriteriene som er fastsatt i samsvar med artikkel 65.

Dersom markedsdeltakeren benytter kapasiteten til andre enheter i henhold til artikkel 63, skal ESPD også inneholde opplysningene nevnt i første ledd i dette nummer for slike enheter.

ESPD skal bestå av en formell erklæring fra markedsdeltakeren om at den relevante utelukkelsesgrunnen ikke gjelder, og/eller at de relevante utvelgingskriteriene er oppfylt, og skal gi relevante opplysningene som den offentlige oppdragsgiveren krever. ESPD skal videre oppgi hvilken offentlig myndighet eller tredjemann som er ansvarlig for å utarbeide underlagsdokumentene, og skal inneholde en formell erklæring om at markedsdeltakeren, på forespørsel og uten opphold, vil kunne framlegge disse underlagsdokumentene.

Dersom den offentlige oppdragsgiveren kan innhente underlagsdokumentene direkte ved å gå inn i en database i henhold til nr. 5, skal ESPD også inneholde de opplysningene

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

som kreves for dette, for eksempel internett-adressen til databasen, eventuelle identifiseringsopplysninger og eventuelt nødvendig samtykkeerklæring.

Markedsdeltakerne kan bruke om igjen en ESPD som allerede er brukt i en tidligere framgangsmåte ved tildeling av kontrakt, forutsatt at opplysningene i den fortsatt er korrekte.

2. ESPD skal utarbeides på grunnlag av et standard skjema. Kommisjonen skal fastsette dette standard skjemaet ved hjelp av gjennomføringsrettsakter. Slike gjennomføringsrettsakter skal vedtas etter framgangsmåten med undersøkelseskomité nevnt i artikkel 89 nr. 3.

ESPD skal framlegges utelukkende i elektronisk form.

3. Uten hensyn til artikkel 92 skal Kommisjonen gjennomgå den praktiske anvendelsen av ESPD idet det tas hensyn til den tekniske utviklingen til databaser i medlemsstatene, og avgi en rapport om dette til Europaparlamentet og Rådet innen 18. april 2017.

Eventuelt skal Kommisjonen komme med forslag til løsninger som optimaliserer tilgangen til slike databaser over landegrensene og bruken av sertifikater og attester i det indre marked.

4. En offentlig oppdragsgiver kan på et hvilket som helst tidspunkt under framgangsmåten ved tildeling av kontrakt be anbydere eller kandidater om å framlegge alle eller en del av underlagsdokumentene dersom dette er nødvendig for å sikre at framgangsmåten gjennomføres korrekt.

Før den offentlige oppdragsgiveren tildeler kontrakten, skal den, unntatt når det gjelder kontrakter basert på rammeavtaler dersom slike kontrakter inngås i samsvar med artikkel 33 nr. 3 eller artikkel 33 nr. 4 bokstav a), kreve at anbyderen som den har besluttet å tildele kontrakten til, framlegger oppdaterte underlagsdokumenter i samsvar med artikkel 60, og eventuelt artikkel 62. Den offentlige oppdragsgiveren kan innby markedsdeltakere til å supplere eller presisere de sertifikatene som er mottatt i henhold til artikkel 60 og 62.

5. Uten hensyn til nr. 4, skal det ikke kreves at markedsdeltakere skal framlegge underlagsdokumenter eller annen dokumentasjon dersom og i den grad den offentlige oppdragsgiveren har mulighet til å innhente sertifikatene eller de relevante opplysningene direkte ved å gå inn i en nasjonal database som er tilgjengelig vederlagsfritt i en medlemsstat, for eksempel et nasjonalt innkjøpsregister, virtuell sel-

skapsinformasjon, et elektronisk dokumentarkiv eller et forhåndsutvelgningssystem.

Uten hensyn til nr. 4, skal det ikke kreves at markedsdeltakere skal framlegge underlagsdokumenter dersom den offentlige oppdragsgiveren som har tildelt kontrakten eller inngått rammeavtalen, allerede er i besittelse av disse dokumentene.

Med hensyn til første ledd skal medlemsstatene sikre at databaser som inneholder relevante opplysninger om markedsdeltakere og som deres offentlige oppdragsgivere har tilgang til, også er tilgjengelige på samme vilkår for offentlige oppdragsgivere i de andre medlemsstatene.

6. Medlemsstatene skal gjøre tilgjengelig og oppdatere i e-Certis en fullstendig liste over databaser som inneholder relevante opplysninger om markedsdeltakere og som offentlige oppdragsgivere fra de andre medlemsstatene har tilgang til. På anmodning skal medlemsstatene oversende til de andre medlemsstatene alle opplysninger knyttet til databasene nevnt i denne artikkel.

Artikkel 60

Dokumentasjon

1. Offentlige oppdragsgivere kan kreve sertifikater, erklæringer og annen dokumentasjon nevnt i nr. 2, 3 og 4 i denne artikkel og vedlegg XII som bevis for at det ikke foreligger utelukkelsesgrunner som nevnt i artikkel 57, og for om utvelgingskriteriene er overholdt, i samsvar med artikkel 58.

Offentlige oppdragsgivere skal ikke kreve annen dokumentasjon enn den som er nevnt i denne artikkel og i artikkel 62. Når det gjelder artikkel 63, kan markedsdeltakerne benytte alle hensiktsmessige midler for å dokumentere overfor den offentlige oppdragsgiveren at de har de nødvendige ressursene til rådighet.

2. Offentlige oppdragsgivere skal godta følgende som fyllestgjørende bevis for at ikke noen av tilfellene som er angitt i artikkel 57, gjelder for markedsdeltakeren:
 - a) når det gjelder nr. 1 i nevnte artikkel, at det legges fram et utdrag fra det relevante registeret, for eksempel strafferegistret eller, i mangel av dette, et tilsvarende dokument utstedt av vedkommende retts- eller forvaltningsmyndighet i medlemsstaten, i hjemstaten eller i markedsdeltakerens etableringsstat, som viser at disse kravene er oppfylt,

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

- b) når det gjelder nr. 2 og nr. 4 bokstav b) i nevnte artikkel, et sertifikat utstedt av vedkommende myndighet i den berørte medlemsstaten eller tredjestaten.

Dersom den berørte medlemsstaten eller tredjestaten ikke utsteder slike dokumenter eller sertifikater, eller dersom disse ikke omfatter alle tilfellene som er angitt i nr. 1 og nr. 2 og nr. 4 bokstav b) i artikkel 57, kan de erstattes av en erklæring under ed eller, i medlemsstater eller tredjestater der det ikke avgis slik erklæring under ed, en forsikring på ære og samvitighet avgitt av den aktuelle personen overfor vedkommende retts- eller forvaltningsmyndighet, en notarius publicus eller et vedkommende bransjeorgan i medlemsstaten, i hjemstaten eller i markedsdeltakerens etableringsstat.

En medlemsstat skal, dersom det er relevant, avgi en offisiell erklæring om at dokumentene eller sertifikatene nevnt i dette nummer, ikke er utstedt, eller at de ikke omfatter alle tilfellene som er angitt i nr. 1 og nr. 2 og nr. 4 bokstav b) i artikkel 57. Slike offisielle erklæringer skal gjøres tilgjengelige gjennom det nettbaserte lageret for sertifikater (e-Certis) nevnt i artikkel 61.

3. Som hovedregel kan bevis på markedsdeltakerens økonomiske og finansielle evne utgjøres av én eller flere av referansene oppført i vedlegg XII del I.

Dersom markedsdeltakeren har gyldige grunner til ikke å kunne legge fram de referansene som den offentlige oppdragsgiveren har anmodet om, kan vedkommende godtgjøre sin økonomiske og finansielle evne med ethvert annet dokument som den offentlige oppdragsgiveren anser som egnet.

4. Bevis på markedsdeltakernes tekniske evne kan legges fram i én eller flere av formene oppført i vedlegg XII del II, avhengig av art, mengde eller betydning samt anvendelsen av bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene.
5. På anmodning skal medlemsstatene gjøre tilgjengelig for de andre medlemsstatene alle opplysninger knyttet til utelukkelsesgrunnene oppført i artikkel 57, anbyrernes egnethet til å utøve den yrkesmessige virksomheten og økonomiske og tekniske evne nevnt i artikkel 58, samt alle opplysninger knyttet til dokumentasjonen nevnt i denne artikkel.

Artikkel 61

Nettbasert lager for sertifikater (e-Certis)

1. Med sikte på å forenkle anbud på tvers av landegrensene, skal medlemsstatene sikre at opplysningene om sertifikater og andre former for dokumentasjon som er lagt inn i e-Certis, som er opprettet av Kommissjonen, hele tiden holdes oppdatert.
2. Offentlige oppdragsgivere skal ha tilgang til e-Certis og skal i første rekke kreve den typen sertifikater eller skjemaer for dokumentasjon som e-Certis inneholder.
3. Kommissjonen skal gjøre alle språkversjonene av ESPD tilgjengelig i e-Certis.

Artikkel 62

Standarder for kvalitetssikring og standarder for miljøstyring

1. Dersom offentlige oppdragsgivere krever at det framlegges sertifikater utstedt av uavhengige organer som bekrefter at markedsdeltakeren overholder visse kvalitetssikringsstandarder, herunder om tilgjengelighet for funksjonshemmede, skal de vise til kvalitetssikringssystemer basert på relevante serier av europeiske standarder som er sertifisert av akkrediterte organer. De skal anerkjenne likeverdige sertifikater fra organer etablert i andre medlemsstatene. De skal også godta annen dokumentasjon på likeverdige kvalitetssikringstiltak dersom den aktuelle markedsdeltakeren ikke hadde mulighet til å innhente slike sertifikater innen de relevante fristene av årsaker som ikke kan tilskrives nevnte markedsdeltaker, forutsatt at markedsdeltakeren dokumenterer at de foreslåtte kvalitetssikringstiltakene er i samsvar med de kvalitetssikringsstandardene som kreves.
2. Dersom offentlige oppdragsgivere krever at det framlegges sertifikater utstedt av uavhengige organer som bekrefter at markedsdeltakeren overholder visse miljøstyringsordninger eller -standarder, skal de vise til unionsordningen for miljøstyring og miljørevisjon (EMAS) eller til andre miljøstyringsordninger anerkjent i samsvar med artikkel 45 i forordning (EF) nr. 1221/2009, eller andre miljøstyringsstandarder basert på de relevante europeiske eller internasjonale standardene fra akkrediterte organer. De skal anerkjenne likeverdige sertifikater fra organer etablert i andre medlemsstatene.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

Dersom en markedsdeltaker påviselig ikke hadde tilgang til slike sertifikater, eller ikke hadde noen mulighet til å oppnå dem innen de relevante fristene, av årsaker som ikke kan tilskrives denne markedsdeltakeren, skal den offentlige oppdragsgiveren også godta annen dokumentasjon på miljøstyringstiltak, forutsatt at markedsdeltakeren dokumenterer at disse tiltakene er likeverdige med dem som kreves i henhold til den gjeldende miljøstyringsordningen eller -standard.

3. Medlemsstatene skal på anmodning i samsvar med artikkel 86 gjøre tilgjengelig for andre medlemsstater alle opplysninger knyttet til dokumentene framlagt som bevis på samsvar med kvalitets- og miljøstandardene nevnt i nr. 1 og 2.

Artikkel 63

Utnyttelse av andre enheters kapasitet

1. Med hensyn til kriteriene i forbindelse med økonomisk og finansiell evne som angitt i henhold til artikkel 58 nr. 3, og til kriteriene i forbindelse med teknisk og yrkesmessig evne som angitt i henhold til artikkel 58 nr. 4, kan en markedsdeltaker, dersom det er hensiktsmessig og for en bestemt kontrakt, basere seg på andre enheters kapasitet, uavhengig av den rettslige arten av deres forbindelse. Med hensyn til kriteriene i forbindelse med utdanningsmessige og faglige kvalifikasjoner nevnt i bokstav f) i vedlegg XII del II, eller til relevant yrkeserfaring, kan imidlertid markedsdeltakere bare utnytte andre enheters kapasitet dersom sistnevnte skal utføre de bygge- og anleggsarbeidene eller tjenestene som det kreves slik kapasitet til. Dersom en markedsdeltaker ønsker å utnytte andre enheters kapasitet, skal den dokumentere overfor den offentlige oppdragsgiveren at den vil ha rådighet over de nødvendige ressursene, for eksempel ved å framlegge en erklæring om dette fra disse enhetene.

Den offentlige oppdragsgiveren skal i samsvar med artikkel 59, 60 og 61 kontrollere om de enhetene hvis kapasitet markedsdeltakeren har til hensikt å utnytte, overholder de relevante utvelgingskriteriene, og hvorvidt det foreligger utelukkelsesgrunner i henhold til artikkel 57. Den offentlige oppdragsgiveren skal kreve at markedsdeltakeren erstatter en enhet som ikke overholder et relevant utvelgingskriterium, eller som det foreligger obligatoriske utelukkelsesgrunner for. Den offent-

lige oppdragsgiveren kan kreve, eller kan pålegges av medlemsstaten å kreve at markedsdeltakeren erstatter en enhet som det foreligger ikke-obligatoriske utelukkelsesgrunner for.

Dersom en markedsdeltaker utnytter andre enheters kapasitet når det gjelder kriterier knyttet til økonomisk og finansiell evne, kan den offentlige oppdragsgiveren kreve at markedsdeltakeren og disse enhetene er solidarisk ansvarlige for gjennomføringen av kontrakten.

På samme vilkår kan en gruppe av markedsdeltakere som nevnt i artikkel 19 nr. 2, utnytte kapasiteten til deltakere i gruppen eller til andre enheter.

2. Når det gjelder bygge- og anleggskontrakter, kontrakter om tjenesteyting og monterings- eller installeringsarbeid i forbindelse med en kontrakt om varekjøp, kan offentlige oppdragsgivere kreve at visse kritiske oppgaver utføres direkte av anbyderen selv, eller dersom anbudet er innlevert av en gruppe markedsdeltakere som nevnt i artikkel 19 nr. 2, av en deltaker i den gruppen.

Artikkel 64

Offisielle lister over godkjente markedsdeltakere samt sertifisering utført av offentligrettslige eller privatrettslige organer

1. Medlemsstatene kan opprette eller vedlikeholde offisielle lister over godkjente entreprenører, leverandører eller tjenesteytere, eller innføre sertifisering ved sertifiseringsorganer som er i samsvar med europeiske sertifiseringsstandarder i henhold til vedlegg VII.

De skal underrette Kommisjonen og de andre medlemsstatene om adressen til sertifiseringsorganet eller til det organet som er ansvarlig for de offisielle listene, som søknadene skal sendes til.

2. Medlemsstatene skal tilpasse vilkårene for registrering på de offisielle listene nevnt i nr. 1, og for utstedelsen av sertifikater fra sertifiseringsorganer, til bestemmelsene i dette underavsnitt.

Medlemsstatene skal også tilpasse disse vilkårene til artikkel 63 med hensyn til søknader om registrering innsendt av markedsdeltakere som tilhører en gruppe og hevder å ha tilgang til ressurser som vil bli stilt til deres rådighet av de andre selskapene i gruppen. I slike tilfeller skal disse markedsdeltakerne kunne dokumentere overfor den myndigheten som oppretter den offisielle listen at de vil ha disse ressur-

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

sene til rådighet i hele gyldighetstiden for det sertifikatet som bekrefter at de er registrert på den offisielle listen, og at disse selskapene i hele det samme tidsrommet fortsatt vil oppfylle de kvalitative utvelgingskravene som er omfattet av den offisielle listen eller sertifikatet som markedsdeltakerne baserer sin registrering på.

3. Markedsdeltakere som er registrert i de offisielle listene eller som har et sertifikat, kan for hver enkelt kontrakt oversende den offentlige oppdragsgiveren et registreringsbevis utstedt av vedkommende myndighet, eller sertifikatet utstedt av vedkommende sertifiseringsorgan.

Disse sertifikatene skal angi de referanser som gjorde at disse markedsdeltakerne ble registrert på den offisielle listen eller ble sertifisert, samt hvilken klassifisering som er angitt i listen.

4. Sertifisert registrering fra vedkommende organer på offisielle lister eller et sertifikat utstedt av sertifiseringsorganet, utgjør en formodning om egnethet med hensyn til krav til kvalitativ utvelging omfattet av den offisielle listen eller sertifikatet.
5. Opplysninger som kan utledes av registrering på offisielle lister eller av sertifisering, skal ikke bestrides uten en begrunnelse. Når det gjelder innbetaling av trygde- og pensjonspremie og skatt, kan det kreves at registrerte markedsdeltakere legger fram et tilleggssertifikat for hver kontrakt som skal tildeles.

Offentlige oppdragsgivere i andre medlemsstater skal anvende nr. 3 og første ledd i dette nummer bare til fordel for markedsdeltakere som er etablert i den medlemsstaten der den offisielle listen føres.

6. Kravene til bevis for kriteriene for kvalitativ utvelging omfattet av den offisielle listen eller sertifikatet, skal være i samsvar med artikkel 60, og eventuelt artikkel 62. Ved registrering av markedsdeltakere fra andre medlemsstater på en offisiell liste eller for sertifisering av markedsdeltakere, skal det ikke kreves ytterligere beviser eller erklæringer enn dem som kreves av nasjonale markedsdeltakere.

Markedsdeltakere kan når som helt anmode om å bli registrert på en offisiell liste eller om at det utstedes et sertifikat. De skal i løpet av rimelig kort tid underrettes om beslutningen til den myndigheten som utarbeider den offisielle listen eller til vedkommende sertifiseringsorgan.

7. Markedsdeltakere fra andre medlemsstater skal ikke pålegges slik registrering eller serti-

fisering for å kunne delta i en offentlig kontrakt. Offentlige oppdragsgivere skal anerkjenne likeverdige sertifikater fra organer etablert i andre medlemsstater. De skal også godta andre likeverdige former for dokumentasjon.

8. På anmodning skal medlemsstatene gjøre tilgjengelig for de andre medlemsstatene alle opplysninger knyttet til dokumenter utarbeidet som bevis for at markedsdeltakerne oppfyller kravene til å kunne bli registrert på den offisielle listen over godkjente markedsdeltakere, eller som bevis for at markedsdeltakere fra andre medlemsstater innehar en likeverdig sertifisering.

Underavsnitt 2

Reduksjon av antall kandidater, anbud og løsninger

Artikkel 65

Reduksjon av antall ellers kvalifiserte kandidater som skal innbys til å delta

1. Ved begrensede anbudskonkurranser, konkurranseframgangsmåter med forhandling, framgangsmåter med konkurransepreget dialog og innovasjonspartnerskap, kan offentlige oppdragsgivere begrense det antallet kandidater som overholder utvelgingskriteriene som de vil innby til å innlevere anbud eller gjennomføre en dialog, forutsatt at et minste antall kvalifiserte kandidater i samsvar med nr. 2 er tilgjengelig.
2. Offentlige oppdragsgivere skal i kunningjøringen av konkurranse eller i innbydelsen til å bekrefte interesse angi hvilke objektive og ikke-diskriminerende kriterier eller regler de vil anvende, det minste antallet og, der dette er hensiktsmessig, det største antallet kandidater de vil innby.

Ved en begrenset anbudskonkurranse skal det minste antallet kandidater være fem. Ved konkurranseframgangsmåte med forhandling, framgangsmåte med konkurransepreget dialog og innovasjonspartnerskap skal det minste antallet kandidater være tre. Under enhver omstendighet skal antallet kandidater som innbys være tilstrekkelig til å sikre reell konkurranse.

Offentlige oppdragsgivere skal innby et antall kandidater som minst er like høyt som det minste antallet. Dersom imidlertid antallet kandidater som oppfyller utvelgingskriteriene og minstekravene til kapasitet som nevnt i

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

artikkel 58 nr. 5, er lavere enn det minste antallet, kan offentlige oppdragsgivere fortsette framgangsmåten ved å innby kandidatene med nødvendig kapasitet. I forbindelse med den samme framgangsmåten kan offentlige oppdragsgivere ikke ta med markedsdeltakere som ikke anmodet om deltaking, eller kandidater som ikke har nødvendig kapasitet.

Artikkel 66

Reduksjon av antall anbydere og løsninger

Dersom offentlige oppdragsgivere benytter seg av muligheten til å redusere antallet anbydere det skal forhandles med, som fastsatt i artikkel 29 nr. 6 eller løsninger som skal diskuteres, som fastsatt i artikkel 30 nr. 4, skal de gjøre dette ved å anvende tildelingskriteriene som er angitt i innkjøpsdokumentene. Antallet som til slutt blir stående igjen, skal sikre reell konkurranse i den grad at det er et tilstrekkelig antall anbydere, løsninger eller kvalifiserte kandidater.

Underavsnitt 3

Kontraktstildeling

Artikkel 67

Kriterier for kontraktstildeling

1. Med forbehold for nasjonale lover og forskrifter om pris for visse varer eller vederlag for visse tjenester, skal offentlige oppdragsgivere basere tildelingen av offentlige kontrakter på det økonomisk mest fordelaktige tilbudet.
2. Det økonomisk mest fordelaktige tilbudet fra den offentlige oppdragsgiverens synspunkt skal fastslås på grunnlag av pris eller kostnad ved hjelp av en kostnadseffektivitetsstrategi, for eksempel beregning av livssyklus-kostnad i samsvar med artikkel 68, og kan omfatte beste forhold mellom pris og kvalitet, som skal vurderes på grunnlag av kriterier, herunder kvalitative, miljømessige og/eller samfunnsmessige aspekter, knyttet til gjenstanden for den aktuelle offentlige kontrakten. Slike kriterier kan for eksempel omfatte:
 - a) kvalitet, herunder teknisk verdi, estetiske og funksjonelle egenskaper, tilgjengelighet, universell utforming, samfunnsmessige, miljømessige og nyskapende egenskaper samt handel og dens vilkår,
 - b) organiseringen av og kvalifikasjonene og erfaringen til det personalet som er utpekt til å gjennomføre kontrakten, dersom kvaliteten til det utpekte personalet kan ha en

vesentlig betydning for nivået på gjennomføringen av kontrakten, eller

- c) ettersalgstjeneste og teknisk bistand, leveringsvilkår som leveringsdato, leveringsprosess og leveringsfrist eller frist for ferdigstilling.

Kostnadselementet kan også være i form av en fast pris eller fast kostnad, der markedsdeltakerne utelukkende konkurrerer med hensyn til kvalitetskriterier.

Medlemsstatene kan fastsette at offentlige oppdragsgivere ikke kan bruke utelukkende pris eller utelukkende kostnad som eneste tildelingskriterium, eller kan begrense bruken av dem til visse kategorier av offentlige oppdragsgivere eller visse typer kontrakter.

3. Tildelingskriteriene skal anses å være forbundet med den offentlige kontraktens gjenstand dersom de er knyttet til de bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene som skal ytes i henhold til denne kontrakten, med hensyn til alle aspekter og på ethvert stadium i deres livssyklus, herunder faktorer som inngår i:
 - a) den spesifikke prosessen med produksjon av, levering av eller handel med disse bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene, eller
 - b) en spesifikk prosess på et annet stadium i deres livssyklus, også dersom slike faktorer ikke utgjør noen del av deres materielle innhold.
4. Tildelingskriteriene bør ikke tillegge de offentlige oppdragsgiverne ubegrenset valgfrihet. De skal sikre mulighet for effektiv konkurranse og følges av spesifikasjoner som gjør det mulig å kontrollere anbydernes opplysninger på en effektiv måte for å kunne vurdere hvor godt anbyderne overholder tildelingskriteriene. Ved tvil skal de offentlige oppdragsgiverne effektivt kontrollere nøyaktigheten av opplysningene og dokumentasjonen fra anbyderne.
5. Den offentlige oppdragsgiveren skal i innkjøpsdokumentene angi den relative vekten den tillegger hvert av de kriteriene som er valgt for å bestemme det økonomisk mest fordelaktige tilbudet, unntatt dersom dette bestemmes utelukkende på grunnlag av pris.

Denne vektingen kan uttrykkes i form av et område med en hensiktsmessig største tillatte spredning.

Dersom vekting ikke er mulig av objektive årsaker, skal den offentlige oppdragsgiveren angi kriteriene i prioritert rekkefølge med det viktigste først.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

Artikkel 68

Beregning av livssyklus-kostnader

1. Beregning av livssyklus-kostnader skal i den grad det er relevant, helt eller delvis dekke alle de følgende kostnadene gjennom livssyklusen til et produkt, en tjeneste eller bygge- og anleggsarbeider:
 - a) kostnader som bæres av den offentlige oppdragsgiveren eller andre brukere, for eksempel:
 - i) kostnader forbundet med anskaffelse,
 - ii) brukskostnader, for eksempel forbruk av energi og andre ressurser,
 - iii) vedlikeholdskostnader,
 - iv) kostnader ved kassering, for eksempel kostnader i forbindelse med innsamling og resirkulering.
 - b) kostnader tilskrevet ekstern miljøvirkning knyttet til produktet, tjenestene eller bygge- og anleggsarbeidene i deres livssyklus, forutsatt at deres pengeverdi kan bestemmes og kontrolleres; slike kostnader kan omfatte kostnaden for utslipp av klimagasser og av andre utslipp av forurensende stoffer, samt andre kostnader i forbindelse med begrensning av klimændringene.
2. Dersom offentlige oppdragsgivere vurderer kostnadene ved hjelp av en metode for beregning av livssyklus-kostnader, skal de i innkjøpsdokumentene angi hvilke opplysninger som skal gis av anbyderne, og hvilken metode den offentlige oppdragsgiveren vil bruke til å bestemme livssyklus-kostnadene på grunnlag av disse opplysningene.

Metoden som brukes til å vurdere kostnader tilskrevet ekstern miljøvirkning, skal oppfylle alle følgende vilkår:

 - a) den er basert på objektivt kontrollerbare kriterier som ikke innebærer forskjellsbehandling. Særlig dersom den ikke er fastsatt for gjentatt eller stadig anvendelse, skal den ikke utilbørlig favorisere eller forfordle visse markedsdeltakere,
 - b) den er tilgjengelig for alle berørte parter.
 - c) de opplysningene som kreves kan framskaffes med rimelig innsats av normalt akt-somme markedsdeltakere, herunder markedsdeltakere fra tredjestater som er parter i GPA eller andre internasjonale avtaler som Unionen er bundet av.
3. Når en felles metode for beregning av livssyklus-kostnader er gjort obligatorisk ved en regelverksakt i Unionen, skal den felles meto-

den anvendes på vurderingen av livssyklus-kostnadene.

En liste over slike regelverksakter, og om nødvendig de delegerte rettsaktene som utfyller dem, er oppført i vedlegg XIII. Kommisjonen skal gis myndighet til å vedta delegerte rettsakter i samsvar med artikkel 87 når det gjelder oppdatering av denne listen, når en oppdatering av listen er nødvendig på grunn av vedtakelse av ny lovgivning som gjør en felles metode obligatorisk, eller på grunn av oppheving eller endring av eksisterende rettsakter

Artikkel 69

Unormalt lave anbud

1. Offentlige oppdragsgivere skal kreve at markedsdeltakere gir en forklaring på prisen eller kostnadene som er foreslått i anbudet, dersom anbudene virker unormalt lave i forhold til bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene.
2. Forklaringene nevnt i nr. 1, kan særlig gjelde:
 - a) besparelser i forbindelse med produksjonsprosessen, tjenesteytingen eller byggemetoden,
 - b) de valgte tekniske løsningene eller eventuelle særlig gunstige vilkår som anbyderen har til rådighet for å levere varene, yte tjenestene eller utføre arbeidet,
 - c) den nyskapende karakteren ved arbeidet, varene eller tjenestene som er foreslått av anbyderen,
 - d) overholdelse av forpliktelsene nevnt i artikkel 18 nr. 2,
 - e) overholdelse av forpliktelsene nevnt i artikkel 71,
 - f) anbyderens mulighet til å få statsstøtte.
3. Den offentlige oppdragsgiveren skal i samråd med anbyderen vurdere de opplysningene som er gitt. Den kan bare avvise anbudet dersom den dokumentasjonen som er gitt, ikke på tilfredsstillende måte gjør rede for det lave pris- eller kostnadsnivået som er foreslått, idet det tas hensyn til elementene nevnt i nr. 2.

Offentlige oppdragsgivere skal avvise anbudet dersom de har fastslått at anbudet er unormalt lavt fordi det ikke er i samsvar med de gjeldende forpliktelsene nevnt i artikkel 18 nr. 2.
4. Dersom en offentlig oppdragsgiver fastslår at et anbud er unormalt lavt fordi anbyderen har mottatt statsstøtte, kan anbudet bare avvises på dette grunnlag alene etter samråd med anbyderen, og dersom anbyderen innen en til-

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

strekkelig frist som den offentlige oppdragsgiver fastsetter, ikke kan godtgjøre at den aktuelle støtten er forenlig med det indre marked i henhold til artikkel 107 i TEUV. Dersom den offentlige oppdragsgiveren avviser et tilbud under slike omstendigheter, skal den underrette Kommisjonen om dette.

5. Medlemsstatene skal på anmodning gjøre tilgjengelig for andre medlemsstater gjennom forvaltningssamarbeid alle opplysninger den har til rådighet, for eksempel lover, forskrifter, allmenngyldige kollektive avtaler eller nasjonale tekniske standarder knyttet til bevisene og dokumentene som er framlagt i forbindelse med de opplysningene som er angitt i nr. 2.

Kapittel IV

Gjennomføring av kontrakt

Artikkel 70

Vilkår for gjennomføring av kontrakter

Offentlige oppdragsgivere kan fastsette særlige vilkår knyttet til gjennomføringen av en kontrakt, forutsatt at de er knyttet til kontraktens gjenstand i henhold til artikkel 67 nr. 3 og angitt i utlysingen av konkurranse eller i innkjøpsdokumentene. Disse vilkårene kan omfatte økonomiske, innovasjonsrelaterte, miljømessige, samfunnsmessige og sysselsettingsrelaterte hensyn.

Artikkel 71

Underleveranser

1. Underleverandørens overholdelse av forpliktelsene nevnt i artikkel 18 nr. 2, sikres gjennom hensiktsmessige tiltak fra vedkommende nasjonale myndigheter innenfor deres ansvarsområder og oppgaver.
2. Den offentlige oppdragsgiver kan i innkjøpsdokumentene be, eller pålegges av en medlemsstat å be, om at anbyderen i sitt tilbud angir om denne har til hensikt å overdra en del av kontrakten til tredjemann og eventuelle underleverandører.
3. Medlemsstatene kan fastsette at på anmodning fra underleverandøren og dersom kontraktens art tillater det, skal den offentlige oppdragsgiveren overføre skyldige beløp direkte til underleverandøren for tjenester, varer eller bygge- og anleggsarbeider som er ytt til markedsdeltakeren som den offentlige kontrakten er tildelt til (hovedleverandøren). Slike tiltak kan omfatte hensiktsmessige ordninger som gjør det mulig for hovedleverandøren å bestride ikke-skyldige

beløp. Ordningene for denne betalingsmåten skal angis i innkjøpsdokumentene.

4. Nr. 1–3 berører ikke spørsmålet om hovedleverandørens ansvar.
5. Når det gjelder bygge- og anleggskontrakter og med hensyn til tjenester som skal ytes ved et anlegg som er under direkte tilsyn av den offentlige oppdragsgiveren, skal den offentlige oppdragsgiveren etter tildelingen av kontrakten og senest når gjennomføringen av kontrakten påbegynnes, kreve at hovedleverandøren angir overfor den offentlige oppdragsgiveren navnet på, kontaktopplysningene til og de juridiske representantene for dens underleverandører som deltar i slike arbeider eller tjenester, dersom disse opplysningene er kjent på dette tidspunkt. Den offentlige oppdragsgiveren skal kreve at hovedleverandøren underretter den offentlige oppdragsgiveren om eventuelle endringer i disse opplysningene i løpet av kontraktstiden, samt om de nødvendige opplysningene for eventuelle nye underleverandører som den senere benytter til slike arbeider eller tjenester.

Uten hensyn til første ledd, kan medlemsstatene direkte pålegge hovedleverandøren forpliktelsen til å gi de nødvendige opplysningene.

Dersom det er nødvendig med hensyn til nr. 6 bokstav b) i denne artikkel, skal de nødvendige opplysningene ledsages av underleverandørens egenerklæringer som fastsatt i artikkel 59. Gjennomføringstiltakene nevnt i nr. 8 i denne artikkel, kan fastsette at underleverandører som presenteres etter at kontrakten er tildelt, skal framlegge sertifikatene og andre underlagsdokumenter i stedet for egenerklæringen.

Første ledd får ikke anvendelse på leverandører.

Offentlige oppdragsgivere kan utvide, eller kan pålegges av medlemsstatene å utvide forpliktelsene fastsatt i første ledd til for eksempel:

- a) kontrakter om varekjøp, andre kontrakter om tjenesteyting enn dem som gjelder tjenester som skal ytes ved de anleggene som er under direkte tilsyn av den offentlige oppdragsgiveren, eller til leverandører som deltar i bygge- og anleggskontrakter eller kontrakter om tjenesteyting,
 - b) underleverandører til hovedleverandørens underleverandører eller enda lenger ned i underleverandørkjeden.
6. Med mål om å unngå brudd på forpliktelsene nevnt i artikkel 18 nr. 2, kan det treffes hensiktsmessige tiltak, for eksempel:

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

- a) Dersom nasjonal lovgivning i en medlemsstat fastsetter en ordning med solidaransvar mellom underleverandører og hovedleverandøren, skal den berørte medlemsstaten sikre at de relevante reglene anvendes i samsvar med vilkårene angitt i artikkel 18 nr. 2.
 - b) Offentlige oppdragsgivere kan i samsvar med artikkel 59, 60 og 61 kontrollere eller pålegges av medlemsstaten å kontrollere hvorvidt det foreligger utelukkelsesgrunner for underleverandører i henhold til artikkel 57. I så fall skal den offentlige oppdragsgiveren kreve at markedsdeltakeren erstatter en underleverandør som kontrollen har vist at det foreligger obligatoriske utelukkelsesgrunner for. Den offentlige oppdragsgiveren kan kreve, eller kan pålegges av medlemsstaten å kreve at markedsdeltakeren erstatter en underleverandør som kontrollen har vist at det foreligger ikke-obligatoriske utelukkelsesgrunner for.
7. Medlemsstatene kan fastsette strengere ansvarsregler i henhold til nasjonal lovgivning, eller gå lenger i henhold til nasjonal lovgivning om direkte betalinger til underleverandører, for eksempel ved å fastsette bestemmelser om direkte betaling til underleverandører uten at det skal være nødvendig for dem å anmode om slik direkte betaling.
8. Medlemsstater som har valgt å fastsette tiltak i henhold til nr. 3, 5 eller 6, skal ved lov eller forskrift og idet det tas hensyn til unionsretten, angi vilkårene for gjennomføring av disse tiltakene. Medlemsstater som gjør dette, kan begrense anvendelsesområdet for eksempel til visse typer kontrakter, visse kategorier av offentlige oppdragsgivere eller markedsdeltakere, eller til visse beløp.
- Artikkel 72*
- Endring av kontrakter i deres løpetid**
1. Kontrakter og rammeavtaler kan endres uten noen ny framgangsmåte ved tildeling av kontrakt i samsvar med dette direktiv i ethvert av følgende tilfeller:
 - a) dersom endringene, uavhengig av deres pengeverdi, er fastsatt i de opprinnelige innkjøpsdokumentene i klare, tydelige og utvetydige revisjonsklausuler, som kan omfatte klausuler om revisjon av prisene, eller revisjonsmuligheter. Slike klausuler skal angi omfanget og arten av mulige endringer eller muligheter samt vilkårene som de kan bli brukt under. De skal ikke tillate endringer eller muligheter som vil endre kontraktens eller rammeavtalens overordnede karakter,
 - b) når det gjelder ytterligere bygge- og anleggsarbeider, tjenester eller varer fra den opprinnelige entreprenøren, som har blitt nødvendige og som ikke var omfattet av det opprinnelige innkjøpet, dersom en endring av entreprenør:
 - i) ikke kan gjøres av økonomiske eller tekniske årsaker, for eksempel krav til utskiftbarhet eller samvirkningsevne for eksisterende utstyr, tjenester eller installasjoner som er kjøpt innenfor rammen av det opprinnelige innkjøpet, og
 - ii) ville medføre betydelig ulemper eller en vesentlig økning av den offentlige oppdragsgiverens kostnader.

En økning i pris skal imidlertid ikke overstige 50 % av den opprinnelige kontraktens verdi. Dersom det foretas flere påfølgende endringer, skal denne begrensningen få anvendelse på verdien av hver endring. Slike påfølgende endringer skal ikke ha til formål å omgå dette direktiv,
 - c) dersom alle følgende vilkår er oppfylt:
 - i) behovet for endringer er forårsaket av omstendigheter som en aktsom offentlig oppdragsgiver ikke kunne forutse,
 - ii) endringen endrer ikke kontraktens overordnede karakter,
 - iii) en økning i pris overstiger ikke 50 % av den opprinnelige kontraktens eller rammeavtalens verdi. Dersom det foretas flere påfølgende endringer, skal denne begrensningen få anvendelse på verdien av hver endring. Slike påfølgende endringer skal ikke ha til formål å omgå dette direktiv,
 - d) dersom en ny entreprenør erstatter den som den offentlige oppdragsgiveren opprinnelig hadde tildelt kontrakten til, som følge av enten:
 - i) en utvetydig revisjonsklausul eller revisjonsmulighet i samsvar med bokstav a),
 - ii) at en annen markedsdeltaker som overholder kriteriene for den kvalitative utvelgingen som opprinnelig er fastsatt, helt eller delvis trer inn i den opprinnelige entreprenørens sted som følge av omstrukturering i virksomheten, herunder overtakelse, fusjon, opp-

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

kjøp eller konkurs, forutsatt at dette ikke medfører andre vesentlige endringer av kontrakten, og ikke har til hensikt å omgå gjennomføringen av dette direktiv, eller

- iii) i tilfelle den offentlige oppdragsgiveren selv påtar seg hovedleverandørens forpliktelser overfor dens underleverandører, dersom denne muligheten er fastsatt i henhold til nasjonal lovgivning i samsvar med artikkel 71,
- e) dersom endringene, uavhengig av verdi, ikke er vesentlige i henhold til nr. 4.
Offentlige oppdragsgivere som har endret en kontrakt i de tilfellene som er angitt i bokstav b) og c) i dette nummer, skal offentliggjøre en kunngjøring om dette i Den europeiske unions tidende. Slik kunngjøring skal inneholde opplysningene nevnt i vedlegg V del G og skal offentliggjøres i samsvar med artikkel 51.

- 2. Dessuten, og uten at det er nødvendig å kontrollere om vilkårene angitt i bokstav a)–d) i nr. 4 er oppfylt, kan kontraktene likeledes endres uten at det kreves ny framgangsmåte ved tildeling av kontrakt i samsvar med dette direktiv, dersom verdien av endringene er lavere enn begge de følgende verdiene:

- i) de nedre grensene angitt i artikkel 4, og
- ii) 10 % av den opprinnelige kontraktsverdien når det gjelder kontrakter om tjenesteyting og varekjøp, og under 15 % av den opprinnelige kontraktsverdien når det gjelder bygge- og anleggskontrakter.

Endringen kan imidlertid ikke endrer ikke kontraktens eller rammeavtalens overordnede karakter. Dersom det foretas flere påfølgende endringer, skal verdien vurderes på grunnlag av den samlede nettoverdien av de påfølgende endringene.

- 3. Når det gjelder beregningen av prisen nevnt i nr. 2 og bokstav b) og c) i nr. 1, skal den oppdaterte prisen være referanseverdien dersom kontrakten inneholder en prisreguleringsklausul.
- 4. En endring av en kontrakt eller rammeavtale i dens løpetid, skal anses å være vesentlig i henhold til nr. 1 bokstav e) dersom den gjør kontraktens eller rammeavtalens karakter vesentlig forskjellig fra den som opprinnelig ble inngått i alle tilfeller, og uten at det berører nr. 1 og 2, skal en endring anses å være

vesentlig dersom minst ett av følgende vilkår er oppfylt:

- a) endringen innfører vilkår som, dersom de hadde inngått i den opprinnelige framgangsmåten ved tildeling av kontrakt, ville ha gjort det mulig å delta for andre kandidater enn de som opprinnelig ble utvalgt, ville ha gjort det mulig å godta et annet anbud enn det som opprinnelig ble godkjent, eller ville ha tiltrukket andre deltakere til framgangsmåten ved tildeling av kontrakt,
- b) endringen endrer den økonomiske balansen i kontrakten eller rammeavtalen til entreprenørens fordel på en måte som ikke var fastsatt i den opprinnelige kontrakten eller rammeavtalen,
- c) endringen utvider kontraktens eller rammeavtalens omfang i betydelig grad,
- d) dersom en ny entreprenør erstatter den som den offentlige oppdragsgiveren opprinnelig hadde tildelt kontrakten til, i andre tilfeller enn dem som er fastsatt i nr. 1 bokstav d).
- 5. Det skal kreves en ny framgangsmåte ved tildeling av kontrakt i samsvar med dette direktiv ved andre endringer av bestemmelsene om en offentlig kontrakt eller rammeavtale i dens løpetid enn dem som er fastsatt i nr. 1 og 2.

Artikkel 73

Heving av kontrakter

Medlemsstatene skal sikre at offentlige oppdragsgivere minst under følgende omstendigheter og på vilkår bestemt ved gjeldende nasjonal lovgivning, har mulighet til å heve en offentlig kontrakt i dens løpetid, dersom:

- a) kontrakten har vært gjenstand for en betydelig endring, som ville ha krevd en ny framgangsmåte ved tildeling av kontrakt i henhold til artikkel 72,
- b) entreprenøren, på det tidspunktet kontrakten ble tildelt, var i én av situasjonene nevnt i artikkel 57 nr. 1, og derfor skulle ha vært utelukket fra framgangsmåten ved tildeling av kontrakt,
- c) kontrakten ikke skulle ha vært tildelt entreprenøren i lys av en alvorlig overtredelse av forpliktelsene fastsatt i traktatene og dette direktiv, som er fastsatt av Den europeiske unions domstol innenfor rammen av en framgangsmåte i henhold til artikkel 258 i TEUV.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

Avdeling III

Særlige innkjøpsordninger

Kapittel I

Sosialtjenester og annen særlig tjenesteyting

Artikkel 74

Tildeling av kontrakter for sosialtjenester og annen særlig tjenesteyting

Offentlige kontrakter for sosialtjenester og annen særlig tjenesteyting oppført i vedlegg XIV, skal tildeles i samsvar med dette kapittel, dersom kontraktens verdi er lik eller større enn de nedre grensene angitt i artikkel 4 bokstav d).

Artikkel 75

Offentliggjøring av kunngjøringer

1. Offentlige oppdragsgivere som ønsker å tildele en offentlig kontrakt om tjenesteyting nevnt i artikkel 74, skal gjøre dette kjent på én av følgende måter:
 - a) med en kunngjøring av konkurranse, som skal inneholde opplysningene nevnt i vedlegg V del H, i samsvar med standardskjemaene nevnt i artikkel 51, eller
 - b) med en veiledende kunngjøring, som skal offentliggjøres kontinuerlig og inneholde opplysningene nevnt i vedlegg V del I. Den veiledende kunngjøringen skal spesifikt vise til de typene tjenester som vil være gjenstand for kontrakten som skal tildeles. Den skal angi at kontraktene vil bli tildelt uten ytterligere offentliggjøring og innbyr interesserte markedsdeltakere til å uttrykke sin interesse skriftlig. Første ledd får imidlertid ikke anvendelse dersom en framgangsmåte med forhandling uten forhåndskunngjøring kunne ha vært brukt i samsvar med artikkel 32 for tildeling av en offentlig kontrakt om tjenesteyting.
2. Offentlige oppdragsgivere som har tildelt en offentlig kontrakt om tjenestene nevnt i artikkel 74, skal bekjentgjøre resultatene av framgangsmåten ved tildeling av kontrakt med en kunngjøring av kontraktstildeling, som skal inneholde opplysningene nevnt i vedlegg V del J, i samsvar med standardskjemaene nevnt i artikkel 51. De kan imidlertid sende slike kunngjøringer samlet for hvert kvartal. I så fall skal de sende de samlede kunngjøringene innen 30 dager etter utgangen av hvert kvartal.
3. Kommisjonen skal fastsette standardskjemaene nevnt i nr. 1 og 2 i denne artikkel ved hjelp

av gjennomføringsrettsakter. Disse gjennomføringsrettsaktene skal vedtas etter framgangsmåten med rådgivende komité nevnt i artikkel 89 nr. 2.

4. Kunngjøringene nevnt i denne artikkel, skal offentliggjøres i samsvar med artikkel 51.

Artikkel 76

Prinsipper for tildeling av kontrakter

1. Medlemsstatene skal innføre nasjonale regler for tildeling av kontrakter som er omfattet av dette kapittel, for å sikre at offentlige oppdragsgivere overholder prinsippene om innsyn og likebehandling av markedsdeltakere. Medlemsstatene står fritt til å bestemme hvilke saksbehandlingsregler som får anvendelse, så lenge slike regler tillater offentlige oppdragsgivere å ta hensyn til særtrekkene ved de aktuelle tjenestene.
2. Medlemsstatene skal sikre at offentlige oppdragsgivere har mulighet til å ta hensyn til behovet for å sikre tjenestenes kvalitet, kontinuitet, adgangsmuligheter, tilgjengelighet og omfang, samt at prisene er overkommelige, og de forskjellige kategorier brukes, herunder vanskeligstilte og sårbare grupper, særlige behov, at brukerne får delta og får innflytelse, samt nyskaping Medlemsstatene kan også fastsette at tjenestetilbyderen skal velges på grunnlag av det anbudet som har det beste forhold mellom kvalitet og pris, idet det tas hensyn til kvalitets- og bærekraftskriterier for sosialtjenester.

Artikkel 77

Reserverte kontrakter for visse tjenester

1. Medlemsstatene kan fastsette at offentlige oppdragsgivere kan gi en organisasjon retten til å delta i framgangsmåter for tildeling av offentlige kontrakter som utelukkende gjelder de tjenesteytinger innenfor helse-, sosial- og kultursektoren som er nevnt i artikkel 74, som er omfattet av CPV-kodene 75121000-0, 75122000-7, 75123000-4, 79622000-0, 79624000-4, 79625000-1, 80110000-8, 80300000-7, 80420000-4, 80430000-7, 80511000-9, 80520000-5, 80590000-6, fra 85000000-9 til 85323000-9, 92500000-6, 92600000-7, 98133000-4 og 98133110-8.
2. En organisasjon som er nevnt i nr. 1, skal oppfylle alle følgende vilkår:

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

- a) dens mål er å ivareta en oppgave innenfor offentlig tjenesteyting som er knyttet til yting av tjenestene nevnt i nr. 1,
 - b) overskudd reinvesteres med sikte på å oppnå organisasjonens mål. Dersom overskudd utdeles eller omfordes, bør dette skje på grunnlag av deltaking,
 - c) ledelses- eller eierskapsstrukturen i den organisasjonen som gjennomfører kontrakten, er basert på prinsippene for arbeidstakeres eierskap eller medbestemmelse, eller krever aktiv deltaking av arbeidstakere, brukere eller berørte parter, og
 - d) organisasjonen er ikke tildelt noen kontrakt for de aktuelle tjenestene av den aktuelle oppdragsgiveren i henhold til denne artikkel i løpet av de siste tre årene.
3. Kontraktens varighet skal være høyst tre år.
 4. I utlysingen av konkurranse skal det vises til denne artikkel.
 5. Uten hensyn til artikkel 92, skal Kommisjonen vurdere virkningene av denne artikkel og avgis en rapport om gjennomføringen til Europaparlamentet og Rådet innen 18. april 2019.

Kapittel II

Regler for prosjektkonkurranser

Artikkel 78

Virkeområde

Dette kapittel får anvendelse på:

- a) prosjektkonkurranser organisert som en del av en framgangsmåte som fører til tildeling av en kontrakt om offentlig tjenesteyting,
- b) prosjektkonkurranser med premier eller betalinger til deltakerne.

I de tilfellene som er nevnt i bokstav a) i første ledd av denne artikkel, beregnes den nedre grensen nevnt i artikkel 4, på grunnlag av den anslåtte verdien, eksklusive mva, av kontrakten om offentlig tjenesteyting, herunder eventuelle premier eller betalinger til deltakerne.

I de tilfellene som er nevnt i bokstav b) i første ledd av denne artikkel, viser den nedre grensen til den samlede verdien av premier og betalinger, herunder den anslåtte verdien, eksklusive mva, av kontrakten om offentlig tjenesteyting som senere vil kunne tildeles i henhold til artikkel 32 nr. 4, dersom den offentlige oppdragsgiveren har gjort kjent sin hensikt om å tildele en slik kontrakt i kunngjøringen av konkurransen.

Artikkel 79

Kunngjøringer

1. Offentlige oppdragsgivere som har til hensikt å arrangere en prosjektkonkurranse, skal gjøre dette kjent i en konkurransekunngjøring. Dersom de har til hensikt deretter å tildele en kontrakt om tjenesteyting i henhold til artikkel 32 nr. 4, skal dette angis i konkurransekunngjøringen.
2. Offentlige oppdragsgivere som har arrangert en prosjektkonkurranse, skal sende en kunngjøring av resultatene av konkurransen i samsvar med artikkel 51, og skal kunne dokumentere avsendelsesdatoen. Dersom opplysninger om resultatet av konkurransen ville være til hinder for håndheving av loven, i strid med allmennhetens interesse, til skade for bestemte offentlige eller private foretaks rettslige forretningsinteresser eller hindre rettfærdig konkurranse mellom tjenesteytere, trenger slike opplysninger ikke å offentliggjøres.
3. Kunngjøringene nevnt i nr. 1 og 2 i denne artikkel, skal offentliggjøres i samsvar med artikkel 51 nr. 2-6 og artikkel 52. De skal inneholde opplysningene fastsatt i henholdsvis del E og F i vedlegg V i samme format som i standard skjemaene.

Kommisjonen skal fastsette standard skjemaene ved hjelp av gjennomføringsrettsakter. Disse gjennomføringsrettsaktene skal vedtas etter framgangsmåten med rådgivende komité nevnt i artikkel 89 nr. 2.

Artikkel 80

Regler for organisering av prosjektkonkurranser og utvelging av deltakere

1. Når offentlige oppdragsgivere organiserer prosjektkonkurranser, skal de anvende framgangsmåtene som er tilpasset til bestemmelsene i avdeling I og dette kapittel.
2. Adgangen til å delta i prosjektkonkurranser skal ikke begrenses:
 - a) med henvisning til en medlemsstats territorium eller en del av dette,
 - b) med den begrunnelsen at deltakerne i henhold til lovgivningen i den medlemsstaten der konkurransen arrangeres, skal være enten fysiske eller juridiske personer.
3. Ved prosjektkonkurranser med et begrenset antall deltakere, skal de offentlige oppdragsgiverne fastsette klare og ikke-diskriminerende utvelgingskriterier. Under enhver omstendig-

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

het skal antallet kandidater som innbys til å delta, være tilstrekkelig til å sikre reell konkurranse.

Artikkel 81

Juryens sammensetning

Juryen skal utelukkende bestå av fysiske personer som er uavhengige av deltakerne i prosjekt-konkurransen. Dersom en bestemt faglig kvalifikasjon kreves av deltakere i en konkurranse, skal minst en tredel av jurymedlemmene ha denne kvalifikasjonen eller en tilsvarende kvalifikasjon.

Artikkel 82

Juryens avgjørelser

1. Juryen skal være uavhengig i sine avgjørelser eller uttalelser.
2. Juryen skal undersøke planer og prosjekter som framlegges anonymt av kandidatene, og utelukkende på grunnlag av kriteriene angitt i konkurransekunngjøringen.
3. Juryen skal føre opp sin rangering av prosjektene i en rapport, undertegnet av jurymedlemmene, ut fra hvert enkelt prosjekts kvaliteter, sammen med merknader og eventuelle punkter som bør klarlegges.
4. Anonymiteten skal overholdes fram til juryen har avgitt sin uttalelse eller truffet sin beslutning.
5. Kandidatene kan om nødvendig innbys til å svare på spørsmål som juryen har anført i protokollen, for å klarlegge eventuelle aspekter ved prosjektene.
6. Det skal føres fullstendig protokoll over dialogen mellom jurymedlemmene og kandidatene.

Avdeling IV

Styringsprinsipper

Artikkel 83

Håndheving

1. For på en effektiv måte å sikre korrekt og effektiv gjennomføring av dette direktiv, skal medlemsstatene sikre at minst de oppgavene som er angitt i denne artikkel, utføres av én/ett eller flere myndigheter, organer eller strukturer. De skal angi overfor Kommisjonen alle myndigheter, organer eller strukturer som har kompetanse til å utføre disse oppgavene.
2. Medlemsstatene skal sikre at det føres tilsyn med anvendelsen av reglene for offentlige innkjøp.

Dersom tilsynsmyndighetene eller -strukturene på eget initiativ eller ved mottak av opplysninger identifiserer bestemte overtredelser eller systemproblemer, skal de gis myndighet til å melde fra om disse problemene til nasjonale revisjonsmyndigheter, domstoler eller andre egnede myndigheter eller strukturer, for eksempel ombudet, nasjonale parlamenter eller deres komiteer.

3. Resultatene fra tilsynsvirksomheten i henhold til nr. 2, skal gjøres tilgjengelig for offentligheten ved hjelp av egnede informasjonsmåter. Disse resultatene skal også gjøres tilgjengelig for Kommisjonen. De kan for eksempel inngå i tilsynsrapportene nevnt i annet ledd i dette nummer.

Innen 18. april 2017 og hvert tredje år deretter, skal medlemsstatene oversende Kommisjonen en tilsynsrapport som eventuelt omfatter opplysninger om de hyppigst forekommende kildene til feilanstendelse eller rettslig usikkerhet, herunder mulige strukturelle eller tilbakevendende problemer i anvendelsen av reglene, nivået på små og mellomstore bedrifters deltaking i offentlige innkjøp, og om forebygging, påvisning og hensiktsmessig rapportering av tilfeller av bedrageri, korrupsjon, interessekonflikter og andre alvorlige uregelmessigheter i forbindelse med innkjøp.

Kommisjonen kan høyst hvert tredje år be medlemsstatene om å gi opplysninger om den praktiske gjennomføringen av nasjonal strategisk innkjøpspolitikk.

Med hensyn til dette nummer og nr. 4 i denne artikkel, menes med «små og mellomstore bedrifter» det samme som definert i kommisjonsrekommendasjon 2003/361/EF³⁹.

På grunnlag av de opplysningene som mottas i henhold til dette nummer, skal Kommisjonen regelmessig utstede en rapport om gjennomføringen av og beste praksis for nasjonal innkjøpspolitikk i det indre marked.

4. Medlemsstatene skal sikre at:
 - a) informasjon og veiledning om fortolkning og anvendelse av unionsretten for offentlige innkjøp er tilgjengelig vederlagsfritt for å hjelpe offentlige oppdragsgivere og markedsdeltakere, særlig små og mellomstore bedrifter, til å anvende unionsreglene for offentlige innkjøp korrekt, og

³⁹ Kommisjonsrekommendasjon 2003/361/EF av 6. mai 2003 om definisjonen av svært små, små og mellomstore bedrifter (EUT L 124 av 20.5.2003, s. 36).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

- b) at offentlige oppdragsgivere har adgang til støtte med hensyn til planlegging og gjennomføring av framgangsmåter ved tildeling av kontrakt.
5. Medlemsstatene skal, med forbehold for de allmenne framgangsmåtene og arbeidsmetodene som Kommisjonen har innført for sin kommunikasjon og kontakt med medlemsstatene, utpeke et kontaktpunkt for samarbeidet med Kommisjonen med hensyn til anvendelsen av regelverket for offentlige innkjøp.
6. Offentlige oppdragsgivere skal, minst i kontraktens løpetid, oppbevare kopier av alle inngåtte kontrakter som har en verdi på minst:
- 1 000 000 EUR når det gjelder kontrakter om offentlige varekjøp eller kontrakter om offentlig tjenesteyting,
 - 10 000 000 EUR når det gjelder offentlige bygge- og anleggskontrakter.
- Offentlige oppdragsgivere skal gi tilgang til disse kontraktene; tilgang til bestemte dokumenter eller bestemte opplysninger kan imidlertid avslås i den grad og på de vilkår som er fastsatt i gjeldende unionsregler eller nasjonale regler om tilgang til dokumenter og personvern.

Artikkel 84

Individuelle rapporter om framgangsmåter ved tildeling av kontrakter

1. For hver kontrakt eller rammeavtale som er omfattet av dette direktiv, og hver gang av en dynamisk innkjøpsordning opprettes, skal offentlige oppdragsgivere utarbeide en skriftlig rapport som minst skal inneholde følgende:
- den offentlige oppdragsgivers navn og adresse, samt kontraktens, rammeavtalens eller den dynamiske innkjøpsordningens gjenstand og verdi,
 - dersom det er relevant, resultatene av den kvalitative utvelgingen og/eller reduksjonen av antall kandidater, anbud og løsningsalternativer i henhold til artikkel 65 og 66, det vil si:
 - navnene på de utvalgte kandidatene og anbyderne, samt grunnene til at de ble valgt,
 - navnene på de avviste kandidatene og anbyderne, samt grunnene til at de ble avvist,
 - grunnene til avvisning av anbud som anses for å være unormalt lave,
 - navnet på den antatte anbyderen og grunnene til at dette anbud er valgt og, dersom dette er kjent, hvilken andel av kontrakten eller rammeavtalen som den antatte anbyderen har til hensikt å overdra til tredjemand, og, dersom dette er kjent på dette tidspunktet, navnene på hovedleverandørens eventuelle underleverandører,
 - ved konkurranseframgangsmåter med forhandlinger og konkurransepreget dialog, omstendighetene fastsatt i artikkel 26 som berettiger bruken av slike framgangsmåter,
 - ved framgangsmåter med forhandling uten forhåndskunngjøring, omstendighetene nevnt i artikkel 32 som begrunner valget av denne framgangsmåten,
 - dersom det er relevant, grunnene til at den offentlige oppdragsgiveren har bestemt at det ikke skal tildeles noen kontrakt eller rammeavtale eller opprettes noen dynamisk innkjøpsordning,
 - dersom det er relevant, grunnene til at det er brukt andre kommunikasjonsmidler enn elektroniske kommunikasjonsmidler til innlevering av anbud,
 - dersom det er relevant, påviste interessekonflikter og tiltak truffet som følge av dette.
- Denne rapporten kreves ikke for kontrakter som er basert på rammeavtaler dersom disse er inngått i samsvar med artikkel 33 nr. 3 eller artikkel 33 nr. 4 bokstav a).
- I den grad kunngjøringen om kontraktstildeling som er utarbeidet i samsvar med artikkel 50 eller artikkel 75 nr. 2, inneholder opplysninger som kreves i dette nummer, kan offentlige oppdragsgivere vise til den kunngjøringen.
2. Offentlige oppdragsgivere skal dokumentere utviklingen i alle framgangsmåter ved tildeling av kontrakt, uavhengig av om disse gjennomføres med elektroniske midler eller ikke. For dette formål skal de sikre at de oppbevarer tilstrekkelig dokumentasjon til å kunne begrunne beslutninger som treffes i alle stadier av framgangsmåten ved tildeling av kontrakt, for eksempel dokumentasjon om kommunikasjon med markedsdeltakere og interne drøftinger, utarbeiding av innkjøpsdokumentene, eventuelle dialoger eller forhandlinger, utvelging og tildeling av kontrakten. Dokumentasjonen skal oppbevares i minst tre år fra den datoen da kontrakten ble tildelt.
3. Rapporten, eller de viktigste elementene i den, skal oversendes Kommisjonen eller de vedkommende myndigheter, organer eller

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

strukturer som er nevnt i artikkel 83, dersom de ber om det.

Artikkel 85

Nasjonale rapporter og statistiske opplysninger

1. Kommisjonen skal gå gjennom kvaliteten på og fullstendigheten av opplysningene som kan trekkes ut fra de kunngjøringene, nevnt i artikkel 48, 49, 50, 75 og 79, som offentliggjøres i samsvar med vedlegg VIII.

Dersom kvaliteten på og fullstendigheten av opplysningene nevnt i første ledd i dette nummer, ikke er i samsvar med forpliktelsene angitt i artikkel 48 nr. 1, artikkel 49, artikkel 50 nr. 1, artikkel 75 nr. 2, og artikkel 79 nr. 3, skal Kommisjonen be om utfyllende opplysninger fra den berørte medlemsstaten. Innen en rimelig frist skal den berørte medlemsstaten framlegge de manglende statistiske opplysningene som Kommisjonen ber om.

2. Innen 18. april 2017 og hvert tredje år deretter, skal medlemsstatene oversende Kommisjonen en statistisk rapport over innkjøp som ville ha vært omfattet av dette direktiv dersom dets verdi hadde oversteg de relevante nedre grensene fastsatt i artikkel 4, der det angis et anslag av den samlede verdien av slike innkjøp i det aktuelle tidsrommet. Dette anslaget kan særlig være basert på de dataene som er tilgjengelige i henhold til nasjonale krav til offentliggjøring, eller på stikkprøvebaserte anslag.

Denne rapporten kan inngå i rapporten nevnt i artikkel 83 nr. 3.

3. Medlemsstatene skal gi Kommisjonen tilgang til opplysninger om sin institusjonelle organisering knyttet til gjennomføringen av, tilsynet med og håndhevingen av dette direktiv, samt om nasjonale initiativ for å gi veiledning eller bistand til gjennomføringen av unionsreglene for offentlige innkjøp, eller for å håndtere på problemer som oppstår ved gjennomføringen av disse reglene.

Disse opplysningene kan inngå i rapporten nevnt i artikkel 83 nr. 3.

Artikkel 86

Forvaltningssamarbeid

1. Medlemsstatene skal gi hverandre gjensidig bistand og skal treffe tiltak for å kunne samarbeide effektivt for å sikre utveksling av opplysninger om spørsmål nevnt i artikkel 42, 43, 44, 57, 59, 60, 62, 64 og 69. De skal sikre at de opplysningene som utveksles, behandles fortrolig.

2. Vedkommende myndigheter i alle berørte medlemsstater skal utveksle opplysninger i samsvar med personvernlovgivningen fastsatt i europaparlaments- og rådsdirektiv 95/46/EF⁴⁰ og europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/58/EF⁴¹.

3. For å prøve egnetheten ved bruk av informasjonssystemet for det indre marked (IMI) opprettet ved forordning (EU) nr. 1024/2012 for det formål å utveksle opplysninger omfattet av dette direktiv, skal det innledes et forsøksprosjekt innen 18. april 2015.

Avdeling V

Delegert myndighet, gjennomføringsmyndighet og sluttbestemmelser

Artikkel 87

Utøvelse av delegert myndighet

1. Myndigheten til å vedta delegerte rettsakter gis Kommisjonen med forbehold for vilkårene fastsatt i denne artikkel.
2. Myndigheten til å vedta delegerte rettsakter nevnt i artikkel 6, 22, 23, 56 og 68, skal gis Kommisjonen på ubestemt tid fra 17. april 2014.
3. Europaparlamentet eller Rådet kan når som helst tilbakekalle den delegerte myndigheten nevnt i artikkel 6, 22, 23, 56 og 68. En beslutning om tilbakekalling innebærer at den delegerte myndigheten som angis i beslutningen, opphører å gjelde. Den får anvendelse dagen etter at den er offentliggjort i Den europeiske unions tidende, eller på et senere tidspunkt angitt i beslutningen. Den berører ikke gyldigheten av delegerte rettsakter som allerede er trådt i kraft.
4. Så snart Kommisjonen vedtar en delegert rettsakt, skal den underrette Europaparlamentet og Rådet samtidig om dette.
5. En delegert rettsakt vedtatt i henhold til artikkel 6, 22, 23, 56 og 68 trer i kraft bare dersom verken Europaparlamentet eller Rådet har gjort innsigelse innen en frist på to måneder etter at rettsakten ble meddelt Europaparla-

⁴⁰ Europaparlaments- og rådsdirektiv 95/46/EF av 24. oktober 1995 om beskyttelse av fysiske personer i forbindelse med behandling av personopplysninger og om fri utveksling av slike opplysninger (EFT L 281 av 23.11.1995, s. 31).

⁴¹ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/58/EF av 12. juli 2002 om behandling av personopplysninger og personvern i sektoren for elektronisk kommunikasjon (direktivet om personvern og elektronisk kommunikasjon) (EFT L 201 av 31.7.2002, s. 37).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

mentet og Rådet, eller dersom både Europaparlamentet og Rådet innen utløpet av denne fristen har underrettet Kommissjonen om at de ikke har til hensikt å gjøre innsigelse. Denne fristen skal forlenges med to måneder på initiativ fra Europaparlamentets eller Rådet.

Artikkel 88

Framgangsmåte for behandling av hastesaker

1. Delegererte rettsakter vedtatt i henhold til denne artikkel skal tre i kraft umiddelbart og får anvendelse så lenge det ikke er gjort innsigelse i samsvar med nr. 2. Underretningen om en delegert rettsakt til Europaparlamentet og til Rådet skal inneholde en begrunnelse for bruken av framgangsmåten for behandling av hastesaker.
2. Europaparlamentet eller Rådet kan gjøre innsigelse mot en delegert rettsakt etter framgangsmåten nevnt i artikkel 87 nr. 5. I slike tilfeller skal Kommissjonen oppheve rettsakten umiddelbart etter at Europaparlamentet eller Rådet har meddelt sin beslutning om å gjøre innsigelser.

Artikkel 89

Komitéframgangsmåte

1. Kommissjonen skal bistås av Den rådgivende komité for offentlige innkjøp nedsatt ved rådsbeslutning 71/306/EØF⁴². Nevnte komité skal være en komité i henhold til forordning (EU) nr. 182/2011.
2. Når det vises til dette nummer, får artikkel 4 i forordning (EU) nr. 182/2011 anvendelse.
3. Når det vises til dette nummer, får artikkel 5 i forordning (EU) nr. 182/2011 anvendelse.

Artikkel 90

Innarbeiding i nasjonal lovgivning og overgangsbestemmelser

1. Medlemsstatene skal innen 18. april 2016 sette i kraft de lover og forskrifter som er nødvendige for å etterkomme dette direktiv. De skal umiddelbart oversende Kommissjonen teksten til disse bestemmelsene.
2. Uten hensyn til nr. 1 i denne artikkel, kan medlemsstatene utsette anvendelsen av artikkel 22 nr. 1 til 18. oktober 2018, unntatt dersom bru-

ken av elektroniske kommunikasjonsmidler er obligatorisk i samsvar med artikkel 34, 35 eller 36, artikkel 37 nr. 3, artikkel 51 nr. 2 eller artikkel 53.

Uten hensyn til nr. 1 i denne artikkel, kan medlemsstatene utsette anvendelsen av artikkel 22 nr. 1 til 18. april 2017 når det gjelder innkjøpssentraler.

Dersom en medlemsstat velger å utsette anvendelsen av artikkel 22 nr. 1, skal vedkommende medlemsstat fastsette at offentlige oppdragsgivere kan velge mellom følgende kommunikasjonsmidler ved all kommunikasjon og informasjonsutveksling:

- a) elektroniske midler i samsvar med artikkel 22,
 - b) post eller annen egnet forsendelsesform,
 - c) telefaks,
 - d) en kombinasjon av disse.
3. Uten hensyn til nr. 1 i denne artikkel, kan medlemsstatene utsette anvendelsen av artikkel 59 nr. 2 annet ledd til 18. april 2018.
 4. Uten hensyn til nr. 1 i denne artikkel, kan medlemsstatene utsette anvendelsen av artikkel 59 nr. 5 annet ledd til 18. oktober 2018.
 5. Uten hensyn til nr. 1 i denne artikkel, kan medlemsstatene utsette anvendelsen av artikkel 61 nr. 2 annet ledd til 18. oktober 2018.
 6. Når bestemmelsene nevnt i nr. 1-5 vedtas av medlemsstatene, skal de inneholde en henvisning til dette direktiv, eller det skal vises til direktivet når de kunngjøres. Nærmere regler for henvisningen fastsettes av medlemsstatene.
 7. Medlemsstatene skal oversende Kommissjonen teksten til de viktigste internrettslige bestemmelser som de vedtar på det området dette direktiv omhandler.

Artikkel 91

Opphevinger

Direktiv 2004/18/EF oppheves med virkning fra 18. april 2016.

Henvisninger til det opphevede direktiv skal forstås som henvisninger til dette direktiv og leses som angitt i sammenligningstabellen i vedlegg IV.

Artikkel 92

Gjennomgåelse

Kommissjonen skal gjennomgå hvilke økonomiske virkninger anvendelsen av de nedre grensene angitt i artikkel 4, har på det indre marked, særlig når det gjelder faktorer som kontraktstildeling

⁴² Rådsbeslutning 71/306/EØF av 26. juli 1971 om nedsettelse av en komité for offentlige bygge- og anleggskontrakter (EFT L 185 av 16.8.1971, s. 15).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

over landegrensene og transaksjonskostnader, og avgi en rapport om dette til Europaparlamentet og Rådet innen 18. april 2019.

Der det er mulig og hensiktsmessig, skal Kommisjonen vurdere å foreslå en økning av de minstebeløpene som får anvendelse i henhold til GPA, i neste forhandlingsrunde. Dersom minstebeløpene som får anvendelse i henhold til GPA, endres, skal rapporten, der det er relevant, følges opp av et forslag til en regelverksakt som endrer de nedre grensene fastsatt i dette direktiv.

Artikkel 93

Ikrafttredelse

Dette direktiv trer i kraft den 20. dag etter at det er kunngjort i Den europeiske unions tidende.

Artikkel 94

Adressater

Dette direktiv er rettet til medlemsstatene.

Utferdiget i Strasbourg, 26. februar 2014.

For Europaparlamentet	For Rådet
M. SCHULZ	D. KOURKOULAS
President	Formann

[Vedleggene er kunngjort i EUT L 94 av 28.3.2014, s. 144–242]

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

Vedlegg 3

Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/25/EU av 26. februar 2014 om innkjøp foretatt av enheter som driver virksomhet innenfor vann- og energiforsyning, transport og posttjenester, og om oppheving av direktiv 2004/17/EF

EUROPAPARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPEISKE UNION HAR –

under henvisning til traktaten om Den europeiske unions virkemåte, særlig artikkel 53 nr. 1, artikkel 62 og artikkel 114,

under henvisning til forslag fra Europakommisjonen,

etter oversending av utkast til regelverksakt til de nasjonale parlamentene,

under henvisning til uttalelse fra Den europeiske økonomiske og sosiale komité¹,

under henvisning til uttalelse fra Regionkomiteen²,

etter den ordinære regelverksprosessen³ og ut fra følgende betraktninger:

- 1) I lys av resultatene fra Kommisjonens arbeidsdokument av 27. juni 2011 med tittelen «Evaluation Report — Impact and Effectiveness of EU Public Procurement Legislation», virker det hensiktsmessig å opprettholde reglene for innkjøp foretatt av enheter som driver virksomhet innenfor vann- og energiforsyning, transport og posttjenester, siden nasjonale myndigheter fortsatt kan ha innflytelse på atferden til slike enheter, herunder kapitalinteresse og representasjon i enhetenes administrasjons-, ledelses- eller tilsynsorganer. En annen grunn til fortsatt regulering av innkjøp i disse sektorene, er at markedene disse enhetene opererer i er forholdsvis lukket, fordi medlemsstatene har gitt særretter eller eneretter til å levere, stille til rådighet eller drive de nettene som brukes til de aktuelle tjenestene.
- 2) For å sikre at innkjøp foretatt av enheter som driver virksomhet innenfor vann- og energiforsyning, transport og posttjenester,

åpnes for konkurranse, bør det utarbeides bestemmelser som samordner framgangsmåtene ved tildeling av kontrakter med hensyn til kontrakter over en viss verdi. Slik samordning kreves for å sikre at prinsippene i traktaten om Den europeiske unions virkemåte (TEUV) ivaretas, særlig prinsippet om fritt varebytte, etableringsadgang og adgang til å yte tjenester, samt de prinsippene som er avledet av disse, for eksempel prinsippet om likebehandling, ikke-diskriminering, gjensidig anerkjennelse, forholdsmessighet og innsyn. I lys av hva som kjennetegner de sektorene som berøres, bør samordningen av framgangsmåtene ved tildeling av kontrakter på unionsplan, samtidig som den sikrer anvendelsen av de nevnte prinsippene, skape en ramme for god handelspraksis og tillate størst mulig fleksibilitet.

- 3) Når det gjelder innkjøp til en verdi som er lavere enn de nedre grensene som utløser anvendelse av bestemmelsene om samordning på unionsplan, er det hensiktsmessig å vise til rettspraksis fra Den europeiske unions domstol med hensyn til korrekt anvendelse av reglene og prinsippene i TEUV.
- 4) Offentlige innkjøp spiller en sentral rolle i Europa 2020-strategien, fastsatt i kommisjonsmeldingen av 3. mars 2010 med tittelen «Europe 2020 — A strategy for smart, sustainable and inclusive growth» («Europa 2020-strategien for smart, bærekraftig og inkluderende vekst»), som ett av de markedsbaserte virkemidlene som skal brukes til å oppnå smart, bærekraftig og inkluderende vekst og samtidig sikre at offentlige midler brukes på en mest mulig effektiv måte. For dette formål bør reglene for offentlige innkjøp vedtatt i henhold til europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/17/EF⁴ og europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/18/EF⁵, revideres og moderniseres for å gi en mer effek-

¹ EUT C 191 av 29.6.2012, s. 84.

² EUT C 391 av 18.12.2012, s. 49.

³ Europaparlamentets holdning av 15. januar 2014 (ennå ikke offentliggjort i EUT) og rådsbeslutning av 11. februar 2014.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

tiv anvendelse av offentlige midler, ved særlig å gjøre det lettere for små og mellomstore bedrifter (SMB-er) å delta ved offentlige innkjøp, og gjøre det mulig for innkjøpere å utnytte offentlige innkjøp på en bedre måte til støtte for felles samfunns mål. Det er også behov for å presisere grunnleggende begreper og prinsipper for å sikre økt rettsikkerhet og ta hensyn til visse aspekter av Den europeiske unions domstols faste rettspraksis.

- 5) Ved gjennomføringen av dette direktiv bør det tas hensyn til De forente nasjoners konvensjon om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne⁶, særlig i forbindelse med valg av kommunikasjonsmidler, tekniske spesifikasjoner, tildelingskriterier og vilkårene for gjennomføring av en kontrakt.
- 6) Begrepet innkjøp bør i så stor grad som mulig være i samsvar med det begrepet som anvendes i samsvar med europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/24/EU⁷, idet det tas behørig hensyn til særtrekkene i de sektorene som omfattes av dette direktiv.
- 7) Det bør bemerkes at ingenting i dette direktiv pålegger medlemsstatene noen forpliktelse til å konkurransesutsette eller benytte underleverandører tjenesteyting som de ønsker å yte selv, eller til å organisere på annen måte enn ved hjelp av innkjøp i henhold til dette direktiv. Tjenesteyting basert på lover, forskrifter eller arbeidsavtaler, bør ikke omfattes. I enkelte medlemsstater kan dette for eksempel være tilfelle for yting av visse samfunnstjenester, for eksempel drikkevannsforsyning.
- 8) Det bør også bemerkes at dette direktiv ikke bør berøre medlemsstatenes trygdelovgivning. Det bør heller ikke omhandle liberalisering av tjenester av allmenn økonomisk interesse, som er forbeholdt offentlige eller

private foretak, eller privatisering av offentlige foretak som yter tjenester.

Likeledes bør det bemerkes at medlemsstatene fritt kan organisere yting av lovfestede sosialtjenester eller andre tjenester, for eksempel posttjenester, enten som tjenester av allmenn økonomisk interesse eller som ikke-økonomiske tjenester av allmenn interesse, eller som en kombinasjon av disse. Det er hensiktsmessig å presisere at ikke-økonomiske tjenester av allmenn betydning ikke bør høre inn under dette direktivs virkeområde.

- 9) Til slutt bør det bemerkes at dette direktiv ikke berører nasjonale, regionale eller lokale myndigheters frihet til i samsvar med unionsretten å definere tjenester av allmenn økonomisk interesse, tjenestenes omfang og kjennetegnene ved tjenesten som skal ytes, herunder eventuelle vilkår for kvaliteten på tjenesten, for å oppnå målene for den offentlige politikken. Dette direktiv bør heller ikke berøre nasjonale, regionale og lokale myndigheters myndighet til å yte, bestille og finansiere tjenester av allmenn økonomisk interesse i samsvar med artikkel 14 i TEUV og protokoll nr. 26 om tjenester av allmenn interesse som er vedlagt TEUV, og traktaten om Den europeiske union (TEU). Dette direktiv omhandler dessuten ikke finansiering av tjenester av allmenn økonomisk interesse eller medlemsstatenes støtteordninger, særlig på det sosiale området, i samsvar med Unionens konkurranseregler.
- 10) En kontrakt bør bare anses som en bygge- og anleggskontrakt dersom kontraktsgjensstanden spesifikt omfatter utøvelse av de virksomhetene som er oppført i vedlegg II, selv om kontrakten omfatter yting av andre tjenester som er nødvendige for å utøve slik virksomhet. Kontrakter om tjenesteyting, særlig innen eiendomsforvaltning, kan i visse tilfeller omfatte bygge- og anleggsarbeider. I den grad slike bygge- og anleggsarbeider bare er av underordnet betydning i forhold til kontraktens hovedgjensstand, og er en mulig konsekvens av eller et tillegg til denne, vil imidlertid det faktum at slike arbeider omfattes av kontrakten ikke føre til at kontrakten om tjenesteyting klassifiseres som en bygge- og anleggskontrakt.

I lys av de mange ulike typene bygge- og anleggskontrakter, bør imidlertid oppdragsgiverne kunne velge separate eller felles kontrakter for utforming og utførelse av arbeid.

⁴ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/17/EF av 31. mars 2004 om samordning av framgangsmåtene ved tildeling av kontrakter innenfor vann- og energiforsyning, transport og posttjenester (EUT L 134 av 30.4.2004, s. 1).

⁵ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/18/EF av 31. mars 2004 om samordning av framgangsmåtene ved tildeling av offentlige bygge- og anleggskontrakter, kontrakter om offentlige varekjøp og kontrakter om offentlig tjenesteyting (EUT L 134 av 30.4.2004, s. 114).

⁶ Godkjent ved rådsbeslutning 2010/48/EF av 26. november 2009 om Det europeiske fellesskaps inngåelse av De forente nasjoners konvensjon om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne (EUT L 23 av 27.1.2010, s. 35).

⁷ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/24/EU av 26. februar 2014 om offentlige innkjøp (EUT L 94 av 28.3.2014, s. 65).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

- Dette direktiv har ikke som formål å foreskrive separate eller felles kontraktstildelinger.
- 11) Utførelsen av bygge- og anleggsarbeid som oppfyller kravene angitt av en oppdragsgiver, krever at den aktuelle oppdragsgiveren har truffet tiltak for å definere hvilken type bygge- og anleggsarbeid det dreier seg om, eller i det minste har hatt avgjørende innflytelse på utformingen av det. Hvorvidt entreprenøren utfører hele arbeidet eller deler av det på egen hånd eller på annen måte, bør ikke endre klassifiseringen av kontrakten som en bygge- og anleggskontrakt, så lenge entreprenøren påtar seg en direkte eller indirekte forpliktelse som kan tvangsfullbyrdes, for å sikre at arbeidene vil bli gjennomført.
- 12) Begrepet «offentlige oppdragsgivere» og særlig «offentligrettslige organer» er behandlet gjentatte ganger i rettspraksis fra Den europeiske unions domstol. For at det skal være klart at den personkrets som omfattes av dette direktiv, ikke bør endres, er det hensiktsmessig å beholde de definisjonene som domstolen har basert seg på, og å innarbeide et visst antall presiseringer ut fra denne rettspraksis som en nøkkel til å forstå selve definisjonene, uten at det er hensikten å endre den forståelsen av begrepet som er fastlagt i rettspraksis.
- For dette formål bør det presiseres at et organ som fungerer på normale markedsvilkår, har som mål å oppnå fortjeneste og bærer tap som oppstår i forbindelse med utøvelsen av sin virksomhet, ikke bør anses som et «offentligrettslig organ», ettersom allmennhetens behov som det er opprettet for å imøtekomme, eller som det har fått i oppgave å imøtekomme, kan anses å ha en industriell eller forretningsmessig art. Tilsvarende er vilkåret som gjelder opprinnelsen til finansieringen av det aktuelle organet, også behandlet i rettspraksis, som har presisert blant annet at finansiering av «størstedelen» betyr av mer enn halvparten, og at en slik finansiering kan omfatte betaling fra brukere som pålegges, beregnes og innkreves i samsvar med offentlig rett.
- 13) Når det gjelder kombinerte kontrakter, bør gjeldende regler bestemmes ut fra kontraktens hovedgjenstand, dersom de forskjellige delene som utgjør kontraktene, ikke objektivt kan skilles fra hverandre. Det bør derfor presiseres hvordan oppdragsgiverne skal avgjøre hvorvidt de forskjellige delene kan skilles fra hverandre eller ikke. Slik presisering bør bygge på relevant rettspraksis fra Den europeiske unions domstol. Avgjørelse bør treffes fra sak til sak, der oppdragsgiverens uttrykte eller antatte hensikt om anse de forskjellige delene som utgjør en kombinert kontrakt som udelelige, ikke bør være tilstrekkelig, men bør underbygges av objektiv dokumentasjon som kan begrunne den og godtgjøre at det er nødvendig å inngå én enkelt kontrakt. Et slikt begrunnet behov for å inngå én enkelt kontrakt kan for eksempel foreligge når det gjelder oppføring av en enkelt bygning, der en del skal brukes direkte av den aktuelle oppdragsgiveren, og en annen del skal drives på grunnlag av en konsesjon, for eksempel til parkeringsplasser for allmennheten. Det bør presiseres at behovet for å inngå én enkelt kontrakt kan skyldes årsaker av både teknisk og økonomisk art.
- 14) Når det gjelder kombinerte kontrakter som kan deles opp, står oppdragsgiverne alltid fritt til å tildele separate kontrakter for separate deler av den kombinerte kontrakten, og i slike tilfeller bør de bestemmelsene som gjelder for hver separate del, bestemmes utelukkende med hensyn til egenskapene for den spesifikke kontrakten. På den annen side, dersom oppdragsgiverne velger å ta med andre elementer i innkjøpet, uavhengig av verdi og uavhengig av hvilke rettsregler de andre elementene ellers ville ha vært omfattet av, bør hovedprinsippet være at dette direktiv fortsatt bør gjelde for hele den kombinerte kontrakten, dersom en kontrakt ville ha blitt tildelt i samsvar med bestemmelsene i dette direktiv om den hadde blitt tildelt for seg selv.
- 15) Det bør imidlertid fastsettes særlige bestemmelser for kombinerte kontrakter som gjelder forsvars- eller sikkerhetsmessige aspekter, eller deler som ikke hører inn under virkeområdet til TEUV. I slike tilfeller bør det være mulig å unnlate å anvende dette direktiv, forutsatt at tildelingen av én enkelt kontrakt er objektivt begrunnet, og at beslutningen om å tildele én enkelt kontrakt ikke trefes for å unngå at kontrakter omfattes av dette direktiv eller europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/81/EF⁸. Det bør presiseres at oppdragsgivere ikke bør hindres i å velge å anvende dette direktiv på visse kombinerte kontrakter i stedet for å anvende direktiv 2009/81/EF.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

- 16) Kontrakter kan dessuten tildeles av oppdragsgivere for å oppfylle kravene fra flere former for virksomhet, som kan være omfattet av forskjellige rettsordener. Det bør presiseres at rettsordenen som gjelder for én enkelt kontrakt, som skal dekke flere former for virksomhet, bør omfattes av de reglene som gjelder for virksomheten som kontrakten hovedsakelig er beregnet på. Avgjørelsen av hvilken form for virksomhet kontrakten hovedsakelig er beregnet på, kan tas på grunnlag av en analyse av kravene som den særskilte kontrakten skal oppfylle, og som oppdragsgiveren foretar for å anslå kontraktens verdi og utarbeide innkjøpsdokumentene. I visse tilfeller, for eksempel ved innkjøp av en enkelt utstyrsdel for å kunne drive virksomhet der opplysninger som gjør det mulig å anslå hvor mye den skal brukes i forbindelse med de forskjellige typene virksomhet, ikke er tilgjengelig, kan det være objektivt umulig å fastslå hvilken virksomhet kontrakten først og fremst tar sikte på. Det bør angis hvilke regler som gjelder i disse tilfellene.
- 17) Det bør presiseres at begrepet «markedsdeltakere» bør tolkes i bred forstand slik at det omfatter personer og/eller enheter som tilbyr seg å utføre arbeider, levere produkter eller yte tjenester på markedet, uavhengig av hvilken juridisk form de har valgt å drive sin virksomhet innenfor. Derfor bør selskaper, filialer, datterselskaper, partnerskap, samvirkeforetak, allmennaksjeselskaper, universiteter, det være seg offentlige eller private, og andre former for enheter enn fysiske personer alle høre inn under begrepet markedsdeltaker, uavhengig av om de er «juridiske personer» i enhver sammenheng eller ikke.
- 18) Det bør presiseres at grupper av markedsdeltakere, også når de har gått sammen i en form for midlertidig sammenslutning, kan delta i tildelingsprosesser uten at de må ha en bestemt juridisk form. I den grad det er nødvendig, for eksempel dersom det kreves solidaransvar, bør det kunne stilles krav om

en bestemt form dersom slike sammenslutninger tildeles kontrakten.

Det bør også presiseres at oppdragsgivere bør kunne angi uttrykkelig hvordan grupper av markedsdeltakere skal oppfylle kriteriene og kravene til kvalifikasjon og kvalitativ utvelging angitt i dette direktiv, som kreves av markedsdeltakere som deltar på egen hånd.

Dersom kontrakten gjennomføres av en gruppe av markedsdeltakere, kan det være nødvendig å fastsette vilkår som den enkelte deltaker ikke pålegges. Slike vilkår, som bør begrunnes objektivt og være forholdsmessige, kan for eksempel omfatte krav om at det skal utpekes en felles representant eller en hovedpartner i forbindelse med framgangsmåten ved tildeling av kontrakter, eller krav om opplysninger om gruppens sammensetning.

- 19) For å sikre en virkelig åpning av markedet og en rimelig balanse i anvendelsen av innkjøpsreglene innenfor vann- og energiforsyning, transport og posttjenester, må foretakene som skal omfattes av direktiv, identifiseres på en annen måte enn ved å vise til rettslig status. Det bør derfor sikres at prinsippet om likebehandling av oppdragsgivere i offentlig sektor og i privat sektor ikke er truet. I henhold til artikkel 345 i TEUV er det også nødvendig å sikre at reglene for eiendomsretten i medlemsstatene ikke berøres.
- 20) Begrepet særrett eller enerett er sentralt for definisjonen av dette direktivs virkeområde, siden enheter som verken er offentlige oppdragsgivere eller offentlige foretak i henhold til dette direktiv, bare er underlagt dets bestemmelser i den grad de utøver en form for virksomhet som er omfattet på grunnlag av slike rettigheter. Det bør derfor presiseres at rettigheter som er gitt ved en framgangsmåte som er basert på objektive kriterier, særlig i henhold til Unionens regelverk, og som det er sikret tilstrekkelig offentliggjøring av, ikke utgjør særrett eller enerett i henhold til dette direktiv.

Dette regelverket bør omfatte europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/73/EF⁹, europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/72/EF¹⁰, europaparlaments- og rådsdirektiv 97/

⁸ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/81/EF av 13. juli 2009 om samordning av framgangsmåtene ved oppdragsgiveres eller offentlige oppdragsgiveres tildeling av visse bygge- og anleggskontrakter, varekontrakter og tjenestekontrakter på forsvars- og sikkerhetsområdet og om endring av direktiv 2004/17/EF og 2004/18/EF (EUT L 216 av 20.8.2009, s. 76).

⁹ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/73/EF av 13. juli 2009 om felles regler for det indre marked for naturgass og om oppheving av direktiv 2003/55/EF (EUT L 211 av 14.8.2009, s. 94).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

67/EF¹¹, europaparlaments- og rådsdirektiv 94/22/EF¹² og europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1370/2007¹³.

Det bør også presiseres at denne listen over regelverk ikke er uttømmende, og at enhver form for rettigheter, herunder ved tildeling av konsesjon, som er gitt ved andre framgangsmåter basert på objektive kriterier, og som det er sikret tilstrekkelig offentliggjøring av, ikke utgjør særrett eller enerett med hensyn til definisjonen av den personkrets som omfattes av dette direktiv. Begrepet enerett bør også benyttes for å bestemme hvorvidt bruk av en framgangsmåte med forhandling uten forutgående utlysning av konkurranse vil være berettiget fordi bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene bare kan ytes av en bestemt markedsdeltaker på grunn av vern av visse eneretter.

Med tanke på at disse bestemmelsene har forskjellig rettslig formål, bør det imidlertid presiseres at begrepet enerett ikke må ha samme betydning i de to sammenhengene. Det bør derfor presiseres at en enhet som har fått enerett til å yte en bestemt tjeneste i et bestemt geografisk område etter en framgangsmåte som er basert på objektive kriterier og som det er sikret tilstrekkelig innsyn i, ikke selv, dersom den var et privat organ, vil være en oppdragsgiver, men vil likevel være den eneste enheten som kan yte den aktuelle tjenesten i dette området.

- 21) Visse enheter er aktive innenfor produksjon, overføring og distribusjon av både varme og kjøling. Det kan være noe usikkert hvilke regler som får anvendelse på virksomhet i forbindelse med henholdsvis oppvarming og kjøling. Det bør derfor presiseres at offentlige oppdragsgivere, offentlige foretak og private selskaper som er aktive innenfor varmesektoren, er omfattet av dette direktiv,

men når det gjelder private foretak, på det tilleggsvilkåret at de driver virksomhet på grunnlag av særrett eller enerett. På den annen side er offentlige oppdragsgivere som driver virksomhet innenfor kjøling, omfattet av reglene i direktiv 2014/24/EU, mens offentlige og private foretak, uavhengig av om de driver virksomhet på grunnlag av særrett eller enerett, ikke omfattet av innkjøpsregler. Endelig bør det presiseres at kontrakter som er tildelt med sikte på å gjennomføre kontrakter innenfor både oppvarming og kjøling, bør behandles i henhold til bestemmelsene om kontrakter om utøvelse av flere former for virksomhet, for å bestemme hvilke innkjøpsregler som eventuelt gjelder for tildelingen.

- 22) Før det planlegges å endre virkeområdet for dette direktiv og direktiv 2014/24/EU for denne sektoren, bør situasjonen i kjølesektoren undersøkes for å innhente tilstrekkelige opplysninger, særlig når det gjelder konkurransesituasjonen, omfanget av innkjøpsvirksomhet på tvers av landegrensene og de berørte partenes synspunkter. Med tanke på at anvendelsen av europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/23/EU¹⁴ på sektoren vil kunne ha betydelig virkning i form av at markedet åpnes, vil det være hensiktsmessig å gjennomføre undersøkelsen i forbindelse med at virkningen av direktiv 2014/23/EU vurderes.
- 23) Uten at dette direktivs virkeområde utvides på noen måte, bør det presiseres at produksjon, engros- og detaljsalg av elektrisk kraft er omfattet når dette direktiv viser til forsyning av elektrisk kraft.
- 24) Oppdragsgivere som driver virksomhet innenfor drikkevannsektoren, kan også drive annen virksomhet knyttet til vann, for eksempel prosjekter innenfor vannbygging, vanning, tørrelegging eller tømning og rensing av kloakk. I så fall skal oppdragsgivere kunne anvende framgangsmåtene ved tildeling av kontrakt fastsatt i dette direktiv, på all virksomhet knyttet til vann, uavhengig av hvilken del av vannets kretsløp det gjelder. Innkjøpsreglene av den typen som er foreslått for leveranse av produkter, er imidlertid ikke hensiktsmessige for innkjøp av vann, gitt behovet for å kjøpe vann fra kilder som

¹⁰ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/72/EF av 13. juli 2009 om felles regler for det indre marked for elektrisk kraft og om oppheving av direktiv 2003/54/EF (EUT L 211 av 14.8.2009, s. 55).

¹¹ Europaparlaments- og rådsdirektiv 97/67/EF av 15. desember 1997 om felles regler for utviklingen av et indre marked for posttjenester i Fellesskapet og forbedring av tjenestenes kvalitet (EFT L 15 av 21.1.1998, s. 14).

¹² Europaparlaments- og rådsdirektiv 94/22/EF av 30. mai 1994 om vilkårene for tildeling og bruk av tillatelser til å drive leting etter og utvinning av hydrokarboner (EFT L 164 av 30.6.1994, s. 3).

¹³ Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1370/2007 av 23. oktober 2007 om offentlig persontransport med jernbane og på vei og om oppheving av rådsforordning (EØF) nr. 1191/69 og 1107/70 (EUT L 315 av 3.12.2007, s. 1).

¹⁴ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/23/EU av 26. februar 2014 om offentlig innkjøp (EUT L 94 av 28.3.2014, s. 1).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

- ligger i nærheten av området der det vil bli brukt.
- 25) Innkjøp i forbindelse med olje- og gassleting bør unntas, siden denne sektoren gjennomgående har vist seg å være gjenstand for så stor konkurranse at det ikke lenger er nødvendig med den innkjøpsdisiplinen som innkjøpsreglene i Unionen sikrer. Siden utvinning av olje og gass fortsatt hører inn under dette direktivs virkeområde, kan det bli nødvendig å skille mellom leting og utvinning. Dersom dette gjøres bør «leting» anses å omfatte den virksomheten som foretas for å undersøke om det finnes olje og gass på et gitt område, og dersom det er tilfelle, om det er drivverdig, mens «utvinning» bør anses som «produksjon» av olje og gass. I samsvar med etablert praksis ved fusjoner, bør «produksjon» også anses å omfatte «utbygging», dvs. oppsetting av tilstrekkelig infrastruktur for framtidig produksjon (oljeplattformer, rørledninger, terminaler osv.).
- 26) Offentlige oppdragsgivere bør benytte alle de midler de har til rådighet i samsvar med nasjonal lovgivning for å hindre forstyrrelser i framgangsmåtene ved tildeling av kontrakter som har sitt utspring i interessekonflikter. Dette kan omfatte framgangsmåter for å identifisere, hindre og bringe interessekonflikter til opphør.
- 27) Rådsbeslutning 94/800/EF¹⁵ godkjente særlig WTO-avtalen om offentlige innkjøp («GPA»). Målet med GPA er å etablere en multilateral ramme av avveide rettigheter og plikter i forbindelse med offentlige kontrakter, med sikte på å liberalisere og øke verdenshandelen. For kontrakter som er omfattet av vedlegg 1, 3, 4 og 5 og de generelle merknadene til Den europeiske unions tillegg I til GPA, samt av andre relevante internasjonale avtaler som Unionen er bundet av, bør oppdragsgivere overholde sine forpliktelser i henhold til disse avtalene ved å anvende dette direktiv på markedsdeltakere i tredjestater som har underskrevet avtalene.
- 28) GPA får anvendelse på kontrakter som overstiger visse nedre grenser fastsatt i GPA, og som er uttrykt i spesielle trekkrettigheter. De nedre grensene som er fastsatt ved dette direktiv, bør tilpasses for å sikre at de tilsva-
- rer motverdien i euro av de nedre grensene fastsatt i GPA. Det bør også fastsettes regelmessig revisjon av de nedre grensene uttrykt i euro slik at de ved hjelp av en rent matematisk beregning kan tilpasses eventuelle svingninger i verdien av euro i forhold til disse spesielle trekkrettighetene.
- Bortsett fra disse matematiske tilpasningene, bør en økning i de nedre grensene fastsatt i GPA, undersøkes ved neste forhandlingsrunde.
- For å unngå en mengde forskjellige nedre grenser, er det dessuten hensiktsmessig, uten at Unionens internasjonale forpliktelser berøres, å fortsatt anvende de samme nedre grensene på alle oppdragsgivere, uavhengig av hvilken sektor de driver virksomhet i.
- 29) Det bør presiseres at ved beregning av en kontrakts verdi, skal det tas hensyn til alle inntekter, uavhengig av om de kommer fra oppdragsgiveren eller fra tredjemenn.
- Det bør også presiseres at for å beregne de nedre grensene, bør begrepet om lignende varer forstås som produkter som er beregnet på identisk eller lignende bruk, for eksempel varer som utgjøres av en rekke næringsmidler eller av en rekke kontormøbler. Normalt vil en markedsdeltaker som er aktiv på det aktuelle feltet, sannsynligvis føre slike varer som en del av sitt normale produktutvalg.
- 30) For å beregne verdien av et gitt innkjøp bør det presiseres at det bare bør være tillatt å basere den beregnede verdien på en oppdeling av innkjøpet dersom dette er objektivt begrunnet. Det kan for eksempel begrunnes å beregne kontraktsverdier for en separat driftsenhet hos oppdragsgiveren, forutsatt at den aktuelle enheten er selvstendig ansvarlig for sitt innkjøp. Dette kan antas å være tilfelle dersom den separate driftsenheten selvstendig står for framgangsmåtene ved tildeling av kontrakter og tar kjøpsbeslutningene, har et eget budsjett til rådighet for de aktuelle innkjøpene, inngår kontrakten selvstendig og finansierer den fra et budsjett den har til sin rådighet. En oppdeling er ikke begrunnet dersom oppdragsgiveren bare organiserer et innkjøp på en desentralisert måte.
- 31) Dette direktiv er rettet til medlemsstatene og får ikke anvendelse på innkjøp utført av internasjonale organisasjoner på egne vegne og for egen regning. Det er imidlertid nød-

¹⁵ Rådsbeslutning 94/800/EF av 22. desember 1994 om inngåelse på vegne av Det europeiske fellesskap, på områder som faller inn under dets myndighet, av avtalene som ble oppnådd i Uruguay-rundens multilaterale forhandlinger (1986–1994) (EFT L 336 av 23.12.1994, s. 1).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

- vendig å presisere i hvilken grad dette direktiv bør få anvendelse på innkjøp som er underlagt særlige internasjonale regler.
- 32) Det bør bemerkes at voldgifts- og meglings-tjenester og andre lignende former alternative tvisteløsninger vanligvis ytes av organer eller personer som er utpekt eller utvalgt på en slik måte at de ikke kan omfattes av innkjøpsregler. Det bør presiseres at dette direktiv ikke får anvendelse på kontrakter om yting av slike tjenester, uansett deres betegnelse i henhold til nasjonal lovgivning.
- 33) Et visst antall juridiske tjenester ytes av tjenesteytere som er utpekt av en rett eller domstol i en medlemsstat, omfatter advokaters representasjon av klienter i rettergang, skal utføres av notarius publicus eller er knyttet til utøvelsen av offentlig myndighet. Slike juridiske tjenester utføres vanligvis av organer eller enkeltpersoner som er utpekt eller valgt på en måte som ikke kan omfattes av innkjøpsregler, for eksempel utpeking av statsadvokater i visse medlemsstater. Disse juridiske tjenestene bør derfor unntas fra dette direktivs virkeområde.
- 34) Det er hensiktsmessig å presisere at det med begrepet finansielle instrumenter som nevnt i dette direktiv, menes det samme som i annet regelverk for det indre marked, og i lys av den nylige opprettelsen av Det europeiske finansielle stabiliseringsfond og Den europeiske stabiliseringsordning, bør det angis at virksomhet som utføres med stabiliseringsfondet og stabiliseringsordningen, bør unntas fra dette direktivs virkeområde. Endelig bør det presiseres at lån, uavhengig av om de er tilknyttet utstedelse av verdipapirer eller andre finansielle instrumenter eller andre operasjoner/annen virksomhet i tilknytning til dette, bør unntas fra dette direktivs virkeområde.
- 35) Det bør bemerkes at artikkel 5 nr. 1 i europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1370/2007¹⁶ uttrykkelig fastsetter at direktiv 2004/17/EF og 2004/18/EF får anvendelse henholdsvis på kontrakter om tjenesteyting og kontrakter om offentlig tjenesteyting for offentlig persontransport med buss eller sporvogn, mens forordning (EF) nr. 1370/2007 får anvendelse på konsesjoner for offentlig persontransport med buss eller sporvogn. Videre bør det bemerkes at nevnte forordning fortsatt får anvendelse på kontrakter om offentlig tjenesteyting og på konsesjoner for offentlig persontransport med jernbane eller tunnelbane. For å klargjøre forholdet mellom dette direktiv og forordning (EF) nr. 1370/2007, bør det uttrykkelig fastsettes at dette direktiv ikke bør få anvendelse på kontrakter om tjenesteyting for yting av offentlig persontransport med jernbane eller tunnelbane, og at tildelingen av slike kontrakter fortsatt bør være underlagt nevnte forordning. I den grad forordning (EF) nr. 1370/2007 overlater til nasjonal lovgivning å avvike fra reglene fastsatt i nevnte forordning, bør medlemsstatene kunne fortsette å fastsette i sin nasjonale lovgivning at kontrakter om tjenesteyting for offentlig persontransport med jernbane eller tunnelbane, skal tildeles gjennom en framgangsmåte ved tildeling av kontrakter som er i samsvar med deres generelle regler for offentlige innkjøp.
- 36) Dette direktiv bør ikke få anvendelse på visse nødmeldingstjenester dersom de utføres av ideelle organisasjoner eller sammenslutninger, siden slike organisasjoners egenart vil være vanskelig å beholde dersom tjenesteyterne skulle velges etter framgangsmåtene definert i dette direktiv. Dette unntaket bør imidlertid ikke strekke seg ut over det som er strengt nødvendig. Det bør derfor angis uttrykkelig at ambulansetjenester for transport av pasienter ikke bør unntas. I den forbindelse er det videre nødvendig å presisere at CPV-gruppe 601 «Landtransporttjenester» ikke omfatter ambulansetjenester, som finnes i CPV-klasse 8514. Det bør derfor presiseres at tjenester som omfattes av CPV-kode 85143000-3, som består utelukkende av ambulansetjenester for transport av pasienter, bør være underlagt særordningen opprettet for samfunnstjenester og andre spesifikke tjenester (den «lette ordningen»). Følgelig ville også kombinerte kontrakter for yting av ambulansetjenester generelt også vært underlagt den lette ordningen dersom verdien av ambulansetjenestene for transport av pasienter var større enn verdien av andre ambulansetjenester.
- 37) I visse tilfeller kan en offentlig oppdragsgiver eller en sammenslutning av offentlige oppdragsgivere være den eneste kilden for en bestemt tjeneste, som den har enerett til

¹⁶ Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1370/2007 av 23. oktober 2007 om offentlig persontransport med jernbane og på vei og om oppheving av rådsforordning (EØF) nr. 1191/69 og 1107/70 (EUT L 315 av 3.12.2007, s. 1).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

å yte i henhold til lover og offentliggjorte forskrifter som er forenelige med TEUV. Det bør presiseres at kontrakter om tjenesteyting kan tildeles til denne offentlige oppdragsgiveren eller sammenslutningen uten at dette direktiv får anvendelse.

- 38) Det er betydelig rettslig usikkerhet med hensyn til i hvor stor grad kontrakter inngått mellom offentlige oppdragsgivere bør omfattes av regler for offentlige innkjøp. Relevant rettspraksis i Den europeiske unions domstol tolkes forskjellig i de forskjellige medlemsstatene og også hos de forskjellige offentlige oppdragsgiverne. Siden slik rettspraksis på samme måte vil få anvendelse på offentlige myndigheter ved virksomhet i de sektorene som er omfattet av dette direktiv, bør det sikres at de samme reglene får anvendelse og tolkes likt i både dette direktiv og direktiv 2014/24/EU.
- 39) Mange oppdragsgivere er organisert som en økonomisk gruppe som kan bestå av en rekke selvstendige foretak, og ofte har hvert av disse foretakene en spesialisert rolle innenfor den økonomiske gruppen. Det er derfor hensiktsmessig å utelukke visse kontrakter om tjenesteyting og varekjøp og visse bygge- og anleggskontrakter som tildeles et tilknyttet foretak som har som hovedvirksomhet å yte slike tjenester, varekjøp eller bygge- og anleggsarbeider til gruppen som foretaket inngår i, istedenfor å tilby dem på markedet. Det er også hensiktsmessig å utelukke visse kontrakter om tjenesteyting og varekjøp og visse bygge- og anleggskontrakter som en oppdragsgiver har tildelt et fellesforetak som består av flere oppdragsgivere med det formål å utøve virksomhet som er omfattet av dette direktiv, og som dette foretaket inngår i. Det bør imidlertid også sikres at denne utelukkelsen ikke fører til konkurransevridning til fordel for foretakene eller fellesforetakene som er tilknyttet oppdragsgiverne; det bør fastsettes passende regler, særlig for hvor stor del av omsetningen som foretakene kan skaffe fra markedet, slik at de når denne grensen er nådd, mister muligheten til å få tildelt kontrakter uten utlysning av konkurranse, samt for sammensetningen av fellesforetak og stabiliteten i forbindelsene mellom disse fellesforetakene og oppdragsgiverne som de består av.
- 40) Forbindelsene mellom bestemmelsene om samarbeid mellom offentlige myndigheter

og bestemmelsene om tildeling av kontrakter til tilknyttede foretak eller innenfor rammen av fellesforetak bør også presiseres.

- 41) Foretak bør anses som tilknyttede dersom det foreligger en direkte eller indirekte dominerende innflytelse mellom oppdragsgiveren og det aktuelle foretaket, eller dersom et annet foretak utøver dominerende innflytelse over begge; i denne sammenhengen bør privat kapitalinteresse i seg selv ikke være relevant. Det bør være så enkelt som mulig å kontrollere om et foretak er tilknyttet en bestemt oppdragsgiver. Med tanke på at det allerede må ha blitt kontrollert om det foreligger en slik direkte eller indirekte dominerende innflytelse for å avgjøre om de aktuelle foretakene og oppdragsgivernes årsregnskap bør være konsolidert, bør foretak derfor anses som tilknyttede dersom årsregnskapene deres er konsolidert. I visse tilfeller får imidlertid Unionsens regler for konsoliderte regnskaper ikke anvendelse, for eksempel som følge av de aktuelle foretakenes størrelse eller fordi visse vilkår som gjelder deres juridisk form, ikke er oppfylt. I slike tilfeller, der europaparlaments- og rådsdirektiv 2013/34/EU¹⁷ ikke får anvendelse, vil det være nødvendig å undersøke om det foreligger en direkte eller indirekte dominerende innflytelse, idet det tas hensyn til eierskap, kapitalinteresse eller de reglene som gjelder for disse foretakene.
- 42) Samfinansiering av forsknings- og utviklingsprogrammer fra industrien bør oppmuntres. Det bør følgelig presiseres at dette direktiv får anvendelse bare når det ikke foreligger noen slik samfinansiering, og når resultatene av forsknings- og utviklingsvirksomheten tilfaller den aktuelle oppdragsgiveren. Dette bør ikke utelukke muligheten for at tjenesteyteren som har utført slik virksomhet, kan offentliggjøre en rapport om dette, så lenge oppdragsgiveren beholder eneretten til å bruke resultatene av forsknings- og utviklingsarbeidet i sin egen virksomhet. Fiktiv deling av resultatene av forsknings- og utviklingsarbeidet eller rent symbolsk deltaking i betalingen til tjeneste-

¹⁷ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2013/34/EU av 26. juni 2013 om årsregnskaper, konsernregnskaper og tilhørende rapporter for visse typer foretak, om endring av europaparlaments- og rådsdirektiv 2006/43/EF og om oppheving av rådsdirektiv 78/660/EØF og 83/349/EØF. (EUT L 182 av 29.6.2013, s. 19).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

- yteren, bør imidlertid ikke hindre at dette direktiv får anvendelse.
- 43) Dette direktiv bør ikke få anvendelse verken på kontrakter som inngås med sikte på å tilate gjennomføring av en virksomhet som er omfattet av dette direktiv, eller på prosjekt-konkurranser som er organisert med sikte på drive slik virksomhet, dersom denne virksomheten i medlemsstaten der den utøves, ikke er utsatt for direkte konkurranse på markeder der adgangen ikke er begrenset. Det er derfor hensiktsmessig å beholde framgangsmåten som får anvendelse på alle sektorer eller deler av sektorene som er omfattet av dette direktiv, og som gjør det mulig å ta hensyn til virkningene av en nåværende eller framtidig åpning for konkurranse. En slik framgangsmåte bør gir rettssikkerhet for de aktuelle enhetene samt en egnet beslutningsprosess som gjør det mulig på kort tid å sikre ensartet anvendelse av unionsretten på dette området. Av hensyn til rettssikkerheten bør det presiseres at alle beslutninger som treffes før dette direktiv trer i kraft vedrørende anvendelsesområdet for de tilsvarende bestemmelsene angitt i artikkel 30 i europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/17/EF, fortsatt får anvendelse.
- 44) Direkte konkurranseutsatthet bør vurderes på grunnlag av objektive kriterier, idet det tas hensyn til de særlige kjennetegnene for den aktuelle sektoren eller de aktuelle delene av den. Denne vurderingen begrenses imidlertid av de korte fristene som gjelder, og av behovet for å stole på de opplysningene som er tilgjengelige for Kommisjonen – enten fra allerede tilgjengelige kilder, eller fra opplysninger som er innhentet i forbindelse med anvendelsen av artikkel 35 – og som ikke kan suppleres med mer tidkrevende metoder, herunder særlig offentlige høringer som rettes til de aktuelle markedsdeltakerne. Vurderingen av direkte konkurranseutsatthet som kan utføres innenfor rammen av dette direktiv, berører derfor ikke den fullstendige anvendelsen av konkurransereguleringen.
- 45) Vurderingen av hvorvidt en bestemt sektor eller deler av den er direkte utsatt for konkurranse, bør gjøres med hensyn til det særlige området der virksomheten eller aktuelle deler av den utføres av de relevante markedsdeltakerne, det såkalt «relevante geografiske markedet». Siden dette begrepet er avgjørende for vurderingen, bør det gi en passende definisjon på grunnlag av eksisterende begreper i unionsretten. Det bør også presiseres at det relevante geografiske markedet ikke nødvendigvis sammenfaller med den berørte medlemsstatens territorium, og følgelig bør beslutninger om anvendelsesområdet for unntak kunne begrenses til deler av den berørte medlemsstatens territorium.
- 46) Gjennomføringen og anvendelsen av hensiktsmessig unionsregelverk som åpner en bestemt sektor eller en del av den, bør anses som tilstrekkelig grunnlag til å anta at det er fri adgang til det aktuelle markedet. Slikt hensiktsmessig regelverk bør identifiseres i et vedlegg som kan ajourføres av Kommisjonen. Når Kommisjonen ajourfører det nevnte vedlegget, bør den særlig ta hensyn til mulig vedtak av tiltak som medfører at andre sektorer enn dem som det allerede vises til regelverk for i nevnte vedlegg, åpnes for reell konkurranse, for eksempel sektoren for nasjonal persontransport med jernbane.
- 47) Dersom det ikke antas at det er fri adgang til et bestemt marked på grunnlag av gjennomføringen av hensiktsmessig unionsregelverk, bør det rettslig og faktisk dokumenteres at det er fri adgang til det. Dersom en medlemsstat utvider anvendelsen av en unionsrettsakt som åpner en bestemt sektor for konkurranse, til situasjoner som faller utenfor den aktuelle rettsaktens virkeområde, for eksempel ved å anvende direktiv 94/22/EF på kullsektoren eller europaparlaments- og rådsdirektiv 2012/34/EU¹⁸ på persontransport på nasjonalt plan, bør en slik omstendighet tas hensyn til ved vurdering av hvorvidt det er fri adgang til den aktuelle sektoren.
- 48) Uavhengige nasjonale myndigheter, for eksempel sektorvise reguleringsmyndigheter eller konkurransemyndigheter, besitter normalt spesifikk fagkunnskap, opplysninger og kunnskap som vil være nyttig ved vurdering av hvorvidt en bestemt virksomhet eller del av den er direkte utsatt for konkurranse på markeder som det ikke er begrenset adgang til. Forespørsler om unntak før derfor eventuelt ledsages av, eller omfatte en nylig uttalelse om konkurranse-situasjonen i den aktuelle sektoren, vedtatt

¹⁸ Europaparlaments- og rådsdirektiv 34/2004/EU av 21. november 2012 om opprettelse av et felles europeisk jernbaneområde (EUT L 343 av 14.12.2012, s. 32).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

av en vedkommende uavhengig nasjonal myndighet for den aktuelle virksomheten.

Dersom det ikke foreligger noen begrunnet og dokumentert uttalelse vedtatt av en vedkommende uavhengig nasjonal myndighet for den aktuelle virksomheten, vil det kreves mer tid for å kunne vurdere en forespørsel om unntak. Fristene for Kommisjonsens vurderinger av slike forespørsler bør derfor endres tilsvarende.

- 49) Kommisjonen bør alltid være forpliktet til å undersøke forespørsler som er i samsvar med de nærmere reglene for anvendelse av framgangsmåtene for å fastslå hvorvidt en bestemt virksomhet eller del av den er direkte utsatt for konkurranse på markeder som det ikke er begrenset adgang til. Det bør imidlertid også presiseres at kompleksiteten i slike forespørsler kan medføre at det ikke alltid være mulig å sikre at det innen de gjeldende fristene kan vedtas gjennomføringsrettsakter som kan fastslå hvorvidt en bestemt virksomhet eller del av den er direkte utsatt for konkurranse på markeder som det ikke er begrenset adgang til.
- 50) Det bør presiseres at Kommisjonen bør ha mulighet til å kreve at medlemsstatene eller oppdragsgiverne gir, supplerer eller klargjør opplysninger. Kommisjonen bør sette en passende frist for dette som, idet det også tas behørig hensyn til behovet for å holde de fristene som er satt for at Kommisjonen skal vedta sin gjennomføringsrettsakt, bør ta hensyn til faktorer som kompleksiteten i de opplysningene som etterspørres og hvorvidt opplysningene er lett tilgjengelige.
- 51) Sysselsetting og ansettelse bidrar til integrering i samfunnet og er viktige ledd i arbeidet for å sikre alle like muligheter. I denne forbindelse kan vernede bedrifter spille en betydelig rolle. Det samme gjelder for andre sosiale virksomheter hvis hovedmål er å bidra til sosial og yrkesmessig integrering og reintegrering av funksjonshemmede og vanskeligstilte personer, for eksempel arbeidsledige, personer som tilhører vanskeligstilte minoriteter eller ellers sosialt marginaliserte grupper. Det er imidlertid mulig at slike bedrifter og virksomheter ikke er i stand til å innhente kontrakter på normale konkurransevilkår. Det bør derfor fastsettes at medlemsstatene bør kunne forbeholde slike bedrifter eller virksomheter retten til å delta i framgangsmåter ved tildeling av offentlige kontrakter eller visse deler av

disse, eller forbeholde gjennomføringen av slike kontrakter for programmer for vernede arbeidsplasser.

- 52) Med sikte på en hensiktsmessig integrering av miljømessige, sosiale og arbeidsmarkedsmessige krav i framgangsmåtene ved tildeling av offentlige kontrakter, er det særlig viktig at medlemsstatene og oppdragsgiverne treffer relevante tiltak for å sikre overholdelse av miljø-, sosial- og arbeidsrettslige forpliktelser som gjelder de stedene der bygge- og anleggsarbeid utføres eller tjenesteytingen foregår, og som er resultatet av lover, bestemmelser, forordninger og beslutninger både nasjonalt og på EU-plan samt kollektive avtaler, forutsatt at disse reglene og anvendelsen av dem er i samsvar med unionsretten. Likeledes bør forpliktelser som ligger i internasjonale avtaler som er ratifisert av alle medlemsstatene og oppført i vedlegg XIV, få anvendelse under gjennomføringen av kontrakten. Dette bør imidlertid ikke på noen måte hindre anvendelse av arbeids- og ansettelsesvilkår som er mer gunstige for arbeidstakerne.

De relevante tiltakene bør anvendes i samsvar med de grunnleggende prinsippene i unionsretten, særlig med sikte på å sikre likebehandling. Slike relevante tiltak bør anvendes i samsvar med europaparlaments- og rådsdirektiv 96/71/EF¹⁹ og på en måte som sikrer likebehandling og ikke forskjellsbehandler, verken direkte eller indirekte, markedsdeltakere og arbeidstakere fra andre medlemsstater.

- 53) Tjenestene bør anses for å være ytt på det stedet der de egentlige ytelsene utføres. Når tjenestene ytes på avstand, for eksempel tjenesteyting ved telefonsalg- eller tjenester, bør disse tjenestene anses for å være ytt på det stedet der de utføres, uansett hvilke steder og medlemsstater som tjenesteytingen er rettet mot.
- 54) De relevante forpliktelsene kan gjenspeiles i kontraktsvilkårene. Det bør også være mulig å ta med i offentlige kontrakter klausuler som sikrer at kollektive avtaler i samsvar med unionsretten, overholdes. Manglende samsvar med de relevante forpliktelsene kan anses som en alvorlig forsømmelse fra den aktuelle markedsdeltakerens side, og kan

¹⁹ Europaparlaments- og rådsdirektiv 96/71/EF av 16. desember 1996 om utsending av arbeidstakere i forbindelse med tjenesteyting (EUT L 18 av 21.1.1997, s. 1).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

- medføre at markedsdeltakeren utelukkes fra framgangsmåten ved tildeling av en offentlig kontrakt.
- 55) Kontroll med overholdelse av miljø-, sosial- og arbeidsrettslige bestemmelser bør foretas på de relevante trinnene i framgangsmåten ved tildeling av offentlige kontrakter, ved anvendelse av de allmenne prinsippene for valg av deltakere og tildeling av kontrakter, ved anvendelse av utelukkelseskriterier og ved anvendelse av bestemmelsene vedrørende unormalt lave tilbud. Den nødvendige kontrollen for dette formål bør foretas i samsvar med de relevante bestemmelsene i dette direktiv, særlig bestemmelsene om dokumentasjon og egenerklæringer.
- 56) Ingen bestemmelse i dette direktiv er til hinder for å pålegge eller gjennomføre tiltak som er nødvendige for å beskytte offentlig orden, offentlig moral, offentlig sikkerhet, helse, menneskers og dyrs liv eller plante- eller andre miljøtiltak, særlig med sikte på en bærekraftig utvikling, forutsatt at disse tiltakene er i samsvar med TEUV.
- 57) Forskning og innovasjon, herunder miljøinnovasjon og sosial nyskaping, er blant de viktigste driverne av framtidig vekst og er satt i sentrum for Europe 2020-strategien for smart, bærekraftig og inkluderende vekst. Oppdragsgiverne bør gjøre best mulig strategisk bruk av offentlige innkjøp til å fremme nyskaping. Kjøp av nyskapende produkter, bygge- og anleggsarbeider og tjenester spiller en viktig rolle i arbeidet med å øke effektiviteten og kvaliteten i offentlig tjenesteyting, samtidig som viktige samfunnsmessige utfordringer ivaretas. Det bidrar til å få mest mulig verdi ut av midlene samt bredere økonomisk, miljømessig og samfunnsmessig nytte med hensyn til å skape nye ideer, omskape disse til nyskapende produkter og tjenester og derigjennom fremme bærekraftig økonomisk vekst.
- Det bør bemerkes at det er skissert en rekke innkjøpsmodeller i kommisjonsmeldingen av 14. desember 2007 med tittelen «Pre-commercial Procurement: Driving innovation to ensure sustainable high quality public services in Europe» (førkommersielle innkjøp: økt nyskaping for å sikre bærekraftig høy kvalitet i offentlig tjenesteyting i Europa), som omhandler innkjøp av de forsknings- og utviklingstjenestene som ikke hører inn under dette direktivs virkeområde. Disse modellene vil fortsatt være tilgjenge-
- lige, men dette direktiv bør også bidra til å forenkle innkjøp av nyskaping og hjelpe medlemsstatene med å nå målene for nyskaping i EU («Innovation Union»).
- 58) På grunn av betydningen av nyskaping bør oppdragsgiverne oppmuntres til å tillate alternative tilbud så ofte som mulig. Disse oppdragsgivernes oppmerksomhet bør følgelig trekkes mot behovet for å definere de minstekravene som de alternative tilbudene skal oppfylle, før det angis at det kan leveres alternative tilbud.
- 59) Dersom et behov for utvikling av et nyskapende produkt, en nyskapende tjeneste eller nyskapende bygge- og anleggsarbeider og det etterfølgende innkjøpet av de varene, tjenestene eller bygge- og anleggsarbeidene som følger av dette, ikke kan oppfylles av løsninger som allerede finnes på markedet, bør oppdragsgivere ha tilgang til en særlig framgangsmåte ved tildeling av kontrakter for kontrakter som hører inn under dette direktivs virkeområde. Denne særlige framgangsmåten bør gjøre det mulig for oppdragsgivere å etablere langsiktige innovasjonspartnerskap til utvikling og etterfølgende innkjøp av nye, nyskapende produkter, tjenester eller bygge- og anleggsarbeider, forutsatt at slike nyskapende produkter, tjenester eller bygge- og anleggsarbeider kan leveres i henhold til avtalt ytelsesnivå og kostnad, uten å måtte benytte en separat framgangsmåte ved tildeling av kontrakter for innkjøpet. Innovasjonspartnerskapet bør være basert på de saksbehandlingsreglene som gjelder for framgangsmåter med forhandling med forutgående utlysning av konkurranse, og kontrakter bør tildeles utelukkende på grunnlag av beste forhold mellom pris og kvalitet, som er best egnet ved sammenligning av tilbud på nyskapende løsninger. Uavhengig av om det gjelder svært store prosjekter eller mindre, nyskapende prosjekter, bør innovasjonspartnerskapet være strukturert slik at det kan gi nødvendig tiltrekningskraft på markedet og stimulere til utvikling av en nyskapende løsning, uten å sette markedet ut av spill. Oppdragsgivere bør derfor ikke bruke innovasjonspartnerskap på en måte som forhindrer, begrenser eller vrir konkurransen. I visse tilfeller kan etablering av innovasjonspartnerskap med flere samarbeidspartnere bidra til å unngå en slik virkning.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

60) Erfaring har vist at konkurransepreget dialog, fastsatt i henhold til direktiv 2014/24/EU, har vært til nytte i tilfeller der de offentlige oppdragsgiverne ikke klarer å definere hvordan deres behov skal oppfylles eller vurdere hva markedet kan tilby når det gjelder tekniske, økonomiske eller juridiske løsninger. Denne situasjonen kan særlig oppstå ved nyskapende prosjekter, gjennomføring av viktige integrerte prosjekter vedrørende infrastruktur for transport, store datanettverk eller prosjekter som omfatter kompleks og strukturert finansiering. Medlemsstatene bør derfor kunne stille dette verktøyet til rådighet for oppdragsgivere. Dersom det er relevant, bør offentlige oppdragsgivere oppmuntres til å utnevne en prosjektleder som skal sikre godt samarbeid mellom markedsdeltakerne og den offentlige oppdragsgiveren under framgangsmåten ved tildeling.

61) I lys av den negative innvirkningen på konkurransen, bør framgangsmåter med forhandling uten forutgående utlysning av konkurranse brukes bare i svært ekstraordinære tilfeller. Dette unntaket bør begrenses til tilfeller der kunngjøring enten ikke er mulig, av tvingende grunner forårsaket av begivenheter som oppdragsgiveren ikke har kunnet forutse og ikke kan tilskrives, eller der det fra begynnelsen av er klart at kunngjøring ikke vil utløse mer konkurranse eller bedre resultater for innkjøpet, ikke minst fordi det objektivt sett bare er én markedsdeltaker som kan utføre kontrakten. Dette gjelder for kunstverk, der kunstnerens identitet i seg selv bestemmer selve kunstverkets unike karakter og verdi. Eksklusivitet kan også oppstå av andre årsaker, men det er bare situasjoner med objektiv eksklusivitet som kan berette bruken av framgangsmåte med forhandling uten forutgående utlysning av konkurranse, der situasjonen med eksklusivitet ikke er skapt av oppdragsgiveren selv med sikte på den framtidig framgangsmåten ved tildeling av kontrakter.

Oppdragsgivere som gjør bruk av dette unntaket, bør angi årsakene til at det ikke er rimelige alternativer eller erstatninger, for eksempel bruken av alternative distribusjonskanaler, herunder utenfor oppdragsgiverens medlemsstat, eller muligheten for funksjonelt sammenlignbare bygge- og anleggsarbeider, varekjøp og tjenesteyting.

Dersom situasjonen med eksklusivitet skyldes tekniske årsaker, bør de defineres nøye og begrunnes i hvert enkelt tilfelle. De kan for eksempel bestå i at det vil være nærmest teknisk umulig for en annen markedsdeltaker å oppnå den nødvendige ytelsen, eller at det er nødvendig å bruke spesifikk fagkunnskap, spesifikke verktøyer eller midler som bare én markedsdeltaker har til sin rådighet. Tekniske årsaker kan også skyldes særlige krav til samvirksomhetsevne som skal oppfylles for å sikre funksjonsevnen til de bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene som skal kjøpes.

Endelig er en framgangsmåte ved tildeling av kontrakter ikke nyttig dersom varekjøp foretas direkte på et råvaremarked, herunder handelsplasser for råvarer som landbruksvarer, råstoffer og energiprodukter, der den regulerte og overvåkede multilaterale handelsstrukturen på naturlig måte garanterer markedspriser.

62) Det bør presiseres at bestemmelsene om vern av fortrolige opplysninger ikke på noen måte hindrer offentliggjøring av ikke-fortrolige deler av inngåtte kontrakter, herunder eventuelle senere endringer.

63) Elektronisk informasjon og elektroniske kommunikasjonsmidler kan i stor grad forenkle offentliggjøring av kontrakter og øke effektiviteten og innsynet i innkjøpsprosesser. Dette bør bli standardformen for kommunikasjon og informasjonsutveksling i framgangsmåter ved tildeling av kontrakter, siden de i stor grad øker markedsdeltakerens mulighet til å delta i framgangsmåter ved tildeling av kontrakter på hele det indre marked. For dette formål bør elektronisk overføring av kunngjøring, elektronisk tilgjengelighet til innkjøpsdokumenter og – etter en overgangsperiode på 30 måneder – fullstendig elektronisk kommunikasjon, det vil si kommunikasjon med elektroniske midler på alle trinn i framgangsmåten, herunder overføring av anmodninger om å delta, særlig overføring av anbud (elektronisk innlevering), gjøres obligatorisk. Medlemsstatene og oppdragsgiverne bør stå fritt til å gå lenger dersom de ønsker det. Det bør også presiseres at obligatorisk bruk av elektroniske kommunikasjonsmidler i henhold til dette direktiv imidlertid ikke innebærer at oppdragsgivere er forpliktet til å behandle anbud elektronisk eller gjennomføre elektronisk evaluering eller automatisk behandling.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

I henhold til dette direktiv bør dessuten ingen elementer av prosessen for offentlige innkjøp etter kontraktstildelingen omfattes av forpliktelsen til å bruke elektroniske kommunikasjonsmidler, og det bør heller ikke den interne kommunikasjonen hos oppdragsgiveren.

- 64) Oppdragsgivere bør, unntatt i visse særlige situasjoner, bruke elektroniske kommunikasjonsmidler som er ikke-diskriminerende, allment tilgjengelige og driftskompatible med de IKT-produktene som generelt brukes, og som ikke begrenser markedsdeltakernes tilgang til framgangsmåten ved tildeling av kontrakter. Bruken av slike kommunikasjonsmidler bør også ta hensyn til tilgjengeligheten for funksjonshemmede personer. Det bør presiseres at forpliktelsene til å bruke elektroniske midler på alle trinn i framgangsmåten ved tildeling av kontrakter, vil være hensiktsmessig verken der bruken av elektroniske midler ville kreve spesialverktøy eller særlige filformater som ikke er allment tilgjengelige, eller der den aktuelle kommunikasjonen bare kan gjennomføres med særlig kontorutstyr. Oppdragsgivere bør derfor ikke være forpliktet til å bruke elektroniske kommunikasjonsmidler i innleveringsprosessen i visse tilfeller, som det bør gis en uttømmende oversikt over. Dette direktiv fastsetter at slike tilfeller bør omfatte situasjoner som vil kreve bruk av særlig kontorutstyr som ikke er allment tilgjengelig for oppdragsgivere, for eksempel bredformatskrivere. I enkelte framgangsmåter ved tildeling av kontrakter kan innkjøpsdokumentene kreve innlevering av en fysisk modell eller en modell i målestokk, som ikke kan leveres til oppdragsgiverne elektronisk. I slike situasjoner bør modellen sendes til oppdragsgiverne per post eller med annen egnet transportør.

Det bør imidlertid presiseres at bruken av andre kommunikasjonsmidler bør begrenses til de elementene i anbudet som det ikke kreves elektroniske kommunikasjonsmidler for.

Det bør presiseres at dersom det er nødvendig av tekniske årsaker, bør oppdragsgiverne sette en øvre grense for hvor store filer som kan oversendes.

- 65) Det kan være unntakstilfeller der oppdragsgivere bør få tillatelse til ikke å bruke elektroniske kommunikasjonsmidler, der det ikke å bruke slike kommunikasjonsmidler

er nødvendig for å verne særlig følsomme opplysninger. Der bør presiseres at dersom bruken av elektroniske verktøyer som ikke er allment tilgjengelige, kan gi nødvendig vern, bør slike elektroniske verktøyer benyttes. Dette kan for eksempel være tilfelle dersom oppdragsgivere krever at det brukes egne sikre kommunikasjonsmidler som de kan tilby tilgang til.

- 66) Forskjellige tekniske formater eller prosesser og meldingsstandarder kan potensielt være til hinder for samvirkningsevnen, ikke bare i hver enkelt medlemsstat, men også, og særlig, mellom medlemsstatene. For eksempel for å kunne delta i en framgangsmåte ved tildeling av kontrakter der bruken av elektroniske kataloger, som er et format for framlegging og organisering av informasjon på en måte som er felles for alle deltagende anbudsgivere og som egner seg for elektronisk behandling, er tillatt eller påkrevd, ville markedsdeltakere i mangel av standardisering måtte tilpasse sine egne kataloger til hver framgangsmåte ved tildeling av kontrakter, noe som ville medføre å gi svært like opplysninger i forskjellige formater avhengig av spesifikasjonene til de aktuelle oppdragsgiverne. Standardisering av katalogformatet vil derfor øke graden av samvirkningsevne, øke effektiviteten og også redusere den innsatsen som kreves av markedsdeltakerne.

- 67) Når det vurderes om det er nødvendig å sikre eller forbedre samvirkningsevnen mellom forskjellige tekniske formater eller prosesser og meldingsstandarder ved å gjøre bruken av særlige standarder obligatoriske, og i så fall, hvilke standarder som skal innføres, bør Kommisjonen ta nøye hensyn til uttalelsene til de berørte partene. Den bør også vurdere i hvilket omfang markedsdeltakere og oppdragsgivere allerede har brukt en gitt standard i praksis, og hvor godt den har fungert. Før Kommisjonen gjør bruk av en bestemt standard obligatorisk, bør den også nøye vurdere hvilke kostnader dette kan medføre, særlig når det gjelder tilpasninger til eksisterende e-innkjøpsløsninger, herunder infrastruktur, prosesser eller programvare.

Dersom de aktuelle standardene ikke er utarbeidet av en internasjonal, europeisk eller nasjonal standardiseringsorganisasjon, bør de oppfylle de gjeldende kravene til IKT-standarder fastsatt ved europaparla-

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

ments- og rådsforordning (EU) nr. 1025/2012²⁰.

- 68) Før det angis hvilket sikkerhetsnivå som kreves for de elektroniske kommunikasjonsmidlene som skal brukes på de forskjellige stadiene i framgangsmåten for tildeling, bør medlemsstatene og oppdragsgiverne vurdere forholdsmessigheten mellom på den ene siden kravene som sikter på å sikre riktig og pålitelig identifikasjon av de som sender den aktuelle meldingen og integriteten i dens innhold, og på den annen side risikoen for problemer i for eksempel situasjoner der meldingene sendes av en annen sender enn det som er angitt. Under ellers like forhold vil dette bety at det sikkerhetsnivået som kreves for eksempel i forbindelse med en e-post der det bes om den nøyaktige adressen til stedet der det skal holdes et informasjonsmøte, ikke vil måtte settes til samme nivå som for selve anbudet, som inneholder et bindende tilbud fra markedsdeltakeren. På samme måte kan vurderingen av forholdsmessighet medføre at det kreves et lavere sikkerhetsnivå i forbindelse med en ny inn-sending av elektroniske kataloger, eller inn-sending av anbud i forbindelse med minikonkurranser i henhold til en rammeavtale eller tilgangen til innkjøpsdokumenter.
- 69) Samtidig som vesentlige deler av en framgangsmåte ved tildeling av kontrakter, for eksempel innkjøpsdokumenter, anmodninger om å delta, bekreftelse av interesse og anbud alltid bør være skriftlig, skal muntlig kommunikasjon med markedsdeltakerne fortsatt være mulig, forutsatt at innholdet i slik kommunikasjon dokumenteres i tilstrekkelig grad. Dette er nødvendig for å sikre tilstrekkelig innsyn som gjør det mulig å kontrollere hvorvidt prinsippet om likebehandling er overholdt. Særlig er det vesentlig at muntlig kommunikasjon med anbydere som kan virke inn på innholdet i og vurderingen av anbud, dokumenteres i tilstrekkelig grad og på hensiktsmessig måte, for eksempel skriftlige notater, lydopptak eller sammen-

drag av de viktigste elementene i kommunikasjonen.

- 70) Det er en sterkt voksende tendens på EU-markedene for offentlige innkjøp til at de offentlige innkjøperne samler sine etter-spørsler med sikte på å oppnå stordriftsfordeler, herunder lavere priser og transaksjonskostnader, og å forbedre og profesjonalisere innkjøpsvirksomheten. Dette kan oppnås ved at innkjøpene samordnes enten etter antall aktuelle oppdragsgivere, eller etter volum og verdi over tid. Samlingen og sentraliseringen av innkjøp bør imidlertid overvåkes nøye for å unngå for stor konsentrasjon av kjøpekraft og ulovlig samordning, og for å beholde innsyn og konkurranse, samt muligheter for markedstilgang for SMB-er.
- 71) Rammeavtaler kan være en effektiv innkjøpsteknikk i hele Unionen, men det er nødvendig å øke konkurransen ved å forbedre innsyn i og tilgang til innkjøp som utføres ved hjelp av rammeavtaler. Bestemmelsene som får anvendelse på disse avtalene, bør derfor revideres, særlig ved å fastsette at tildeling av særskilte kontrakter basert på slike avtaler skal skje på grunnlag av objektive regler og kriterier, for eksempel etter en minikonkurranse og ved å begrense rammeavtalenes løpetid.
- 72) Samtidig som kontrakter basert på en rammeavtale skal tildeles før utløpet av selve rammeavtalens løpetid, bør det også presiseres at varigheten av enkeltkontraktene som er basert på en rammeavtale, ikke trenger å sammenfalle med varigheten på rammeavtalen, men kan etter hva som er hensiktsmessig, være både kortere eller lengre. Særlig bør det være tillatt å fastsette lengden på enkeltkontrakter basert på en rammeavtale idet det tas hensyn til faktorer som den tiden som trengs for gjennomføringen av dem, dersom vedlikehold av utstyr med en forventet levetid på mer enn åtte år inngår i kontrakten, eller dersom det er nødvendig med omfattende opplæring av personale som skal gjennomføre kontrakten.

Det bør også presiseres at det kan forekomme tilfeller der selve rammeavtalene bør tillates å løpe lenger enn åtte år. Slike tilfeller, som bør være behørig begrunnet, særlig for rammeavtalens formål, kan for eksempel oppstå dersom markedsdeltakere har bruk for å avsette/disponere over/ha rådighet over utstyr hvis avskrivningstid er lengre enn åtte år, og som skal være tilgjengelig til

²⁰ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 1025/2012 om europeisk standardisering og om endring av rådsdirektiv 89/686/EØF og 93/15/EØF samt europaparlaments- og rådsdirektiv 94/9/EF, 94/25/EF, 95/16/EF, 97/23/EF, 98/34/EF, 2004/22/EF, 2007/23/EF, 2009/23/EF og 2009/105/EF og om oppheving av rådsvedtak 87/95/EØF og europaparlaments- og rådsbeslutning nr. 1673/2006/EF (EUT L 316 av 14.11.2012, s. 12).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

enhver tid i hele rammeavtalens løpetid. Når det særlig gjelder forsyningsvirksomheter som yter grunnleggende tjenester til allmennheten, kan det i visse tilfeller være behov for både lengre rammeavtaler og lengre løpetid på enkeltkontrakter, for eksempel når det gjelder rammeavtaler som har som mål å sikre ordinært og ekstraordinært vedlikehold av nett, noe som kan kreve bruk av dyrt utstyr som skal betjenes av personell som har fått høyt spesialisert ad hoc-opplæring, med sikte på å sikre kontinuitet i tjenestene og minimere eventuelle avbrudd

- 73) I lys av den erfaring som er gjort, er det også nødvendig å tilpasse reglene for dynamiske innkjøpsordninger for å gjøre det mulig for oppdragsgivere å dra full nytte av de mulighetene disse ordningene gir. Ordningene må forenkles, særlig bør de drives i form av en begrenset anbuds konkurranse, for på den måten å fjerne behovet for veiledende anbud, som er identifisert som en av de største byrdene i forbindelse med dynamiske innkjøpsordninger. Derfor bør alle markedsdeltakere som innleverer en anmodning om deltaking og oppfyller utvelgingskriteriene, få tillatelse til å delta i framgangsmåter ved tildeling av kontrakt som utføres gjennom den dynamiske innkjøpsordningen i dens gyldighetstid.

Denne innkjøpsteknikken gjør det mulig for oppdragsgiveren å få et særlig bredt spekter av anbud, og dermed sikre optimal bruk av midler gjennom bred konkurranse med hensyn til hyppig brukte produkter eller hyllevare, bygge- og anleggsarbeider eller tjenester som er allment tilgjengelig på markedet.

- 74) Undersøkelsen av disse anmodningene om deltaking bør normalt foretas innen høyst ti virkedager, forutsatt at vurderingen av utvelgingskriteriene vil finne sted på grunnlag av kravene til dokumentasjon angitt av oppdragsgiverne, eventuelt i samsvar med de forenklede bestemmelsene i direktiv 2014/24/EU. Når det imidlertid først er etablert en dynamisk innkjøpsordning, kan oppdragsgivere, etter den første kunngjøringen av konkurranse eller invitasjonen om å bekrefte interesse, stå overfor et så stort antall anmodninger om å delta at de vil trenge mer tid til å undersøke anmodningene. Det bør være tillatt, forutsatt at det ikke innledes noe bestemt innkjøp før alle anmodninger er undersøkt.

Oppdragsgivere bør stå fritt til å organisere hvordan de har tenkt å undersøke anmodningene om å delta, for eksempel ved å beslutte å foreta slike undersøkelser bare én gang per uke, forutsatt at fristene for undersøkelse av hver enkelt anmodning om å delta. Oppdragsgivere som bruker utelukkelses- eller utvelgingskriterier fastsatt i direktiv 2014/24/EU i forbindelse med en dynamisk innkjøpsordning, bør anvende de relevante bestemmelsene i nevnte direktiv på samme måte som offentlige oppdragsgivere som driver en dynamisk innkjøpsordning i samsvar med direktiv 2014/24/EU.

- 75) For å øke SMB-enes muligheter til å delta ved større dynamiske innkjøpsordninger, for eksempel slike som drives av en innkjøpsentral, bør den aktuelle offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren kunne beskrive ordningen i objektivt definerte kategorier av produkter, bygge- og anleggsarbeider eller tjenester. Slike kategorier bør defineres med henvisning til objektive faktorer som for eksempel kan omfatte tillatt størrelse på bestemte kontrakter som skal tildeles i den aktuelle kategorien, eller et bestemt geografisk område der etterfølgende bestemte kontrakter skal utføres. Dersom en dynamisk innkjøpsordning er delt inn i kategorier, bør den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren anvende utvelgingskriterier som står i forhold til kjennetegnene for den aktuelle kategorien.

- 76) Det bør presiseres at elektroniske auksjoner normalt ikke er egnet for visse bygge- og anleggskontrakter og visse kontrakter om tjenesteyting som har intellektuelle ytelser som kontraktsgjenstand, for eksempel prosjektering av bygge- og anleggsarbeid, siden bare de elementene som egner seg for automatisk evaluering ved hjelp av elektroniske midler, uten oppdragsgivers inngrep eller vurdering, det vil si bare elementer som er kvantifiserbare slik at de kan uttrykkes i tall eller prosentandeler, kan være gjenstand for elektroniske auksjoner.

Det bør imidlertid også presiseres at elektroniske auksjoner kan brukes i en framgangsmåte ved tildeling av kontrakter når det gjelder innkjøp av en bestemt immaterialrett. Det bør også bemerkes at selv om oppdragsgivere står fritt til å anvende utvelgingskriterier som gjør at de kan redusere antall kandidater eller anbydere så lenge auksjonen ennå ikke er startet, bør ingen ytter-

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

ligere reduksjon av antallet anbydere som deltar i den elektroniske auksjonen tillates etter at auksjonen har startet.

- 77) Det blir hele tiden utviklet nye elektroniske innkjøpsteknikker, for eksempel elektroniske kataloger. Elektroniske kataloger er et format for framlegging og organisering av informasjon på en måte som er felles for alle deltakende anbydere og som egner seg for elektronisk behandling. Et eksempel kan være tilbud som presenteres i form av et regneark. Oppdragsgivere bør kunne kreve elektroniske kataloger i alle tilgjengelige framgangsmåter der det kreves bruk av elektroniske kommunikasjonsmidler. Elektroniske kataloger bidrar til økt konkurranse og bedre effektivitet ved offentlige innkjøp, særlig med hensyn til besparelser i form av tid og penger. Det bør imidlertid fastsettes visse regler for å sikre at slik bruk er i samsvar med dette direktiv og med prinsippene om likebehandling, ikke-diskriminering og innsyn. Bruken av elektroniske kataloger til framlegging av tilbud bør således ikke medføre mulighet for at markedsdeltakerne begrenser seg til å overføre sin generelle katalog. Markedsdeltakerne bør fortsatt måtte tilpasse sin generelle katalog i lys av den bestemte framgangsmåten ved tildeling av kontrakter. Slik tilpasning sikrer at den katalogen som oversendes etter en gitt framgangsmåte ved tildeling av kontrakter, inneholder bare produkter, bygge- og anleggsarbeider eller tjenester som markedsdeltakerne har beregnet – etter en aktiv undersøkelse – at tilsvarende kravene som oppdragsgiveren stiller. Ved å gjøre dette bør markedsdeltakere ha tillatelse til å kopiere informasjon som ligger i deres generelle katalog, men de bør ikke få tillatelse til å oversende sin generelle katalog som sådan. Dersom det dessuten gis tilstrekkelige garantier med hensyn til å sikre sporbarhet, likebehandling og forutsigbarhet, bør oppdragsgivere få tillatelse til å opprette tilbud i forbindelse med bestemte innkjøp på grunnlag av tidligere oversendte elektroniske kataloger, særlig dersom konkurransen er gjenåpnet i henhold til en rammeavtale, eller dersom det er benyttet en dynamisk innkjøpsordning.

Dersom oppdragsgiveren har opprettet et tilbud, bør den aktuelle markedsdeltakeren gis mulighet til å kontrollere at tilbudet som oppdragsgiveren har opprettet, ikke

inneholder noen faktiske feil. Dersom det forekommer faktiske feil, bør markedsdeltakeren ikke være bundet av tilbudet opprettet av oppdragsgiveren, med mindre feilen blir rettet.

I samsvar med kravene fastsatt for reglene for elektroniske kommunikasjonsmidler, bør oppdragsgivere unngå uberettigede hindre for markedsdeltakernes tilgang til framgangsmåter ved tildeling av kontrakt der tilbudene skal presenteres i form av elektroniske kataloger, og som garanterer samsvar med de generelle prinsippene om ikke-diskriminering og likebehandling.

- 78) Teknikker for samordnede innkjøp brukes i økende grad i de fleste medlemsstatene. Innkjøpsentraler er ansvarlige for å foreta anskaffelser, forvalte dynamiske innkjøpsordninger eller inngå offentlige kontrakter/rammeavtaler for andre offentlige oppdragsgivere eller oppdragsgivere, med eller godtgjøring. De oppdragsgiverne som det inngås en rammeavtale for, bør kunne bruke den til enkeltstående eller gjentatte innkjøp. På bakgrunn av de store volumene som kjøpes inn, kan slike teknikker bidra til å øke konkurransen og bør bidra til å profesjonalisere offentlige innkjøp. Det bør derfor innføres en unionsdefinisjon av innkjøpsentraler for oppdragsgivere, og det bør presiseres at innkjøpsentraler fungerer på to forskjellige måter.

Først og fremst bør de kunne fungere som grossister ved å kjøpe, lagre og videre selge, eller dernest bør de kunne fungere som mellommenn ved å tildele kontrakter, drive dynamiske innkjøpsordninger eller inngå rammeavtaler som skal brukes av oppdragsgivere.

En rolle som mellommann kan i enkelte tilfeller utføres ved å gjennomføre de relevante framgangsmåtene ved tildeling selvstendig, uten detaljerte instruksjoner fra vedkommende oppdragsgivere; i andre tilfeller ved å gjennomføre de relevante framgangsmåtene ved tildeling etter vedkommende oppdragsgiveres instruksjoner, på deres vegne og for deres regning.

Dessuten bør det fastsettes regler for tildeling av ansvar med hensyn til overholdelse av forpliktelsene fastsatt i dette direktiv, også når det gjelder klageadgang, mellom innkjøpsentralen og de oppdragsgiverne som foretar innkjøp fra eller gjennom den. Dersom innkjøpsentralen har eneansvar for

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

gjennomføringen av framgangsmåtene ved tildeling av kontrakter, bør den også ha eneansvar for og være direkte ansvarlig for lovligheten ved framgangsmåtene. Dersom en oppdragsgiver utfører visse deler av framgangsmåten, for eksempel gjenåpning av konkurransen i henhold til en rammeavtale eller tildeling av enkeltkontrakter basert på en dynamisk innkjøpsordning, bør den fortsette å være ansvarlig for de trinnene den utfører.

- 79) Oppdragsgivere bør kunne tildele en kontrakt om tjenesteyting for levering av samordnede innkjøp til en innkjøpsentral uten å anvende framgangsmåtene fastsatt i dette direktiv. Det bør også være tillatt at det i slike kontrakter om tjenesteyting inngår levering av tilknyttede innkjøpstjenester. Kontrakter om slik tjenesteyting for levering av tilknyttede innkjøpstjenester, bør, når de utføres på annen måte enn ved en innkjøpsentral i forbindelse med dens levering av sentral innkjøpsvirksomhet til den aktuelle oppdragsgiveren, tildeles i samsvar med dette direktiv. Det bør også bemerkes at dette direktiv ikke bør få anvendelse dersom samordnede innkjøp eller tilknyttede innkjøpstjenester leveres på annen måte enn gjennom en gjensidig bebyrdende kontrakt, som utgjør innkjøp i henhold til dette direktiv.
- 80) Strengere bestemmelser for innkjøpsentraler bør ikke på noen måte hindre gjeldende praksis med leilighetsvise felles innkjøp, dvs. mindre institusjonaliserte og systematiske felles innkjøp, eller den etablerte praksisen med å benytte seg av tjenesteytere som forbereder og forvalter framgangsmåter ved tildeling av kontrakter på vegne av en oppdragsgiver og for dennes regning og etter dens instruksjoner. Derimot bør visse trekk ved felles innkjøp presiseres på grunn av den viktige rollen felles innkjøp kan ha, ikke minst i forbindelse med nyskapende prosjekter.

Felles innkjøp kan skje i forskjellige former, fra samordnet innkjøp gjennom klargjøring av felles tekniske spesifikasjoner for bygge- og anleggsarbeider, varekjøp eller tjenesteyting som skal kjøpes inn av en rekke oppdragsgivere, som hver gjennomfører en egen framgangsmåte ved tildeling av kontrakter, til situasjoner der de aktuelle oppdragsgiverne felles gjennomfører én framgangsmåte ved tildeling av kontrakter, enten

ved å handle sammen eller ved å gi én oppdragsgiver myndighet til å forvalte framgangsmåten ved tildeling av kontrakter på vegne av alle oppdragsgiverne.

Dersom flere oppdragsgivere felles gjennomfører en framgangsmåte ved tildeling av kontrakter, bør de stå felles ansvarlige for oppfyllelsen av sine forpliktelser i henhold til dette direktiv. Dersom imidlertid bare deler av framgangsmåten ved tildeling av kontrakter gjennomføres felles av oppdragsgiverne, bør felles ansvar bare gjelde de delene av framgangsmåten som de har gjennomført i fellesskap. Hver oppdragsgiver bør være eneansvarlig for framgangsmåter eller deler av framgangsmåter som den gjennomfører selv, for eksempel tildeling av en kontrakt, inngåelse av en rammeavtale, driften av en dynamisk innkjøpsordning eller gjenåpning av konkurranse i henhold til en rammeavtale.

- 81) Elektroniske kommunikasjonsmidler er særlig godt egnet til å støtte praksis og verktøyer for samordnede innkjøp på grunn av den muligheten de gir til å bruke om igjen og automatisk behandle data og minimere informasjons- og transaksjonskostnader. Bruken av slike elektroniske kommunikasjonsmidler bør derfor, som et første trinn, gjøres obligatorisk for innkjøpsentraler, samtidig som de også forenkler tilnærmingen av praksis i hele Unionen. Dette bør følges av en generell forpliktelse til å bruke elektroniske kommunikasjonsmidler i alle framgangsmåter ved tildeling av kontrakter etter en overgangsperiode på 30 måneder.
- 82) Felles tildeling av kontrakter foretatt av oppdragsgivere fra forskjellige medlemsstater møter for tiden visse juridiske vanskeligheter i forbindelse med konflikter mellom de nasjonale lovgivningene. Til tross for at direktiv 2004/17/EF implisitt tillot felles offentlige innkjøp på tvers av landegrensene, står oppdragsgiverne fortsatt overfor betydelige juridiske og praktiske vanskeligheter ved innkjøp fra innkjøpsentraler i andre medlemsstater eller ved felles tildeling av kontrakter. For at oppdragsgiverne skal kunne få best mulig nytte av mulighetene i det indre marked når det gjelder stordriftsfordeler og deling av nytte og risiko, ikke minst når det gjelder nyskapende prosjekter som medfører en større risiko enn det som rimelig kan bæres av én oppdragsgiver, bør disse vanskelighetene avhjelpes. Derfor bør det fastsettes nye regler for felles innkjøp på

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

tvers av landegrensene for å forenkle samarbeidet mellom oppdragsgivere og øke nytten av det indre marked ved å skape forretningsmuligheter på tvers av landegrensene for leverandører og tjenesteytere. Disse reglene bør fastlegge vilkårene for utnyttelse av innkjøpssentraler på tvers av landegrensene og angi gjeldende regelverk for offentlige innkjøp, herunder gjeldende regelverk for klageadgang, som får anvendelse på felles tverrnasjonale framgangsmåter og dermed utfyller reglene for lovvalg i europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 593/2008²¹. Dessuten bør oppdragsgivere fra forskjellige medlemsstater gjøres i stand til å opprette felles enheter etablert i henhold til nasjonal lovgivning eller unionsregelverket. Det bør fastsettes særlige regler for slike former for felles innkjøp.

Oppdragsgivere bør imidlertid ikke benytte mulighetene til felles innkjøp på tvers av landegrensene for det formål å omgå ufravikelige offentligrettslige regler, i samsvar med unionsretten, som er gjeldende for dem i den medlemsstaten der de befinner seg. Slike regler kan for eksempel omfatte bestemmelser om innsyn og tilgang til dokumenter, eller særlige krav til sporbarhet av følsomme leveranser.

- 83) De tekniske spesifikasjonene som utarbeides av innkjøpere, må tillate at offentlige innkjøp er åpne for konkurranse samt oppnår målene for bærekraft. For dette formål bør det være mulig å framlegge tilbud som gjenspeiler mangfoldet av standarder for tekniske løsninger og tekniske spesifikasjoner på markedet, herunder de som er utarbeidet på grunnlag av ytelseskriteriene knyttet til livssyklusen og bærekraften til produksjonsprosessen for bygge- og anleggsarbeider, varer og tjenester.

Følgelig bør tekniske spesifikasjoner utformes slik at det unngås kunstig begrensning av konkurranse gjennom krav som begunstiger en bestemt markedsdeltaker ved å gjenspeile viktige egenskaper ved varene, tjenestene eller bygge- og anleggsarbeidene som vedkommende markedsdeltaker normalt tilbyr. Utarbeiding av tekniske spesifikasjoner med hensyn til krav til funksjon og ytelse gjør det generelt mulig å oppnå

dette målet på best mulig måte. Krav knyttet til funksjon og ytelse er også hensiktsmessig med sikte på å fremme nyskaping i offentlige innkjøp, og bør brukes i så stor grad som mulig. Dersom det vises til en europeisk standard, eller i mangel av en slik, til en nasjonal standard, bør oppdragsgiverne ta i betraktning tilbud som bygger på andre likeverdige ordninger som oppfyller oppdragsgivernes krav og er likeverdige når det gjelder sikkerhet. Det bør være markedsdeltakerens ansvar å bevise likeverdighet med det påkrevde merket.

For å bevise likeverdighet bør det kunne kreves at anbydere skal framlegge kontrollert dokumentasjon fra en tredjemann. Imidlertid bør også annen egnet dokumentasjon, for eksempel teknisk dokumentasjon for produsenten, være tillatt dersom den aktuelle markedsdeltakeren ikke har tilgang til slike sertifikater eller prøvingsrapporter, eller ikke har mulighet til å oppnå slike innenfor de relevante tidsfristene, forutsatt at den aktuelle markedsdeltakeren med dette dokumenterer at bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene oppfyller kravene eller kriteriene angitt i de tekniske spesifikasjonene, tildelingskriteriene eller vilkårene for gjennomføring av en kontrakt.

- 84) For alle offentlige innkjøp beregnet på å skulle brukes av personer, uansett om det er privatpersoner eller personale hos oppdragsgivere, må oppdragsgiverne fastsette tekniske spesifikasjoner der det tas hensyn til tilgjengelighetskriterier for funksjonshemmede personer eller til universell utforming, unntatt i behørig begrunnede tilfeller.
- 85) Oppdragsgivere som ønsker å kjøpe bygge- og anleggsarbeider, varer eller tjenester med bestemte miljømessige, samfunnsmessige eller andre egenskaper bør kunne visse til særlige merker, for eksempel EU-miljømerket, (multi)nasjonale miljømerker eller andre merker, forutsatt at kravene for merket er knyttet til kontraktens gjenstand, for eksempel beskrivelsen av produktet og dets presentasjon, herunder krav til emballasje. Det er videre avgjørende at disse kravene er utarbeidet og vedtatt på grunnlag av objektivt kontrollerbare kriterier etter en framgangsmåte der berørte parter, som for eksempel offentlige organer, forbrukere, produsenter, distributører og miljøorganisasjoner, kan delta, og at merket er tilgjengelig for alle berørte parter. Det bør presiseres at

²¹ Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 593/2008 av 17. juni 2008 om hvilken lovgivning som får anvendelse på avtaleforpliktelser (Roma I) (EUT L 177 av 4.7.2008, s. 6).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

berørte parter kan være offentlige eller private organer, virksomheter eller enhver form for ikke-statlig organisasjon (en organisasjon som ikke er del av noen myndighet og ikke er en konvensjonell virksomhet som har som formål å skape overskudd).

Det bør likeledes presiseres at bestemte nasjonale eller statlige organer eller organisasjoner kan delta i utarbeidingen av merkekrav som kan brukes i forbindelse med innkjøp foretatt av offentlige myndigheter, uten at disse organene eller organisasjonene mister sin status som tredjemenn. Henvisninger til merker bør ikke ha den virkningen at den begrenser nyskaping.

- 86) Når oppdragsgivere utarbeider tekniske spesifikasjoner, bør de ta hensyn til krav som følger av unionsretten på området for personvern, særlig i forbindelse med behandlingen av personopplysninger (innebygd vern av opplysninger).
- 87) Offentlige innkjøp bør tilpasses behovene til små og mellomstore bedrifter. Oppdragsgivere bør oppmuntres til å benytte reglene for beste praksis i Kommisjonens arbeidsdokument av 25. juni 2008 med tittelen «European Code of Best Practices Facilitating Access by SMEs to Public Procurement Contracts», som gir veiledning til hvordan de kan benytte rammeverket for offentlige innkjøp på en måte som gjør det enklere for SMB-er å delta. For dette formål bør det fastsettes eksplisitt at kontrakter kan deles opp i delkontrakter. Slik oppdeling bør gjøres på grunnlag av mengde, slik at størrelsen på enkeltkontrakter bedre tilsvare SMB-ers kapasitet, eller på grunnlag av kvalitet, i samsvar med de forskjellige bransjene og spesialiseringene som er involvert, for å tilpasse innholdet i enkeltkontraktene tettere til de spesialiserte sektorene for SMB-ene, eller i samsvar med forskjellige senere prosjektfaser. Delkontraktenes størrelse og gjenstand bør bestemmes fritt av oppdragsgiveren, som i samsvar med de relevante reglene for beregning av den anslåtte verdien av innkjøpet, også bør ha tillatelse til å tildele noen av delkontraktene uten å anvende framgangsmåtene i dette direktiv.

Medlemsstatene bør fortsatt stå fritt til å gå videre i sitt arbeid med å gjøre det enklere for SMB-er å delta på markedet for offentlige innkjøp, ved å innføre en forpliktelse om å vurdere om det er hensiktsmessig å dele kontrakter opp i delkontrakter til å omfatte

mindre kontrakter, ved å kreve at oppdragsgivere skal kunne begrunne en beslutning om ikke å dele opp kontrakter i delkontrakter, eller ved å gjøre oppdeling i delkontrakter obligatorisk under visse vilkår. Med samme formål bør medlemsstatene også stå fritt til å framskaffe ordninger for direkte betaling til underleverandører.

- 88) Dersom kontrakter deles opp i delkontrakter, bør oppdragsgivere, for eksempel for å opprettholde konkurransen eller sikre forsyningssikkerhet, kunne få begrense antallet delkontrakter som en markedsdeltaker levere tilbud på; de bør også kunne få begrense antallet delkontrakter som kan tildeles én anbyder.

Målet med å gi SMB-ene enklere tilgang til offentlige innkjøp, kan imidlertid svekkes dersom oppdragsgiverne skulle være forpliktet til å tildele kontrakten del for del, selv om dette ville medføre å måtte godta vesentlig mindre gunstige løsninger sammenlignet med en tildeling som består av flere eller alle delkontrakter. Dersom muligheten til å bruke en slik metode er klart angitt på forhånd, bør det derfor være mulig for oppdragsgiverne å foreta en sammenlignende vurdering av tilbudene for å fastslå om tilbudene levert av en bestemt anbyder for en bestemt kombinasjon av delkontrakter som helhet bedre ville kunne oppfylle tildelingskriteriene fastsatt i samsvar med dette direktiv med hensyn til disse delkontraktene, enn tilbudene for de aktuelle enkeltstående delkontraktene isolert sett. Dersom det er tilfelle, bør oppdragsgiverne kunne tildele en kontrakt som kombinerer de aktuelle delkontraktene, til den aktuelle anbyderen. Det bør presiseres at oppdragsgiverne bør foreta en slik sammenlignende vurdering ved først å fastslå hvilke anbydere som best oppfyller tildelingskriteriene fastsatt for hver enkeltstående delkontrakt, og deretter sammenligne med de tilbudene som er levert av en bestemt anbyder for en bestemt kombinasjon av delkontrakter sett som en helhet.

- 89) For å gjøre framgangsmåten raskere og mer effektiv, bør fristene for deltaking i framgangsmåter ved tildeling av kontrakter gjøres så korte som mulig, uten å skape urimelige hindringer for tilgang for markedsdeltakere fra hele det indre marked, særlig SMB-er. Det er derfor verdt å minne om at når oppdragsgivere fastsetter frister for mottak av tilbud og anmodninger om deltaking, bør

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

de ta særlig hensyn til kontraktens kompleksitet og den tid som er nødvendig for å utarbeide anbud, selv om dette medfører at det settes frister som er lengre enn minstefristene fastsatt i henhold til dette direktiv. Bruk av elektronisk informasjon og elektroniske kommunikasjonsmidler, særlig fullstendig elektronisk tilgjengelighet for markedsdeltakere, anbydere og kandidater til innkjøpsdokumenter og elektronisk overføring av meldinger, fører på den annen side til økt innsyn og tidsbesparelser. Det bør derfor fastsettes at minstefristene som gjelder for åpne anbudskonkurranser bør forkortes, i tråd med reglene fastsatt i GPA og under forutsetning av at det er forenlig med de særlige overføringsmetoder som er fastsatt på unionsplan. Videre bør oppdragsgiverne ha mulighet til å forkorte fristene ytterligere for mottak av anbud i åpne anbudskonkurranser i tilfeller der en hastesituasjon gjør at de normale tidsfristene i åpne anbudskonkurranser ikke kan brukes, men som ikke gjør en åpen anbudskonkurranse med forkortet frist umulig. Bare i unntakstilfeller der det av tvingende grunner forårsaket av begivenheter som den aktuelle oppdragsgiveren ikke har kunnet forutse og ikke kan tilskrives, gjør det umulig å gjennomføre en vanlig anbudskonkurranse selv med forkortede frister, bør oppdragsgiverne, i den grad det er strengt nødvendig, ha mulighet til å tildele kontrakter med framgangsmåte med forhandling uten forutgående utlysning av konkurranse. Dette kan være tilfelle i forbindelse med naturkatastrofer som krever umiddelbare tiltak.

90) Det bør presiseres at behovet for å sikre at markedsdeltakerne har tilstrekkelig tid til å utarbeide gyldige anbud, kan medføre at de fristene som ble fastsatt opprinnelig, kan måtte forlenges. Dette vil særlig være tilfelle dersom det gjøres betydelige endringer i innkjøpsdokumentene. Det bør også angis at i slike tilfeller bør vesentlige endringer forstås som å omfatte endringer, særlig i tekniske spesifikasjoner, som markedsdeltakerne vil trenge mer tid til å forstå og svare tilstrekkelig på. Det bør imidlertid presiseres at slike endringer ikke bør være så omfattende at det vil gi tilgang for andre kandidater enn de opprinnelig utvalgte, eller vil tiltrekke ytterligere deltakere i framgangsmåten ved tildeling av kontrakt. Dette kan særlig være tilfelle dersom endringene gjør

kontraktens eller rammeavtalens karakter vesentlig forskjellig fra den som opprinnelig ble definert i innkjøpsdokumentene.

- 91) Det bør presiseres at opplysninger om visse beslutninger som er tatt i løpet av en framgangsmåte ved tildeling av kontrakter, herunder beslutningen om ikke å tildele en kontrakt eller ikke å inngå en rammeavtale, bør sendes av oppdragsgiverne, uten at kandidater eller anbydere skal måtte be om slike opplysninger. Det bør også bemerkes at rådsdirektiv 92/13/EØF²² fastsetter en forpliktelse for oppdragsgivere, igjen uten at kandidater eller anbydere skal måtte be om det, om å gi de aktuelle kandidatene og anbyderne en oversikt over de relevante årsakene til noen av de sentrale beslutningene som treffes i løpet av en framgangsmåte ved tildeling av kontrakter. Endelig bør det presiseres at kandidater og anbydere bør kunne be om nærmere opplysninger om disse årsakene, noe som oppdragsgiverne bør pålegges å gi, unntatt dersom det foreligger viktige grunner for ikke å gjøre det. Disse grunnene bør angis i dette direktiv. For å sikre nødvendig innsyn i forbindelse med framgangsmåter ved tildeling av kontrakter der det inngår forhandlinger og dialog med anbydere, bør anbydere som har gitt et gyldig anbud, unntatt dersom det foreligger viktige grunner for ikke å gjøre det, også kunne be om opplysninger om gjennomføring og framdriften i framgangsmåten.
- 92) I den grad det er forenlig med behovet for å sikre målet om god handelspraksis, samtidig som det gir størst mulig fleksibilitet, bør det fastsettes at direktiv 2014/24/EU får anvendelse med hensyn til krav til økonomisk og finansiell kapasitet og dokumentasjon. Oppdragsgiverne bør derfor kunne anvende utvelgingskriteriene fastsatt i nevnte direktiv, og dersom de gjør det, bør de så være forpliktet til å anvende visse andre bestemmelser vedrørende særlig den øvre grensen for krav til minsteomsetning samt til bruken av det felles europeiske innkjøpsdokumentet.
- 93) Oppdragsgivere bør kunne kreve at miljøstyringstiltak eller -ordninger skal anvendes ved gjennomføringen av en kontrakt. Miljø-

²² Rådsdirektiv 92/13/EØF av 25. februar 1992 om samordning av lover og forskrifter om anvendelsen av fellesskapsreglene på innkjøpsregler for oppdragsgivere innen vann- og energiforsyning, transport og telekommunikasjon (EFT L 76 av 23.3.1992, s. 14).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

styringsordninger kan, enten de er registrert i henhold til unionsdokumenter som europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1221/2009²³ eller ikke, vise om markedsdeltakeren har teknisk kapasitet til å gjennomføre kontrakten. En beskrivelse av de tiltakene som markedsdeltakeren har iverksatt for å sikre samme nivå av miljøvern, bør godtas som alternativ dokumentasjon i stedet for registreringsordninger for miljøstyring, dersom markedsdeltakeren ikke har tilgang til slike registreringsordninger for miljøstyring, eller ikke har mulighet til å oppnå slike innenfor de aktuelle fristen.

- 94) Begrepet tildelingskriterier er sentralt for dette direktiv, og det er derfor viktig at de relevante bestemmelsene framstår på en så enkel og rasjonell måte som mulig. Dette kan oppnås ved å bruke termen «økonomisk mest fordelaktige tilbud» som overgripende begrep, siden alle tilbud som vinner, til slutt bør velges i samsvar med hva den enkelte oppdragsgiver vurderer som den økonomisk beste løsningen av alle tilbudene som er gitt. For å unngå forvirring med tildelingskriterier som for øyeblikket er kjent som det «økonomisk mest fordelaktige tilbud» i direktiv 2004/17/EF og 2004/18/EF, bør det brukes en annen term som dekker det begrepet, nemlig «beste forhold mellom pris og kvalitet». Det bør følgelig tolkes i samsvar med rettspraksis knyttet til de nevnte direktivene, unntatt dersom det er en klart vesentlig annen løsning i dette direktiv.
- 95) Tildeling av kontrakter bør foretas på grunnlag av objektive kriterier som sikrer overholdelse av prinsippene om innsyn, ikke-diskriminering og likebehandling, med sikte på å sikre en objektiv sammenligning mellom den relative verdien til tilbudene for å kunne bestemme, på reelle konkurransevilkår, hvilket tilbud som er det økonomisk mest fordelaktige tilbudet. Det bør fastsettes uttrykkelig at det økonomisk mest fordelaktige tilbudet bør vurderes på grunnlag av det beste forholdet mellom pris og kvalitet, som alltid bør omfatte et pris- eller kostnadselement. Det bør likeledes presiseres at slik vurdering av det økonomisk mest fordelaktige

anbudet også kan gjøres på grunnlag av enten pris eller kostnadseffektivitet alene. Det er dessuten hensiktsmessig å bemerke at oppdragsgiverne står fritt til å fastsette tilstrekkelige kvalitetsstandarder ved å bruke tekniske spesifikasjoner eller vilkår for gjennomføring av kontrakten.

For å fremme mer realitetsorienterte offentlige innkjøp, bør det være tillatt for medlemsstatene å forby eller begrense bruken av pris eller kostnad alene til å vurdere det økonomisk mest fordelaktige tilbudet når de vurderer at det er hensiktsmessig.

For å sikre at prinsippet om likebehandling overholdes ved tildeling av kontrakter bør oppdragsgiverne være forpliktet til å sikre nødvendig innsyn slik at alle anbydere kan være rimelig informert om de kriterier og ordninger som skal anvendes i beslutningen om kontraktstildeling. Oppdragsgiverne bør derfor være forpliktet til å angi kriteriene for tildeling av kontrakt og den relative vekten som hver av disse kriteriene tillegges. Oppdragsgiverne bør imidlertid kunne fravike forpliktelsen om å angi vektningen av kriteriene i særlig begrunnede tilfeller der de må kunne angi årsakene til dette, dersom vektningen ikke kan fastsettes på forhånd, særlig på grunn av kontraktens kompleksitet. I slike tilfeller bør de angi kriteriene i prioritert rekkefølge med det viktigste først.

- 96) Ved artikkel 11 i TEUV kreves det at krav til miljøvern må innlemmes ved fastleggingen og gjennomføringen av Unionens politikk og virksomhet, særlig med sikte på å fremme en bærekraftig utvikling. Dette direktiv klarer hvordan oppdragsgiverne kan bidra til å verne miljøet og fremme en bærekraftig utvikling, samtidig som de sikrer at de kan oppnå best mulig forhold mellom pris og kvalitet for kontraktene.
- 97) Når oppdragsgiverne vurderer beste forhold mellom pris og kvalitet, bør de bestemme de økonomiske og kvalitative tildelingskriteriene som er knyttet til kontraktens gjenstand, og på grunnlag av den vil de vurdere tilbud for å kunne finne fram til det økonomisk mest fordelaktige tilbudet sett fra oppdragsgiverens synspunkt. Disse kriteriene bør dermed gjøre det mulig å foreta en sammenlignende vurdering av ytelsesnivå til hvert tilbud som skal vurderes ut fra kontraktens gjenstand slik den er definert i de tekniske spesifikasjonene. I forbindelse med beste forhold mellom pris og kvalitet, er det satt

²³ Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1221/2009 av 25. november 2009 om frivillig deltaking for organisasjoner i en fellesskapsordning for miljøstyring og miljørevisjon (EMAS), og om oppheving av forordning (EF) nr. 761/2001 og kommisjonsvedtak 2001/681/EF og 2006/193/EF (EUT L 342 av 22.12.2009, s. 1).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

opp en ikke-uttømmende liste over mulige tildelingskriterier i dette direktiv. Oppdragsgiverne bør oppmuntres til å velge tildelingskriterier som gjør at de kan innhente bygge- og anleggsarbeider, varer og tjenester av høy kvalitet som er best mulig egnet til deres behov.

De valgte tildelingskriteriene bør ikke tillegge oppdragsgiveren ubegrenset valgfrihet, og de bør sikre mulighet for effektiv og rettferdig konkurranse og følges av krav som gjør det mulig å kontrollere anbydernes opplysninger på en effektiv måte.

For å kunne fastslå hva som er det økonomisk mest fordelaktige tilbudet, bør beslutningen om kontraktstildeling ikke baseres på ikke-kostnadmessige kriterier. Kvalitative kriterier bør derfor ledsages av et kostnadskriterium som etter oppdragsgiverens valg, kan være enten prisen eller en kostnadseffektivitetsstrategi, for eksempel beregning av livssyklus-kostnad. Tildelingskriteriene bør imidlertid ikke påvirke anvendelsen av nasjonale bestemmelser for å bestemme betaling av visse tjenester eller angivelse av faste priser for visse varer.

98) Dersom det i nasjonale bestemmelser er fastsatt betaling av visse tjenester eller angitt faste priser for visse varer, bør det presiseres at det fortsatt er mulig å vurdere best mulig forhold mellom pris og kvalitet på grunnlag av andre faktorer enn utelukkende prisen eller betalingen. Avhengig av den aktuelle tjenesten eller det aktuelle produktet, kan slike faktorer for eksempel omfatte leverings- og betalingsvilkår, aspekter ved ettersalgsservice (for eksempel omfanget av rådgivnings- og utskiftingstjenester) eller miljø- eller samfunnmessige aspekter (for eksempel om bøker er trykt på resirkulert papir eller papir fra bærekraftige treslag, om kostnader tilskrives ekstern miljøvirkning eller hvorvidt sosial integrasjon av vanskeligstilte personer eller medlemmer fra sårbare grupper blant de personene som har fått i oppdrag å gjennomføre kontrakten, er fremmet). Gitt de mange mulighetene til å vurdere forhold mellom pris og kvalitet på grunnlag av materielle kriterier, bør loddtrekning som eneste måte å tildeling en kontrakt på, unngås.

99) I de tilfeller der kvaliteten på det personalet som er ansatt, er relevante for nivået på gjennomføringen av kontrakten, bør oppdragsgiverne også kunne bruke organiseringen av

og kvalifikasjonene og erfaringen til det personalet som er utpekt til å gjennomføre den aktuelle kontrakten, som tildelingskriterium, siden dette kan påvirke kvaliteten på gjennomføringen av kontrakten og, som følge av dette, tilbudets økonomiske verdi. Dette kan for eksempel være tilfelle når det gjelder kontrakter for intellektuelle tjenester som konsulenttjenester eller arkitektoniske tjenester. Oppdragsgivere som benytter denne muligheten, bør på egnede kontraktsmessige måter sikre at det personalet som har fått i oppdrag å gjennomføre kontrakten, effektivt overholder de angitte kvalitetsstandardene, og at slikt personale bare kan erstattes med samtykke fra oppdragsgiveren, som kontrollerer at de erstattes med personale som gir samme kvalitetsnivå.

100) Det er av stor betydning at man fullt ut utnytter potensialet i offentlige innkjøp til å oppnå målene for Europe 2020-strategien for smart, bærekraftig og inkluderende vekst. I den forbindelse bør det bemerkes at offentlige innkjøp er avgjørende for å drive nyskaping, som er av stor betydning for framtidig vekst i Europa. I lys av de store forskjellene mellom de forskjellige sektorene og markedene, ville det imidlertid ikke være hensiktsmessig å fastsette generelle obligatoriske krav til innkjøp med hensyn til miljø, samfunn og nyskaping.

Unionens regelgiver har allerede fastsatt obligatoriske innkjøpskrav for å oppnå bestemte mål på sektoren for veigående motorvogner (europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/33/EF²⁴) og kontorutstyr (europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 106/2008²⁵). Dessuten har det skjedd betydelige framskritt med hensyn til definisjonen av felles metoder for beregning av livssyklus-kostnad.

Det synes derfor hensiktsmessig å fortsette på denne måten og overlate til det sektorspesifikke regelverket å fastsette obligatoriske mål med hensyn til den bestemte politikken og de bestemte vilkårene som skal gjelde på de relevante sektorene, og til å fremme utviklingen og bruken av europeiske metoder for beregning av livssyklus-kostnad

²⁴ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/33/EF av 23. april 2009 om fremming av rene og energieffektive veigående motorvogner (EUT L 120 av 15.5.2009, p. 5).

²⁵ Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 106/2008 av 15. januar 2008 om eit fellesskapsprogram for energieffektivitetsmerking av kontorutstyr (EUT L 39 av 13.2.2008, s. 1).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

for å ytterligere underbygge bruken av offentlige innkjøp til støtte for bærekraftig vekst.

- 101) Disse sektorspesifikke tiltakene bør utfylles med en tilpasning av direktiv 2004/17/EF og 2004/18/EF ved å bemyndige oppdragsgivere til å etterstrebe målene i Europe 2020-strategien for smart, bærekraftig og inkluderende vekst i deres innkjøpsstrategier. Det bør derfor gjøres klart at oppdragsgiverne, unntatt dersom vurderingen gjøres ut fra bare pris, kan bestemme det økonomisk mest fordelaktige anbudet og den laveste kostnaden ved å bruke metoden for beregning av livssyklus-kostnad. Begrepet beregning av livssyklus-kostnad omfatter alle kostnader gjennom livssyklusen til bygge- og anleggsarbeider, varer eller tjenester.

Dette betyr interne kostnader, for eksempel til forskning som skal utføres, utvikling, produksjon, transport, bruk, vedlikehold og sluttbehandling, men kan også omfatte kostnader tilskrevet ekstern miljøvirkning, for eksempel forurensning forårsaket av utvinning av råstoff som brukes i produktet, eller forårsaket av produktet selv eller framstillingen av det, forutsatt at det kan beregnes i penger og overvåkes. Metodene som oppdragsgiverne bruker til å vurdere kostnader tilskrevet ekstern miljøvirkning, bør bestemmes på forhånd på en objektiv og ikke-diskriminerende måte og være tilgjengelig for alle berørte parter. Slike metoder kan fastsettes på nasjonalt, regionalt eller lokalt plan, men for å unngå konkurransevridning gjennom skreddersydde metoder, bør de fortsatt være generelle i den forstand at de ikke bør angis spesifikt for en bestemt framgangsmåte ved tildeling av kontrakter. Felles metoder bør utarbeides på unionsplan for beregning av livssyklus-kostnader for bestemte varegrupper eller kategorier av tjenester. Dersom det utarbeides felles metoder, bør det være obligatorisk å bruke dem.

Videre bør muligheten for å fastsette en felles metode for beregning av sosiale livssyklus-kostnader undersøkes, idet det tas hensyn til eksisterende metoder som Guidelines for Social Life Cycle Assessment of Products, som er vedtatt innenfor rammen av De forente nasjoners miljøprogram.

- 102) Med sikte på bedre integrasjon av samfunnsmessige og miljømessige hensyn i framgangsmåtene ved tildeling av kontrakter, bør dessuten oppdragsgiverne kunne bruke

tildelingskriterier eller vilkår for gjennomføring av kontrakter for de bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene som skal ytes i henhold til den offentlige kontrakten, med hensyn til alle aspekter og på ethvert stadium i deres livssyklus, fra utvinning av råstoffer til produktet til sluttbehandling av produktet, herunder faktorer som inngår i den spesifikke prosessen med produksjon og levering av samt handelen og dens vilkår med disse bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene, eller en spesifikk prosess på et senere stadium i deres livssyklus, også dersom slike faktorer ikke utgjør noen del av deres materielle innhold. Kriterier og vilkår for en slik produksjons- eller leveringsprosess er for eksempel at framstillingen av de innkjøpte produktene ikke omfattet giftige kjemikalier, eller at de innkjøpte tjenestene ytes ved hjelp av energieffektive maskiner.

I samsvar med rettspraksis i Den europeiske unions domstol omfatter dette også tildelingskriterier eller vilkår for gjennomføringen av kontrakter knyttet til levering eller bruk av fair trade-merkede produkter i løpet av gjennomføringen av kontraktene som skal tildeles. Vilkår for gjennomføring av kontrakter som gjelder miljøhensyn, kan for eksempel omfatte levering, emballering og sluttbehandling av produkter, og når det gjelder kontrakter for bygge- og anleggsarbeider og tjenesteyting, krav til minst mulig avfall og ressurseffektivitet.

Vilkårene for en forbindelse med kontraktens gjenstand utelukker imidlertid kriterier og vilkår som gjelder en virksomhets generelle politikk, som ikke kan anses som en faktor som kjennetegner den spesifikke prosessen med produksjon eller levering av de innkjøpte bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene. Oppdragsgivere bør derfor ikke kunne kreve at anbydere har en bestemt politikk når det gjelder samfunnsmessig eller miljømessig ansvar i sin virksomhet.

- 103) Det er av avgjørende betydning at tildelingskriterier eller vilkår for gjennomføring av kontrakter som gjelder samfunnsmessige sider ved produksjonsprosessen, er knyttet til de bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene som skal ytes i henhold til kontrakten. I tillegg bør de anvendes i samsvar med direktiv 96/71/EF, slik det er fortolket av Den europeiske unions domstol, og

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

bør ikke velges eller anvendes på en måte som direkte eller indirekte forskjellsbehandler markedsdeltakere fra andre medlemsstater eller fra tredjestater som er parter i GPA eller frihandelsavtaler som Unionen er part i. Derfor bør kravene til grunnleggende arbeidsvilkår fastsatt i direktiv 96/71/EF, for eksempel minstelønn, fortsatt være på det nivået som er fastsatt i nasjonal lovgivning eller ved kollektive avtaler som er gjennomført i samsvar med unionsretten innenfor rammen av nevnte direktiv.

Vilkår for gjennomføring av kontrakter kan også ha til hensikt å være til gunst for fremming av likestilling mellom kvinner og menn i arbeidslivet, økt deltaking av kvinner på arbeidsmarkedet, balanse mellom arbeid og privatliv, vern av miljøet og dyrs velferd, og å sikre at de grunnleggende bestemmelsene i Den internasjonale arbeidsorganisasjon (ILO) overholdes, samt å rekruttere flere vanskeligstilte personer enn det som kreves i henhold til nasjonal lovgivning.

- 104) Tiltak med sikte på vern av helsen til personale som deltar i produksjonsprosessen, fremming av sosial integrasjon av vanskeligstilte personer eller medlemmer fra sårbare grupper blant de personene som har fått i oppdrag å gjennomføre kontrakten, eller opplæring i de kvalifikasjonene som kreves til den aktuelle kontrakten, kan også være underlagt tildelingskriterier eller vilkår for gjennomføring av kontrakter, forutsatt at de er knyttet til de bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene som skal ytes i henhold til kontrakten. Slike kriterier eller vilkår kan for eksempel blant annet vise til sysselsetting av personer som har vært jobbsøkere i lang tid, eller gjennomføring av opplærings tiltak for arbeidsløse eller ungdom i løpet av gjennomføringen av den kontrakten som skal tildeles. I tekniske spesifikasjoner kan oppdragsgiverne angi samfunnsmessige krav som direkte kjennetegner det aktuelle produktet eller den aktuelle tjenesten, for eksempel tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne eller universell utforming.
- 105) Offentlige kontrakter bør ikke tildeles markedsdeltakere som har deltatt i en kriminell organisasjon, eller som er kjent skyldig i korrupsjon, bedrageri til skade for Unionens økonomiske interesser, terrorhandlinger, hvitvasking av penger eller finansiering av terrorisme. Manglende betaling av skatter

og trygde- og pensjonspremier bør også medføre obligatorisk utelukkelse på unionsplan. Medlemsstatene bør imidlertid kunne gi unntak fra disse obligatoriske utelukkelsene i unntakstilfeller der overgripende krav av allmenn interesse gjør en kontraktstildeling absolutt nødvendig. Dette kan for eksempel være tilfelle dersom det er et presserende behov for vaksiner eller nødutstyr som bare kan kjøpes fra en markedsdeltaker som en av de obligatoriske begrunnelsene for utelukkelse ellers gjelder for. Idet det tas hensyn til at oppdragsgivere som ikke er offentlige oppdragsgivere, ikke nødvendigvis har tilgang til uomtvistelig dokumentasjon i slike saker, er det hensiktsmessig å la disse oppdragsgiverne velge hvorvidt utelukkelseskriteriene oppført i direktiv 2014/24/EU, skal anvendes. Forpliktelsen til å anvende artikkel 57 nr. 1 og 2 i direktiv 2014/24/EU bør derfor begrenses til oppdragsgivere som ikke er offentlige oppdragsgivere.

- 106) Oppdragsgivere bør videre gis mulighet til å utelukke markedsdeltakere som har vist seg å være upålitelige, for eksempel på grunn av brudd på miljøforpliktelser, herunder regler for tilgjengelighet for funksjonshemmede personer eller andre former for alvorlig yrkesmessig forsømmelse, for eksempel brudd på konkurransereglene eller immaterialrettigheter. Det bør presiseres at alvorlig yrkesmessig forsømmelse kan stille spørsmålstegn ved en markedsdeltakers integritet, og dermed gjøre markedsdeltakeren uegnet til å bli tildelt en offentlig kontrakt, uavhengig av hvorvidt markedsdeltakeren ellers ville ha teknisk eller økonomisk kapasitet til å gjennomføre kontrakten.

Med tanke på at oppdragsgiveren vil være ansvarlig for følgene av sin mulig feilaktige beslutning, bør oppdragsgivere også stå fritt til å vurdere om det har foregått alvorlig yrkesmessig forsømmelse, dersom de før en endelig og bindende beslutning angående forekomst av obligatoriske utelukkelsesgrunner er tatt, på hensiktsmessig måte kan dokumentere at markedsdeltakeren har brutt sine forpliktelser, herunder forpliktelser vedrørende betaling av skatter eller trygde- og pensjonspremier, med mindre annet er fastsatt i nasjonal lovgivning. De bør også kunne utelukke kandidater eller anbydere hvis gjennomføring av tidligere offentlige kontrakter, eller kontrakter inngått med

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

andre oppdragsgivere, har vist store mangler med hensyn til grunnleggende krav, for eksempel manglende ytelse eller gjennomføring eller betydelige mangler ved det produktet eller den tjenesten som ytes, noe som gjør dem uegnet for det tiltenkte formålet, eller upassende atferd som reiser alvorlig tvil om markedsdeltakerens pålitelighet. I nasjonal lovgivning bør det fastsettes en lengste varighet for slik utelukkelse.

Ved anvendelse av valgfrie grunner til utelukkelse, bør det legges særlig vekt på forholdsmessighetsprinsippet. Mindre uregelmessigheter bør bare i unntakstilfeller før til utelukkelse av en markedsdeltaker. Gjentatte tilfeller av mindre uregelmessigheter kan imidlertid reise tvil om en markedsdeltakers pålitelighet, noe som kan berettige en utelukkelse.

- 107) Dersom oppdragsgivere er forpliktet til å velge eller anvende slike utelukkelseskriterier, bør de anvende direktiv 2014/24/EU når det gjelder muligheten for at markedsdeltakere treffer samsvarstiltak med sikte på å avhjelpe følgene av eventuelle straffbare handlinger eller forsømmelser og effektivt forebygge ytterligere forekomster av upassende atferd.
- 108) Anbud som synes å være unormalt lave i forhold til bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenesteytingen, kan være basert på teknisk, økonomisk eller juridisk uforvarselige forutsetninger eller praksis. Dersom anbyderen ikke kan gi en tilstrekkelig forklaring, bør oppdragsgiveren ha rett til å avvise anbudet. Avvisning bør være obligatorisk i tilfeller der oppdragsgiveren har fastslått at den unormalt lave prisen eller kostnaden som er foreslått, er en følge av manglende samsvar med ufravikelig unions regelverk eller nasjonal lovgivning som er forenlig med dette innenfor sosialrett, arbeidsrett eller miljørett, eller internasjonale arbeidsrettslige bestemmelser.
- 109) I vilkårene for gjennomføring av en kontrakt fastsettes det særlige krav til gjennomføringen av kontrakten. Til forskjell fra kriterier for tildeling av kontrakter, som danner grunnlaget for en sammenlignende vurdering av kvaliteten på anbudene, består vilkårene for gjennomføring av kontrakter i fastsatte, objektive krav som ikke påvirker vurderingen av anbudene. Vilkårene for gjennomføring av en kontrakt bør være forenlige med dette direktiv dersom de verken direkte

eller indirekte innebærer forskjellsbehandling, og dersom de er knyttet til kontraktens gjenstand, som omfatter alle faktorer i den spesifikke prosessen med produksjon, levering eller markedsføring. Dette omfatter vilkår som gjelder prosessen for gjennomføring av kontrakten, men utelukker krav som viser til en virksomhets generell politikk.

- 110) Det er viktig at overholdelse fra underleverandørenes side av gjeldende forpliktelser innenfor miljørett, sosialrett og arbeidsrett, fastsatt i unionsregelverket, nasjonal lovgivning, kollektive avtaler eller i internasjonale miljø-, sosial- eller arbeidsrettslige bestemmelser angitt i dette direktiv, forutsatt at slike regler og anvendelsen av dem er i samsvar med unionsregelverket, sikres gjennom hensiktsmessige tiltak av vedkommende nasjonale myndigheter innenfor deres ansvarsområder og oppgaver, for eksempel arbeidstilsyn og miljøvernmyndigheter.

Det er også nødvendig å sikre noe innsyn i underleverandørkjeden, siden dette gir oppdragsgiverne opplysninger om hvem som er til stede på byggeplasser der det foregår bygge- og anleggsarbeid som utføres for dem, eller der foretak yter tjenester i eller på bygg, infrastruktur eller områder, for eksempel rådhus, offentlige skoler, idrettsanlegg, havner eller motorveier, som oppdragsgiverne er ansvarlige for eller som de har direkte tilsyn med. Det bør presiseres at forpliktelsen til å gi påkrevde opplysninger i alle tilfeller påligger hovedleverandøren, enten på grunnlag av en særlig klausul som hver oppdragsgiver vil måtte ha med i framgangsmåten ved tildeling av alle kontrakter, eller på grunnlag av forpliktelser som medlemsstatene vil pålegge hovedleverandøren i form av alminnelige bestemmelser.

Det bør også presiseres at vilkår i forbindelse med håndheving av overholdelse av gjeldende forpliktelser innenfor miljørett, sosialrett og arbeidsrett, fastsatt i unionsregelverket, nasjonal lovgivning, kollektive avtaler eller i internasjonale miljø-, sosial- eller arbeidsrettslige bestemmelser angitt i dette direktiv, forutsatt at slike regler og anvendelsen av dem er i samsvar med unionsregelverket, bør få anvendelse når nasjonal lovgivning i en medlemsstat fastsetter en ordning med solidaransvar mellom underleverandører og hovedleverandøren. Dessuten bør det angis uttrykkelig at medlemsstatene bør kunne gå lenger, for eksempel ved å

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

utvide forpliktelsene til innsyn, ved å muliggjøre direkte betaling til underleverandører eller ved å muliggjøre eller kreve at offentlige oppdragsgivere skal kontrollere at underleverandørene ikke befinner seg i noen av de situasjonene der utelukkelse av markedsdeltakere vil være berettiget. Dersom slike tiltak anvendes på underleverandører, bør det sikres sammenheng med bestemmelsene som får anvendelse på hovedleverandører, slik at dersom det foreligger obligatoriske utelukkelsesgrunner, vil det følges av et krav om at hovedleverandøren skifter ut den aktuelle underleverandøren. Dersom slik kontroll viser at det foreligger ikke-obligatoriske grunner for utelukkelse, bør det presiseres at offentlige oppdragsgivere har mulighet til å kreve slik utskiftning. Det bør også uttrykkelig angis at offentlige oppdragsgivere kan være forpliktet til å kreve at den aktuelle underleverandøren skiftes ut dersom utelukkelse av hovedleverandører vil være obligatorisk i slike tilfeller.

Det bør også angis uttrykkelig at medlemsstatene står fritt til å fastsette strengere regler for ansvar i henhold til nasjonal lovgivning, eller til å gå lenger i henhold til nasjonal lovgivning med hensyn til direkte betaling til underleverandører.

- 111) Idet det tas hensyn til de pågående diskusjonene om gjennomgående bestemmelser om forholdet til tredjestater i forbindelse med offentlige innkjøp, er det hensiktsmessig i en overgangsperiode å opprettholde status quo for den ordningen som gjelder for forsyningssektoren i henhold til artikkel 58 og 59 i direktiv 2004/17/EF. Disse bestemmelsene bør derfor forbli uendret, herunder bestemmelsen om vedtak av gjennomføringsrettsakter dersom foretak i Unionen har vanskeligheter med å få tilgang til markeder i tredjestater. Under slike omstendigheter bør Rådet fortsette å vedta slike gjennomføringsrettsakter.
- 112) Det bør bemerkes at rådsforordning (EØF, Euratom) nr. 1182/71²⁶ får anvendelse på beregningen av fristene angitt i dette direktiv.
- 113) Det er nødvendig å presisere hvilke vilkår som fører til at endringer i en kontrakt under gjennomføringen av den krever en ny

framgangsmåte for tildeling av kontrakt, idet det tas hensyn til relevant rettspraksis i Den europeiske unions domstol. Det kreves en ny framgangsmåte ved tildeling av kontrakter i tilfelle av vesentlige endringer i den opprinnelige kontrakten, særlig med hensyn til virkeområdet og innholdet i partenes gjensidige rettigheter og forpliktelser, herunder fordelingen av immaterialrettigheter. Slike endringer viser partenes intensjon om å reforhandle vesentlige vilkår i kontrakten. Dette er særlig tilfellet dersom de endrede vilkårene ville ha virket inn på resultatet av framgangsmåten, dersom de hadde vært del av den opprinnelige framgangsmåten.

Endringer i kontrakten som medfører en mindre endring i kontraktsverdien opp til en viss verdi, bør alltid være mulig uten at det er nødvendig å utføre en ny framgangsmåte ved tildeling av kontrakter. Med sikte på dette og for å sikre rettssikkerheten bør dette direktiv fastsette nedre grenser, og under disse er det ikke nødvendig med ny framgangsmåte ved tildeling av kontrakter. Endringer i kontrakten over disse nedre grensene bør være mulig uten at det er nødvendig å utføre en ny framgangsmåte ved tildeling av kontrakter, i den grad de er i samsvar med de relevante vilkårene fastsatt i dette direktiv.

- 114) Oppdragsgivere kan stå overfor situasjoner der nye bygge- og anleggsarbeider, varekjøp eller tjenesteytinger blir nødvendig, og i slike tilfeller kan en endring av den opprinnelige kontrakten uten ny framgangsmåte ved tildeling av kontrakter være berettiget, særlig dersom nye leveranser er tenkt enten som en delvis utskiftning eller en utvidelse av eksisterende tjenester, varekjøp eller installasjoner, dersom et skifte av leverandør ville tvinge oppdragsgiveren til å kjøpe utstyr, bygge- og anleggsarbeider eller tjenester med andre tekniske egenskaper som ville være uforenlige eller føre til uforholdsmessige tekniske vansker ved drift og vedlikehold.
- 115) Oppdragsgivere kan stå overfor ytre omstendigheter som de ikke kunne forutse da de tildelte kontrakten, særlig dersom gjennomføringen av kontrakten strekker seg over lang tid. I slike tilfeller er det nødvendig med en viss grad av fleksibilitet for å tilpasse kontrakten til disse omstendighetene uten en ny framgangsmåte ved tildeling av kontrakter. Begrepet uforutsigbare omstendigheter viser til omstendigheter som ikke

²⁶ Rådsforordning (EØF, Euratom) nr. 1182/71 av 3. juni 1971 om fastsettelse av regler for frister, datoer og tidspunkter (EFT L 124 av 8.6.1971, s. 1).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

kunne forutses til tross for at oppdragsgiveren har gjort rimelig grundige forberedelser for den opprinnelige tildelingen, idet det tas hensyn til de midler den har hatt til rådighet, arten av og kjennetegnene ved de bestemte prosjektet, god praksis på det aktuelle området og behovet for å sikre et hensiktsmessig forhold mellom de ressursene som er brukt på å forberede tildelingen og den forutsigbare verdien.

Dette kan imidlertid ikke få anvendelse på tilfeller der en endring fører til at hele innkjøpets art forandres, for eksempel ved å skifte ut bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene som skal kjøpes inn, med noe helt annet, eller ved å foreta en grunnleggende endring av typen innkjøp, siden det i en slik situasjon må forutsettes en hypotetisk påvirkning av resultatet.

- 116) I samsvar med prinsippene om likebehandling og innsyn, bør den anbyderen som vinner anbudet, ikke skiftes ut med en annen markedsdeltaker, for eksempel dersom en kontrakt heves på grunn av mangler i gjennomføringen, uten at kontrakten gjenåpnes for konkurranse. Den valgte anbyderen som gjennomfører kontrakten bør imidlertid, særlig dersom kontrakten er tildelt til mer enn ett foretak, kunne foreta visse strukturelle endringer under gjennomføringen av kontrakten, for eksempel rent interne omorganiseringer, overtakelser, fusjoner og oppkjøp eller konkurs. Slike strukturelle endringer bør ikke automatisk kreve nye framgangsmåter ved tildeling av kontrakter for alle kontrakter som den aktuelle anbyderen utfører.
- 117) Oppdragsgivere bør i enkeltkontraktene selv ha mulighet til å få innført endringer av en kontrakt ved hjelp av revisjonsklausuler eller opsjoner, men slike klausuler bør ikke gi dem ubegrenset spillerom. Dette direktiv bør derfor angi i hvilket omfang det kan innføres endringer i den opprinnelige kontrakten. Det bør derfor presiseres at tilstrekkelig klart utarbeidede revisjonsklausuler eller opsjoner for eksempel kan gi mulighet for prisreguleringer eller sikre at for eksempel kommunikasjonsutstyr som skal leveres over et gitt tidsrom, fortsatt er egnet, også ved endring av kommunikasjonsprotokoller eller andre teknologiske endringer. Det bør også være mulig i henhold til tilstrekkelig klare klausuler å fastsette at det kan foretas tilpasninger av en kontrakt, dersom dette

blir nødvendig av tekniske vanskeligheter som dukker opp under drift eller vedlikehold. Det bør også bemerkes at kontrakter for eksempel kan omfatte både alminnelig vedlikehold og fastsette ekstraordinært vedlikehold som kan bli nødvendig for å sikre fortsatt drift av en offentlig tjeneste.

- 118) Oppdragsgivere står av og til overfor omstendigheter som krever at offentlige kontrakter heves før tiden, for å kunne overholde forpliktelsene i henhold til unionsregelverket for offentlige innkjøp. Medlemsstatene bør derfor sikre at oppdragsgiverne, i henhold til vilkårene fastsatt i nasjonal lovgivning, har mulighet til å heve en offentlig kontrakt under dens løpetid dersom unionsregelverket krever dette.
- 119) Resultatene fra Kommisjonens arbeidsdokument av 27. juni 2011 med tittelen «Evaluation Report: Impact and Effectiveness of EU Public Procurement Legislation» antyder at utelukkelsen av visse tjenesteytinger fra den fulle anvendelsen av direktiv 2004/17/EF bør gjennomgås på nytt. Den fulle anvendelsen av dette direktiv bør derfor utvides til å omfatte en rekke tjenesteytinger.
- 120) Visse kategorier av tjenesteytinger har ved sin egenart fortsatt en begrenset dimensjon på tvers av landegrensene, nemlig slik tjenesteyting som er kjent personlige tjenester, for eksempel visse sosialtjenester, helse-tjenester og undervisningstjenester. Disse tjenestene ytes i en bestemt sammenheng som varierer sterkt mellom medlemsstatene på grunn av forskjellige kulturelle tradisjoner. Det bør derfor opprettes en særlig ordning for kontrakter for disse tjenestene, med en høyere nedre grense enn hva som gjelder for andre tjenester.

Særlig i forbindelse med innkjøp i disse sektorene, vil personlige tjenester med verdier under denne nedre grensen normalt ikke være interessant for tjenesteytere fra andre medlemsstater, med mindre det foreligger konkrete indikasjoner på det motsatte, for eksempel EU-finansiering for grensekryssende prosjekter.

Kontrakter for personlige tjenester over denne nedre grensen skal være underlagt innsyn i hele Unionen. Gitt betydningen av den kulturelle sammenhengen og følsomheten i disse tjenestene, bør medlemsstatene gis vidt skjønn til å organisere valget av tjenesteytere på den måten de anser som mest hensiktsmessig. Reglene i dette direktiv tar

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

hensyn til dette kravet, og det kreves bare overholdelse av grunnleggende prinsipper om innsyn og likebehandling og at det sikres at oppdragsgiverne er i stand til å anvende bestemte kvalitetskriterier ved valg av tjenesteytere, for eksempel kriteriene angitt i det frivillige europeiske rammeverket for kvalitet i sosialtjenester (European Quality Framework for Social Services), av offentliggjort av Komiteen for sosial trygghet. Når det skal bestemmes hvilke framgangsmåter som skal brukes ved tildeling av kontrakter for personlige tjenester, bør medlemsstatene ta hensyn til artikkel 14 i TEUV og protokoll nr. 26. Når de gjør dette, bør medlemsstatene også etterstrebe målene om forenkling og om å lette den administrative byrden for oppdragsgivere og markedsdeltakere; det bør presiseres at når man gjør dette, kan det også medføre at man støtter seg på regler som får anvendelse på kontrakter om tjenesteyting som ikke er underlagt den spesifikke ordningen.

Medlemsstatene og oppdragsgiverne står fortsatt fritt til å yte slike tjenester selv, eller til å organisere sosialtjenester på en måte som ikke medfører at det inngås offentlige kontrakter, for eksempel gjennom utelukkende å finansiere slike tjenester, eller ved å utstede lisenser eller tillatelser til alle markedsdeltakere som oppfyller vilkårene som på forhånd er fastsatt av oppdragsgiveren, uten noen grenser eller kvoter, forutsatt at et slikt system sikrer tilstrekkelig annonsering og overholder prinsippene om innsyn og likebehandling.

- 121) På samme måte tilbys hotell- og restauranttjenester normalt bare av aktører som befinner seg på det bestemte stedet der slike tjenester leveres, og har derfor også en begrenset dimensjon på tvers av landegrensene. De bør derfor bare omfattes av den lette ordningen, fra og med en nedre grense på 1 000 000 euro. Store kontrakter for hotell- og restauranttjenester over denne nedre grensen kan være av interesse for forskjellige markedsdeltakere, for eksempel reisebyråer og andre mellommenn, også på tvers av landegrensene.
- 122) På lignende måte gjelder visse juridiske tjenester utelukkende rent nasjonale retts spørsmål og tilbys derfor normalt bare av aktører som befinner seg i den aktuelle medlemsstaten, og har følgelig også en begrenset dimensjon på tvers av landegrensene. De bør derfor bare omfattes av den lette ordningen, fra og med en nedre grense på 1 000 000 euro. Store kontrakter for juridiske tjenester over denne nedre grensen kan være av interesse for forskjellige markedsdeltakere, for eksempel internasjonale advokatfirmaer, også på tvers av landegrensene, særlig dersom de omfatter juridiske spørsmål som oppstår som følge av eller har som bakgrunn unionsrett eller annen internasjonal rett, eller omfatter mer enn én stat.
- 123) Erfaring har vist at en rekke andre tjenester, for eksempel redningstjenester, brannsløkingstjenester og fengselsvesen normalt bare er av interesse på tvers av landegrensene når de når en tilstrekkelig kritisk masse i kraft av sin relativt høye verdi. I den grad de ikke utelukkes fra dette direktivs virkeområde, bør de omfattes av den lette ordningen. I den grad tjenesteytingen faktisk er basert på kontrakter, vil andre tjenestekategorier, for eksempel undersøkelses- og sikkerhetstjenester, normalt sannsynligvis bare utgjøre en interesse på tvers av landegrensene fra og med en nedre grense på 1 000 000 euro, og bør følgelig da bare være omfattet av den lette ordningen.
- 124) For å kunne sikre kontinuitet i offentlige tjenester, bør dette direktiv gi mulighet til deltaking i framgangsmåter ved tildeling av kontrakter for visse tjenesteytinger innenfor helse-, sosial- og kultursektoren, kan forbeholdes organisasjoner som er basert på arbeidstakereierskap eller aktiv medbestemmelse av arbeidstakerne i ledelsen, og for eksisterende organisasjoner som samvirkeforetak, til å delta i ytingen av disse tjenestene til sluttbrukerne. Denne bestemmelsen er begrenset til å omfatte utelukkende visse helse- og sosialtjenester og tjenester tilknyttet disse, visse undervisnings- og opplæringstjenester, bibliotek-, arkiv- og øvrige kulturtjenester, tjenester vedrørende sport, og tjenester for privathusholdninger, og er ikke beregnet å omfatte noen av de utelukkelsene som ellers er fastsatt i dette direktiv. Disse tjenestene bør bare omfattes av den lette ordningen.
- 125) Det er hensiktsmessig å identifisere disse tjenestene ved å vise til de spesifikke posisjonene i den felles klassifikasjonen for offentlige innkjøp (CPV), vedtatt ved europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 2195/2002²⁷, som er en hierarkisk oppbygd nomenklatur, delt inn i næringer, nærings-

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

hovedgrupper, næringsgrupper, kategorier og underkategorier. For å unngå rettslig usikkerhet bør det presiseres at henvisning til en næring ikke implisitt innebærer en henvisning til underordnede underinndelinger. En så omfattende dekning bør i stedet angis eksplisitt ved å nevne alle relevante posisjoner, dersom relevant som en rekke koder.

- 126) Prosjektkonkurranser er tradisjonelt mest blitt brukt innen by- og regionplanlegging, arkitektur og ingeniørarbeid eller databehandling. Det bør imidlertid bemerkes at disse fleksible ordningene også kan brukes til andre formål, og at det kan fastsettes at etterfølgende kontraktene om tjenesteyting vil bli tildelt til vinneren eller en av vinnerne av prosjektkonkurransen etter en framgangsmåte med forhandling uten kunngjøring.
- 127) Evalueringen har vist at det fortsatt er betydelig rom for forbedring i anvendelsen av unionsregelverket for offentlige innkjøp. Med sikte på en mer effektiv og konsekvent anvendelse av reglene, er det avgjørende å få en god oversikt over mulige strukturelle problemer og generelle mønstre i nasjonal innkjøpspolitikk for å kunne behandle mulige problemer på en mer målrettet måte. Denne oversikten bør oppnås gjennom hensiktsmessig overvåking, og resultatene av dette bør offentliggjøres regelmessig, slik at det legges til rette for en opplyst debatt om mulige forbedringer i regler og praksis for innkjøp. Med en slik god oversikt bør det også være mulig å få innsikt i anvendelsen av regler for offentlige innkjøp i forbindelse med gjennomføringen av prosjekter som samfinansieres av Unionen. Medlemsstatene bør fortsatt stå fritt til å beslutte hvordan og av hvem denne overvåkingen skal utføres i praksis; når de gjør dette, bør de fortsatt også stå fritt til å beslutte om overvåkingen skal være basert på stikkprøvebasert kontroll i ettertid, eller på systematisk forutgående kontroll av framgangsmåter ved tildeling av kontrakter omfattet av dette direktiv. Det bør være mulig å gjøre relevante organer oppmerksomme på eventuelle problemer; dette bør ikke nødvendigvis kreve at de som har utført overvåkingen har søksmålskompetanse ved domstolene.

Bedre veiledning, opplysning og støtte til oppdragsgivere og markedsdeltakere bør også i stor grad bidra til å styrke effektiviteten i offentlige innkjøp, gjennom bedre kunnskap, økt rettssikkerhet og profesjonalisering av innkjøpspraksis. Slik veiledning bør gjøres tilgjengelig for oppdragsgivere og markedsdeltakere når det synes nødvendig å forbedre korrekt anvendelse av reglene. Veiledningen som skal gis, kan omfatte alle saker som er relevante for offentlige innkjøp, for eksempel planlegging av anskaffelser, framgangsmåter, valg av metoder og hjelpemidler og god praksis i gjennomføringen av framgangsmåtene. Når det gjelder rettslige spørsmål, bør veiledningen ikke nødvendigvis bestå av en fullstendig juridisk analyse av de aktuelle sakene; dette kan begrenses til en generell angivelse av hvilke elementer det bør tas hensyn til ved den senere og mer detaljerte analysen av spørsmålene, for eksempel ved å peke på rettspraksis som kan være relevant, eller veiledende merknader eller andre kilder der det aktuelle spørsmålet er undersøkt.

- 128) Ved direktiv 92/13/EØF er det fastsatt at en viss klagebehandling minst skal være tilgjengelig for alle personer som har eller har hatt en interesse av å oppnå en særskilt kontrakt, og som har blitt, eller risikerer å bli, skadelidende på grunn av en påstått overtredelse av unionsretten på området offentlige innkjøp, eller av nasjonale regler som gjennomfører unionsretten. Denne klagebehandlingen bør ikke berøres av dette direktiv. Borgere, berørte parter, organiserte eller ikke, og andre personer eller organer som ikke har adgang til klagebehandlingen i henhold til direktiv 92/13/EØF, har uansett som skattebetalere en rettmessig interesse i gode framgangsmåter ved tildeling av kontrakter. De bør derfor gis mulighet, på annen måte enn ved ordningen for klagebehandling i henhold til direktiv 92/13/EØF, og uten at det nødvendigvis medfører at de gis søksmålskompetanse ved domstolene, til å angi mulige overtredelser av dette direktiv til en vedkommende myndighet eller struktur. For å unngå å fordoble eksisterende myndigheter eller strukturer bør medlemsstatene kunne fastsette en mulighet til å benytte seg av allmenne tilsynsmyndigheter eller tilsynsstrukturer, sektorvise tilsynsorganer, kommunale tilsynsmyndigheter,

²⁷ Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 2195/2002 av 5. november 2002 om en felles klassifikasjon for offentlige innkjøp (CPV) (EFT L 340 av 16.12.2002, s. 1).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

konkurransemyndigheter, ombudsmannen eller nasjonale revisjonsmyndigheter.

- 129) For fullt ut å kunne utnytte potensialet i offentlige innkjøp til å oppnå målene for Europe 2020-strategien for smart, bærekraftig og inkluderende vekst, vil også innkjøp med hensyn til miljø, samfunn og nyskaping også måtte spille en rolle. Det er derfor viktig å få oversikt over utviklingen innen strategiske innkjøp slik at man kan ha et opplyst syn på de generelle tendensene på overgripende plan på dette området. Eventuelle allerede utarbeidede, egnede rapporter kan selvsagt også brukes i denne forbindelse.
- 130) På bakgrunn av de mulighetene SMB-er har til å skape nye arbeidsplasser, vekst og nyskaping, er det viktig å oppmuntre dem til å delta i offentlige innkjøp, både gjennom hensiktsmessige bestemmelser i dette direktiv og gjennom initiativer på nasjonalt plan. De nye bestemmelsene fastsatt i dette direktiv, bør bidra til bedre resultater, og med det menes SMB-enes andel i den samlede verdien av tildelte kontrakter. Det er imidlertid ikke hensiktsmessig å pålegge obligatoriske resultatandeler, men nasjonale initiativer for å fremme SMB-enes deltagelse bør følges nøye på grunn av den betydningen dette har.
- 131) Det er allerede etablert en rekke framgangsmåter og arbeidsmetoder med hensyn til Kommisjonens kommunikasjon og kontakter med medlemsstatene, for eksempel kommunikasjon og kontakter knyttet til framgangsmåtene fastsatt i henhold til artikkel 258 og 260 i TEUV, nettverket for problemløsning i det indre marked (SOLVIT) og EUs forsøksprosjekt, som ikke endres ved dette direktiv. De bør imidlertid utfylles ved at det i hver medlemsstat utpekes ett enkelt kontaktpunkt for samarbeidet med Kommisjonen, som vil fungere som eneste kontaktpunkt i saker vedrørende offentlige innkjøp i den berørte medlemsstaten. Denne funksjonen kan utføres av personer eller strukturer som allerede regelmessig er i kontakt med Kommisjonen i spørsmål vedrørende offentlige innkjøp, for eksempel nasjonale kontaktpunkter, medlemmer av Den rådgivende komité for offentlige innkjøp, medlemmer av nettet for offentlig innkjøp eller nasjonale samordningsinstanser.
- 132) Sporbarhet og innsyn når det gjelder beslutningstaking i framgangsmåter ved tildeling av kontrakter, er vesentlig for å sikre gode

framgangsmåter, herunder for å kunne bekjempe korrupsjon og bedrageri på en effektiv måte. Offentlige oppdragsgivere bør derfor beholde kopier av inngått kontrakter med høy verdi, slik at de kan gi berørte parter tilgang til disse dokumentene i samsvar med gjeldende regler for tilgang til dokumenter. Oppdragsgiverne bør dessuten dokumentere de vesentlige delene og beslutningene i de enkelte framgangsmåtene ved tildeling av kontrakter i en innkjøpsrapport. For å unngå administrative byrder bør innkjøpsrapporten, når det er mulig, kunne vise til opplysninger som allerede ligger i den relevante kunngjøringen om tildeling av kontrakt. De elektroniske systemene for offentliggjøring av disse kunngjøringene, som styres av Kommisjonen, bør også forbedres med sikte på å forenkle innlegging av data, samtidig som det gjøres enklere å trekke ut overordnede rapporter og utveksle data mellom systemene.

- 133) For å forenkle administrasjonen og lette byrden på medlemsstatene, bør Kommisjonen jevnlig undersøke om kvaliteten på og fullstendigheten av opplysningene i kunngjøringene som offentliggjøres i forbindelse med framgangsmåter ved tildeling av kontrakter er tilstrekkelig til at Kommisjonen har mulighet til å trekke ut statistiske opplysninger som ellers måtte ha blitt oversendt av medlemsstatene.
- 134) Effektivt forvaltningssamarbeid er nødvendig for den informasjonsutvekslingen som kreves for å gjennomføre tildelingsprosedyren i grensekryssende situasjoner, særlig når det gjelder kontroll av begrunnelsene til utelukkelse og utvelgingskriteriene og anvendelsen av kvalitets- og miljøstandarder. Informasjonssystemet for det indre marked (IMI) opprettet ved europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 1024/2012²⁸, kan vise seg å være et nyttig elektronisk middel for å forenkle og forbedre forvaltningssamarbeidet, som styrer utvekslingen av informasjon på grunnlag av enkle og ensartede framgangsmåter som overvinne språkbarrierene. Det bør derfor igangsettes et forsøksprosjekt så snart som mulig for å prøve om det er hensiktsmessig å utvide IMI

²⁸ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 1024/2012 av 25. oktober 2012 om forvaltningssamarbeid gjennom informasjonssystemet for det indre marked og om oppheving av kommisjonsvedtak 2008/49/EF ("IMI-forordningen") (EUT L 316 av 14.11.2012, s. 1).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

- til å omfatte informasjonsutvekslingen i henhold til dette direktiv.
- 135) For å kunne tilpasse dette direktiv til den raske tekniske og økonomiske utviklingen og endringen i regelverket, bør Kommisjonen gis myndighet til å vedta rettsakter i samsvar med artikkel 290 i TEUV med hensyn til en rekke ikke-grunnleggende bestemmelser i dette direktiv. På grunn av behovet for å overholde internasjonale avtaler, bør Kommisjonen gis myndighet til å endre de tekniske framgangsmåtene for beregningsmetodene for nedre grenser, samt til regelmessig å revidere de nedre grensene selv; henvisninger til CPV-nomenklaturen kan bli gjenstand for lovgivningsmessige endringer på unionsplan, og det er nødvendig at disse endringene gjenspeiles i teksten i dette direktiv; de tekniske opplysningene og kjennetegnene for innretningene for elektronisk mottak bør holdes oppdatert med den teknologiske utviklingen; det er også nødvendig å gi Kommisjonen myndighet til å gjøre visse obligatoriske tekniske standarder for elektronisk kommunikasjon obligatoriske for å sikre samvirksomheten til tekniske formater, prosesser og meldingshåndtering i framgangsmåter ved tildeling av kontrakter som utføres ved hjelp av elektroniske kommunikasjonsmidler, idet det tas hensyn til den teknologiske utviklingen; Kommisjonen bør også gis myndighet til å tilpasse listen over Unionens regelverksakter som fastsetter felles metoder for beregning av livssyklus kostnader; listen over internasjonale konvensjoner på området sosial og miljø og listen over EU-regelverk hvis gjennomføring skaper en antakelse om fri adgang til et gitt marked, samt vedlegg II, som gir en oversikt over rettsakter som det skal tas hensyn til ved vurdering av om det foreligger særretter eller eneretter, bør raskt tilpasses for å innarbeide de tiltakene som vedtas på sektorplan. For å kunne tilfredsstille dette behovet, bør Kommisjonen gis myndighet til å ajourføre listene. Det er særlig viktig at Kommisjonen holder hensiktsmessige samråd under sitt forberedende arbeid, herunder på ekspertnivå. Kommisjonen bør ved forberedelse og utarbeiding av delegerte rettsakter sikre at relevante dokumenter oversendes Europaparlamentet og Rådet samtidig, til rett tid og på en egnet måte.
- 136) Ved anvendelsen av dette direktiv bør Kommissjonen holde samråd med egnede ekspertgrupper innenfor e-innkjøp, for å sikre en balansert sammensetning av de viktigste interessentgruppene.
- 137) For å sikre ensartede vilkår for gjennomføringen av dette direktiv bør Kommisjonen gis gjennomføringsmyndighet når det gjelder framgangsmåtene for å sende og offentliggjøre data nevnt i vedlegg IX, framgangsmåtene for utarbeiding og sending av kunngjøringer, og standardskjemaene for offentliggjøring av kunngjøringer. Denne myndighet bør utøves i samsvar med europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 182/2011²⁹.
- 138) Framgangsmåten med rådgivende komité bør anvendes til vedtakelsen av gjennomføringsrettsaktene som gjelder standardskjemaene for offentliggjøring av kunngjøringer, som ikke har noen konsekvenser verken fra økonomisk synspunkt eller når det gjelder arten og omfanget av forpliktelsene som ligger i dette direktiv. Derimot kjennetegnes disse rettsaktene av et rent forvaltningsmessig formål og tjener til å lette anvendelsen av reglene angitt i dette direktiv.
- Dessuten bør vilkårene for vedtakelse av beslutninger som fastslår hvorvidt en gitt virksomhet er direkte utsatt for konkurranse på markedet som det er fri adgang til, sikre ensartede vilkår for gjennomføring av nevnte bestemmelse. Kommisjonen bør derfor også gis gjennomføringsmyndighet når det gjelder nærmere bestemmelser for gjennomføringen av framgangsmåten fastsatt i artikkel 35, for å fastslå om artikkel 34 får anvendelse, samt for selve gjennomføringsrettsaktene. Denne myndigheten bør utøves i samsvar med forordning (EU) nr. 182/2011. Framgangsmåten med rådgivende komité bør benyttes ved vedtakelse av disse gjennomføringsrettsaktene.
- 139) Kommisjonen bør gjennomgå hvilke virkninger anvendelsen av de nedre grensene har på det indre marked og avgi en rapport om dette til Europaparlamentet og Rådet. Når den gjør dette, bør den ta hensyn til faktorer som nivået for innkjøp på tvers av landegrensene, deltaking fra SMB-er, transaksjons-

²⁹ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 182/2011 av 16. februar 2011 om fastsettelse av allmenne regler og prinsipper for medlemsstatenes kontroll med Kommisjonens utøvelse av sin gjennomføringsmyndighet (EUT L 55 av 28.2.2011, s. 13).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

kostnader og avveiningen mellom kostnad og nytte.

I samsvar med artikkel XXII nr. 7 i GPA, skal GPA være gjenstand for nye forhandlinger tre år etter at den trådte i kraft, samt regelmessig deretter. I den forbindelse bør det undersøkes hvor hensiktsmessig nivået for de nedre grensene er, idet det tas hensyn til virkningen av inflasjon i lys av en lang periode uten endringer av de nedre grensene i GPA; dersom nivået for de nedre grensene endres som følge av dette, bør Kommisjonen eventuelt vedta et forslag til rettsakt om endring av de nedre grensene fastsatt i dette direktiv.

- 140) Ettersom målet for dette direktiv, som er å samordne lover og forskrifter i medlemsstatene som får anvendelse på visse framgangsmåter ved tildeling av offentlige kontrakter, ikke kan nås i tilstrekkelig grad av medlemsstatene og derfor på grunn av direktivets

omfang og virkninger bedre kan nås på unionsplan, kan Unionen treffe tiltak i samsvar med nærhetsprinsippet som fastsatt i artikkel 5 i traktaten om Den europeiske union. I samsvar med forholdsmessighetsprinsippet fastsatt i nevnte artikkel går dette direktiv ikke lenger enn det som er nødvendig for å nå dette målet.

- 141) Direktiv 2004/17/EF bør oppheves.
142) I samsvar med den felles politiske erklæringen fra medlemsstatene og Kommisjonen av 28. september 2011 om forklarende dokumenter har medlemsstatene forpliktet seg til at underretningen om innarbeidingstiltakene i berettigede tilfeller skal følges av ett eller flere dokumenter som forklarer sammenhengen mellom et direktivs bestanddeler og de tilsvarende deler av de nasjonale innarbeidingsdokumentene. Med hensyn til dette direktiv anser regelgiveren at oversendingen av slike dokumenter er berettiget –

Vedtatt dette direktiv:

Avdeling I: Virkeområde, definisjoner og allmenne prinsipper

KAPITTEL I:	Formål og definisjoner
Artikkel 1:	Formål og virkeområde
Artikkel 2:	Definisjoner
Artikkel 3:	Offentlige oppdragsgivere
Artikkel 4:	Oppdragsgivere
Artikkel 5:	Kombinerte innkjøp som omfatter samme virksomhet
Artikkel 6:	Innkjøp som omfatter flere former for virksomhet
KAPITTEL II:	Former for virksomhet
Artikkel 7:	Felles bestemmelser
Artikkel 8:	Gass og varme
Artikkel 9:	Elektrisk kraft
Artikkel 10:	Vann
Artikkel 11:	Transporttjenester
Artikkel 12:	Havner og lufthavner
Artikkel 13:	Posttjenester
Artikkel 14:	Utvinning av olje og gass og leting etter eller utvinning av kull eller annet fast brensel
KAPITTEL III:	Virkeområde for saksforhold
AVSNITT 1:	NEDRE GRENSER
Artikkel 15:	Minstebeløp

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

Artikkel 16:	Metoder for å beregne anslått verdi av innkjøp
Artikkel 17:	Justering av nedre grenser
AVSNITT 2:	UNNTATTE KONTRAKTER OG PROSJEKTKONKURRANSER; Særlige bestemmelser for innkjøp som omfatter forsvars- og sikkerhetsaspekter
Underavsnitt 1:	Unntak som gjelder for alle oppdragsgivere, og særlige unntak for vann- og energisektorene
Artikkel 18:	Kontrakter som tildeles med sikte på videresalg til eller leieavtale med tredjemen
Artikkel 19:	Kontrakter og prosjektkonkurranser som tildeles eller organiseres for andre formål enn for å drive en omfattende virksomhet, eller for å drive slik virksomhet i en tredjestat
Artikkel 20:	Kontrakter som tildeles og prosjektkonkurranser som organiseres i henhold til internasjonale regler
Artikkel 21:	Særlige unntak for kontrakter om tjenesteyting
Artikkel 22:	Kontrakter om tjenesteyting som tildeles på grunnlag av en enerett
Artikkel 23:	Kontrakter som tildeles av visse oppdragsgivere for innkjøp av vann og for forsyning av energi eller brensel til energiproduksjon
Underavsnitt 2:	Innkjøp som omfatter forsvars- og sikkerhetsaspekter
Artikkel 24:	Forsvar og sikkerhet
Artikkel 25:	Kombinerte innkjøp som omfatter samme virksomhet og omfatter forsvars- og sikkerhetsaspekter
Artikkel 26:	Innkjøp som omfatter flere former for virksomhet og omfatter forsvars- og sikkerhetsaspekter
Artikkel 27:	Kontrakter og prosjektkonkurranser som omfatter forsvars- eller sikkerhetsaspekter som tildeles eller organiseres i henhold til internasjonale regler
Underavsnitt 3:	Særlige forhold (samarbeid, tilknyttede foretak og fellesforetak)
Artikkel 28:	Kontrakter mellom offentlige oppdragsgivere
Artikkel 29:	Kontrakter som tildeles et tilknyttet foretak
Artikkel 30:	Kontrakter som tildeles et fellesforetak eller en oppdragsgiver som inngår i et fellesforetak
Artikkel 31:	Underretning om opplysninger
Underavsnitt 4:	Særlige situasjoner
Artikkel 32:	Forsknings- og utviklingstjenester
Artikkel 33:	Kontrakter som er underlagt særlige ordninger
Underavsnitt 5:	Virksomhet som er direkte utsatt for konkurranse og bestemmelser om framgangsmåte knyttet til dette
Artikkel 34:	Virksomhet som er direkte utsatt for konkurranse
Artikkel 35:	Framgangsmåte for å fastslå om artikkel 34 får anvendelse
KAPITTEL IV:	Allmenne prinsipper
Artikkel 36:	Prinsipper om innkjøp

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

Artikkel 37:	Markedsdeltakere
Artikkel 38:	Reserverte kontrakter
Artikkel 39:	Fortrolighet
Artikkel 40:	Regler for kommunikasjon
Artikkel 41:	Nomenklaturer
Artikkel 42:	Interessekonflikter

Avdeling II: Regler som får anvendelse på kontrakter

KAPITTEL I:	Framgangsmåter
Artikkel 43:	Vilkår i tilknytning til GPA og andre internasjonale avtaler
Artikkel 44:	Valg av framgangsmåter
Artikkel 45:	Åpen anbudskonkurranse
Artikkel 46:	Begrenset anbudskonkurranse
Artikkel 47:	Kjøp etter forhandling med forutgående utlysning av konkurranse
Artikkel 48:	Konkurransepreget dialog
Artikkel 49:	Innovasjonspartnerskap
Artikkel 50:	Bruk av framgangsmåte med forhandling uten forutgående utlysning av konkurranse
KAPITTEL II:	Metoder og hjelpemidler for elektroniske og samlede innkjøp
Artikkel 51:	Rammeavtaler
Artikkel 52:	Dynamiske innkjøpsordninger
Artikkel 53:	Elektroniske auksjoner
Artikkel 54:	Elektroniske kataloger
Artikkel 55:	Samordnede innkjøp og innkjøpssentraler
Artikkel 56:	Leilighetsvise felles innkjøp
Artikkel 57:	Innkjøp som omfatter oppdragsgivere fra forskjellige medlemstater
KAPITTEL III:	Framgangsmåtens forløp
AVSNITT 1:	FORBEREDELSE
Artikkel 58:	Innledende markedsundersøkelser
Artikkel 59:	Kandidatens eller anbyderens tidligere deltaking
Artikkel 60:	Tekniske spesifikasjoner
Artikkel 61:	Merker
Artikkel 62:	Prøvingsrapporter, sertifisering og annen dokumentasjon
Artikkel 63:	Oversending av tekniske spesifikasjoner
Artikkel 64:	Alternative anbud
Artikkel 65:	Oppdeling av kontrakter i delkontrakter
Artikkel 66:	Fastsettelse av frister

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

AVSNITT 2:	OFFENTLIGGJØRING OG INNSYN
Artikkel 67:	Periodisk veiledende kunngjøring
Artikkel 68:	Kunngjøringer om at det foreligger en kvalifikasjonsordning
Artikkel 69:	Kunngjøringer av konkurranse
Artikkel 70:	Kunngjøring av kontraktstildelinger
Artikkel 71:	Utforming og offentliggjøring av kunngjøringer
Artikkel 72:	Offentliggjøring på nasjonalt plan
Artikkel 73:	Elektronisk tilgang til innkjøpsdokumenter
Artikkel 74:	Innbydelse til kandidater
Artikkel 75:	Underretning til søkere til kvalifikasjonsordninger, kandidater og anbydere
AVSNITT 3:	UTVELGING AV DELTAKERE OG TILDELING AV KONTRAKTER
Artikkel 76:	Allmenne prinsipper
Underavsnitt 1:	Kvalifikasjon og kvalitativ utvelging
Artikkel 77:	Kvalifikasjonsordninger
Artikkel 78:	Kriterier for kvalitativ utvelging
Artikkel 79:	Utnyttelse av andre enheters kapasitet
Artikkel 80:	Bruk av utelukkelses- og utvelgingskriterier fastsatt i direktiv 2014/24/EU
Artikkel 81:	Standarder for kvalitetssikring og standarder for miljøstyring
Underavsnitt 2:	Kontraktstildeling
Artikkel 82:	Kriterier for kontraktstildeling
Artikkel 83:	Beregning av livssyklus kostnader
Artikkel 84:	Unormalt lave anbud
AVSNITT 4:	ANBUD SOM OMFATTER PRODUKTER MED OPPRINNELSE I TREDJESTATER OG FORBINDELSER MED DISSE STATENE
Artikkel 85:	Anbud som omfatter produkter med opprinnelse i tredjestater
Artikkel 86:	Forbindelser med tredjestater med hensyn til bygge- og anleggskontrakter, kontrakter om varekjøp og kontrakter om tjenesteyting
KAPITTEL IV:	Gjennomføring av kontrakt
Artikkel 87:	Vilkår for gjennomføring av kontrakter
Artikkel 88:	Underleveranser
Artikkel 89:	Endring av kontrakter i deres løpetid
Artikkel 90:	Heving av kontrakter

Avdeling III: Særlige innkjøpsordninger

KAPITTEL I:	Sosialtjenester og annen særlig tjenesteyting
Artikkel 91:	Tildeling av kontrakter for sosialtjenester og annen særlig tjenesteyting
Artikkel 92:	Offentliggjøring av kunngjøringer

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

Artikkel 93:	Prinsipper for tildeling av kontrakter
Artikkel 94:	Reserverte kontrakter for visse tjenester
KAPITTEL II:	Regler for prosjektkonkurranser
Artikkel 95:	Virkeområde
Artikkel 96:	Kunngjøringer
Artikkel 97:	Regler for organisering av prosjektkonkurranser og utvelging av deltakere og jury
Artikkel 98:	Juryens avgjørelser

Avdeling IV: Styringsprinsipper

Artikkel 99:	Håndheving
Artikkel 100:	Individuelle rapporter om framgangsmåter ved tildeling av kontrakter
Artikkel 101:	Nasjonale rapporter og statistiske opplysninger
Artikkel 102:	Forvaltningssamarbeid

Avdeling V: Delegert myndighet, gjennomføringsmyndighet og sluttbestemmelser

Artikkel 103:	Utøvelse av delegert myndighet
Artikkel 104:	Framgangsmåte for behandling av hastesaker
Artikkel 105:	Komitéframgangsmåte
Artikkel 106:	Innarbeiding i nasjonal lovgivning og overgangsbestemmelser
Artikkel 107:	Oppheving
Artikkel 108:	Gjennomgåelse
Artikkel 109:	Ikrafttredelse
Artikkel 110:	Adressater

Vedlegg

VEDLEGG I:	Liste over virksomheter som angitt i artikkel 2 nr. 2 bokstav a)
VEDLEGG II:	Liste over unionsrettsaker nevnt i artikkel 4 nr. 3
VEDLEGG III:	Liste over unionsrettsaker nevnt i artikkel 34 nr. 3
VEDLEGG IV:	Frister for vedtakelse av gjennomføringsrettsaktene nevnt i artikkel 35
VEDLEGG V:	Krav til verktøy og utstyr for elektronisk mottak av anbud, anmodninger om å delta, søknader om kvalifikasjon og planer og prosjekter i prosjektkonkurranser
VEDLEGG VI del A:	Opplysninger som skal være med i den periodisk veiledende kunngjøringen (som nevnt i artikkel 67)
VEDLEGG VI del B:	Opplysninger som skal være med i kunngjøringer av offentliggjøring av en periodisk veiledende kunngjøring i en kjøperprofil som ikke brukes til utlysning av konkurranse (som nevnt i artikkel 67 nr. 1))
VEDLEGG VII:	Opplysninger som skal være med i innkjøpsdokumentene vedrørende elektroniske auksjoner (artikkel 53 nr. 4))
VEDLEGG VIII:	Definisjon av visse tekniske spesifikasjoner

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

VEDLEGG IX:	Nærmere opplysninger om offentliggjøring
VEDLEGG X:	Opplysninger som skal være med i kunngjøringen om at det foreligger en kvalifikasjonsordning (som nevnt i artikkel 44 nr. 4 bokstav b) og i artikkel 68)
VEDLEGG XI:	Opplysninger som skal være med i kunngjøring av konkurranse (som nevnt i artikkel 69)
VEDLEGG XII:	Opplysninger som skal være med i kunngjøringen av kontraktstildeling (som nevnt i artikkel 70)
VEDLEGG XIII:	Innhold i innbydelsene til å innlevere et anbud, til å delta i dialogen, til å forhandle eller til å bekrefte interesse som fastsatt i artikkel 74
VEDLEGG XIV:	Liste over internasjonale konvensjoner på området sosial og miljø som nevnt i artikkel 36 nr. 2
VEDLEGG XV:	Liste over unionsrettsakter nevnt i artikkel 83 nr. 3
VEDLEGG XVI:	Opplysninger som skal være med i kunngjøring av endringer av en kontrakt i dens løpetid (som nevnt i artikkel 89 nr. 1))
VEDLEGG XVII:	Tjenester nevnt i artikkel 91
VEDLEGG XVIII:	Opplysninger som skal være med i kunngjøring av kontrakter for sosialtjenester og annen særlig tjenesteyting (som nevnt i artikkel 92)
VEDLEGG XIX:	Opplysninger som skal være med i kunngjøring av prosjektkonkurranser (som nevnt i artikkel 96 nr. 1))
VEDLEGG XX:	Opplysninger som skal være med i kunngjøring av resultatene av en prosjektkonkurranse (som nevnt i artikkel 96 nr. 1))
VEDLEGG XXI:	Sammenligningstabell

Avdeling I

Virkeområde, definisjoner og allmenne prinsipper

Kapittel I

Formål og definisjoner

Artikkel 1

Formål og virkeområde

1. Ved dette direktiv fastsettes det regler for framgangsmåter for innkjøp foretatt av oppdragsgivere når det gjelder kontrakter og prosjektkonkurranser, hvis verdi anslås ikke å være lavere enn de nedre grensene fastsatt i artikkel 15.
2. Med innkjøp menes i dette direktiv anskaffelse foretatt av én eller flere oppdragsgivere ved hjelp av en kontrakt om varekjøp, en bygge- og anleggskontrakt eller en kontrakt om tjenesteyting, av bygge- og anleggsarbeider, varer eller tjenester fra markedsdeltakere som disse oppdragsgiverne har valgt ut, forutsatt at disse

bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene er beregnet til en av virksomhetene nevnt i artikkel 8-14.

3. Anvendelsen av dette direktiv er underlagt artikkel 346 i TEUV.
4. Dette direktiv berører ikke medlemsstatenes frihet til i samsvar med unionsretten å definere hva de anser for å være tjenester av allmenn økonomisk betydning, hvordan disse tjenestene bør organiseres og finansieres i samsvar med reglene for statsstøtte, og hvilke særlige forpliktelser som bør gjelde for dem. På samme måte berører ikke dette direktiv offentlige myndigheters beslutning om, hvordan og i hvilken grad de ønsker å utføre offentlige oppgaver selv i samsvar med artikkel 14 i TEUV og protokoll nr. 26.
5. Dette direktiv berører ikke måten medlemsstatene organiserer sine trygdeordninger på.
6. Dette direktivs virkeområde skal ikke omfatte ikke-økonomiske tjenester av allmenn interesse.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

Artikkel 2

Definisjoner

I dette direktiv menes med:

- 1) «varekontrakter, bygge- og anleggskontrakter og tjenestekontrakter» gjensidig bebyrdende kontrakter som inngås skriftlig mellom én eller flere oppdragsgivere og én eller flere markedsdeltakere, og som gjelder utførelse av bygge- og anleggsarbeid, levering av varer eller yting av tjenester,
- 2) «bygge- og anleggskontrakter» kontrakter som gjelder ett av følgende:
 - a) utførelse eller både prosjektering og utførelse av bygge- og anleggsarbeid i tilknytning til én av virksomhetene definert i vedlegg I,
 - b) oppføring eller både prosjektering og oppføring av et bygg,
 - c) gjennomføring, uansett på hvilken måte, av et bygg som tilsvarende kravene fastsatt av den oppdragsgiveren som har en avgjørende innflytelse på typen eller prosjekteringen av bygget,
- 3) «bygg» resultatet av bygge- og anleggsarbeid eller ingeniørarbeid sett under ett, som i seg selv er tilstrekkelig til å oppfylle en økonomisk eller teknisk funksjon,
- 4) «varekontrakter» kontrakter som gjelder innkjøp, leasing, leie eller kjøp på avbetaling, med eller uten en kjøpsopsjon, av varer. En varekontrakt kan også omfatte monterings- og installasjonsarbeid,
- 5) «tjenestekontrakter» kontrakter som gjelder yting av tjenester, bortsett fra de tjenestene som er nevnt i nr. 2,
- 6) «markedsdeltaker» enhver fysisk eller juridisk person, eller en oppdragsgiver eller gruppe av slike personer og/eller enheter, herunder midlertidige sammenslutninger av foretak, som på markedet tilbyr utførelse av bygge- og anleggsarbeid og/eller oppføring av bygg, levering av produkter eller tjenesteyting,
- 7) «anbyder» en markedsdeltaker som har innlevert et anbud,
- 8) «kandidat» en markedsdeltaker som har søkt om eller er innbudt til å delta i en begrenset anbudskonkurranse, i en framgangsmåte med forhandling, i en konkurransepreget dialog eller i et innovasjonspartnerskap,
- 9) «innkjøpsdokument» ethvert dokument som er utarbeidet eller vises til av oppdragsgiveren for å beskrive eller bestemme elementer i innkjøpet eller framgangsmåten, herunder kunngjøringen av konkurranse, den periodisk veiledende kunngjøringen eller kunngjøringer om at det foreligger en kvalifikasjonsordning, dersom de benyttes som metode for utlysning av konkurranse, de tekniske spesifikasjonene, det beskrivende dokumentet, foreslåtte kontraktsvilkår, formater for kandidaters og anbydernes framlegging av dokumenter, opplysninger om alminnelige forpliktelser samt eventuelle ytterligere dokumenter,
- 10) «samordnede innkjøp» virksomhet som utføres permanent, på én av følgende måter:
 - a) anskaffelse av varer og/eller tjenester beregnet på oppdragsgivere,
 - b) tildeling av kontrakter eller inngåelse av rammeavtaler for bygge- og anleggsarbeid, varekjøp eller tjenesteyting beregnet på oppdragsgivere,
- 11) «tilknyttede innkjøpstjenester» virksomhet som består i å yte støtte til innkjøpsvirksomhet, særlig på følgende måter:
 - a) teknisk infrastruktur som gjør det mulig for oppdragsgivere å tildele offentlige kontrakter eller inngå rammeavtaler for bygge- og anleggsarbeid, varekjøp eller tjenesteyting,
 - b) rådgivning om gjennomføring eller utforming av framgangsmåter ved tildeling av kontrakter,
 - c) forberedelse og forvaltning av framgangsmåter ved tildeling av kontrakter på vegne av og for den aktuelle oppdragsgiverens regning,
- 12) «innkjøpsentral» en oppdragsgiver i henhold til artikkel 4 nr. 1 i dette direktiv eller en offentlig oppdragsgiver i henhold til artikkel 2 nr. 1 punkt 1 i direktiv 2014/24/EU, som yter samordnede innkjøp og muligens tilknyttede innkjøpstjenester.

Innkjøp som utføres av en innkjøpsentral for å drive samordnede innkjøp, skal anses å være innkjøp for å drive en virksomhet som beskrevet i artikkel 8-14. Artikkel 18 får ikke anvendelse på innkjøp som utføres av en innkjøpsentral for å drive samordnede innkjøp,
- 13) «yter av innkjøpstjenester» et offentlig eller privat organ som tilbyr tilknyttede innkjøpstjenester på markedet,
- 14) «skriftlig» ethvert uttrykk som består av ord eller tall som kan leses, reproduseres og deretter kommuniseres, herunder opplysninger som sendes og lagres ved hjelp av elektroniske midler,
- 15) «elektroniske midler» elektronisk utstyr til behandling (herunder digital komprimering) og lagring av data som sendes, overføres og mottas via kabel, radiobølger, med optiske

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

- midler eller med andre elektromagnetiske midler,
- 16) «livssyklus» de påfølgende og sammenhengende fasene som et produkt gjennomgår, herunder forskning og utvikling som skal utføres, produksjon, handel og dens vilkår, transport, bruk og vedlikehold, som inngår i levetiden til produktet eller bygge- og anleggsarbeidene eller tjenesteytingen, fra anskaffelse av råstoff eller opparbeiding av ressurser til sluttbehandling, rehabilitering og tjenestens eller anvendelsens avslutning,
 - 17) «prosjektkonkurranser» de framgangsmåtene som gjør det mulig for oppdragsgiveren å innhente, hovedsakelig på områdene by- og regionplanlegging, arkitektur, ingeniørarbeid eller databehandling, en plan eller et prosjekt valgt ut av en jury etter å ha vært satt ut til konkurranse med eller uten utdeling av premier,
 - 18) «nyskaping» innføring av nye eller vesentlig forbedrede produkter, tjenester eller prosesser, herunder, men ikke begrenset til, produksjons-, bygge- eller konstruksjonsprosesser, en ny markedsføringsmetode eller en ny organisasjonsmetode innen forretningspraksis, organisering av arbeidsplassen eller eksterne forbindelser, blant annet med sikte på å bidra til å løse samfunnsmessige utfordringer eller støtte Europe 2020-strategien for smart, bærekraftig og inkluderende vekst,
 - 19) «merke» ethvert dokument eller sertifikat eller enhver attestasjon som bekrefter at de aktuelle bygge- og anleggsarbeidene, produktene, tjenestene, prosessene eller framgangsmåtene oppfyller visse krav,
 - 20) «merkekrav» de kravene som de aktuelle bygge- og anleggsarbeidene, produktene, tjenestene, prosessene eller framgangsmåtene skal oppfylle for å oppnå det aktuelle merket.

Artikkel 3

Offentlige oppdragsgivere

1. I dette direktiv menes med «offentlige oppdragsgivere» statlige, regionale eller lokale myndigheter, offentligrettslige organer eller sammenslutninger dannet av én eller flere slike administrative enheter eller ett eller flere slike offentligrettslige organer.
2. «Regionale myndigheter» omfatter alle myndigheter i de administrative enhetene som er oppført på den ikke-uttømmende listen i NUTS 1 og 2, som nevnt i europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1059/2003³⁰.

3. «Lokale myndigheter» omfatter alle myndigheter i de administrative enhetene som hører inn under NUTS 3 og mindre administrative enheter, som nevnt i forordning (EF) nr. 1059/2003.
4. Med «offentligrettslige organer» menes organer som har alle følgende egenskaper:
 - a) de er opprettet for det bestemte formål å imøtekomme allmennhetens behov, men ikke behov av industriell eller forretningsmessig art,
 - b) de er et rettssubjekt og
 - c) de er i hovedsak finansiert av staten, regionale eller lokale myndigheter eller andre offentligrettslige organer; eller hvis forvaltning er underlagt et av disse administrative enhetenes eller organenes tilsyn; eller som har et administrasjons-, ledelses- eller tilsynsorgan der over halvparten av medlemmene er utpekt av staten, lokale administrative enheter eller andre offentligrettslige organer,

Artikkel 4

Oppdragsgivere

1. I dette direktiv menes med oppdragsgivere enheter som:
 - a) er offentlige oppdragsgivere eller offentlige foretak som utfører én av virksomhetene nevnt i artikkel 8-14,
 - b) dersom de ikke er offentlige oppdragsgivere eller offentlige foretak, har som én av sine virksomheter en type virksomhet som er nevnt i artikkel 8-14, eller enhver kombinasjon av disse, og driver sin virksomhet på grunnlag av særrett eller enerett gitt av vedkommende myndighet i en medlemsstat.
2. Med «offentlig foretak» menes ethvert foretak som offentlige oppdragsgivere direkte eller indirekte kan utøve dominerende innflytelse over i kraft av eierskap, kapitalinteresse eller de reglene som gjelder for det.

Offentlige oppdragsgivere skal forutsettes å ha dominerende innflytelse i alle følgende tilfeller der de direkte eller indirekte:

 - a) eier størstedelen av foretakets tegnede kapital,

³⁰ Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1059/2003 av 26. mai 2003 om innføring av en felles nomenklatur over regionale statistikkenheter (NUTS) (EUT L 154 av 21.6.2003, s. 1).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

- b) kontrollerer et flertall av stemmene knyttet til aksjer utstedt av foretaket,
 - c) kan utnevne mer enn halvparten av medlemmene i foretakets administrasjons-, ledelses- eller kontrollorgan.
3. I denne artikkel menes med «særrett eller enerett» en rettighet som er gitt av en vedkommende myndighet i en medlemsstat i henhold til en lov eller forskrift, som medfører at utøvelsen av virksomhet som definert i artikkel 8-14, begrenses til to eller flere enheter, og som i vesentlig grad påvirker andre enheters muligheter til å utøve slik virksomhet.

Rettigheter som er gitt ved en framgangsmåte som det er sikret tilstrekkelig offentliggjøring av, og der tildelingen av disse rettighetene var basert på objektive kriterier, skal ikke utgjøre særrett eller enerett i henhold til første ledd.

Slike framgangsmåter omfatter:

- a) framgangsmåter ved tildeling av kontrakter med forutgående utlysning av konkurranse i samsvar med direktiv 2014/24/EU, direktiv 2009/81/EF, direktiv 2014/23/EU eller dette direktiv,
 - b) framgangsmåter i henhold til andre unionsrettsakter oppført i vedlegg II, som sikrer tilstrekkelig forutgående innsyn ved tildeling av tillatelser på grunnlag av objektive kriterier.
4. Kommissjonen skal gis myndighet til å vedta delegerte rettsakter i samsvar med artikkel 103 når det gjelder endring av listen over unionsrettsakter som er angitt i vedlegg II, dersom det er nødvendig med slik endring fordi det vedtas nye rettsakter, eller fordi disse rettsaktene oppheves eller endres.

Artikkel 5

Kombinerte innkjøp som omfatter samme virksomhet

1. Nr. 2 får anvendelse på kombinerte kontrakter hvis gjenstand er forskjellige typer innkjøp som alle er omfattet av dette direktiv.
- Nr. 3-5 får anvendelse på kombinerte kontrakter hvis gjenstand er innkjøp som er omfattet av dette direktiv, og innkjøp som er omfattet av andre rettsordener.
2. Kontrakter hvis gjenstand er to eller flere typer innkjøp (bygge- og anleggsarbeider, tjenesteyting eller varekjøp) skal tildeles i samsvar med de bestemmelsene som får anvendelse

på den typen innkjøp som kjennetegner den aktuelle kontraktens hovedgjenstand.

Når det gjelder kombinerte kontrakter som består delvis av tjenester i henhold til kapittel I i avdeling III og delvis av andre tjenester, eller kombinerte kontrakter som består delvis av tjenester og delvis av varer, skal hovedgjenstanden bestemmes i samsvar med den av de anslåtte verdiene av henholdsvis tjenester eller varer som er høyest.

3. Dersom de forskjellige delene av en bestemt kontrakt objektivt kan skilles fra hverandre, får nr. 4 anvendelse. Dersom de forskjellige delene av en bestemt kontrakt ikke objektivt kan skilles fra hverandre, får nr. 5 anvendelse.

Dersom en del av en bestemt kontrakt er omfattet av artikkel 346 i TEUV eller direktiv 2009/81/EF, får artikkel 25 i dette direktiv anvendelse.

4. Når det gjelder kontrakter hvis gjenstand er innkjøp som er omfattet av dette direktiv samt innkjøp som ikke er omfattet av dette direktiv, kan oppdragsgivere velge å tildele separate kontrakter for separate deler, eller tildele én enkelt kontrakt. Dersom oppdragsgivere velger å tildele separate kontrakter for separate deler, skal beslutningen om hvilken rettsorden som får anvendelse på hver enkelt av slike separate kontrakter, treffes på grunnlag av kjennetegnene til den aktuelle separate delen.

Dersom oppdragsgivere velger å tildele én enkelt kontrakt, skal dette direktiv, med mindre annet er fastsatt i artikkel 25, få anvendelse på den derav følgende kombinerte kontrakten, uavhengig av verdien på de delene som ellers ville ha hørt inn under en annen rettsorden, og uavhengig av hvilken rettsorden disse delene ellers ville ha vært underlagt.

Når det gjelder en kombinert kontrakt som inneholder elementer fra kontrakter om varekjøp, bygge- og anleggsarbeid og tjenesteyting samt fra konsesjoner, skal den kombinerte kontrakten tildeles i samsvar med dette direktiv, forutsatt at den anslåtte verdien av den delen av kontrakten som utgjør en kontrakt omfattet av dette direktiv, beregnet i samsvar med artikkel 16, er lik eller større enn den relevante nedre grensen fastsatt i artikkel 15.

5. Dersom de forskjellige delene av en bestemt kontrakt ikke objektivt kan skilles fra hverandre, skal gjeldende rettsorden bestemmes på grunnlag av den aktuelle kontraktens hovedgjenstand.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

Artikkel 6

Innkjøp som omfatter flere former for virksomhet

1. Oppdragsgivere kan når det gjelder kontrakter som skal omfatte flere former for virksomhet, velge å tildele separate kontrakter for hver separate form for virksomhet, eller tildele én enkelt kontrakt. Dersom oppdragsgivere velger å tildele separate kontrakter, skal beslutningen om hvilken rettsorden som får anvendelse på hver enkelt av slike separate kontrakter, treffes på grunnlag av kjennetegnene til den aktuelle separate formen for virksomhet.

Uten hensyn til artikkel 5 får nr. 2 og 3 i denne artikkel anvendelse dersom oppdragsgiverne velger å tildele én enkelt kontrakt. Dersom en av de aktuelle formene for virksomhet er omfattet av artikkel 346 i TEUV eller direktiv 2009/81/EF, får imidlertid artikkel 26 i dette direktiv anvendelse.

Valget mellom å tildele én enkelt kontrakt eller å tildele flere separate kontrakter skal imidlertid ikke tas for å unngå at kontrakten eller kontraktene omfattes av virkeområdet for dette direktiv eller eventuelt direktiv 2014/24/EU eller direktiv 2014/23/EU.

2. En kontrakt som skal dekke flere former for virksomhet, bør omfattes av de reglene som gjelder for virksomheten som kontrakten hovedsakelig er beregnet på.
3. Når det gjelder kontrakter der det er objektivt umulig å fastslå hvilken virksomhet kontrakten hovedsakelig er beregnet på, skal de gjeldende reglene fastsettes i samsvar med bokstav a), b) og c):
 - a) kontrakten skal tildeles i samsvar med direktiv 2014/24/EU dersom én av formene for virksomhet som kontrakten er beregnet på, er omfattet av dette direktiv og de andre formene for virksomhet er omfattet av direktiv 2014/24/EU,
 - b) kontrakten skal tildeles i samsvar med dette direktiv dersom én av formene for virksomhet som kontrakten er beregnet på, er omfattet av dette direktiv og de andre formene for virksomhet er omfattet av direktiv 2014/23/EU,
 - c) kontrakten skal tildeles i samsvar med dette direktiv dersom én av formene for virksomhet som kontrakten er beregnet på, er omfattet av dette direktiv og de andre formene for virksomhet verken er omfattet av dette direktiv, direktiv 2014/24/EU eller 2014/23/EU.

Kapittel II

Former for virksomhet

Artikkel 7

Felles bestemmelser

I artikkel 8, 9 og 10 omfatter «forsyning» produksjon, engrossalg og detaljalg.

Gassproduksjon i form av utvinning er imidlertid omfattet av virkeområdet for artikkel 14.

Artikkel 8

Gass og varme

1. Når det gjelder gass og varme, får dette direktiv anvendelse på følgende former for virksomhet:
 - a) levering eller drift av faste nett beregnet på å yte en tjeneste til allmennheten i forbindelse med produksjon, transport eller distribusjon av gass eller varme,
 - b) forsyning av gass eller varme til slike nett.
2. Forsyning, foretatt av en annen oppdragsgiver enn en offentlig oppdragsgiver, av gass eller varme til faste nett som yter en tjeneste til allmennheten, skal ikke anses som en relevant virksomhet i henhold til nr. 1, dersom alle følgende vilkår er oppfylt:
 - a) den aktuelle oppdragsgiverens produksjon av gass eller varme er en uunngåelig konsekvens av å utføre en annen virksomhet enn de som er nevnt i nr. 1 i denne artikkel eller i artikkel 9-11,
 - b) forsyningen til det offentlige nettet tar utelukkende sikte på økonomisk utnyttning av slik produksjon og beløper seg til høyst 20 % av oppdragsgiverens omsetning på grunnlag av gjennomsnittet for de tre foregående årene, herunder inneværende år.

Artikkel 9

Elektrisk kraft

1. Når det gjelder elektrisk kraft, får dette direktiv anvendelse på følgende former for virksomhet:
 - a) levering eller drift av faste nett beregnet på å yte en tjeneste til allmennheten i forbindelse med produksjon, transport eller distribusjon av elektrisk kraft,
 - b) forsyning av elektrisk kraft til slike nett.
2. Forsyning, foretatt av en annen oppdragsgiver enn en offentlig oppdragsgiver, av elektrisk kraft til faste nett som yter en tjeneste til allmennheten, skal ikke anses som en relevant

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

virksomhet i henhold til nr. 1, dersom alle følgende vilkår er oppfylt:

- a) den aktuelle oppdragsgiverens produksjon av elektrisk kraft finner sted fordi forbruket er nødvendig for å utføre en annen virksomhet enn de som er nevnt i nr. 1 i denne artikkel eller i artikkel 8,10 og 11,
- b) forsyningen til det offentlige nettet er avhengig utelukkende av den aktuelle oppdragsgiverens eget forbruk og har ikke oversteget 30 % av den aktuelle oppdragsgiverens samlede energiproduksjon, på grunnlag av gjennomsnittet for de tre foregående årene, herunder inneværende år.

Artikkel 10

Vann

1. Når det gjelder vann, får dette direktiv anvendelse på følgende former for virksomhet:
 - a) levering eller drift av faste nett beregnet på å yte en tjeneste til allmennheten i forbindelse med produksjon, transport eller distribusjon av drikkevann,
 - b) forsyning av drikkevann til slike nett.
2. Dette direktiv får også anvendelse på kontrakter eller prosjektkonkurranser som tildeles eller organiseres av oppdragsgivere som driver en virksomhet nevnt i nr. 1, og som er tilknyttet en av følgende former for virksomhet:
 - a) vannbyggingsprosjekter, vanning eller drenering, forutsatt at vannmengden som skal brukes til forsyning av drikkevann utgjør mer enn 20 % av den samlede mengden vann som gjøres tilgjengelig gjennom slike prosjekter eller av vannings- eller dreneringsanlegg,
 - b) tømning eller rensing av kloakk.
3. Forsyning, foretatt av en annen oppdragsgiver enn en offentlig oppdragsgiver, av drikkevann til faste nett som yter en tjeneste til allmennheten, skal ikke anses som en relevant virksomhet i henhold til nr. 1, dersom alle følgende vilkår er oppfylt:
 - a) den aktuelle oppdragsgiverens produksjon av drikkevann finner sted fordi forbruket er nødvendig for å utføre en annen virksomhet enn de som er nevnt i artikkel 8-10,
 - b) forsyningen til det offentlige nettet er avhengig utelukkende av den aktuelle oppdragsgiverens eget forbruk og har ikke oversteget 30 % av den aktuelle oppdragsgiverens samlede drikkevannsproduksjon, på grunnlag av gjennomsnittet for de tre foregående årene, herunder inneværende år.

Artikkel 11

Transporttjenester

Dette direktiv får anvendelse på virksomhet i forbindelse med levering eller drift av nett som yter en tjeneste til allmennheten innenfor transport med jernbane, automatiserte systemer, sporvogn, trolleybuss, buss eller taubane.

Når det gjelder transporttjenester, skal det anses at det finnes et nett dersom tjenesten ytes på driftsvilkår, for eksempel vedrørende ruter, kapasitet og betjeningshyppighet, som er fastsatt av en vedkommende myndighet i en medlemsstat.

Artikkel 12

Havner og lufthavner

Dette direktiv får anvendelse på virksomhet i forbindelse med utnyttning av et geografisk område med sikte på stille til rådighet lufthavner, sjøhavner eller innlandshavner eller andre terminalanlegg for virksomheter som driver lufttransport, sjøtransport eller transport på innlands vannveier.

Artikkel 13

Posttjenester

1. Dette direktiv får anvendelse på levering av:
 - a) posttjenester,
 - b) andre tjenester enn posttjenester, forutsatt at slike tjenester ytes av en enhet som også yter posttjenester i henhold til nr. 2 bokstav b) i denne artikkel, og forutsatt at vilkårene angitt i artikkel 34 nr. 1 ikke er oppfylt med hensyn til tjenester som faller inn under nr. 2 bokstav b) i denne artikkel.
2. I denne artikkel og med forbehold for europaparlaments- og rådsdirektiv 97/67/EF³¹ menes med:
 - a) «postsending» en adressert sending i den endelige form som den skal transporteres i, uavhengig av vekt. I tillegg til brevpostsendinger omfatter slike sendinger f.eks. bøker, kataloger, aviser, tidsskrifter og postpakker som inneholder varer med eller uten salgsverdi, uavhengig av vekt,
 - b) «posttjenester» tjenester som består i innsamling, sortering, transport og utlevering av postsendinger. Dette skal omfatte både tjenester som faller inn under og tjenester

³¹ Europaparlaments- og rådsdirektiv 97/67/EF av 15. desember 1997 om felles regler for utviklingen av et indre marked for posttjenester i Fellesskapet og forbedring av tjenestenes kvalitet (EFT L 15 av 21.1.1998, s. 14).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

som faller utenfor virkeområdet for leveringspliktige tjenester fastsatt i samsvar med direktiv 97/67/EF,

- c) «andre tjenester enn posttjenester» tjenester som ytes på følgende områder:
- i) tjenester for behandling av post (tjenester både før og etter forsendelse, herunder tjenester for postrombehandling),
 - ii) tjenester for postsendinger som ikke er omfattet av bokstav a), for eksempel uadressert direktereklame.

Artikkel 14

Utvinning av olje og gass og leting etter eller utvinning av kull eller annet fast brensel

Dette direktiv får anvendelse virksomhet i forbindelse med utnyttning av et geografisk område for å:

- a) utvinne olje eller gass,
- b) leter etter eller utvinne kull eller annet fast brensel.

Kapittel III

Virkeområde for saksforhold

Avsnitt 1

Nedre grenser

Artikkel 15

Minstebeløp

Med mindre de er utelukket på grunn av unntakene i artikkel 18-23 eller i henhold til artikkel 34 når det gjelder utøvelse av den aktuelle virksomheten, får dette direktiv anvendelse på innkjøp med en verdi eksklusive merverdiavgift (mva) som anslås å være lik eller større enn følgende nedre grenser:

- a) 414 000 euro for vare- og tjenestekontrakter og for prosjektkonkurranser,
- b) 5 186 000 euro for bygge- og anleggskontrakter,
- c) 1 000 000 euro for tjenestekontrakter om sosialtjenester og annen særlig tjenesteyting oppført i vedlegg XVII.

Artikkel 16

Metoder for å beregne anslått verdi av innkjøp

1. Beregningen av anslått verdi av et innkjøp skal bygge på det samlede beløp som skal betales, eksklusive mva, slik det er anslått av oppdragsgiveren, herunder alle former for opsjoner og

eventuelle fornyelser av kontrakten som uttrykkelig angitt i innkjøpsdokumentene.

Dersom oppdragsgiveren opererer med premier eller betalinger til kandidater eller anbydere, skal den ta hensyn til dette ved beregning av innkjøpets anslåtte verdi.

2. Dersom en oppdragsgiver består av separate driftsenheter, skal det tas hensyn til den samlede anslåtte verdien for alle enkeltstående driftsenheter.

Uten hensyn til første ledd, og dersom en separat driftsenhet er uavhengig ansvarlig for sitt innkjøp eller visse kategorier av dette, kan verdiene anslås på nivået for den aktuelle enheten.

3. Metoden som benyttes til å beregne den anslåtte verdien av et innkjøp, skal ikke velges med det formål å unnta det fra dette direktivs virkeområde. Et innkjøp skal ikke oppdeles i den hensikt å forhindre at det hører inn under dette direktivs virkeområde, med mindre dette er objektivt begrunnet.
4. Denne anslåtte verdien skal være gyldig på det tidspunktet utlysingen av konkurranse sendes, eller dersom slik utlysning av konkurranse ikke kreves, på det tidspunktet da oppdragsgiveren innleder framgangsmåten ved tildeling av kontrakt, for eksempel eventuelt ved å kontakte markedsdeltakere i forbindelse med innkjøpet.
5. Når det gjelder rammeavtaler og dynamiske innkjøpsordninger, skal verdien det tas hensyn til være den høyeste anslåtte verdien, eksklusive mva, av alle planlagte kontrakter i hele avtalens eller ordningens løpetid.
6. Når det gjelder innovasjonspartnerskap, skal verdien det tas hensyn til være den høyeste anslåtte verdien, eksklusive mva, av den forsknings- og utviklingsvirksomheten som skal finne sted på alle trinn i det planlagte partnerskapet, samt av varene, tjenestene eller bygge- og anleggsarbeidene som skal utvikles og kjøpes ved avslutningen av det planlagte partnerskapet.
7. I henhold til artikkel 15, skal oppdragsgiverne i den anslåtte verdien av en bygge- og anleggskontrakt ta med både kostnaden av bygge- og anleggsarbeidene og den samlede anslåtte verdien av de varene og tjenestene som oppdragsgiverne gjør tilgjengelig for entreprenøren, forutsatt at de er nødvendige for å gjennomføre bygge- og anleggsarbeidene.
8. Dersom et planlagt bygge- og anleggsarbeid eller en planlagt tjenesteyting kan føre til at kontrakter blir tildelt samtidig, skal det tas

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

hensyn til den anslåtte samlede verdien av alle slike delkontrakter.

Dersom den samlede verdien av delkontraktene er lik eller større enn de nedre grensene fastsatt i artikkel 15, får dette direktiv anvendelse på tildelingen av hver delkontrakt.

9. Dersom et forslag om innkjøp av lignende varer kan føre til at kontrakter blir tildelt i form av separate delkontrakter, skal det tas hensyn til den samlede anslåtte verdien av alle slike delkontrakter ved anvendelse av artikkel 15 bokstav b) og c).

Dersom den samlede verdien av delkontraktene er lik eller større enn de nedre grensene fastsatt i artikkel 15, får dette direktiv anvendelse på tildelingen av hver delkontrakt.

10. Uten hensyn til nr. 8 og 9, kan oppdragsgivere tildele kontrakter for enkeltstående delkontrakter uten å anvende framgangsmåtene fastsatt i henhold til dette direktiv, forutsatt at den anslåtte verdien, eksklusiv mva, for den aktuelle delkontrakten er mindre enn 80 000 euro når det gjelder varer eller tjenester, eller 1 million euro når det gjelder bygge- og anleggsarbeid. Imidlertid skal ikke den samlede verdien av delkontraktene som er tildelt på denne måten uten å anvende dette direktiv, overstige 20 % av den samlede verdien av alle delkontraktene som det foreslåtte bygge- og anleggsarbeidet, den foreslåtte anskaffelsen av lignende varer eller den foreslåtte tjenesteytingen er delt opp i.
11. For vare- eller tjenestekontrakter som er av regelmessig art eller som er ment å fornyes innen en bestemt frist, skal beregningen av den anslåtte kontraktsverdien baseres på følgende:
- enten den samlede faktiske verdien av de påfølgende kontraktene av samme type tildelt i løpet av de tolv foregående måneder eller foregående regnskapsår, om mulig korrigert for å ta hensyn til endringer i mengde eller verdi som kan forekomme i løpet av de tolv månedene etter den opprinnelige kontrakten,
 - eller den samlede anslåtte verdien av de påfølgende kontraktene tildelt i løpet av tolv måneder fra den første leveransen, eller i løpet av regnskapsåret dersom dette er lengre enn tolv måneder.
12. Når det gjelder varekontrakter som gjelder leasing, leie eller kjøp på avbetaling av varer, skal verdien som benyttes som grunnlag for beregning av anslått kontraktsverdi være følgende:

- for tidsbegrensede kontrakter med en løpetid på høyst tolv måneder, den samlede anslåtte verdien for kontraktens løpetid eller, dersom kontrakten har en løpetid på mer enn tolv måneder, den samlede verdien medregnet anslått restverdi,
 - for kontrakter uten tidsbegrensning eller der løpetiden ikke kan fastsettes, den månedlige verdien multiplisert med 48.
13. Når det gjelder tjenestekontrakter, skal grunnlaget for beregning av den anslåtte kontraktsverdien, der dette er hensiktsmessig, være følgende:
- forsikringstjenester: premien som skal betales, og andre former for vederlag,
 - banktjenester og andre finansielle tjenester: gebyrer, provisjoner som skal betales, renter og andre former for vederlag,
 - prosjekteringskontrakter: gebyrer, provisjoner som skal betales og andre former for vederlag.
14. Når det gjelder tjenestekontrakter som ikke angir en samlet pris, skal den anslåtte kontraktsverdien beregnes på følgende grunnlag:
- for tidsbegrensede kontrakter med en løpetid på høyst 48 måneder: samlet verdi for hele løpetiden,
 - for kontrakter uten tidsbegrensning eller med en løpetid på mer enn 48 måneder: månedlig verdi multiplisert med 48.

Artikkel 17

Justering av nedre grenser

- Hvert annet år fra 30. juni 2013 skal Kommisjonen kontrollere at de nedre grensene fastsatt i artikkel 15 bokstav a) og b) tilsvarer de nedre grensene som er fastsatt i WTO-avtalen om offentlige innkjøp (GPA), og skal om nødvendig revidere dem i samsvar med denne artikkel.
- I samsvar med beregningsmetoden angitt i GPA, skal Kommisjonen beregne verdien av disse nedre grensene på grunnlag av gjennomsnittlig dagskurs for euro, uttrykt i spesielle trekkrettigheter (SDR), i et tidsrom på 24 måneder som avsluttes 31. august umiddelbart før revisjonen med virkning fra 1. januar. Verdien av de nedre grensene som revideres på denne måten, skal om nødvendig avrundes ned til nærmeste tusen euro for å sikre overholdelse av gjeldende nedre grensene fastsatt i GPA, uttrykt i SDR.
- Hvert annet år fra 1. januar 2014, skal Kommisjonen bestemme verdiene, i medlemsstatenes

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

nasjonale valutaer som for øyeblikket ikke er euro, av de nedre grensene som er nevnt i artikkel 15 bokstav a), og b), revidert i samsvar med nr. 1 i denne artikkel.

Samtidig skal Kommisjonen bestemme verdiene, i medlemsstatenes nasjonale valutaer som for øyeblikket ikke er euro, av de nedre grensene som er nevnt i artikkel 15 bokstav c).

I samsvar med beregningsmetoden angitt i GPA, skal bestemmelsen av slike verdier baseres på den gjennomsnittlige dagskursen for disse valutaene som tilsvarende den gjeldende nedre grensen uttrykt i euro, i et tidsrom på 24 måneder som avsluttes 31. august umiddelbart før revisjonen med virkning fra 1. januar.

3. Kommisjonen skal offentliggjøre de reviderte nedre grensene nevnt i nr. 1, de tilsvarende verdiene i de nasjonale valutaene nevnt i nr. 2 første ledd, og verdien bestemt i samsvar med nr. 2 annet ledd, i *Den europeiske unions tidende* i begynnelsen av november etter revisjonen.
4. Kommisjonen skal gis myndighet til å vedta delegerte rettsakter i samsvar med artikkel 103 for å tilpasse metodologien angitt i nr. 1 annet ledd i denne artikkel, til enhver endring i metodologien fastsatt i GPA, for revisjon av de nedre grensene nevnt i artikkel 15 bokstav a) og b), og for bestemmelse av de tilsvarende verdiene i medlemsstatenes nasjonale valutaer som for øyeblikket ikke er euro, som nevnt i nr. 2 i denne artikkel.

Kommisjonen skal gis myndighet til å vedta delegerte rettsakter i samsvar med artikkel 103 for å revidere de nedre grensene nevnt i artikkel 15 bokstav a) og b), dersom det er nødvendig.

5. Dersom det er nødvendig å revidere de nedre grensene nevnt i artikkel 15 bokstav a) og b), og tidsbegrensninger hindrer bruk av framgangsmåten fastsatt i artikkel 103 og tvingende hasteårsaker derfor gjør det nødvendig, får framgangsmåten fastsatt i artikkel 104 anvendelse på delegerte rettsakter vedtatt i henhold til nr. 4 annet ledd i denne artikkel.

Avsnitt 2

Unntatte kontrakter og prosjektkonkurranser; særlige bestemmelser for innkjøp som omfatter forsvars- og sikkerhetsaspekter

Underavsnitt 1

Unntak som gjelder for alle oppdragsgivere, og særlige unntak for vann- og energisektorene

Artikkel 18

Kontrakter som tildeles med sikte på videresalg til eller leieavtale med tredjemenn

1. Dette direktiv får ikke anvendelse på kontrakter som tildeles med sikte på videresalg til eller leieavtale med tredjemenn, forutsatt at oppdragsgiveren ikke har særrett eller enerett til å selge eller leie ut gjenstanden for slike kontrakter, og andre enheter står fritt til å selge eller leie den ut på samme vilkår som oppdragsgiveren.
2. Oppdragsgiverne skal på anmodning underrette Kommisjonen om alle kategorier produkter eller virksomhet som de anser som unntatt i henhold til nr. 1. Kommisjonen kan til orientering regelmessig offentliggjøre lister over de kategoriene av produkter og virksomheter som den anser som omfattet av dette unntaket, i *De Europeiske Fellesskaps Tidende*. Kommisjonen skal da ta hensyn til eventuelle følsomme kommersielle aspekter som oppdragsgiverne påpeker ved oversendelse av opplysningene.

Artikkel 19

Kontrakter og prosjektkonkurranser som tildeles eller organiseres for andre formål enn for å drive en omfattet virksomhet, eller for å drive slik virksomhet i en tredjestat

1. Dette direktiv får ikke anvendelse på kontrakter som oppdragsgivere tildeler for andre formål enn å kunne utøve sin virksomhet som beskrevet i artikkel 8-14, eller for å utøve slik virksomhet i en tredjestat, på vilkår som ikke medfører fysisk bruk av et nett eller geografisk område i Unionen, og det får heller ikke anvendelse på prosjektkonkurranser som organiseres for slike formål.
2. Oppdragsgiverne skal på anmodning underrette Kommisjonen om enhver virksomhet som de anser som unntatt i henhold til nr. 1. Kommisjonen kan til orientering regelmessig offentliggjøre lister over de kategoriene av virksomheter som den anser som omfattet av

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

dette unntaket, i *De Europeiske Fellesskaps Tidende*. Kommisjonen skal da ta hensyn til eventuelle følsomme kommersielle aspekter som oppdragsgiverne påpeker ved oversendelse av opplysningene.

Artikkel 20

Kontrakter som tildeles og prosjektkonkurranser som organiseres i henhold til internasjonale regler

1. Dette direktiv får ikke anvendelse på kontrakter eller prosjektkonkurranser som oppdragsgiveren er forpliktet til å tildele eller organisere i samsvar med andre framgangsmåter ved tildeling av kontrakt enn dem som er fastsatt i dette direktiv, og som er innført ved følgende:
 - a) et juridisk virkemiddel som skaper folkerettslige forpliktelser, for eksempel en internasjonal avtale, som i samsvar med traktatene er inngått mellom en medlemsstat og én eller flere tredjestater eller deler av slike, og som omfatter bygge- og anleggsarbeider, varekjøp eller tjenesteyting beregnet på et prosjekt som de undertegnende partene skal gjennomføre eller utnytte i fellesskap,
 - b) en internasjonal organisasjon.
Medlemsstatene skal oversende alle juridiske virkemidler nevnt i bokstav a) i første ledd av dette nummer til Kommisjonen, som kan rådspørre Den rådgivende komité for offentlige kontrakter nevnt i artikkel 105.
2. Dette direktiv får ikke anvendelse på kontrakter og prosjektkonkurranser som oppdragsgiveren tildeler eller organiserer i samsvar med innkjøpsregler fastsatt av en internasjonal organisasjon eller internasjonal finansinstitusjon, dersom de aktuelle kontraktene eller prosjektkonkurransene i sin helhet finansieres av denne organisasjonen eller institusjonen; når det gjelder kontrakter eller prosjektkonkurranser som i stor grad samfinansieres av en internasjonal organisasjon eller internasjonal finansinstitusjon, skal partene inngå avtale om gjeldende framgangsmåter ved tildeling av kontrakt.
3. Artikkel 27 får anvendelse på kontrakter og prosjektkonkurranser som omfatter forsvars- og sikkerhetsaspekter som tildeles eller organiseres i henhold til internasjonale regler. Nr. 1 og 2 i denne artikkel får ikke anvendelse på disse kontraktene og prosjektkonkurransene.

Artikkel 21

Særlige unntak for kontrakter om tjenesteyting

Dette direktiv får ikke anvendelse på tjenestekontrakter som gjelder:

- a) anskaffelse eller leie, uten hensyn til finansieringsform, av jord, eksisterende bygninger eller annen fast eiendom, eller om rettigheter til slik eiendom,
- b) voldgifts- og meglings tjenester,
- c) enhver av de følgende juridiske tjenestene:
 - i) juridisk representasjon av en klient ved en advokat som definert i artikkel 1 i direktiv 77/249/EØF³² i forbindelse med:
 - voldgift eller megling som holdes i en medlemsstat, en tredjestat eller for en internasjonal voldgifts- eller meglingsinstans, eller
 - rettergang for domstoler eller offentlige myndigheter i en medlemsstat eller en tredjestat, eller for internasjonale domstoler eller institusjoner,
 - ii) juridisk rådgivning som foretas som forberedelse til enhver behandling nevnt i punkt i) i denne bokstav, eller der det foreligger konkrete indikasjoner og høy sannsynlighet for at den saken rådgivningen gjelder, vil bli omfattet av slik behandling, forutsatt at rådgivningen foretas av en advokat som definert i artikkel 1 i direktiv 77/249/EØF,
 - iii) dokumentsertifiserings- og autentiserings tjenester som skal ytes av notarius publicus,
 - iv) juridiske tjenester som ytes av forvaltere eller andre oppnevnte verger, eller andre juridiske tjenester der tjenesteyteren er utpekt av en domstol i den berørte medlemsstaten eller er utpekt i henhold til lovgivningen til å utføre særlige oppgaver under tilsyn av slike domstoler,
 - v) andre juridiske tjenester som i den berørte medlemsstaten, om enn bare leilighetsvis, er knyttet til utøvelsen av offentlig myndighet,
- d) finansielle tjenester i forbindelse med utstedelse, salg, kjøp eller overføring av verdipapirer eller andre finansielle instrumenter i henhold til europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/39/EF³³, og transaksjoner som gjennomføres med Det europeiske finansielle sta-

³² Rådsdirektiv 77/249/EØF av 22.mars 1977 med henblikk på å lette den faktiske gjennomføring av advokaters adgang til å yte tjenester (EFT L 78 av 26.3.1977, s. 17).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

biliseringsfond og Den europeiske stabiliseringsordning,

- e) lån, uavhengig av om det er i forbindelse med utstedelse, salg, kjøp eller overføring av verdipapirer og andre finansielle instrumenter,
- f) arbeidsavtaler,
- g) offentlig persontransport med jernbane eller tunnelbane,
- h) sivilforsvar, sivilt beredskap og tjenester til forebygging av fare som ytes av ideelle organisasjoner eller sammenslutninger, og som omfattes av CPV-kode 75250000-3, 75251000-0, 75251100-1, 75251110-4, 75251120-7, 75252000-7, 75222000-8, 98113100-9 og 85143000-3, unntatt ambulansetjenester for transport av pasienter,
- i) kontrakter om levering av sendetid eller programmer som tildeles av audiovisuelle medietjenester eller radiotjenester. I denne bokstav menes med «tilbydere av medietjenester» det samme som i artikkel 1 nr. 1 bokstav d) i europaparlaments- og rådsdirektiv 2010/13/EU³⁴. Med «program» menes det samme som i henhold til artikkel 1 nr. 1 bokstav b) i nevnte direktiv, men skal også omfatte radioprogrammer og materiale til radioprogrammer. Ved anvendelse av denne bestemmelse skal det dessuten med «programmateriale» menes det samme som «program».

Artikkel 22

Kontrakter om tjenesteyting som tildeles på grunnlag av en enerett

Dette direktiv får ikke anvendelse på tjenestekontrakter som tildeles til en enhet som selv er en offentlig oppdragsgiver eller til en sammenslutning av offentlige oppdragsgivere på grunnlag av en enerett som disse innehar i henhold til offentliggjorte lover og forskrifter som er forenlige med traktaten.

³³ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/39/EF av 21. april 2004 om markeder for finansielle instrumenter, om endring av rådsdirektiv 85/611/EØF og 93/6/EØF og europaparlaments- og rådsdirektiv 2000/12/EF og om oppheving av rådsdirektiv 93/22/EØF (EUT L 145 av 30.4.2004, s. 1).

³⁴ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2010/13/EU av 10. mars 2010 om samordning av visse bestemmelser om tilbud av audiovisuelle medietjenester, fastsatt ved lov eller forskrift i medlemsstatene (direktivet om audiovisuelle medietjenester) (EUT L 95 av 15.4.2010, s. 1).

Artikkel 23

Kontrakter som tildeles av visse oppdragsgivere for innkjøp av vann og for forsyning av energi eller brensel til energiproduksjon

Dette direktiv får ikke anvendelse på:

- a) kontrakter for innkjøp av vann dersom de tildeles av oppdragsgivere som er involvert i én eller begge virksomhetene vedrørende drikkevann nevnt i artikkel 10 nr. 1,
- b) kontrakter som tildeles av oppdragsgivere som selv er virksomme i energisektoren ved å være involvert i en virksomhet nevnt i artikkel 8 nr. 1, artikkel 9 nr. 1 eller artikkel 14 for forsyning av:
 - i) energi,
 - ii) brensler til produksjon av energi.

Underavsnitt 2

Innkjøp som omfatter forsvars- og sikkerhetsaspekter

Artikkel 24

Forsvar og sikkerhet

1. Når det gjelder kontrakter som tildeles og prosjektkonkurranser som organiseres innen forsvars- og sikkerhetssektoren, får dette direktiv ikke anvendelse på:
 - a) kontrakter som hører inn under virkeområdet for direktiv 2009/81/EF,
 - b) kontrakter som direktiv 2009/81/EF ikke får anvendelse på i henhold til dets artikkel 8, 12 og 13.
2. Dette direktiv får ikke anvendelse på kontrakter og prosjektkonkurranser som ikke ellers er unntatt i henhold til nr. 1, i den grad at beskyttelse av en medlemsstats vesentlige sikkerhetsinteresser ikke kan sikres ved mindre inngrepende tiltak, for eksempel ved å pålegge krav med sikte på å beskytte den fortrolige karakteren av de opplysningene som oppdragsgiveren gjør tilgjengelig i en framgangsmåte ved tildeling av kontrakt som fastsatt i dette direktiv.

Dessuten, og i samsvar med artikkel 346 nr. 1 bokstav a) i TEUV, får dette direktiv ikke anvendelse på offentlige kontrakter og prosjektkonkurranser som ikke ellers er unntatt i henhold til nr. 1 i denne artikkel, i den grad at anvendelsen av dette direktiv ville forplikte en medlemsstat til å gi opplysninger som den vurderer at det vil være i strid med sine sikkerhetsinteresser å offentliggjøre.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

3. Dersom innkjøpet og gjennomføringen av kontrakten eller prosjektkonkurransen er erklært hemmelig eller skal ledsages av særlige sikkerhetstiltak i samsvar med gjeldende lover og forskrifter i en medlemsstat, får dette direktiv ikke anvendelse forutsatt at medlemsstaten har fastslått at de aktuelle vesentlige interessene ikke kan sikres ved mindre inngripende tiltak, for eksempel slike tiltak som er nevnt i nr. 2 første ledd.

Artikkel 25

Kombinerte innkjøp som omfatter samme virksomhet og omfatter forsvars- og sikkerhetsaspekter

1. Når det gjelder kombinerte kontrakter som omfatter samme virksomhet og hvis gjenstand er innkjøp som er omfattet av dette direktiv samt innkjøp eller andre elementer som er omfattet av artikkel 346 i TEUV eller direktiv 2009/81/EF, får denne artikkel anvendelse.
2. Dersom de forskjellige delene av en bestemt kontrakt objektivt kan skilles fra hverandre, kan oppdragsgivere velge å tildele separate kontrakter for separate deler, eller tildele én enkelt kontrakt.

Dersom oppdragsgivere velger å tildele separate kontrakter for separate deler, skal beslutningen om hvilken rettsorden som får anvendelse på hver enkelt av slike separate kontrakter, treffes på grunnlag av kjennetegnene til den aktuelle separate delen.

Dersom oppdragsgivere velger å tildele én enkelt kontrakt, skal følgende kriterier gjelde for å bestemme hvilken rettsorden som får anvendelse:

- a) dersom en del av en bestemt kontrakt er omfattet av artikkel 346 i TEUV, kan kontrakten tildeles uten anvendelse av dette direktiv, forutsatt at tildelingen av én enkelt kontrakt er objektivt begrunnet,
 - b) dersom en del av en bestemt kontrakt er omfattet av direktiv 2009/81/EF, kan kontrakten tildeles i samsvar med nevnte direktiv, forutsatt at tildelingen av én enkelt kontrakt er objektivt begrunnet. Dette punkt berører ikke de nedre grensene og unntakene fastsatt i nevnte direktiv.
- Beslutningen om å tildele én enkelt kontrakt skal imidlertid ikke treffes for å unngå at kontrakter omfattes av dette direktiv eller direktiv 2009/81/EF.
3. Nr. 2 tredje ledd bokstav a) får anvendelse på kombinerte kontrakter som både bokstav a)

og b) i nevnte ledd ellers kunne ha fått anvendelse på.

4. Dersom de forskjellige delene av en bestemt kontrakt ikke objektivt kan skilles fra hverandre, kan kontrakten tildeles uten å anvende dette direktiv dersom den inneholder elementer som artikkel 346 i TEUV får anvendelse på; ellers kan den tildeles i samsvar med direktiv 2009/81/EF.

Artikkel 26

Innkjøp som omfatter flere former for virksomhet og omfatter forsvars- og sikkerhetsaspekter

1. Oppdragsgivere kan når det gjelder kontrakter som skal omfatte flere former for virksomhet, velge å tildele separate kontrakter for hver separate form for virksomhet, eller tildele én enkelt kontrakt. Dersom oppdragsgivere velger å tildele separate kontrakter for separate deler, skal beslutningen om hvilken rettsorden som får anvendelse på hver enkelt av slike separate kontrakter, treffes på grunnlag av kjennetegnene til den aktuelle separate formen for virksomhet.

Dersom oppdragsgiverne velger å tildele én enkelt kontrakt, får nr. 2 i denne artikkel anvendelse. Valget mellom å tildele én enkelt kontrakt og å tildele flere separate kontrakter skal ikke tas for å unngå at kontrakten eller kontraktene omfattes av virkeområdet for dette direktiv eller direktiv 2009/81/EF.

2. Når det gjelder kontrakter som skal dekke en form for virksomhet som er omfattet av dette direktiv, og en annen form for virksomhet som er:

- a) omfattet av direktiv 2009/81/EF, eller
- b) omfattet av artikkel 346 i TEUV,

kontrakten kan tildeles i samsvar med direktiv 2009/81/EF i de tilfellene som er angitt i bokstav a), og kan tildeles uten å anvende dette direktiv i de tilfellene som er angitt i bokstav b). Dette ledd berører ikke de nedre grensene og unntakene som er fastsatt i direktiv 2009/81/EF.

Kontraktene angitt i bokstav a) i første ledd, som dessuten omfatter innkjøp eller andre elementer som er omfattet av artikkel 346 i TEUV, kan tildeles uten at dette direktiv anvendes.

Det er imidlertid et vilkår for anvendelsen av første og annet ledd at tildelingen av én enkelt kontrakt er objektivt begrunnet, og at beslutningen om å tildele én enkelt kontrakt

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

ikke treffes for å unngå at kontrakter omfattes av dette direktiv.

Artikkel 27

Kontrakter og prosjektkonkurranser som omfatter forsvars- eller sikkerhetsaspekter som tildeles eller organiseres i henhold til internasjonale regler

1. Dette direktiv får ikke anvendelse på kontrakter eller prosjektkonkurranser som omfatter forsvars- eller sikkerhetsaspekter som oppdragsgiveren er forpliktet til å tildele eller organisere i samsvar med andre framgangsmåter ved tildeling av kontrakt enn dem som er fastsatt i dette direktiv, og som er innført ved følgende:
 - a) en internasjonal avtale eller ordning, som i samsvar med traktatene er inngått mellom en medlemsstat og én eller flere tredjestater eller deler av slike, og som omfatter bygge- og anleggsarbeider, varekjøp eller tjenesteyting beregnet på et prosjekt som de undertegnende partene skal gjennomføre eller utnytte i fellesskap,
 - b) en internasjonal avtale eller ordning om troppeostasjonering, og som vedrører foretak i en medlemsstat eller tredjestat,
 - c) en internasjonal organisasjon.

Alle avtaler eller ordninger nevnt i bokstav a) i første ledd av dette nummer, skal oversendes til Kommisjonen, som kan rådspørre Den rådgivende komité for offentlige innkjøp nevnt i artikkel 105.
2. Dette direktiv får ikke anvendelse på kontrakter og prosjektkonkurranser som omfatter forsvars- og sikkerhetsaspekter som oppdragsgiveren tildeler i samsvar med innkjøpsregler fastsatt av en internasjonal organisasjon eller internasjonal finansinstitusjon, dersom de aktuelle kontraktene eller prosjektkonkurransene i sin helhet finansieres av denne organisasjonen eller institusjonen. Når det gjelder kontrakter eller prosjektkonkurranser som i stor grad samfinansieres av en internasjonal organisasjon eller internasjonal finansinstitusjon, skal partene inngå avtale om gjeldende framgangsmåter ved tildeling av kontrakt.

Underavsnitt 3

Særlige forhold (samarbeid, tilknyttede foretak og fellesforetak)

Artikkel 28

Kontrakter mellom offentlige oppdragsgivere

1. En kontrakt som er tildelt av en offentlig oppdragsgiver til en offentligrettslig eller privatrettslig juridisk person, skal falle utenfor dette direktivs virkeområde dersom alle følgende vilkår er oppfylt:
 - a) den offentlige oppdragsgiveren utøver over den aktuelle juridiske personen en kontroll som tilsvarer den kontrollen som den utøver over sine egne avdelinger,
 - b) mer enn 80 % av virksomheten til den juridiske personen som kontrolleres, utføres ved gjennomføring av oppgaver den er gitt av den kontrollerende offentlige oppdragsgiveren eller av andre juridiske personer som kontrolleres av denne offentlige oppdragsgiveren,
 - c) det foreligger ikke noen direkte privat kapitalinteresse i den kontrollerte juridiske personen, unntatt ikke-kontrollerende og ikke-blokkerende former for privat kapitalinteresse som kreves av nasjonal lovgivning, i samsvar med traktatene, som ikke utøver noen avgjørende innflytelse på den kontrollerte juridiske personen.

En offentlig oppdragsgiver skal anses å utøve over en juridisk person en kontroll som tilsvarer den kontrollen den utøver over sine egne avdelinger i henhold til bokstav a) i første ledd, dersom den utøver en avgjørende innflytelse over både strategiske mål og viktige beslutninger i den kontrollerte juridiske personen. Slik kontroll kan også utøves av en annen juridisk person, som selv kontrolleres på samme måte av den offentlige oppdragsgiveren.
2. Nr. 1 får også anvendelse dersom en kontrollert juridisk person som er en offentlig oppdragsgiver, tildeler en kontrakt til sin kontrollerende offentlige oppdragsgiver, eller til en annen juridisk person som kontrolleres av den samme offentlige oppdragsgiveren, forutsatt at det ikke foreligger noen direkte privat kapitalinteresse i den juridiske personen som tildeles den offentlige kontrakten, unntatt ikke-kontrollerende og ikke-blokkerende former for privat kapitalinteresse som kreves av nasjonal lovgivning, i samsvar med traktatene, som

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

ikke utøver noen avgjørende innflytelse på den kontrollerte juridiske personen.

3. En offentlig oppdragsgiver som ikke utøver kontroll over en offentligrettslig eller privatretslig juridisk person i henhold til nr. 1, kan likevel tildele en kontrakt til denne juridiske personen uten anvendelse av dette direktiv, dersom alle følgende vilkår er oppfylt:

- a) den offentlige oppdragsgiveren utøver sammen med andre offentlige oppdragsgivere en kontroll over denne juridiske personen, som tilsvarer den kontrollen som de utøver over sine egne avdelinger,
- b) mer enn 80 % av virksomheten til denne juridiske personen utføres ved gjennomføring av oppgaver den er gitt av de kontrollerende offentlige oppdragsgiverne eller av andre juridiske personer som kontrolleres av de samme offentlige oppdragsgiverne, og
- c) det foreligger ikke noen direkte privat kapitalinteresse i den kontrollerte juridiske personen, unntatt ikke-kontrollerende og ikke-blokkerende former for privat kapitalinteresse som kreves av nasjonal lovgivning, i samsvar med traktatene, som ikke utøver noen avgjørende innflytelse på den kontrollerte juridiske personen.

Med hensyn til første ledd bokstav a) skal offentlige oppdragsgivere anses å utøve felles kontroll over en juridisk person dersom følgende vilkår er oppfylt:

- i) beslutningsorganene i den kontrollerte juridiske personen består av representanter for alle deltakende offentlige oppdragsgivere. Enkeltstående representanter kan representere flere eller alle deltakende offentlige oppdragsgivere,
- ii) disse offentlige oppdragsgiverne er sammen i stand til å utøve avgjørende innflytelse over de strategiske målene og viktige beslutningene i den kontrollerte juridiske personen, og
- iii) den kontrollerte juridiske personen har ingen interesser som er i strid med interessene til de kontrollerende offentlige oppdragsgiverne.

4. En kontrakt som er inngått utelukkende mellom to eller flere offentlige oppdragsgivere, skal falle utenfor dette direktivs virkeområde dersom alle følgende vilkår er oppfylt:

- a) kontrakten oppretter eller gjennomfører et samarbeid mellom de deltakende offentlige oppdragsgiverne, med det mål å sikre at

offentlige tjenester som de skal utføre, ytes med sikte på å oppnå mål de har felles,

- b) gjennomføringen av dette samarbeidet er utelukkende underlagt hensyn til den allmenne interesse, og
 - c) de deltakende offentlige oppdragsgiverne utfører på det åpne markedet mindre enn 20 % av den virksomheten som samarbeidet gjelder.
5. For å kunne bestemme prosentandelen av virksomheten nevnt i nr. 1 første ledd bokstav b), nr. 3 første ledd bokstav b) og nr. 4 bokstav c), skal det tas hensyn til gjennomsnittlig samlet omsetning, eller et hensiktsmessig alternativt virksomhetsbasert mål, for eksempel kostnader som er påløpt hos den relevante juridiske personen med hensyn til tjenesteyting, varekjøp eller bygge- og anleggsarbeid i de tre foregående årene før kontraktstildelingen.

Dersom omsetningen eller alternative aktivitetsbaserte mål som kostnader, på grunn av datoen da den relevante juridiske personen ble opprettet eller innledet sin virksomhet, eller på grunn av en omorganisering av sin virksomhet, enten ikke foreligger for de tre foregående årene eller ikke lenger er relevant, skal det være tilstrekkelig å vise at målet for virksomhet er troverdig, særlig ved hjelp av prognoser for virksomheten.

Artikkel 29

Kontrakter som tildeles et tilknyttet foretak

1. I denne artikkel menes med «tilknyttet foretak» et foretak hvis årsregnskaper er konsolidert med regnskapene til den offentlige oppdragsgiveren i samsvar med kravene i direktiv 2013/34/EU.
2. Når det gjelder enheter som ikke er omfattet av direktiv 2013/34/EU, menes med «tilknyttet foretak» et foretak:
 - a) som oppdragsgiveren direkte eller indirekte kan ha dominerende innflytelse på,
 - b) som kan utøve dominerende innflytelse over oppdragsgiveren, eller
 - c) som sammen med oppdragsgiveren er underlagt et annet foretaks dominerende innflytelse i kraft av eierskap, kapitalinteresse eller de reglene som gjelder for det.

I dette nummer menes med «dominerende innflytelse» det samme som i artikkel 4 nr. 2 annet ledd.
3. Uten hensyn til artikkel 28 og forutsatt at vilkårene i nr. 4 i denne artikkel er oppfylt, får dette

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

direktiv ikke anvendelse på kontrakter som tildeles:

- a) av en oppdragsgiver til et tilknyttet foretak eller
 - b) av et fellesforetak som utelukkende består av flere oppdragsgivere med det formål å utøve virksomhet beskrevet i artikkel 8-14, til et foretak som er tilknyttet én av disse oppdragsgiverne.
4. Nr. 3 får anvendelse på:
- a) tjenestekontrakter, forutsatt at minst 80 % av det tilknyttede foretakets gjennomsnittlige samlede omsetning de tre foregående årene, idet det tas hensyn til alle tjenester som foretaket har ytt, stammer fra tjenesteyting til oppdragsgiveren eller andre foretak som det er tilknyttet,
 - b) varekontrakter, forutsatt at minst 80 % av det tilknyttede foretakets gjennomsnittlige samlede omsetning de tre foregående årene, idet det tas hensyn til alle varer som foretaket har levert, stammer fra vareleveranser til oppdragsgiveren eller andre foretak som det er tilknyttet,
 - c) bygge- og anleggskontrakter, forutsatt at minst 80 % av det tilknyttede foretakets gjennomsnittlige samlede omsetning de tre foregående årene, idet det tas hensyn til alt bygge- og anleggsarbeid som foretaket har levert, stammer fra bygge- og anleggsarbeid levert til oppdragsgiveren eller andre foretak som det er tilknyttet.
5. Dersom omsetningen ikke foreligger for de tre foregående årene på grunn av datoen da det tilknyttede foretaket ble opprettet eller innledet sin virksomhet, skal det være tilstrekkelig at dette foretaket viser at omsetningen nevnt i nr. 4 bokstav a), b) eller c) er troverdig, særlig ved hjelp av prognoser for virksomheten.
6. Dersom mer enn ett foretak som er tilknyttet oppdragsgiveren som de utgjør en økonomisk gruppe sammen med, yter eller leverer samme eller lignende tjenester, varer eller bygge- og anleggsarbeid, skal prosentsatsene beregnes med hensyn til den samlede omsetningen av henholdsvis tjenester, varer eller bygge- og anleggsarbeid fra disse tilknyttede foretakene.

Artikkel 30

Kontrakter som tildeles et fellesforetak eller en oppdragsgiver som inngår i et fellesforetak

Uten hensyn til artikkel 28 og forutsatt at fellesforetaket er opprettet for å utøve den aktuelle for-

men for virksomhet i et tidsrom på minst tre år, og at det i dokumentet der fellesforetaket opprettes, fastsettes at de oppdragsgiverne som utgjør foretaket, vil inngå i det minst like lenge, får dette direktiv ikke anvendelse på kontrakter som tildeles av:

- a) et fellesforetak som utelukkende består av flere oppdragsgivere med det formål å utøve formene for virksomhet som definert i artikkel 8-14, til én av disse oppdragsgiverne eller
- b) en oppdragsgiver til et slikt fellesforetak som den inngår i.

Artikkel 31

Udretning om opplysninger

Oppdragsgiverne skal på anmodning gi Kommisjonen følgende opplysninger om anvendelsen av artikkel 29 nr. 2 og 3 og artikkel 30:

- a) navnene på de aktuelle foretakene eller fellesforetakene,
- b) de berørte kontraktens art og verdi,
- c) alle opplysninger som Kommisjonen anser som nødvendige for å bevise at forholdet mellom foretaket eller fellesforetaket som tildeles kontraktene, og oppdragsgiveren, oppfyller kravene i artikkel 29 eller 30.

Underavsnitt 4

Særlige situasjoner

Artikkel 32

Forsknings- og utviklingstjenester

Dette direktiv får bare anvendelse på tjenestekontrakter for forsknings- og utviklingstjenester som omfattes av CPV-kode 73000000-2 til 73120000-9, 73300000-5, 73420000-2 og 73430000-5, forutsatt at begge følgende vilkår er oppfylt:

- a) utbyttet utelukkende tilfaller oppdragsgiveren for egen bruk ved utøvelse av egen virksomhet, og
- b) vederlaget for tjenesten som ytes, i sin helhet betales av oppdragsgiveren.

Artikkel 33

Kontrakter som er underlagt særlige ordninger

1. Med forbehold for artikkel 34 i dette direktiv skal Republikken Østerrike og Forbundsrepublikken Tyskland ved hjelp av vilkår for tillatelse eller andre egnede tiltak sikre at enhver enhet som driver virksomhet i sektorene nevnt i kommisjonsvedtak³⁵ 2002/205/EF og kommisjonsvedtak 2004/73/EF³⁶:

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

- a) overholder prinsippene for likebehandling og utlysning av konkurranse når det gjelder tildeling av varekontrakter, bygge- og anleggskontrakter og tjenestekontrakter, særlig med hensyn til de opplysningene som enheten gjør tilgjengelig for markedsdeltakere vedrørende dens innkjøpsplaner,
 - b) gir Kommisjonen, på de vilkårene som er definert i kommisjonsvedtak 93/327/EØF³⁷, opplysninger om de kontraktene de tildeler.
2. Med forbehold for artikkel 34 skal Det forente kongerike ved hjelp av vilkår for tillatelse eller andre egnede tiltak sikre at enhver enhet som driver virksomhet i sektorene nevnt i vedtak 97/367/EØF, anvender nr. 1 bokstav a) og b) i denne artikkel med hensyn til kontrakter som tildeles for å drive slik virksomhet i Nord-Irland.
 3. Nr. 1 og 2 får ikke anvendelse på kontrakter som tildeles for å lete etter olje eller gass.

Underavsnitt 5

Virksomhet som er direkte utsatt for konkurranse og bestemmelser om framgangsmåte knyttet til dette

Artikkel 34

Virksomhet som er direkte utsatt for konkurranse

1. Kontrakter som inngås med sikte på å gjøre det mulig å utøve en virksomhet nevnt i artikkel 8-14, omfattes ikke av dette direktiv dersom medlemsstaten eller oppdragsgiverne som har inngitt anmodningen i samsvar med artikkel 35, kan dokumentere at den aktuelle virksomheten i den medlemsstaten der den utøves, er utsatt for direkte konkurranse på markeder der adgangen ikke er begrenset;

³⁵ Kommisjonsvedtak 2002/205/EF av 4. mars 2002 om Østerrikes anmodning om å anvende den særlige ordningen fastsatt i artikkel 3 i direktiv 93/38/EØF (EFT L 68 av 12.3.2002, s. 31).

³⁶ Kommisjonsvedtak 2004/73/EF av 15. januar 2004 om Tysklands anmodning om å anvende den særlige ordningen fastsatt i artikkel 3 i direktiv 93/38/EØF (EUT L 16 av 23.1.2004, s. 57).

³⁷ Kommisjonsvedtak 93/327/EØF av 13. mai 1993 om fastsettelse av på hvilke vilkår oppdragsgivere som utnytter geografiske områder med sikte på leting etter eller utvinning av olje, gass, kull eller annet fast brensel, skal oversende Kommisjonen opplysninger om kontrakter de tildeler (EFT L 129 av 27.5.1993, s. 25).

prosjektkonkurranser som organiseres for å drive slik virksomhet i dette geografiske området, omfattes heller ikke av dette direktiv. Den aktuelle virksomheten kan utgjøre en del av en større sektor, eller kan utøves bare i visse deler av den aktuelle medlemsstaten. Konkurransesvurderingen nevnt i første punktum i dette nummer, som vil bli foretatt i lys av de opplysningene som er tilgjengelige for Kommisjonen og for dette direktivs formål, berører ikke konkurranseregelverket. Slik vurdering skal foretas idet det tas hensyn til markedet for de aktuelle virksomhetene og det geografiske referansemarkedet som definert i nr. 2.

2. Med hensyn til nr. 1 i denne artikkel, skal spørsmålet om en virksomhet er direkte utsatt for konkurranse, avgjøres på grunnlag av kriterier som er i samsvar med konkurransebestemmelsene i TEUV. Dette kan omfatte kjennetegnene til de aktuelle produktene eller tjenestene, om det foreligger alternative produkter eller tjenester som anses å kunne erstattes på tilbuds- eller etterspørselssiden, prisene og den faktiske eller mulige forekomsten av mer enn én leverandør av de aktuelle produktene eller yter av de aktuelle tjenestene.

Det geografiske referansemarkedet, som skal utgjøre grunnlaget for å vurdere om et foretak er konkurranseutsatt, består av det området der de berørte foretakene er involvert i tilbud og etterspørsel av produkter eller tjenester, der konkurransevilkårene er tilstrekkelig ensartede og som kan skilles fra tilliggende områder, særlig fordi konkurransevilkårene er merkbart forskjellige i de andre områdene. Denne vurderingen skal særlig ta hensyn til arten av og kjennetegnene til de aktuelle produktene og tjenestene, om det foreligger hindringer for nyetableringer eller forbrukernes ønsker, merkbare ulikheter i foretakenes markedsandeler mellom det aktuelle området eller tilliggende områder, eller vesentlige prisforskjeller.

3. Med hensyn til nr. 1 i denne artikkel, skal adgang til et marked anses ikke å være begrenset dersom medlemsstaten har gjennomført og anvendt unionsregelverket oppført i vedlegg III.

Dersom det ikke antas at det er fri adgang til et bestemt marked på grunnlag av første ledd, skal det rettslig og faktisk dokumenteres at det er fri adgang til det aktuelle markedet.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

Artikkel 35

Framgangsmåte for å fastslå om artikkel 34 får anvendelse

1. Dersom en medlemsstat eller, dersom det er fastsatt i den berørte medlemsstatens lovgivning, en oppdragsgiver på grunnlag av kriteriene angitt i artikkel 34 nr. 2 og 3, anser at en bestemt virksomhet er direkte utsatt for konkurranse på markeder som det ikke er begrenset adgang til, kan den sende en anmodning til Kommisjonen med sikte på å fastslå at dette direktiv ikke får anvendelse på tildelingen av kontrakter eller organiseringen av prosjektkonkurranser for å drive denne formen for virksomhet, og dersom det er hensiktsmessig, sammen med uttalelsen vedtatt av en uavhengig vedkommende nasjonal myndighet for den aktuelle virksomheten. Slike anmodninger kan gjelde virksomhet som er en del av en større sektor eller som utøves bare i visse deler av den aktuelle medlemsstaten.

I anmodningen skal medlemsstaten eller oppdragsgiveren underrette Kommisjonen om alle relevante fakta, særlig med hensyn til lover og forskrifter eller avtaler om samsvar med vilkårene angitt i artikkel 34 nr. 1.

2. Med mindre en anmodning fra en oppdragsgiver ledsages av en begrunnet og dokumentert uttalelse, vedtatt av en vedkommende uavhengig nasjonal myndighet for den aktuelle virksomheten, som på grundig måte analyserer vilkårene for den mulige anvendelsen av artikkel 34 nr. 1 på den aktuelle virksomheten i samsvar med nr. 2 og 3 i nevnte artikkel, skal Kommisjonen umiddelbart underrette den berørte medlemsstaten. Den berørte medlemsstaten skal i slike tilfeller underrette Kommisjonen om alle relevante fakta, særlig med hensyn til lover og forskrifter eller avtaler om samsvar med vilkårene angitt i artikkel 34 nr. 1.

3. Ved anmodning sendt i samsvar med nr. 1 i denne artikkel, kan Kommisjonen ved gjennomføringsrettsakter vedtatt innen fristene fastsatt i vedlegg IV, fastslå hvorvidt en virksomhet nevnt i artikkel 8-14 er direkte utsatt for konkurranse på grunnlag av kriteriene angitt i artikkel 34. Disse gjennomføringsrettsaktene skal vedtas etter framgangsmåten med rådgivende komité nevnt i artikkel 105 nr. 2.

Kontrakter som inngås med sikte på å gjøre det mulig å utøve den aktuelle virksomheten,

og prosjektkonkurranser som organiseres for å drive slik virksomhet, skal opphøre å være omfattet av dette direktiv i følgende tilfeller:

- a) Kommisjonen har innen fristen fastsatt i vedlegg IV, vedtatt gjennomføringsrettsakten som fastslår at artikkel 34 nr. 1 får anvendelse,
 - b) Kommisjonen har ikke vedtatt gjennomføringsrettsakten innen fristen fastsatt i vedlegg IV.
4. Etter at anmodningen er sendt, kan den berørte medlemsstaten eller oppdragsgiveren med Kommisjonens samtykke, endre sin anmodning vesentlig, særlig når det gjelder den aktuelle virksomheten eller det aktuelle geografiske området. I så fall skal en ny frist for vedtakelse av gjennomføringsrettsakten gjelde, og den skal beregnes i samsvar med nr. 1 i vedlegg IV, med mindre det avtales en kortere frist mellom Kommisjonen og medlemsstaten eller oppdragsgiveren som har sendt anmodningen.
5. Dersom en virksomhet i en bestemt medlemsstat allerede er gjenstand for en framgangsmåte i henhold til nr. 1, 2 og 4, skal ytterligere anmodninger vedrørende samme virksomhet i den samme medlemsstaten før utløpet av fristen som gjelder for den første anmodningen, ikke anses som nye framgangsmåter og skal behandles i forbindelse med den første anmodningen.
6. Kommisjonen skal vedta en gjennomføringsrettsakt som fastsetter nærmere regler for anvendelsen av nr. 1-5. Denne gjennomføringsrettsakten skal minst omfatte regler for:
- a) offentliggjøringen i *Den europeiske unions tidende* til orientering om datoen da fristen angitt i nr. 1 i vedlegg IV starter og slutter, herunder eventuelle forlengelser eller utsettelse av disse fristene, som fastsatt i nevnt vedlegg,
 - b) offentliggjøringen av den mulige anvendelsen av artikkel 34 nr. 1 i samsvar med nr. 3 annet ledd bokstav b) i denne artikkel,
 - c) gjennomføringsbestemmelsene om form, innhold og andre enkeltheter i forbindelse med anmodninger i henhold til nr. 1 i denne artikkel.
- Disse gjennomføringsrettsaktene skal vedtas etter framgangsmåten med rådgivende komité nevnt i artikkel 105 nr. 2.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

Kapittel IV

Allmenne prinsipper

Artikkel 36

Prinsipper om innkjøp

1. Oppdragsgivere skal behandle markedsdeltakere likt og uten forskjellsbehandling, og opp tre på en måte som gir adgang til innsyn og står i forhold til målet.

Utformingen av et innkjøp skal ikke gjøres i den hensikt å unngå at det omfattes av dette direktivs virkeområde, eller for å begrense konkurransen på kunstig måte. Det skal anses at konkurransen begrenses på kunstig måte dersom innkjøpet utformes i den hensikt å favorisere eller forfordele visse markedsdeltakere.

2. Medlemsstatene skal treffe egnede tiltak for å sikre at markedsdeltakere ved gjennomføring av offentlige kontrakter overholder gjeldende forpliktelser innenfor miljørett, sosialrett og arbeidsrett, fastsatt i unionsregelverket, nasjonal lovgivning, kollektive avtaler eller i internasjonale miljø-, sosial- eller arbeidsrettslige bestemmelser angitt i vedlegg XIV.

Artikkel 37

Markedsdeltakere

1. Markedsdeltakere som i henhold til lovgivningen i medlemsstaten der de er etablert, har rett til å yte den aktuelle tjenesten, skal ikke avvises bare på grunnlag av at de i henhold til lovgivningen i medlemsstaten der kontrakten tildeles, må være enten en fysisk eller en juridisk person.

For tjenestekontrakter, bygge- og anleggskontrakter og varekontrakter som i tillegg omfatter tjenester eller monterings- og installasjonsarbeid, kan det imidlertid kreves av juridiske personer at de i anbudet eller anmodningen om deltaking oppgir navn og relevante faglige kvalifikasjoner for det personalet som er ansvarlig for å gjennomføre den aktuelle kontrakten.

2. Grupper av markedsdeltakere, herunder midlertidige sammenslutninger, kan delta i framgangsmåter ved tildeling av kontrakt. Oppdragsgivere skal ikke kreve at de har en bestemt juridisk form for å kunne innlevere et anbud eller anmode om å delta.

Om nødvendig kan oppdragsgivere i innkjøpsdokumentene presisere hvordan grupper av markedsdeltakere skal oppfylle kriteriene

og kravene til kvalifikasjon og kvalitativ utvelgelse nevnt i artikkel 77-81, forutsatt at dette er objektivt berettiget og forholdsmessig. Medlemsstatene kan utarbeide standardvilkår for hvordan grupper av markedsdeltakere skal oppfylle disse kravene.

Alle vilkår for gjennomføringen av en kontrakt av en slik gruppe av markedsdeltakere som er annerledes enn de som pålegges individuelle deltakere, skal være objektivt begrunnet og skal være forholdsmessige.

3. Uten hensyn til nr. 2, kan oppdragsgivere kreve av grupper av markedsdeltakere at de antar en bestemt juridisk form når de er tildelt kontrakten, i den grad en slik endring er nødvendig for å gjennomføre kontrakten på tilfredsstillende vis.

Artikkel 38

Reserverte kontrakter

1. Medlemsstatene kan forbeholde retten til å delta i framgangsmåter ved tildeling av kontrakter til vernede bedrifter og markedsdeltakere hvis hovedmål er sosial og yrkesmessig integrering av funksjonshemmede eller vanskeligstilte personer, eller kan fastsette at slike kontrakter skal gjennomføres innenfor rammene av programmer for vernede arbeidsplasser, forutsatt at minst 30 % av de ansatte på disse bedriftene, hos disse markedsdeltakerne eller i disse programmene er funksjonshemmede eller vanskeligstilte personer.
2. I utlysingen av konkurranse skal det vises til denne artikkel.

Artikkel 39

Fortrolighet

1. Med mindre annet er fastsatt i dette direktiv eller i nasjonal lovgivning som oppdragsgiveren er underlagt, særlig lovgivning vedrørende tilgang til opplysninger, og med forbehold for forpliktelsene i forbindelse med offentliggjøring av tildelte kontrakter og opplysninger til kandidater og anbydere som angitt i 70 og 75, skal oppdragsgiveren ikke videreformidle opplysninger den har fått oversendt fra markedsdeltakere, og som disse har betegnet som fortrolige, herunder, men ikke begrenset til, tekniske og forretningsmessige hemmeligheter og fortrolige aspekter ved anbud.
2. Oppdragsgivere kan pålegge markedsdeltakere krav med sikte på å beskytte den fortrolige karakteren av de opplysningene som opp-

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

dragsgiverne gjør tilgjengelig i framgangsmåten ved tildeling av kontrakt, herunder opplysninger som gjøres tilgjengelig i forbindelse med utøvelsen av en kvalifikasjonsordning, uavhengig av om dette har vært gjenstand for en kunngjøring om at det foreligger en kvalifikasjonsordning som benyttes som metode for utlysning av konkurranse.

Artikkel 40

Regler for kommunikasjon

1. Medlemsstatene skal sikre at all kommunikasjon og informasjonsutveksling i henhold til dette direktiv, særlig elektronisk innlevering, skjer ved hjelp av elektroniske kommunikasjonsmidler i samsvar med kravene i denne artikkel. De verktøy og det utstyr som skal benyttes ved elektronisk kommunikasjon, samt deres tekniske egenskaper, skal være ikke-diskriminerende, allment tilgjengelige og virke sammen med IKT-produkter som er i alminnelig bruk, og skal ikke begrense markedsdeltakeres tilgang til framgangsmåten ved tildeling av kontrakt.

Uten hensyn til første ledd, skal oppdragsgivere ikke være forpliktet til å kreve at det brukes elektroniske kommunikasjonsmidler i innleveringsprosessen i følgende situasjoner:

- a) på grunn av innkjøpets særlige art, vil bruken av elektroniske kommunikasjonsmidler kreve bestemte verktøyer, bestemt utstyr eller bestemte filformater som ikke er allment tilgjengelig eller som støttes av allment tilgjengelige applikasjoner,
- b) de applikasjonene som støtter filformatene som egner seg for beskrivelsen av anbudene, benytter filformater som ikke kan behandles av noen andre åpne eller allment tilgjengelige applikasjoner, eller er omfattet av en lisensordning og kan ikke gjøres tilgjengelig for nedlasting eller fjernbruk av oppdragsgiveren,
- c) bruken av elektroniske kommunikasjonsmidler vil kreve særlig kontorutstyr som ikke er allment tilgjengelig for oppdragsgivere,
- d) innkjøpsdokumentene krever innlevering av fysisk modeller eller modeller i målestokk, som ikke kan overføres elektronisk.

Når det gjelder kommunikasjon der det ikke brukes elektroniske kommunikasjonsmidler i henhold til annet ledd, skal kommunikasjon foregå per post eller annen egnet forsendelsesform, eller med en kombinasjon av post

eller annen egnet forsendelsesform og elektroniske midler.

Uten hensyn til første ledd i dette nummer, er oppdragsgivere ikke forpliktet til å kreve at det brukes elektroniske kommunikasjonsmidler i innleveringsprosessen dersom bruken av andre kommunikasjonsmidler enn elektroniske kommunikasjonsmidler er nødvendig, enten på grunn av brudd på de elektroniske kommunikasjonsmidlenes sikkerhet, eller for å beskytte opplysninger av særlig følsom karakter som krever en så høy grad av beskyttelse at de ikke kan sikres tilstrekkelig ved bruk av elektroniske verktøyer og utstyr som enten er allment tilgjengelige for markedsdeltakere eller kan gjøres tilgjengelig for dem ved alternative tilgangsmåter i henhold til nr. 5.

Det påhviler oppdragsgiverne som i samsvar med annet ledd i dette nummer, krever at det brukes andre kommunikasjonsmidler enn elektroniske kommunikasjonsmidler i innleveringsprosessen, å angi årsakene til dette kravet i den individuelle rapporten nevnt i artikkel 100. Eventuelt skal oppdragsgivere i den individuelle rapporten angi årsakene til at det anses som nødvendig å bruke andre kommunikasjonsmidler enn elektroniske kommunikasjonsmidler i henhold til fjerde ledd i dette nummer.

2. Uten hensyn til nr. 1 kan muntlig kommunikasjon brukes når det gjelder annen kommunikasjon enn den som gjelder de grunnleggende elementene i en framgangsmåte ved tildeling av kontrakt, forutsatt at innholdet i den muntlige kommunikasjonen dokumenteres i tilstrekkelig grad. I den forbindelse omfatter de grunnleggende elementene i framgangsmåten ved tildeling av kontrakt innkjøpsdokumentene, anmodninger om deltaking og bekreftelse av interesse og anbud. Særlig skal muntlig kommunikasjon med anbydere som kan virke vesentlig inn på innholdet i og vurderingen av anbud, dokumenteres i tilstrekkelig grad og på hensiktsmessig måte, for eksempel skriftlige notater, lydopptak eller sammendrag av de viktigste elementene i kommunikasjonen.
3. I all kommunikasjon og utveksling og lagring av opplysninger skal oppdragsgivere sikre at dataenes integritet og fortroligheten i anbudene og anmodningene om deltaking bevares. De skal undersøke innholdet i anbudene og anmodningene om deltaking først når fristen for innlevering av disse er utløpt.
4. Når det gjelder offentlige bygge- og anleggskontrakter og prosjektkonkurranser, kan med-

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

lemsstatene kreve at det brukes særlige elektroniske verktøyer, for eksempel elektroniske modellverktøyer for bygningsopplysninger eller lignende. I slike tilfeller skal oppdragsgiverne tilby alternative tilgangsmåter, som fastsatt i nr. 5, inntil slike verktøyer blir allment tilgjengelige i henhold til nr. 1 første ledd annet punktum.

5. Oppdragsgivere kan om nødvendig kreve bruk av verktøyer som ikke er allment tilgjengelig, forutsatt at oppdragsgiverne tilbyr alternative tilgangsmåter.

Oppdragsgivere skal anses å tilby egnede alternative tilgangsmåter i følgende situasjoner, dersom de:

- a) tilbyr ubegrenset og full direkte tilgang vederlagsfritt med elektroniske midler til disse verktøyene og dette utstyret fra den datoen kunngjøringen offentliggjøres i samsvar med vedlegg X, eller fra den datoen da innbydelsen til å bekrefte interesse er sendt. Teksten i kunngjøringen eller innbydelsen til å bekrefte interesse skal angi internettadressen der disse verktøyene og dette utstyret er tilgjengelig,
 - b) sikrer at anbydere som ikke har tilgang til de eller det aktuelle verktøyene og utstyret, eller ikke har mulighet til å skaffe dem innen de aktuelle tidsfristene, forutsatt at mangelen på tilgang ikke kan tilskrives den aktuelle anbyderen, kan få tilgang til framgangsmåten ved tildeling av kontrakt ved hjelp av provisoriske anordninger som gjøres tilgjengelig vederlagsfritt på nettet, eller
 - c) støtter en alternativ kanal for elektronisk innlevering av anbud.
6. I tillegg til kravene angitt i vedlegg V, får følgende regler anvendelse på verktøy og utstyr for elektronisk overføring og mottak av anbud og for elektronisk mottak av anmodninger om deltaking:

- a) opplysninger vedrørende spesifikasjoner for elektronisk innlevering av anbud og anmodninger om deltaking, herunder kryptering og tidsstempling, skal være tilgjengelige for berørte parter,
- b) medlemsstatene, eller oppdragsgivere som handler innenfor en allmenn ramme etablert av den berørte medlemsstaten, skal angi hvilket sikkerhetsnivå som kreves for de elektroniske kommunikasjonsmidlene som skal brukes i de forskjellige trinnene av den angitte framgangsmåten ved tildeling av kontrakt; dette nivået skal stå i forhold til risikoen,

- c) dersom medlemsstatene, eller oppdragsgivere som handler innenfor en allmenn ramme etablert av den berørte medlemsstaten, konkluderer at risikonivået, vurdert i henhold til bokstav b) i dette nummer, er slik at det kreves avanserte elektroniske signaturer som definert i europaparlaments- og rådsdirektiv 1999/93/EF³⁸, skal oppdragsgivere godta avanserte elektroniske signaturer som støttes av et kvalifisert sertifikat, idet det tas hensyn til hvorvidt disse sertifikatene er utstedt av en yter av sertifikattjenester, som er oppført på en pålitelighetsliste fastsatt ved kommisjonsvedtak 2009/767/EF³⁹, opprettet med eller uten et sikkert signaturframstillings-system, med forbehold for at følgende vilkår er oppfylt:

- i) oppdragsgiverne skal fastsette det påkrevde formatet for avanserte signaturer på grunnlag av formater fastsatt ved kommisjonsbeslutning 2011/130/EU⁴⁰ og skal iverksette nødvendige tiltak for å kunne behandle disse formatene teknisk; dersom det benyttes et annet format for elektroniske signaturer, skal den elektroniske signaturen eller den elektroniske konvolutten inneholde opplysninger om eksisterende valideringsmuligheter, som skal være medlemsstatenes ansvar. Valideringsmuligheten skal gjøre det mulig for oppdragsgiveren å kunne validere på nettet, vederlagsfritt og på en måte som er forståelig for personer som har et annet morsmål, mottatte elektroniske signaturer som en avansert elektronisk signatur som støttes av et kvalifisert sertifikat. Medlemsstatene skal gi opplysninger om yteren av valideringstjenester til Kommisjonen, som skal gjøre opplys-

³⁸ Europaparlaments- og rådsdirektiv 1999/93/EF av 13. desember 1999 om en fellesskapsramme for elektroniske signaturer (EFT L 13 av 19.1.00, s. 12).

³⁹ Kommisjonsvedtak 2009/767/EF av 16. oktober 2009 om fastsettelse av tiltak for å forenkle bruken av elektroniske framgangsmåter ved hjelp av «felles kontaktpunkter» i samsvar med europaparlaments- og rådsdirektiv 2006/123/EF om tjenester i det indre marked (EUT L 274 av 20.10.2009, s. 36).

⁴⁰ Kommisjonsbeslutning 2011/130/EU av 25. februar 2011 om fastsettelse av minstekrav til behandling over landegrensene av dokumenter som signeres elektronisk av vedkommende myndigheter i henhold til europaparlaments- og rådsdirektiv 2006/123/EF om tjenester i det indre marked (EUT L 53 av 26.2.2011, s. 66).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

ninger mottatt fra medlemsstatene tilgjengelig for allmennheten på internett,

- ii) dersom et anbud undertegnes med støtte av et kvalifisert sertifikat som er oppført på en pålitelighetsliste, skal oppdragsgiverne ikke anvende ytterligere krav som kan hindre at anbydere bruker disse signaturene.

Når det gjelder dokumenter som brukes i forbindelse med en framgangsmåte ved tildeling av kontrakt som undertegnes av en vedkommende myndighet i en medlemsstat, eller av en annen utstedende enhet, kan vedkommende utstedende myndighet eller enhet fastsette det påkrevde formatet for avanserte signaturer i samsvar med kravene angitt i artikkel 1 nr. 2 i beslutning 2011/130/EU. De skal iverksette nødvendige tiltak for å kunne behandle dette formatet teknisk, ved å ta med de opplysningene som kreves for å kunne behandle signaturen i det aktuelle dokumentet. Slike dokumenter skal i den elektroniske signaturen eller den elektroniske konvolutten inneholde opplysninger om eksisterende valideringsmuligheter som gjør det mulig å validere den mottatte elektroniske signaturen på nettet, vederlagsfritt og på en måte som er forståelig for personer som har et annet morsmål.

7. Kommisjonen skal gis myndighet til å vedta delegerte rettsakter i samsvar med artikkel 103 for å endre de tekniske opplysningene og egenskapene som er angitt i vedlegg V, for å ta hensyn til den tekniske utvikling.

Kommisjonen skal gis myndighet til å vedta delegerte rettsakter i samsvar med artikkel 103 for å endre listen fastsatt i nr. 1 annet ledd bokstav a)-d) i denne artikkel dersom den teknologiske utviklingen gjør det uhensiktsmessig med fortsatte unntak fra bruken av elektroniske kommunikasjonsmidler, eller i unntakstilfeller, dersom det skal fastsettes nye unntak på grunn av den teknologiske utviklingen.

For å sikre samvirksomheten til forskjellige tekniske formater samt for prosesser og meldingsstandarder, særlig på tvers av landegrensene, skal Kommisjonen gis myndighet til å tilpasse delegerte rettsakter i samsvar med artikkel 103 for å fastsette obligatorisk bruk av slike spesifikke standarder, særlig når det gjel-

der bruk av elektronisk innlevering, elektroniske kataloger og midler for elektronisk autentisering, men bare dersom de tekniske standardene er grundig prøvd og deres praktiske nytteverdi er dokumentert. Før Kommisjonen gjør bruk av en ny teknisk standard obligatorisk, skal den også nøye vurdere hvilke kostnader dette kan medføre, særlig når det gjelder tilpasninger til eksisterende e-innkjøpsløsninger, herunder infrastruktur, prosesser eller programvare.

Artikkel 41

Nomenklaturer

1. Alle henvisninger til nomenklaturer i forbindelse med offentlige innkjøp, skal gjøres ved å bruke den felles klassifikasjon for offentlige innkjøp (CPV), vedtatt ved forordning (EF) nr. 2195/2002.
2. Kommisjonen skal gis myndighet til å vedta delegerte rettsakter i samsvar med artikkel 103 for å tilpasse CPV-kodene nevnt i dette direktiv, når det er nødvendig at endringer i CPV-nomenklaturen gjenspeiles i dette direktiv, og de ikke innebærer noen endring av dette direktivs virkeområde.

Artikkel 42

Interessekonflikter

Medlemsstatene skal sikre at offentlige oppdragsgivere treffer hensiktsmessige tiltak for effektivt å forhindre, identifisere og avhjelpe interessekonflikter som oppstår ved utføringen av framgangsmåter ved tildeling av kontrakt, for å unngå konkurransevridning og sikre likebehandling for alle markedsdeltakere.

Begrepet interessekonflikter skal minst omfatte enhver situasjon der ansatte hos den offentlige oppdragsgiveren eller hos en yter av innkjøpstjenester som handler på vegne av den offentlige oppdragsgiveren som deltar i gjennomføringen av framgangsmåten ved tildeling av kontrakt, eller som kan påvirke utfallet av denne framgangsmåten, direkte eller indirekte har en finansiell, økonomisk eller annen personlig interesse som kan oppfattes å sette deres upartiskhet eller uavhengighet i forbindelse med framgangsmåten ved tildeling av kontrakt i fare.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

Avdeling II

Regler som får anvendelse på kontrakter

Kapittel I

Framgangsmåter

Artikkel 43

Vilkår i tilknytning til GPA og andre internasjonale avtaler

I den grad de er omfattet av vedlegg 3, 4 og 5 og de generelle merknadene til Den europeiske unions tillegg I til GPA, samt av andre relevante internasjonale avtaler som Unionen er bundet av, skal oppdragsgivere som definert i artikkel 4 nr. 1 bokstav a), gi bygge- og anleggsarbeider, varekjøp, tjenesteyting og markedsdeltakere hos de som har underskrevet disse avtalene, en behandling som ikke skal være mindre gunstig enn den som gis bygge- og anleggsarbeider, varekjøp, tjenesteyting og markedsdeltakere i Unionen.

Artikkel 44

Valg av framgangsmåter

1. Når offentlige oppdragsgivere tildeler varekontrakter, bygge- og anleggskontrakter eller tjenestekontrakter, skal de anvende de framgangsmåtene som er tilpasset for å være i samsvar med dette direktiv, forutsatt at, med forbehold for artikkel 47, en utlysning av konkurranse er offentliggjort i samsvar med dette direktiv.
2. Medlemsstatene skal fastsette at oppdragsgivere kan anvende åpne eller begrensede anbudskonkurranser eller framgangsmåter med forhandling med forutgående utlysning av konkurranse i samsvar med dette direktiv.
3. Medlemsstatene skal fastsette at oppdragsgivere kan anvende konkurransepreget dialog og innovasjonspartnerskap i samsvar med dette direktiv.
4. Utlysingen av konkurranse kan foretas på en av følgende måter:
 - a) en periodisk veiledende kunngjøring i samsvar med artikkel 67 dersom kontrakten tildeles etter åpen eller begrenset anbudskonkurranse,
 - b) en kunngjøring om at det foreligger en kvalifikasjonsordning i samsvar med artikkel 68 dersom kontrakten tildeles etter åpen eller begrenset anbudskonkurranse eller konkurransepreget dialog eller innovasjonspartnerskap

- c) ved hjelp av kunngjøring av konkurranse i samsvar med artikkel 69.

I tilfellet nevnt i bokstav a) i dette nummer, skal markedsdeltakere som har uttrykt sin interesse etter offentliggjøringen av den periodisk veiledende kunngjøringen, innbys til å bekrefte sin interesse skriftlig gjennom en innbydelse til å bekrefte interesse i samsvar med artikkel 74.

5. Ved de særlige tilfellene og omstendighetene som er uttrykkelig nevnt i artikkel 50, kan medlemsstatene fastsette at oppdragsgivere kan anvende en framgangsmåte med forhandling uten forhåndskunngjøring av en utlysning av konkurranse. Medlemsstatene skal ikke tillate anvendelse av denne framgangsmåten i noen andre tilfeller enn de som er nevnt i artikkel 50.

Artikkel 45

Åpen anbudskonkurranse

1. I åpne anbudskonkurranser kan alle interesserte markedsdeltakere innlevere et anbud etter en innbydelse til konkurranse.

Fristen for mottak av anbud skal være minst 35 dager fra den datoen da kunngjøringen av konkurranse ble sendt.

Anbudet skal ledsages av de opplysningene om kvalitativ utvelgning som oppdragsgiveren ber om.
2. Når oppdragsgivere har offentliggjort en periodisk veiledende kunngjøring som ikke i seg selv ble brukt til utlysning av konkurranse, kan minstefristen for mottak av anbud, som fastsatt i nr. 1 annet ledd i denne artikkel, forkortes til 15 dager, forutsatt at følgende vilkår er oppfylt:
 - a) den periodisk veiledende kunngjøringen inneholdt, i tillegg til de opplysningene som kreves i avsnitt I i del A i tillegg VI, alle opplysningene som kreves i avsnitt II i del A i vedlegg VI, i den grad disse opplysningene var tilgjengelige på det tidspunktet den periodisk veiledende kunngjøringen ble offentliggjort,
 - b) den periodisk veiledende kunngjøringen ble sendt til offentliggjøring mellom 35 dager og 12 måneder før datoen da kunngjøringen av konkurranse ble sendt.
3. Dersom en hastesituasjon som er behørig begrunnet av oppdragsgiveren, gjør det praktisk umulig å overholde fristene fastsatt i nr. 1 annet ledd, kan den fastsette en frist på minst 15 dager fra den datoen da kunngjøringen av konkurranse ble sendt.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

4. Oppdragsgiveren kan redusere fristen for mottak av anbud fastsatt i nr. 1 annet ledd i denne artikkel med fem dager, dersom den godtar at anbud kan innleveres med elektroniske midler i samsvar med første ledd i artikkel 40 nr. 4 og artikkel 40 nr. 5 og 6.
2. Bare de markedsdeltakerne som er innbudt av oppdragsgiveren etter dens vurdering av de opplysningene som er gitt, kan delta i forhandlingene. Oppdragsgivere kan begrense antall egnede kandidater som skal innbys til å delta i framgangsmåten, i samsvar med artikkel 78 nr. 2.

Artikkel 46

Begrenset anbudskonkurranse

1. I begrensede anbudskonkurranser kan markedsdeltakere innlevere en anmodning om deltaking etter en utlysning av konkurranse ved å gi de opplysningene om kvalitativ utvelgning som den offentlige oppdragsgiveren ber om.

Fristen for mottak av anmodninger om deltaking skal som hovedregel være minst 30 dager fra den datoen da kunngjøringen av konkurranse eller innbydelsen til å bekrefte interesse ble sendt, og skal ikke under noen omstendighet være kortere enn 15 dager.

2. Bare de markedsdeltakerne som er innbudt til å gjøre det av oppdragsgiveren etter dens vurdering av de opplysningene som er gitt, kan innlevere anbud. Oppdragsgivere kan begrense antall egnede kandidater som skal innbys til å delta i framgangsmåten, i samsvar med artikkel 78 nr. 2.

Fristen for mottak av anbud kan fastsettes etter felles overenskomst mellom oppdragsgiveren og de utvalgte kandidatene, forutsatt at alle de utvalgte kandidatene har like lang tid til å forberede og innlevere sine anbud.

I mangel av slik avtale for fristen for mottak av anbud, skal fristen være minst ti dager fra den datoen da anbudsinnbydelsen ble sendt.

Artikkel 47

Kjøp etter forhandling med forutgående utlysning av konkurranse

1. Ved framgangsmåter med forhandling med forutgående utlysning av konkurranse kan markedsdeltakere innlevere en anmodning om deltaking etter en utlysning av konkurranse ved å gi de opplysningene om kvalitativ utvelgning som den offentlige oppdragsgiveren ber om.

Fristen for mottak av anmodninger om deltaking skal som hovedregel være minst 30 dager fra den datoen da kunngjøringen av konkurranse eller, dersom en periodisk veiledende kunngjøring benyttes til utlysning av konkurranse, innbydelsen til å bekrefte interesse ble sendt, og skal ikke under noen omstendighet være kortere enn 15 dager.

Fristen for mottak av anbud kan fastsettes etter felles overenskomst mellom oppdragsgiveren og de utvalgte kandidatene, forutsatt at alle har like lang tid til å forberede og innlevere sine anbud.

I mangel av slik avtale for fristen for mottak av anbud, skal fristen være minst ti dager fra den datoen da anbudsinnbydelsen ble sendt.

Artikkel 48

Konkurransepreget dialog

1. I konkurransepregede dialoger kan markedsdeltakere innlevere en anmodning om deltaking etter en utlysning av konkurranse i samsvar med artikkel 44 nr. 4 bokstav b) og c), ved å gi de opplysningene om kvalitativ utvelgning som den offentlige oppdragsgiveren ber om.

Fristen for mottak av anmodninger om deltaking skal som hovedregel være minst 30 dager fra den datoen da kunngjøringen av konkurranse eller, dersom en periodisk veiledende kunngjøring benyttes til utlysning av konkurranse, innbydelsen til å bekrefte interesse ble sendt, og skal ikke under noen omstendighet være kortere enn 15 dager.

Bare de markedsdeltakerne som er innbudt av oppdragsgiveren etter dens vurdering av de opplysningene som er gitt, kan delta i dialogen. Oppdragsgivere kan begrense antall egnede kandidater som skal innbys til å delta i framgangsmåten, i samsvar med artikkel 78 nr. 2. Det eneste kriteriet for tildeling av kontrakt skal være det anbudet som har det beste forholdet mellom pris og kvalitet i samsvar med artikkel 82 nr. 2.

2. Oppdragsgivere skal angi og definere sine behov og krav i utlysingen av konkurranse og/eller i et beskrivende dokument. Samtidig og i de samme dokumentene skal de også angi og definere de valgte tildelingskriteriene og angi en veiledende tidsramme.
3. Oppdragsgivere skal innlede en dialog med de deltakerne som er utvalgt i samsvar med de relevante bestemmelsene i artikkel 76-81, der målsettingen skal være å identifisere og definere de midlene som er best egnet til å oppfylle deres behov. De kan diskutere alle aspek-

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

ter ved innkjøpet med de utvalgte deltakerne i løpet av denne dialogen.

Oppdragsgivere skal sikre at alle deltakere behandles likt mens dialogen pågår. For dette formål skal de ikke gi opplysninger på en måte som innebærer forskjellsbehandling, og som kan gi enkelte deltakere en fordel i forhold til andre.

I samsvar med artikkel 39 skal oppdragsgivere ikke avsløre overfor de andre deltakerne foreslåtte løsninger eller annen fortrolig informasjon som de har fått av en deltakende kandidat eller en anbyder i dialogen, uten dennes samtykke. Et slikt samtykke skal ikke ha form av et generelt avkall på rettigheter, men skal gis med henvisning til påtenkt meddelelse av visse opplysninger.

4. Konkurransereget dialog kan foregå i flere faser for å redusere antallet løsninger som skal diskuteres i løpet av dialogen, ved å anvende tildelingskriteriene fastsatt i utlysingen av konkurranse eller i det beskrivende dokumentet. I utlysingen av konkurranse eller det beskrivende dokumentet skal oppdragsgiveren angi hvorvidt den vil benytte denne muligheten.
5. Oppdragsgiveren skal fortsette dialogen til den kan identifisere den eller de løsningene som kan oppfylle dens behov.
6. Etter å ha erklært at dialogen er avsluttet og informert de resterende deltakerne om dette, skal oppdragsgiverne anmode dem om å innlevere sine endelige tilbud på grunnlag av den løsning eller de løsninger som er blitt lagt fram og spesifisert i løpet av dialogen. Disse tilbudene skal inneholde alle de elementene som er påkrevd og nødvendige for å gjennomføre prosjektet.

Disse tilbudene kan presiseres, spesifiseres og optimaliseres på oppdragsgiverens anmodning. Slike presiseringer, spesifiseringer, optimaliseringer eller tilleggsopplysninger kan imidlertid ikke innebære endringer av de grunnleggende aspektene ved tilbudet eller innkjøpet, herunder behovene og kravene angitt i utlysingen av konkurranse eller i det beskrivende dokumentet, dersom endringer i disse aspektene, behovene og kravene vil kunne være konkurransevridende eller føre til forskjellsbehandling.

7. Oppdragsgivere skal vurdere de mottatte tilbudene på grunnlag av tildelingskriteriene fastsatt i utlysingen av konkurranse eller det beskrivende dokumentet.

På oppdragsgiverens anmodning kan forhandlinger med den anbyderen som blir identi-

fisert som den som har innlevert tilbudet med det beste forholdet mellom pris og kvalitet i samsvar med artikkel 82 nr. 2, utføres for å bekrefte økonomiske forpliktelser eller andre vilkår i tilbudet ved å ferdigforhandle kontraktvilkårene, forutsatt at slik forhandling ikke fører til noen vesentlig endring av vesentlige aspekter ved tilbudet eller innkjøpet, herunder behovene og kravene angitt i utlysingen av konkurranse eller det beskrivende dokumentet, og heller ikke medfører noen risiko for konkurransevridning eller forskjellsbehandling.

8. Oppdragsgivere kan fastsette premier eller betalinger til deltakerne i dialogen.

Artikkel 49

Innovasjonspartnerskap

1. I innovasjonspartnerskap kan markedsdeltakere innlevere en anmodning om deltaking etter en utlysning av konkurranse i samsvar med artikkel 44 nr. 4 bokstav b) og c), ved å gi de opplysningene om kvalitativ utvelging som den offentlige oppdragsgiveren ber om.

I innkjøpsdokumentene skal oppdragsgiveren definere behovene for et nyskapende produkt, en nyskapende tjeneste eller nyskapende bygge- og anleggsarbeider som ikke kan oppfylles ved å kjøpe produkter, tjenester eller bygge- og anleggsarbeider som allerede finnes på markedet. Den skal også angi hvilke elementer i denne beskrivelsen som definerer minstekravene som alle anbydere skal oppfylle. Angivelsene skal være tilstrekkelig presise til at markedsdeltakere klarer å identifisere den påkrevde løsningens art og omfang, og kan beslutte om de skal be om å få delta i framgangsmåten.

Oppdragsgiveren kan beslutte å opprette et innovasjonspartnerskap med en eller flere partnere som driver separat forskning og utvikling.

Fristen for mottak av anmodninger om deltaking skal som hovedregel være minst 30 dager fra den datoen da kunngjøringen av konkurranse sendes, og skal ikke under noen omstendighet være kortere enn 15 dager. Bare de markedsdeltakerne som er innbudt av oppdragsgiveren etter dens vurdering av de opplysningene som er gitt, kan delta i framgangsmåten. Oppdragsgivere kan begrense antall egnede kandidater som skal innbys til å delta i framgangsmåten, i samsvar med artikkel 78 nr. 2. Det eneste kriteriet for tildeling av kontrakter

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

skal være det tilbudet som har det beste forholdet mellom pris og kvalitet i samsvar med artikkel 82 nr. 2.

2. Innovasjonspartnerskapet skal ta sikte på utvikling av et nyskapende produkt, en nyskapende tjeneste eller nyskapende bygge- og anleggsarbeider og det etterfølgende innkjøpet av de varene, tjenestene eller bygge- og anleggsarbeidene, forutsatt at de tilsvarende ytelsesnivåene og den høyeste kostnaden som er avtalt mellom oppdragsgiverne og deltakerne.

Innovasjonspartnerskapet skal struktureres i flere etterfølgende faser i henhold til rekkefølgen i forsknings- og innovasjonsprosessen, som kan omfatte framstillingen av produktene, tjenesteytingen eller gjennomføringen av bygge- og anleggsarbeidene. Innovasjonspartnerskapet skal fastsette mellomliggende mål som skal nås av partnerne, og skal sørge for betaling av godtgjørelsen i passende rater.

På bakgrunn av disse målene kan oppdragsgiveren etter hver fase beslutte å heve innovasjonspartnerskapet, eller når det gjelder et innovasjonspartnerskap med flere partnere, å redusere antall partnere ved å heve enkeltkontrakter, forutsatt at oppdragsgiveren har angitt disse mulighetene i innkjøpsdokumentene og vilkårene for å bruke dem.

3. Med mindre annet er fastsatt i denne artikkel, skal oppdragsgivere forhandle med anbydere om det innledende og alle etterfølgende tilbud som innleveres av dem, bortsett fra det endelige tilbudet, for å forbedre innholdet i dem.

Minstekravene og tildelingskriteriene er ikke gjenstand for forhandlinger.

4. I løpet av forhandlingene skal oppdragsgiverne sikre at alle anbydere behandles likt. For dette formål skal de ikke gi opplysninger på en måte som innebærer forskjellsbehandling, og som kan gi enkelte anbydere en fordel i forhold til andre. De skal skriftlig underrette alle anbydere hvis tilbud ikke er avvist i henhold til nr. 5, om eventuelle endringer i de tekniske spesifikasjonene eller andre innkjøpsdokumenter, bortsett fra dem som fastsetter minstekravene. Etter disse endringene skal oppdragsgiverne gi anbyderne nok tid til eventuelt å endre sine tilbud og innlevere endrede tilbud.

I samsvar med artikkel 39 skal oppdragsgiverne ikke avsløre overfor de andre deltakerne fortrolig informasjon som de har fått av en kan-

didat eller en anbyder som deltar i forhandlingene, uten dennes samtykke. Et slikt samtykke skal ikke ha form av et generelt avkall på rettigheter, men skal gis med henvisning til påtenkt meddelelse av visse opplysninger.

5. Forhandlinger i løpet av framgangsmåter med innovasjonspartnerskap kan foregå i flere faser for å redusere antallet tilbud som det skal forhandles om, ved å anvende tildelingskriteriene angitt i kunngjøringen av konkurranse, innbydelsen til å bekrefte interesse eller i innkjøpsdokumentene. I kunngjøringen av konkurranse, innbydelsen til å bekrefte interesse eller i innkjøpsdokumentene skal oppdragsgiveren angi hvorvidt den vil benytte denne muligheten.
6. Ved utvelgning av kandidater skal oppdragsgivere særlig anvende kriterier som gjelder kandidatens kapasitet innenfor forskning og utvikling og til å utvikle og gjennomføre nyskapende løsninger.

Bare de markedsdeltakerne som er innbudt av oppdragsgiveren etter dens vurdering av de opplysningene det er bedt om, kan innlevere forsknings- og utviklingsprosjekter som tar sikte på å oppfylle de behovene som oppdragsgiveren har definert, som ikke kan oppfylles av eksisterende løsninger.

I innkjøpsdokumentene skal oppdragsgiveren definere hvilke ordninger som gjelder for immaterialrettigheter. Når det gjelder innovasjonspartnerskap med flere partnere, skal i samsvar med artikkel 39 oppdragsgiveren ikke avsløre overfor de andre partnerne foreslåtte løsninger eller annen fortrolig informasjon som de har fått av en partner innenfor rammen av partnerskapet, uten vedkommende partners samtykke. Et slikt samtykke skal ikke ha form av et generelt avkall på rettigheter, men skal gis med henvisning til påtenkt meddelelse av visse opplysninger.

7. Oppdragsgiveren skal sikre at strukturen i partnerskapet, og særlig varigheten og verdien av de forskjellige fasene, gjenspeiler graden av nyskaping i de foreslåtte løsningene og rekkefølgen i den forsknings- og utviklingsvirksomheten som kreves for å utvikle en nyskapende løsning som ennå ikke er tilgjengelig på markedet. Den anslåtte verdien av varer, tjenester og bygge- og anleggsarbeider som er kjøpt, skal stå i et rimelig forhold til den investeringen for å utvikle dem.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

Artikkel 50

Bruk av framgangsmåte med forhandling uten forutgående utlysning av konkurranse

Oppdragsgivere kan i følgende tilfeller benytte en framgangsmåte med forhandling uten forutgående utlysning av konkurranse:

a) dersom ingen anbud, ingen egnede anbud, ingen anmodninger om deltaking eller ingen egnede anmodninger om deltaking er innlevert etter en framgangsmåte med forutgående utlysning av konkurranse, forutsatt at de opprinnelige kontraktsvilkårene ikke er vesentlig endret,

Et anbud skal anses som ikke egnet dersom det er irrelevant for kontrakten, idet det er åpenbart at anbudet ikke uten vesentlige endringer kan oppfylle oppdragsgiverens behov og krav som angitt i innkjøpsdokumentene. En anmodning om deltaking skal anses som ikke egnet dersom den aktuelle markedsdeltakeren skal eller kan utelukkes i henhold til artikkel 78 nr. 1 eller artikkel 80 nr. 1, eller ikke overholder utvelgingskriteriene fastsatt av oppdragsgiveren i henhold til artikkel 78 eller 80.

b) dersom en kontrakt inngås utelukkende for forsknings-, forsøks-, undersøkelses- eller utviklingsformål, og ikke for å sikre overskudd eller dekke forsknings- og utviklingskostnader, og i den grad tildelingen av slike kontrakter ikke hindrer etterfølgende konkurranseuttsett kontraktstildeling, som primært har samme formål,

c) dersom bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene kan leveres av bare én markedsdeltaker av én av følgende årsaker:

- i) målet med innkjøpet er å skape eller anskaffe et unikt kunstverk eller kunstnerisk framføring,
- ii) det finnes av tekniske årsaker ingen konkurranse,
- iii) vern av eneretter, herunder immaterialrettigheter.

Unntakene angitt i punkt ii) og iii), får bare anvendelse dersom det ikke finnes noe rimelig alternativ eller noen rimelig erstatning, og den manglende konkurransen ikke er et resultat av kunstig begrensning av parametrene ved innkjøpet,

d) i den grad det er absolutt nødvendig, dersom det av tvingende grunner forårsaket av begivenheter som oppdragsgiveren ikke har kunnet forutse, ikke er mulig å overholde de fristene som er fastsatt for åpne

anbudskonkurranser, begrensede anbuds-konkurranser og framgangsmåter med forhandling med forutgående utlysning av konkurranse. De omstendighetene som påberopes som tvingende grunner, skal på ingen måte kunne tilskrives oppdragsgiveren,

- e) når det gjelder varekontrakter for nye leveranser fra den opprinnelige leverandøren som har til formål enten delvis å erstatte leveranser eller installasjoner, eller å utvide eksisterende leveranser og installasjoner, dersom et skifte av leverandør ville tvinge oppdragsgiveren til å kjøpe varer med andre tekniske egenskaper som kan medføre uforenlighet eller uforholdsmessige tekniske vansker ved drift og vedlikehold,
- f) for nye bygge- og anleggsarbeider eller tjenester som består av en gjentakelse av tilsvarende bygge- og anleggsarbeider eller tjenester som er tildelt entreprenøren som de samme oppdragsgivere har tildelt en tidligere kontrakt, forutsatt at slike bygge- og anleggsarbeider eller tjenester er i samsvar med et grunnprosjekt, som den første kontrakten ble tildelt for etter framgangsmåten nevnt i artikkel 44 nr. 1.

Grunnprosjektet skal angi omfanget av mulige ytterligere bygge- og anleggsarbeider eller tjenester og de vilkårene som de vil bli tildelt i henhold til. Så snart det utlyses konkurranse om det første prosjektet, skal det opplyses om mulig bruk av denne framgangsmåten, og oppdragsgiverne skal ta hensyn til det samlede kostnadsoverslaget for etterfølgende bygge- og anleggsarbeider eller tjenester når de anvender artikkel 15 og 16,

- g) for varer som noteres og kjøpes på et råvaremarked,
- h) for leilighetskjøp, dersom det er mulig å kjøpe varer ved å dra nytte av en særlig gunstig mulighet som er tilgjengelig i svært kort tid, til en pris som er betydelig lavere enn normale markedspriser,
- i) for kjøp av varer eller tjenester på særlig gunstige vilkår, enten fra en leverandør som avvikler sin forretningsvirksomhet eller fra utviklingsstyret ved en insolvensbehandling, en frivillig gjeldsordning eller lignende framgangsmåte i henhold til nasjonale lover eller forskrifter,
- j) dersom den aktuelle tjenestekontrakten inngås etter en prosjektkonkurranse som er organisert i samsvar med dette direktiv og skal tildeles i henhold til de reglene som

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

er fastsatt for prosjektkonkurransen, til vinneren eller en av vinnerne av prosjektkonkurransen; i sistnevnte tilfelle skal alle vinnerne innbys til å delta i forhandlingene.

Kapittel II

Metoder og hjelpemidler for elektroniske og samlede innkjøp

Artikkel 51

Rammeavtaler

1. Oppdragsgivere kan inngå rammeavtaler, forutsatt at de anvender framgangsmåtene fastsatt i dette direktiv.

Med rammeavtale menes en avtale mellom én eller flere oppdragsgivere og én eller flere markedsdeltakere med det formål å fastsette vilkårene for kontrakter som skal tildeles i løpet av et bestemt tidsrom, særlig med hensyn til pris og eventuelt påtenkt mengde.

Løpetiden for en rammeavtale skal ikke overstige åtte år, bortsett fra i særlig begrunnede unntakstilfeller, særlig gjennom rammeavtalens gjenstand.

2. Kontrakter som er basert på en rammeavtale, skal tildeles på grunnlag av objektive regler og kriterier, som kan omfatte gjenåpning av konkurranse blant de markedsdeltakerne som er parter i den inngåtte rammeavtalen. Disse reglene og kriteriene skal angis i innkjøpsdokumentene for rammeavtalen.

De objektive reglene og kriteriene nevnt i første ledd, skal sikre likebehandling av de markedsdeltakerne som er parter i avtalen. Dersom en gjenåpning av konkurranse er omfattet, skal oppdragsgiverne fastsette en frist som er tilstrekkelig lang til at anbud for hver enkelt kontrakt kan innleveres, og skal tildele hver kontrakt til den anbyderen som har innlevert det beste anbudet på grunnlag av tildelingskriteriene fastsatt i anbudsgrunnlaget for rammeavtalen.

Oppdragsgiverne skal ikke bruke rammeavtaler på utilbørlig vis eller på en måte som forhindrer, begrenser eller vrir konkurransen.

Artikkel 52

Dynamiske innkjøpsordninger

1. Ved alminnelige innkjøp, som kjennetegnes ved at de er allment tilgjengelig på markedet og oppfyller oppdragsgivernes krav, kan oppdragsgivere benytte en dynamisk innkjøpsordning. Den dynamiske innkjøpsordningen skal

kjøres som en fullstendig elektronisk prosess, og skal gjennom hele den dynamiske innkjøpsordningens gyldighetstid være åpen for alle markedsdeltakere som oppfyller utvelgingskriteriene. Den kan deles inn i kategorier av produkter, bygge- og anleggsarbeider eller tjenester som er objektivt definert på grunnlag av kjennetegnene til det innkjøpet som skal foretas i den aktuelle kategorien. Slike kjennetegn kan omfatte henvisninger til tillatt størrelse på etterfølgende bestemte kontrakter, eller et bestemt geografisk område der etterfølgende bestemte kontrakter skal utføres.

2. For å foreta innkjøp innenfor rammen av en dynamisk innkjøpsordning skal oppdragsgiverne følge reglene for begrenset anbuds-konkurranse. Alle kandidater som oppfyller utvelgingskriteriene, skal ha tilgang til ordningen, og antall kandidater som får tilgang til ordningen, skal ikke begrenses i samsvar med artikkel 78. Dersom oppdragsgivere har delt inn ordningen i kategorier av produkter, bygge- og anleggsarbeider eller tjenester i samsvar med nr. 1 i denne artikkel, skal de angi hvilke utvelgingskriterier som gjelder for hver kategori.

Uten hensyn til artikkel 46 får følgende frister anvendelse:

- a) Fristen for mottak av anmodninger om deltaking skal som hovedregel være minst 30 dager fra den datoen da kunngjøringen av konkurranse eller, dersom en periodisk veiledende kunngjøring benyttes til utlysning av konkurranse, innbydelsen til å bekrefte interesse sendes, og skal ikke under noen omstendighet være kortere enn 15 dager. Ingen ytterligere frist for mottak av anmodninger om deltaking får anvendelse så snart anbudsinnbydelsen for det første spesifikke innkjøpet innenfor rammen av den dynamiske innkjøpsordningen er sendt.
 - b) Fristen for mottak av anbud skal være minst ti dager fra den datoen da anbudsinnbydelsen sendes. Artikkel 46 nr. 2 annet og tredje ledd får anvendelse.
3. All kommunikasjon innenfor rammen av en dynamisk innkjøpsordning skal foregå utelukkende med elektroniske midler i samsvar med artikkel 40 nr. 1, 3, 5 og 6.
 4. Med sikte på tildeling av kontrakter innenfor rammen av en dynamisk innkjøpsordning skal oppdragsgivere:
 - a) offentliggjøre en utlysning av konkurranse der det går klart fram at det dreier seg om en dynamisk innkjøpsordning,

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

- b) angi i innkjøpsdokumentene minst arten og anslått mengde av de planlagte innkjøpene, samt alle nødvendige opplysninger om den dynamiske innkjøpsordningen, herunder hvordan den dynamiske innkjøpsordningen fungerer, det elektroniske utstyret som benyttes, og tekniske ordninger og spesifikasjoner for tilkopling,
- c) angi eventuelle inndelinger i kategorier av produkter, bygge- og anleggsarbeider eller tjenester og de egenskapene som definerer dem,
- d) tilby, så lenge ordningen er gyldig, ubegrenset og full direkte tilgang til innkjøpsdokumentene i samsvar med artikkel 73.

5. Oppdragsgivere skal i hele den dynamiske innkjøpsordningens gyldighetstid gi enhver markedsdeltaker mulighet til å anmode om deltaking i ordningen på vilkårene nevnt i nr. 2. Oppdragsgivere skal slutføre sin vurdering av slike anmodninger i samsvar med utvelgingskriteriene innen ti virkedager etter at de er mottatt. Denne fristen kan i enkelttilfeller forlenges til 15 virkedager dersom det er berettiget, særlig på grunn av behovet for å undersøke ytterligere dokumentasjon eller ellers kontrollere om utvelgingskriteriene er overholdt.

Uten hensyn til første ledd, kan oppdragsgivere så lenge anbudsinnbydelsen for det første spesifikke innkjøpet innenfor rammen av den dynamiske innkjøpsordningen ikke er sendt, forlenge vurderingsperioden forutsatt at det ikke sendes noen anbudsinnbydelse i løpet av den forlengede vurderingsperioden. Oppdragsgivere skal i innkjøpsdokumentene angi varigheten på den forlengede vurderingsperioden som de har tenkt å anvende.

Oppdragsgivere skal snarest mulig underrette den aktuelle markedsdeltakeren om vedkommende er gitt tilgang til den dynamiske innkjøpsordningen.

6. Oppdragsgivere skal innby alle deltakere som har fått tilgang, til å innlevere tilbud for hvert spesifikke innkjøp innenfor rammen av den dynamiske innkjøpsordningen, i samsvar med artikkel 74. Dersom den dynamiske innkjøpsordningen er delt inn i kategorier av bygge- og anleggsarbeider, produkter eller tjenester, skal oppdragsgiverne innby alle deltakere som har fått tilgang til kategorien som tilsvarer det spesifikke aktuelle innkjøpet, til å innlevere tilbud.

De skal tildele kontrakten til den anbyderen som har innlevert det beste tilbudet, på grunnlag av tildelingskriteriene fastsatt i kunn-

gjøringen av konkurranse for den dynamiske innkjøpsordningen, i innbydelsen til å bekrefte interesse, eller dersom utlysingen av konkurranse skjer ved kunnngjøring om at det foreligger en kvalifikasjonsordning, i anbudsinnbydelsen. Disse kriteriene kan eventuelt formuleres mer presist i anbudsinnbydelsen.

7. Oppdragsgivere som i henhold til artikkel 80 anvender utelukkelsesgrunner og utvelgingskriterier fastsatt i direktiv 2014/24/EU, kan når som helst i løpet av den dynamiske innkjøpsordningens gyldighetstid kreve at deltakere som har fått tilgang, innleverer en ny og oppdatert egenerklæring som fastsatt i artikkel 59 nr. 1, innen fem virkedager etter at en slik forespørsel er sendt.

Artikkel 59 nr. 2-4 får anvendelse i hele den dynamiske innkjøpsordningens gyldighetstid.

8. Oppdragsgivere skal angi den dynamiske innkjøpsordningens gyldighetstid i utlysningen av konkurranse. De skal underrette Kommisjonen om eventuelle endringer i gyldighetstiden ved hjelp av følgende standardskjemaer:

a) dersom gyldighetstiden endres uten at ordningen avsluttes, det skjemaet som opprinnelig er brukt til utlysning av konkurranse for den dynamiske innkjøpsordningen,

b) dersom ordningen avsluttes, en kunnngjøring om tildeling av kontrakt nevnt i artikkel 70.

9. Ingen gebyrer kan pålegges markedsdeltakere som er berørt av eller er parter i ordningen, før eller i den dynamiske innkjøpsordningens gyldighetstid.

Artikkel 53

Elektroniske auksjoner

1. Oppdragsgivere kan bruke elektroniske auksjoner, der nye nedjusterte priser, og/eller nye verdier for visse elementer i tilbud legges fram.

For dette formål skal oppdragsgivere strukturere den elektroniske auksjonen som en gjentakende elektronisk prosess, som forekommer etter en første fullstendig vurdering av tilbudene, slik at de kan rangeres med automatiske vurderingsmetoder.

Visse tjenestekontrakter og visse bygge- og anleggskontrakter som har intellektuelle ytelser som kontraktsgjenstand, for eksempel prosjektering av bygge- og anleggsarbeid, som ikke kan rangeres med automatiske vurderingsmetoder, skal ikke gjøres til gjenstand for elektroniske auksjoner.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

2. Ved åpne eller begrensede anbudskonkurranser eller framgangsmåter med forhandling med forutgående utlysning av konkurranse, kan oppdragsgivere beslutte at det før en offentlig kontrakt skal tildeles, skal avholdes en elektronisk auksjon, dersom innholdet i innkjøpsdokumentene, særlig de tekniske spesifikasjonene, kan fastsettes nøyaktig.

Under de samme omstendigheter kan det avholdes en elektronisk auksjon ved gjenåpningen av konkurransen blant partene i en rammeavtale, som fastsatt i artikkel 51 nr. 2, og ved utlysning av konkurranse om kontrakter som skal tildeles innenfor rammen av den dynamiske innkjøpsordningen som er nevnt i artikkel 52.

3. Den elektroniske auksjonen skal bygge på ett av følgende elementer i anbudene:
- utelukkende på pris, dersom kontrakten tildeles utelukkende på grunnlag av pris,
 - på priser og/eller de nye verdiene av de elementer i anbudene som er angitt i innkjøpsdokumentene, dersom kontrakten tildeles på grunnlag av beste forhold mellom pris og kvalitet, eller til anbudet med lavest kostnad ved bruk av en kostnadseffektivitetsstrategi.
4. Oppdragsgivere som beslutter å avholde en elektronisk auksjon, skal opplyse om dette i kunngjøringen av konkurranse eller i innbydelsen til å bekrefte interesse, eller dersom en kunngjøring om at det foreligger en kvalifikasjonsordning benyttes til utlysning av konkurranse, i anbudsinnbydelsen. Innkjøpsdokumentene skal minst inneholde opplysningene angitt i vedlegg VII.
5. Før den elektronisk auksjonen avholdes, skal oppdragsgivere foreta en fullstendig innledende evaluering av anbudene i samsvar med tildelingskriteriet/kriteriene og den fastsatte vektningen av dem.

Et anbud skal anses som gyldig dersom det er innlevert av en anbyder som ikke er utelukket i henhold til artikkel 78 nr. 1 eller artikkel 80 nr. 1, og som overholder utvelgingskriteriene fastsatt i artikkel 78 og 80, og hvis anbud er i samsvar med de tekniske spesifikasjonene uten å være uregelmessig, uakseptabelt eller ikke egnet.

Særlig skal anbud som ikke er i samsvar med innkjøpsdokumentene, som ble mottatt etter fristen, der det foreligger bevis for ulovlig samordning eller korrupsjon, eller som av den offentlige oppdragsgiveren er konstatert å være unormalt lavt, anses som uregelmessige.

Særlig skal anbud som er innlevert av anbydere som ikke har de kvalifikasjonene som kreves, og anbud hvis pris overstiger den offentlige oppdragsgiverens budsjett, som bestemt og dokumentert før framgangsmåten ved tildeling av kontrakt ble innledet, anses som uakseptable.

Et anbud skal anses som ikke egnet dersom det er irrelevant for kontrakten, idet det er åpenbart at anbudet ikke uten vesentlige endringer kan oppfylle oppdragsgiverens behov og krav som angitt i innkjøpsdokumentene. En anmodning om deltaking skal anses som ikke egnet dersom den aktuelle markedsdeltakeren skal eller kan utelukkes i henhold til artikkel 78 nr. 1 eller artikkel 80 nr. 1, eller ikke overholder utvelgingskriteriene fastsatt av oppdragsgiveren i henhold til artikkel 78 eller 80.

Alle anbydere som har innlevert gyldige anbud, skal samtidig og ved hjelp av elektroniske midler innbys til å delta i den elektroniske auksjonen ved å bruke tilkoplingene, fra og med angitt dato og tidspunkt, i samsvar med anvisningene som er gitt i innbydelsen. Den elektroniske auksjonen kan finne sted i flere påfølgende trinn. Den elektroniske auksjonen skal ikke starte tidligere enn to virkedager etter den datoen da innbydelsene ble sendt.

6. Innbydelsen skal ledsages av resultatet av en fullstendig vurdering av det relevante anbudet, utført i samsvar med vektningen fastsatt i artikkel 82 nr. 5 første ledd.

Innbydelsen skal også angi den matematiske formelen som skal anvendes i den elektroniske auksjonen for å bestemme den automatiske omrangeringen på grunnlag av nye priser og/eller nye verdier som er inngitt. Unntatt dersom det økonomisk mest fordelaktige anbudet er identifisert utelukkende på grunnlag av pris, skal formelen innbefatte vektningen av alle kriteriene som er fastsatt for å bestemme det økonomisk mest fordelaktige anbudet, som angitt i kunngjøringen som brukes til utlysingen av konkurranse eller i andre innkjøpsdokumenter. For dette formål skal imidlertid eventuelle rammer på forhånd reduseres til en angitt verdi.

Dersom det tillates alternative anbud, skal det angis en egen formel for hvert alternative anbud.

7. På hvert trinn i en elektronisk auksjon skal oppdragsgiverne umiddelbart gi alle anbydere tilstrekkelig informasjon til at de til enhver tid kan få kjennskap til sine respektive rangerin-

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

- ger. De kan også gi andre opplysninger vedrørende andre framlagte priser eller verdier, forutsatt at dette er angitt i anbudsgrunnlaget. De kan også når som helst kunngjøre antallet deltakere på det aktuelle trinnet i auksjonen. De kan imidlertid ikke under noen omstendighet røpe anbydernes identitet på noe trinn i en elektronisk auksjon.
8. Oppdragsgivere skal lukke en elektronisk auksjon på én eller flere av følgende måter:
- på den datoen og det tidspunktet som tidligere er angitt,
 - når de ikke lenger mottar nye priser eller nye verdier som oppfyller kravene til minste forskjeller, forutsatt at de tidligere har angitt hvilken frist de gir fra de mottar siste inngivelse og til de lukker den elektroniske auksjonen,
 - når det antallet trinn i auksjonen som tidligere er angitt, er fullført.
- Dersom oppdragsgiverne har til hensikt å lukke en elektronisk auksjon i samsvar med første ledd bokstav c), eventuelt i kombinasjon med ordningene fastsatt i første ledd bokstav b), skal tidsplanen for hvert trinn i auksjonen angis i innbydelsen til å delta i auksjonen.
9. Etter å ha lukket den elektroniske auksjonen skal oppdragsgiverne tildele kontrakten i samsvar med artikkel 82 på grunnlag av resultatene av den elektroniske auksjonen.
3. Dersom det godtas eller kreves at anbudene skal framlegges i form av elektroniske kataloger, skal oppdragsgivere:
- angi dette i kunngjøringen av konkurranse, i innbydelsen til å bekrefte interesse, eller dersom utlysingen av konkurranse skjer ved kunngjøring om at det foreligger en kvalifikasjonsordning, i anbudsinnbydelsen eller i innbydelsen til forhandlinger,
 - i innkjøpsdokumentene angi alle nødvendige opplysninger i henhold til artikkel 40 nr. 6 om formatet, de elektroniske midler som benyttes, og de tekniske ordningene og spesifikasjonene for tilkopling for katalogen.
4. Dersom det er inngått rammeavtale med mer enn én markedsdeltaker etter innleveringen av anbud i form av elektroniske kataloger, kan oppdragsgivere fastsette at gjenåpningen av konkurransen om bestemte kontrakter skal foregå på grunnlag av oppdaterte kataloger. I slike tilfeller skal oppdragsgivere bruke én av følgende metoder:
- innby anbydere til å innlevere sine elektroniske kataloger på nytt, tilpasset kravene til den aktuelle kontrakten, eller
 - underrette anbydere om at de har til hensikt å innhente fra de elektroniske katalogene som allerede er innlevert, de opplysningene som kreves for å opprette anbud som er tilpasset kravene til den aktuelle kontrakten, forutsatt at bruken av denne metoden er annonsert i innkjøpsdokumentene for rammeavtalen.
5. Dersom oppdragsgivere gjenåpner konkurransen om bestemte kontrakter i samsvar med nr. 4 bokstav b), skal de underrette anbyderne om på hvilket tidspunkt de har til hensikt å innhente de opplysningene som kreves for å opprette anbud som er tilpasset kravene til aktuelle kontrakten, og skal gi anbyderne mulighet til å nekte slik innhenting av opplysninger.
- Oppdragsgivere skal fastsette et passende tidsrom fra tidspunktet da underretning blir gitt til den faktiske innhenting av opplysninger.
- Før oppdragsgivere tildeler kontrakten, skal de framlegge de innhentede opplysningene for den aktuelle anbyderen for å gi den mulighet til å bestride eller bekrefte at anbudet som er opprettet, ikke inneholder noen faktiske feil.
6. Oppdragsgivere kan tildele kontrakter på grunnlag av en dynamisk innkjøpsordning ved å kreve at anbud for en bestemt kontrakt skal framlegges i form av en elektronisk katalog.

Artikkel 54

Elektroniske kataloger

1. Dersom det kreves bruk av elektroniske kommunikasjonsmidler, kan oppdragsgivere kreve at anbudene framlegges i form av en elektronisk katalog eller at de inneholder en elektronisk katalog.

Medlemsstatene kan gjøre bruken av elektroniske kataloger obligatorisk i forbindelse med visse typer innkjøp.

Anbud som framlegges i form av en elektronisk katalog kan ledsages av andre dokumenter som kompletterer anbudet.

2. Elektroniske kataloger skal opprettes av kandidatene eller anbyderne med sikte på å delta i en bestemt framgangsmåte ved tildeling av kontrakt, i samsvar med de tekniske spesifikasjonene og formatet som er fastsatt av oppdragsgiveren.

Videre skal elektroniske kataloger oppfylle kravene til elektroniske kommunikasjonsverktøyer samt alle tilleggskrav definert av oppdragsgiveren i samsvar med artikkel 40.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

Oppdragsgivere kan også tildele kontrakter på grunnlag av en dynamisk innkjøpsordning i samsvar med bokstav b) i nr. 4 og nr. 5, forutsatt at anmodningen om deltaking i den dynamiske innkjøpsordningen ledsages av en elektronisk katalog i samsvar med de tekniske spesifikasjonene og formatet som er fastsatt av oppdragsgiveren. Denne katalogen skal deretter kompletteres av kandidatene når de underrettes om at oppdragsgiveren har til hensikt å opprette anbud ved hjelp av framgangsmåten fastsatt i nr. 4 bokstav b).

Artikkel 55

Samordnede innkjøp og innkjøpssentraler

1. Medlemsstatene kan fastsette at oppdragsgivere kan anskaffe bygge- og anleggsarbeider, varer og/eller tjenester fra en innkjøpssentral som tilbyr samordnede innkjøp som nevnt i artikkel 2 nr. 10 bokstav a).

Medlemsstatene kan også fastsette at oppdragsgivere kan anskaffe bygge- og anleggsarbeider, varer og tjenester ved å bruke kontrakter tildelt av en innkjøpssentral, ved å bruke dynamiske innkjøpsordninger som drives av en innkjøpssentral eller ved å bruke en rammeavtale inngått av en innkjøpssentral som tilbyr samordnede innkjøp som nevnt i artikkel 2 nr. 10 bokstav b). Dersom en dynamisk innkjøpsordning som drives av en innkjøpssentral, kan brukes av andre oppdragsgivere, skal dette nevnes i utlysingen av konkurranse som etablerer denne dynamiske innkjøpsordningen.

Med hensyn til første og annet ledd kan medlemsstatene fastsette at visse innkjøp skal foretas ved bruk av innkjøpssentraler eller én eller flere bestemte innkjøpssentraler.

2. En oppdragsgiver oppfyller sine forpliktelser i henhold til dette direktiv når den anskaffer varer eller tjenester fra en innkjøpssentral som tilbyr samordnede innkjøp som nevnt i artikkel 2 nr. 10 bokstav a).

En oppdragsgiver oppfyller også sine forpliktelser i henhold til dette direktiv når den anskaffer bygge- og anleggsarbeider, varer eller tjenester ved å bruke kontrakter tildelt av innkjøpssentralen, ved å bruke dynamiske innkjøpsordninger som drives av innkjøpssentralen eller ved å bruke en rammeavtale inngått av innkjøpssentralen som tilbyr samordnede innkjøp som nevnt i artikkel 2 nr. 10 bokstav b).

Den aktuelle oppdragsgiveren skal imidlertid være ansvarlig for å oppfylle de forpliktel-

sene i henhold til dette direktiv som den gjennomfører selv, for eksempel:

- a) tildele en kontrakt innenfor rammen av en dynamisk innkjøpsordning som drives av en innkjøpssentral, eller
 - b) gjenåpne en konkurranse i henhold til en rammeavtale som er inngått av en innkjøpssentral.
3. Alle framgangsmåter ved tildeling av kontrakt som utføres av en innkjøpssentral, skal gjennomføres ved hjelp av elektroniske kommunikasjonsmidler, i samsvar med kravene angitt i artikkel 40.
 4. Oppdragsgivere kan, uten å anvende framgangsmåtene fastsatt i dette direktiv, tildele en tjenestekontrakt for levering av samordnede innkjøp til en innkjøpssentral.

I slike tjenestekontrakter kan det også inngå levering av tilknyttede innkjøpstjenester.

Artikkel 56

Leilighetsvise felles innkjøp

1. To eller flere oppdragsgivere kan inngå avtale om å gjennomføre visse bestemte innkjøp felles.
2. Dersom en framgangsmåte for tildeling av kontrakt i sin helhet gjennomføres felles i navnet til og på vegne av alle de aktuelle oppdragsgiverne, skal de være felles ansvarlige for å oppfylle sine forpliktelser i henhold til dette direktiv. Dette gjelder også i tilfeller der én oppdragsgiver forvalter framgangsmåten ved tildeling av kontrakt og handler på egne vegne samt på vegne av de andre aktuelle oppdragsgiverne.

Dersom en framgangsmåte for tildeling av kontrakt ikke i sin helhet gjennomføres i navnet til og på vegne av de aktuelle oppdragsgiverne, skal de være felles ansvarlige bare for de delene som de gjennomfører felles. Hver enkelt oppdragsgiver skal være eneansvarlig for å oppfylle sine forpliktelser i henhold til dette direktiv med hensyn til de delene som den gjennomfører i eget navn og på egne vegne.

Artikkel 57

Innkjøp som omfatter oppdragsgivere fra forskjellige medlemsstater

1. Med forbehold for artikkel 28-31 kan offentlige oppdragsgivere fra forskjellige medlemsstater opptre i fellesskap ved tildeling av kontrakter ved å benytte én av metodene fastsatt i denne artikkel.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

Oppdragsgivere skal ikke benytte metodene fastsatt i denne artikkel for det formål å omgå ufravelige offentligrettslige bestemmelser i samsvar med unionsretten som de er underlagt i sin medlemsstat.

2. En medlemsstat skal ikke forby sine oppdragsgivere å bruke samordnede innkjøp som tilbys av innkjøpssentraler beliggende i en annen medlemsstat.

Med hensyn til samordnede innkjøp som tilbys av innkjøpssentraler beliggende i en annen medlemsstat enn oppdragsgiveren, kan imidlertid medlemsstatene velge å angi at deres oppdragsgivere bare kan bruke samordnede innkjøp som definert i enten bokstav a) eller b) i artikkel 2 nr. 10.

3. Ytelsen av samordnede innkjøp fra en innkjøpssentral beliggende i en annen medlemsstat, skal utføres i samsvar med de nasjonale bestemmelsene i den medlemsstaten der innkjøpssentralen ligger.

De nasjonale bestemmelsene i den medlemsstaten der innkjøpssentralen ligger, skal også få anvendelse på følgende:

- a) tildeling av en kontrakt i henhold til en dynamisk innkjøpsordning,
 - b) gjennomføring av gjenåpning av konkurranse i henhold til en rammeavtale.
4. Flere oppdragsgivere fra forskjellige medlemsstater kan i fellesskap tildele en kontrakt, inngå en rammeavtale eller drive en dynamisk innkjøpsordning. De kan også tildele kontrakter basert på rammeavtalen eller den dynamiske innkjøpsordningen. Med mindre de nødvendige elementene er regulert av en internasjonal avtale inngått mellom de berørte medlemsstatene, skal de deltakende oppdragsgiverne inngå en avtale som bestemmer:
 - a) partenes ansvarsområder og de relevante gjeldende nasjonale bestemmelsene,
 - b) den interne organiseringen av framgangsmåten ved tildeling av kontrakt, herunder forvaltningen av framgangsmåten, fordelingen av de bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene som skal kjøpes, og kontraktsinngåelsen.

En deltakende oppdragsgiver oppfylder sine forpliktelser i henhold til dette direktiv når den kjøper bygge- og anleggsarbeider, varer eller tjenester fra en oppdragsgiver som er ansvarlig for framgangsmåten ved tildeling av kontrakt. Når de bestemmer ansvarsområder og gjeldende nasjonal lovgivning som nevnt i bokstav a), kan de deltakende oppdragsgiverne tildele særlige ansvarsområder seg i mellom og

bestemme de gjeldende internrettslige bestemmelsene i enhver av deres respektive medlemsstater. Det skal vises til fordelingen av ansvarsområder og gjeldende nasjonal lovgivning i innkjøpsdokumentene for kontrakter som er tildelt i fellesskap.

5. Dersom flere oppdragsgivere fra forskjellige medlemsstater har opprettet en felles enhet, herunder europeiske grupper for territorielt samarbeid i henhold til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1082/2006⁴¹, eller andre enheter som er opprettet i henhold til unionsretten, skal de deltakende oppdragsgiverne, etter beslutning fra vedkommende organ i den felles enheten, inngå avtale om gjeldende nasjonale regler for innkjøp i de følgende medlemsstatene:

- a) de nasjonale bestemmelsene i den medlemsstaten der den felles enheten har sitt forretningskontor,
- b) de nasjonale bestemmelsene i den medlemsstaten der den felles enheten utfører sin virksomhet.

Avtalen nevnt i første ledd kan enten gjelde for et ubestemt tidsrom, dersom det er tatt inn i den felles enhetens vedtekter, eller kan begrenses til et visst tidsrom, visse typer kontrakter eller til én eller flere enkeltstående kontraktstildelinger.

Kapittel III

Framgangsmåten forløp

Avsnitt 1

Forberedelse

Artikkel 58

Innledende markedsundersøkelser

Før en framgangsmåte ved tildeling av kontrakt innledes, kan oppdragsgiverne foreta markedsundersøkelser med sikte på å forberede innkjøpet og underrette markedsdeltakere om sine planer om og krav til innkjøp.

For dette formål kan oppdragsgiverne for eksempel søke eller motta råd fra uavhengige sakkyndige eller myndigheter, eller fra markedsdeltakere. Slike råd kan brukes i planleggingen og gjennomføringen av framgangsmåten ved tildeling av kontrakt, forutsatt at de ikke fører til kon-

⁴¹ Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1082/2006 av 5. juli 2006 om opprettelse av en europeisk gruppe for territorielt samarbeid (EGTS) (EUT L 210 av 31.7.2006, s. 19).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

kurranssevridding og medfører brudd på prinsippene om likebehandling og innsyn.

Artikkel 59

Kandidatens eller anbyderens tidligere deltaking

Dersom en kandidat eller anbyder, eller et foretak i tilknytning til en kandidaten eller anbyder, har gitt råd til oppdragsgiveren, uavhengig av om det er i forbindelse med artikkel 58 eller ikke, eller ellers har deltatt i forberedelsen av framgangsmåten ved tildeling av kontrakt, skal oppdragsgiveren treffe hensiktsmessige tiltak for å sikre at konkurransen ikke vris som følge av kandidatens eller anbyderens deltaking.

Slike tiltak skal omfatte oversending til de andre kandidatene og anbyderne av relevante opplysninger som er utvekslet i forbindelse med eller som følge av kandidatens eller anbyderens deltaking i forberedelsen av framgangsmåten ved tildeling av kontrakt, og fastsettelse av tilstrekkelige frister for mottak av anbud. Den aktuelle kandidaten eller anbyderen skal utelukkes fra framgangsmåten bare dersom det ikke finnes andre måter å sikre samsvar med forpliktelsen til å overholde prinsippet om likebehandling på.

Før en eventuell slik utelukkelse skjer, skal kandidatene eller anbyderne gis mulighet til å bevise at deres deltaking i forberedelsen av framgangsmåten ved tildeling av kontrakt, ikke vil kunne føre til kurranssevridding. De tiltakene som treffes, skal dokumenteres i den individuelle rapporten som kreves i henhold til artikkel 100.

Artikkel 60

Tekniske spesifikasjoner

1. De tekniske spesifikasjonene som definert i nr. 1 i vedlegg VIII, skal angis i innkjøpsdokumentene. De tekniske spesifikasjonene skal fastsette de kjennetegnene som kreves av bygge- og anleggsarbeider, tjenesteyting eller varekjøp.

Disse kjennetegnene kan også vise til den spesifikke produksjonsprosessen eller -metoden eller leveringen av de forespurte bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene, eller til en spesifikk prosess på et annet stadium i dens livssyklus også dersom slike faktorer ikke utgjør noen del av deres materielle innhold, forutsatt at de er knyttet til kontraktens gjenstand og står i forhold til dens verdier og mål.

De tekniske spesifikasjonene kan også angi hvorvidt det vil kreves overføring av immaterielle rettigheter.

For alle innkjøp som er beregnet på å skulle brukes av fysiske personer, uansett om det er privatpersoner eller personale hos oppdragsgiveren, skal de tekniske spesifikasjonene, unntatt i behørig begrunnede tilfeller, utarbeides slik at det tas hensyn til tilgjengelighetskriterier for funksjonshemmede personer eller til universell utforming.

Dersom de obligatoriske kravene til tilgjengelighet vedtas ved en unionsrettsakt, skal de tekniske spesifikasjonene med hensyn til tilgjengelighetskriterier for funksjonshemmede personer eller til universell utforming, defineres med henvisning til disse rettsaktene.

2. Tekniske spesifikasjoner skal gi markedsdeltakere lik tilgang til framgangsmåten ved tildeling av kontrakt, og skal ikke føre til uberettigede hindringer for at offentlige innkjøp åpnes for konkurranse.
3. Uten at ufråvikelige nasjonale tekniske regler berøres, skal de tekniske spesifikasjonene, i den grad de er forenlige med unionsretten, utformes på en av følgende måter:
 - a) med hensyn til ytelses- eller funksjonskrav, herunder miljøegenskaper, forutsatt at parametrene er være tilstrekkelig presise til at det er mulig for anbydere å fastslå kontraktsgjenstanden og for oppdragsgivere å tildele kontrakten,
 - b) ved henvisning til tekniske spesifikasjoner og, i prioritert rekkefølge, til nasjonale standarder som innarbeider europeiske standarder, europeiske tekniske vurderinger, felles tekniske spesifikasjoner, internasjonale standarder, andre tekniske referansesystemer utarbeidet av de europeiske standardiseringsorganer eller — dersom ingen av disse finnes — til nasjonale standarder, nasjonale tekniske godkjenninger eller nasjonale tekniske spesifikasjoner for prosjektering, beregning og gjennomføring av arbeidene og bruk av produktene; hver referanse skal ledsages av ordene «eller likeverdig»,
 - c) eller i form av ytelses- eller funksjonskrav nevnt i bokstav a), for å påvise at slike ytelses- eller funksjonskrav antas å være oppfylt, med henvisning til de tekniske spesifikasjonene nevnt i bokstav b),
 - d) eller ved henvisning til de tekniske spesifikasjonene nevnt i bokstav b) for visse egenskaper, og ved henvisning til ytelses- eller

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

funksjonskravene nevnt i bokstav a) for andre egenskaper.

4. Med mindre kontraktsgjenstanden berettiger det, skal tekniske spesifikasjoner ikke vise til et bestemt fabrikat eller en bestemt opprinnelse, eller til en bestemt prosess som kjennetegner produktene eller tjenestene som er levert av en bestemt markedsdeltaker, eller til varemerker, patenter, typer eller en bestemt opprinnelse eller produksjon som har som virkning at visse foretak eller produkter favoriseres eller utelukkes. Slik henvisning skal unntaksvis tillates dersom en tilstrekkelig presis og forståelig beskrivelse av kontraktsgjenstanden i henhold til nr. 3 ikke er mulig. Slik henvisning skal ledsages av uttrykket «eller likeverdig».
5. Dersom en oppdragsgiver benytter seg av muligheten til å henvise til de tekniske spesifikasjonene nevnt i nr. 3 bokstav b), skal den ikke avvise et anbud med den begrunnelse at de tilbudte bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene ikke oppfyller de tekniske spesifikasjonene den har henvist til, når anbyderen i sitt anbud på en hensiktsmessig måte, herunder dokumentasjonen nevnt i artikkel 62, godtgjør at løsningene som foreslås, på en likeverdig måte oppfyller kravene som er definert i de tekniske spesifikasjonene.
6. Dersom en oppdragsgiver benytter seg av muligheten fastsatt i nr. 3 bokstav a) til å formulere tekniske spesifikasjoner med hensyn til ytelses- eller funksjonskrav, skal den ikke avvise et anbud som gjelder varer, tjenester eller bygge- og anleggsarbeider som er i samsvar med en nasjonal standard for innarbeiding av en europeisk standard, med en europeisk teknisk godkjenning, en felles teknisk spesifikasjon, en internasjonal standard eller et teknisk referansesystem utarbeidet av et europeisk standardiseringsorgan, dersom disse spesifikasjonene gjelder ytelses- eller funksjonskravene som den offentlige oppdragsgiver har fastsatt.

I sitt anbud skal anbyderen på en hensiktsmessig måte, herunder som nevnt i artikkel 62, godtgjøre at varene, tjenesten eller bygge- og anleggsarbeidet i samsvar med standarden oppfyller den offentlige oppdragsgivers ytelses- eller funksjonskrav.

Artikkel 61

Merker

1. Dersom oppdragsgivere har til hensikt å kjøpe bygge- og anleggsarbeider, varer eller tjenester

som har bestemte miljømessige, samfunnsmessige eller andre egenskaper, kan de i de tekniske spesifikasjonene, tildelingskriteriene eller vilkårene for gjennomføring av kontrakten, kreve et særlig merke som dokumentasjon på at bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene tilsvarer de egenskapene som kreves, forutsatt at alle følgende vilkår er oppfylt:

- a) merkekravene gjelder bare kriterier som er knyttet til kontraktens gjenstand og er egnet til å definere egenskapene ved bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene som er gjenstand for kontrakten,
- b) merkekravene er basert på objektivt kontrollerbare kriterier som ikke innebærer forskjellsbehandling,
- c) merkene er etablert vedtatt etter en åpen framgangsmåte med innsynsmulighet alle relevante berørte parter, herunder offentlige organer, forbrukere, partene i arbeidslivet, produsenter, distributører og ikke-statlige organisasjoner kan delta,
- d) merkene er tilgjengelige for alle berørte parter,
- e) merkekravene er fastsatt av en tredjemann som markedsdeltakeren som søker om merket ikke kan utøve noen avgjørende innflytelse på.

Dersom oppdragsgivere ikke krever at bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene skal oppfylle alle merkekravene, skal de angi hvilke merkekrav det vises til.

Oppdragsgivere som krever et bestemt merke, skal godta alle merker som bekrefter at bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene oppfyller likeverdige merkekrav.

Dersom en markedsdeltaker påviselig ikke hadde noen mulighet til å oppnå det bestemte merket angitt av oppdragsgiveren eller et likeverdig merke innen de relevante fristene, av årsaker som ikke kan tilskrives denne markedsdeltakeren, skal oppdragsgiveren godta annen egnet dokumentasjon, som kan omfatte teknisk dokumentasjon fra produsenten, forutsatt at den aktuelle markedsdeltakeren dokumenterer at bygge- og anleggsarbeidene, varene og tjenestene som den skal levere, oppfyller kravene til det bestemte merket eller de bestemte kravene angitt av oppdragsgiveren.

2. Dersom et merke oppfyller vilkårene fastsatt i nr. 1 bokstav b), c), d) og e), men også fastsetter krav som ikke er forbundet med kontraktens gjenstand, skal oppdragsgivere ikke kreve merket som sådan, men kan definere den tekniske spesifikasjonen med henvisning

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

til de detaljerte spesifikasjonene for det merket, eller om nødvendig, deler av disse, som er knyttet til kontraktens gjenstand og er egnet for å definere kjennetegnene til denne gjenstand.

myndigheter i markedsdeltakerens etableringsstat skal gi disse opplysningene i samsvar med artikkel 102.

Artikkel 62

Prøvingsrapporter, sertifisering og annen dokumentasjon

1. Oppdragsgivere kan kreve at markedsdeltakere leverer en prøvingsrapport fra et samsvarsvurderingsorgan eller et sertifikat utstedt av et slikt organ som dokumentasjon på samsvar med kravene eller kriteriene angitt i de tekniske spesifikasjonene, tildelingskriteriene eller vilkårene for gjennomføring av kontrakt.

Dersom oppdragsgivere krever at det skal framlegges sertifikater utstedt av et bestemt samsvarsvurderingsorgan, skal sertifikater fra likeverdige andre samsvarsvurderingsorganer også godtas av oppdragsgiverne.

I henhold til dette nummer skal et samsvarsvurderingsorgan være et organ som utfører samsvarsvurderingsvirksomhet, herunder kalibrering, prøving, sertifisering og inspeksjon akkreditert i samsvar med europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 765/2008⁴².

2. Oppdragsgivere skal godta annen egnet dokumentasjon enn den nevnt i nr. 1, for eksempel teknisk dokumentasjon for produsenten, dersom den aktuelle markedsdeltakeren ikke hadde tilgang til slike sertifikater eller prøvingsrapporter nevnt i nr. 1, eller ikke hadde mulighet til å oppnå slike innenfor de relevante tidsfristene, forutsatt at den manglende tilgangen ikke kan tilskrives den aktuelle markedsdeltakeren, og forutsatt at den aktuelle markedsdeltakeren med dette dokumenterer at bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene oppfyller kravene eller kriteriene angitt i de tekniske spesifikasjonene, tildelingskriteriene eller vilkårene for gjennomføring av kontrakt.
3. Medlemsstatene skal på anmodning gjøre tilgjengelig for andre medlemsstater alle opplysninger knyttet til bevis og dokumenter framlagt i samsvar med artikkel 60 nr. 6, artikkel 61 og nr. 1 og 2 i denne artikkel. Vedkommende

Artikkel 63

Oversending av tekniske spesifikasjoner

1. På anmodning fra markedsdeltakere som er interesserte i å oppnå en kontrakt, skal oppdragsgivere gjøre tilgjengelig de tekniske spesifikasjonene som det regelmessig vises til i deres vare-, bygge- og anleggs- eller tjenestekontrakter, eller de tekniske spesifikasjonene som de har tenkt å anvende på kontrakter der en periodisk veiledende kunngjøring benyttes til utlysning av konkurranse. Disse spesifikasjonene skal gjøres tilgjengelig med elektroniske midler ved ubegrenset og full direkte tilgang vederlagsfritt.

De tekniske spesifikasjonene skal imidlertid oversendes på annen måte enn med elektroniske midler dersom det ikke kan tilbys ubegrenset og full direkte tilgang vederlagsfritt med elektroniske midler til visse innkjøpsdokumenter på grunn en av årsakene angitt i artikkel 40 nr. 1, eller dersom ubegrenset og full direkte tilgang vederlagsfritt med elektroniske midler til visse innkjøpsdokumenter ikke kan tilbys fordi oppdragsgiverne har tenkt å anvende artikkel 39 nr. 2.

2. Dersom de tekniske spesifikasjonene er basert på dokumenter som er tilgjengelige med elektroniske midler ved ubegrenset og full direkte tilgang vederlagsfritt for berørte markedsdeltakere, skal det være tilstrekkelig at de inneholder en henvisning til disse dokumentene.

Artikkel 64

Alternative anbud

1. Oppdragsgivere kan tillate eller kreve at anbydere innleverer alternative anbud som oppfyller minstekravene angitt av oppdragsgiverne.

Oppdragsgivere skal i innkjøpsdokumentene angi om de tillater eller krever alternative anbud, og dersom de gjør det, skal de angi minstekravene som de alternative anbudene skal oppfylle, samt eventuelle særlige krav til utformingen av disse anbudene, særlig hvorvidt alternative anbud bare kan innleveres dersom et anbud som ikke er et alternativt anbud, også er framlagt. Dersom alternative anbud er tillatt eller kreves, skal de også sikre at de valgte tildelingskriteriene kan anvendes på alternative anbud som oppfyller disse minstekravene,

⁴² Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 765/2008 av 9. juli 2008 om fastsettelse av kravene til akkreditering og markedstilsyn for markedsføring av produkter, og om oppheving av forordning (EØF) nr. 339/93 (EUT L 218 av 13.8.2008, s. 30).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

samt på samsvarende tilbud som ikke er alternative tilbud.

2. Ved framgangsmåter for tildeling av varekontrakter eller tjenestekontrakter skal oppdragsgivere som har tillatt eller krevd alternative tilbud, ikke avvise et alternativt tilbud utelukkende på grunnlag av at det, dersom det antas, enten vil bli en tjenestekontrakt istedenfor en varekontrakt, eller en varekontrakt istedenfor en tjenestekontrakt.

Artikkel 65

Oppdeling av kontrakter i delkontrakter

1. Oppdragsgivere kan beslutte å tildele en kontrakt i form av separate delkontrakter og kan bestemme størrelsen på og gjenstanden for slike delkontrakter.

Oppdragsgivere skal angi i kunngjøringen av konkurranse, i innbydelsen til å bekrefte interesse, eller dersom utlysingen av konkurranse skjer ved kunngjøring om at det foreligger en kvalifikasjonsordning, i anbudsinnbydelsen eller i innbydelsen til forhandlinger, hvorvidt det kan innleveres tilbud for én, for flere eller for alle delkontraktene.

2. Oppdragsgivere kan, også dersom det kan innleveres tilbud for flere eller alle delkontrakter, begrense antallet delkontrakter som kan tildeles til én anbyder, forutsatt at det høyeste antall delkontrakter per anbyder er angitt i kunngjøringen av konkurranse eller i innbydelsen til å bekrefte interesse, i anbudsinnbydelsen eller i innbydelsen til forhandlinger. Oppdragsgivere skal i innkjøpsdokumentene angi hvilke objektive og ikke-diskriminerende kriterier eller regler de vil anvende for å bestemme hvilke delkontrakter som vil bli tildelt dersom anvendelsen av tildelingskriteriene vil føre til at én anbyder blir tildelt flere delkontrakter enn det høyeste antallet.
3. Dersom mer enn én delkontrakt kan tildeles til samme anbyder, kan medlemsstatene fastsette at oppdragsgivere kan tildele en kontrakt som kombinerer flere eller alle delkontrakter, dersom de i kunngjøringen av konkurranse eller i innbydelsen til å bekrefte interesse, i anbudsinnbydelsen eller i innbydelsen til forhandlinger har angitt at de forbeholder seg retten til dette og angir delkontraktene eller gruppene av delkontrakter som kan kombineres.
4. Medlemsstatene gjøre det obligatorisk å tildele kontrakter i form av separate delkontrakter på vilkår som skal angis i samsvar med nasjonal lovgivning og idet det tas hensyn til

unionsretten. Nr. 1 annet ledd og eventuelt nr. 3 får anvendelse.

Artikkel 66

Fastsettelse av frister

1. Når oppdragsgivere fastsetter frister for anmodninger om deltagelse og mottak av tilbud, skal de ta særlig hensyn til kontraktens kompleksitet og den tid som er nødvendig for å utarbeide tilbud, uten at minstefristene fastsatt i artikkel 45-49 berøres.
2. Når det bare er mulig å legge fram tilbud etter en befaring på stedet, eller etter vurdering på stedet av de dokumentene som supplerer innkjøpsdokumentene, skal fristen for mottak av tilbud, som skal være lengre enn minstefristene fastsatt i artikkel 45-49, fastsettes slik at alle aktuelle markedsdeltakere kan få kjennskap til alle opplysninger som kreves for å utarbeide tilbud.

3. Oppdragsgivere skal forlenge fristene for mottak av tilbud slik at alle aktuelle markedsdeltakere kan få kjennskap til alle opplysninger som kreves for å utarbeide tilbud, i følgende tilfeller:
 - a) dersom tilleggsopplysninger, av hvilken som helst grunn og selv om markedsdeltakerne har bedt om dem i rimelig tid, ikke er levert senest seks dager før fristen fastsatt for mottak av tilbud. Ved en hurtig åpen anbudskonkurranse som nevnt i artikkel 45 nr. 3, skal denne fristen være fire dager,
 - b) dersom det gjøres betydelige endringer i innkjøpsdokumentene.

Hvor lang forlengelsen skal være, skal stå i forhold til betydningen av opplysningene eller endringen.

Dersom tilleggsopplysningene enten ikke er bedt om i rimelig tid, eller betydningen av dem med sikte på å utarbeide gyldige tilbud ikke er vesentlig, skal det ikke kreves at oppdragsgivere forlenger fristene.

Avsnitt 2

Offentliggjøring og innsyn

Artikkel 67

Periodisk veiledende kunngjøring

1. Oppdragsgivere kan gjøre sine planlagte innkjøp kjent gjennom offentliggjøring av en periodisk veiledende kunngjøring. Disse kunngjøringene skal inneholde opplysningene angitt i vedlegg VI del A avsnitt I. De skal offentliggjøres enten av Kontoret for Den euro-

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

peiske unions offisielle publikasjoner eller av oppdragsgiverne på deres kjøperprofiler i samsvar med nr. 2 bokstav b) i vedlegg IX. Dersom den periodisk veiledende kunngjøringen offentliggjøres av oppdragsgiverne på deres kjøperprofil, skal de sende en kunngjøring om offentliggjøringen av den periodisk veiledende kunngjøringen på en kjøperprofil til Kontoret for Den europeiske unions offisielle publikasjoner i samsvar med nr. 3 i vedlegg IX. Disse kunngjøringene skal inneholde opplysningene nevnt i vedlegg VI del B.

2. Dersom en utlysning av konkurranse foretas ved hjelp av en periodisk veiledende kunngjøring når det gjelder begrensede anbudskonkurranser og framgangsmåter med forhandling med forutgående utlysning av konkurranse, skal kunngjøringen oppfylle alle følgende krav:
 - a) den viser spesifikt til varene, bygge- og anleggsarbeidene eller tjenestene som vil være gjenstand for kontrakten som skal tildeles,
 - b) den angir at kontrakten vil bli tildelt ved begrenset anbudskonkurranse eller framgangsmåte med forhandling uten ytterligere offentliggjøring av utlysning av konkurranse, og innbyr interesserte markedsdeltakere til å uttrykke sin interesse,
 - c) den inneholder, i tillegg til opplysningene nevnt i vedlegg VI del A avsnitt I, opplysningene nevnt i vedlegg VI del A avsnitt II,
 - d) den er sendt til offentliggjøring mellom 35 dager og 12 måneder før datoen da innbydelsen til å bekrefte interesse sendes.

Slike kunngjøringer skal ikke offentliggjøres på en kjøperprofil. Den eventuelle ytterligere offentliggjøringen på nasjonalt plan i samsvar med artikkel 72, kan imidlertid gjøres på en kjøperprofil.

Det tidsrommet som den periodisk veiledende kunngjøringen dekker, skal være høyst tolv måneder fra den datoen da kunngjøringen sendes til offentliggjøring. Når det gjelder kontrakter for sosialtjenester og annen særlig tjenesteyting, kan imidlertid den periodisk veiledende kunngjøringen nevnt i artikkel 92 nr. 1 bokstav b), dekke et tidsrom på mer enn tolv måneder.

Artikkel 68

Kunngjøringer om at det foreligger en kvalifikasjonsordning

1. Dersom oppdragsgivere velger å opprette en kvalifikasjonsordning i samsvar med artikkel

77, skal ordningen kunngjøres som nevnt i vedlegg X, der formålet med kvalifikasjonsordningen angis og hvordan man får tilgang til reglene for ordningen.

2. Oppdragsgivere skal angi kvalifikasjonsordningens gyldighetstid i kunngjøringen om at det foreligger en slik ordning. De skal underrette Kontoret for Den europeiske unions offisielle publikasjoner om eventuelle endringer i gyldighetstiden ved hjelp av følgende standardskjemaer:
 - a) dersom gyldighetstiden endres uten at ordningen avsluttes, skjemaet for kunngjøring om at det foreligger en kvalifikasjonsordning,
 - b) dersom ordningen avsluttes, en kunngjøring om tildeling av kontrakt nevnt i artikkel 70.

Artikkel 69

Kunngjøringer av konkurranse

Kunngjøringer av konkurranse kan brukes som utlysning av konkurranse for alle framgangsmåter. De skal inneholde opplysningene nevnt i den relevante delen av vedlegg XI og skal offentliggjøres i samsvar med artikkel 71.

Artikkel 70

Kunngjøring av kontraktstildelinger

1. Senest 30 dager etter inngåelse av en kontrakt eller en rammeavtale, som følger etter beslutningen om å tildele eller inngå den, skal oppdragsgivere sende en kunngjøring av kontraktstildeling vedrørende resultatene av framgangsmåten ved tildeling av kontrakt.

Slik kunngjøring skal inneholde opplysningene nevnt i vedlegg XII og skal offentliggjøres i samsvar med artikkel 71.

2. Dersom utlysingen av konkurranse for den aktuelle kontrakten er gjort i form av en periodisk veiledende kunngjøring, og oppdragsgiveren har besluttet at den ikke vil tildele ytterligere kontrakter i løpet av det tidsrommet som den periodisk veiledende kunngjøringen dekker, skal dette nevnes uttrykkelig i kunngjøringen av kontraktstildeling.

For rammeavtaler som inngås i samsvar med artikkel 51, skal oppdragsgivere ikke være forpliktet til å sende en kunngjøring av resultatene av framgangsmåten ved tildeling av kontrakt for hver enkelt kontrakt som bygger på denne avtalen. Medlemsstatene kan fastsette at oppdragsgivere hvert kvartal skal samle kunn-

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

gjøringer av resultatene av framgangsmåten ved tildeling av kontrakt for kontrakter som er basert på rammeavtalen. I så fall skal oppdragsgiverne sende de samlede kunngjøringene innen 30 dager etter utgangen av hvert kvartal.

Oppdragsgivere skal sende en kunngjøring av kontraktstildelingen innen 30 dager etter tildelingen av hver kontrakt som er basert på en dynamisk innkjøpsordning. De kan imidlertid sende slike kunngjøringer samlet for hvert kvartal. I så fall skal de sende de samlede kunngjøringene innen 30 dager etter utgangen av hvert kvartal.

3. De opplysningene som gis i samsvar med vedlegg XII og er beregnet på offentliggjøring, skal offentliggjøres i samsvar med vedlegg IX. Enkelte opplysninger om kontraktstildeling eller inngåelse av rammeavtaler trenger ikke å offentliggjøres dersom dette ville være til hinder for håndheving av loven eller på annen måte være i strid med allmennhetens interesse eller til skade for en bestemt offentlig eller privat markedsdeltakers rettslige forretningsinteresser eller hindre rettferdig konkurranse mellom markedsdeltakere.

Når det gjelder kontrakter for forsknings- og utviklingstjenester, kan opplysningene om arten og mengden av tjenestene begrenses til:

- a) angivelsen «forsknings- og utviklingstjenester» dersom kontrakten er tildelt ved en framgangsmåte med forhandling uten utlysning av konkurranse i samsvar med artikkel 50 bokstav b),
 - b) opplysninger som skal være minst like detaljert som angitt i kunngjøringen som ble brukt til utlysning av konkurranse.
4. Opplysninger som gis i samsvar med vedlegg XII og er merket som ikke beregnet på offentliggjøring, skal offentliggjøres bare i forenklet form og i samsvar med vedlegg IX til statistikkformål.

Artikkel 71

Utforming og offentliggjøring av kunngjøringer

1. Kunngjøringene nevnt i artikkel 67-70, skal inneholde opplysningene nevnt i vedlegg VI del A og del B og i vedlegg X, XI og XII i form av standardskjemaer, herunder standardskjemaer for rettelser.

Kommisjonen skal fastsette disse standardskjemaene ved hjelp av gjennomføringsrettsakter. Disse gjennomføringsrettsaktene skal vedtas etter framgangsmåten med rådgivende komité nevnt i artikkel 105.

2. Kunngjøringene nevnt i artikkel 67-70, skal utarbeides, oversendes med elektroniske midler til Kontoret for Den europeiske unions offisielle publikasjoner og offentliggjøres i samsvar med vedlegg IX. Kunngjøringene skal offentliggjøres senest fem dager etter at de er sendt. Kostnadene i forbindelse med Kontoret for Den europeiske unions offisielle publikasjoners offentliggjøring av slike kunngjøringer skal dekkes av Unionen.
3. Kunngjøringene nevnt i artikkel 67-70, skal offentliggjøres i sin helhet på det eller de offisielle språkene til de av Unionens institusjoner som oppdragsgiveren har valgt. Den eller de språkversjonene skal være den eller de eneste gyldige tekstene. Det skal offentliggjøres et sammendrag av de vesentlige elementene i hver kunngjøring på de andre offisielle språkene til Unionens institusjoner.
4. Kontoret for Den europeiske unions offisielle publikasjoner skal sikre at den fullstendige teksten og sammendraget av de periodisk veiledende kunngjøringene nevnt i artikkel 67 nr. 2, utlysningene av konkurranse som oppretter en dynamisk innkjøpsordning, som nevnt i artikkel 52 nr. 4 bokstav a), og kunngjøringer om at det foreligger en kvalifikasjonsordning som benyttes som metode for utlysning av konkurranse i samsvar med artikkel 44 nr. 4 bokstav b), fortsatt blir offentliggjort:
 - a) når det gjelder periodisk veiledende kunngjøringer, i tolv måneder eller fram til mottak av en kunngjøring av kontraktstildeling som fastsatt i artikkel 2, der det angis at ingen ytterligere kontrakter vil bli tildelt i løpet av tidsrommet på tolv måneder som dekkes av utlysingen av konkurranse. Når det imidlertid gjelder kontrakter for sosialtjenester og annen særlig tjenesteyting, skal den periodisk veiledende kunngjøringen nevnt i artikkel 92 nr. 1 bokstav b), fortsatt offentliggjøres fram til slutten av dens opprinnelig angitte gyldighetstid, eller fram til mottak av en kunngjøring av kontraktstildeling som fastsatt i artikkel 70, der det angis at ingen ytterligere kontrakter vil bli tildelt i løpet av tidsrommet på tolv måneder som dekkes av utlysingen av konkurranse.
 - b) når det gjelder utlysinger av konkurranse som oppretter en dynamisk innkjøpsordning, i gyldighetstiden til den dynamiske innkjøpsordningen,
 - c) når det gjelder kunngjøringer om at det foreligger en kvalifikasjonsordning, i dens gyldighetstid.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

5. Oppdragsgivere skal kunne dokumentere hvilke datoer kunngjøringene er oversendt.

Kontoret for Den europeiske unions offisielle publikasjoner skal gi oppdragsgiveren en bekreftelse på mottak av kunngjøringen og av offentliggjøringen av de innsendte opplysningene, med angivelse av datoen for offentliggjøringen. En slik bekreftelse skal anses som dokumentasjon på offentliggjøring.

6. Oppdragsgivere kan offentliggjøre kunngjøring om bygge- og anleggskontrakter, varekontrakter eller tjenestekontrakter som ikke er underlagt kravene til offentliggjøring fastsatt i dette direktiv, forutsatt at disse kunngjøringene sendes med elektroniske midler til Kontoret for Den europeiske unions offisielle publikasjoner i samsvar med formatet og framgangsmåtene for sending angitt i vedlegg IX.

Artikkel 72

Offentliggjøring på nasjonalt plan

1. Kunngjøringene nevnt i artikkel 67-70 og opplysningene i dem, skal ikke offentliggjøres på nasjonalt plan før offentliggjøringen fastsatt i artikkel 71. Offentliggjøring kan imidlertid uansett skje på nasjonalt plan dersom oppdragsgivere ikke er underrettet om offentliggjøringen innen 48 timer etter bekreftelse på mottak av kunngjøringen i samsvar med artikkel 71.
2. Kunngjøring som offentliggjøres på nasjonalt plan, skal ikke inneholde andre opplysninger enn dem som er med i kunngjøringene som er oversendt Kontoret for Den europeiske unions offisielle publikasjoner eller som offentliggjøres i en kjøperprofil, men skal angi datoen da kunngjøringen ble oversendt Kontoret for Den europeiske unions offisielle publikasjoner eller offentliggjort i kjøperprofilen.
3. Periodisk veiledende kunngjøring skal ikke offentliggjøres i en kjøperprofil før kunngjøringen av offentliggjøring i denne formen oversendes Kontoret for Den europeiske unions offisielle publikasjoner, og skal inneholde datoen for denne oversendingen.

Artikkel 73

Elektronisk tilgang til innkjøpsdokumenter

1. Oppdragsgivere skal med elektroniske midler tilby ubegrenset og full direkte tilgang vederlagsfritt til innkjøpsdokumentene fra den datoen kunngjøringen offentliggjøres i sam-

svar med artikkel 71, eller fra den datoen da innbydelsen til å bekrefte interesse ble sendt.

Dersom utlysingen av konkurranse skjer ved kunngjøring om at det foreligger en kvalifikasjonsordning, skal slik tilgang tilbys så snart som mulig, og senest når anbudsinnbydelsen eller innbydelsen til forhandlinger sendes. Teksten i kunngjøringen eller i disse innbydelsene skal angi internettadressen der innkjøpsdokumentene er tilgjengelige.

Dersom det ikke kan tilbys ubegrenset og full direkte tilgang vederlagsfritt med elektroniske midler til visse innkjøpsdokumenter på grunn en av årsakene angitt i artikkel 40 nr. 1 annet ledd, kan oppdragsgivere i kunngjøringen eller innbydelsen til å bekrefte interesse angi at de aktuelle innkjøpsdokumentene vil bli oversendt på annen måte enn med elektroniske midler i samsvar med nr. 2 i denne artikkel. I så fall skal fristen for innlevering av tilbud forlenges med fem dager, unntatt av behørig begrunnede hastesituasjoner nevnt i artikkel 45 nr. 3, og dersom fristen som er fastsatt etter felles overenskomst i samsvar med artikkel 46 nr. 2 annet ledd og artikkel 47 nr. 2 annet ledd.

Dersom det ikke kan tilbys ubegrenset og full direkte tilgang vederlagsfritt med elektroniske midler til visse innkjøpsdokumenter på grunn av at oppdragsgivere har tenkt å anvende artikkel 39 nr. 2, skal de i kunngjøringen eller innbydelsen til å bekrefte interesse, eller dersom utlysingen av konkurranse skjer ved kunngjøring om at det foreligger en kvalifikasjonsordning, i innkjøpsdokumentene, angi hvilke tiltak for å verne opplysningenes fortrolige art de krever, og hvordan man kan få tilgang til de aktuelle dokumentene. I så fall skal fristen for innlevering av tilbud forlenges med fem dager, unntatt av behørig begrunnede hastesituasjoner nevnt i artikkel 45 nr. 3, og dersom fristen som er fastsatt etter felles overenskomst i samsvar med artikkel 46 nr. 2 annet ledd og artikkel 47 nr. 2 annet ledd.

2. Dersom det i tide er anmodet om det, skal oppdragsgivere levere tilleggsopplysninger knyttet til spesifikasjonene samt eventuelle underlagsdokumenter til alle anbydere som deltar i framgangsmåten ved tildeling av kontrakt, senest seks dager før den fastsatte fristen for mottak av tilbud. Ved en hurtig åpen anbudskonkurranse som nevnt i artikkel 45 nr. 3, skal denne fristen være fire dager.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

Artikkel 74

Innbydelse til kandidater

1. Ved begrensede anbudskonkurranser, framgangsmåter med konkurransepreget dialog, innovasjonspartnerskap og framgangsmåter med forhandling med forutgående utlysning av konkurranse, skal oppdragsgivere samtidig og skriftlig innby utvalgte kandidater til å innlevere anbud eller, ta del i dialogen eller forhandle.

Dersom en periodisk veiledende kunngjøring brukes til utlysning av konkurranse i samsvar med artikkel 44 nr. 4 bokstav a), skal oppdragsgivere samtidig og skriftlig innby markedsdeltakere som har uttrykt interesse i å bekrefte fortsatt interesse.

2. Innbydelsene nevnt i nr. 1 i denne artikkel, skal inneholde en henvisning til den elektroniske adressen der innkjøpsdokumentene er gjort direkte tilgjengelige med elektroniske midler. Innbydelsene skal ledsages av innkjøpsdokumentene, dersom det ikke er gitt ubegrenset og full direkte tilgang til disse dokumentene vederlagsfritt, av årsakene angitt i artikkel 73 nr. 1 tredje og fjerde ledd, og disse dokumentene ikke allerede ellers er gjort tilgjengelige. Dessuten skal innbydelsene nevnt i nr. 1 i denne artikkel, inneholde opplysningene angitt i vedlegg XIII.

Artikkel 75

Underretning til søkere til kvalifikasjonsordninger, kandidater og anbydere

1. Oppdragsgivere skal så snart som mulig underrette alle kandidater og anbydere om beslutninger som treffes vedrørende inngåelse av en rammeavtale, tildeling av kontrakt eller adgang til en dynamisk innkjøpsordning, herunder en begrunnelse for en eventuell beslutning om ikke å inngå en rammeavtale, tildele en kontrakt som det er utlyst konkurranse for eller gjenoppta framgangsmåten, eller ikke å innføre en dynamisk innkjøpsordning.
2. Oppdragsgivere skal på anmodning fra den berørte aktuelle kandidaten eller anbyderen så snart som mulig, og uansett innen 15 dager etter mottak av en skriftlig anmodning, underrette:
 - a) enhver avvist kandidat om grunnene for avslaget av anmodningen om å delta,
 - b) enhver avvist anbyder om grunnene for avvisingen av anbudet, herunder i tilfeller

som nevnt i artikkel 60 nr. 5 og 6, grunnene for beslutningen om manglende samsvar eller beslutningen om at bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene ikke oppfyller ytelses- eller funksjonskravene,

- c) enhver anbyder som har innlevert et gyldig anbud, om egenskapene og de relative fordelene ved det valgte anbudet samt navnet på antatt anbyder, eller på partene i rammeavtalen,
 - d) enhver anbyder som har innlevert et gyldig anbud for gjennomføringen og utviklingen i forhandlingene og dialogen med anbyderne.
3. Oppdragsgivere kan beslutte å holde tilbake visse opplysninger som nevnt i nr. 1 og 2 vedrørende kontraktstildelingen, inngåelsen av rammeavtalen eller adgangen til en dynamisk innkjøpsordning, dersom offentliggjøring av slike opplysninger ville være til hinder for håndheving av loven eller på annen måte være i strid med allmennhetens interesse eller til skade for en bestemt offentlig eller privat markedsdeltakers rettslige forretningsinteresser eller hindre rettferdig konkurranse mellom markedsdeltakere.
 4. Oppdragsgivere som oppretter og driver en kvalifikasjonsordning, skal innen en frist på seks måneder underrette søkerne om de er kvalifisert.

Dersom beslutningen vil ta lengre tid enn fire måneder fra tidspunktet søknaden ble framlagt, skal oppdragsgiveren innen to måneder etter at søknaden ble framlagt, underrette søkeren om årsakene som begrunner at det tar lengre tid, og om innen hvilken dato søknaden vil bli godkjent eller avslått.

5. Søkere hvis kvalifikasjon avslås, skal underrettes om beslutningen om avslaget og begrunnelsene for beslutningen så snart som mulig, og ikke mer enn 15 dager etter beslutningen om avslaget. Begrunnelsene skal være basert på kvalifikasjonskriteriene nevnt i artikkel 77 nr. 2.
6. Oppdragsgivere som oppretter og driver en kvalifikasjonsordning, kan bringe en markedsdeltakers status som kvalifisert til opphør utelukkende av årsaker som er basert på kvalifikasjonskriteriene nevnt i artikkel 77 nr. 2. Hensikten om å bringe en status som kvalifisert til opphør, skal meddeles markedsdeltakeren skriftlig minst 15 dager før den datoen kvalifikasjonen skal opphøre, sammen med begrunnelsen (e) for dette.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

Avsnitt 3

Utvelging av deltakere og tildeling av kontrakter

Artikkel 76

Allmenne prinsipper

1. Ved utvelging av deltakere i framgangsmåtene ved tildeling av kontrakter, gjelder følgende regler:
 - a) oppdragsgivere som har fastsatt regler og kriterier for utelukkelse av anbydere eller kandidater i samsvar med artikkel 78 nr. 1 eller artikkel 80 nr. 1, skal utelukke markedsdeltakere som er identifisert i samsvar med slike regler og oppfyller slike kriterier,
 - b) de skal velge ut anbydere og kandidater i samsvar med de objektive reglene og kriteriene som er fastsatt i samsvar med artikkel 78 og 80,
 - c) i begrensede anbudskonkurranser, framgangsmåter med forhandling med utlysning av konkurranse, konkurransepregede dialoger og innovasjonspartnerskap, skal de eventuelt i samsvar med artikkel 78 nr. 2 redusere det antall kandidater som velges ut, i henhold til bokstav a) og b) i dette nummer.
2. Dersom utlysning av konkurranse skjer ved kunngjøring om at det foreligger en kvalifikasjonsordning, skal oppdragsgiverne med sikte på å velge ut deltakere i framgangsmåter ved tildeling av kontrakter for de spesifikke kontraktene som det utlyses konkurranse for:
 - a) kvalifisere markedsdeltakere i samsvar med artikkel 77,
 - b) anvende de bestemmelsene i nr. 1 som er relevante for begrensede anbudskonkurranser eller framgangsmåter med forhandling, konkurransepregede dialoger eller innovasjonspartnerskap, på slike kvalifiserte markedsdeltakere.
3. Når oppdragsgivere velger ut deltakere til en begrenset anbudskonkurranse eller framgangsmåte med forhandling, en konkurransepreget dialog eller et innovasjonspartnerskap, skal de når de treffer sin beslutning vedrørende kvalifikasjon eller når kriteriene og reglene oppdateres, ikke:
 - a) stille administrative, tekniske eller økonomiske krav til visse markedsdeltakere som ikke vil bli stilt til andre markedsdeltakere,
 - b) kreve prøving eller dokumentasjon som allerede finnes i tilgjengelig objektiv dokumentasjon.
4. Dersom opplysninger eller dokumentasjon som skal innleveres av markedsdeltakere er eller synes å være ufullstendig eller feilaktig, eller dersom det mangler dokumenter, kan oppdragsgivere, med mindre annet er fastsatt i nasjonal lovgivning som gjennomfører dette direktiv, be de aktuelle markedsdeltakerne om å innlevere, supplere, presisere eller fylle ut relevante opplysninger eller dokumentasjon innen en hensiktsmessig frist, forutsatt at slike forespørsler gjøres i fullt samsvar med prinsippene om likebehandling og innsyn.
5. Oppdragsgivere skal kontrollere at anbud som er innlevert av de utvalgte anbyderne, er i samsvar med reglene og kravene som gjelder for anbud, og tildele kontrakten på grunnlag av de kriteriene som er fastsatt i artikkel 82 og 84, idet det tas hensyn til artikkel 64.
6. Oppdragsgivere kan beslutte ikke å tildele en kontrakt til den anbyderen som gir det beste anbudet, dersom de har fastslått at anbudet ikke er i samsvar med de gjeldende forpliktelsene nevnt i artikkel 36 nr. 2.
7. I åpne anbudskonkurranser kan oppdragsgivere beslutte å undersøke anbud før de kontrollerer anbydernes egnethet, forutsatt at de relevante bestemmelsene i artikkel 76-84 er overholdt, herunder regelen om at kontrakten ikke skal tildeles til en anbyder som skulle ha vært utelukket i henhold til artikkel 80, eller som ikke overholder utvelgingskriteriene fastsatt av oppdragsgiveren i samsvar med artikkel 78 nr. 1 og artikkel 80.

Medlemsstatene kan utelukke bruken av framgangsmåten i første ledd for, eller begrense den til, visse typer innkjøp eller særlige omstendigheter.
8. Kommisjonen skal gis myndighet til å vedta delegerte rettsakter i samsvar med artikkel 103 for å endre listen fastsatt i vedlegg XIV om nødvendig, for å tilføye nye internasjonale avtaler som er ratifisert av alle medlemsstater, eller dersom de eksisterende internasjonale avtalene som det vises til, ikke lenger er ratifisert av alle medlemsstater eller er endret på andre måter, for eksempel med hensyn til virkeområde, innhold eller betegnelse.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

Underavsnitt 1

Kvalifikasjon og kvalitativ utvelging

Artikkel 77

Kvalifikasjonsordninger

1. Oppdragsgivere som ønsker det, kan opprette og drive en kvalifikasjonsordning for markedsdeltakere.

Oppdragsgivere som oppretter og driver en kvalifikasjonsordning, skal sikre at markedsdeltakerne til enhver tid kan søke om å bli kvalifisert.

2. Ordningen fastsatt i nr. 1, kan ha flere faser.

Oppdragsgiverne skal fastsette objektive regler og kriterier for utelukkelse og utvelging av markedsdeltakere som søker om å bli kvalifisert, og objektive kriterier og regler for drift av kvalifikasjonsordningen, herunder for eksempel registrering i ordningen, regelmessig oppdatering av eventuelle kvalifikasjoner og ordningens varighet.

Dersom disse kriteriene og reglene omfatter tekniske spesifikasjoner, får artikkel 60-62 anvendelse. Kriteriene og reglene kan oppdateres etter behov.

3. Kriteriene og reglene nevnt i nr. 2, skal på forespørsel gjøres tilgjengelige for markedsdeltakerne. Disse oppdaterte kriteriene og reglene skal meddeles berørte markedsdeltakere.

Dersom en oppdragsgiver anser at kvalifikasjonsordningene til visse andre enheter eller organer oppfyller dens krav, skal den underrette berørte markedsdeltakere navnene på slike enheter eller organer.

4. Det skal oppbevares en liste over kvalifiserte markedsdeltakere; listen kan deles inn i kategorier etter den kontrakttypen som kvalifikasjonen gjelder for.
5. Dersom utlysning av konkurranse skjer ved kunngjøring om at det foreligger en kvalifikasjonsordning, skal spesifikke bygge- og anleggskontrakter, varekontrakter eller tjenstekontrakter som er omfattet av kvalifikasjonsordningen, tildeles ved begrensede anbuds konkurranser eller framgangsmåter med forhandling, der alle anbydere og deltakere velges ut blant de kandidatene som allerede er kvalifisert i samsvar med en slik ordning.
6. Eventuelle avgifter som kreves i forbindelse med søknader om å bli kvalifisert eller med oppdatering eller opprettholdelse av en kvalifikasjon som allerede er oppnådd i samsvar med ordningen, skal stå i rimelig forhold til de påløpte kostnadene.

Artikkel 78

Kriterier for kvalitativ utvelging

1. Oppdragsgivere kan fastsette objektive regler og kriterier for utelukkelse og utvelging av anbydere eller kandidater; disse reglene og kriteriene skal være tilgjengelige for berørte markedsdeltakere.
2. Dersom oppdragsgiverne har behov for å sikre en hensiktsmessig balanse mellom de særlige kjennetegnene ved framgangsmåten ved tildeling av kontrakt og de ressursene som kreves for å gjennomføre den, kan de i begrensede anbuds konkurranser eller framgangsmåter med forhandling, i konkurransepregede dialoger eller i innovasjonspartnerskap, fastsette objektive regler og kriterier som gjenspeiler dette behovet og gjøre oppdragsgiveren i stand til å redusere antall kandidater som vil bli innbudt til å innlevere tilbud eller til å forhandle. Antallet kandidater eller som velges ut, skal imidlertid ta hensyn til behovet for sikre tilstrekkelig konkurranse.

Artikkel 79

Utnyttelse av andre enheters kapasitet

1. Dersom de objektive reglene og kriteriene for utelukkelse og utvelging av markedsdeltakere som søker om å bli kvalifisert i en kvalifikasjonsordning, omfatter krav til markedsdeltakerens økonomiske og finansielle kapasitet, eller til dens tekniske og yrkesmessige evne, kan markedsdeltakeren ved behov utnytte andre enheters kapasitet, uavhengig av hvordan den rettslig sett er tilknyttet disse enhetene. Med hensyn til kriteriene i forbindelse med de utdanningsmessige og faglige kvalifikasjonene til tjenesteyteren eller entreprenøren eller til foretakets administrative ledelse, eller til relevant yrkeserfaring, kan imidlertid markedsdeltakere bare utnytte andre enheters kapasitet dersom sistnevnte skal utføre de bygge- og anleggsarbeidene eller tjenestene som det kreves slik kapasitet til. Dersom en markedsdeltaker ønsker å utnytte andre enheters kapasitet, skal den dokumentere overfor oppdragsgiveren at disse ressursene vil være tilgjengelige for den i hele kvalifikasjonsordningens gyldighetstid, for eksempel ved å framlegge en erklæring om dette fra disse enhetene.

Dersom oppdragsgivere i samsvar med artikkel 80 har vist til utelukkelses- eller utvelgingskriteriene fastsatt i direktiv 2014/24/EU,

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

skal de i samsvar med artikkel 80 nr. 3 i dette direktiv kontrollere om de andre enhetene hvis kapasitet markedsdeltakeren har til hensikt å utnytte, overholder de relevante utvelgingskriteriene, eller hvorvidt det foreligger utelukkelsesgrunner som oppdragsgiverne har vist til, i henhold til artikkel 57 i direktiv 2014/24/EU. Oppdragsgiveren skal kreve at markedsdeltakeren erstatter en enhet dersom det foreligger obligatoriske utelukkelsesgrunner som oppdragsgiveren har vist til, for denne enheten. Oppdragsgiveren kan kreve, eller kan pålegges av medlemsstaten å kreve at markedsdeltakeren erstatter en enhet dersom det foreligger ikke-obligatoriske utelukkelsesgrunner som oppdragsgiveren har vist til, for denne enheten.

Dersom en markedsdeltaker utnytter andre enheters kapasitet når det gjelder kriterier knyttet til økonomisk og finansiell evne, kan oppdragsgiveren kreve at markedsdeltakeren og disse enhetene er solidarisk ansvarlige for gjennomføringen av kontrakten.

På samme vilkår kan en gruppe av markedsdeltakere som nevnt i artikkel 37 nr. 2, utnytte kapasiteten til deltakere i gruppen eller til andre enheter.

2. Dersom de objektive reglene og kriteriene for utelukkelse og utvelgning av kandidater og anbydere i åpne eller begrensede anbudskonkurranser eller i framgangsmåter med forhandling, i konkurransepregede dialoger eller i innovasjonspartnerskap, omfatter krav til markedsdeltakerens økonomiske og finansielle kapasitet, eller til dens tekniske og yrkesmessige evne, kan markedsdeltakeren ved behov og for en bestemt kontrakt utnytte andre enheters kapasitet, uavhengig av hvordan den rettslig sett er tilknyttet disse enhetene. Med hensyn til kriteriene i forbindelse med de utdanningsmessige og faglige kvalifikasjonene til tjenesteyteren eller entreprenøren eller til foretakets administrative ledelse, eller til relevant yrkeserfaring, kan imidlertid markedsdeltakere bare utnytte andre enheters kapasitet dersom sistnevnte skal utføre de bygge- og anleggsarbeidene eller tjenestene som det kreves slik kapasitet til. Dersom en markedsdeltaker ønsker å utnytte andre enheters kapasitet, skal den dokumentere overfor oppdragsgiveren at disse ressursene vil være tilgjengelige for den, for eksempel ved å levere en erklæring om dette fra disse enhetene.

Dersom oppdragsgivere i samsvar med artikkel 80 har vist til utelukkelses- eller utvel-

gingskriteriene fastsatt i direktiv 2014/24/EU, skal de i samsvar med artikkel 80 nr. 3 i dette direktiv kontrollere om de andre enhetene hvis kapasitet markedsdeltakeren har til hensikt å utnytte, overholder de relevante utvelgingskriteriene, eller hvorvidt det foreligger utelukkelsesgrunner som oppdragsgiverne har vist til, i henhold til artikkel 57 i direktiv 2014/24/EU. Oppdragsgiveren skal kreve at markedsdeltakeren erstatter en enhet som ikke overholder et relevant utvelgingskriterium, eller dersom det foreligger obligatoriske utelukkelsesgrunner som oppdragsgiveren har vist til, for denne enheten. Oppdragsgiveren kan kreve, eller kan pålegges av medlemsstaten å kreve at markedsdeltakeren erstatter en enhet dersom det foreligger ikke-obligatoriske utelukkelsesgrunner som oppdragsgiveren har vist til, for denne enheten.

Dersom en markedsdeltaker utnytter andre enheters kapasitet når det gjelder kriterier knyttet til økonomisk og finansiell evne, kan oppdragsgiveren kreve at markedsdeltakeren og disse enhetene er solidarisk ansvarlige for gjennomføringen av kontrakten.

På samme vilkår kan en gruppe av markedsdeltakere som nevnt i artikkel 37, utnytte kapasiteten til deltakere i gruppen eller til andre enheter.

3. Når det gjelder bygge- og anleggskontrakter, tjenestekontrakter og monterings- eller installeringsarbeid i forbindelse med en varekontrakt, kan oppdragsgivere kreve at visse kritiske oppgaver utføres direkte av anbyderen selv, eller dersom anbudet er innlevert av en gruppe markedsdeltakere som nevnt i artikkel 37 nr. 2, av en deltaker i den gruppen.

Artikkel 80

Bruk av utelukkelsesgrunner og utvelgingskriterier fastsatt i direktiv 2014/24/EU

1. De objektive reglene og kriteriene for utelukkelse og utvelgning av markedsdeltakere som søker om å bli kvalifisert i en kvalifikasjonsordning, og de objektive reglene og kriteriene for utelukkelse og utvelgning av kandidater i åpne eller begrensede anbudskonkurranser, i framgangsmåter med forhandling, i konkurransepregede dialoger eller i innovasjonspartnerskap, kan omfatte utelukkelsesgrunnene oppført i artikkel 57 i direktiv 2014/24/EU på de vilkår som er angitt i nevnte direktiv.

Dersom oppdragsgiveren er en offentlig oppdragsgiver, skal disse kriteriene og reglene

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

omfatte utelukkelsesgrunnene oppført i artikkel 57 nr. 1 og 2 i direktiv 2014/24/EU på de vilkår som er angitt i nevnte artikkel.

Dersom medlemsstatene krever det, skal disse kriteriene og reglene dessuten omfatte utelukkelsesgrunnene oppført i artikkel 57 nr. 4 i direktiv 2014/24/EU på de vilkår som er angitt i nevnte artikkel.

2. De kriteriene og reglene som er nevnt i nr. 1 i denne artikkel, kan omfatte utvelgingskriteriene angitt i artikkel 58 i direktiv 2014/24/EU på de vilkår som er angitt i nevnte direktiv, særlig med hensyn til begrensningene i kravene til årlig omsetning, som fastsatt i henhold til nr. 3 annet ledd i nevnte artikkel.
3. Ved gjennomføringen av nr. 1 og 2 i denne artikkel, får artikkel 59-61 i direktiv 2014/24/EU anvendelse.

Artikkel 81

Standarder for kvalitetssikring og standarder for miljøstyring

1. Dersom oppdragsgivere krever at det framlegges sertifikater utstedt av uavhengige organer som bekrefter at markedsdeltakeren overholder visse kvalitetssikringsstandarder, herunder om tilgjengelighet for funksjonshemmede, skal de vise til kvalitetssikringssystemer basert på relevante serier av europeiske standarder som er sertifisert av akkrediterte organer. De skal anerkjenne likeverdige sertifikater fra organer etablert i andre medlemsstatene. De skal også godta annen dokumentasjon på likeverdige kvalitetssikringstiltak dersom den aktuelle markedsdeltakeren ikke hadde mulighet til å innhente slike sertifikater innen de relevante fristene av årsaker som ikke kan tilskrives nevnte markedsdeltaker, forutsatt at markedsdeltakeren dokumenterer at de foreslåtte kvalitetssikringstiltakene er i samsvar med de kvalitetssikringsstandardene som kreves.
2. Dersom oppdragsgivere krever at det framlegges sertifikater utstedt av uavhengige organer som bekrefter at markedsdeltakeren overholder visse miljøstyringsordninger eller -standarder, skal de vise til unionsordningen for miljøstyring og miljørevisjon (EMAS) eller til andre miljøstyringsordninger anerkjent i samsvar med artikkel 45 i forordning (EF) nr. 1221/2009, eller andre miljøstyringsstandarder basert på de relevante europeiske eller internasjonale standardene fra akkrediterte organer. De skal anerkjenne likeverdige sertifikater fra organer etablert i andre medlemsstatene.

Dersom en markedsdeltaker påviselig ikke hadde tilgang til slike sertifikater, eller ikke hadde noen mulighet til å oppnå dem innen de relevante fristene, av årsaker som ikke kan tilskrives denne markedsdeltakeren, skal oppdragsgiveren også godta annen dokumentasjon på miljøstyringstiltak, forutsatt at markedsdeltakeren dokumenterer at disse tiltakene er likeverdige med dem som kreves i henhold til den gjeldende miljøstyringsordningen eller -standarder.

3. Medlemsstatene skal på anmodning gjøre tilgjengelig for andre medlemsstater alle opplysninger knyttet til dokumentene framlagt som bevis på samsvar med kvalitets- og miljøstandardene nevnt i nr. 1 og 2.

Underavsnitt 2

Kontraktstildeling

Artikkel 82

Kriterier for kontraktstildeling

1. Med forbehold for nasjonale lover og forskrifter om pris for visse varer eller vederlag for visse tjenester, skal oppdragsgivere basere tildelingen av kontrakter på det økonomisk mest fordelaktige tilbudet.
2. Det økonomisk mest fordelaktige tilbudet fra oppdragsgiverens synspunkt skal fastslås på grunnlag av pris eller kostnad ved hjelp av en kostnadseffektivitetsstrategi, for eksempel beregning av livssyklus-kostnad i samsvar med artikkel 83, og kan omfatte beste forhold mellom pris og kvalitet, som skal vurderes på grunnlag av kriterier, herunder kvalitative, miljømessige og/eller samfunnsmessige aspekter, knyttet til gjenstanden for den aktuelle kontrakten. Slike kriterier kan for eksempel omfatte:
 - a) kvalitet, herunder teknisk verdi, estetiske og funksjonelle egenskaper, tilgjengelighet, universell utforming, samfunnsmessige, miljømessige og nyskapende egenskaper samt handel og dens vilkår,
 - b) organiseringen av og kvalifikasjonene og erfaringen til det personalet som er utpekt til å gjennomføre kontrakten, dersom kvaliteten til det utpekte personalet kan ha en vesentlig betydning for nivået på gjennomføringen av kontrakten, eller
 - c) ettersalgstjeneste og teknisk bistand, leveringsvilkår som leveringsdato, leveringsprosess og leveringsfrist eller frist for ferdigstilling, forpliktelser med hensyn til deler og forsyningsikkerhet.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

Kostnadselementet kan også være i form av en fast pris eller fast kostnad, der markedsdeltakerne utelukkende konkurrerer med hensyn til kvalitetskriterier.

Medlemsstatene kan fastsette at oppdragsgivere ikke kan bruke utelukkende pris eller utelukkende kostnad som eneste tildelingskriterium, eller kan begrense bruken av dem til visse kategorier av oppdragsgivere eller visse typer kontrakter.

3. Tildelingskriteriene skal anses å være forbundet med den offentlige kontraktens gjenstand dersom de er knyttet til de bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene som skal ytes i henhold til denne kontrakten, med hensyn til alle aspekter og på ethvert stadium i deres livssyklus, herunder faktorer som inngår i:

- a) den spesifikke prosessen med produksjon av, levering av eller handel med disse bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene, eller
- b) en spesifikk prosess på et annet stadium i deres livssyklus, også dersom slike faktorer ikke utgjør noen del av deres materielle innhold.

4. Tildelingskriteriene bør ikke tillegge oppdragsgiverne ubegrenset valgfrihet. De skal sikre mulighet for effektiv konkurranse og følges av spesifikasjoner som gjør det mulig å kontrollere anbydernes opplysninger på en effektiv måte for å kunne vurdere hvor godt anbydernes overholder tildelingskriteriene. Ved tvil skal oppdragsgiverne effektivt kontrollere nøyaktigheten av opplysningene og dokumentasjonen fra anbydernes.

5. Oppdragsgiveren skal i innkjøpsdokumentene angi den relative vekten den tillegger hvert av de kriteriene som er valgt for å bestemme det økonomisk mest fordelaktige anbudet, unntatt dersom dette bestemmes utelukkende på grunnlag av pris.

Denne vektingen kan uttrykkes i form av et område med en hensiktsmessig største tillatte spredning.

Dersom vekting ikke er mulig av objektive årsaker, skal oppdragsgiveren angi kriteriene i prioritert rekkefølge med det viktigste først.

til et produkt, en tjeneste eller bygge- og anleggsarbeider:

- a) kostnader som bæres av oppdragsgiveren eller andre brukere, for eksempel:
 - i) kostnader forbundet med anskaffelse,
 - ii) brukskostnader, for eksempel forbruk av energi og andre ressurser,
 - iii) vedlikeholdskostnader,
 - iv) kostnader ved kassering, for eksempel kostnader i forbindelse med innsamling og resirkulering,
- b) kostnader tilskrevet ekstern miljøvirkning knyttet til produktet, tjenestene eller bygge- og anleggsarbeidene i deres livssyklus, forutsatt at deres pengeverdi kan bestemmes og kontrolleres; slike kostnader kan omfatte kostnaden for utslipp av klimagasser og av andre utslipp av forurensende stoffer, samt andre kostnader i forbindelse med begrensning av klimaendringene.

2. Dersom oppdragsgivere vurderer kostnadene ved hjelp av en metode for beregning av livssykluskostnader, skal de i innkjøpsdokumentene angi hvilke opplysninger som skal gis av anbydernes, og hvilken metode oppdragsgiveren vil bruke til å bestemme livssykluskostnadene på grunnlag av disse opplysningene.

Metoden som brukes til å vurdere kostnader tilskrevet ekstern miljøvirkning, skal oppfylle alle følgende vilkår:

- a) den er basert på objektivt kontrollerbare kriterier som ikke innebærer forskjellsbehandling. Særlig dersom den ikke er fastsatt for gjentatt eller stadig anvendelse, skal den ikke utilbørlig favorisere eller forfordle visse markedsdeltakere,
- b) den er tilgjengelig for alle berørte parter,
- c) de opplysningene som kreves kan framskaffes med rimelig innsats av normalt akt-somme markedsdeltakere, herunder markedsdeltakere fra tredjestater som er parter i GPA eller andre internasjonale avtaler som Unionen er bundet av.

3. Når en felles metode for beregning av livssykluskostnader er gjort obligatorisk ved en regelverksakt i Unionen, skal den felles metoden anvendes på vurderingen av livssykluskostnadene.

En liste over slike regelverksakter, og om nødvendig de delegerte rettsaktene som utfyller dem, er oppført i vedlegg XV.

Kommisjonen skal gis myndighet til å vedta delegerte rettsakter i samsvar med artikkel 103 når det gjelder oppdatering av denne listen, når en oppdatering av listen er nødvendig på

Artikkel 83

Beregning av livssykluskostnader

1. Beregning av livssykluskostnader skal i den grad det er relevant, helt eller delvis dekke alle de følgende kostnadene gjennom livssyklusen

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

grunn av vedtakelse av ny lovgivning som gjør en felles metode obligatorisk, eller på grunn av oppheving eller endring av eksisterende rettsakter.

allmenngyldige kollektive avtaler eller nasjonale tekniske standarder knyttet til bevisene og dokumentene som er fremlagt i forbindelse med de opplysningene som er angitt i nr. 2.

Artikkel 84

Unormalt lave anbud

1. Oppdragsgivere skal kreve at markedsdeltakere gir en forklaring på prisen eller kostnadene som er foreslått i anbudet, dersom anbudene virker unormalt lave i forhold til bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene.
2. Forklaringene nevnt i nr. 1, kan særlig gjelde:
 - a) besparelser i forbindelse med produksjonsprosessen, tjenesteytingen eller byggemetoden,
 - b) de valgte tekniske løsningene eller eventuelle særlig gunstige vilkår som anbyderen har til rådighet for å levere varene, yte tjenestene eller utføre arbeidet,
 - c) den nyskapende karakteren ved varene, tjenestene eller arbeidet som er foreslått av anbyderen,
 - d) overholdelse av forpliktelsene nevnt i artikkel 36 nr. 2,
 - e) overholdelse av forpliktelsene nevnt i artikkel 88,
 - f) anbyderens mulighet til å få statsstøtte.
3. Oppdragsgiveren skal i samråd med anbyderen vurdere de opplysningene som er gitt. Den kan bare avvise anbudet dersom den dokumentasjonen som er gitt, ikke på tilfredsstillende måte gjør rede for det lave pris- eller kostnadsnivået som er foreslått, idet det tas hensyn til elementene nevnt i nr. 2.

Oppdragsgivere skal avvise anbudet dersom de har fastslått at anbudet er unormalt lavt fordi det ikke er i samsvar med de gjeldende forpliktelsene nevnt i artikkel 36 nr. 2.
4. Dersom en oppdragsgiver fastslår at et anbud er unormalt lavt fordi anbyderen har mottatt statsstøtte, kan anbudet bare avvises på dette grunnlag alene etter samråd med anbyderen, og dersom anbyderen innen en tilstrekkelig frist som oppdragsgiveren fastsetter, ikke kan godtgjøre at den aktuelle støtten er forenlig med det indre marked i henhold til artikkel 107 i TEUV. Dersom oppdragsgiveren avviser et anbud under slike omstendigheter, skal den underrette Kommisjonen om dette.
5. Medlemsstatene skal på anmodning gjøre tilgjengelig for andre medlemsstater gjennom forvaltningssamarbeid alle opplysninger den har til rådighet, for eksempel lover, forskrifter,

Avsnitt 4

Anbud som omfatter produkter med opprinnelse i tredjestater og forbindelser med disse statene

Artikkel 85

Anbud som omfatter produkter med opprinnelse i tredjestater

1. Denne artikkel får anvendelse på anbud som omfatter produkter med opprinnelse i tredjestater som Unionen ikke har, verken multilateralt eller bilateralt, inngått en avtale med som sikrer foretak i Unionen tilsvarende og faktisk adgang til markedene i disse tredjestatene. Den berører ikke Unionens eller dens medlemsstaters forpliktelser overfor tredjestater.
2. Ethvert anbud som innleveres i forbindelse med tildeling av en varekontrakt, kan avvises dersom andelen av produktene som har opprinnelse i tredjestater, som bestemt i samsvar med europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 952/2013⁴³, overstiger 50 % av den samlede verdien av produktene som inngår i anbudet.

I henhold til denne artikkel skal programvare som brukes i utstyr i telenettet, anses som produkter.
3. Med forbehold for annet ledd i dette nummer, skal, dersom to eller flere anbud er likeverdige i lys av kriteriene for kontraktstildeling definert i artikkel 82, de anbudene som ikke kan avvises i henhold til nr. 2 i denne artikkel, foretrekkes. I henhold til denne artikkel skal prisene i disse anbudene anses som likeverdige dersom prisforskjellen ikke overstiger 3 %.

Et anbud skal imidlertid ikke foretrekkes over et annet i henhold til første ledd dersom godkjenning av det vil forplikte oppdragsgiveren til å anskaffe utstyr som har andre tekniske egenskaper enn det eksisterende utstyret, og medfører uforenlighet, tekniske problemer i drift og vedlikehold, eller uforholdsmessig store kostnader.
4. I henhold til denne artikkel skal tredjestater som omfattes av dette direktiv gjennom en rådsbeslutning i samsvar med nr. 1, ikke tas

⁴³ Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 952/2013 av 9. oktober 2013 om fastsettelse av Unionens tollkodeks (EUT L 269 av 10.10.2013, s. 1).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

hensyn til ved beregning av andelen nevnt i nr. 2 av produkter som har opprinnelse i tredjestater.

5. Innen 31. desember 2015 og hvert år deretter skal Kommisjonen avgi en årlig rapport til Rådet om utviklingen i multilaterale eller bilaterale forhandlinger vedrørende adgang for foretak i Unionen til markedene i tredjestater på de områder som omfattes av dette direktiv, om de resultatene som er oppnådd ved slike forhandlinger, og om den praktiske gjennomføringen av alle avtalene som er inngått.

Artikkel 86

Forbindelser med tredjestater med hensyn til bygge- og anleggskontrakter, kontrakter om varekjøp og kontrakter om tjenesteyting

1. Medlemsstatene skal underrette Kommisjonen om generelle vanskeligheter, rettslige eller faktiske, som deres foretak støter på eller rapporterer i forbindelse med tildeling av tjenestekontrakter i tredjestater.
2. Kommisjonen skal innen 18. april 2019 og deretter med jevne mellomrom avgi rapport til Rådet om adgang til deltaking i forbindelse med tjenestekontrakter i tredjestater, og om utviklingen i forhandlingene med disse statene om dette spørsmålet, særlig innenfor rammen av Verdens handelsorganisasjon (WTO).
3. Kommisjonen skal ved å henvende seg til den berørte tredjestaten bestrebe seg på å avhjelpe alle situasjoner der den på grunnlag enten av rapportene nevnt i nr. 2 eller andre opplysninger, fastslår at en tredjestat i forbindelse med tildelingen av tjenestekontrakter:
 - a) ikke gir foretak i Unionen faktisk adgang tilsvarende den som Unionen gir foretak fra vedkommende stat,
 - b) ikke gir foretak i Unionen nasjonal behandling eller samme konkurransemuligheter som nasjonale foretak, eller
 - c) gir foretak fra andre tredjestater mer gunstig behandling enn foretak i Unionen.
4. Medlemsstatene skal underrette Kommisjonen om vanskeligheter, rettslige eller faktiske, som deres foretak støter på, og som skyldes manglende overholdelse av de internasjonale arbeidsrettslige bestemmelsene oppført i vedlegg XIV, når disse foretakene har forsøkt å oppnå kontrakter i tredjestater.
5. Under de omstendighetene som er nevnt i nr. 3 og 4, kan Kommisjonen når som helst foreslå at Rådet skal vedta en gjennomføringsrettsakt for i et tidsrom som skal fastsettes i den aktu-

elle gjennomføringsrettsakten, innstille eller begrense tildelingen av tjenestekontrakter til:

- a) foretak som er underlagt lovgivningen i vedkommende tredjestat,
- b) foretak som er tilknyttet foretakene angitt i bokstav a), og har sitt forretningskontor i Unionen, men som ikke har noen direkte og faktisk forbindelse til økonomien i en medlemsstat,
- c) foretak som innleverer anbud hvis gjenstand er tjenester med opprinnelse i vedkommende tredjestat.

Rådet skal treffe avgjørelse med kvalifisert flertall så snart som mulig.

Kommisjonen kan foreslå slike tiltak på eget initiativ eller på anmodning fra en medlemsstat.

6. Denne artikkel skal ikke berøre Unionens forpliktelser overfor tredjestater som følger av internasjonale avtaler om offentlige innkjøp, særlig innenfor rammen av WTO.

Kapittel IV

Gjennomføring av kontrakt

Artikkel 87

Vilkår for gjennomføring av kontrakter

Oppdragsgivere kan fastsette særlige vilkår knyttet til gjennomføringen av en kontrakt, forutsatt at de er knyttet til kontraktens gjenstand i henhold til artikkel 82 nr. 3 og angitt i utlysingen av konkurranse eller i innkjøpsdokumentene. Disse vilkårene kan omfatte økonomiske, innovasjonsrelaterte, miljømessige, samfunnsmessige og sysselsettingsrelaterte hensyn.

Artikkel 88

Underleveranser

1. Underleverandørens overholdelse av forpliktelsene nevnt i artikkel 36 nr. 2, sikres gjennom hensiktsmessige tiltak fra vedkommende nasjonale myndigheter innenfor deres ansvarsområder og oppgaver.
2. Oppdragsgiveren kan i innkjøpsdokumentene be, eller pålegges av en medlemsstat å be, om at anbyderen i sitt anbud angir om denne har til hensikt å overdra en del av kontrakten til tredjemann og eventuelle underleverandører.
3. Medlemsstatene kan fastsette at på anmodning fra underleverandøren og dersom kontraktens art tillater det, skal oppdragsgiveren overføre skyldige beløp direkte til underleverandøren for tjenester, varer eller bygge- og

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

anleggsarbeider som er ytt til markedsdeltakeren som kontrakten er tildelt til (hovedleverandøren). Slike tiltak kan omfatte hensiktsmessige ordninger som gjør det mulig for hovedleverandøren å bestride ikke-skyldige beløp. Ordningene for denne betalingsmåten skal angis i innkjøpsdokumentene.

4. Nr. 1-3 berører ikke spørsmålet om hovedleverandørens ansvar.

5. Når det gjelder bygge- og anleggskontrakter og med hensyn til tjenester som skal ytes ved et anlegg som er under direkte tilsyn av oppdragsgiveren, skal oppdragsgiveren etter tildelingen av kontrakten og senest når gjennomføringen av kontrakten påbegynnes, kreve at hovedleverandøren angir overfor oppdragsgiveren navnet på, kontaktopplysningene til og de juridiske representantene for dens underleverandører som deltar i slike arbeider eller tjenester, dersom disse opplysningene er kjent på dette tidspunkt. Oppdragsgiveren skal kreve at hovedleverandøren underretter oppdragsgiveren om eventuelle endringer i disse opplysningene i løpet av kontraktstiden, samt om de nødvendige opplysningene for eventuelle nye underleverandører som den senere benytter til slike arbeider eller tjenester.

Uten hensyn til første ledd, kan medlemsstatene direkte pålegge hovedleverandøren forpliktelsen til å gi de nødvendige opplysningene.

Dersom det er nødvendig med hensyn til nr. 6 bokstav b) i denne artikkel, skal de nødvendige opplysningene ledsages av underleverandørens egenerklæringer som nevnt i artikkel 80 nr. 3. Gjennomføringstiltakene nevnt i nr. 8 i denne artikkel, kan fastsette at underleverandører som presenteres etter at kontrakten er tildelt, skal framlegge sertifikatene og andre underlagsdokumenter i stedet for egenerklæringen.

Første ledd får ikke anvendelse på leverandører.

Oppdragsgivere kan utvide, eller kan pålegges av medlemsstatene å utvide forpliktelsene fastsatt i første ledd til for eksempel:

- a) varekontrakter, andre tjenestekontrakter enn dem som gjelder tjenester som skal ytes ved de anleggene som er under direkte tilsyn av oppdragsgiveren, eller til leverandører som deltar i bygge- og anleggskontrakter eller kontrakter om tjenesteyting,
- b) underleverandører til hovedleverandørens underleverandører eller enda lenger ned i underleverandørkjeden.

6. Med mål om å unngå brudd på forpliktelsene nevnt i artikkel 36 nr. 2, kan det treffes hensiktsmessige tiltak, for eksempel:

- a) Dersom nasjonal lovgivning i en medlemsstat fastsetter en ordning med solidaransvar mellom underleverandører og hovedleverandøren, skal den berørte medlemsstaten sikre at de relevante reglene anvendes i samsvar med vilkårene angitt i artikkel 36 nr. 2.
 - b) Oppdragsgivere kan i samsvar med artikkel 80 nr. 3 i dette direktiv, kontrollere eller pålegges av medlemsstaten å kontrollere hvorvidt det foreligger utelukkelsesgrunner for underleverandører i henhold til artikkel 57 i direktiv 2014/24/EU. I så fall skal den offentlige oppdragsgiveren kreve at markedsdeltakeren erstatter en underleverandør som kontrollen har vist at det foreligger obligatoriske utelukkelsesgrunner for. Den offentlige oppdragsgiveren kan kreve, eller kan pålegges av medlemsstaten å kreve at markedsdeltakeren erstatter en underleverandør som kontrollen har vist at det foreligger ikke-obligatoriske utelukkelsesgrunner for.
7. Medlemsstatene kan fastsette strengere ansvarsregler i henhold til nasjonal lovgivning, eller gå lenger i henhold til nasjonal lovgivning om direkte betalinger til underleverandører, for eksempel ved å fastsette bestemmelser om direkte betaling til underleverandører uten at det skal være nødvendig for dem å anmode om slik direkte betaling.
8. Medlemsstater som har valgt å fastsette tiltak i henhold til nr. 3, 5 eller 6, skal ved lov eller forskrift og idet det tas hensyn til unionsretten, angi vilkårene for gjennomføring av disse tiltakene. Medlemsstater som gjør dette, kan begrense anvendelsesområdet for eksempel til visse typer kontrakter, visse kategorier av oppdragsgivere eller markedsdeltakere, eller til visse beløp.

Artikkel 89

Endring av kontrakter i deres løpetid

1. Kontrakter og rammeavtaler kan endres uten noen ny framgangsmåte ved tildeling av kontrakt i samsvar med dette direktiv i ethvert av følgende tilfeller:
 - a) dersom endringene, uavhengig av deres pengeverdi, er fastsatt i de opprinnelige innkjøpsdokumentene i klare, tydelige og utvetydige revisjonsklausuler, som kan omfatte

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

- klausuler om revisjon av prisene, eller revisjonsmuligheter. Slike klausuler skal angi omfanget og arten av mulige endringer eller muligheter samt vilkårene som de kan bli brukt under. De skal ikke tillate endringer eller muligheter som vil endre kontraktens eller rammeavtalens overordnede karakter,
- b) når det gjelder ytterligere bygge- og anleggsarbeider, tjenester eller varer fra den opprinnelige entreprenøren, uavhengig av verdi, som har blitt nødvendige og som ikke var omfattet av det opprinnelige innkjøpet, dersom en endring av entreprenør:
- i) ikke kan gjøres av økonomiske eller tekniske årsaker, for eksempel krav til utskiftbarhet eller samvirksomhetsevne for eksisterende utstyr, programvare, tjenester eller installasjoner som er kjøpt innenfor rammen av det opprinnelige innkjøpet, og
 - ii) ville medføre betydelig ulemper eller en vesentlig økning av oppdragsgiverens kostnader,
- c) dersom alle følgende vilkår er oppfylt:
- i) behovet for endringer er forårsaket av omstendigheter som en aktsom oppdragsgiver ikke kunne forutse,
 - ii) endringen endrer ikke kontraktens overordnede karakter,
- d) dersom en ny entreprenør erstatter den som oppdragsgiveren opprinnelig hadde til delt kontrakten til, som følge av enten:
- i) en utvetydig revisjonsklausul eller revisjonsmulighet i samsvar med bokstav a),
 - ii) at en annen markedsdeltaker som overholder kriteriene for den kvalitative utvelgingen som opprinnelig er fastsatt, helt eller delvis trer inn i den opprinnelige entreprenørens sted som følge av omstrukturering i virksomheten, herunder overtakelse, fusjon, oppkjøp eller konkurs, forutsatt at dette ikke medfører andre vesentlige endringer av kontrakten, og ikke har til hensikt å omgå gjennomføringen av dette direktiv, eller
 - iii) i tilfelle oppdragsgiveren selv påtar seg hovedleverandørens forpliktelser overfor dens underleverandører, dersom denne muligheten er fastsatt i henhold til nasjonal lovgivning i samsvar med artikkel 88,
- e) dersom endringene, uavhengig av verdi, ikke er vesentlige i henhold til nr. 4.
- Oppdragsgivere som har endret en kontrakt i de tilfellene som er angitt i bokstav b) og c) i dette nummer, skal offentliggjøre en kunngjøring om dette i *Den europeiske unions tidende*. Slik kunngjøring skal inneholde opplysningene nevnt i vedlegg XVI og skal offentliggjøres i samsvar med artikkel 71.
2. Dessuten, og uten at det er nødvendig å kontrollere om vilkårene angitt i bokstav a)-d) i nr. 4 er oppfylt, kan kontraktene likeledes endres uten at det kreves ny framgangsmåte ved tildeling av kontrakt i samsvar med dette direktiv, dersom verdien av endringene er lavere enn begge de følgende verdiene:
- i) de nedre grensene angitt i artikkel 15, og
 - ii) 10 % av den opprinnelige kontraktsverdien når det gjelder kontrakter om tjenesteyting og varekjøp, og under 15 % av den opprinnelige kontraktsverdien når det gjelder bygge- og anleggskontrakter.
- Endringen kan imidlertid ikke endrer ikke kontraktens eller rammeavtalens overordnede karakter. Dersom det foretas flere påfølgende endringer, skal verdien vurderes på grunnlag av den samlede nettoverdien av de påfølgende endringene.
3. Når det gjelder beregningen av prisen nevnt i nr. 2, skal den oppdaterte prisen være referanseverdien dersom kontrakten inneholder en prisreguleringsklausul.
4. En endring av en kontrakt eller rammeavtale i dens løpetid, skal anses å være vesentlig i henhold til nr. 1 bokstav e) dersom den gjør kontraktens eller rammeavtalens karakter vesentlig forskjellig fra den som opprinnelig ble inngått i alle tilfeller, og uten at det berører nr. 1 og 2, skal en endring anses å være vesentlig dersom minst ett av følgende vilkår er oppfylt:
- a) endringen innfører vilkår som, dersom de hadde inngått i den opprinnelige framgangsmåten ved tildeling av kontrakt, ville ha gjort det mulig å delta for andre kandidater enn de som opprinnelig ble utvalgt, ville ha gjort det mulig å godta et annet tilbud enn det som opprinnelig ble godkjent, eller ville ha tiltrukket andre deltakere til framgangsmåten ved tildeling av kontrakt,
 - b) endringen endrer den økonomiske balansen i kontrakten eller rammeavtalen til entreprenørens fordel på en måte som ikke var fastsatt i den opprinnelige kontrakten eller rammeavtalen,

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

- c) endringen utvider kontraktens eller rammeavtalens omfang i betydelig grad,
 - d) dersom en ny entreprenør erstatter den som oppdragsgiveren opprinnelig hadde tildelt kontrakten til, i andre tilfeller enn dem som er fastsatt i nr. 1 bokstav d).
5. Det skal kreves en ny framgangsmåte ved tildeling av kontrakt i samsvar med dette direktiv ved andre endringer av bestemmelsene om en bygge- og anleggskontrakt, varekontrakt eller tjenestekontrakt eller en rammeavtale i dens løpetid enn dem som er fastsatt i nr. 1 og 2.

Artikkel 90

Heving av kontrakter

Medlemsstatene skal sikre at oppdragsgivere minst under følgende omstendigheter og på vilkår bestemt ved gjeldende nasjonal lovgivning, har mulighet til å heve en bygge- og anleggskontrakt, varekontrakt eller tjenestekontrakt i dens løpetid, dersom:

- a) kontrakten har vært gjenstand for en betydelig endring, som ville ha krevd en ny framgangsmåte ved tildeling av kontrakt i henhold til artikkel 89,
- b) entreprenøren, på det tidspunktet kontrakten ble tildelt, var i én av situasjonene nevnt i artikkel 57 nr. 1 i direktiv 2014/24/EU, og derfor skulle ha vært utelukket fra framgangsmåten ved tildeling av kontrakt i henhold til artikkel 80 nr. 1 annet ledd i dette direktiv,
- c) kontrakten ikke skulle ha vært tildelt entreprenøren i lys av en alvorlig overtredelse av forpliktelsene fastsatt i traktatene og dette direktiv, som er fastsatt av Den europeiske unions domstol innenfor rammen av en framgangsmåte i henhold til artikkel 258 i TEUV.

Avdeling III

Særlige innkjøpsordninger

Kapittel I

Sosialtjenester og annen særlig tjenesteyting

Artikkel 91

Tildeling av kontrakter for sosialtjenester og annen særlig tjenesteyting

Kontrakter for sosialtjenester og annen særlig tjenesteyting oppført i vedlegg XVII, skal tildeles i samsvar med dette kapittel, dersom kontraktens verdi er lik eller større enn de nedre grensene angitt i artikkel 15 bokstav c).

Artikkel 92

Offentliggjøring av kunngjøringer

1. Oppdragsgivere som ønsker å tildele en kontrakt om tjenesteyting nevnt i artikkel 91, skal gjøre dette kjent på én av følgende måter:
 - a) ved hjelp av kunngjøring av konkurranse, eller
 - b) ved hjelp av en periodisk veiledende kunngjøring, som skal offentliggjøres kontinuerlig. Den periodisk veiledende kunngjøringen skal spesifikt vise til de typene tjenester som vil være gjenstand for kontrakten som skal tildeles. Den skal angi at kontraktene vil bli tildelt uten ytterligere offentliggjøring og innbyr interesserte markedsdeltakere til å uttrykke sin interesse skriftlig, eller
 - c) ved hjelp av en kunngjøring om at det foreligger en kvalifikasjonsordning, som skal offentliggjøres kontinuerlig.

Første ledd får imidlertid ikke anvendelse dersom en framgangsmåte med forhandling uten forutgående utlysning av konkurranse kunne ha vært brukt i samsvar med artikkel 50 for tildeling av en tjenestekontrakt.
2. Oppdragsgivere som har tildelt en kontrakt om tjenesteyting nevnt i artikkel 91, skal gjøre resultatene kjent ved hjelp av en kunngjøring om kontraktstildeling. De kan imidlertid sende slike kunngjøringer samlet for hvert kvartal. I så fall skal de sende de samlede kunngjøringene innen 30 dager etter utgangen av hvert kvartal.
3. Kunngjøringene nevnt i nr. 1 og 2 i denne artikkel, skal inneholde opplysningene nevnt i vedlegg XVIII, i henholdsvis del A, B, C eller D, i samsvar med offentliggjøres i samsvar med standardmodellen for kunngjøringer. Kommisjonen skal fastsette standardskjemaene ved hjelp av gjennomføringsrettsakter. Disse gjennomføringsrettsaktene skal vedtas etter framgangsmåten med rådgivende komité nevnt i artikkel 105.
4. Kunngjøringene nevnt i denne artikkel, skal offentliggjøres i samsvar med artikkel 71.

Artikkel 93

Prinsipper for tildeling av kontrakter

1. Medlemsstatene skal innføre nasjonale regler for tildeling av kontrakter som er omfattet av dette kapittel, for å sikre at oppdragsgivere overholder prinsippene om innsyn og likebehandling av markedsdeltakere. Medlemssta-

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

tene står fritt til å bestemme hvilke saksbehandlingsregler som får anvendelse, så lenge slike regler tillater oppdragsgivere å ta hensyn til særtrekkene ved de aktuelle tjenestene.

2. Medlemsstatene skal sikre at oppdragsgivere har mulighet til å ta hensyn til behovet for å sikre tjenestenes kvalitet, kontinuitet, adgangsmuligheter, tilgjengelighet og omfang, samt at prisene er overkommelige, og de forskjellige kategorier brukes, herunder vanskeligstilte og sårbare grupper, særlige behov, at brukerne får delta og får innflytelse, samt nyskaping Medlemsstatene kan også fastsette at tjenestetilbyderen skal velges på grunnlag av det tilbudet som har det beste forhold mellom kvalitet og pris, idet det tas hensyn til kvalitets- og bærekraftskriterier for sosialtjenester.

Artikkel 94

Reserverte kontrakter for visse tjenester

1. Medlemsstatene kan fastsette at oppdragsgivere som er offentlige oppdragsgivere kan gi en organisasjon retten til å delta i framgangsmåter for tildeling av offentlige kontrakter som utelukkende gjelder de tjenesteytinger innenfor helse-, sosial- og kultursektoren som er nevnt i artikkel 91, som er omfattet av CPV-kodene 75121000-0, 75122000-7, 75123000-4, 79622000-0, 79624000-4, 79625000-1, 80110000-8, 80300000-7, 80420000-4, 80430000-7, 80511000-9, 80520000-5, 80590000-6, fra 85000000-9 til 85323000-9, 92500000-6, 92600000-7, 98133000-4 og 98133110-8.
2. En organisasjon som er nevnt i nr. 1, skal oppfylle alle følgende vilkår:
 - a) dens mål er å ivareta en oppgave innenfor offentlig tjenesteyting som er knyttet til yting av tjenestene nevnt i nr. 1,
 - b) overskudd reinvesteres med sikte på å oppnå organisasjonens mål. Dersom overskudd utdeles eller omfordes, bør dette skje på grunnlag av deltaking,
 - c) ledelses- eller eierskapsstrukturen i den organisasjonen som gjennomfører kontrakten, er basert på prinsippene for arbeidstakers eierskap eller medbestemmelse, eller krever aktiv deltaking av arbeidstakere, brukere eller berørte parter, og
 - d) organisasjonen er ikke tildelt noen kontrakt for de aktuelle tjenestene av den aktuelle oppdragsgiveren i henhold til denne artikkel i løpet av de siste tre årene.
3. Kontraktens varighet skal være høyst tre år.

4. I utlysingen av konkurranse skal det vises til denne artikkel.
5. Uten hensyn til artikkel 108, skal Kommisjonen vurdere virkningene av denne artikkel og avgi en rapport om gjennomføringen til Europaparlamentet og Rådet innen 18. april 2019

Kapittel II

Regler for prosjektkonkurranser

Artikkel 95

Virkeområde

1. Dette kapittel får anvendelse på prosjektkonkurranser som organiseres som en del av en framgangsmåte ved tildeling av kontrakt for en tjenestekontrakt, forutsatt at kontraktens anslåtte verdi, eksklusive mva, herunder mulige premier eller betalinger til deltakere, er lik eller større enn beløpet angitt i artikkel 15 bokstav a).
2. Dette kapittel får anvendelse på alle prosjektkonkurranser der den samlede verdien av konkurransens premier og betalinger til deltakere, herunder den anslåtte verdien, eksklusive mva, av tjenestekontrakten som senere vil kunne tildeles i henhold til artikkel 50 bokstav j), dersom oppdragsgiveren ikke utelukker en slik tildeling i kunngjøringen av konkurransen, er lik eller større enn beløpet angitt i artikkel 15 bokstav a).

Artikkel 96

Kunngjøringer

1. Oppdragsgivere som har til hensikt å organisere en prosjektkonkurranse, skal utlyse konkurransen i form av en kunngjøring av konkurranse.

Dersom de har til hensikt deretter å tildele en tjenestekontrakt i henhold til artikkel 50 bokstav j), skal dette angis i kunngjøringen av prosjektkonkurransen.

Oppdragsgivere som har avholdt en prosjektkonkurranse, skal bekjentgjøre resultatene i form av en kunngjøring.
2. Utlysingen av konkurranse skal inneholde opplysningene angitt i vedlegg XIX, og kunngjøringen av resultatene av en prosjektkonkurranse skal inneholde opplysningene angitt i vedlegg XX i formatet til standard-skjemaene. Kommisjonen skal fastsette disse standard-skjemaene ved hjelp av gjennomføringsrettsakter. Disse gjennomføringsrettsaktene skal vedtas etter framgangsmåten med rådgivende komité nevnt i artikkel 105.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

Kunngjøringen av resultatene av en prosjektkonkurranse skal oversendes Kontoret for Den europeiske unions offisielle publikasjoner innen 30 dager etter at prosjektkonkurransen var avsluttet.

Dersom opplysninger om resultatet av konkurransen ville være til hinder for håndheving av loven, i strid med allmennhetens interesse, til skade for bestemte offentlige eller private markedsdeltakeres rettslige forretningsinteresser eller hindre rettferdig konkurranse mellom markedsdeltakere, trenger slike opplysninger ikke å offentliggjøres.

3. Artikkel 71 nr. 2-6 får også anvendelse på kunngjøringer i forbindelse med prosjektkonkurranser.

Artikkel 97

Regler for organisering av prosjektkonkurranser og utvelging av deltakere og jury

1. Når oppdragsgivere organiserer prosjektkonkurranser, skal de anvende framgangsmåtene som er tilpasset til bestemmelsene i avdeling I og dette kapittel.
2. Adgangen til å delta i prosjektkonkurranser skal ikke begrenses:
 - a) med henvisning til en medlemsstats territorium eller en del av dette,
 - b) med den begrunnelsen at deltakerne i henhold til lovgivningen i den medlemsstaten der konkurransen arrangeres, skal være enten fysiske eller juridiske personer.
3. Ved prosjektkonkurranser med et begrenset antall deltakere, skal oppdragsgiverne fastsette klare og ikke-diskriminerende utvelgingskriterier. Under enhver omstendighet skal antallet kandidater som innbys til å delta, være tilstrekkelig til å sikre reell konkurranse.
4. Juryen skal utelukkende bestå av fysiske personer som er uavhengige av deltakerne i prosjektkonkurransen. Dersom en bestemt faglig kvalifikasjon kreves av deltakere i en konkurranse, skal minst en tredel av jurymedlemmene ha denne kvalifikasjonen eller en tilsvarende kvalifikasjon.

Artikkel 98

Juryens avgjørelser

1. Juryen skal være uavhengig i sine avgjørelser eller uttalelser.
2. Juryen skal undersøke planer og prosjekter som framlegges anonymt av kandidatene, og

utelukkende på grunnlag av kriteriene angitt i konkurransekunngjøringen.

3. Juryen skal føre opp sin rangering av prosjektene i en rapport, undertegnet av jurymedlemmene, ut fra hvert enkelt prosjekts kvaliteter, sammen med merknader og eventuelle punkter som bør klarlegges.
4. Anonymiteten skal overholdes fram til juryen har avgitt sin uttalelse eller truffet sin beslutning.
5. Kandidatene kan om nødvendig innbys til å svare på spørsmål som juryen har anført i protokollen, for å klarlegge eventuelle aspekter ved prosjektene.
6. Det skal føres fullstendig protokoll over dialogen mellom jurymedlemmene og kandidatene.

Avdeling IV

Styringsprinsipper

Artikkel 99

Håndheving

1. For på en effektiv måte å sikre korrekt og effektiv gjennomføring av dette direktiv, skal medlemsstatene sikre at minst de oppgavene som er angitt i denne artikkel, utføres av én/ett eller flere myndigheter, organer eller strukturer. De skal angi overfor Kommissjonen alle myndigheter eller strukturer som har kompetanse til å utføre disse oppgavene.
2. Medlemsstatene skal sikre at det føres tilsyn med anvendelsen av reglene for offentlige innkjøp.

Dersom tilsynsmyndighetene eller -strukturene på eget initiativ eller ved mottak av opplysninger identifiserer bestemte overtredelser eller systemproblemer, skal de gis myndighet til å melde fra om disse problemene til nasjonale revisjonsmyndigheter, domstoler eller andre egnede myndigheter eller strukturer, for eksempel ombudet, nasjonale parlamenter eller deres komiteer.

3. Resultatene fra tilsynsvirksomheten i henhold til nr. 2, skal gjøres tilgjengelig for offentligheten ved hjelp av egnede informasjonsmåter. Disse resultatene skal også gjøres tilgjengelig for Kommissjonen. De kan for eksempel inngå i tilsynsrapportene nevnt i annet ledd i dette nummer.

Innen 18. april 2017 og hvert tredje år deretter, skal medlemsstatene oversende Kommissjonen en tilsynsrapport som eventuelt omfatter opplysninger om de hyppigst forekommende kildene til feil anvendelse eller rettslig

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

usikkerhet, herunder mulige strukturelle eller tilbakevendende problemer i anvendelsen av reglene, nivået på små og mellomstore bedrifers deltaking i offentlige innkjøp, og om forebygging, påvisning og hensiktsmessig rapportering av tilfeller av bedrageri, korrupsjon, interessekonflikter og andre alvorlige uregelmessigheter i forbindelse med innkjøp.

Kommisjonen kan høyst hvert tredje år be medlemsstatene om å gi opplysninger om den praktiske gjennomføringen av nasjonal strategisk innkjøpspolitikk.

Med hensyn til dette nummer, menes med «små og mellomstore bedrifter» det samme som definert i kommisjonsrekommendasjon 2003/361/EF⁴⁴.

På grunnlag av de opplysningene som mottas i henhold til dette nummer, skal Kommisjonen regelmessig utstede en rapport om gjennomføringen av og beste praksis for nasjonal innkjøpspolitikk i det indre marked.

4. Medlemsstatene skal sikre at:
 - a) informasjon og veiledning om fortolkning og anvendelse av unionsretten for offentlige innkjøp er tilgjengelig vederlagsfritt for å hjelpe offentlige oppdragsgivere og markedsdeltakere, særlig små og mellomstore bedrifter, til å anvende unionsreglene for offentlige innkjøp korrekt, og
 - b) at offentlige oppdragsgivere har adgang til støtte med hensyn til planlegging og gjennomføring av framgangsmåter ved tildeling av kontrakt.
5. Medlemsstatene skal, med forbehold for de allmenne framgangsmåtene og arbeidsmetodene som Kommisjonen har innført for sin kommunikasjon og kontakt med medlemsstatene, utpeke et kontaktpunkt for samarbeidet med Kommisjonen med hensyn til anvendelsen av regelverket for offentlige innkjøp.
6. Offentlige oppdragsgivere skal, minst i kontraktens løpetid, oppbevare kopier av alle inngåtte kontrakter som har en verdi på minst:
 - a) 1 000 000 EUR når det gjelder varekontrakter eller tjenestekontrakter,
 - b) 10 000 000 EUR når det gjelder bygge- og anleggskontrakter.

Offentlige oppdragsgivere skal gi tilgang til disse kontraktene; tilgang til bestemte dokumenter eller bestemte opplysninger kan imidlertid avslås i den grad og på de vilkår som er

fastsatt i gjeldende unionsregler eller nasjonale regler om tilgang til dokumenter og personvern.

Artikkel 100

Individuelle rapporter om framgangsmåter ved tildeling av kontrakter

1. Oppdragsgivere skal oppbevare hensiktsmessige opplysninger om hver kontrakt eller rammeavtale som omfattes av dette direktiv, og om hver gang det opprettes en dynamisk innkjøpsordning. Disse opplysningene skal være tilstrekkelige til at de på et senere tidspunkt kan begrunne beslutninger som treffes i forbindelse med:
 - a) kvalifikasjon og utvelging av markedsdeltakere og tildeling av kontrakter,
 - b) bruk av framgangsmåter med uten forutgående utlysning av konkurranse i samsvar med artikkel 50,
 - c) at kapittel II-IV i avdeling II i henhold til unntakene fastsatt i kapittel II og III i avdeling I,
 - d) dersom det er nødvendig, grunnene til at det er brukt andre kommunikasjonsmidler enn elektroniske kommunikasjonsmidler til elektronisk innlevering.

I den grad kunngjøringen om kontraktstildeling som er utarbeidet i samsvar med artikkel 70 eller artikkel 92 nr. 2, inneholder opplysninger som kreves i dette nummer, kan oppdragsgivere vise til den kunngjøringen.
2. Oppdragsgivere skal dokumentere utviklingen i alle framgangsmåter ved tildeling av kontrakt, uavhengig av om framgangsmåtene gjennomføres med elektroniske midler eller ikke. For dette formål skal de sikre at de oppbevarer tilstrekkelig dokumentasjon til å kunne begrunne beslutninger som treffes i alle stadier av framgangsmåten ved tildeling av kontrakt, for eksempel dokumentasjon om kommunikasjon med markedsdeltakere og interne drøftinger, utarbeiding av innkjøpsdokumentene, eventuelle dialoger eller forhandlinger, utvelging og tildeling av kontrakten. Dokumentasjonen skal oppbevares i minst tre år fra den datoen da kontrakten ble tildelt.
3. Opplysningene eller dokumentasjonen, eller de viktigste elementene i den, skal oversendes Kommisjonen eller de nasjonale myndighetene, organene eller strukturene som er nevnt i artikkel 99, dersom de ber om det.

⁴⁴ Kommisjonsrekommendasjon 2003/361/EF av 6. mai 2003 om definisjonen av svært små, små og mellomstore bedrifter (EUT L 124 av 20.5.2003, s. 36).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

Artikkel 101

Nasjonale rapporter og statistiske opplysninger

1. Kommisjonen skal gå gjennom kvaliteten på og fullstendigheten av opplysningene som kan trekkes ut fra de kunngjøringene, nevnt i artikkel 67-71, 92 og 96, som offentliggjøres i samsvar med vedlegg IX.

Dersom kvaliteten på og fullstendigheten av opplysningene nevnt i første ledd i dette nummer, ikke er i samsvar med forpliktelsene angitt i artikkel 67 nr. 1, artikkel 68 nr. 1, artikkel 69, artikkel 70 nr. 1, artikkel 92 nr. 3 og artikkel 96 nr. 2, skal Kommisjonen be om utfyllende opplysninger fra den berørte medlemsstaten. Innen en rimelig frist skal den berørte medlemsstaten framlegge de manglende statistiske opplysningene som Kommisjonen ber om.

2. Innen 18. april 2017 og hvert tredje år deretter, skal medlemsstatene oversende Kommisjonen en statistisk rapport over innkjøp som ville ha vært omfattet av dette direktiv dersom dets verdi hadde oversteg de relevante nedre grensene fastsatt i artikkel 15, der det angis et anslag av den samlede verdien av slike innkjøp i det aktuelle tidsrommet. Dette anslaget kan særlig være basert på de dataene som er tilgjengelige i henhold til nasjonale krav til offentliggjøring, eller på stikkprøvebaserte anslag.

Denne rapporten kan inngå i rapporten nevnt i artikkel 99 nr. 3.

Artikkel 102

Forvaltningssamarbeid

1. Medlemsstatene skal gi hverandre gjensidig bistand og skal treffe tiltak for å kunne samarbeide effektivt for å sikre utveksling av opplysninger om spørsmål nevnt i artikkel 62, 81 og 84. De skal sikre at de opplysningene som utveksles, behandles fortrolig.
2. Vedkommende myndigheter i alle berørte medlemsstater skal utveksle opplysninger i samsvar med personvernlovgivningen fastsatt i europaparlaments- og rådsdirektiv 95/46/EF⁴⁵ og europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/58/EF⁴⁶.
3. For å prøve egnetheten ved bruk av informasjonssystemet for det indre marked (IMI) opprettet ved forordning (EU) nr. 1024/2012 for

det formål å utveksle opplysninger omfattet av dette direktiv, skal det innledes et forsøksprosjekt innen 18. april 2015.

Avdeling V

Delegert myndighet, gjennomføringsmyndighet og sluttbestemmelser

Artikkel 103

Utøvelse av delegert myndighet

1. Myndigheten til å vedta delegerte rettsakter gis Kommisjonen med forbehold for vilkårene fastsatt i denne artikkel.
2. Myndigheten til å vedta delegerte rettsakter nevnt i artikkel 4, 17, 40, 41, 76 og 83, skal gis Kommisjonen på ubestemt tid fra 17. april 2014.
3. Europaparlamentet eller Rådet kan når som helst tilbakekalle den delegerte myndigheten nevnt i artikkel 4, 17, 40, 41, 76 og 83. En beslutning om tilbakekalling innebærer at den delegerte myndigheten som angis i beslutningen, opphører å gjelde. Den får anvendelse dagen etter at den er offentliggjort i *Den europeiske unions tidende*, eller på et senere tidspunkt angitt i beslutningen. Den berører ikke gyldigheten av delegerte rettsakter som allerede er trådt i kraft.
4. Så snart Kommisjonen vedtar en delegert rettsakt, skal den underrette Europaparlamentet og Rådet samtidig om dette.
5. En delegert rettsakt vedtatt i henhold til artikkel 4, 17, 40, 41, 76 og 83 trer i kraft bare dersom verken Europaparlamentet eller Rådet har gjort innsigelse innen en frist på to måneder etter at rettsakten ble meddelt Europaparlamentet og Rådet, eller dersom både Europaparlamentet og Rådet innen utløpet av denne fristen har underrettet Kommisjonen om at de ikke har til hensikt å gjøre innsigelse. Denne fristen skal forlenges med to måneder på initiativ fra Europaparlamentet eller Rådet.

⁴⁵ Europaparlaments- og rådsdirektiv 95/46/EF av 24. oktober 1995 om beskyttelse av fysiske personer i forbindelse med behandling av personopplysninger og om fri utveksling av slike opplysninger (EFT L 281 av 23.11.1995, s. 31).

⁴⁶ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/58/EF av 12. juli 2002 om behandling av personopplysninger og personvern i sektoren for elektronisk kommunikasjon (direktivet om personvern og elektronisk kommunikasjon) (EFT L 201 av 31.7.2002, s. 37).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

Artikkel 104

Framgangsmåte for behandling av hastesaker

1. Delegerede rettsakter vedtatt i henhold til denne artikkel skal tre i kraft umiddelbart og får anvendelse så lenge det ikke er gjort innsigelse i samsvar med nr. 2. Underretningen til Europaparlamentet og til Rådet om en delegert rettsakt skal inneholde en begrunnelse for bruken av framgangsmåten for behandling av hastesaker.
2. Europaparlamentet eller Rådet kan gjøre innsigelse mot en delegert rettsakt etter framgangsmåten nevnt i artikkel 103 nr. 5. I slike tilfeller skal Kommisjonen oppheve rettsakten umiddelbart etter at Europaparlamentet eller Rådet har meddelt sin beslutning om å gjøre innsigelser.

Artikkel 105

Komitéframgangsmåte

1. Kommisjonen skal bistås av Den rådgivende komité for offentlige innkjøp nedsatt ved rådsbeslutning 71/306/EØF⁴⁷. Nevnte komité skal være en komité i henhold til forordning (EU) nr. 182/2011.
2. Når det vises til dette nummer, får artikkel 4 i forordning (EU) nr. 182/2011 anvendelse.
3. Når det vises til dette nummer, får artikkel 5 i forordning (EU) nr. 182/2011 anvendelse.

Artikkel 106

Innarbeiding i nasjonal lovgivning og overgangsbestemmelser

1. Medlemsstatene skal innen 18. april 2016 sette i kraft de lover og forskrifter som er nødvendige for å etterkomme dette direktiv. De skal umiddelbart oversende Kommisjonen teksten til disse bestemmelsene.
2. Uten hensyn til nr. 1 i denne artikkel, kan medlemsstatene utsette anvendelsen av artikkel 40 nr. 1 til 18. oktober 2018, unntatt dersom bruken av elektroniske kommunikasjonsmidler er obligatorisk i samsvar med artikkel 52, 53 eller 54, artikkel 55 nr. 3, artikkel 71 nr. 2 eller artikkel 73.

Uten hensyn til nr. 1 i denne artikkel, kan medlemsstatene utsette anvendelsen av artik-

kel 40 nr. 1 til 18. april 2017 når det gjelder innkjøpssentraler i henhold til artikkel 55 nr. 3.

Dersom en medlemsstat velger å utsette anvendelsen av artikkel 40 nr. 1, skal vedkommende medlemsstat fastsette at oppdragsgivere kan velge mellom følgende kommunikasjonsmidler ved all kommunikasjon og informasjonsutveksling:

- a) elektroniske midler i samsvar med artikkel 40,
 - b) post eller annen egnet forsendelsesform,
 - c) telefaks,
 - d) en kombinasjon av disse.
3. Når bestemmelsene nevnt i nr. 1 og 2 vedtas av medlemsstatene, skal de inneholde en henvisning til dette direktiv, eller det skal vises til direktivet når de kunngjøres. Nærmere regler for henvisningen fastsettes av medlemsstatene.

Medlemsstatene skal oversende Kommisjonen teksten til de viktigste internrettslige bestemmelser som de vedtar på det området dette direktiv omhandler.

Artikkel 107

Oppheving

Direktiv 2004/17/EF oppheves med virkning fra 18. april 2016.

Henvisninger til det opphevede direktiv skal forstås som henvisninger til dette direktiv og leses som angitt i sammenligningstabellen i vedlegg XXI.

Artikkel 108

Gjennomgåelse

Kommisjonen skal gjennomgå hvilke økonomiske virkninger anvendelsen av de nedre grensene angitt i artikkel 15, har på det indre marked, særlig når det gjelder faktorer som kontraktstildeling over landegrensene og transaksjonskostnader, og avgi en rapport om dette til Europaparlamentet og Rådet innen 18. april 2019.

Der det er mulig og hensiktsmessig, skal Kommisjonen vurdere å foreslå en økning av de minstebeløpene som får anvendelse i henhold til GPA, i neste forhandlingsrunde. Dersom minstebeløpene som får anvendelse i henhold til GPA, endres, skal rapporten, der det er relevant, følges opp av et forslag til regelverk som endrer de nedre grensene angitt i dette direktiv.

⁴⁷ Rådsbeslutning 71/306/EØF av 26. juli 1971 om nedsettelse av en komité for offentlige bygge- og anleggskontrakter (EFT L 185 av 16.8.1971, s. 15).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

Artikkel 109

Utferdiget i Strasbourg, 26. februar 2014.

Ikrafttredelse

For Europaparlamentet

For Rådet

Dette direktiv trer i kraft den 20. dag etter at det er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*.

M. SCHULZ

D. KOURKOULAS

President

Formann

Artikkel 110

Adressater

Dette direktiv er rettet til medlemsstatene.

[Vedleggene er kunngjort i EUT L 94 av 28.3.2014, s. 332–374]

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

Vedlegg 4

Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/23/EU av 26. februar 2014 om tildeling av konsesjonskontrakter

EUROPAPARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPEISKE UNION HAR –

under henvisning til traktaten om Den europeiske unions virkemåte, særlig artikkel 53 nr. 1 og artikkel 62 og 114,

under henvisning til forslag fra Europakommisjonen,

etter oversending av utkast til regelverksakt til de nasjonale parlamentene,

under henvisning til uttalelse fra Den europeiske økonomiske og sosiale komité¹,

under henvisning til uttalelse fra Regionkomiteen²,

etter den ordinære regelverksprosessen³ og ut fra følgende betraktninger:

1) Mangelen på klare regler på unionsplan for tildeling av konsesjonskontrakter fører til rettslig usikkerhet og hindringer for fri tjenesteyting og skaper vridninger i det indre markeds virkemåte. Som følge av dette fratras markedsdeltakerne, særlig små og mellomstore bedrifter («SMB-er»), sine rettigheter i det indre marked og går glipp av viktige forretningsmuligheter, mens de offentlige myndighetene kanskje ikke finner fram til den beste måten å bruke offentlige midler på slik at unionsborgerne drar nytte av kvalitetstjenester til best mulig pris. En passende, avbalansert og fleksibel rettslig ramme for tildeling av konsesjoner vil kunne sikre effektiv markedsadgang uten forskjellsbehandling for alle Unionens markedsdeltakere samt rettssikkerhet og dermed fremme offentlige investeringer i infrastruktur og strategiske tjenester til borgerne. En slik rettslig ramme vil også gi markedsdeltakerne større rettssikkerhet og kan være et grunnlag og et redskap for å gjøre de internasjonale markedene for offentlige innkjøp mer åpne og styrke verdenshandelen. Det bør legges sær-

lig vekt på å forbedre SMB-enes muligheter for å få adgang til konsesjonsmarkedene i hele Unionen.

- 2) Reglene i den rettslige rammen som får anvendelse på tildeling av konsesjonskontrakter, bør være klare og enkle. De bør på behørig måte gjenspeile konsesjonens særtrekk i forhold til offentlige kontrakter og bør ikke skape overdrevent byråkrati.
- 3) Offentlige innkjøp spiller en sentral rolle i Europa 2020-strategien, fastsatt i kommisjonsmeldingen av 3. mars 2010 med tittelen «Europe 2020 – A strategy for smart, sustainable and inclusive growth» («Europa 2020-strategien for smart, bærekraftig og inkluderende vekst»), som ett av de markedsbaserte virkemidlene som skal brukes til å oppnå smart, bærekraftig og inkluderende vekst og samtidig sikre at offentlige midler brukes på en mest mulig effektiv måte. I den forbindelse utgjør konsesjonskontrakter viktige virkemidler i den langsiktige strukturelle utviklingen av infrastruktur og strategiske tjenester som bidrar til konkurranseutviklingen i det indre marked, gjør det mulig å dra nytte av sakkunnskap i privat sektor og medvirker til effektivitet og nyskaping.
- 4) Tildelingen av offentlige bygge- og anleggs-konsesjoner er for tiden underlagt grunnreglene i europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/18/EF⁴, mens tildelingen av tjenestekonsesjoner med en grensekryssende betydning er underlagt prinsippene i traktaten om Den europeiske unions virkemåte (TEUV), og særlig prinsippene om fritt varebytte, etableringsadgang og adgang til å yte tjenester samt de prinsippene som er avledet av disse, for eksempel prinsippene om likebehandling, ikke-diskriminering, gjensidig anerkjennelse,

¹ EUT C 191 av 29.6.2012, s. 84.

² EUT C 391 av 18.12.2012, s. 49.

³ Europaparlamentets holdning av 15. januar 2014 (ennå ikke offentliggjort i EUT) og rådsbeslutning av 11. februar 2014.

⁴ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/18/EF av 31. mars 2004 om samordning av framgangsmåtene ved tildeling av offentlige bygge- og anleggskontrakter, kontrakter om offentlige varekjøp og kontrakter om offentlig tjenesteyting (EUT L 134 av 30.4.2004, s. 114).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

forholdsmessighet og innsyn. Det er risiko for rettsusikkerhet som følge av at nasjonale regelgivere tolker traktatens prinsipper på forskjellige måter, og for at det er store forskjeller mellom lovgivningen i de ulike medlemsstatene. Denne risikoen har omfattende rettsspraksis fra Den europeiske unions domstol bekreftet, selv om den riktignok bare delvis har behandlet visse aspekter ved tildelingen av konsesjonskontrakter.

Det er nødvendig at prinsippene i TEUV anvendes på en ensartet måte i alle medlemsstatene, og at forskjellene i tolkningen av disse prinsippene fjernes på unionsplan, slik at de vedvarende vridningene i det indre marked fjernes. Dette vil også fremme en mer effektiv anvendelse av offentlige midler, gjøre det lettere for SMB-er å oppnå lik adgang til og rettferdig deltaking i tildelingen av konsesjonskontrakter, både på lokalt plan og på unionsplan, og bidra til å oppnå bærekraftige mål for den offentlige politikken.

- 5) I dette direktiv anerkjennes og bekreftes medlemsstatenes og de offentlige myndighetenes rett til å bestemme hvilke forvaltningsmessige virkemidler de mener er mest passende for bygge- og anleggsarbeider og tjenesteyting. Særlig bør dette direktiv ikke på noen måte påvirke medlemsstatenes og de offentlige myndighetenes rett til å utføre bygge- og anleggsarbeider og yte tjenester direkte til offentligheten eller til å utkontraktere dette arbeidet til tredjemann. Medlemsstatene eller de offentlige myndighetene bør fortsatt fritt kunne bestemme og fastsette utformingen av tjenestene som skal ytes, herunder eventuelle vilkår for kvalitet eller pris på tjenestene, i samsvar med unionsretten, for å oppnå målene for den offentlige politikken.
- 6) Det bør bemerkes at medlemsstatene i samsvar med prinsippene i TEUV om likebehandling, ikke-diskriminering, innsyn og fri bevegelighet for personer fritt kan bestemme at tjenesteytingen skal organiseres enten som tjenester av allmenn økonomisk betydning eller som ikke-økonomiske tjenester av allmenn betydning eller som en blanding av disse. Det bør også bemerkes at dette direktiv ikke berører nasjonale, regionale eller lokale myndigheters frihet til i samsvar med unionsretten å definere tjenester av allmenn økonomisk betydning, tjenestenes omfang og egenkapene ved tjenesten som skal ytes, herunder eventuelle vilkår for kvaliteten på tjenesten, for å oppnå målene for den offentlige politikken.

Det bør heller ikke berøre nasjonale, regionale og lokale myndigheters myndighet til å yte, bestille og finansiere tjenester av allmenn økonomisk betydning i samsvar med artikkel 14 i TEUV og protokoll nr. 26 som er vedlagt TEUV og traktaten om Den europeiske union (TEU). Dessuten omhandler ikke dette direktiv finansieringen av tjenester av allmenn økonomisk betydning eller medlemsstatenes støtteordninger, særlig på det sosiale området, i samsvar med Unionens konkurranseregler. Det er hensiktsmessig å presisere at ikke-økonomiske tjenester av allmenn betydning ikke bør omfattes av dette direktivs virkeområde.

- 7) Det bør også bemerkes at dette direktiv ikke bør berøre medlemsstatenes trygdelovgivning. Det bør heller ikke medføre liberalisering av tjenester av allmenn økonomisk betydning som er forbeholdt offentlige eller private foretak, eller privatisering av offentlige foretak som yter tjenester.
- 8) For konsesjoner med eller over en viss verdi er det hensiktsmessig å fastsette en minste grad av samordning av nasjonale framgangsmåter ved tildeling av slike kontrakter på grunnlag av prinsippene i TEUV for å sikre at konsesjonene åpnes for konkurranse og at rettssikkerheten er tilstrekkelig. Disse bestemmelsene om samordning bør ikke gå utover det som er nødvendig for å nå ovennevnte mål og for å sikre en viss grad av fleksibilitet. Medlemsstatene bør ha mulighet til å utfylle og videreutvikle disse bestemmelsene dersom de mener det er hensiktsmessig, særlig for bedre å sikre samsvar med prinsippene som er angitt ovenfor.
- 9) Det bør presiseres at grupper av markedsdeltakere, herunder når de har gått sammen i en form for midlertidig sammenslutning, kan delta i konsesjonstildelinger uten at de må ha en bestemt juridisk form. I den grad det er nødvendig, for eksempel dersom det kreves solidaransvar, kan det stilles krav om en bestemt form dersom slike sammenslutninger tildeles konsesjonen. Det bør også presiseres at offentlige oppdragsgivere eller oppdragsgivere bør kunne fastsette uttrykkelig hvordan grupper av markedsdeltakere skal oppfylle kravene til økonomisk og finansiell evne eller kriteriene for teknisk og faglig dyktighet som kreves av markedsdeltakere som deltar på egen hånd. Dersom konsesjonskontrakten gjennomføres av en gruppe av markedsdeltakere, kan det være nødvendig å fastsette vilkår som den enkelte deltaker ikke pålegges. Slike

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

- vilkår, som bør begrunnes objektivt og være forholdsmessige, kan for eksempel omfatte krav om at det skal utpekes en felles representant eller en hovedpartner i forbindelse med konsesjonstildelingen, eller krav om opplysninger om gruppens sammensetning.
- 10) Der bør også innføres visse bestemmelser om samordning for tildeling av bygge- og anleggs-konsesjoner og tjenestekonsesjoner innenfor energiforsyning, transport og posttjenester, med tanke på at nasjonale myndigheter kan påvirke atferden til foretak innenfor disse sektorene, og med hensyn til at markedene de opererer i er forholdsvis lukket, fordi medlemsstatene har gitt særretter eller eneretter til å levere, stille til rådighet eller drive de nettene som brukes til de aktuelle tjenestene.
- 11) Konsesjoner er gjensidig bebyrdende kontrakter der én eller flere offentlige oppdragsgivere eller oppdragsgivere overdrar utførelsen av bygge- og anleggsarbeider eller yting og forvaltning av tjenester til én eller flere markedsdeltakere. Formålet med slike kontrakter er innkjøp av bygge- og anleggsarbeider eller tjenester gjennom en konsesjon som består av retten til å utnytte bygge- og anleggsarbeidene eller tjenestene, eller av denne retten sammen med en betaling. Slike kontrakter kan, men innebærer ikke nødvendigvis, en overføring av eiendomsretten til de offentlige oppdragsgiverne eller oppdragsgiverne, men de offentlige oppdragsgiverne eller oppdragsgiverne oppnår alltid fordelene ved de aktuelle bygge- og anleggsarbeidene eller tjenestene.
- 12) Ved anvendelsen av dette direktiv bør det presiseres at ren finansiering av virksomhet, særlig gjennom tilskudd, som ofte er knyttet til forpliktelsen til å tilbakebetale de mottatte beløpene dersom de ikke brukes til de tilskittede formålene, ikke omfattes av dette direktivs virkeområde.
- 13) Videre bør ordninger der alle markedsdeltakere som oppfyller visse vilkår, har rett til å utføre en bestemt oppgave uten noen form for utvelging, for eksempel brukervalgs- og tjenestetekupongordninger, ikke anses som konsesjoner, heller ikke selv om de bygger på en juridisk avtale mellom den offentlige myndigheten og markedsdeltakerne. Slike ordninger er vanligvis basert på en beslutning truffet av en offentlig myndighet som fastlegger oversiktlige vilkår som ikke innebærer forskjellsbehandling, for markedsdeltakernes kontinuerlige adgang til å yte særlige tjenester, for eksempel sosialtjenester, slik at kundene får mulighet til å velge mellom slike markedsdeltakere.
- 14) Videre bør visse dokumenter fra medlemsstatene, som godkjenninger eller lisenser, der medlemsstaten eller en offentlig myndighet fastsetter vilkårene for utøvelse av økonomisk virksomhet, herunder et vilkår for å utøve en bestemt form for virksomhet, som normalt gis på anmodning fra markedsdeltakeren og ikke på initiativ fra den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren, og der markedsdeltakeren fritt kan slutte å utføre bygge- og anleggsarbeider eller yte tjenester, ikke anses som konsesjoner. Når det gjelder slike dokumenter fra medlemsstatene, får de særlige bestemmelsene i europaparlaments- og rådsdirektiv 2006/123/EF⁵ anvendelse. I motsetning til disse dokumentene fra medlemsstatene fastsetter konsesjonskontrakter gjensidig bindende forpliktelser der utførelsen av bygge- og anleggsarbeider eller tjenesteyting er omfattet av særlige krav som fastlegges av den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren, og som kan tvangsfullbyrdes.
- 15) Videre bør visse avtaler som gjelder en markedsdeltakers rett til å utnytte visse offentlige områder eller ressurser i henhold til privatrett eller offentlig rett, for eksempel grunn eller offentlig eiendom, særlig innen sektoren for sjøfart, innlandshavner eller lufthavner, der staten eller den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren fastsetter bare alminnelige vilkår for bruken uten å kjøpe inn bestemt arbeid eller bestemte tjenester, ikke anses som konsesjoner i henhold til dette direktiv. Dette er som regel tilfellet for kontrakter om offentlige områder eller grunnleie, som vanligvis inneholder vilkår for leietakerens overtakelse, bruken som eiendommen er tiltenkt, utleierens og leietakerens forpliktelser for vedlikehold av eiendommen, leiekontraktens varighet og utleierens overtakelse av leieobjektet, leien og tilleggskostnader som skal betales av leietakeren.
- 16) Videre bør avtaler som gir framføringsrett som omfatter utnyttning av offentlig fast eiendom til levering eller drift av faste linjer eller nett som er beregnet på å yte en tjeneste til offentligheten, heller ikke anses som konsesjoner i henhold til dette direktiv, i den grad disse avtalene verken pålegger en forsyningsplikt

⁵ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2006/123/EF av 12. desember 2006 om tjenester i det indre marked (EUT L 376 av 27.12.2006, s. 36).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

eller innebærer at en offentlig oppdragsgiver eller en oppdragsgiver anskaffer tjenester til seg selv eller til sluttbrukere.

- 17) Kontrakter som ikke innebærer betaling til entreprenøren, og der entreprenøren mottar vederlag på grunnlag av regulerte tariffer som er beregnet slik at de dekker alle kostnader og investeringer som belastes entreprenøren for å yte denne tjenesten, bør ikke omfattes av dette direktiv.
- 18) Vanskeligheter med å tolke begrepet «konsesjon» og «offentlig kontrakt» har skapt vedvarende rettslig usikkerhet blant de berørte partene og har ført til en lang rekke dommer i Den europeiske unions domstol. Derfor bør definisjonen av konsesjon presiseres, særlig ved å vise til begrepet driftsrisiko. Hovedtrekket ved en konsesjon, retten til å utnytte bygge- og anleggsarbeider eller tjenester, betyr alltid at det overføres en driftsrisiko av økonomisk art til konsesjonsinnehaveren som innebærer en mulighet for at vedkommende ikke tjener inn igjen investeringene og kostnadene til driften av de tildelte bygge- og anleggsarbeidene eller tjenestene under normale driftsforhold, også selv om den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren bærer en del av risikoen. Anvendelsen av særlige regler for tildeling av konsesjoner ville ikke være berettiget dersom den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren kompenserte markedsdeltakeren for mulige tap ved å garantere en inntekt som er minst like høy som markedsdeltakerens investeringer og kostnader i forbindelse med gjennomføringen av kontrakten. Samtidig bør det presiseres at visse ordninger som betales utelukkende av en offentlig oppdragsgiver eller oppdragsgiver, bør anses som konsesjoner dersom inntjeningen av de investeringene som markedsdeltakeren har gjort, og de kostnadene som vedkommende har hatt i forbindelse med utførelsen av bygge- og anleggsarbeidene eller tjenesteytingen, avhenger av den faktiske etterspørselen etter eller tilbudet av tjenesten eller eiendelen.
- 19) Dersom sektorspesifikke regler fjerner risikoen ved å gi konsesjonsinnehaveren garanti for at investeringer og kostnader som påløper i forbindelse med gjennomføringen av kontrakten, utjevner hverandre, bør en slik kontrakt ikke anses som en konsesjon i henhold til dette direktiv. Det faktum at risikoen i utgangspunktet er begrenset, bør ikke forhindre at kontrakten kan anses som en konsesjon.

Det kan for eksempel være tilfellet i sektorer med regulerte tariffer eller når driftsrisikoen er begrenset gjennom avtalefestede ordninger som fastsetter delvis erstatning, herunder erstatning ved eventuell tidlig heving av konsesjonen av årsaker som kan tilskrives den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren, eller på grunn av force majeure.

- 20) En driftsrisiko bør skyldes faktorer som ligger utenfor partenes kontroll. Risiko som er knyttet til dårlig forvaltning, markedsdeltakerens mislighold av kontrakten eller tilfeller av force majeure, er ikke avgjørende for klassifiseringen som konsesjon, ettersom slik risiko finnes i alle kontrakter, uansett om det er en offentlig innkjøpskontrakt eller en konsesjon. Driftsrisiko bør forstås som risikoen for å utsettes for markedets svingninger, som kan omfatte enten en etterspørselsrisiko eller en tilbudsrisiko eller både en etterspørsels- og tilbudsrisiko. Etterspørselsrisiko skal forstås som risikoen ved faktisk etterspørsel etter bygge- og anleggsarbeidene eller tjenestene som kontrakten omfatter. Tilbudsrisiko skal forstås som risikoen ved leveringen av bygge- og anleggsarbeidene eller tjenesteytingen som kontrakten omfatter, særlig risikoen for at tjenestene ikke samsvarer med etterspørselen. Ved vurdering av driftsrisikoen bør det tas hensyn til netto nåverdi av alle konsesjonsinnehaverens investeringer, kostnader og inntekter på en konsekvent og ensartet måte.
- 21) Begrepet «offentligrettslige organer» er behandlet gjentatte ganger i rettspraksis fra Den europeiske unions domstol. En rekke presiseringer er sentrale for å forstå dette begrepet fullt ut. Det bør derfor presiseres at et organ som driver virksomhet på normale markedsvilkår, har som mål å oppnå fortjeneste og bærer tap som oppstår i forbindelse med utøvelsen av virksomheten, ikke bør anses som et «offentligrettslig organ», ettersom allmenhetens behov som det er opprettet for å imøtekomme, eller som det har fått i oppgave å imøtekomme, kan anses å ha en industriell eller forretningsmessig art. Tilsvarende er vilkåret som gjelder opprinnelsen til finansieringen av det aktuelle organet, også behandlet av Domstolen, som har presisert at finansiering av «størstedelen» betyr av mer enn halvparten, og at en slik finansiering kan omfatte betaling fra brukere som pålegges, beregnes og innkreves i samsvar med offentlig rett.
- 22) Begrepene «eneretter» og «særretter» bør defineres ettersom disse begrepene er avgjø-

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

rende for dette direktivs virkeområde og begrepet oppdragsgiver. Det bør presiseres at foretak som verken er oppdragsgivere i henhold til artikkel 7 nr. 1 bokstav a) eller offentlige foretak, er omfattet av bestemmelsene i dette direktiv bare i den grad de utøver en form for virksomhet som dekkes på grunnlag av slike rettigheter. De vil imidlertid ikke anses som oppdragsgivere dersom de har fått slike rettigheter gjennom en framgangsmåte som er basert på objektive kriterier, særlig i henhold til Unionens regelverk, og som er offentliggjort på tilstrekkelig måte. Dette regelverket bør omfatte europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/73/EF⁶, europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/72/EF⁷, europaparlaments- og rådsdirektiv 97/67/EF⁸, europaparlaments- og rådsdirektiv 94/22/EF⁹ og europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1370/2007¹⁰. Det bør også presiseres at denne listen over regelverk ikke er uttømmende, og at enhver form for rettigheter som er gitt gjennom andre framgangsmåter som er basert på objektive kriterier, og som er offentliggjort på tilstrekkelig måte, ikke er relevante for å bestemme hvilke oppdragsgivere som er omfattet av dette direktiv.

- 23) Dette direktiv bør få anvendelse bare på konsesjonskontrakter med en verdi som er lik eller høyere enn en viss nedre grense som bør gjenspeile den tydelige grensekryssende betydningen av konsesjoner for markedsdeltakere i andre medlemsstater enn den offentlige oppdragsgiverens eller oppdragsgiverens medlemsstat. Derfor bør metoden for å beregne den anslåtte verdien av en konsesjon fastsettes og bør være identisk for bygge- og anleggskonsesjoner og tjenestekonsesjoner

ettersom begge kontraktene ofte omfatter elementer av bygge- og anleggsarbeider og tjenesteyting. Beregningen bør vise til konsesjonsinnehaverens samlede omsetning som vederlag for de bygge- og anleggsarbeidene og tjenestene som er omfattet av konsesjonen, som anslått av den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren, eksklusive merverdiavgift, i hele kontraktens løpetid.

- 24) For å sikre en virkelig åpning av markedet og en rimelig balanse i anvendelsen av reglene for tildeling av konsesjoner innenfor vann- og energiforsyning, transport og posttjenester, må foretakene som skal omfattes, identifiseres på en annen måte enn ved å vise til rettslig status. Det bør derfor sikres at prinsippet om likebehandling av oppdragsgivere i offentlig sektor og i privat sektor ikke er truet. Det er også i henhold til artikkel 345 i TEUV nødvendig å sikre at reglene for eiendomsretten i medlemsstatene ikke berøres. Derfor bør særlige og ensartede regler få anvendelse på konsesjoner som tildeles av foretak som utøver en av ovennevnte former for virksomhet, med det formål å utøve denne formen for virksomhet uavhengig av om de er statlige, lokale eller regionale myndigheter, offentligrettslige organer, offentlige foretak eller andre foretak som har særretter eller eneretter. Foretak som i henhold til nasjonal lovgivning er ansvarlige for å yte tjenester knyttet til en av formene for virksomhet som er nevnt i vedlegg II, skal forutsettes å utøve slik virksomhet.
- 25) Det bør presiseres at relevant virksomhet på lufthavnsområdet også omfatter tjenester til passasjerer som bidrar til et velfungerende lufthavnanlegg, og som forventes av en velfungerende moderne lufthavn, for eksempel detaljhandel, serveringstjenester og parkeringsplasser.
- 26) Visse foretak er aktive innenfor produksjon, overføring og distribusjon av både varme og kjøling. Det kan være noe usikkert hvilke regler som får anvendelse på virksomhet som gjelder henholdsvis oppvarming og kjøling. Det bør derfor presiseres at overføring og/eller distribusjon av varme er en form for virksomhet som omfattes av vedlegg II, og at foretak som er aktive i oppvarmingssektoren derfor omfattes av reglene i dette direktiv som får anvendelse på oppdragsgivere, i den grad de anses som slike. På den annen side omfattes foretak som driver virksomhet innenfor kjøling, av reglene i dette direktiv som får anvendelse på offentlige oppdragsgivere, i den grad

⁶ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/73/EF av 13. juli 2009 om felles regler for det indre marked for naturgass og om oppheving av direktiv 2003/55/EF (EUT L 211 av 14.8.2009, s. 94).

⁷ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/72/EF av 13. juli 2009 om felles regler for det indre marked for elektrisk kraft og om oppheving av direktiv 2003/54/EF (EUT L 211 av 14.8.2009, s. 55).

⁸ Europaparlaments- og rådsdirektiv 97/67/EF av 15. desember 1997 om felles regler for utviklingen av et indre marked for posttjenester i Fellesskapet og forbedring av tjenestenes kvalitet (EFT L 15 av 21.1.1998, s. 14).

⁹ Europaparlaments- og rådsdirektiv 94/22/EF av 30. mai 1994 om vilkårene for tildeling og bruk av tillatelser til å drive leting etter og utvinning av hydrokarboner (EFT L 164 av 30.6.1994, s. 3).

¹⁰ Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1370/2007 av 23. oktober 2007 om offentlig persontransport med jernbane og på vei og om oppheving av rådsforordning (EØF) nr. 1191/69 og 1107/70 (EUT L 315 av 3.12.2007, s. 1).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

de anses som slike. Endelig bør det presiseres at konsesjoner som er tildelt med sikte på å gjennomføre kontrakter innenfor både oppvarming og kjøling, bør behandles i henhold til bestemmelsene om kontrakter om utøvelse av flere former for virksomhet, for å bestemme hvilke innkjøpsregler som eventuelt gjelder for tildelingen.

- 27) Før det planlegges å endre dette direktivs virkeområde for kjølingssektoren, bør situasjonen i denne sektoren undersøkes for å innhente tilstrekkelige opplysninger, særlig når det gjelder konkurransesituasjonen, omfanget av innkjøpsvirksomhet på tvers av landegrensene og de berørte partenes synspunkter. Med tanke på at anvendelsen av dette direktiv for sektoren vil kunne ha betydelig virkning i form av at markedet åpnes, bør undersøkelsen foretas i forbindelse med at virkningen av dette direktiv vurderes.
- 28) Det bør presiseres at «forsyning» i nr. 1 og 2 i vedlegg II omfatter produksjon, engrossalg og detaljsalg. Gassproduksjon i form av utvinning er imidlertid omfattet av virkeområdet for nr. 6 i nevnte vedlegg.
- 29) Når det gjelder kombinerte kontrakter, bør gjeldende regler bestemmes ut fra kontraktens hovedformål, dersom de forskjellige delene som utgjør kontraktene, ikke objektivt kan skilles fra hverandre. Det bør derfor presiseres hvordan de offentlige oppdragsgiverne og oppdragsgiverne skal avgjøre hvorvidt de forskjellige delene kan skilles fra hverandre eller ikke. Slik presisering bør bygge på relevant rettspraksis fra Den europeiske unions domstol. Avgjørelse bør treffes fra sak til sak, der den offentlige oppdragsgiverens eller en oppdragsgivers uttrykte eller antatte hensikt om å anse de forskjellige delene som utgjør en kombinert kontrakt som udelelige, ikke bør være tilstrekkelig, men bør underbygges av objektiv dokumentasjon som kan begrunne den og godtgjøre at det er nødvendig å inngå en enkelt kontrakt. Et slikt begrunnet behov for å inngå en enkelt kontrakt kan for eksempel foreligge når det gjelder oppføring av en enkelt bygning, der en del skal brukes direkte av den aktuelle offentlige oppdragsgiveren, og en annen del skal drives på grunnlag av en konsesjon, for eksempel til parkeringsplasser for allmennheten. Det bør presiseres at behovet for å inngå en enkelt kontrakt kan skyldes årsaker av både teknisk og økonomisk art.
- 30) Når det gjelder kombinerte kontrakter som kan deles opp, står de offentlige oppdrags-

giverne og oppdragsgiverne alltid fritt til å tildele separate kontrakter for separate deler av den kombinerte kontrakten, og i slike tilfeller bør de bestemmelsene som gjelder for hver separate del, bestemmes utelukkende med hensyn til egenskapene for den særskilte kontrakten. På den annen side, dersom de offentlige oppdragsgiverne og oppdragsgiverne velger å tildele en kontrakt som inneholder både elementer av en konsesjon og andre elementer, uavhengig av verdi og uavhengig av hvilke rettsordninger disse elementene ellers ville ha vært omfattet av, bør det angis hvilke regler som får anvendelse på slike tilfeller. Det bør fastsettes særlige bestemmelser for kombinerte kontrakter som gjelder forsvars- eller sikkerhetsmessige aspekter, eller visse deler som ikke hører inn under virkeområdet til TEUV.

- 31) Konsesjoner kan tildeles av oppdragsgivere for å oppfylle kravene for flere former for virksomhet, som kan være omfattet av forskjellige rettsordninger. Det bør presiseres at rettsordningen som gjelder for en enkelt konsesjon, som skal dekke flere former for virksomhet, bør omfattes av de reglene som gjelder for virksomheten som konsesjonen hovedsakelig er beregnet på. Avgjørelsen av hvilken form for virksomhet konsesjonen hovedsakelig er beregnet på, kan tas på grunnlag av en analyse av kravene som den særskilte konsesjonen skal oppfylle, og som oppdragsgiveren foretar for å anslå konsesjonens verdi og utarbeide konsesjonsdokumentene. I visse tilfeller kan det være objektivt umulig å fastslå hvilken form for virksomhet konsesjonen hovedsakelig er beregnet på. Det bør angis hvilke regler som gjelder i disse tilfellene.
- 32) I visse tilfeller kan en bestemt offentlig oppdragsgiver eller oppdragsgiver som er en statlig, regional eller lokal myndighet eller et offentligrettslig organ eller en bestemt sammenslutning av disse være den eneste kilden til en bestemt tjeneste, som den har enerett til å yte i henhold til lover og offentliggjorte forskrifter som er forenlige med TEUV. Det bør presiseres at en offentlig oppdragsgiver eller oppdragsgiver som nevnt i denne betraktning eller en sammenslutning av disse i slike situasjoner kan tildele konsesjoner til slike organer uten at dette direktiv anvendes.
- 33) Det er også hensiktsmessig å unnta fra dette direktivs virkeområde visse tjenestekontrakter som tildeles markedsdeltakere på grunnlag av en enerett som denne deltakeren har i hen-

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

hold til nasjonale lover og offentliggjorte forskrifter, og som er tildelt i samsvar med TEUV og unionsrettsakter som fastsetter felles regler for markedsadgang som gjelder for former for virksomhet nevnt i vedlegg II, ettersom en slik enerett gjør det umulig å følge en konkurranseframgangsmåte ved tildelingen. Som et unntak og med forbehold for rettsvirkningene av den allmenne utelukkelsen fra direktivets virkeområde bør konsesjoner som er nevnt i artikkel 10 nr. 1 annet ledd, være omfattet av forpliktelsen til å offentliggjøre en kunngjøring av konsesjonstildeling med sikte på å sikre grunnleggende innsyn, med mindre vilkårene for dette innsynet er fastsatt i sektorregelverket. For å styrke innsynet bør en medlemsstat underrette Kommisjonen dersom den tildeler en markedsdeltaker en enerett til å utøve en av formene for virksomhet som er nevnt i vedlegg II.

- 34) I dette direktiv bør begrepene vesentlige sikkerhetsinteresser, militært utstyr, følsomt utstyr, følsomme bygge- og anleggsarbeider og følsomme tjenester forstås i henhold til europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/81/EF¹¹.
- 35) Dette direktiv bør ikke påvirke medlemsstatenes frihet til i samsvar med unionsretten å velge metoder for å organisere og kontrollere driften av pengespill og veddemål, herunder gjennom tillatelser. Det er hensiktsmessig å unnta fra direktivets virkeområde konsesjoner som gjelder driften av lotterier, og som en medlemsstat har tildelt en markedsdeltaker på grunnlag av en enerett som er gitt gjennom en framgangsmåte uten offentliggjøring i henhold til gjeldende nasjonale lover og offentliggjorte forskrifter i samsvar med TEUV. Denne utelukkelsen begrunnes av at tildelingen av en enerett til en markedsdeltaker gjør det umulig å gjennomføre en konkurranseframgangsmåte, og det er også nødvendig å opprettholde medlemsstatenes mulighet til å regulere pengespillsektoren på nasjonalt plan på grunn av forpliktelsene deres til å beskytte den offentlige orden og samfunnsorden.
- 36) Dette direktiv bør ikke få anvendelse på visse nødmeldingstjenester dersom de utføres av

ideelle organisasjoner eller sammenslutninger, siden slike organisasjoners egenart vil være vanskelig å beholde dersom tjenesteyterne skulle velges etter framgangsmåtene definert i dette direktiv. Dette unntaket bør imidlertid ikke strekke seg ut over det som er strengt nødvendig. Det bør derfor angis uttrykkelig at ambulansetjenester for transport av pasienter ikke bør unntas. I den forbindelse er det videre nødvendig å presisere at CPV-gruppe 601 «Landtransporttjenester» ikke omfatter ambulansetjenester, som finnes i CPV-klasse 8514. Det bør derfor presiseres at tjenester som omfattes av CPV-kode 85143000-3, som består utelukkende av ambulansetjenester for transport av pasienter, bør være underlagt særordningen opprettet for samfunnstjenester og andre særlige tjenester (den «lette ordningen»). Følgelig ville kombinerte konsesjonskontrakter for yting av ambulansetjenester generelt også vært underlagt den lette ordningen dersom verdien av ambulansetjenestene for transport av pasienter var større enn verdien av andre ambulansetjenester.

- 37) Det bør bemerkes at dette direktiv får anvendelse bare på offentlige oppdragsgivere og oppdragsgivere i medlemsstatene. Følgelig er ikke politiske partier, idet de ikke er offentlige oppdragsgivere eller oppdragsgivere, underlagt direktivets bestemmelser. Imidlertid kan politiske partier i enkelte medlemsstater høre inn under begrepet offentligrettslige organer. Imidlertid er visse tjenester (for eksempel produksjon av film og video i propagandaøyemed) så uløselig knyttet til tjenesteyterens politiske syn når de ytes i forbindelse med en valgkamp, at tjenesteyterne normalt velges ut på en måte som ikke kan reguleres av konsesjonsregler. Endelig bør det bemerkes at vedtektene til og finansieringen av europeiske politiske partier og europeiske politiske stiftelser er underlagt andre regler enn reglene fastsatt i dette direktiv.
- 38) Mange oppdragsgivere er organisert som en økonomisk gruppe som kan omfatte en rekke selvstendige foretak, og ofte har hvert av disse foretakene en spesialisert rolle innenfor den økonomiske gruppen. Det er derfor hensiktsmessig å unnta visse tjenestekonsesjoner og bygge- og anleggskonsesjoner som tildeles et tilknyttet foretak som har som hovedvirksomhet å levere slike tjenester eller bygge- og anleggsarbeider til gruppen som foretaket inngår i, istedenfor å markedsføre dem. Det er også hensiktsmessig å unnta visse tjeneste-

¹¹ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/81/EF av 13. juli 2009 om samordning av framgangsmåtene ved oppdragsgiveres eller offentlige oppdragsgiveres tildeling av visse bygge- og anleggskontrakter, varekontrakter og tjenestekontrakter på forsvars- og sikkerhetsområdet og om endring av direktiv 2004/17/EF og 2004/18/EF (EUT L 216 av 20.8.2009, s. 76).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

konsesjoner og bygge- og anleggskonsesjoner som en oppdragsgiver har tildelt et fellesforetak som består av flere oppdragsgivere med det formål å utøve virksomhet som er omfattet av dette direktiv, og som dette foretaket inngår i. Det bør imidlertid også sikres at denne utelukkelsen ikke fører til konkurransevridning til fordel for foretakene eller fellesforetakene som er tilknyttet oppdragsgiverne. Det bør fastsettes passende regler, særlig for hvor stor del av omsetningen som foretakene kan skaffe fra markedet, slik at de når denne grensen er nådd, mister muligheten til å få tildelt konsesjoner uten utlysning av konkurranse, samt for sammensetningen av fellesforetak og stabiliteten i forbindelsene mellom disse fellesforetakene og oppdragsgiverne som de består av.

- 39) Foretak bør anses som tilknyttede dersom det foreligger en direkte eller indirekte dominerende innflytelse mellom oppdragsgiveren og det berørte foretaket, eller dersom et annet foretak utøver dominerende innflytelse over begge. I denne sammenhengen bør privat deltagelse i seg selv ikke være relevant. Det bør være så enkelt som mulig å kontrollere om et foretak er tilknyttet en bestemt oppdragsgiver. Med tanke på at det allerede må ha blitt kontrollert om det foreligger en slik direkte eller indirekte dominerende innflytelse for å avgjøre om de berørte foretakene og oppdragsgivernes årsregnskap skal være konsolidert, bør foretak derfor anses som tilknyttede dersom årsregnskapene deres er konsolidert. I visse tilfeller får imidlertid Unionens regler for konsoliderte regnskaper ikke anvendelse, for eksempel som følge av de berørte foretakenes størrelse eller fordi visse vilkår som gjelder juridisk form, ikke er oppfylt. I slike tilfeller, der europaparlaments- og rådsdirektiv 2013/34/EU¹² ikke får anvendelse, vil det være nødvendig å undersøke om det foreligger en direkte eller indirekte dominerende innflytelse, idet det tas hensyn til eierskap, finansiell deltagelse eller reglene for disse foretakene.
- 40) Konsesjoner i vannsektoren er ofte omfattet av komplekse særordninger som krever at det tas særlige hensyn med tanke på hvor viktig vann er som et offentlig gode av grunnleggende

verdi for alle unionsborgere. Særtrekkene ved disse ordningene er årsak til utelukkelsene i vannsektoren fra dette direktivs virkeområde. Utelukkelsene omfatter bygge- og anleggskonsesjoner og tjenestekonsesjoner for levering eller drift av faste nett beregnet på å yte en tjeneste til offentligheten i forbindelse med produksjon, transport eller distribusjon av drikkevann eller forsyning av drikkevann til slike nett. Konsesjoner for tømning eller rensing av kloakk og for vannbyggingsprosjekter, vannning eller drenering (forutsatt at vannmengden som skal brukes til forsyning av drikkevann utgjør mer enn 20 % av den samlede mengden vann som gjøres tilgjengelig gjennom slike prosjekter eller av vannings- eller dreneringsanlegg) bør også unntas i den grad de er tilknyttet en unntatt form for virksomhet.

- 41) Dette direktiv bør ikke få anvendelse på konsesjoner som oppdragsgiverne har tildelt med det formål å utøve en form for virksomhet som nevnt i vedlegg II, dersom virksomheten i medlemsstaten der den utøves, er direkte konkurranseutsatt i markeder som det er fri adgang til, som fastlagt etter en framgangsmåte som er fastsatt for dette formål i europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/25/EU¹³. Det er derfor hensiktsmessig å beholde framgangsmåten som får anvendelse på alle sektorer eller deler av sektorene som er omfattet av dette direktiv, og som gjør det mulig å ta hensyn til virkningene av en nåværende eller framtidig åpning for konkurranse. En slik framgangsmåte bør gi rettssikkerhet for de berørte foretakene samt en egnet beslutningsprosess som gjør det mulig på kort tid å sikre en ensartet anvendelse av unionsretten på dette området. Av hensyn til rettssikkerheten bør det presiseres at alle beslutninger som treffes før dette direktiv trer i kraft på grunnlag av artikkel 30 i europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/17/EF¹⁴, fortsatt får anvendelse.
- 42) Dette direktiv er rettet til medlemsstatene og får ikke anvendelse på tildeling av konsesjoner foretatt av internasjonale organisasjoner på egne vegne og for egen regning. Det er imidlertid nødvendig å presisere i hvilken grad

¹² Europaparlaments- og rådsdirektiv 2013/34/EU av 26. juni 2013 om årsregnskaper, konsernregnskaper og tilhørende rapporter for visse typer foretak, om endring av europaparlaments- og rådsdirektiv 2006/43/EF og om oppheving av rådsdirektiv 78/660/EØF og 83/349/EØF (EUT L 182 av 29.6.2013, s. 19).

¹³ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/25/EU av 26. februar 2014 om innkjøp foretatt av enheter som driver virksomhet innenfor vann- og energiforsyning, transport og posttjenester (EUT L 243 av 28.3.2014, s. 243).

¹⁴ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/17/EF av 31. mars 2004 om samordning av framgangsmåtene ved tildeling av kontrakter innenfor vann- og energiforsyning, transport og posttjenester (EUT L 134 av 30.4.2004, s. 1).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

- dette direktiv bør få anvendelse på konsesjonstildeling som er underlagt særlige internasjonale regler.
- 43) Ved medietjenesteleverandørers tildeling av konsesjoner for visse audiovisuelle tjenester og radiotjenester bør det tas hensyn til aspekter av kulturell eller sosial betydning som gjør at det ikke bør anvendes regler for konsesjonstildeling. Det bør derfor gjøres et unntak for kontrakter om tjenestekonsesjoner, tildelt av medietjenesteleverandørene selv, for innkjøp, utvikling, produksjon eller samproduksjon av programmer som er klare til bruk samt andre forberedende tjenester, for eksempel slike som er knyttet til manuskripter eller kunstnerisk framføring som er nødvendig for å gjennomføre programmet. Det bør også presiseres at unntaket bør få samme anvendelse på kringkastingstjenester og bestillingstjenester (ikke-lineære tjenester). Dette unntaket bør imidlertid ikke få anvendelse på levering av teknisk utstyr som er nødvendig for produksjon, samproduksjon og kringkasting av slike programmer.
- 44) Dette direktiv berører ikke medlemsstatenes kompetanse til å finansiere allmennkringkasting i den grad slik finansiering tildeles allmennkringkastere slik at de kan oppfylle allmennkringkastingsoppgaven som er pålagt dem, definert og organisert av hver enkelt medlemsstat i samsvar med protokoll nr. 29 om offentlig kringkasting i medlemsstatene, som er vedlagt TEUV og TEU.
- 45) Det er betydelig rettslig usikkerhet med hensyn til i hvor stor grad kontrakter inngått mellom offentlige foretak bør omfattes av regler for konsesjoner. Relevant rettspraksis i Den europeiske unions domstol tolkes forskjellig i de forskjellige medlemsstatene og også hos de forskjellige offentlige oppdragsgiverne eller oppdragsgiverne. Det bør derfor presiseres i hvilke tilfeller reglene fastsatt i dette direktiv ikke får anvendelse på kontrakter inngått innenfor offentlig sektor. Prinsippene angitt i relevant rettspraksis fra Den europeiske unions domstol, bør være retningsgivende for slik presisering. Det faktum at begge avtaleparter selv er offentlige myndigheter, utelukker ikke i seg selv at reglene fastsatt i dette direktiv får anvendelse. Imidlertid bør ikke anvendelsen av reglene fastsatt i dette direktiv innskrenke offentlige myndigheters frihet til å utføre de offentlige tjenestene de er pålagt ved å bruke sine egne ressurser, som omfatter muligheten til å samarbeide med andre offentlige myndigheter. Det bør sikres at unntak for offentlig-offentlig samarbeid ikke medfører en konkurransevridning med hensyn til private markedsdeltakere i den grad at det gir en privat tjenesteyter en fordelaktig posisjon i forhold til sine konkurrenter.
- 46) Konsesjoner som er tildelt kontrollerte juridiske personer, bør ikke omfattes av anvendelsen av framgangsmåtene fastsatt ved dette direktiv, dersom den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren som nevnt i artikkel 7 nr. 1 bokstav a) utøver en kontroll over den aktuelle juridiske personen som tilsvarende den kontrollen som den utøver over sine egne avdelinger, forutsatt at den kontrollerte juridiske personen utfører mer enn 80 % av sin virksomhet gjennom utførelsen av oppgaver vedkommende er gitt av den kontrollerende offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren eller av andre juridiske personer som kontrolleres av denne offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren, uavhengig av hvem som er mottaker av kontraktsytelsen. Unntaket bør ikke utvides til å omfatte situasjoner der en privat markedsdeltaker har en direkte interesse i den kontrollerte juridiske personens kapital, siden tildeling under slike omstendigheter av en konsesjon uten en konkurranseframgangsmåte ville gi den private markedsdeltakeren med en kapitalinteresse i den kontrollerte juridiske personen utilbørlige konkurransefortrinn i forhold til konkurrentene. I lys av særtrekkene til offentlige organer med obligatorisk medlemskap, for eksempel organisasjoner med ansvar for styringen eller utøvelsen av visse offentlige tjenester, bør dette imidlertid ikke få anvendelse i tilfeller der interessen fra bestemte private markedsdeltakere i kapitalen til den kontrollerte juridiske personen gjøres obligatorisk ved nasjonal lovgivning i samsvar med traktatene, forutsatt at slik kapitalinteresse er ikke-kontrollerende og ikke-blokkerende og ikke gir en avgjørende innflytelse på den kontrollerte juridiske personens beslutninger. Det bør videre presiseres at den avgjørende faktoren bare består i den direkte private kapitalinteressen i den kontrollerte juridiske personen.
- Derfor, dersom det foreligger privat kapitalinteresse i den eller de kontrollerende offentlige oppdragsgiverne eller oppdragsgiverne, utelukker ikke dette tildeling av offentlige kontrakter til den kontrollerte juridiske personen uten at framgangsmåtene fastsatt i dette direktiv får anvendelse, siden slike kapitalinteresser

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

ikke påvirker konkurransen mellom private markedsdeltakere negativt. Det bør også presiseres at offentlige oppdragsgivere eller oppdragsgivere som offentligrettslige organer, som kan ha privat kapitalinteresse, bør være i stand til å utnytte unntaket for horisontalt samarbeid. Dersom alle andre vilkår i forbindelse med horisontalt samarbeid er oppfylt, bør følgende unntaket for horisontalt samarbeid utvides til å omfatte slike offentlige oppdragsgivere eller oppdragsgivere, dersom kontrakten inngås utelukkende mellom offentlige oppdragsgivere eller oppdragsgivere.

- 47) Offentlige oppdragsgivere eller oppdragsgivere som nevnt i artikkel 7 nr. 1 bokstav a) bør kunne velge å yte sine offentlige tjenester felles gjennom samarbeid, uten å være forpliktet til å bruke noen bestemt juridisk form. Slikt samarbeid kan omfatte alle typer virksomhet knyttet til utøvelsen av tjenesteyting og ansvar som de deltakende myndigheter er tildelt eller har påtatt seg, for eksempel lokale eller regionale myndigheters obligatoriske eller frivillige oppgaver eller tjenesteyting som i henhold til offentlig rett er pålagt bestemte organer. Tjenestene som ytes av de forskjellige deltakende myndighetene eller enhetene trenger ikke nødvendigvis å være identiske, de kan også være utfyllende. Kontrakter om felles offentlig tjenesteyting bør ikke være omfattet av dette direktiv, forutsatt at de inngås utelukkende mellom offentlige oppdragsgivere eller oppdragsgivere, at gjennomføringen av dette samarbeidet utelukkende er underlagt hensyn av allmenn betydning, og at ingen privat tjenesteyter gis en fordelaktig posisjon i forhold til sine konkurrenter.

For å kunne oppfylle disse vilkårene bør samarbeidet baseres på en samarbeidsmetode. Et slikt samarbeid krever ikke at alle deltakende myndigheter påtar seg utførelsen av kontraktsmessige hovedforpliktelser, forutsatt at det foreligger forpliktelser om å bidra til felles gjennomføring av den aktuelle offentlige tjenesteytingen. Dessuten bør gjennomføringen av samarbeidet, herunder eventuelle økonomiske overføringer mellom de deltakende offentlige oppdragsgiverne, utelukkende være underlagt hensyn av allmenn betydning.

- 48) Det foreligger visse tilfeller der et rettssubjekt, i henhold til de relevante bestemmelsene i nasjonal lovgivning, fungerer som et instrument eller en teknisk instans for bestemte offentlige oppdragsgivere eller oppdragsgivere, er forpliktet til å utføre alle ordrer det

er gitt av disse offentlige oppdragsgiverne eller oppdragsgiverne, og ikke har noen innflytelse på vederlaget for ytelsen. Et slikt rent administrativt forhold bør ikke omfattes av framgangsmåtene for tildeling av konsesjoner, i lys av at det ikke ligger noen kontrakt til grunn for forholdet.

- 49) Det bør presiseres at begrepet «markedsdeltakere» bør tolkes i bred forstand slik at det omfatter personer og/eller enheter som tilbyr seg å utføre arbeider, levere produkter eller yte tjenester på markedet, uavhengig av hvilken juridisk form de har valgt å drive sin virksomhet innenfor. Derfor bør selskaper, filialer, datterselskaper, partnerskap, samvirkeforetak, allmennaksjeselskaper, universiteter, det være seg offentlige eller private, og andre former for enheter alle høre inn under begrepet markedsdeltaker, uavhengig av om de er «juridiske personer» i enhver sammenheng eller ikke.
- 50) For å sikre tilstrekkelig offentliggjøring av bygge- og anleggskonsesjoner og tjenestekonsesjoner med eller over en viss nedre grense som tildeles av oppdragsgivere og av offentlige oppdragsgivere, bør det være obligatorisk å offentliggjøre en konsesjonskunngjøring i *Den europeiske unions tidende* før konsesjonene tildeles.
- 51) I lys av den negative innvirkningen på konkurransen bør tildeling av konsesjoner uten forhåndskunngjøring brukes bare i svært ekstraordinære tilfeller. Dette unntaket bør begrenses til tilfeller der det fra begynnelsen av er klart at kunngjøring ikke vil utløse mer konkurranse, særlig fordi det objektivt sett bare er én markedsdeltaker som kan gjennomføre konsesjonen. En situasjon der det er umulig å tildele konsesjonen til en annen markedsdeltaker, bør ikke være skapt av den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren selv med tanke på den framtidige framgangsmåten ved tildeling. Videre bør det vurderes grundig om det finnes passende alternativer.
- 52) En konsesjons varighet bør begrenses for å unngå utestenging fra markedet og konkurransebegrensning. Dessuten vil konsesjoner av svært lang varighet kunne føre til utestenging fra markedet og kan dermed hindre fri bevegelse for tjenester og etableringsadgang. En slik varighet kan imidlertid være berettiget dersom den er absolutt nødvendig for å gi konsesjonsinnehaveren mulighet til å tjene inn igjen investeringene som planlegges for å gjennomføre konsesjonen, samt for å oppnå avkastning på den investerte kapitalen.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

For konsesjoner som varer lenger enn fem år, bør derfor varigheten begrenses til den tiden det er rimelig å forvente at konsesjonsinnehaveren trenger for å tjene inn igjen investeringene som er gjort i driften av bygge- og anleggsarbeidene eller tjenestene samt få en avkastning på den investerte kapitalen under normale driftsforhold, idet det tas hensyn til særskilte mål i kontrakten som konsesjonsinnehaveren har påtatt seg å oppfylle, for eksempel krav til pris og kvalitet for brukerne. Den anslåtte verdien bør være gyldig på tidspunktet for konsesjonstildelingen. Den bør kunne omfatte førsteinvesteringer og ytterligere investeringer som anses som nødvendige for å drive konsesjonen, særlig utgifter til infrastruktur, opphavsrett, patenter, utstyr, logistikk, leie, opplæring av personale og anskaffelseskostnader. Konsesjonens lengste varighet bør angis i konsesjonsdokumentene med mindre varighet brukes som et kriterium for tildeling av kontrakten. Offentlige oppdragsgivere og oppdragsgivere bør alltid kunne tildele en konsesjon for et kortere tidsrom enn tiden som er nødvendig for å tjene inn igjen investeringene, forutsatt at den tilknyttede erstatningen ikke fjerner driftsrisikoen.

- 53) Bare de tjenestene som har en begrenset dimensjon på tvers av landegrensene, for eksempel visse sosialtjenester, helsetjenester eller undervisningstjenester, bør unntas fra direktivets fulle anvendelse. Disse tjenestene ytes i en bestemt sammenheng som varierer sterkt mellom medlemsstatene på grunn av forskjellige kulturelle tradisjoner. Det bør derfor opprettes en særlig ordning for konsesjoner for disse tjenestene, som tar hensyn til det faktum at de først nylig er regulert. En forpliktelse til å offentliggjøre en veiledende kunngjøring og en kunngjøring av tildeling av en konsesjon med en verdi som er lik eller større enn den nedre grensen som er fastsatt i dette direktiv, er en egnet metode for å gi mulige anbydere opplysninger om forretningsmuligheter samt gi alle berørte parter opplysninger om antallet og typen kontrakter som tildeles. Videre bør medlemsstatene innføre egnede tiltak når det gjelder tildeling av konsesjonskontrakter for disse tjenestene, med sikte på å sikre samsvar med prinsippene om innsyn og likebehandling av markedsdeltakere samt gi offentlige oppdragsgivere og oppdragsgivere mulighet til å ta hensyn til de berørte tjenestenes særtrekk. Medlemsstatene bør sikre at offentlige oppdragsgivere og oppdragsgivere
- har mulighet til å ta hensyn til behovet for å sikre nyskaping og, i samsvar med artikkel 14 i TEUV og protokoll nr. 26, et høyt nivå med hensyn til kvalitet, sikkerhet og overkommelige priser, likebehandling og fremme av universell utforming og av brukernes rettigheter.
- 54) Gitt betydningen av den kulturelle sammenhengen og følsomheten i disse tjenestene, bør medlemsstatene gis vidt skjønn til å organisere valget av tjenesteytere på den måten de anser som mest hensiktsmessig. Dette direktiv er ikke til hinder for at medlemsstatene kan anvende bestemte kvalitetskriterier ved valg av tjenesteytere, for eksempel kriteriene angitt i det frivillige europeiske rammeverket for kvalitet i sosialtjenester (European Quality Framework for Social Services) fra Komiteen for sosial trygghet. Medlemsstatene og/eller offentlige myndigheter står fortsatt fritt til å yte slike tjenester selv, eller til å organisere sosialtjenester på en måte som ikke medfører at det inngås offentlige konsesjonskontrakter, for eksempel gjennom utelukkende å finansiere slike tjenester, eller ved å utstede lisenser eller tillatelser til alle markedsdeltakere som oppfyller vilkårene som på forhånd er fastsatt av den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren, uten noen grenser eller kvoter, forutsatt at slike systemer sikrer tilstrekkelig annonsering og overholder prinsippene om innsyn og likebehandling.
- 55) Med sikte på en hensiktsmessig integrering av miljømessige, sosiale og arbeidsmarkedsmessige krav i framgangsmåtene ved tildeling av konsesjoner, er det særlig viktig at medlemsstatene og de offentlige oppdragsgiverne eller oppdragsgiverne treffer relevante tiltak for å sikre overholdelse av miljø-, sosial- og arbeidsrettslige forpliktelser som gjelder de stedene der bygge- og anleggsarbeidene utføres eller tjenesteytingen foregår, og som er resultatet av lover og forskrifter både nasjonalt og på unionsplan samt kollektive avtaler, forutsatt at disse reglene og anvendelsen av dem er i samsvar med unionsretten. Likeledes bør forpliktelser som ligger i internasjonale avtaler som er ratifisert av alle medlemsstatene og oppført i dette direktiv, få anvendelse under gjennomføringen av konsesjonen. Dette bør imidlertid ikke på noen måte hindre anvendelse av arbeids- og ansettelsesvilkår som er mer gunstige for arbeidstakerne. De relevante tiltakene bør anvendes i samsvar med de grunnleggende prinsippene i unionsretten, særlig med sikte på å sikre likebehandling.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

Slike relevante tiltak bør anvendes i samsvar med europaparlaments- og rådsdirektiv 96/71/EF¹⁵ og på en måte som sikrer likebehandling og ikke forskjellsbehandler, verken direkte eller indirekte, markedsdeltakere og arbeidstakere fra andre medlemsstater.

- 56) Tjenestene bør anses for å være ytt på det stedet der de egentlige ytelsene utføres. Når tjenestene ytes på avstand, for eksempel tjenesteyting ved telefonsalg- eller tjenester, bør disse tjenestene anses for å være ytt på det stedet der de utføres, uansett hvilke steder og medlemsstater som tjenesteytingen er rettet mot.
- 57) De relevante forpliktelsene kan gjenspeiles i konsesjonsvilkårene. Det bør også være mulig i konsesjoner å ta med klausuler som sikrer at kollektive avtaler i samsvar med unionsretten overholdes. Manglende samsvar med de relevante forpliktelsene kan anses som en alvorlig forsømmelse fra den aktuelle markedsdeltakerens side, og kan medføre at markedsdeltakeren utelukkes fra framgangsmåten ved tildeling av en konsesjon.
- 58) Kontroll med overholdelse av miljø-, sosial- og arbeidsrettslige bestemmelser bør foretas på de relevante trinnene i framgangsmåten ved tildeling av konsesjoner, ved anvendelse av de allmenne prinsippene for valg av deltakere og tildeling av kontrakter og ved anvendelse av utelukkelseskriterier.
- 59) Ingen bestemmelse i dette direktiv er til hinder for å pålegge eller gjennomføre tiltak som er nødvendige for å beskytte offentlig orden, offentlig moral, offentlig sikkerhet, helse, menneskers og dyrs liv, plantehelse eller andre miljøtiltak, særlig med sikte på en bærekraftig utvikling, forutsatt at disse tiltakene er i samsvar med TEUV.
- 60) For å sikre fortroligheten under framgangsmåten bør offentlige oppdragsgivere og oppdragsgivere samt markedsdeltakere ikke avsløre opplysninger som er betegnet som fortrolige. Dersom denne forpliktelsen ikke overholdes, bør det utløse passende sanksjoner i den grad slike er fastsatt i medlemsstatenes sivilrettslige eller forvaltningsrettslige bestemmelser.
- 61) Med sikte på å bekjempe bedrageri, særbehandling og korrupsjon og forhindre interessekonflikter bør medlemsstatene treffe egnede tiltak for å sikre innsyn i framgangsmåten ved

tildeling og likebehandling av alle kandidater og anbydere. Slike tiltak bør særlig være rettet mot å fjerne interessekonflikter og andre alvorlige uregelmessigheter.

- 62) For å gi alle interesserte markedsdeltakere mulighet til å inngi søknader og anbud bør offentlige oppdragsgivere og oppdragsgivere være forpliktet til å overholde en minstefrist for mottak av slike søknader og anbud.
- 63) Valget av forholdsmessige og rettferdige utvelgingskriterier som ikke innebærer forskjellsbehandling, og anvendelsen av disse på markedsdeltakerne er avgjørende for at markedsdeltakerne kan få faktisk adgang til de økonomiske mulighetene i forbindelse med konsesjoner. Særlig kan muligheten for en kandidat til å stole på kapasiteten til andre enheter være avgjørende for at SMB-er skal kunne delta. Det er derfor hensiktsmessig å fastsette at utvelgingskriteriene utelukkende bør gjelde markedsdeltakernes faglige og tekniske dyktighet og finansielle og økonomiske evne og være knyttet til kontraktens gjenstand, bør offentliggjøres i kunngjøringen av konsesjonen, og unntatt i ekstraordinære tilfeller ikke kan utelukke en markedsdeltaker fra å utnytte andre enheters kapasitet, uavhengig av hvordan deltakeren rettslig sett er tilknyttet disse enhetene, dersom sistnevnte dokumenter overfor den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren at den vil ha nødvendige ressurser til rådighet.
- 64) Med sikte på bedre integrasjon av samfunnsmessige og miljømessige hensyn i framgangsmåtene ved tildeling av konsesjoner, bør dessuten offentlige oppdragsgivere eller oppdragsgivere kunne bruke tildelingskriterier eller vilkår for gjennomføring av konsesjoner for de bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene som skal leveres i henhold til konsesjonskontrakten, med hensyn til alle aspekter og på ethvert stadium i deres livssyklus, fra utvinning av råstoffer til produktet til sluttbehandling av produktet, herunder faktorer som inngår i den spesifikke prosessen med produksjon av, levering av eller handel med disse bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene, eller en spesifikk prosess på et senere stadium i deres livssyklus, også dersom slike faktorer ikke utgjør noen del av deres materielle innhold. Kriterier og vilkår for en slik produksjons- eller leveringsprosess er for eksempel at de tjenestene som er omfattet av konsesjonen, ytes ved hjelp av energieffektive maskiner. I samsvar med rettspraksis i Den

¹⁵ Europaparlaments- og rådsdirektiv 96/71/EF av 16. desember 1996 om utsending av arbeidstakere i forbindelse med tjenesteyting (EFT L 18 av 21.1.1997, s. 1).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

europæiske unions domstol omfatter dette også tildelingskriterier eller vilkår for gjennomføringen av konsesjoner knyttet til levering eller bruk av fair trade-merkede produkter i løpet av gjennomføringen av konsesjonen som skal tildeles. Kriterier og vilkår som gjelder handel og dens vilkår, kan for eksempel innebære krav om at det skal betales en minstepris og en prisgevinst til underleverandørene. Vilkår for gjennomføring av konsesjoner som gjelder miljøhensyn, kan for eksempel omfatte krav til minst mulig avfall og ressurs-effektivitet.

- 65) Tildelingskriterier eller vilkår for gjennomføring av konsesjoner som gjelder samfunnsmessige sider ved produksjonsprosessen, bør anvendes i samsvar med direktiv 96/71/EF, slik det er fortolket av Den europeiske unions domstol, og bør ikke velges eller anvendes på en måte som direkte eller indirekte forskjellsbehandler markedsdeltakere fra andre medlemsstater eller fra tredjestater som er parter i WTO-avtalen om offentlige innkjøp («GPA») eller frihandelsavtaler som Unionen er part i. Derfor bør kravene til grunnleggende arbeidsvilkår fastsatt i direktiv 96/71/EF, for eksempel minstelønn, fortsatt være på det nivået som er fastsatt i nasjonal lovgivning eller ved kollektive avtaler som er gjennomført i samsvar med unionsretten innenfor rammen av nevnte direktiv. Vilkår for gjennomføring av konsesjoner kan også ha til hensikt å være til gunst for gjennomføringen av tiltak som fremmer likestilling mellom kvinner og menn i arbeidslivet, økt deltaking av kvinner på arbeidsmarkedet, balanse mellom arbeid og privatliv, vern av miljøet og dyrs velferd, og å sikre at de grunnleggende bestemmelsene i Den internasjonale arbeidsorganisasjon (ILO) overholdes, samt å rekruttere flere vanskeligstilte personer enn det som kreves i henhold til nasjonal lovgivning.
- 66) Tiltak med sikte på vern av helsen til personale som deltar i gjennomføringen av konsesjonen, fremming av sosial integrasjon av vanskeligstilte personer eller medlemmer fra sårbare grupper blant de personene som har fått i oppdrag å gjennomføre konsesjonen, eller opplæring i de kvalifikasjonene som kreves til den aktuelle konsesjonen, kan også være underlagt tildelingskriterier eller vilkår for gjennomføring av konsesjoner, forutsatt at de er knyttet til de bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene som skal leveres i henhold til konsesjonen. Slike kriterier eller vilkår kan for

eksempel blant annet vise til sysselsetting av personer som har vært jobbsøkere i lang tid, eller gjennomføring av opplæringstiltak for arbeidsløse eller ungdom i løpet av gjennomføringen av den konsesjonen som skal tildeles. I tekniske spesifikasjoner kan offentlige oppdragsgivere angi slike samfunnsmessige krav som direkte kjennetegner det aktuelle produktet eller den aktuelle tjenesten, for eksempel tilgjengelighet for funksjonshemmede eller universell utforming.

- 67) Det er nødvendig at de tekniske kravene og funksjonskravene som utarbeides av offentlige oppdragsgivere og oppdragsgivere, gir mulighet for å åpne konsesjonstildelingen for konkurranse. Disse kravene bør definere de egenskapene som kreves av bygge- og anleggsarbeider og/eller tjenester som omfattes av konsesjonen, og de kan gjelde den særskilte produksjonsprosessen eller leveringen av de forespurte bygge- og anleggsarbeidene eller tjenestene, forutsatt at de er knyttet til konsesjonens gjenstand og står i forhold til konsesjonens verdier og mål. Den særskilte produksjonsprosessen kan omfatte krav som gjelder tilgjengelighet for funksjonshemmede, eller krav til miljøprestasjoner. Disse tekniske kravene og funksjonskravene bør inngå i konsesjonsdokumentene og bør følge prinsippene om likebehandling og innsyn. De bør utformes slik at kunstig begrensning av konkurranse unngås, særlig gjennom krav som begunstiger en bestemt markedsdeltaker ved å gjenspeile viktige egenskaper ved varene, tjenestene eller bygge- og anleggsarbeidene som vedkommende markedsdeltaker normalt tilbyr. I alle tilfeller bør offentlige oppdragsgivere og oppdragsgivere vurdere anbud som omfatter bygge- og anleggsarbeider og/eller tjenester, herunder varer i forbindelse med slike bygge- og anleggsarbeider og tjenester, og som på samme måte er i samsvar med egenskapene som kreves.
- 68) Konsesjoner er vanligvis langsiktige, komplekse ordninger der konsesjonsinnehavere påtar seg ansvar og risiko som tradisjonelt bæres av offentlige oppdragsgivere og oppdragsgivere og normalt ligger innenfor deres ansvarsområde. Forutsatt at dette direktiv og prinsippene om innsyn og likebehandling overholdes bør derfor offentlige oppdragsgivere og oppdragsgivere gis betydelig fleksibilitet til å definere og organisere framgangsmåten ved valg av konsesjonsinnehaver. For å sikre likebehandling og innsyn gjennom hele

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

tildelingsprosessen bør det imidlertid fastsettes grunnleggende garantier for tildelingsprosessen, herunder opplysninger om konsesjonens art og omfang, begrensning av antallet kandidater, formidling av opplysninger til kandidater og anbydere og tilgang til relevante dokumenter. Det er også nødvendig å fastsette at de opprinnelige vilkårene i kunngjøringen av konsesjonen ikke bør fravikes, for å hindre urimelig behandling av mulige kandidater.

- 69) Konsesjoner bør ikke tildeles markedsdeltakere som har deltatt i en kriminell organisasjon, eller som er kjent skyldig i korrupsjon, bedrageri til skade for Unionens økonomiske interesser, terrorhandlinger, hvitvasking av penger, finansiering av terrorisme eller menneskehandel. Medlemsstatene bør imidlertid kunne gi unntak fra disse obligatoriske utelukkelsene i ekstraordinære tilfeller der overgripende krav av allmenn betydning gjør en kontraktstildeling absolutt nødvendig. Manglende betaling av skatter og trygde- og pensjonspremier bør også medføre sanksjoner i form av obligatorisk utelukkelse på unionsplan.
- 70) Offentlige oppdragsgivere og oppdragsgivere bør videre gis mulighet til å utelukke markedsdeltakere som har vist seg å være upålitelige, for eksempel på grunn av alvorlige eller gjentatte brudd på miljøforpliktelser, herunder regler for tilgjengelighet for funksjonshemmede eller andre former for alvorlig yrkesmessig forsømmelse, for eksempel brudd på konkurransereglene eller immaterialrettigheter. Det bør presiseres at alvorlig yrkesmessig forsømmelse kan stille spørsmålstegn ved en markedsdeltakers integritet, og dermed gjøre markedsdeltakeren uegnet til å bli tildelt en konsesjon, uavhengig av hvorvidt markedsdeltakeren ellers ville ha teknisk eller økonomisk kapasitet til å gjennomføre kontrakten. Med tanke på at den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren vil være ansvarlig for følgene av mulige feilaktige beslutninger, bør offentlige oppdragsgivere og oppdragsgivere også stå fritt til å vurdere om det har foregått alvorlig yrkesmessig forsømmelse, dersom de før en endelig og bindende beslutning angående forekomst av obligatoriske utelukkelsesgrunner er tatt, på hensiktsmessig måte kan demonstrere at en markedsdeltaker har brutt sine forpliktelser, herunder forpliktelser vedrørende betaling av skatter eller trygde- og pensjonspremier, med mindre annet er fastsatt i nasjonal lovgivning. Offentlige oppdragsgivere og oppdragsgivere bør også kunne ute-

lukke kandidater eller anbydere hvis gjennomføring av tidligere konsesjoner eller andre kontrakter med offentlige oppdragsgivere eller oppdragsgivere har vist store mangler med hensyn til grunnleggende krav, for eksempel manglende ytelse eller gjennomføring eller betydelige mangler ved det produktet eller den tjenesten som leveres, noe som gjør dem uegnet for det tiltenkte formålet, eller upassende atferd som reiser alvorlig tvil om markedsdeltakerens pålitelighet. I nasjonal lovgivning bør det fastsettes en lengste varighet for slik utelukkelse.

- 71) Det bør imidlertid gis rom for muligheten til at markedsdeltakere kan treffe samsvarstiltak med sikte på å avhjelpe følgene av eventuelle straffbare handlinger eller forsømmelser og effektivt forebygge ytterligere forekomster av upassende atferd. Slike tiltak kan bestå av særlig personal- og organisasjonsmessige tiltak, for eksempel at man bryter alle forbindelser med personer eller organisasjoner som er involvert i upassende atferd, egnede tiltak for omorganisering av personalet, gjennomføring av rapporterings- og kontrollordninger, opprettelse av en intern revisjonsstruktur for å overvåke samsvar, og at det vedtas interne regler for ansvar og erstatning. Dersom slike tiltak gir tilstrekkelige garantier, bør den aktuelle markedsdeltakeren ikke lenger være utelukket av disse grunnene alene. Markedsdeltakere bør ha muligheten til å be om at samsvarstiltak som treffes med sikte på mulig adgang til framgangsmåten ved tildeling av konsesjoner, blir undersøkt. Det bør imidlertid være opp til medlemsstatene å bestemme nøyaktig hvilke prosedyremessige og materielle vilkår som skal gjelde i slike tilfeller. De bør derfor særlig stå fritt til å beslutte om de skal la de enkelte offentlige oppdragsgiverne eller oppdragsgiverne foreta de relevante vurderingene, eller gi denne oppgaven til andre myndigheter på sentralt eller desentralisert plan.
- 72) Det er viktig at overholdelse fra underleverandørenes side av gjeldende forpliktelser innenfor miljørett, sosialrett og arbeidsrett, fastsatt i unionsrett, nasjonal lovgivning, kollektive avtaler eller i internasjonale miljø-, sosial- eller arbeidsrettslige bestemmelser angitt i dette direktiv, forutsatt at slike regler og anvendelsen av dem er i samsvar med unionsretten, sikres gjennom hensiktsmessige tiltak av vedkommende nasjonale myndigheter innenfor deres ansvarsområder og oppgaver, for

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

eksempel arbeidstilsyn og miljøvernmyndigheter. Det er også nødvendig å sikre noe innsyn i underleverandørkjeden, siden dette gir offentlige oppdragsgivere og oppdragsgivere opplysninger om hvem som er til stede på byggeplasser der det foregår bygge- og anleggsarbeid som utføres for dem, eller der foretak yter tjenester i eller på bygg, infrastruktur eller områder, for eksempel rådhus, offentlige skoler, idrettsanlegg, havner eller motorveier, som de offentlige oppdragsgiverne er ansvarlige for eller som de har tilsyn med. Det bør presiseres at forpliktelsen til å gi påkrevde opplysninger i alle tilfeller påligger konsesjonsinnehaveren, enten på grunnlag av en særlig klausul som hver offentlige oppdragsgiver eller oppdragsgiver vil måtte ha med i framgangsmåten ved alle tildelinger, eller på grunnlag av forpliktelser som medlemsstatene vil pålegge konsesjonsinnehaveren i form av alminnelige bestemmelser.

Det bør også presiseres at vilkår i forbindelse med håndheving av overholdelse av gjeldende forpliktelser innenfor miljørett, sosialrett og arbeidsrett, fastsatt i unionsrett, nasjonal lovgivning, kollektive avtaler eller i internasjonale miljø-, sosial- eller arbeidsrettslige bestemmelser angitt i dette direktiv, forutsatt at slike regler og anvendelsen av dem er i samsvar med unionsretten, bør få anvendelse når nasjonal lovgivning i en medlemsstat fastsetter en ordning med solidaransvar mellom underleverandører og konsesjonsinnehaveren. Dessuten bør det angis uttrykkelig at medlemsstatene bør kunne gå lenger, for eksempel ved å utvide forpliktelsene til innsyn eller ved å muliggjøre eller kreve at offentlige oppdragsgivere eller oppdragsgivere skal kontrollere at underleverandørene ikke befinner seg i noen av de situasjonene der utelukkelse av markedsdeltakere vil være berettiget. Dersom slike tiltak anvendes på underleverandører, bør det sikres sammenheng med bestemmelsene som får anvendelse på konsesjonsinnehavere, slik at dersom det foreligger obligatoriske utelukkelsesgrunner, vil det følges av et krav om at konsesjonsinnehaveren skifter ut den aktuelle underleverandøren. Dersom slik kontroll viser at det foreligger ikke-obligatoriske grunner for utelukkelse, bør det presiseres at offentlige oppdragsgivere eller oppdragsgivere har mulighet til å kreve slik utskiftning. Det bør også uttrykkelig angis at offentlige oppdragsgivere eller oppdragsgivere kan være forpliktet til å kreve at den aktuelle underleverandøren

skiftes ut dersom utelukkelse av konsesjonsinnehaveren vil være obligatorisk i slike tilfeller. Det bør også angis uttrykkelig at medlemsstatene står fritt til å fastsette strengere regler for ansvar i henhold til nasjonal lovgivning.

- 73) Offentlige oppdragsgivere eller oppdragsgivere bør vurdere tilbudene på grunnlag av ett eller flere tildelingskriterier. For å sikre innsyn og likebehandling bør kriteriene for tildeling av konsesjoner alltid oppfylle visse allmenne standarder. Disse standardene kan vise til faktorer som ikke er rent økonomiske, men som påvirker verdien av et tilbud fra den offentlige oppdragsgiverens eller oppdragsgiverens synspunkt, og som gjør det mulig å fastslå en overordnet økonomisk fordel for den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren. Kriteriene bør på forhånd gjøres tilgjengelige for alle mulige kandidater eller anbydere, gjelde kontraktens gjenstand og ikke gi den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren ubegrenset valgfrihet. De bør muliggjøre effektiv konkurranse og følges av krav som gjør det mulig å kontrollere anbydernes opplysninger på en effektiv måte. Tildelingskriteriene bør kunne omfatte blant annet miljøkriterier, sosiale kriterier eller kriterier som gjelder nyskaping. Offentlige oppdragsgivere eller oppdragsgivere bør også angi tildelingskriterier i prioritert rekkefølge med de viktigste først, for å sikre likebehandling av mulige anbydere ved å gi dem mulighet til å få kjennskap til alle elementer som de må ta hensyn til når de utarbeider tilbudene sine.

I ekstraordinære tilfeller der den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren mottar et tilbud der det foreslås en nyskappende løsning med funksjonsytelse på et ekstraordinært nivå som en aktsom offentlig oppdragsgiver eller oppdragsgiver ikke kunne ha forutsett, bør den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren unntaksvis kunne endre rekkefølgen på tildelingskriteriene for å ta hensyn til de nye mulighetene som den nyskappende løsningen gir, forutsatt at en slik endring sikrer likebehandling av alle faktiske eller mulige anbydere ved at det utlyses en ny anbudskonkurranse eller eventuelt offentliggjøres en ny konsesjonskunngjøring.

- 74) Elektronisk informasjon og kommunikasjon kan i stor grad forenkle offentliggjøring av konsesjoner og øke effektiviteten, hastigheten og innsynet i konsesjonstildelinger. Dette kan bli standardformen for kommunikasjon og informasjonsutveksling i framgangsmåter ved

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

tildeling av konsesjoner, siden den i stor grad øker markedsdeltakernes mulighet til å delta i framgangsmåter ved tildeling av konsesjoner i hele det indre marked.

- 75) Konsesjonskontrakter omfatter vanligvis langsiktige og sammensatte tekniske og finansielle ordninger som ofte utsettes for endrede omstendigheter. Det er derfor nødvendig å presisere hvilke vilkår som fører til at endringer i en konsesjon under gjennomføringen av den krever en ny framgangsmåte ved tildeling av konsesjoner, idet det tas hensyn til relevant rettspraksis i Den europeiske unions domstol. Det kreves en ny framgangsmåte ved tildeling av konsesjoner i tilfelle av vesentlige endringer i den opprinnelige konsesjonen, særlig med hensyn til virkeområdet og innholdet i partenes gjensidige rettigheter og forpliktelser, herunder fordelingen av immaterialrettigheter. Slike endringer viser partenes intensjon om å reforhandle vesentlige vilkår i konsesjonen. Dette er særlig tilfellet dersom de endrede vilkårene ville ha virket inn på resultatet av framgangsmåten, dersom de hadde vært del av den opprinnelige framgangsmåten. Endringer i konsesjonen som medfører en mindre endring i kontraktsverdien opp til en viss verdi, bør alltid være mulig uten at det er nødvendig å gjennomføre en ny framgangsmåte ved tildeling av konsesjoner. Med sikte på dette og for å sikre rettsikkerheten bør dette direktiv fastsette nedre grenser, og under disse kreves det ikke en ny framgangsmåte ved tildeling. Det bør være mulig å endre konsesjonen over disse nedre grensene uten at det er nødvendig å gjennomføre en ny framgangsmåte ved tildeling, i den grad slike endringer er i samsvar med visse vilkår. Dette kan for eksempel være tilfellet for endringer som er blitt nødvendige som følge av behovet for å imøtekomme anmodninger fra offentlige oppdragsgivere eller oppdragsgivere når det gjelder sikkerhetskrav og med hensyn til særtrekk ved virksomhet som for eksempel drift av fjellsports- og turistanlegg, der lovgivningen kan utvikles for å omfatte de tilhørende farene, i den grad slike endringer er i samsvar med de relevante vilkårene fastsatt i dette direktiv.
- 76) Offentlige oppdragsgivere og oppdragsgivere kan stå overfor ytre omstendigheter som de ikke kunne forutse da de tildelte konsesjonen, særlig dersom gjennomføringen av konsesjonen strekker seg over lang tid. I slike tilfeller er det nødvendig med en viss grad av fleksibilitet for å tilpasse konsesjonen til disse omsten-

dighetene uten en ny framgangsmåte ved tildeling. Begrepet uforutsigbare omstendigheter viser til omstendigheter som ikke kunne forutsettes til tross for at den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren har gjort rimelig grundige forberedelser for den opprinnelige tildelingen, idet det tas hensyn til de midler den har hatt til rådighet, arten av og kjennetegnene ved det bestemte prosjektet, god praksis på det aktuelle området og behovet for å sikre et hensiktsmessig forhold mellom de ressursene som er brukt på å forberede tildelingen, og den forutsigbare verdien. Dette kan imidlertid ikke få anvendelse på tilfeller der en endring fører til at hele konsesjonens art forandres, for eksempel ved å skifte ut bygge- og anleggsarbeidene som skal utføres, eller tjenestene som skal ytes, med noe helt annet, eller ved å foreta en grunnleggende endring av typen konsesjon, siden det i en slik situasjon må forutsettes en hypotetisk påvirkning av resultatet. Når det gjelder konsesjoner som tildeles med sikte på å utøve en form for virksomhet som ikke er nevnt i vedlegg II, bør verdistigninger som ikke krever en ny framgangsmåte ved tildeling, ikke overstige 50 % av den opprinnelige konsesjonens verdi. Dersom det foretas flere påfølgende endringer, bør denne begrensningen få anvendelse på verdien av hver endring. Slike påfølgende endringer bør ikke ha til formål å omgå dette direktiv.

- 77) I samsvar med prinsippene om likebehandling og innsyn, bør den anbyderen som vinner anbudet, ikke skiftes ut med en annen markedsdeltaker, for eksempel dersom en konsesjon heves på grunn av mangler i gjennomføringen, uten at konsesjonen gjenåpnes for konkurranse. Den valgte anbyderen som gjennomfører konsesjonen, bør imidlertid, særlig dersom konsesjonen er tildelt en gruppe markedsdeltakere, kunne foreta visse strukturelle endringer under gjennomføringen av konsesjonen, for eksempel rent interne omorganiseringer, overtakelser, fusjoner og oppkjøp eller konkurs. Slike strukturelle endringer bør ikke automatisk kreve nye framgangsmåter ved tildeling for konsesjonen som den aktuelle anbyderen gjennomfører.
- 78) Offentlige oppdragsgivere og oppdragsgivere bør selv ha mulighet til å få innført endringer av en konsesjon ved hjelp av revisjonsklausuler eller opsjoner, men slike klausuler bør ikke gi dem ubegrenset spillerom. Dette direktiv bør derfor angi i hvilket omfang det kan innfø-

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

res endringer i den opprinnelige konsesjonen. Det bør derfor presiseres at tilstrekkelig klart utarbeidede revisjonsklausuler eller opsjoner for eksempel kan gi mulighet for prisreguleringer eller sikre at for eksempel kommunikasjonsutstyr som skal leveres over et gitt tidsrom, fortsatt er egnet, også ved endring av kommunikasjonsprotokoller eller andre teknologiske endringer. Det bør også være mulig i henhold til tilstrekkelig klare klausuler å fastsette at det kan foretas tilpasninger av en konsesjon, dersom dette blir nødvendig på grunn av tekniske vanskeligheter som dukker opp under drift eller vedlikehold. Det bør også bemerkes at konsesjoner for eksempel kan omfatte både alminnelig vedlikehold og fastsette ekstraordinært vedlikehold som kan bli nødvendig for å sikre fortsatt drift av en offentlig tjeneste.

- 79) Offentlige oppdragsgivere og oppdragsgivere kan stå overfor situasjoner der nye bygge- og anleggsarbeider eller tjenester blir nødvendig. I slike tilfeller bør en endring av den opprinnelige konsesjonen uten ny framgangsmåte ved konsesjonstildeling anses å være berettiget, forutsatt at vilkårene angitt i dette direktiv er oppfylt.
- 80) Offentlige oppdragsgivere og oppdragsgivere står av og til overfor omstendigheter som krever at konsesjoner heves før tiden, for at forpliktelsene i henhold til unionsretten for konsesjoner kan overholdes. Medlemsstatene bør derfor sikre at offentlige oppdragsgivere og oppdragsgivere, i henhold til vilkårene fastsatt i nasjonal lovgivning, har mulighet til å heve en konsesjon i dens løpetid dersom unionsretten krever dette.
- 81) For å sikre tilstrekkelig rettslig vern av kandidatene og anbyderne i konsesjonstildelinger samt å håndheve dette direktiv og prinsippene i TEUV på en effektiv måte, bør rådsdirektiv 89/665/EØF¹⁶ og rådsdirektiv 92/13/EØF¹⁷ få anvendelse også på tjenestekonsesjoner og bygge- og anleggskonsesjoner som tildeles av offentlige oppdragsgivere og oppdragsgivere.

Direktiv 89/665/EØF og 92/13/EØF bør derfor endres.

- 82) Behandlingen av personopplysninger i henhold til dette direktiv bør være underlagt europaparlaments- og rådsdirektiv 95/46/EF¹⁸.
- 83) Medlemsstatene skal konsekvent og systematisk overvåke hvordan reglene for tildeling av konsesjonskontrakter gjennomføres og virker, for å sikre en effektiv og ensartet anvendelse av unionsretten.
- 84) Kommisjonen bør vurdere de økonomiske virkningene på det indre marked, særlig når det gjelder faktorer som kontraktstildeling over landegrensene, små og mellomstore bedrifters deltaking og transaksjonskostnader som følge av anvendelsen av de nedre grensene angitt i dette direktiv og utelukkelsen angitt i artikkel 12, idet det tas hensyn til vannsektorens særlige strukturer. Kommisjonen bør avlegge rapport om dette til Europaparlamentet og Rådet innen 18. april 2019. I samsvar med artikkel XXIV nr. 7 i GPA skal GPA være gjenstand for nye forhandlinger tre år etter at den trådte i kraft, samt regelmessig deretter. I denne sammenheng bør det vurderes om de nedre grensene er hensiktsmessige i forbindelse med forhandlinger i henhold til GPA, idet det tas hensyn til virkningen av inflasjon og transaksjonskostnader. Der det er mulig og hensiktsmessig, bør Kommisjonen vurdere å foreslå en økning av de nedre grensene som får anvendelse i henhold til GPA, i neste forhandlingsrunde. Dersom disse nedre grensene endres, bør Kommisjonens rapport, der det er relevant, følges opp av et forslag til regelverk som endrer de nedre grensene fastsatt i dette direktiv.
- 85) For å kunne tilpasse dette direktiv til den raske tekniske og økonomiske utviklingen og endringer i regelverket, bør Kommisjonen gis myndighet til å vedta rettsakter i samsvar med artikkel 290 i TEUV med hensyn til gjennomgåelse av listen over rettsakter som er angitt i vedlegg III, gjennomgåelse av de tekniske framgangsmåtene for å beregne den nedre grensen samt for regelmessig å revidere selve denne nedre grensen, endring av henvisninger til CPV-nomenklaturen og tilpasning av listen over rettsakter som er angitt i vedlegg X. Det er særlig viktig at Kommisjonen holder hen-

¹⁶ Rådsdirektiv 89/665/EØF av 21. desember 1989 om samordning av lover og forskrifter om gjennomføring av klagebehandling i forbindelse med tildeling av offentlige varekjøps- samt bygge- og anleggskontrakter (EFT L 395 av 30.12.1989, s. 33).

¹⁷ Rådsdirektiv 92/13/EØF av 25. februar 1992 om samordning av lover og forskrifter om anvendelsen av fellesskapsreglene på innkjøpsregler for oppdragsgivere innen vann- og energiforsyning, transport og telekommunikasjon (EFT L 76 av 23.3.1992, s. 14).

¹⁸ Europaparlaments- og rådsdirektiv 95/46/EF av 24. oktober 1995 om vern av fysiske personer i forbindelse med behandling av personopplysninger og om fri utveksling av slike opplysninger (EFT L 281 av 23.11.1995, s. 31).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

siktsmessige samråd under sitt forberedende arbeid, herunder på ekspertnivå. Kommisjonen bør ved forberedelse og utarbeiding av delegerte rettsakter sikre at relevante dokumenter oversendes Europaparlamentet og Rådet samtidig, til rett tid og på en egnet måte.

86) For å sikre ensartede vilkår for framgangsmåten for å utarbeide og overføre kunngjøringer og for å oversende og offentliggjøre opplysninger som er nevnt i vedlegg V, VII og VIII, bør Kommisjonen gis gjennomføringsmyndighet. Denne myndigheten bør utøves i samsvar med europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 182/2011¹⁹. Framgangsmåten med rådgivende komité bør anvendes til vedtakelsen av gjennomføringsrettsaktene som ikke har noen konsekvenser verken på den økonomiske situasjonen eller når det gjelder arten og omfanget av forpliktelsene som ligger i dette direktiv. Derimot kjennetegnes disse rettsaktene av et

rent forvaltningsmessig formål og tjener til å lette anvendelsen av dette direktiv.

- 87) Ettersom målet for dette direktiv, som er å samordne lover og forskrifter i medlemsstatene som får anvendelse på visse framgangsmåter ved tildeling av konsesjoner, ikke kan nås i tilstrekkelig grad av medlemsstatene og derfor på grunn av direktivets omfang og virkninger bedre kan nås på unionsplan, kan Unionen treffe tiltak i samsvar med nærhetsprinsippet som fastsatt i artikkel 5 i TEU. I samsvar med forholdsmessighetsprinsippet fastsatt i nevnte artikkel går dette direktiv ikke lenger enn det som er nødvendig for å nå dette målet.
- 88) I samsvar med den felles politiske erklæringen fra medlemsstatene og Kommisjonen av 28. september 2011 om forklarende dokumenter har medlemsstatene forpliktet seg til at underretningen om innarbeidingstiltakene i berettigede tilfeller skal følges av ett eller flere dokumenter som forklarer sammenhengen mellom et direktivs bestanddeler og de tilsvarende deler av de nasjonale innarbeidingsdokumentene. Med hensyn til dette direktiv anser regelgiveren at oversendingen av slike dokumenter er berettiget –

¹⁹ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 182/2011 av 16. februar 2011 om fastsettelse av allmenne regler og prinsipper for medlemsstatenes kontroll med Kommisjonens utøvelse av sin gjennomføringsmyndighet (EUT L 55 av 28.2.2011, s. 13).

Vedtatt dette direktiv:

Avdeling I: Formål, virkeområde, prinsipper og definisjoner

KAPITTEL I:	Virkeområde, allmenne prinsipper og definisjoner
AVSNITT I:	FORMÅL, VIRKEOMRÅDE, ALLMENNE PRINSIPPER, DEFINISJONER OG NEDRE GRENSE
Artikkel 1:	Formål og virkeområde
Artikkel 2:	Prinsippet om myndighetenes selvstyre
Artikkel 3:	Prinsippet om likebehandling, ikke-diskriminering og innsyn
Artikkel 4:	Frihet til å definere tjenester av allmenn økonomisk betydning
Artikkel 5:	Definisjoner
Artikkel 6:	Offentlige oppdragsgivere
Artikkel 7:	Oppdragsgivere
Artikkel 8:	Nedre grenser og metoder for å beregne anslått verdi av konsesjoner
Artikkel 9:	Revisjon av den nedre grensen
AVSNITT II:	UNNTAK
Artikkel 10:	Unntak for konsesjoner tildelt av offentlige oppdragsgivere og oppdragsgivere
Artikkel 11:	Særlige unntak innen elektronisk kommunikasjon
Artikkel 12:	Særlige unntak i vannsektoren

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

Artikkel 13:	Konsesjoner som tildeles et tilknyttet foretak
Artikkel 14:	Konsesjoner som tildeles et fellesforetak eller en oppdragsgiver som inngår i et fellesforetak
Artikkel 15:	Opplysninger fra oppdragsgiverne
Artikkel 16:	Unntak for virksomhet som er direkte konkurranseutsatt
Artikkel 17:	Konsesjoner mellom enheter i offentlig sektor
AVSNITT III:	ALMINNELIGE BESTEMMELSER
Artikkel 18:	Konsesjonens varighet
Artikkel 19:	Sosialtjenester og annen særlig tjenesteyting
Artikkel 20:	Kombinerte kontrakter
Artikkel 21:	Kombinerte innkjøpskontrakter som omfatter forsvars- og sikkerhetsaspekter
Artikkel 22:	Kontrakter som omfatter både virksomhet nevnt i vedlegg II og andre former for virksomhet
Artikkel 23:	Konsesjoner som omfatter både virksomhet nevnt i vedlegg II og virksomhet som omfatter forsvars- og sikkerhetsaspekter
AVSNITT IV:	SÆRLIGE SITUASJONER
Artikkel 24:	Konsesjoner med forbehold
Artikkel 25:	Forsknings- og utviklingstjenester
KAPITTEL II:	Prinsipper
Artikkel 26:	Markedsdeltakere
Artikkel 27:	Nomenklaturer
Artikkel 28:	Fortrolighet
Artikkel 29:	Regler for kommunikasjon

Avdeling II: Regler for tildeling av konsesjoner: Allmenne prinsipper og garantier for rett saksbehandling

KAPITTEL I:	Allmenne prinsipper
Artikkel 30:	Allmenne prinsipper
Artikkel 31:	Konsesjonskunngjøringer
Artikkel 32:	Kunngjøring av konsesjonstildelinger
Artikkel 33:	Utforming og offentliggjøring av kunngjøringer
Artikkel 34:	Elektronisk tilgang til konsesjonsdokumenter
Artikkel 35:	Bekjempe korrupsjon og forhindre interessekonflikter
KAPITTEL II:	Garantier for rett saksbehandling
Artikkel 36:	Tekniske krav og funksjonskrav

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

Artikkel 37:	Garantier for rett saksbehandling
Artikkel 38:	Utvelging og kvalitativ vurdering av kandidater
Artikkel 39:	Søknads- og anbudsfrister for konsesjoner
Artikkel 40:	Underretning av kandidater og anbydere
Artikkel 41:	Tildelingskriterier

Avdeling III: Regler for gjennomføring av konsesjoner

Artikkel 42:	Underleveranser
Artikkel 43:	Endring av kontrakter i deres løpetid
Artikkel 44:	Heving av konsesjoner
Artikkel 45:	Overvåking og rapportering

Avdeling IV: Endringer av direktiv 89/665/EØF og 92/13/EØF

Artikkel 46:	Endringer av direktiv 89/665/EØF
Artikkel 47:	Endringer av direktiv 92/13/EØF

Avdeling V: Delegert myndighet, gjennomføringsmyndighet og sluttbestemmelser

Artikkel 48:	Utøvelse av delegert myndighet
Artikkel 49:	Framgangsmåte for behandling av hastesaker
Artikkel 50:	Komiteframgangsmåte
Artikkel 51:	Innarbeiding i nasjonal lovgivning
Artikkel 52:	Overgangsbestemmelser
Artikkel 53:	Overvåking og rapportering
Artikkel 54:	Ikrafttredelse
Artikkel 55:	Adressater

Vedlegg

Vedlegg I:	Liste over virksomhet nevnt i artikkel 5 nr. 7
Vedlegg II:	Virksomhet som utøves av oppdragsgivere som nevnt i artikkel 7
Vedlegg III:	Liste over unionsrettsakter nevnt i artikkel 7 nr. 2 bokstav b)
Vedlegg IV:	Tjenester nevnt i artikkel 19
Vedlegg V:	Opplysninger som skal være med i konsesjonskunngjøringer nevnt i artikkel 31
Vedlegg VI:	Opplysninger som skal være med i veiledende kunngjøringer vedrørende konsesjoner for sosialtjenester og annen særlig tjenesteyting som nevnt i artikkel 31 nr. 3
Vedlegg VII:	Opplysninger som skal være med i kunngjøringer av tildeling av konsesjoner som nevnt i artikkel 32
Vedlegg VIII:	Opplysninger som skal være med i kunngjøringer av tildeling av konsesjoner vedrørende konsesjoner for sosialtjenester og annen særlig tjenesteyting som nevnt i artikkel 32

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

Vedlegg IX:	Nærmere opplysninger om offentliggjøring
Vedlegg X:	Liste over internasjonale konvensjoner på området sosial og miljø som nevnt i artikkel 30 nr. 3
Vedlegg XI:	Opplysninger som skal være med i kunngjøringer av endringer av en konsesjon i dens løpetid i samsvar med artikkel 43

Avdeling I

Formål, virkeområde, prinsipper og definisjoner

Kapittel I

Virkeområde, allmenne prinsipper og definisjoner

Avsnitt I

Formål, virkeområde, allmenne prinsipper, definisjoner og nedre grense

Artikkel 1

Formål og virkeområde

1. Ved dette direktiv fastsettes det regler for framgangsmåter ved innkjøp foretatt av offentlige oppdragsgivere og oppdragsgivere, hvis verdi anslås ikke å være lavere enn den nedre grensen fastsatt i artikkel 8.
2. Dette direktiv får anvendelse på tildeling av bygge- og anleggskonsesjoner eller tjenestekonsesjoner til markedsdeltakere av:
 - a) offentlige oppdragsgivere eller
 - b) oppdragsgivere, forutsatt at bygge- og anleggsarbeidene eller tjenestene er beregnet på utøvelse av en av formene for virksomhet som er nevnt i vedlegg II.
3. Anvendelsen av dette direktiv er underlagt artikkel 346 i TEUV.
4. Avtaler, beslutninger eller andre juridiske virkemidler som organiserer overdragelse av myndighet og ansvarsområder for utføring av offentlige oppgaver mellom offentlige oppdragsgivere eller oppdragsgivere eller grupper av offentlige oppdragsgivere eller oppdragsgivere, og som ikke innebærer at det skal gis betaling for gjennomføring av kontrakter, ses som en del av den berørte medlemsstatens interne organisasjon, og berøres som sådan ikke på noen måte av dette direktiv.

Artikkel 2

Prinsippet om myndighetenes selvstyre

1. I dette direktiv anerkjennes prinsippet om selvstyre for nasjonale, regionale og lokale myndigheter i samsvar med nasjonal lovgiv-

ning og unionsrett. Disse myndighetene står fritt til å bestemme hvordan det er best å forvalte utførelsen av bygge- og anleggsarbeid eller tjenesteyting, for særlig å sikre et høyt nivå med hensyn til kvalitet, sikkerhet og overkommelige priser, likebehandling og fremme av universell utforming og av brukernes rettigheter i offentlige tjenester.

Disse myndighetene kan velge å utføre sine offentlige oppgaver med egne ressurser eller i samarbeid med andre myndigheter eller ved å delegerer dem til markedsdeltakere.

2. Dette direktiv berører ikke medlemsstatenes eiendomsrett. Særlig kreves det ikke privatisering av offentlige virksomheter som yter offentlige tjenester.

Artikkel 3

Prinsippet om likebehandling, ikke-diskriminering og innsyn

1. Offentlige oppdragsgivere og oppdragsgivere skal behandle markedsdeltakere likt og uten forskjellsbehandling, og skal opptre på en måte som gir adgang til innsyn og står i forhold til målet.

Framgangsmåten ved tildeling av konsesjoner, herunder den anslåtte verdien, skal ikke utformes i den hensikt å unnta den fra dette direktivs virkeområde eller begunstige utilbørlig eller forfordel visse markedsdeltakere eller visse bygge- og anleggsarbeider, varer eller tjenester.
2. Offentlige oppdragsgivere og oppdragsgivere skal sikte på å sikre innsyn i framgangsmåten ved tildeling og gjennomføringen av kontrakten samtidig som artikkel 28 overholdes.

Artikkel 4

Frihet til å definere tjenester av allmenn økonomisk betydning

1. Dette direktiv berører ikke medlemsstatenes frihet til i samsvar med unionsretten å definere hva de anser for å være tjenester av allmenn økonomisk betydning, hvordan disse

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

tjenestene bør organiseres og finansieres i samsvar med reglene for statsstøtte, og hvilke særlige forpliktelser som bør gjelde for dem. Dette direktiv berører heller ikke måten medlemsstatene organiserer sine trygdeordninger på.

2. Ikke-økonomiske tjenester av allmenn betydning skal ikke være omfattet av dette direktivs virkeområde.

Artikkel 5

Definisjoner

I dette direktiv menes med:

- 1) «konsesjon» bygge- og anleggskonsesjoner eller tjenestekonsesjoner som definert i bokstav a) og b):

- a) «bygge- og anleggskonsesjon» en gjensidig bebyrdende kontrakt som inngås skriftlig, der én eller flere offentlige oppdragsgivere eller oppdragsgivere overdrar utførelsen av bygge- og anleggsarbeid til én eller flere markedsdeltakere, der vederlaget for denne overdragelsen består enten utelukkende av retten til å utnytte bygge- og anleggsarbeidene som er omfattet av kontrakten, eller av denne retten sammen med en betaling,

- b) «tjenestekonsesjon» en gjensidig bebyrdende kontrakt som inngås skriftlig, der én eller flere offentlige oppdragsgivere eller oppdragsgivere overdrar yting og forvaltning av andre tjenester enn utførelsen av bygge- og anleggsarbeidene som er nevnt i bokstav a), til én eller flere markedsdeltakere, der vederlaget for denne overdragelsen består enten utelukkende av retten til å utnytte tjenestene som er omfattet av kontrakten, eller av denne retten sammen med en betaling.

Tildeling av en bygge- og anleggskonsesjon eller tjenestekonsesjon skal innebære at det overføres en driftsrisiko til konsesjonsinnehaveren ved utnyttelsen av disse bygge- og anleggsarbeidene eller tjenestene som omfatter en etterspørsels- eller tilbudsrisiko eller begge deler. Konsesjonsinnehaveren skal anses å påta seg driftsrisikoen dersom vedkommende under normale driftsforhold ikke er garantert å tjene inn igjen investeringene som er foretatt, og kostnadene som er påløpt i forbindelse med driften av bygge- og anleggsarbeidene eller tjenestene som er konsesjonens gjenstand. Den delen av risikoen som overføres til konsesjonsinnehaveren, skal innebære

en reell eksponering for markedets svingninger, slik at et mulig anslått tap som konsesjonsinnehaveren påføres, ikke skal være bare nominelt eller ubetydelig,

- 2) «markedsdeltaker» enhver fysisk eller juridisk person, eller en offentlig enhet eller gruppe av slike personer og/eller enheter, herunder midlertidige sammenslutninger av foretak, som på markedet tilbyr utførelse av bygge- og anleggsarbeid og/eller oppføring av bygg, levering av produkter eller tjenesteyting,
- 3) «kandidat» en markedsdeltaker som har søkt om innbydelse eller har mottatt innbydelse til å delta i en konsesjonstildeling,
- 4) «anbyder» en markedsdeltaker som har innlevert et anbud,
- 5) «konsesjonsinnehaver» en markedsdeltaker som er tildelt en konsesjon,
- 6) «skriftlig» ethvert uttrykk som består av ord eller tall som kan leses, reproduseres og deretter kommuniseres, herunder opplysninger som sendes og lagres ved hjelp av elektroniske midler,
- 7) «utførelse av bygge- og anleggsarbeid» enten utførelse eller både prosjektering og utførelse av bygge- og anleggsarbeid som gjelder en av formene for virksomhet som er nevnt i vedlegg I, eller av bygg, eller oppføring, uansett på hvilken måte, av et bygg som tilsvarende kravene fastsatt av den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren som har en avgjørende innflytelse på typen eller prosjekteringen av bygget,
- 8) «bygg» resultatet av bygge- og anleggsarbeid eller ingeniørarbeid sett under ett, som i seg selv er tilstrekkelig til å oppfylle en økonomisk eller teknisk funksjon,
- 9) «elektroniske midler» elektronisk utstyr til behandling (herunder digital komprimering) og lagring av data som sendes, overføres og mottas via kabel, radiobølger, med optiske midler eller med andre elektromagnetiske midler,
- 10) «enerett» en rettighet som er gitt av en vedkommende myndighet i en medlemsstat i henhold til en lov eller offentliggjort forskrift som er forenlig med traktatene, som medfører at utøvelsen av en virksomhet forbeholdes én enkelt markedsdeltaker, og som i vesentlig grad påvirker andre markedsdeltakeres muligheter til å utøve slik virksomhet,
- 11) «særrett» en rettighet som er gitt av en vedkommende myndighet i en medlemsstat i henhold til en lov eller offentliggjort forskrift som

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

er forenlig med traktatene, som medfører at utøvelsen av en virksomhet forbeholdes to eller flere markedsdeltakere, og som i vesentlig grad påvirker andre markedsdeltakeres muligheter til å utøve slik virksomhet,

- 12) «konsesjonsdokument» ethvert dokument som er utarbeidet eller vises til av den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren for å beskrive eller bestemme elementer i konsesjonen eller framgangsmåten, herunder konsesjonskunngjøringen, de tekniske kravene og funksjonskravene, foreslåtte konsesjonsvilkår, formater for kandidaters og anbyderes framlegging av dokumenter, opplysninger om alminnelige forpliktelser samt eventuelle ytterligere dokumenter,
- 13) «nyskaping» innføring av nye eller vesentlig forbedrede produkter, tjenester eller prosesser, herunder, men ikke begrenset til, produksjons-, bygge- eller konstruksjonsprosesser, en ny markedsføringsmetode eller en ny organisasjonsmetode innen forretningspraksis, organisering av arbeidsplassen eller eksterne forbindelser, blant annet med sikte på å bidra til å løse samfunnsmessige utfordringer eller støtte Europe 2020-strategien.

Artikkel 6

Offentlige oppdragsgivere

1. I dette direktiv menes med «offentlige oppdragsgivere» statlige, regionale eller lokale myndigheter, offentligrettslige organer eller sammenslutninger dannet av én eller flere slike myndigheter eller ett eller flere slike offentligrettslige organer, unntatt de myndighetene, organene eller sammenslutningene som utøver en av formene for virksomhet som er nevnt i vedlegg II, og tildeler en konsesjon for utøvelse av en av disse formene for virksomhet.
2. «Regionale myndigheter» omfatter alle myndigheter i de administrative enhetene som er oppført på den ikke-uttømmende listen i NUTS 1 og 2, som nevnt i europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1059/2003²⁰.
3. «Lokale myndigheter» omfatter alle myndigheter i de administrative enhetene som hører inn under NUTS 3 og mindre administrative

enheter, som nevnt i forordning (EF) nr. 1059/2003.

4. «Offentligrettslige organer» er organer som har alle følgende egenskaper:
 - a) de er opprettet for det bestemte formål å imøtekomme allmennhetens behov, men ikke behov av industriell eller forretningsmessig art,
 - b) de er et rettssubjekt og
 - c) de er i hovedsak finansiert av staten, regionale eller lokale myndigheter eller andre offentligrettslige organer; eller hvis forvaltning er underlagt et av disse administrative enhetenes eller organenes tilsyn; eller har et administrasjons-, ledelses- eller tilsynsorgan der over halvparten av medlemmene er utpekt av staten, lokale administrative enheter eller andre offentligrettslige organer.

Artikkel 7

Oppdragsgivere

1. I dette direktiv menes med «oppdragsgivere» enheter som utøver en av formene for virksomhet som er nevnt i vedlegg II, og tildeler en konsesjon for utøvelse av en av disse formene for virksomhet, og som er en av følgende:
 - a) statlige, regionale eller lokale myndigheter, offentligrettslige organer eller sammenslutninger dannet av én eller flere slike myndigheter eller ett eller flere slike offentligrettslige organer,
 - b) offentlige foretak som definert i nr. 4 i denne artikkel,
 - c) andre enheter enn enhetene som er nevnt i bokstav a) og b) i dette nummer, men som driver sin virksomhet på grunnlag av særretter eller eneretter som de har fått for å utøve en av formene for virksomhet som er nevnt i vedlegg II.
2. Enheter som har fått særretter eller eneretter ved en framgangsmåte der det er sikret tilstrekkelig offentlighet, og der tildelingen av disse rettighetene var basert på objektive kriterier, skal ikke utgjøre «oppdragsgivere» i henhold til nr. 1 bokstav c). Slike framgangsmåter skal omfatte:
 - a) framgangsmåter ved tildeling av kontrakter med forutgående utlysning av konkurranse i samsvar med europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/24/EU²¹ og direktiv 2014/25/EU, direktiv 2009/81/EF eller dette direktiv,

²⁰ Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1059/2003 av 26. mai 2003 om innføring av en felles nomenklatur over regionale statistikkenheter (NUTS) (EUT L 154 av 21.6.2003, s. 1).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

- b) framgangsmåter i henhold til andre unionsrettsakter oppført i vedlegg III, som sikrer tilstrekkelig forutgående innsyn ved tildeling av tillatelser på grunnlag av objektive kriterier.
3. Kommisjonen skal gis myndighet til å vedta delegerte rettsakter i samsvar med artikkel 48 når det gjelder endringer av listen over unionsrettsaktene som er angitt i vedlegg III, når det er nødvendig fordi disse rettsaktene oppheves eller endres, eller fordi nye rettsakter vedtas.
4. Med «offentlig foretak» menes ethvert foretak som offentlige oppdragsgivere direkte eller indirekte kan utøve dominerende innflytelse over i kraft av eierforhold, kapitalinteresser eller de regler som gjelder for foretaket.

Offentlige oppdragsgivere skal forutsettes å ha dominerende innflytelse i alle tilfeller der de direkte eller indirekte:

- a) eier størstedelen av foretakets tegnede kapital,
- b) kontrollerer et flertall av stemmene som er knyttet til aksjer utstedt av foretaket,
- c) kan utnevne mer enn halvparten av medlemmene i foretakets administrasjons-, ledelses- eller kontrollorgan.

Artikkel 8

Nedre grense og metoder for å beregne anslått verdi av konsesjoner

1. Dette direktiv får anvendelse på konsesjoner med en verdi på minst 5 186 000 euro.
2. Verdien av en konsesjon skal være konsesjonsinnehaverens samlede omsetning i kontraktens løpetid, eksklusive merverdiavgift, som anslått av den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren, som vederlag for de bygge- og anleggsarbeidene og tjenestene som er omfattet av konsesjonen, samt for varer i forbindelse med slike bygge- og anleggsarbeider og tjenester.

Denne anslåtte verdien skal være gyldig på det tidspunktet konsesjonen kunngjøres, eller dersom det ikke kreves at konsesjonen kunngjøres, på det tidspunktet da den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren innleder framgangsmåten ved tildeling av konsesjoner, for eksempel ved å kontakte markedsdeltakere i forbindelse med konsesjonene.

I nr. 1 skal den gyldige anslåtte verdien være verdien av konsesjonen på tildelingstidspunktet dersom verdien av konsesjonen på tildelingstidspunktet er mer enn 20 % høyere enn den anslåtte verdien.

3. Den anslåtte verdien av konsesjonen skal beregnes ved hjelp av en objektiv metode som er angitt i konsesjonsdokumentene. Når de offentlige oppdragsgiverne og oppdragsgiverne beregner den anslåtte verdien av konsesjonen, skal de når det er relevant, særlig ta hensyn til:
 - a) verdien av enhver form for opsjoner og eventuelle forlengelser av konsesjonens varighet,
 - b) inntekter fra betaling av gebyrer og bøter fra brukerne av bygge- og anleggsarbeidene eller tjenestene utover dem som innkreves på vegne av den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren,
 - c) betaling eller økonomiske fordeler i enhver form fra den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren eller en annen offentlig myndighet til konsesjonsinnehaveren, herunder godtgjøring for å oppfylle en forpliktelse til å yte en offentlig tjeneste og offentlige investeringstilskudd,
 - d) verdien av tilskudd eller økonomiske fordeler i enhver form fra tredjeparter til gjennomføringen av konsesjonen,
 - e) inntekter fra salg av eiendeler som er en del av konsesjonen,
 - f) verdien av alle varer og tjenester som de offentlige oppdragsgiverne eller oppdragsgiverne stiller til rådighet for konsesjonsinnehaveren, forutsatt at de er nødvendige for å utføre bygge- og anleggsarbeidene eller yte tjenestene,
 - g) eventuelle premier eller betaling til kandidater eller anbydere.
4. Metoden som benyttes til å beregne den anslåtte verdien av en konsesjon, skal ikke velges med det formål å unnta den fra dette direktivs virkeområde. En konsesjon skal ikke oppdeles i den hensikt å forhindre at den hører inn under dette direktivs virkeområde, med mindre dette er objektivt begrunnet.
5. Dersom planlagt bygge- og anleggsarbeid eller planlagt tjenesteyting kan føre til at konsesjoner blir tildelt i form av delkontrakter, skal det tas hensyn til den anslåtte samlede verdien av alle slike delkontrakter.
6. Dersom den samlede verdien av delkontraktene er lik eller større enn den nedre grensen

²¹ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/24/EU av 26. februar 2014 om offentlig innkjøp (EUT L 94 av 28.3.2014, s. 65).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

fastsatt i denne artikkel, får dette direktiv anvendelse på tildelingen av hver delkontrakt.

Artikkel 9

Revisjon av den nedre grensen

1. Hvert annet år fra 30. juni 2013 skal Kommisjonen kontrollere at den nedre grensen fastsatt i artikkel 8 nr. 1 tilsvarer den nedre grensen som er fastsatt i WTO-avtalen om offentlige innkjøp (GPA) for bygge- og anleggskonsesjoner, og skal om nødvendig revidere denne grensen i samsvar med denne artikkel.

I samsvar med beregningsmetoden angitt i GPA, skal Kommisjonen beregne verdien av den nedre grensen på grunnlag av gjennomsnittlig dagskurs for euro, uttrykt i spesielle trekkrettigheter (SDR), i et tidsrom på 24 måneder som avsluttes 31. august umiddelbart før revisjonen med virkning fra 1. januar. Verdien av den nedre grensen som revideres på denne måten, skal om nødvendig avrundes ned til nærmeste tusen euro for å sikre overholdelse av den gjeldende nedre grensen fastsatt i GPA, uttrykt i SDR.

2. Hvert annet år fra 1. januar 2014, skal Kommisjonen bestemme verdiene, i den nasjonale valuta for medlemsstater som ikke har euro som valuta, av den nedre grensen som er nevnt i artikkel 8 nr. 1, revidert i samsvar med nr. 1 i denne artikkel.

I samsvar med beregningsmetoden angitt i GPA, skal bestemmelsen av slike verdier baseres på den gjennomsnittlige dagskursen for disse valutaene som tilsvarer den gjeldende nedre grensen uttrykt i euro, i et tidsrom på 24 måneder som avsluttes 31. august umiddelbart før revisjonen med virkning fra 1. januar.

3. Kommisjonen skal offentliggjøre den reviderte nedre grensen nevnt i nr. 1, den tilsvarende verdien i de nasjonale valutaene nevnt i nr. 2 første ledd, og verdien bestemt i samsvar med nr. 2 annet ledd, i *Den europeiske unions tidende* i begynnelsen av november etter revisjonen.
4. Kommisjonen skal gis myndighet til å vedta delegerte rettsakter i samsvar med artikkel 48 for å tilpasse metodene angitt i nr. 1 annet ledd i denne artikkel, til enhver endring i metodene fastsatt i GPA, for revisjon av den nedre grensen nevnt i artikkel 8 nr. 1, og for bestemmelse av de tilsvarende verdiene i den nasjonale valuta for medlemsstater som ikke har euro som valuta, som nevnt i nr. 2 i denne artikkel.

Kommisjonen skal gis myndighet til å vedta delegerte rettsakter i samsvar med artikkel 48 for å revidere den nedre grensen nevnt i artikkel 8 nr. 1, i henhold til nr. 1 i denne artikkel.

5. Dersom det er nødvendig å revidere denne nedre grensen, og tidsbegrensninger hindrer bruk av framgangsmåten fastsatt i artikkel 48 og tvingende hastårsaker derfor gjør det nødvendig, får framgangsmåten fastsatt i artikkel 49 anvendelse på delegerte rettsakter vedtatt i henhold til nr. 4 annet ledd i denne artikkel.

Avsnitt II

Unntak

Artikkel 10

Unntak for konsesjoner tildelt av offentlige oppdragsgivere og oppdragsgivere

1. Dette direktiv får ikke anvendelse på tjenestekonsesjoner som tildeles en offentlig oppdragsgiver eller oppdragsgiver som nevnt i artikkel 7 nr. 1 bokstav a), eller en sammenlutning av slike på grunnlag av en enerett.

Dette direktiv får ikke anvendelse på tjenestekonsesjoner som tildeles en markedsdeltaker på grunnlag av en enerett som er tildelt i samsvar med TEUV og unionsrettsakter som fastsetter felles regler for markedsadgang som gjelder for virksomhet nevnt i vedlegg II.

2. Som unntak fra nr. 1 annet ledd i denne artikkel, får artikkel 32 anvendelse når det i Unions sektorregelverk nevnt i dette ledd ikke er fastsatt sektorspesifikke forpliktelser til innsyn.

Dersom en medlemsstat tildeler en markedsdeltaker en enerett til å utøve en av formene for virksomhet som er nevnt i vedlegg II, skal den underrette Kommisjonen om dette innen én måned etter at eneretten er tildelt.

3. Dette direktiv får ikke anvendelse på konsesjoner for lufttransporttjenester på grunnlag av tildeling av en lisens i henhold til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1008/2008²² eller på konsesjoner for offentlig persontransport i henhold til forordning (EF) nr. 1370/2007.
4. Dette direktiv får ikke anvendelse på konsesjoner som den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren er forpliktet til å tildele eller

²² Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1008/2008 av 24. september 2008 om felles regler for drift av lufttrafikk i Fellesskapet (EUT L 293 av 31.10.2008, s. 3).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

organisere i samsvar med andre framgangsmåter enn dem som er fastsatt i dette direktiv, og som er innført ved følgende:

- a) et juridisk virkemiddel som skaper folkerettslige forpliktelser, for eksempel en internasjonal avtale, som i samsvar med TEUV er inngått mellom en medlemsstat og én eller flere tredjestater eller deler av slike, og som omfatter bygge- og anleggsarbeider, varekjøp eller tjenesteyting beregnet på et prosjekt som de undertegnende partene skal gjennomføre eller utnytte i fellesskap,

- b) en internasjonal organisasjon.

Dette direktiv får ikke anvendelse på konsesjoner som den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren tildeler i samsvar med innkjøpsregler fastsatt av en internasjonal organisasjon eller internasjonal finansinstitusjon, dersom de aktuelle konsesjonene i sin helhet finansieres av denne organisasjonen eller institusjonen. Når det gjelder konsesjoner som i stor grad samfinansieres av en internasjonal organisasjon eller internasjonal finansinstitusjon, skal partene inngå avtale om gjeldende framgangsmåter ved tildeling av kontrakter.

Medlemsstatene skal oversende alle juridiske virkemidler nevnt i bokstav a) i første ledd av dette nummer til Kommisjonen, som kan rådspørre Den rådgivende komité for offentlige innkjøp nevnt i artikkel 50.

Dette nummer får ikke anvendelse på konsesjoner på forsvars- og sikkerhetsområdet som nevnt i direktiv 2009/81/EF.

5. Dette direktiv får ikke anvendelse på konsesjoner på forsvars- og sikkerhetsområdet som nevnt i direktiv 2009/81/EF, som er omfattet av:

- a) særlige saksbehandlingsregler i henhold til en internasjonal avtale eller overenskomst som er inngått mellom en eller flere medlemsstater og en eller flere tredjestater,
- b) særlige saksbehandlingsregler i henhold til en internasjonal avtale eller overenskomst som er inngått om troppetasjonering, og som vedrører foretak i en medlemsstat eller tredjestat,
- c) særlige saksbehandlingsregler for en internasjonal organisasjon som kjøper inn for sine formål, eller på konsesjoner som skal tildeles av en medlemsstat i samsvar med disse reglene.

6. Dette direktiv får anvendelse på tildeling av konsesjoner på forsvars- og sikkerhetsområ-

det som nevnt i direktiv 2009/81/EF, med følgende unntak:

- a) konsesjoner der anvendelsen av dette direktiv ville forpliktet en medlemsstat til å gi opplysninger som den finner at det vil være i strid med dens vesentlige sikkerhetsinteresser å meddele, eller dersom tildelingen og gjennomføringen av konsesjonen er erklært hemmelig eller skal ledsages av særlige sikkerhetstiltak i samsvar med gjeldende lover og forskrifter i en medlemsstat, forutsatt at medlemsstaten har fastslått at de aktuelle vesentlige interessene ikke kan sikres ved mindre inngripende tiltak, for eksempel tiltakene nevnt i nr. 7,
 - b) konsesjoner som tildeles innenfor rammen av et samarbeidsprogram som nevnt i artikkel 13 bokstav c) i direktiv 2009/81/EF,
 - c) konsesjoner som tildeles en regjering av en annen regjering i forbindelse med bygge- og anleggsarbeider og tjenester som er direkte tilknyttet militært utstyr eller følsomt utstyr, eller særskilte bygge- og anleggsarbeider og tjenester for militære formål eller følsomme bygge- og anleggsarbeider og tjenester,
 - d) konsesjoner som tildeles i en tredjestat og gjennomføres når styrker er stasjonert utenfor Unionens territorium, der de operasjonelle behovene krever at disse konsesjonskontraktene inngås med markedsdeltakere i det området der operasjonen gjennomføres, og
 - e) konsesjoner som på andre måter er unntatt i henhold til dette direktiv.
7. Dette direktiv får ikke anvendelse på konsesjoner som ikke ellers er unntatt i henhold til nr. 6, i den grad at beskyttelse av en medlemsstats vesentlige sikkerhetsinteresser ikke kan sikres ved mindre inngripende tiltak, for eksempel ved å pålegge krav med sikte på å beskytte den fortrolige karakteren av de opplysningene som den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren gjør tilgjengelige i en framgangsmåte ved tildeling av en konsesjon som fastsatt i dette direktiv.
 8. Dette direktiv får ikke anvendelse på tjenestekonsesjoner som gjelder:
 - a) anskaffelse eller leie, uten hensyn til finansieringsform, av jord, eksisterende bygninger eller annen fast eiendom, eller om rettigheter til slik eiendom,
 - b) anskaffelse, utvikling, produksjon eller samproduksjon av programmateriale som

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

er beregnet på audiovisuelle medietjenester eller radiotjenester, som tildeles av tilbydere av audiovisuelle medietjenester eller radiotjenester, eller konsesjoner om levering av sendetid eller programmer som tildeles av audiovisuelle medietjenester eller radiotjenester. I denne bokstav menes med begrepene «audiovisuelle medietjenester» og «tilbydere av medietjenester» det samme som i henholdsvis artikkel 1 nr. 1 bokstav a) og artikkel 1 nr. 1 bokstav d) i europaparlaments- og rådsdirektiv 2010/13/EU²³. Med «program» menes det samme som i artikkel 1 nr. 1 bokstav b) i nevnte direktiv, men skal også omfatte radioprogrammer og materiale til radioprogrammer. Ved anvendelse av denne bestemmelse skal det dessuten med «programmateriale» menes det samme som «program»,

- c) voldgifts- og meglingstjenester,
- d) enhver av de følgende juridiske tjenestene:
 - i) juridisk representasjon av en klient ved en advokat som definert i artikkel 1 i direktiv 77/249/EØF²⁴ i forbindelse med:
 - voldgift eller megling som holdes i en medlemsstat, en tredjestat eller for en internasjonal voldgifts- eller meglingsinstans, eller
 - rettergang for domstoler eller offentlige myndigheter i en medlemsstat eller en tredjestat, eller for internasjonale domstoler eller institusjoner,
 - ii) juridisk rådgivning som foretas som forberedelse til enhver behandling nevnt i punkt i) i denne bokstav, eller der det foreligger konkrete indikasjoner og høy sannsynlighet for at den saken rådgivningen gjelder, vil bli omfattet av slik behandling, forutsatt at rådgivningen foretas av en advokat som definert i artikkel 1 i direktiv 77/249/EØF,
 - iii) dokumentsertifiserings- og autentiseringstjenester som skal ytes av notarius publicus,

- iv) juridiske tjenester som ytes av forvaltere eller andre oppnevnte verger, eller andre juridiske tjenester der tjenesteyteren er utpekt av en domstol i den berørte medlemsstaten eller er utpekt i henhold til lovgivningen til å utføre særlige oppgaver under tilsyn av slike domstoler,
 - v) andre juridiske tjenester som i den berørte medlemsstaten, om enn bare leilighetsvis, er knyttet til utøvelsen av offentlig myndighet,
 - e) finansielle tjenester i forbindelse med utstedelse, salg, kjøp eller overføring av verdipapirer eller andre finansielle instrumenter i henhold til europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/39/EF²⁵, sentralbanktjenester og transaksjoner som gjennomføres med Det europeiske finansielle stabiliseringsfond og Den europeiske stabiliseringsordning,
 - f) lån, uavhengig av om det er i forbindelse med utstedelse, salg, kjøp eller overføring av verdipapirer og andre finansielle instrumenter,
 - g) sivilforsvarstjenester, sivile beredskapstjenester og tjenester til forebygging av fare som ytes av ideelle organisasjoner eller sammenslutninger, og som omfattes av CPV-kode 75250000-3, 75251000-0, 75251100-1, 75251110-4, 75251120-7, 75252000-7, 75222000-8, 98113100-9 og 85143000-3, unntatt ambulansetjenester for transport av pasienter,
 - h) tjenester i forbindelse med politiske kampanjer som omfattes av CPV-kode 79341400-0, 92111230-3 og 92111240-6, dersom de tildeles av et politisk parti i forbindelse med en valgkamp.
9. Dette direktiv får ikke anvendelse på tjenestekonsesjoner for lotteritjenester som omfattes av CPV-kode 92351100-7, som en medlemsstat tildeler en markedsdeltaker på grunnlag av en enerett. Ved anvendelsen av dette nummer omfatter begrepet enerett ikke enerett som nevnt i artikkel 7 nr. 2.

Tildelingen av en slik enerett skal offentliggjøres i *Den europeiske unions tidende*.

10. Dette direktiv får ikke anvendelse på konsesjoner som offentlige oppdragsgivere tildeler for

²³ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2010/13/EU av 10. mars 2010 om samordning av visse bestemmelser om tilbud av audiovisuelle medietjenester, fastsatt ved lov eller forskrift i medlemsstatene (direktivet om audiovisuelle medietjenester) (EUT L 95 av 15.4.2010, s. 1).

²⁴ Rådsdirektiv 77/249/EØF av 22. mars 1977 med henblikk på å lette den faktiske gjennomføring av advokaters adgang til å yte tjenester (EFT L 78 av 26.3.1977, s. 17).

²⁵ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/39/EF av 21. april 2004 om markeder for finansielle instrumenter, om endring av rådsdirektiv 85/611/EØF og 93/6/EØF og europaparlaments- og rådsdirektiv 2000/12/EF og om oppheving av rådsdirektiv 93/22/EØF (EUT L 145 av 30.4.2004, s. 1).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

å kunne utøve sin virksomhet i en tredjestat, på vilkår som ikke medfører fysisk bruk av et nett eller geografisk område i Unionen.

Artikkel 11

Særlige unntak innen elektronisk kommunikasjon

Dette direktiv får ikke anvendelse på konsesjoner som har som hovedformål å gi offentlige oppdragsgivere mulighet til å levere eller drive offentlige kommunikasjonsnett eller levere en eller flere elektroniske kommunikasjons tjenester til allmennheten.

I denne artikkel menes med begrepene «offentlig kommunikasjonsnett» og «elektronisk kommunikasjons tjeneste» det samme som i europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/21/EF²⁶.

Artikkel 12

Særlige unntak i vannsektoren

1. Dette direktiv får ikke anvendelse på konsesjoner for:
 - a) levering eller drift av faste nett beregnet på å yte en tjeneste til allmennheten i forbindelse med produksjon, transport eller distribusjon av drikkevann,
 - b) forsyning av slike nett med drikkevann.
2. Dette direktiv får heller ikke anvendelse på konsesjoner som gjelder en av eller begge følgende gjenstander, når de er knyttet til en form for virksomhet som er nevnt i nr. 1:
 - a) vannbyggingsprosjekter, vanning eller drenering, forutsatt at vannmengden som skal brukes til forsyning av drikkevann utgjør mer enn 20 % av den samlede mengden vann som gjøres tilgjengelig gjennom slike prosjekter eller av vannings- eller dreneringsanlegg, eller
 - b) tømning eller rensing av kloakk.

Artikkel 13

Konsesjoner som tildeles et tilknyttet foretak

1. I denne artikkel menes med «tilknyttet foretak» et foretak hvis årsregnskaper er konsolidert med regnskapene til oppdragsgiveren i samsvar med kravene i direktiv 2013/34/EU.

2. Når det gjelder enheter som ikke er omfattet av direktiv 2013/34/EU, menes med «tilknyttet foretak» et foretak:
 - a) som oppdragsgiveren direkte eller indirekte kan ha dominerende innflytelse på,
 - b) som kan utøve dominerende innflytelse over oppdragsgiveren, eller
 - c) som sammen med oppdragsgiveren er underlagt et annet foretaks dominerende innflytelse i kraft av eierforhold, kapitalinteresser eller de regler som gjelder for foretaket.

I dette nummer menes med «dominerende innflytelse» det samme som i artikkel 7 nr. 4 annet ledd.

3. Uten hensyn til artikkel 17 og forutsatt at vilkårene i nr. 4 i denne artikkel er oppfylt, får dette direktiv ikke anvendelse på konsesjoner som tildeles:
 - a) av en oppdragsgiver til et tilknyttet foretak eller
 - b) av et fellesforetak som utelukkende består av flere oppdragsgivere med det formål å utøve virksomhet som er nevnt i vedlegg II, til et foretak som er tilknyttet én av disse oppdragsgiverne.
4. Nr. 3 får anvendelse på:
 - a) tjenestekonsesjoner, forutsatt at minst 80 % av det tilknyttede foretakets gjennomsnittlige samlede omsetning de tre foregående årene, dersom det tas hensyn til alle tjenester som foretaket har ytt, stammer fra tjenesteyting til oppdragsgiveren eller andre foretak som det er tilknyttet,
 - b) bygge- og anleggskonsesjoner, forutsatt at minst 80 % av det tilknyttede foretakets gjennomsnittlige samlede omsetning de tre foregående årene, dersom det tas hensyn til alt bygge- og anleggsarbeid som foretaket har utført, stammer fra bygge- og anleggsarbeid som er utført for oppdragsgiveren eller andre foretak som det er tilknyttet.
5. Dersom omsetningen ikke foreligger for de tre foregående årene på grunn av datoen da det tilknyttede foretaket ble opprettet eller innledet sin virksomhet, skal det være tilstrekkelig at dette foretaket viser at omsetningen nevnt i nr. 4 bokstav a) eller b) er troverdig, særlig ved hjelp av prognoser for virksomheten.
6. Når mer enn ett foretak som er tilknyttet oppdragsgiveren som de utgjør en økonomisk gruppe sammen med, yter samme eller lignende tjenester eller utfører samme eller lignende bygge- og anleggsarbeid, skal prosent-satsene nevnt i nr. 4 beregnes med hensyn til

²⁶ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/21/EF av 7. mars 2002 om felles rammeregler for elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester (rammedirektivet) (EFT L 108 av 24.4.2002, s. 33).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

den samlede omsetningen av henholdsvis tjenester eller bygge- og anleggsarbeid fra disse tilknyttede foretakene.

Artikkel 14

Konsesjoner som tildeles et fellesforetak eller en oppdragsgiver som inngår i et fellesforetak

Uten hensyn til artikkel 17 og forutsatt at fellesforetaket er opprettet for å utøve den aktuelle formen for virksomhet i et tidsrom på minst tre år, og at det i dokumentet der fellesforetaket opprettes, fastsettes at de oppdragsgiverne som utgjør foretaket, vil inngå i det minst like lenge, får dette direktiv ikke anvendelse på konsesjoner som tildeles av:

- a) et fellesforetak som utelukkende består av flere oppdragsgivere med det formål å utøve virksomhet som er nevnt i vedlegg II, til én av disse oppdragsgiverne eller
- b) en oppdragsgiver til et slikt fellesforetak som den inngår i.

Artikkel 15

Opplysninger fra oppdragsgiverne

Oppdragsgiverne skal på anmodning gi Kommisjonen følgende opplysninger om anvendelsen av artikkel 13 nr. 2 og 3 og artikkel 14:

- a) navnene på de aktuelle foretakene eller fellesforetakene,
- b) de berørte konsesjonenes art og verdi,
- c) alle opplysninger som Kommisjonen anser som nødvendige for å bevise at forholdet mellom foretaket eller fellesforetaket som tildeles konsesjonene, og oppdragsgiveren oppfyller kravene i artikkel 13 eller artikkel 14.

Artikkel 16

Unntak for virksomhet som er direkte konkurranseutsatt

Dette direktiv får ikke anvendelse på konsesjoner som tildeles av oppdragsgivere, dersom det er fastsatt i henhold til artikkel 35 i direktiv 2014/25/EU at virksomheten i medlemsstaten der slike konsesjoner skal gjennomføres, er direkte konkurranseutsatt i samsvar med artikkel 34 i nevnte direktiv.

Artikkel 17

Konsesjoner mellom enheter i offentlig sektor

1. En konsesjon som er tildelt av en offentlig oppdragsgiver eller en oppdragsgiver som nevnt i

artikkel 7 nr. 1 bokstav a), til en offentligrettslig eller privatrettslig juridisk person, skal falle utenfor dette direktivs virkeområde dersom alle følgende vilkår er oppfylt:

- a) den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren utøver over den aktuelle juridiske personen en kontroll som tilsvarer den kontrollen som den utøver over sine egne avdelinger,
- b) mer enn 80 % av virksomheten til den juridiske personen som kontrolleres, utøves ved gjennomføring av oppgaver den er gitt av den kontrollerende offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren eller av andre juridiske personer som kontrolleres av denne offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren, og
- c) det foreligger ikke noen direkte kapitalinteresse i den kontrollerte juridiske personen, unntatt ikke-kontrollerende og ikke-blokkerende former for privat kapitalinteresse som kreves av nasjonal lovgivning, i samsvar med traktatene, som ikke utøver noen avgjørende innflytelse på den kontrollerte juridiske personen.

En offentlig oppdragsgiver eller en oppdragsgiver som nevnt i artikkel 7 nr. 1 bokstav a), skal anses å utøve over en juridisk person en kontroll som tilsvarer den kontrollen den utøver over sine egne avdelinger i henhold til bokstav a) i første ledd av dette nummer, dersom den utøver en avgjørende innflytelse over både strategiske mål og viktige beslutninger i den kontrollerte juridiske personen. Slik kontroll kan også utøves av en annen juridisk person, som selv kontrolleres på samme måte av den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren.

2. Nr. 1 får også anvendelse dersom en kontrollert juridisk person som er en offentlig oppdragsgiver eller en oppdragsgiver som nevnt i artikkel 7 nr. 1 bokstav a), tildeler en konsesjon til sin kontrollerende offentlige oppdragsgiver eller oppdragsgiver, eller til en annen juridisk person som kontrolleres av den samme offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren, forutsatt at det ikke foreligger noen direkte privat kapitalinteresse i den juridiske personen som tildeles konsesjonen, unntatt ikke-kontrollerende og ikke-blokkerende former for privat kapitalinteresse som kreves av nasjonal lovgivning, i samsvar med traktatene, som ikke utøver noen avgjørende innflytelse på den kontrollerte juridiske personen.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

3. En offentlig oppdragsgiver eller en oppdragsgiver som nevnt i artikkel 7 nr. 1 bokstav a), som ikke utøver kontroll over en offentligrettslig eller privatrettslig juridisk person i henhold til nr. 1 i denne artikkel, kan likevel tildele en konsesjon til denne juridiske personen uten anvendelse av dette direktiv dersom alle følgende vilkår er oppfylt:
- den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren som nevnt i artikkel 7 nr. 1 bokstav a), utøver sammen med andre offentlige oppdragsgivere eller oppdragsgivere en kontroll over denne juridiske personen, som tilsvarer den kontrollen som de utøver over sine egne avdelinger,
 - mer enn 80 % av virksomheten til denne juridiske personen utøves ved gjennomføring av oppgaver den er gitt av de kontrollerende offentlige oppdragsgiverne eller oppdragsgiverne eller av andre juridiske personer som kontrolleres av de samme offentlige oppdragsgiverne eller oppdragsgiverne, og
 - det foreligger ikke noen direkte privat kapitalinteresse i den kontrollerte juridiske personen, unntatt ikke-kontrollerende og ikke-blokkerende former for privat kapitalinteresse som kreves av nasjonal lovgivning, i samsvar med traktatene, som ikke utøver noen avgjørende innflytelse på den kontrollerte juridiske personen.
- Med hensyn til bokstav a) i første ledd av dette nummer utøver offentlige oppdragsgivere eller oppdragsgivere som nevnt i artikkel 7 nr. 1 bokstav a), felles kontroll over en juridisk person dersom følgende vilkår er oppfylt:
- beslutningsorganene i den kontrollerte juridiske personen består av representanter for alle deltakende offentlige oppdragsgivere eller oppdragsgivere. Enkeltstående representanter kan representere flere eller alle deltakende offentlige oppdragsgivere eller oppdragsgivere,
 - disse offentlige oppdragsgiverne eller oppdragsgiverne er sammen i stand til å utøve avgjørende innflytelse over de strategiske målene og viktige beslutningene i den kontrollerte juridiske personen, og
 - den kontrollerte juridiske personen har ingen interesser som er i strid med interessene til de kontrollerende offentlige oppdragsgiverne eller oppdragsgiverne.
4. En kontrakt som er inngått utelukkende mellom to eller flere offentlige oppdragsgivere

eller oppdragsgivere som nevnt i artikkel 7 nr. 1 bokstav a), skal falle utenfor dette direktivs virkeområde dersom alle følgende vilkår er oppfylt:

- kontrakten oppretter eller gjennomfører et samarbeid mellom de deltakende offentlige oppdragsgiverne eller oppdragsgiverne, med det mål å sikre at offentlige tjenester som de skal utføre, ytes med sikte på å oppnå mål de har felles,
 - gjennomføringen av dette samarbeidet er utelukkende underlagt hensyn til den allmenne interesse, og
 - de deltakende offentlige oppdragsgiverne eller oppdragsgiverne utøver på det åpne markedet mindre enn 20 % av den virksomheten som samarbeidet gjelder.
5. For å kunne bestemme prosentandelen av virksomheten nevnt i nr. 1 første ledd bokstav b), nr. 3 første ledd bokstav b) og nr. 4 bokstav c), skal det tas hensyn til gjennomsnittlig samlet omsetning eller et hensiktsmessig alternativt virksomhetsbasert mål, for eksempel kostnader som er påløpt hos den relevante juridiske personen, offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren som nevnt i artikkel 7 nr. 1 bokstav a), med hensyn til tjenesteyting, varekjøp eller bygge- og anleggsarbeid i de tre foregående årene før konsesjonstildelingen.

Dersom omsetningen eller alternative aktivitetsbaserte mål som kostnader, på grunn av datoen da den relevante juridiske personen, offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren ble opprettet eller innledet virksomheten, eller på grunn av en omorganisering av virksomheten, enten ikke foreligger for de tre foregående årene eller ikke lenger er relevant, skal det være tilstrekkelig å vise at målet for virksomhet er troverdig, særlig ved hjelp av prognoser for virksomheten.

Avsnitt III

Alminnelige bestemmelser

Artikkel 18

Konsesjonens varighet

- Konsesjonen skal være tidsbegrenset. Den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren skal anslå varigheten på grunnlag av bygge- og anleggsarbeidene som skal utføres, eller tjenestene som skal ytes.
- For konsesjoner som varer lenger enn fem år, skal konsesjonens lengste varighet ikke over-

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

stige den tiden det er rimelig å forvente at konsesjonsinnehaveren trenger for å tjene inn igjen investeringene som er gjort i driften av bygge- og anleggsarbeidene eller tjenestene, samt få en avkastning på den investerte kapitalen, idet det tas hensyn til hvilke investeringer som kreves for å nå de særskilte målene i kontrakten.

Investeringene som det tas hensyn til i beregningen, skal omfatte både førsteinvesteringer og investeringer i konsesjonens løpetid.

Artikkel 19

Sosialtjenester og annen særlig tjenesteyting

Konsesjoner for sosialtjenester og annen særlig tjenesteyting som er oppført i vedlegg IV og omfattet av dette direktivs virkeområde, skal oppfylle bare forpliktelsene som følger av artikkel 31 nr. 3 og artikkel 32, 46 og 47.

Artikkel 20

Kombinerte kontrakter

1. Konsesjoner hvis gjenstand er både bygge- og anleggsarbeider og tjenesteyting, skal tildeles i samsvar med de bestemmelsene som får anvendelse på den typen konsesjon som kjenner ut den aktuelle kontraktens hovedgjenstand.

Når det gjelder kombinerte kontrakter som består delvis av sosialtjenester og annen særlig tjenesteyting oppført i vedlegg IV og delvis av andre tjenester, skal hovedgjenstanden bestemmes i samsvar med den av de anslåtte verdiene av de respektive tjenestene som er høyest.

2. Dersom de forskjellige delene av en bestemt kontrakt objektivt kan skilles fra hverandre, får nr. 3 og 4 anvendelse. Dersom de forskjellige delene av en bestemt kontrakt ikke objektivt kan skilles fra hverandre, får nr. 5 anvendelse.

Dersom en del av en bestemt kontrakt er omfattet av artikkel 346 i TEUV eller direktiv 2009/81/EF, får artikkel 21 i dette direktiv anvendelse.

Når det gjelder kontrakter som skal dekke flere former for virksomhet, der en av disse er omfattet enten av vedlegg II til dette direktiv eller av direktiv 2014/25/EU, skal de gjeldende bestemmelsene fastsettes i samsvar med henholdsvis artikkel 22 i dette direktiv og artikkel 6 i direktiv 2014/25/EU.

3. Når det gjelder kontrakter hvis gjenstand er elementer som er omfattet av dette direktiv

samt andre elementer, kan offentlige oppdragsgivere og oppdragsgivere velge å tildele separate kontrakter for separate deler. Dersom offentlige oppdragsgivere eller oppdragsgivere velger å tildele separate kontrakter for separate deler, skal beslutningen om hvilken rettsorden som får anvendelse på hver enkelt av slike separate kontrakter, treffes på grunnlag av kjennetegnene til den aktuelle separate delen.

Dersom offentlige oppdragsgivere eller oppdragsgivere velger å tildele én enkelt kontrakt, skal dette direktiv, med mindre annet er fastsatt i nr. 4 i denne artikkel eller i artikkel 21, få anvendelse på den derav følgende kombinerte kontrakten, uavhengig av verdien av de delene som ellers ville ha hørt inn under en annen rettsorden, og uavhengig av hvilken rettsorden disse delene ellers ville ha vært underlagt.

4. Når det gjelder kombinerte kontrakter som inneholder elementer av konsesjoner og elementer av offentlige kontrakter som er omfattet av direktiv 2014/24/EU, eller kontrakter som er omfattet av direktiv 2014/25/EU, skal den kombinerte kontrakten tildeles i samsvar med henholdsvis direktiv 2014/24/EU eller direktiv 2014/25/EU.
5. Dersom de forskjellige delene av en bestemt kontrakt ikke objektivt kan skilles fra hverandre, skal gjeldende rettsorden bestemmes på grunnlag av den aktuelle kontraktens hovedgjenstand.

Dersom slike kontrakter omfatter både elementer av en tjenestekonsesjon og en kontrakt om varekjøp, skal hovedgjenstanden bestemmes i samsvar med den av de anslåtte verdiene av henholdsvis tjenester eller varer som er høyest.

Artikkel 21

Kombinerte innkjøpskontrakter som omfatter forsvars- og sikkerhetsaspekter

1. Når det gjelder kombinerte kontrakter hvis gjenstand er elementer av en konsesjon som er omfattet av dette direktiv, og innkjøp eller andre elementer som er omfattet av artikkel 346 i TEUV eller direktiv 2009/81/EF, får denne artikkel anvendelse.

Når det gjelder kontrakter som skal dekke flere former for virksomhet, der en av disse er omfattet enten av vedlegg II til dette direktiv eller av direktiv 2014/25/EU, og en annen er omfattet av artikkel 346 i TEUV eller direktiv

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

2009/81/EF, skal de gjeldende bestemmelsene fastsettes i samsvar med henholdsvis artikkel 23 i dette direktiv og artikkel 26 i direktiv 2014/25/EU.

2. Dersom de forskjellige delene av en bestemt kontrakt objektivt kan skilles fra hverandre, kan offentlige oppdragsgivere eller oppdragsgivere velge å tildele separate kontrakter for separate deler, eller tildele én enkelt kontrakt.

Dersom offentlige oppdragsgivere eller oppdragsgivere velger å tildele separate kontrakter for separate deler, skal beslutningen om hvilken rettsorden som får anvendelse på hver enkelt av slike separate kontrakter, treffes på grunnlag av kjennetegnene til den aktuelle separate delen.

Dersom offentlige oppdragsgivere eller oppdragsgivere velger å tildele én enkelt kontrakt, skal følgende kriterier gjelde for å bestemme hvilken rettsorden som får anvendelse:

- a) dersom en del av en bestemt kontrakt er omfattet av artikkel 346 i TEUV eller forskjellige deler er omfattet av henholdsvis artikkel 346 i TEUV eller direktiv 2009/81/EF, kan kontrakten tildeles uten anvendelse av dette direktiv, forutsatt at tildelingen av én enkelt kontrakt er objektivt begrunnet,
- b) dersom en del av en bestemt kontrakt er omfattet av direktiv 2009/81/EF, kan kontrakten tildeles i samsvar med dette direktiv eller i samsvar med direktiv 2009/81/EF, forutsatt at tildelingen av én enkelt kontrakt er objektivt begrunnet.

Beslutningen om å tildele én enkelt kontrakt skal imidlertid ikke treffes for å unngå at kontrakter omfattes av dette direktiv eller direktiv 2009/81/EF.

3. Dersom de forskjellige delene av en bestemt kontrakt ikke objektivt kan skilles fra hverandre, kan kontrakten tildeles uten å anvende dette direktiv dersom den inneholder elementer som artikkel 346 i TEUV får anvendelse på. Ellers kan den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren velge å tildele en kontrakt i samsvar med dette direktiv eller i samsvar med direktiv 2009/81/EF.

Artikkel 22

Kontrakter som omfatter både virksomhet nevnt i vedlegg II og andre former for virksomhet

1. Som unntak fra artikkel 20 kan oppdragsgivere når det gjelder kontrakter som skal omfatte flere former for virksomhet, velge å til-

dele separate kontrakter for hver enkelt form for virksomhet, eller tildele én enkelt kontrakt. Dersom oppdragsgivere velger å tildele en separat kontrakt, skal beslutningen om hvilken rettsorden som får anvendelse på hver enkelt av slike separate kontrakter, treffes på grunnlag av kjennetegnene til den aktuelle separate formen for virksomhet.

Uten hensyn til artikkel 20 får nr. 2 og 3 i denne artikkel anvendelse dersom oppdragsgiverne velger å tildele én enkelt kontrakt. Dersom en av de aktuelle formene for virksomhet er omfattet av artikkel 346 i TEUV eller direktiv 2009/81/EF, får imidlertid artikkel 23 i dette direktiv anvendelse.

Valget mellom å tildele én enkelt kontrakt eller å tildele flere separate kontrakter skal ikke tas for å unngå at kontrakten eller kontraktene omfattes av dette direktivs virkeområde eller der det er relevant, virkeområdet for direktiv 2014/24/EU eller 2014/25/EU.

2. En kontrakt som skal dekke flere former for virksomhet, bør omfattes av de reglene som gjelder for virksomheten som kontrakten hovedsakelig er beregnet på.
3. Når det gjelder kontrakter der det er objektivt umulig å fastslå hvilken form for virksomhet kontrakten hovedsakelig er beregnet på, skal de gjeldende reglene fastsettes i samsvar med følgende:
 - a) konsesjonen skal tildeles i samsvar med bestemmelsene i dette direktiv som får anvendelse på konsesjoner som tildeles av offentlige oppdragsgivere, dersom én av formene for virksomhet som kontrakten er beregnet på, er omfattet av bestemmelsene i dette direktiv som får anvendelse på konsesjoner som tildeles av offentlige oppdragsgivere, og de andre formene for virksomhet er omfattet av bestemmelsene i dette direktiv som får anvendelse på konsesjoner som tildeles av oppdragsgivere,
 - b) kontrakten skal tildeles i samsvar med direktiv 2014/24/EU dersom én av formene for virksomhet som kontrakten er beregnet på, er omfattet av dette direktiv og de andre formene for virksomhet er omfattet av direktiv 2014/24/EU,
 - c) kontrakten skal tildeles i samsvar med dette direktiv dersom én av formene for virksomhet som kontrakten er beregnet på, er omfattet av dette direktiv og de andre formene for virksomhet verken er omfattet av dette direktiv, direktiv 2014/24/EU eller direktiv 2014/25/EU.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

Artikkel 23

Konsesjoner som omfatter både virksomhet nevnt i vedlegg II og virksomhet som omfatter forsvars- og sikkerhetsaspekter

1. Oppdragsgivere kan når det gjelder kontrakter som skal omfatte flere former for virksomhet, velge å tildele separate kontrakter for hver enkelt form for virksomhet, eller tildele én enkelt kontrakt. Dersom oppdragsgivere velger å tildele separate kontrakter for separate deler, skal beslutningen om hvilken rettsorden som får anvendelse på hver enkelt av slike separate kontrakter, treffes på grunnlag av kjennetegnene til den aktuelle separate formen for virksomhet.

Uten hensyn til artikkel 21 får nr. 2 i denne artikkel anvendelse dersom oppdragsgiverne velger å tildele én enkelt kontrakt.

Valget mellom å tildele én enkelt kontrakt eller å tildele flere separate kontrakter skal imidlertid ikke tas for å unngå at kontrakten eller kontraktene omfattes av virkeområdet for dette direktiv eller direktiv 2009/81/EF.

2. Når det gjelder kontrakter som skal dekke en form for virksomhet som er omfattet av dette direktiv, og en annen form for virksomhet som er:
 - a) omfattet av artikkel 346 i TEUV, eller
 - b) omfattet av direktiv 2009/81/EF, kan oppdragsgiveren:
 - i) tildele en kontrakt uten å anvende dette direktiv i tilfellene som er angitt i bokstav a), eller
 - ii) tildele en kontrakt enten i samsvar med dette direktiv eller i samsvar med direktiv 2009/81/EF i tilfellene som er angitt i bokstav b). Første ledd i dette nummer berører ikke de nedre grensene og unntakene som er fastsatt i direktiv 2009/81/EF.

Kontrakter nevnt i bokstav b) som også omfatter innkjøp eller andre elementer som er omfattet av artikkel 346 i TEUV, kan tildeles uten at dette direktiv anvendes.

Det skal imidlertid være et vilkår for anvendelsen av dette nummer at tildelingen av én enkelt kontrakt er objektivt begrunnet, og at beslutningen om å tildele én enkelt kontrakt ikke treffes for å unngå at kontrakter omfattes av dette direktiv.

Avsnitt IV

Særlige situasjoner

Artikkel 24

Konsesjoner med forbehold

Medlemsstatene kan forbeholde retten til å delta i framgangsmåter ved tildeling av konsesjoner til vernede bedrifter og markedsdeltakere hvis hovedmål er sosial og yrkesmessig integrering av funksjonshemmede eller vanskeligstilte personer, eller kan fastsette at slike konsesjoner skal gjennomføres innenfor rammene av programmer for vernede arbeidsplasser, forutsatt at minst 30 % av de ansatte i disse bedriftene, hos disse markedsdeltakerne eller i disse programmene er funksjonshemmede eller vanskeligstilte personer. Konsesjonskunngjøringen eller når det gjelder tjenstekonsesjoner som definert i artikkel 19, den veiledende kunngjøringen, skal vise til denne artikkel.

Artikkel 25

Forsknings- og utviklingstjenester

Dette direktiv får bare anvendelse på tjenstekonsesjoner for forsknings- og utviklingstjenester som omfattes av CPV-kode 73000000-2 til 73120000-9, 73300000-5, 73420000-2 og 73430000-5, forutsatt at begge følgende vilkår er oppfylt:

- a) utbyttet tilfaller utelukkende den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren for egen bruk ved utøvelse av egen virksomhet, og
- b) vederlaget for tjenesten som ytes, betales i sin helhet av den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren.

KAPITTEL II

Prinsipper

Artikkel 26

Markedsdeltakere

1. Markedsdeltakere som i henhold til lovgivningen i medlemsstaten der de er etablert, har rett til å yte den aktuelle tjenesten, skal ikke avvises bare på grunnlag av at de i henhold til lovgivningen i medlemsstaten der kontrakten tildeles, må være enten en fysisk eller en juridisk person.

Av juridiske personer kan det imidlertid kreves at de i anbudet eller i søknaden oppgir navnene og de relevante faglige kvalifikasjonene til de personene som er ansvarlige for gjennomføringen av den aktuelle kontrakten.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

2. Grupper av markedsdeltakere, herunder midlertidige sammenslutninger, kan delta i framgangsmåter ved tildeling av konsesjoner. Offentlige oppdragsgivere eller oppdragsgivere skal ikke kreve at de har en bestemt juridisk form for å kunne innlevere et anbud eller anmode om å delta.

Om nødvendig kan offentlige oppdragsgivere eller oppdragsgivere i konsesjonsdokumentene presisere hvordan grupper av markedsdeltakere skal oppfylle kravene til økonomisk og finansiell evne eller teknisk og faglig dyktighet som nevnt i artikkel 38, forutsatt at dette er objektivt berettiget og forholdsmessig. Medlemsstatene kan utarbeide standardvilkår for hvordan grupper av markedsdeltakere skal oppfylle disse kravene. Alle vilkår for gjennomføringen av en konsesjon av en slik gruppe av markedsdeltakere som er annerledes enn de som pålegges individuelle deltakere, skal være objektivt begrunnet og skal være forholdsmessige.

3. Uten hensyn til nr. 1 og 2 kan offentlige oppdragsgivere eller oppdragsgivere kreve av grupper av markedsdeltakere at de antar en bestemt juridisk form når de er tildelt kontrakten, i den grad denne endringen er nødvendig for å gjennomføre kontrakten på tilfredsstillende vis.

Artikkel 27

Nomenklaturer

1. Alle henvisninger til nomenklaturer i forbindelse med konsesjoner, skal gjøres ved å bruke den felles klassifikasjon for offentlige innkjøp (CPV), vedtatt ved europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 2195/2002²⁷.
2. Kommisjonen skal gis myndighet til å vedta delegerte rettsakter i samsvar med artikkel 48 for å tilpasse CPV-kodene nevnt i dette direktiv, når det er nødvendig at endringer i CPV-nomenklaturen gjenspeiles i dette direktiv, og de ikke innebærer noen endring av dette direktivs virkeområde.

Artikkel 28

Fortrolighet

1. Med mindre annet er fastsatt i dette direktiv eller i nasjonal lovgivning som den offentlige

oppdragsgiveren er underlagt, særlig lovgivning vedrørende tilgang til opplysninger, og med forbehold for forpliktelsene i forbindelse med offentliggjøring av tildelte konsesjonskontrakter og opplysninger til kandidater og anbydere som angitt i artikkel 32 og 40, skal den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren ikke videreformidle opplysninger den har fått oversendt fra markedsdeltakere, og som disse har betegnet som fortrolige, herunder, men ikke begrenset til, tekniske og forretningsmessige hemmeligheter og fortrolige aspekter ved anbud.

Denne artikkel skal ikke hindre offentliggjøring av ikke-fortrolige deler av inngåtte kontrakter, herunder eventuelle senere endringer.

2. Den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren kan pålegge markedsdeltakere krav med sikte på å beskytte den fortrolige karakteren av de opplysningene som den gjør tilgjengelige i framgangsmåten ved tildeling av konsesjoner.

Artikkel 29

Regler for kommunikasjon

1. Unntatt når bruken av elektroniske kommunikasjonsmidler er obligatorisk i henhold til artikkel 33 nr. 2 og artikkel 34, kan medlemsstatene eller de offentlige oppdragsgiverne og oppdragsgiverne velge mellom følgende kommunikasjonsmidler ved all kommunikasjon og informasjonsutveksling:
 - a) elektroniske midler,
 - b) post eller telefaks,
 - c) muntlig kommunikasjon, herunder telefon, når det gjelder annen kommunikasjon enn den som gjelder de grunnleggende elementene i en framgangsmåte ved tildeling av konsesjoner, forutsatt at innholdet i den muntlige kommunikasjonen dokumenteres i tilstrekkelig grad på et varig medium,
 - d) personlig overlevering, bekreftet med mottakskvittering.

Medlemsstatene kan gjøre bruk av elektroniske kommunikasjonsmidler for konsesjoner obligatorisk utover forpliktelsene som er fastsatt i artikkel 33 nr. 2 og artikkel 34.

2. De valgte kommunikasjonsmidlene skal være allment tilgjengelige og ikke innebære forskjellsbehandling, og skal ikke være begrensende for markedsdeltakernes adgang til framgangsmåten ved tildeling av konsesjoner. Verktøy og utstyr som skal benyttes ved elektronisk kommunikasjon, samt deres tekniske

²⁷ Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 2195/2002 av 5. november 2002 om en felles klassifikasjon for offentlige innkjøp (CPV) (EFT L 340 av 16.12.2002, s. 1).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

egenskaper skal virke sammen med informasjons- og kommunikasjonsteknologiprodukter i alminnelig bruk.

I all kommunikasjon, utveksling og lagring av opplysninger skal offentlige oppdragsgivere og oppdragsgivere sikre at dataenes integritet og fortroligheten i søknadene og anbudene bevares. De skal undersøke innholdet i søknadene og anbudene først når fristen for innlevering av disse er utløpt.

Avdeling II

Regler for tildeling av konsesjoner: allmenne prinsipper og garantier for rett saksbehandling

Kapittel I

Allmenne prinsipper

Artikkel 30

Allmenne prinsipper

1. Den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren skal fritt kunne organisere framgangsmåten som fører til valget av konsesjonsinnehaver, forutsatt at dette direktiv overholdes.
2. Utformingen av framgangsmåten ved tildeling av konsesjoner skal være i samsvar med prinsippene som er fastsatt i artikkel 3. Særlig skal den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren ved tildelingen av konsesjoner ikke gi opplysninger på en måte som innebærer forskjellsbehandling, og som kan gi enkelte kandidater eller anbydere en fordel i forhold til andre.
3. Medlemsstatene skal treffe egnede tiltak for å sikre at markedsdeltakere ved gjennomføring av konsesjonskontrakter overholder gjeldende forpliktelser innenfor miljørett, sosialrett og arbeidsrett, fastsatt i unionsrett, nasjonal lovgivning, kollektive avtaler eller i internasjonale miljø-, sosial- eller arbeidsrettslige bestemmelser angitt i vedlegg X.
4. Kommisjonen skal gis myndighet til å vedta delegerte rettsakter i samsvar med artikkel 48 for å endre listen fastsatt i vedlegg X om nødvendig, for å tilføye nye internasjonale avtaler som er ratifisert av alle medlemsstater, eller dersom de eksisterende internasjonale avtalene som det vises til, ikke lenger er ratifisert av alle medlemsstater eller er endret på andre måter, for eksempel med hensyn til virkeområde, innhold eller betegnelse.

Artikkel 31

Konsesjonskunngjøringer

1. Offentlige oppdragsgivere og oppdragsgivere som ønsker å tildele en konsesjon, skal gjøre dette kjent i en konsesjonskunngjøring.
2. Konsesjonskunngjøringer skal inneholde opplysningene som er nevnt i vedlegg V, og eventuelt andre opplysninger som den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren anser som nyttige, i samsvar med formatet i standardskjemaene.
3. Offentlige oppdragsgivere og oppdragsgivere som ønsker å tildele en konsesjon for sosialtjenester og annen særlig tjenesteyting oppført i vedlegg IV, skal gjøre sine planlagte konsesjonstildelinger kjent gjennom offentliggjøring av en veiledende kunngjøring. Disse kunngjøringene skal inneholde opplysningene angitt i vedlegg VI.
4. Som unntak fra nr. 1 kreves det ikke at offentlige oppdragsgivere eller oppdragsgivere offentliggjør en konsesjonskunngjøring dersom bygge- og anleggsarbeidene eller tjenestene kan leveres bare av én bestemt markedsdeltaker av én av følgende årsaker:
 - a) målet med konsesjonen er å skape eller anskaffe et unikt kunstverk eller en unik kunstnerisk framføring,
 - b) manglende konkurranse av tekniske årsaker,
 - c) det finnes en enerett,
 - d) beskyttelse av immaterialrettigheter og andre eneretter enn de som er definert i artikkel 5 nr. 10.

Unntakene angitt i bokstav b), c) og d) i første ledd får bare anvendelse dersom det ikke finnes noe rimelig alternativ eller noen rimelig erstatning, og den manglende konkurransen ikke er et resultat av kunstig begrensning av parametrene ved konsesjonstildelingen.

5. Som unntak fra nr. 1 kreves det ikke at offentlige oppdragsgivere eller oppdragsgivere offentliggjør en konsesjonskunngjøring dersom ingen søknader, ingen anbud, ingen egnede anbud eller ingen egnede søknader er innlevert i forbindelse med en tidligere framgangsmåte ved tildeling av konsesjoner, forutsatt at de opprinnelige konsesjonsvilkårene ikke er vesentlig endret, og at det oversendes en rapport til Kommisjonen dersom denne anmoder om det.

Med hensyn til første ledd skal et anbud anses som ikke egnet dersom det er irrelevant for konsesjonen, idet det er åpenbart at anbudet ikke uten vesentlige endringer kan oppfylle den offentlige oppdragsgiverens eller opp-

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

dragsgiverens behov og krav som angitt i konsesjonsdokumentene.

Med hensyn til første ledd skal en søknad anses som ikke egnet:

- a) dersom den berørte søkeren skal eller kan utelukkes i henhold til artikkel 38 nr. 5-9 eller ikke oppfyller utvelgingskriteriene som den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren har fastsatt i henhold til artikkel 38 nr. 1,
- b) dersom søknadene omfatter tilbud som ikke er egnet i henhold til annet ledd.

Artikkel 32

Kunngjøring av konsesjonstildelinger

1. Senest 48 dager etter at konsesjonen er tildelt, skal de offentlige oppdragsgiverne eller oppdragsgiverne etter framgangsmåten fastsatt i artikkel 33 sende en kunngjøring av konsesjonstildelingen med resultatene av framgangsmåten ved tildeling av konsesjonen. For sosialtjenester og annen særlig tjenesteyting oppført i vedlegg IV kan slike kunngjøringer imidlertid sendes samlet for hvert kvartal. I så fall skal de sende de samlede kunngjøringene innen 48 dager etter utgangen av hvert kvartal.
2. Kunngjøringer av konsesjonstildelinger skal inneholde opplysningene angitt i vedlegg VII, eller når det gjelder sosialtjenester og annen særlig tjenesteyting oppført i vedlegg IV, opplysningene angitt i vedlegg VIII, og skal offentliggjøres i samsvar med artikkel 33.

Artikkel 33

Utforming og offentliggjøring av kunngjøringer

1. Konsesjonskunngjøringer, kunngjøringer av konsesjonstildelinger og kunngjøringen nevnt i artikkel 43 nr. 1 annet ledd skal inneholde opplysningene angitt i vedlegg V, VII og VIII i form av standard-skjemaer, herunder standard-skjemaer for rettelser.

Kommisjonen skal fastsette disse standard-skjemaene ved hjelp av gjennomføringsrettsakter. Disse gjennomføringsrettsaktene skal vedtas etter framgangsmåten med rådgivende komité nevnt i artikkel 50.

2. Kunngjøringene nevnt i nr. 1 skal utarbeides, oversendes med elektroniske midler til Kontoret for Den europeiske unions offisielle publikasjoner og offentliggjøres i samsvar med vedlegg IX. Kontoret for Den europeiske unions offisielle publikasjoner skal gi den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren en

bekreftelse på mottak av kunngjøringen og av offentliggjøringen av de innsendte opplysningene, med angivelse av datoen for offentliggjøringen som skal anses som dokumentasjon på offentliggjøring. Kunngjøringene skal offentliggjøres senest fem dager etter at de er sendt. Kostnadene i forbindelse med Kontoret for Den europeiske unions offisielle publikasjoners offentliggjøring av slike kunngjøringer skal dekkes av Unionen.

3. Konsesjonskunngjøringer skal offentliggjøres i sin helhet på det eller de offisielle språkene til de av Unionens institusjoner som den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren har valgt. Den eller de språkversjonene skal være den eller de eneste gyldige tekstene. Det skal offentliggjøres et sammendrag av de vesentlige elementene i hver kunngjøring på de andre offisielle språkene til Unionens institusjoner.
4. Konsesjonskunngjøringer og kunngjøringer av konsesjonstildelinger skal ikke offentliggjøres på nasjonalt plan før Kontoret for Den europeiske unions offisielle publikasjoner har offentliggjort dem, med mindre de ikke er offentliggjort på unionsplan 48 timer etter at Kontoret for Den europeiske unions offisielle publikasjoner bekrefter at den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren har mottatt kunngjøringen nevnt i nr. 2. Konsesjonskunngjøringer og kunngjøringer av konsesjonstildelinger som offentliggjøres på nasjonalt plan, skal ikke inneholde andre opplysninger enn dem som er med i kunngjøringene som er oversendt Kontoret for Den europeiske unions offisielle publikasjoner, men skal angi datoen da kunngjøringen ble oversendt Kontoret for Den europeiske unions offisielle publikasjoner.

Artikkel 34

Elektronisk tilgang til konsesjonsdokumenter

1. Offentlige oppdragsgivere og oppdragsgivere skal med elektroniske midler tilby ubegrenset og full direkte tilgang vederlagsfritt til konsesjonsdokumentene fra den datoen konsesjonskunngjøringen offentliggjøres, eller dersom konsesjonskunngjøringen ikke inneholder anbudsinnbydelsen, fra den datoen da innbydelsen til å inngi tilbud ble sendt. Teksten i konsesjonskunngjøringen eller i disse innbydelsene skal angi internettadressen der konsesjonsdokumentene er tilgjengelige.
2. Dersom det under behørig begrunnede omstendigheter, av ekstraordinære sikkerhetsmessige eller tekniske årsaker eller på grunn

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

av særlig følsomme opplysninger som krever en svært høy grad av beskyttelse, ikke kan tilbys ubegrenset og full direkte tilgang vederlagsfritt med elektroniske midler til visse konsesjonsdokumenter, skal de offentlige oppdragsgiverne eller oppdragsgiverne angi i anbudsinnbydelsen at de aktuelle konsesjonsdokumentene vil bli oversendt på annen måte enn med elektroniske midler, og at fristen for mottak av anbud skal forlenges.

3. Dersom det i tide er anmodet om det, skal offentlige oppdragsgivere og oppdragsgivere eller vedkommende avdelinger levere tilleggsopplysninger knyttet til konsesjonsdokumentene til alle søkere eller anbydere som deltar i framgangsmåten ved tildeling av konsesjoner, senest seks dager før den fastsatte fristen for mottak av anbud.

Artikkel 35

Bekjempe korrupsjon og forhindre interessekonflikter

Medlemsstatene skal kreve at offentlige oppdragsgivere og oppdragsgivere treffer egnede tiltak for å bekjempe bedrageri, særbehandling og korrupsjon og effektivt forhindre, identifisere og avhjelpe interessekonflikter som oppstår ved gjennomføringen av framgangsmåter ved tildeling av konsesjoner, for å unngå konkurransevridning og sikre innsyn i framgangsmåten ved tildeling samt likebehandling for alle kandidater og anbydere.

Begrepet interessekonflikter skal minst omfatte enhver situasjon der ansatte hos den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren som deltar i gjennomføringen av framgangsmåten ved tildeling av konsesjoner, eller som direkte eller indirekte kan påvirke utfallet av denne framgangsmåten, har en finansiell, økonomisk eller annen personlig interesse som kan oppfattes å sette deres upartiskhet eller uavhengighet i forbindelse med framgangsmåten ved tildeling av konsesjoner i fare.

Når det gjelder interessekonflikter, skal tiltakene som vedtas, ikke gå utover det som er strengt nødvendig for å forhindre en mulig interessekonflikt eller fjerne en påvist interessekonflikt.

Kapittel II

Garantier for rett saksbehandling

Artikkel 36

Tekniske krav og funksjonskrav

1. De tekniske kravene og funksjonskravene skal definere de egenskapene som kreves av bygge- og anleggsarbeid eller tjenester som er konsesjonens gjenstand. De skal angis i konsesjonsdokumentene.

Disse kravene kan også gjelde den særskilte produksjonsprosessen eller leveringingen av de forespurte bygge- og anleggsarbeidene eller tjenestene, forutsatt at de er knyttet til kontraktens gjenstand og står i forhold til dens verdier og mål. Egenskapene kan for eksempel omfatte kvalitetsnivåer, miljø- og klimaprestasjoner, universell utforming (herunder tilgjengelighet for funksjonshemmede) og samsvarsvurdering, ytelse, sikkerhet eller dimensjoner, terminologi, symboler, prøving og prøvingsmetoder, merking eller bruksanvisninger.

2. Med mindre kontraktsgjenstanden berettiger det, skal de tekniske kravene og funksjonskravene ikke vise til et bestemt fabrikat eller en bestemt opprinnelse, eller til en bestemt prosess som kjenner seg ut ved produktene eller tjenestene som er levert av en bestemt markedsdeltaker, eller til varemerker, patenter, typer eller en bestemt produksjon som har som virkning at visse foretak eller produkter begunstiges eller utelukkes. Slik henvisning skal unntaksvis tillates dersom en tilstrekkelig presis og forståelig beskrivelse av kontraktsgjenstanden ikke er mulig. Slik henvisning skal ledsages av uttrykket «eller likeverdig».
3. En offentlige oppdragsgiver eller oppdragsgiver skal ikke avvise et anbud med den begrunnelse at de tilbudte bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene ikke oppfyller de tekniske kravene og funksjonskravene den har henvist til, når anbyderen i sitt anbud på en hensiktsmessig måte godtgjør at løsningene som foreslås, på en likeverdig måte oppfyller kravene som er definert i de tekniske kravene og funksjonskravene.

Artikkel 37

Garantier for rett saksbehandling

1. Konsesjoner skal tildeles på grunnlag av tildelingskriterier fastsatt av den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren i samsvar

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

med artikkel 41, forutsatt at alle de følgende vilkårene er oppfylt:

- a) anbudet oppfyller minstekravene som der det er relevant, er fastsatt av den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren,
- b) anbyderen oppfyller vilkårene for deltaking som nevnt i artikkel 38 nr. 1, og
- c) anbyderen er ikke utelukket fra å delta i framgangsmåten ved tildeling i samsvar med artikkel 38 nr. 4-7 og med forbehold for artikkel 38 nr. 9.

Minstekravene nevnt i bokstav a) skal omfatte vilkår og egenskaper (særlig tekniske, fysiske, funksjonelle og rettslige) som alle anbud skal oppfylle eller inneha.

2. Den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren skal:
 - a) i konsesjonskunngjøringen gi en beskrivelse av konsesjonen og vilkårene for deltaking,
 - b) i konsesjonskunngjøringen, i anbudsinnbydelsen eller i andre konsesjonsdokumenter gi en beskrivelse av tildelingskriteriene og der det er relevant, minstekravene som skal oppfylles.
3. Den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren kan begrense antallet kandidater eller anbydere til et hensiktsmessig nivå, forutsatt at dette gjøres på en åpen måte og på grunnlag av objektive kriterier. Antallet kandidater eller anbydere som innbys, skal være tilstrekkelig til å sikre reell konkurranse.
4. Den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren skal oversende alle deltakerne beskrivelsen av den planlagte organiseringen av framgangsmåten og en veiledende frist for gjennomføring. Alle endringer skal formidles til alle deltakerne, og i den grad endringene gjelder elementer som er angitt i konsesjonskunngjøringen, skal alle markedsdeltakerne orienteres.
5. Den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren skal sørge for egnet registrering av trinnene i framgangsmåten ved hjelp av de midlene den anser som hensiktsmessige, med forbehold for at dette er i samsvar med artikkel 28 nr. 1.
6. Den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren kan føre forhandlinger med kandidater og anbydere. Konsesjonens gjenstand, tildelingskriteriene og minstekravene skal ikke endres under forhandlingene.

Artikkel 38

Utvelgelse og kvalitativ vurdering av kandidater

1. Offentlige oppdragsgivere og oppdragsgivere skal kontrollere vilkårene for deltaking som gjelder kandidatens eller anbydernes faglige og tekniske dyktighet og finansielle og økonomiske evne, på grunnlag av egenerklæringer eller referanser som skal framlegges som bevis i samsvar med kravene angitt i konsesjonskunngjøringen som ikke skal innebære forskjellsbehandling og skal stå i forhold til konsesjonens gjenstand. Vilårene for deltaking skal være knyttet til og stå i forhold til behovet for å sikre at konsesjonsinnehaveren er i stand til å gjennomføre konsesjonen, idet det tas hensyn til konsesjonens gjenstand og målet om å sikre reell konkurranse.
2. Med sikte på å oppfylle vilkårene for deltaking som er fastsatt i nr. 1, kan en markedsdeltaker når det er relevant og i forbindelse med en bestemt konsesjon, utnytte andre enheters kapasitet, uavhengig av hvordan deltakeren rettslig sett er tilknyttet disse enhetene. Dersom en markedsdeltaker ønsker å utnytte andre enheters kapasitet, skal den dokumentere overfor den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren at den vil ha rådighet over de nødvendige ressursene i konsesjonsperioden, for eksempel ved å framlegge en erklæring om dette fra disse enhetene. Når det gjelder finansiell evne, kan den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren kreve at markedsdeltakeren og disse enhetene er solidarisk ansvarlige for gjennomføringen av kontrakten.
3. På samme vilkår kan en gruppe av markedsdeltakere som nevnt i artikkel 26, utnytte kapasiteten til deltakere i gruppen eller til andre enheter.
4. Offentlige oppdragsgivere og oppdragsgivere som er nevnt i artikkel 7 nr. 1 bokstav a), skal utelukke en markedsdeltaker fra å delta i en framgangsmåte ved tildeling av konsesjoner dersom de har fastslått at vedkommende markedsdeltaker er dømt ved en endelig dom for én eller flere av følgende grunner:
 - a) deltaking i en kriminell organisasjon, som definert i artikkel 2 i rådets rammebeslutning 2008/841/JIS²⁸,

²⁸ Rådets rammebeslutning 2008/841/JIS av 24. oktober 2008 om bekjempelse av organisert kriminalitet (EUT L 300 av 11.11.2008, s. 42).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

- b) korrupsjon, som definert i artikkel 3 i konvensjonen om bekjempelse av korrupsjon som tjenestemenn i De europeiske fellesskap eller tjenestemenn i Den europeiske unions medlemsstater er delaktige i (Convention on the fight against corruption involving officials of the European Communities or officials of Member States of the European Union)²⁹, og artikkel 2 nr. 1 i rådets rammebeslutning 2003/568/JIS³⁰, samt korrupsjon som definert i den nasjonale lovgivningen som gjelder for den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren eller markedsdeltakeren,
- c) bedrageri som definert i artikkel 1 i konvensjonen om vern av De europeiske fellesskaps finansielle interesser (Convention on the protection of the European Communities' financial interests)³¹,
- d) terrorhandlinger eller handlinger knyttet til terrorisme, som definert i henholdsvis artikkel 1 og 3 i rådets rammebeslutning 2002/475/JIS³², eller tilskyndelse, medvirkning til eller forsøk på å begå slike handlinger, som nevnt i artikkel 4 i nevnte rammebeslutning,
- e) hvitvasking av penger eller finansiering av terrorisme, som definert i artikkel 1 nr. 1 i europaparlaments- og rådsdirektiv 2005/60/EF³³,
- f) barnarbeid og andre former for menneskehandel, som definert i artikkel 2 i europaparlaments- og rådsdirektiv 2011/36/EU³⁴, Forpliktelsen til å utelukke en markedsdeltaker skal også gjelde dersom den personen som er dømt ved en endelig dom er medlem av denne markedsdeltakerens administrasjons-, ledelses- eller kontrollorgan eller er bemyndiget til å representere, treffe beslutninger om eller kontrollere markedsdeltakeren.

Andre oppdragsgivere enn de som er nevnt i artikkel 7 nr. 1 bokstav a), kan utelukke en markedsdeltaker fra å delta i en framgangsmåte ved tildeling av konsesjoner dersom de får kjennskap til at vedkommende markedsdeltaker er dømt ved en endelig dom for én eller flere av grunnene som er oppført i første ledd av dette nummer.

- 5. Offentlige oppdragsgivere og oppdragsgivere som er nevnt i artikkel 7 nr. 1 bokstav a), skal utelukke en markedsdeltaker fra å delta i en framgangsmåte ved tildeling av konsesjoner dersom de får kjennskap til at markedsdeltakeren ikke overholder sine forpliktelser vedrørende betaling av skatter og trygde- eller pensjonspremier, og dersom dette er fastslått ved en rettsavgjørelse eller et forvaltningsvedtak som har endelig og bindende virkning i samsvar med lovbestemmelsene i den staten der den er etablert, eller i samsvar med lovbestemmelsene i den medlemsstaten der den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren er etablert.

Dessuten kan offentlige oppdragsgivere og oppdragsgivere som er nevnt i artikkel 7 nr. 1 bokstav a), utelukke, eller kan pålegges av medlemsstatene å utelukke, en markedsdeltaker fra å delta i en framgangsmåte ved tildeling av konsesjoner, dersom den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren på hensiktsmessig måte kan dokumentere at markedsdeltakeren ikke overholder sine forpliktelser vedrørende betaling av skatter eller trygde- og pensjonspremier.

Dette nummer skal ikke lenger få anvendelse når markedsdeltakeren har oppfylt sine forpliktelser ved å betale eller inngå en bindende ordning med sikte på å betale skyldige skatter eller trygde- og pensjonspremier, herunder eventuelt påløpte renter eller bøter.

- 6. Medlemsstatene kan unntaksvis fastsette et unntak fra den obligatoriske utelukkelsen fastsatt i nr. 4 og 5, av tvingende allmenne hensyn, for eksempel folkehelse eller miljøvern.

Medlemsstatene kan også fastsette et unntak fra den obligatoriske utelukkelsen fastsatt i nr. 5, dersom en utelukkelse klart ville være uforholdsmessig, særlig dersom det bare dreier seg om små ubetalte beløp til skatter eller trygde- og pensjonspremier, eller dersom markedsdeltakeren ble underrettet om det nøyaktige skyldige beløpet etter sitt brudd på forpliktelsene vedrørende betaling av skatter eller trygde- og pensjonspremier på et tidspunkt der den ikke hadde

²⁹ EFT C 195 av 25.6.1997, s. 1.

³⁰ Rådets rammebeslutning 2003/568/JIS av 22. juli 2003 om bekjempelse av korrupsjon i privat sektor (EUT L 192 av 31.7.2003, s. 54).

³¹ EFT C 316 av 27.11.1995, s. 48.

³² Rådets rammebeslutning 2002/475/JIS av 13. juni 2002 om bekjempelse av terrorisme (EFT L 164 av 22.6.2002, s. 3).

³³ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2005/60/EF av 26. oktober 2005 om tiltak for å hindre at det finansielle system brukes til hvitvasking av penger og finansiering av terrorisme (EUT L 309 av 25.11.2005, s. 15).

³⁴ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2011/36/EU av 5. april om forebygging og bekjempelse av menneskehandel og vern av ofre for menneskehandel, og om oppheving av rådets rammebeslutning 2002/629/JIS (EUT L 101 av 15.4.2011, s. 1).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

mulighet til å treffe tiltak som fastsatt i nr. 5 tredje ledd før utløpet av fristen for innlevering av søknad.

7. Offentlige oppdragsgivere eller oppdragsgivere kan utelukke, eller kan pålegges av en medlemsstat å utelukke, en markedsdeltaker fra å delta i en framgangsmåte ved tildeling av konsesjoner dersom ett av følgende vilkår er oppfylt:

- a) dersom den på hensiktsmessig måte kan dokumentere et eventuelt brudd på gjeldende forpliktelser nevnt i artikkel 30 nr. 3,
- b) dersom markedsdeltakeren er konkurs eller er gjenstand for insolvensbehandling eller framgangsmåter for avvikling, dersom dens aktiva er under administrasjon av et avviklingsstyre eller av retten, dersom den er i en frivillig gjeldsordning, dersom den har innstilt sin virksomhet eller befinner seg i en lignende situasjon som følge av en tilsvarende prosess med hjemmel i nasjonale lover og forskrifter. Den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren kan imidlertid beslutte ikke å utelukke, eller pålegges av medlemsstatene ikke å utelukke, en markedsdeltaker som befinner seg i en av ovennevnte situasjoner, dersom den har fastslått at vedkommende markedsdeltaker vil være i stand til å gjennomføre konsesjonen, idet det tas hensyn til de gjeldende nasjonale reglene og tiltakene for fortsatt virksomhet når det gjelder disse situasjonene,
- c) dersom den offentlige oppdragsgiveren på hensiktsmessig måte kan dokumentere at markedsdeltakeren er skyldig i alvorlig yrkesmessig forsømmelse, som stiller spørsmål om integritet,
- d) dersom en interessekonflikt i henhold til artikkel 35 annet ledd ikke kan avhjelpes effektivt med andre, mindre inngripende tiltak,
- e) dersom den offentlige oppdragsgiveren har tilstrekkelig mulige indikasjoner til å fastslå at markedsdeltakeren har inngått avtaler med andre markedsdeltakere med sikte på å vri konkurransen,
- f) dersom markedsdeltakeren har vist betydelige eller vedvarende mangler i gjennomføringen av et grunnleggende krav ved en tidligere konsesjon eller en tidligere kontrakt med en offentlig oppdragsgiver eller en oppdragsgiver som definert i dette direktiv eller i direktiv 2014/25/EU, som førte til at nevnte tidligere kontrakt ble hevet før

tiden, skadeserstatning eller andre lignende sanksjoner,

- g) dersom markedsdeltakeren har gjort seg skyldig i grov fordreining av de opplysninger som kreves for kontrollen av at det ikke foreligger utelukkelsesgrunner, og av om utvelgingskriteriene er overholdt, har holdt slike opplysninger tilbake eller ikke er i stand til å framlegge de påkrevde underlagsdokumentene,
 - h) dersom markedsdeltakeren utilbørlig har forsøkt å påvirke beslutningsprosessen hos den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren, å innhente fortrolige opplysninger som kan gi den utilbørlige fordeler i framgangsmåten ved tildeling av konsesjoner, eller uaktsomt å gi villedende opplysninger som kan ha vesentlig innflytelse på beslutninger vedrørende utelukkelse, utvelging eller tildeling,
 - i) når det gjelder konsesjoner på forsvars- og sikkerhetsområdet som er nevnt i direktiv 2009/81/EF, der det på grunnlag av enhver form for bevis, herunder beskyttede datakilder, er avdekket at markedsdeltakeren ikke er tilstrekkelig pålitelig til å utelukke risiko for medlemsstatens sikkerhet.
8. Offentlige oppdragsgivere og oppdragsgivere som er nevnt i artikkel 7 nr. 1 bokstav a), skal når som helst i framgangsmåten utelukke en markedsdeltaker dersom det viser seg at vedkommende markedsdeltaker, i lys av handlinger som er foretatt eller unnlatt enten før eller etter framgangsmåten, befinner seg i en av situasjonene nevnt i nr. 4 i denne artikkel og i nr. 5 første ledd i denne artikkel.
- Offentlige oppdragsgivere og oppdragsgivere kan når som helst i framgangsmåten utelukke, eller pålegges av medlemsstatene å utelukke, en markedsdeltaker dersom det viser seg at vedkommende markedsdeltaker, i lys av handlinger som er foretatt eller unnlatt enten før eller etter framgangsmåten, befinner seg i en av situasjonene nevnt i nr. 5 annet ledd og i nr. 7.
9. En markedsdeltaker som befinner seg i en av situasjonene nevnt i nr. 4 og 7, kan framlegge bevis på at de tiltakene som markedsdeltakeren har truffet, er tilstrekkelige til å dokumentere dens pålitelighet, til tross for at det foreligger en relevant utelukkelsesgrunn. Dersom slike bevis anses som tilstrekkelige, skal den aktuelle markedsdeltakeren ikke utelukkes fra framgangsmåten.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

For dette formål skal markedsdeltakeren bevise at den har betalt eller påtatt seg å betale erstatning for eventuell skade som det straffbare forholdet eller forsømmelsen har forårsaket, klargjort fakta og omstendigheter på en omfattende måte gjennom aktivt samarbeid med undersøkende myndigheter og truffet konkrete, tekniske, organisatoriske og personmessige tiltak som er hensiktsmessige for å hindre ytterligere straffbare forhold eller forsømmelser. De tiltakene som markedsdeltakerne treffer, skal evalueres idet det tas hensyn til alvorsgraden og de særlige omstendighetene rundt det straffbare forholdet og forsømmelsen. Dersom tiltakene anses å være utilstrekkelige, skal vedkommende markedsdeltaker motta en erklæring som angir årsakene til den beslutningen.

En markedsdeltaker som ved en endelig dom er utelukket fra å delta ved framgangsmåter ved tildeling av kontrakt eller konsesjon, skal ikke ha rett til å benytte muligheten fastsatt i dette nummer i løpet av den utelukkelsesperioden som følger av denne dommen i den medlemsstaten der dommen er gyldig.

10. Ved lov eller forskrift og idet det tas hensyn til unionsretten skal medlemsstatene angi vilkårene for gjennomføring av denne artikkel. De skal særlig bestemme den lengste tillatte utelukkelsesperioden dersom markedsdeltakeren ikke treffer noen tiltak som angitt i nr. 9 for å bevise sin pålitelighet. Dersom utelukkelsesperioden ikke er fastsatt gjennom endelig dom, skal den være høyst fem år fra den datoen da det falt endelig dom i tilfellene nevnt i nr. 4, og tre år fra datoen for den relevante hendelsen i tilfellene nevnt i nr. 7.

Artikkel 39

Søknads- og anbudsfrister for konsesjoner

1. Når offentlige oppdragsgivere eller oppdragsgivere fastsetter frister for mottak av søknader og anbud, skal de ta særlig hensyn til konsesjonens kompleksitet og den tid som er nødvendig for å utarbeide anbud eller søknader, uten at minstefristene fastsatt i denne artikkel berøres.
2. Når det bare er mulig å inngi søknader eller legge fram anbud etter en befaring på stedet eller etter vurdering på stedet av de dokumentene som supplerer konsesjonsdokumentene,

skal fristen for mottak av søknader om konsesjon eller mottak av anbud, som i alle tilfeller skal være lengre enn minstefristene fastsatt i artikkel 3 og 4, fastsettes slik at alle aktuelle markedsdeltakere kan få kjennskap til alle opplysninger som kreves for å utarbeide søknader eller anbud.

3. Fristen for mottak av søknader om konsesjon, uavhengig av om de inneholder anbud, skal være minst 30 dager fra den datoen da konsesjonskunngjøringen ble sendt.
4. Dersom framgangsmåten foregår i flere faser, skal fristen for mottak av det innledende anbudet være minst 22 dager fra den datoen da anbudsinnbydelsen ble sendt.
5. Fristen for mottak av anbud kan reduseres med fem dager dersom den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren godtar at anbud kan innleveres med elektroniske midler i samsvar med artikkel 29.

Artikkel 40

Underretning av kandidater og anbydere

1. Den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren skal snarest mulig underrette hver kandidat og anbyder om beslutninger som er tatt i forbindelse med tildeling av en konsesjon, herunder navnet på den antatte anbyderen, årsakene til beslutningen om å avvise søknaden eller anbudet og årsakene til enhver beslutning om ikke å tildele en kontrakt som det er offentliggjort en konsesjonskunngjøring for, eller å gjenoppta framgangsmåten.

Videre skal offentlige oppdragsgivere eller oppdragsgivere på anmodning fra den berørte parten snarest mulig, og uansett innen 15 dager etter mottak av en skriftlig anmodning, underrette enhver anbyder som har innlevert et gyldig anbud, om egenskapene og de relative fordelene ved det valgte anbudet.

2. Den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren kan imidlertid beslutte å holde tilbake visse opplysninger som nevnt i nr. 1 vedrørende kontrakten dersom offentliggjøring av slike opplysninger ville være til hinder for håndheving av loven eller på annen måte være i strid med allmennhetens interesse, til skade for bestemte offentlige eller private markedsdeltakeres rettslige forretningsinteresser eller hindre rettferdig konkurranse mellom slike markedsdeltakere.

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

Artikkel 41

Tildelingskriterier

1. Konsesjoner skal tildeles på grunnlag av objektive kriterier som er i samsvar med prinsippene fastsatt i artikkel 3, og som sikrer at anbudene vurderes på reelle konkurransevilkår, slik at den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren kan oppnå en overordnet økonomisk fordel.
2. Tildelingskriteriene skal være knyttet til konsesjonens gjenstand og skal ikke tillegge den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren ubegrenset valgfrihet. De kan blant annet omfatte sosiale kriterier eller kriterier som gjelder nyskaping.

Disse kriteriene skal følges av krav som gjør det mulig å kontrollere anbydernes opplysninger på en effektiv måte.

Den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren skal kontrollere om anbudene virkelig oppfyller tildelingskriteriene.

3. Den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren skal sette opp kriteriene i prioritert rekkefølge med de viktigste først.

Uten hensyn til første ledd kan den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren dersom den mottar et anbud der det foreslås en nyskapende løsning med funksjonsytelse på et ekstraordinært nivå som en aktsom offentlig oppdragsgiver eller oppdragsgiver ikke kunne ha forutsett, unntaksvis endre rekkefølgen på tildelingskriteriene for å ta hensyn til denne nyskapende løsningen. I slike tilfeller skal den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren underrette alle anbydere om endringen av prioriteringsrekkefølgen og skal utlyse en ny anbudskonkurranse som tar hensyn til minstefristene som er nevnt i artikkel 39 nr. 4. Dersom tildelingskriteriene ble offentliggjort samtidig som konsesjonskunnngjøringen ble offentliggjort, skal den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren offentliggjøre en ny konsesjonskunnngjøring som tar hensyn til minstefristene som er nevnt i artikkel 39 nr. 3.

Endringen av prioriteringsrekkefølgen skal ikke føre til forskjellsbehandling.

Avdeling III

Regler for gjennomføring av konsesjoner

Artikkel 42

Underleveranser

1. Underleverandørens overholdelse av forpliktelsene nevnt i artikkel 30 nr. 3 skal sikres gjennom hensiktsmessige tiltak fra vedkommende nasjonale myndigheter innenfor deres ansvarsområder og oppgaver.
2. Den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren kan i konsesjonsdokumentene be, eller pålegges av en medlemsstat å be, om at anbyderen eller søkeren i sitt anbud angir om denne har til hensikt å overdra en del av konsesjonen til tredjemann og eventuelle underleverandører. Dette nummer berører ikke spørsmålet om hovedkonsesjonsinnehaverens ansvar.
3. Når det gjelder bygge- og anleggskonsesjoner og med hensyn til tjenester som skal ytes ved anlegget som er under tilsyn av den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren, skal den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren etter tildelingen av konsesjonen og senest når gjennomføringen av konsesjonen påbegynnes, kreve at konsesjonsinnehaveren angir overfor den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren navnet på, kontaktopplysningene til og de juridiske representantene for dens underleverandører som deltar i slike arbeider eller tjenester, dersom disse opplysningene er kjent på dette tidspunkt. Den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren skal kreve å bli underrettet av konsesjonsinnehaveren om eventuelle endringer i disse opplysningene i konsesjonens løpetid, samt om de nødvendige opplysningene for eventuelle nye underleverandører som den senere benytter til slike arbeider eller tjenester.

Uten hensyn til første ledd kan medlemsstatene direkte pålegge konsesjonsinnehaveren forpliktelsen til å gi de nødvendige opplysningene.

Første og annet ledd får ikke anvendelse på leverandører.

Offentlige oppdragsgivere og oppdragsgivere kan utvide, eller kan pålegges av medlemsstatene å utvide, forpliktelsene fastsatt i første ledd for eksempel til:

- a) andre tjenestekonsesjoner enn de som gjelder tjenester som skal ytes ved de anleggene som er under tilsyn av den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren,

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

- eller til leverandører som deltar i bygge- og anleggskonsesjoner eller tjenestekonsesjoner,
- b) underleverandører til konsesjonsinnehaverens underleverandører eller enda lenger ned i underleverandørkjeden.
4. Med mål om å unngå brudd på forpliktelsene nevnt i artikkel 30 nr. 3, kan det treffes hensiktsmessige tiltak, for eksempel:
- a) Dersom nasjonal lovgivning i en medlemsstat fastsetter en ordning med solidaransvar mellom underleverandører og konsesjonsinnehaveren, skal den berørte medlemsstaten sikre at de relevante reglene anvendes i samsvar med vilkårene angitt i artikkel 30 nr. 3.
- b) Offentlige oppdragsgivere og oppdragsgivere kan kontrollere, eller kan pålegges av medlemsstaten å kontrollere, hvorvidt det foreligger utelukkelsesgrunner for underleverandører i henhold til artikkel 38 nr. 4-10. I så fall skal den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren kreve at markedsdeltakeren erstatter en underleverandør som kontrollen har vist at det foreligger obligatoriske utelukkelsesgrunner for. Den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren kan kreve, eller kan pålegges av medlemsstaten å kreve, at markedsdeltakeren erstatter en underleverandør som kontrollen har vist at det foreligger ikke-obligatoriske utelukkelsesgrunner for.
5. Medlemsstatene kan fastsette strengere ansvarsregler i henhold til nasjonal lovgivning.
6. Medlemsstater som har valgt å fastsette tiltak i henhold til nr. 1 og 3, skal ved lov eller forskrift og idet det tas hensyn til unionsretten, angi vilkårene for gjennomføring av disse tiltakene. Medlemsstater som gjør dette, kan begrense anvendelsesområdet for eksempel til visse typer kontrakter, visse kategorier av offentlige oppdragsgivere, oppdragsgivere eller markedsdeltakere, eller til visse beløp.
- omfatte klausuler om revisjon av verdier, eller revisjonsmuligheter. Slike klausuler skal angi omfanget og arten av mulige endringer eller muligheter samt vilkårene som de kan bli brukt under. De skal ikke tillate endringer eller muligheter som vil endre konsesjonens overordnede karakter,
- b) når det gjelder ytterligere bygge- og anleggsarbeider eller tjenester fra den opprinnelige konsesjonsinnehaveren, som har blitt nødvendige, og som ikke var omfattet av den opprinnelige konsesjonen, dersom en endring av konsesjonsinnehaver:
- i) ikke kan gjøres av økonomiske eller tekniske årsaker, for eksempel krav til utskiftbarhet eller samvirksomhetsevne for eksisterende utstyr, tjenester eller installasjoner som er kjøpt innenfor rammen av den opprinnelige konsesjonen, og
- ii) ville medføre betydelig ulemper eller en vesentlig økning av den offentlige oppdragsgiverens eller oppdragsgiverens kostnader.
- Når det gjelder konsesjoner som tildeles av en offentlig oppdragsgiver med sikte på å utøve en form for virksomhet som ikke er nevnt i vedlegg II, skal en økning i verdi imidlertid ikke overstige 50 % av den opprinnelige konsesjonens verdi. Dersom det foretas flere påfølgende endringer, skal denne begrensningen få anvendelse på verdien av hver endring. Slike påfølgende endringer skal ikke ha til formål å omgå dette direktiv,
- c) dersom alle følgende vilkår er oppfylt:
- i) behovet for endringer er forårsaket av omstendigheter som en aktsom offentlig oppdragsgiver eller oppdragsgiver ikke kunne forutse,
- ii) endringen endrer ikke konsesjonens overordnede karakter,
- iii) når det gjelder konsesjoner som tildeles av en offentlig oppdragsgiver med sikte på å utøve en form for virksomhet som ikke er nevnt i vedlegg II, overstiger en økning i verdi ikke 50 % av den opprinnelige konsesjonens verdi. Dersom det foretas flere påfølgende endringer, skal denne begrensningen få anvendelse på verdien av hver endring. Slike påfølgende endringer skal ikke ha til formål å omgå dette direktiv,
- d) dersom en ny konsesjonsinnehaver erstatter den som den offentlige oppdragsgive-

Artikkel 43

Endring av kontrakter i deres løpetid

1. Konsesjoner kan endres uten noen ny framgangsmåte ved tildeling av konsesjoner i samsvar med dette direktiv i ethvert av følgende tilfeller:
- a) dersom endringene, uavhengig av deres pengeverdi, er fastsatt i de opprinnelige konsesjonsdokumentene i klare, tydelige og utvetydige revisjonsklausuler, som kan

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

ren eller oppdragsgiveren opprinnelig hadde tildelt konsesjonen, som følge av enten:

- i) en utvetydig revisjonsklausul eller revisjonsmulighet i samsvar med bokstav a),
- ii) at en annen markedsdeltaker som overholder kriteriene for den kvalitative utvelgingen som opprinnelig er fastsatt, helt eller delvis trer inn i den opprinnelige konsesjonsinnehaverens sted som følge av omstrukturering i virksomheten, herunder overtakelse, fusjon, oppkjøp eller konkurs, forutsatt at dette ikke medfører andre vesentlige endringer av kontrakten og ikke har til hensikt å omgå gjennomføringen av dette direktiv, eller
- iii) i tilfelle den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren selv påtar seg konsesjonsinnehaverens forpliktelser overfor dens underleverandører, dersom denne muligheten er fastsatt i henhold til nasjonal lovgivning,

e) dersom endringene, uavhengig av verdi, ikke er vesentlige i henhold til nr. 4.

Offentlige oppdragsgivere eller oppdragsgivere som har endret en konsesjon i de tilfellene som er angitt i bokstav b) og c) i dette nummer, skal offentliggjøre en kunngjøring om dette i *Den europeiske unions tidende*. Slik kunngjøring skal inneholde opplysningene nevnt i vedlegg XI og skal offentliggjøres i samsvar med artikkel 33.

2. Dessuten, og uten at det er nødvendig å kontrollere om vilkårene angitt i nr. 4 bokstav a)-d) er oppfylt, kan konsesjonene likeledes endres uten at det kreves ny framgangsmåte ved tildeling av konsesjoner i samsvar med dette direktiv, dersom verdien av endringene er lavere enn begge de følgende verdiene:
 - i) den nedre grensen angitt i artikkel 8 og
 - ii) 10 % av verdien av den opprinnelige konsesjonen.

Endringen kan imidlertid ikke endre konsesjonens overordnede karakter. Dersom det foretas flere påfølgende endringer, skal verdien vurderes på grunnlag av den samlede nettoverdien av de påfølgende endringene.

3. Når det gjelder beregningen av verdien nevnt i nr. 2 og i nr. 1 bokstav b) og c), skal den ajourførte verdien være referanseverdien dersom konsesjonen inneholder en indekssklausul. Dersom konsesjonen ikke inneholder en indekssklausul, skal den ajourførte verdien beregnes ved å ta hensyn til den gjennomsnitt-

lige inflasjonen i den offentlige oppdragsgiverens eller oppdragsgiverens medlemsstat.

4. En endring av en konsesjon i dens løpetid, skal anses å være vesentlig i henhold til nr. 1 bokstav e) dersom den gjør konsesjonens karakter vesentlig forskjellig fra den som opprinnelig ble inngått. I alle tilfeller, og uten at det berører nr. 1 og 2, skal en endring anses å være vesentlig dersom minst ett av følgende vilkår er oppfylt:
 - a) endringen innfører vilkår som, dersom de hadde inngått i den opprinnelige framgangsmåten ved tildeling av konsesjonen, ville ha gjort det mulig å delta for andre søkere enn dem som opprinnelig ble utvalgt, ville ha gjort det mulig å godta et annet tilbud enn det som opprinnelig ble godkjent, eller ville ha tiltrukket andre deltagere til framgangsmåten ved tildeling av konsesjonen,
 - b) endringen endrer den økonomiske balansen i konsesjonen til konsesjonsinnehaverens fordel på en måte som ikke var fastsatt i den opprinnelige konsesjonen,
 - c) endringen utvider konsesjonens omfang i betydelig grad,
 - d) dersom en ny konsesjonsinnehaver erstatter den som den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren opprinnelig hadde tildelt konsesjonen, i andre tilfeller enn dem som er fastsatt i nr. 1 bokstav d).
5. Det skal kreves en ny framgangsmåte ved tildeling av konsesjonen i samsvar med dette direktiv ved andre endringer av bestemmelsene om en konsesjon i dens løpetid enn dem som er fastsatt i nr. 1 og 2.

Artikkel 44

Heving av konsesjoner

Medlemsstatene skal sikre at offentlige oppdragsgivere og oppdragsgivere, i henhold til vilkårene fastsatt i gjeldende nasjonal lovgivning, har mulighet til å heve en konsesjon i dens løpetid dersom ett av følgende vilkår er oppfylt:

- a) det er gjort en endring i konsesjonen som ville ha krevd en ny framgangsmåte ved tildeling av konsesjonen i henhold til artikkel 43,
- b) konsesjonsinnehaveren var, på tidspunktet da konsesjonen ble tildelt, i én av situasjonene nevnt i artikkel 38 nr. 4, og skulle derfor ha vært utelukket fra framgangsmåten ved tildeling av konsesjonen,
- c) Den europeiske unions domstol har i en framgangsmåte i henhold til artikkel 258 i TEUV fastslått at en medlemsstat har unnlatt å opp-

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

fylle sine forpliktelser i henhold til traktatene ved at en offentlig oppdragsgiver eller en oppdragsgiver fra nevnte medlemsstat har tildelt den aktuelle konsesjonen uten å oppfylle sine forpliktelser i henhold til traktatene og dette direktiv.

Artikkel 45

Overvåking og rapportering

1. For å sikre korrekt og effektiv gjennomføring av dette direktiv, skal medlemsstatene sikre at minst de oppgavene som er angitt i denne artikkel, utføres av én eller flere myndigheter eller strukturer. De skal angi overfor Kommisjonen alle myndigheter eller strukturer som har kompetanse til å utføre disse oppgavene.
2. Medlemsstatene skal sikre at anvendelsen av reglene for tildeling av konsesjonskontrakter overvåkes. Dersom tilsynsmyndighetene eller -strukturene identifiserer bestemte overtredelser, for eksempel bedrageri, korrupsjon, interessekonflikter og andre alvorlige uregelmessigheter, eller systemproblemer, skal de gis myndighet til å melde fra om disse overtredelsene eller problemene til nasjonale revisjonsmyndigheter, domstoler eller andre egnede myndigheter eller strukturer, for eksempel ombudet, nasjonale parlamenter eller deres komiteer.
3. Resultatene fra tilsynsvirksomheten i henhold til nr. 2, skal gjøres tilgjengelig for offentligheten ved hjelp av egnede informasjonsmåter.
Kommisjonen kan høyst hvert tredje år anmode medlemsstatene om å oversende Kommisjonen en tilsynsrapport som omfatter en oversikt over de hyppigst forekommende kildene til feil anvendelse av reglene for tildeling av konsesjonskontrakter, herunder mulige strukturelle eller tilbakevendende problemer i anvendelsen av reglene, herunder mulige tilfeller av bedrageri og annen ulovlig atferd.
4. Medlemsstatene skal sikre at opplysninger og veiledning om fortolkning og anvendelse av unionsretten for tildeling av konsesjonskontrakter er tilgjengelig vederlagsfritt for å hjelpe offentlige oppdragsgivere, oppdragsgivere og markedsdeltakere til å anvende unionsreglene på riktig måte.

Avdeling IV

Endringer av direktiv 89/665/EØF og 92/13/EØF

Artikkel 46

Endringer av direktiv 89/665/EØF

I direktiv 89/665/EØF gjøres følgende endringer:

- 1) I artikkel 1 skal nr. 1 lyde:

«1. Dette direktiv får anvendelse på kontrakter som er nevnt i europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/24/EU³⁵, med mindre slike kontrakter er unntatt i samsvar med artikkel 7, 8, 9, 10, 11, 12, 15, 16, 17 og 37 i nevnte direktiv.

Dette direktiv får også anvendelse på konsesjoner som tildeles av offentlige oppdragsgivere som er nevnt i europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/23/EU³⁶, med mindre slike konsesjoner er unntatt i samsvar med artikkel 10, 11, 12, 17 og 25 i nevnte direktiv.

Kontrakter i henhold til dette direktiv omfatter offentlige kontrakter, rammeavtaler, bygge- og anleggskonsesjoner og tjenestekonsesjoner og dynamiske innkjøpsordninger.

Medlemsstatene skal, med hensyn til kontrakter som faller inn under virkeområdet for direktiv 2014/24/EU eller direktiv 2014/23/EU, treffe de nødvendige tiltak for å sikre at det effektivt og særlig så raskt som mulig kan klages på beslutninger truffet av de offentlige oppdragsgiverne i samsvar med vilkårene fastsatt i artikkel 2-2f i dette direktiv, med den begrunnelse at slike beslutninger er i strid med unionsretten på området offentlig innkjøp, eller med nasjonale regler som innarbeider nevnte rett i nasjonal lovgivning.»

- 2) I artikkel 2a nr. 2 gjøres følgende endringer:

- a) Første ledd skal lyde:

«En kontrakt kan ikke inngås som en følge av beslutningen om å tildele en kontrakt som faller inn under virkeområdet for direktiv 2014/24/EU eller direktiv 2014/23/EU, før utløpet av en frist på minst ti kalenderdager regnet fra dagen som følger etter datoen da beslutningen om kontraktstildelingen ble sendt til de berørte anbyderne og kandidatene, dersom faks eller elektroniske hjelpemidler benyttes, eller, dersom andre kommunikasjonsmidler benyttes, før utløpet av en frist på enten minst 15 kalenderdager

³⁵ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/24/EU av 26. februar 2014 om offentlige innkjøp (EUT L 94 av 28.3.2014, s. 65).

³⁶ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/23/EU av 26. februar 2014 om tildeling av konsesjonskontrakter (EUT L 94 av 28.3.2014, s. 1).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

regnet fra dagen som følger etter datoen da beslutningen om kontraktstildelingen ble sendt til de berørte anbyderne eller kandidatene, eller minst ti kalenderdager regnet fra dagen som følger etter datoen da beslutningen om kontraktstildelingen ble mottatt.»

- b) I fjerde ledd skal første strekpunkt lyde:
- «– et sammendrag av de relevante årsakene, som fastsatt i artikkel 55 nr. 2 i direktiv 2014/24/EU, med forbehold for artikkel 55 nr. 3 i nevnte direktiv, eller i artikkel 40 nr. 1 annet ledd i direktiv 2014/23/EU, med forbehold for artikkel 40 nr. 2 i nevnte direktiv, og»
- 3) I artikkel 2b gjøres følgende endringer:
- a) I første ledd:
- i) skal bokstav a) lyde:
- «a) dersom det i direktiv 2014/24/EU eller der det er relevant, direktiv 2014/23/EU, ikke kreves forhåndskunngjøring av konkurranse i *Den europeiske unions tidende*»,
- ii) skal bokstav c) lyde:
- «c) dersom det dreier seg om en kontrakt basert på en rammeavtale som fastsatt i artikkel 33 i direktiv 2014/24/EU, og dersom det dreier seg om en særskilt kontrakt basert på en dynamisk innkjøpsordning som fastsatt i artikkel 34 i nevnte direktiv.»
- b) I annet ledd skal første og annet strekpunkt lyde:
- «– det foreligger en overtredelse av artikkel 33 nr. 4 bokstav c) eller av artikkel 34 nr. 6 i direktiv 2014/24/EU, og
- kontraktetsverdien anslås å være lik eller overstige de nedre grensene som er fastsatt i artikkel 4 i direktiv 2014/24/EU.»
- 4) I artikkel 2c endres «direktiv 2004/18/EF» til «direktiv 2014/24/EU eller direktiv 2014/23/EU».
- 5) I artikkel 2d gjøres følgende endringer:
- a) I nr. 1:
- i) skal bokstav a) lyde:
- «a) dersom den offentlige oppdragsgiveren har tildelt en kontrakt uten forhåndskunngjøring av konkurranse i *Den europeiske unions tidende*, uten at dette er tillatt i samsvar med direktiv 2014/24/EU eller direktiv 2014/23/EU»,

ii) i bokstav b) endres «direktiv 2004/18/EF» til «direktiv 2014/24/EU eller direktiv 2014/23/EU».

- b) I nr. 4 skal første strekpunkt lyde:
- «– den offentlige oppdragsgiveren anser at tildelingen av en kontrakt uten forhåndskunngjøring av konkurranse i *Den europeiske unions tidende* er tillatt i samsvar med direktiv 2014/24/EU eller direktiv 2014/23/EU».
- c) I nr. 5 skal første strekpunkt lyde:
- «– den offentlige oppdragsgiveren anser at tildelingen av en kontrakt er i samsvar med artikkel 33 nr. 4 bokstav c) eller med artikkel 34 nr. 6 i direktiv 2014/24/EU».
- 6) I artikkel 2f nr. 1 skal bokstav a) lyde:
- «a) før utløpet av minst 30 kalenderdager regnet fra dagen som følger etter datoen da:
- den offentlige oppdragsgiveren offentliggjorde en kunngjøring av tildeling av kontrakt i samsvar med artikkel 50 og 51 i direktiv 2014/24/EU eller med artikkel 31 og 32 i direktiv 2014/23/EU, forutsatt at denne kunngjøringen inneholder en begrunnelse for den offentlige oppdragsgiverens beslutning om å tildele kontrakten uten forhåndskunngjøring av konkurranse i *Den europeiske unions tidende*, eller
- den offentlige oppdragsgiveren underrettet de berørte anbyderne og kandidatene om inngåelsen av kontrakten, forutsatt at denne underretningen inneholder et sammendrag av de relevante årsakene fastsatt i artikkel 55 nr. 2 i direktiv 2014/24/EU, med forbehold for artikkel 55 nr. 3 i nevnte direktiv, eller i artikkel 40 nr. 1 annet ledd i direktiv 2014/23/EU, med forbehold for artikkel 40 nr. 2 i nevnte direktiv. Dette alternativet gjelder også for tilfellene nevnt i artikkel 2b første ledd bokstav c) i dette direktiv.»
- 7) I artikkel 3 skal nr. 1 lyde:
- «1. Kommisjonen kan gjøre bruk av framgangsmåten fastsatt i nr. 2-5 når den, før en kontrakt inngås, mener at det er begått en alvorlig overtredelse av unionsretten på området offentlig innkjøp i forbindelse med en framgangsmåte ved tildeling av kontrakt som faller inn under virkeområdet for direktiv 2014/24/EU eller direktiv 2014/23/EU.»

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

Artikkel 47

Endringer av direktiv 92/13/EØF

I direktiv 92/13/EØF gjøres følgende endringer:

1) I artikkel 1 skal nr. 1 lyde:

«1. Dette direktiv får anvendelse på kontrakter som er nevnt i europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/25/EU³⁷, med mindre slike kontrakter er unntatt i samsvar med artikkel 18-24, 27-30, 34 eller 55 i nevnte direktiv.

Kontrakter i henhold til dette direktiv omfatter varekontrakter, bygge- og anleggs-konsesjoner og tjenestekonsesjoner, rammeavtaler og dynamiske innkjøpsordninger.

Dette direktiv får også anvendelse på konsesjoner som tildeles av oppdragsgivere som er nevnt i europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/23/EU³⁸, med mindre slike kontrakter er unntatt i samsvar med artikkel 10, 12, 13, 14, 16, 17 og 25 i nevnte direktiv.

Medlemsstatene skal, med hensyn til kontrakter som faller inn under virkeområdet for direktiv 2014/25/EU eller direktiv 2014/23/EU, treffe de nødvendige tiltak for å sikre at det effektivt og særlig så raskt som mulig kan klages på beslutninger truffet av oppdragsgiverne i samsvar med vilkårene fastsatt i artikkel 2-2f i dette direktiv, med den begrunnelse at slike beslutninger er i strid med unionsretten på området offentlig innkjøp, eller med nasjonale regler som innarbeider nevnte rett i nasjonal lovgivning.»

2) I artikkel 2a nr. 2 gjøres følgende endringer:

a) Første ledd skal lyde:

«En kontrakt kan ikke inngås som en følge av beslutningen om å tildele en kontrakt som faller inn under virkeområdet for direktiv 2014/25/EU eller direktiv 2014/23/EU, før utløpet av en frist på minst ti kalenderdager regnet fra dagen som følger etter datoen da beslutningen om kontraktstildelingen ble sendt til de berørte anbydere og kandidatene, dersom faks eller elektroniske hjelpemidler benyttes, eller, dersom andre kommunikasjonsmidler benyttes, før utløpet av en frist på enten minst 15 kalenderdager regnet fra dagen som følger etter datoen da

beslutningen om kontraktstildelingen ble sendt til de berørte anbydere eller kandidatene, eller minst ti kalenderdager regnet fra dagen som følger etter datoen da beslutningen om kontraktstildelingen ble mottatt.»

b) I fjerde ledd skal første strekpunkt lyde:

«– et sammendrag av de relevante årsakene, som fastsatt i artikkel 75 nr. 2 i direktiv 2014/25/EU, med forbehold for bestemmelsene i artikkel 75 nr. 3 i nevnte direktiv, eller i artikkel 40 nr. 1 annet ledd i direktiv 2014/23/EU, med forbehold for bestemmelsene i artikkel 40 nr. 2 i nevnte direktiv, og»

3) I artikkel 2b gjøres følgende endringer:

a) I første ledd:

i) skal bokstav a) lyde:

«a) dersom det i direktiv 2014/25/EU eller der det er relevant, direktiv 2014/23/EU, ikke kreves forhåndskunngjøring av konkurranse i *Den europeiske unions tidende*,»

ii) skal bokstav c) lyde:

«c) i forbindelse med særskilte kontrakter basert på en dynamisk innkjøpsordning som fastsatt i artikkel 52 i direktiv 2014/25/EF.»

b) I annet ledd skal første og annet strekpunkt lyde:

«– det foreligger en overtredelse av artikkel 52 nr. 6 i direktiv 2014/25/EU, og
– kontraktsverdien anslås å være lik eller overstige de nedre grensene som er fastsatt i artikkel 15 i direktiv 2014/25/EU.»

4) I artikkel 2c endres «direktiv 2004/17/EF» til «direktiv 2014/25/EU eller direktiv 2014/23/EU».

5) I artikkel 2d gjøres følgende endringer:

a) I nr. 1:

i) skal bokstav a) lyde:

«a) dersom oppdragsgiveren har tildelt en kontrakt uten forhåndskunngjøring av konkurranse i *Den europeiske unions tidende*, uten at dette er tillatt i samsvar med direktiv 2014/25/EU eller direktiv 2014/23/EU»,

ii) i bokstav b) endres «direktiv 2004/17/EF» til «direktiv 2014/25/EU eller direktiv 2014/23/EU».

b) I nr. 4 skal første strekpunkt lyde:

«– oppdragsgiveren anser at tildelingen av en kontrakt uten forhåndskunngjøring av konkurranse i *Den europeiske unions tidende* er tillatt i samsvar med direktiv

³⁷ Europaparlaments- og rådsdirektiv (EF) nr. 2014/25/EU av 26. februar 2014 om innkjøp foretatt av enheter som driver virksomhet innenfor vann- og energiforsyning, transport og posttjenester, og om oppheving av direktiv 2004/17/EF (EUT L 94 av 28.3.2014, s. 243).

³⁸ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/23/EU av 26. februar 2014 om tildeling av konsesjonskontrakter (EUT L 94 av 28.3.2014, s. 1).

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

2014/25/EU eller direktiv 2014/23/EU».

- c) I nr. 5 skal første strekpunkt lyde:
«– oppdragsgiveren anser at tildelingen av en kontrakt er i samsvar med artikkel 52 nr. 6 i direktiv 2014/25/EU».
- 6) I artikkel 2f nr. 1 skal bokstav a) lyde:
«a) før utløpet av minst 30 kalenderdager regnet fra dagen som følger etter datoen da:
– oppdragsgiveren offentliggjorde en kunngjøring av tildeling av kontrakt i samsvar med artikkel 70 og 71 i direktiv 2014/25/EU eller med artikkel 31 og 32 i direktiv 2014/23/EU, forutsatt at denne kunngjøringen inneholder en begrunnelse for oppdragsgiverens beslutning om å tildele kontrakten uten forhåndskunngjøring av konkurranse i *Den europeiske unions tidende*, eller
– oppdragsgiveren underrettet de berørte anbyderne og kandidatene om inngåelsen av kontrakten, forutsatt at denne underretningen inneholder et sammendrag av de relevante årsakene fastsatt i artikkel 75 nr. 2 i direktiv 2014/25/EU, med forbehold for artikkel 75 nr. 3 i nevnte direktiv, eller i artikkel 40 nr. 1 annet ledd i direktiv 2014/23/EU, med forbehold for artikkel 40 nr. 2 i nevnte direktiv. Dette alternativet gjelder også for tilfellene nevnt i artikkel 2b første ledd bokstav c) i dette direktiv.»
- 7) I artikkel 8 skal nr. 1 lyde:
«1. Kommisjonen kan gjøre bruk av framgangsmåten fastsatt i nr. 2-5 når den, før en kontrakt inngås, mener at det er begått en alvorlig overtredelse av unionsretten på innkjøpsområdet i forbindelse med en kontraktstildeling som faller inn under virkeområdet for direktiv 2014/25/EU eller direktiv 2014/23/EF, eller som har sammenheng med artikkel 26 nr. 1 i direktiv 2014/25/EU, når det dreier seg om oppdragsgivere som omfattes av den nevnte bestemmelsen.»

Avdeling V

Delegert myndighet, gjennomføringsmyndighet og sluttbestemmelser

Artikkel 48

Utøvelse av delegert myndighet

1. Myndigheten til å vedta delegerte rettsakter gis Kommisjonen med forbehold for vilkårene fastsatt i denne artikkel.

2. Myndigheten til å vedta delegerte rettsakter nevnt i artikkel 7 nr. 3, artikkel 9 nr. 4, artikkel 27 nr. 2 og artikkel 30 nr. 4 skal gis Kommisjonen på ubestemt tid fra 17. april 2014.
3. Den delegerte myndigheten nevnt i artikkel 7 nr. 3, artikkel 9 nr. 4, artikkel 27 nr. 2 og artikkel 30 nr. 4 kan når som helst tilbakekalles av Europaparlamentet eller Rådet. En beslutning om tilbakekalling innebærer at den delegerte myndigheten som angis i beslutningen, opphører å gjelde. Den får anvendelse dagen etter at den er offentliggjort i *Den europeiske unions tidende*, eller på et senere tidspunkt angitt i beslutningen. Den berører ikke gyldigheten av delegerte rettsakter som allerede er trådt i kraft.
4. Så snart Kommisjonen vedtar en delegert rettsakt, skal den underrette Europaparlamentet og Rådet samtidig om dette.
5. En delegert rettsakt vedtatt i henhold til artikkel 7 nr. 3, artikkel 9 nr. 4, artikkel 27 nr. 2 og artikkel 30 nr. 4 trer i kraft bare dersom verken Europaparlamentet eller Rådet har gjort innsigelse innen en frist på to måneder etter at rettsakten ble meddelt Europaparlamentet og Rådet, eller dersom Europaparlamentet og Rådet innen utløpet av denne fristen begge har underrettet Kommisjonen om at de ikke har til hensikt å gjøre innsigelse. Denne fristen skal forlenges med to måneder på initiativ fra Europaparlamentet eller Rådet.

Artikkel 49

Framgangsmåte for behandling av hastesaker

1. Delegerte rettsakter vedtatt i henhold til denne artikkel skal tre i kraft umiddelbart og får anvendelse så lenge det ikke er gjort innsigelse i samsvar med nr. 2. Underretningen til Europaparlamentet og til Rådet om en delegert rettsakt skal inneholde en begrunnelse for bruken av framgangsmåten for behandling av hastesaker.
2. Europaparlamentet eller Rådet kan gjøre innsigelse mot en delegert rettsakt etter framgangsmåten nevnt i artikkel 48 nr. 5. I slike tilfeller skal Kommisjonen oppheve rettsakten umiddelbart etter at Europaparlamentet eller Rådet har meddelt sin beslutning om å gjøre innsigelser.

Artikkel 50

Komitéframgangsmåte

1. Kommisjonen skal bistås av Den rådgivende komité for offentlige innkjøp nedsatt ved

Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2014/24/EU om offentlige innkjøp, direktiv 2014/25/EU om innkjøpsregler for forsyningssektorene og direktiv 2014/23/EU om tildeling av konsesjonskontrakter

rådsbeslutning 71/306/EØF³⁹. Nevnte komité skal være en komité i henhold til forordning (EU) nr. 182/2011.

- Når det vises til dette nummer, får artikkel 4 i forordning (EU) nr. 182/2011 anvendelse.

Artikkel 51

Innarbeiding i nasjonal lovgivning

- Medlemsstatene skal innen 18. april 2016 sette i kraft de lover og forskrifter som er nødvendige for å etterkomme dette direktiv. De skal umiddelbart underrette Kommissjonen om dette.

Når disse bestemmelsene vedtas av medlemsstatene, skal de inneholde en henvisning til dette direktiv, eller det skal vises til direktivet når de kunngjøres. Nærmere regler for henvisningen fastsettes av medlemsstatene.

- Medlemsstatene skal oversende Kommissjonen teksten til de viktigste internrettslige bestemmelser som de vedtar på det området dette direktiv omhandler.

Artikkel 52

Overgangsbestemmelser

Henvisninger til artikkel 1 nr. 3 bokstav a) og b) i direktiv 2004/17/EF og til artikkel 1 nr. 3 og 4 og avdeling III i direktiv 2004/18/EF skal forstås som henvisninger til dette direktiv.

Artikkel 53

Overvåking og rapportering

Kommissjonen skal vurdere hvilke økonomiske virkninger anvendelsen av de nedre grensene angitt i artikkel 8, har på det indre marked, særlig når det gjelder faktorer som kontraktstildeling over landegrensene og transaksjonskostnader, og avgi en rapport om dette til Europaparlamentet og Rådet innen 18. april 2019. Det skal vurderes om de nedre grensene er hensiktsmessige i forbindelse med forhandlinger i henhold til GPA, idet det tas hensyn til virkningen av infla-

³⁹ Rådsbeslutning 71/306/EØF av 26. juli 1971 om nedsettelse av en komité for offentlige bygge- og anleggskontrakter (EFT L 185 av 16.8.1971, s. 15).

sjon og transaksjonskostnader. Der det er mulig og hensiktsmessig, skal Kommissjonen vurdere å foreslå en økning av de minstebeløpene som får anvendelse i henhold til GPA, i neste forhandlingsrunde.

Dersom minstebeløpene som får anvendelse i henhold til GPA, endres, skal rapporten, der det er relevant, følges opp av et forslag til regelverk som endrer de nedre grensene angitt i dette direktiv.

Kommissjonen skal også vurdere hvilke økonomiske virkninger utelukkelsene angitt i artikkel 12, har på det indre marked, idet det tas hensyn til vannsektorens særlige strukturer, og avgi en rapport om dette til Europaparlamentet og Rådet innen 18. april 2019.

Kommissjonen skal gjennomgå dette direktivs virkemåte og avgi en rapport om dette til Europaparlamentet og Rådet innen 18. april 2021 og deretter hvert femte år, på grunnlag av opplysninger som medlemsstatene skal framlegge i samsvar med artikkel 45 nr. 3.

Kommissjonen skal offentliggjøre resultatene av gjennomgåelsen som foretas i samsvar med fjerde ledd.

Artikkel 54

Ikrafttredelse

Dette direktiv trer i kraft den 20. dag etter at det er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*.

Dette direktiv får ikke anvendelse på tildeling av konsesjoner som er gjenstand for anbud eller tildeles før 17. april 2014.

Artikkel 55

Adressater

Dette direktiv er rettet til medlemsstatene.

Utferdiget i Strasbourg, 26. februar 2014.

For Europaparlamentet *For Rådet*

M. SCHULZ

D. KOURKOULAS

President

Formann

[Vedleggene er kunngjort i EUT L 94 av 28.3.2014, s. 47-64]

Bestilling av publikasjoner

Offentlige institusjoner:

Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon

Internett: www.publikasjoner.dep.no

E-post: publikasjonsbestilling@dss.dep.no

Telefon: 22 24 00 00

Privat sektor:

Internett: www.fagbokforlaget.no/offpub

E-post: offpub@fagbokforlaget.no

Telefon: 55 38 66 00

Publikasjonene er også tilgjengelige på

www.regjeringen.no

Trykk: 07 Oslo AS – 04/2016

